ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව මඟින්
ක්‍රියාත්මක පිඩාකාරී ව්‍යාපෘති සඳහා වන

ප්‍රජා ක්‍රියාකාරිත්ව මාර්ගෝපදේශනය

ඔබගේ මානව හිමිකම් හා පාරිසරික
අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා
කර ගැනීමට
ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ
ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති
භාවිතා කරන්නේ කෙසේද?

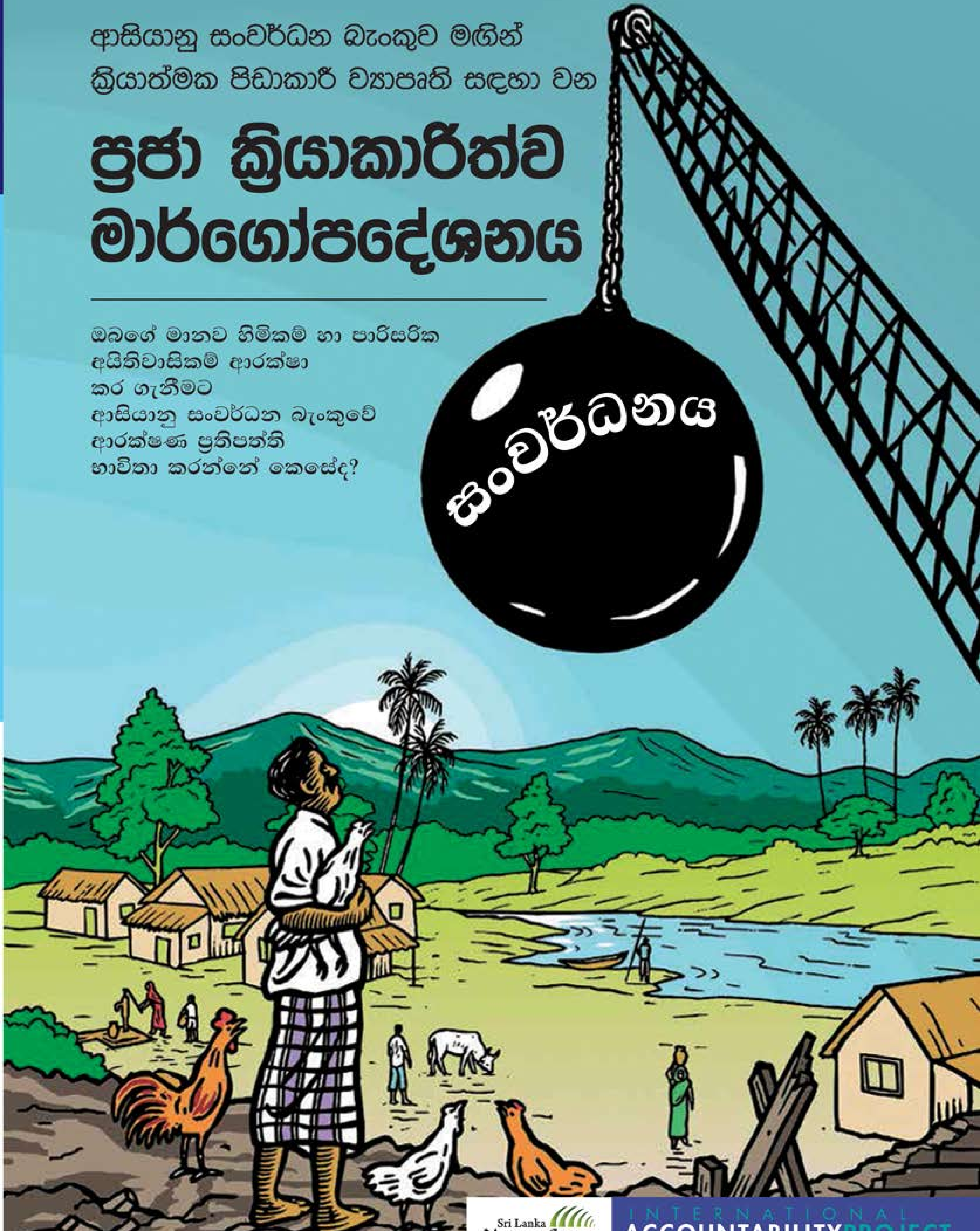

Sri Lanka Nature Group
INTERNATIONAL ACCOUNTABILITY PROJECT

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව මඟින් ක්‍රියාත්මක පිඩාකාරී ව්‍යාපෘති සඳහා ප්‍රජා ක්‍රියාකාරීත්ව මාර්ගෝපදේශනය

ඔබගේ මානව හිමිකම් හා පාරිසරික අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා කර ගැනීමට ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති භාවිතා කරන්නේ කෙසේද?

ලිව්වේ ජෝන් කොනන්ට් සහ ජෝනා ලෙවිට් විසිනි.
රූප සටහන් ඇඳීම හැරිස් ඉච්වාන් විසිනි.
ව්‍යාපෘති කළමනාකරණය සහ සංස්කරණ අධීක්ෂණය එමිලි ජොයිනර් විසිනි.
පිටු සැකසුම සහ නිර්මාණය ඇක්ෂන් කලෙක්ටිව් විසිනි.

මුල් ප්‍රකාශනය 2013

INTERNATIONAL ACCOUNTABILITY PROJECT

ඉන්ටර්නැෂනල් එකවුන්ටබිලිටි ප්‍රොජෙක්ට්
2201 බ්‍රෝඩ්වේ, #508
ඕක්ලන්ඩ්, සීඒ 94612 යූඑස්ඒ
iapeaccountabilityproject.org
www.accountabilityproject.com
+1 510 281 9024

සිංහල පරිවර්තනය

Sri Lanka Nature Group

ශ්‍රී ලංකා සොබා සාමූහිකය
අංක 44, රජමහා විහාර මාවත,
නාවින්න,
මහරගම.
slng.srilanka@gmail.com
0112803139

සිංහල පරිවර්තනය 2017

ප්‍රථම මුද්‍රණය
(ඉංග්‍රීසි) 2013
(සිංහල) 2017

සංස්කරණය
ජෝන් කොනන්ට්
ජෝනා ලෙවිට්

උපදේශක හා මෙහෙයුම
තිලක් කාරියවසම්

පරිවර්තනය
ලෝරන්ස් ෆර්ඩිනැන්ඩු

සිංහල පරිවර්තන අධීක්ෂණය
කුමුදු විජේවර්ධන

පරිගණක සංයෝජනය
ෂෙහාන් රිටිගහගොඩ

මුද්‍රණය
සයිබර්ගේට් පුද්ගලික සමාගම
59, ශ්‍රී සෝරත මාවත, ගංගොඩවිල, නුගේගොඩ
දුරකතන : 0112 801283
ඊමේල් : info@cybergate.lk
වෙබ්: www.cybergate.lk

අනුග්‍රහය
ඉන්ටර්නැෂනල් එකවුන්ටබිලිටි ප්‍රොජෙක්ට් (IAP)

ප්‍රකාශනය
ශ්‍රී ලංකා සොබා සාමූහිකය

පෙරවදනක්.........

ශ්‍රී ලංකාවේ සංවර්ධන ක්‍රියාවලිය වේගවත් කිරීම සඳහා විවිධාකාරයේ සංවර්ධන ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කරමින් සංග්‍රාමයක් බවට පත් කර ඇත. සංවර්ධන සැලසුම් කරුවන් මෙලෙස සංවර්ධන සංග්‍රාමය දියත් කරද්දී එම ප්‍රදේශවල පරිසර හා මිනිසුන් අමතක කර අත්තනෝමතික ලෙස මෙම කාරිය සිදු කිරීම පුරුද්දක් බවට පත්කර ගෙන ඇත. ආයෝජකයන් සතුටු කිරීම සඳහා සමාජ ආරක්‍ෂණ හා පරිසර ආරක්‍ෂණ ක්‍රියාවලීන් පිලිබඳව තිබිය යුතු දැඩි සැලකිල්ල ඉවත දමා ඇත. සිවිල් සමාජය තුල සංවර්ධනය පිළිබඳව බෙදීමක් ඇතිකර බොහෝ ආරක්‍ෂණ වාදී සංවිධාන විනාශකාරී සංවර්ධනය අනුමත කරන තත්වයක් නිර්මාණය කර ඇත. ඒ සඳහා බරපතල අවධානයක් යොමු කර ලීම වෙනුවෙන් ඇප කැප විය යුතුය. ප්‍රජා ක්‍රියාකාරීන් සදහා වන මාර්ගෝපදේශය පළ කිරිම සඳහා ඒ වෙනුවෙන් මූලික සාකච්ඡාව දැනට වසර 3කට පෙර මැනිලා නුවරදි සිදුවුණි. ඒ ඉන්ටනැෂනල් එකවුන්ටබිලිටි ව්‍යාපෘතියේ අධ්‍යක්‍ෂ රයන් මහතා සහ මා හමුවූ රැස්වීම් වාරයකදිය. මේ බව මා හේමන්ත විතානගේ මහතා සමඟ ද සාකච්ඡා කළ අතර ඔහුගේ අදහස වුයේද එය ප්‍රකාශයට පත් කිරිම වැදගත් බවයි. එහිදි මෙය පරිවර්තනයට සුදුසු කෙනෙක් සොයා ගැනිම ප්‍රධාන කාර්යක් වු අතර පිලිපීන අත්දැකිම් බොහෝමයක් මෙහි අන්තර්ගත නිසා එහි සේවය කොට ඇති අප මිත ලෝරන්ස් ෆර්ඩිනැන්ඩු එකඟ විය. ඉතා කෙටි කාලයකදි මෙය අවසන් කළ යුතු නිසා ලෝරන්ස් මාධ්‍ය කටයුතු, ඉගෙනුම් කටයුතු, සේවා කටයුතු අතර ඉතා ඉක්මන් කාර්යක් සිදු කිරිමට කැපවන ලදී. නවකයකු වු ෂෙහාන්ගේ ටයිප් කිරිමේ වේගය හා ඔහු පුහුණු කිරිමද මෙම පොත සමඟ සිදු විය. එය අධීක්‍ෂණය කිරිම කුමුදු විජේවර්ධන සොහොයුරිය මගින් සිදු කළේ කියවීමට අපහසු අකුරු තමන්ගේ හිතේ හැටියට ටයිප් කර ඇති ෂෙහාන්ගේ ලියවිල්ල හා ලෝරන්ස්ගේ අත් අකුරු නැවත කියවමින් ය. එය දුෂ්කර කාර්යක් වු අතර කෙසේ නමුත් ඔවුන් එය සම්පුර්ණ කිරිමට සමත් විය.

පොත මුද්‍රණය සඳහා සහ මුදල් ඉතා ඉහළට ගියේ මුල් කෘතියේ අඩංගු සියලු දේ වැදගත් නිසා ඒවා නිසි ලෙස ඇතුළත් කළ යුතු වු නිසාවෙනි. පාරිසරික හා රාජ්‍ය නොවන සංවිධානවලට මුදල් හිඟව ඇති කාල වකවානුවක මේ පිළිබඳ මුදල් සෙවිම ඉතා දුෂ්කර කාර්යක් වු අතර මුලින් රයන් මහතා (IAP) එකඟ වුවද පසුව ආර්ථිකමය දුෂ්කරතාවයන් නිසා ඒ පිළිබඳ වගකිම සම්පුර්ණ වශයෙන් ටොම් (Tom) මහතා අතට පැවරිණ. ඔහු අන් අයගේ හිත නරක් නොකරන අතරම එකවුන්ට්බිලිටි ආයතනයෙන් මෙය මුද්‍රණය වෙනුවෙන් අවස්ථාව උදා කර ලිය.

පිටු සැකසීම ඉතා සංකීර්ණ කාර්යයක් වූ අතර ඒ සඳහා විශේෂ මෙහෙයක් සයිබර්ගේට් ආයතනයේ චමිර එරන්ද විසින් වෙහෙස නොබලා සිදු කරන ලදි. මුද්‍රණයේ දි අපගේ මුද්‍රණ කටයුතු කවදත් කරන අමිත් මල්ලි ප්‍රමුඛ ''සයිබර්ගේට්ස් සර්විසස් පුද්ගලික'' සමාගම ඉතා උනන්දුවෙන් එම කටයුතු සිදු කරන ලදි.

මෙය සංවර්ධන ව්‍යාපෘති තුළින් බලපෑම්වලට ලක්වන ප්‍රජා කණ්ඩායම් සඳහා මෙහෙවරක් කළ හැකි සියලු දෙනාට යොදා ගත හැකි මාර්ගෝපදේශයකි. එය යොදා ගෙන තම අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ ප්‍රජාව බලාත්මක කරන ලෙස මෙය පරිහරණය කරනු ලබන සියලු දෙනාගෙන් ඉල්ලා සිටිමි.

තිලක් කාරියවසම්
සභාපති - ශ්‍රී ලංකා සොබා සාමුහිකය.

ස්තූතිය

බොහෝ පුද්ගලයන්ගෙන් සහ සංවිධානවල දායකත්වයෙන් සකසන ලද මෙම මාර්ගෝපදේශය අතිශය ප්‍රයෝජනවත්ය. මෙම මාර්ගෝපදේශයේ අඩංගු ද්‍රව්‍ය පිළිබඳව මකාරා බුන්, ලාඕෆැන්ග් බුන්ඩිඩ්ටර්ඩ්සකුල්, මායා එරලීවා, ක්‍රිස් ජෙනොවිස්, ඩයනා ගුල්ටොම්, උරන්ට්සූජ්, ගොම්බොසුරේන්, සබ්‍රිනා ජීයෝර්වරි, රොබ් හලිප්, සුපර්නා ලහිරි, ලඉ ක්වොක් ඩැන්ග්, හසන් මෙහෙදි, රන්ජන් පැන්ඩා, ෆාන් න්ගෙක් තුඉ, රුයෙන්ග්‍රිත්, පොතිප්‍රොම්, කෝමලා, රාමචන්ද්‍ර, රයන් ස්චලීෆ්, තිති සොඑන්ටොරෝ, අහ්මඩ් ස්වාපන් මහමුද්, රාම් වන්කිරාක්පම් සහ හේමන්ත විතානගේ විසින් සමාලෝචනය කරන ලදී,

මෙම මාර්ගෝපදේශයේ අඩංගු ද්‍රව්‍ය ක්ෂේත්‍ර - පරීක්ෂාවට ලක්කරන ලද්දේ අරිම්බි හිරොඉපොයිට්‍රි රන්ජන් පැන්ඩා, කාසි සවෙඩ් කලීඩ් පාෂා, උරන්ට්සූජ් ගොම්බොසුරේන්, හසන් මෙහෙදි සහ අහමඩ් ස්වාපන් මහමුද් විසිනි.

ආරම්භක අදියරයේ ක්ෂෙත්‍ර - පරීක්ෂණ සම්බන්ධීකරණය සඳහා සහයෝගය සහ සමාලෝචන ක්‍රියාවලිය සපයන ලද්දේ වෙනර් මැකස්පැක් විසිනි. ටිපැක්සන් මැස්පැට් විසින් ව්‍යාපෘතියේ අපර සහ අවසාන අදියරයේ මහජන සම්බන්ධීකරණ සහයෝගය ලබාදෙන ලදී.

පිටු අංක 68-71 හි සඳහන් රූප සටහන් භාවිතා කිරීමට අවසර ලබාදීම සම්බන්ධයෙන් ඉකියුටබල් කැම්බෝඩියා ඇන්ඩ් අවර් බුක්ස් ඉන්කෝපරේෂන් ආයතනයට ස්තූතිවන්ත වෙමු. පිටු අංක 95,97 සහ 98 හි සඳහන් රූප සටහන් භාවිතා කිරීමට අවසර ලබාදීම සම්බන්ධයෙන් ඔක්ස්ෆෑම් ඕස්ට්‍රේලියා වෙත අපගේ ස්තූතිය පිරිනමමු.

උදාර සහයෝගය වෙනුවෙන් ඔක්ස්ෆෑම් ඕස්ට්‍රේලියා, ඕපන් සොසයිටි ෆවුන්ඩේෂන් සහ මැක්නයිට් ෆවුන්ඩේෂන් වෙත අපගේ ස්තූතිය පිරිනමමු,

මූලික පර්යේෂණ සහ ව්‍යාපෘතියේ අන්තර්ගතය වර්ධනය කිරීමට සහයෝගය ලබාදීම වෙනුවෙන් ට්‍රැසි පර්කින්ස්, නීනා රොබට්සන්, ඇන්තනී ෆොන්ටෙස්, තෙරේසා ෆුන්කේ සහ ජොසෙලින් ෆොන්ග් වෙත අපගේ ස්තූතිය පිරිනමමු.

මාර්ගෝපදේශයේ සඳහන් බොහෝ ඉගෙනීම් ක්‍රියාකාරකම් සකස් කරන ලද්දේ අර්ත් රයිට්ස් ඉන්ටර්නැෂනල්, හිස්පේරියන් හෙල්ත්ගයිඩ්ස්, හ්‍යුමන් රයිට්ස් එඩියුකේෂන් ඇසෝෂියේෂන්, ග්ලෝබල් රෙස්පොන්ස්, මූමන්ට්ස් ජෙනරේෂන් ජයිට්ස් ඇන්ඩ් එකොලොජි ප්‍රොජෙක්ට්, ඔක්ස්ෆෑම්, ට්‍රේනිං ෆෝ චේන්ජ්, යුනිසෙෆ්, ඉකියුටබල් කැම්බෝඩියා, වර්ල්ඩ් කැෆේ සහ මහජන බලමණ්ඩල විසින් නිර්මාණය කරන ලද ප්‍රකාශන සහ වැඩමුළු තුළිනි.

මෙම මාර්ගෝපදේශයේ පිටපත් ලබා ගැනීම සඳහා ඃ

ශ්‍රී ලංකා සොබා සාමූහිකය
අංක 44, රජමහාවිහාර මාවත
නාවින්න
මහරගම
0112-803139
ලියන්න ඃ slng.srilanka@gmail.com
මෙම මාර්ගෝපදේශය නොමිලේ බාගත කිරීම සඳහා ඃ
http://www.accountabilityproject.org

පටුන

හැඳින්වීම ix
මෙම මාර්ගොපදේශය අත්‍යවශ්‍ය ඇයි x
මෙම මාර්ගොපදේශය භාවිතා කරන්නේ කෙසෙද? x

1 වන කොටස : සංවර්ධනය හා අපගේ මානව හිමිකම්

1.1 **සංවර්ධනය යනු කුමක්ද?** 1
ක්‍රියාකාරකම : සංවර්ධනය යන්නෙන් ඔබ තේරුම් ගන්නේ කුමක්ද? 2
දිළිඳුකම යනු කුමක්ද? 4
කතාන්දරය : නේපාලයේ ආසියානු සංවර්ධන බැංකු කෘෂිකාර්මික ව්‍යාපෘතිය ආදිවාසි සංස්කෘතික දැනුම ප්‍රතික්ෂේප කිරීම 5
යෝධ ව්‍යාපෘතිවල වාසි හා ගැටලු 6
ක්‍රියාකාරකම : සංවර්ධනයේ බලපෑම් සහ වාසි 8
යෝධ ව්‍යාපෘතිවල හිංසාකාරි බලපෑම් 9
කතාන්දරය : වේල්ලක් ඉදිකිරීමෙන් පසු ලාඕසයේබැන්මයි ගම්මානය දුක්විඳීම 10

1.2 මානව හිමිකම් යනු මොනවාද? 11
මානව හිමිකම් පැමිණෙන්නේ කොහෙන්ද? 12
මානව හිමිකම් පිළිබඳව විශ්ව ප්‍රකාශනය 13
ජාත්‍යන්තර නීතිය තුළ මානව හිමිකම් 16
ව්‍යාපාර හා මානව හිමිකම් 17
ක්‍රියාකාරකම : ඔබගේ මානව හිමිකම් උණුසුම පරික්ෂා කරන්න 19

1.3. සංවර්ධනය සහ මානව හිමිකම් ප්‍රවේශය 20
හිමිකම් පාදක සංවර්ධනයේ තේරුම 23
ක්‍රියාකාරකම : ඔබගේ මානව හිමිකම් උණුසුම පරීක්‍ෂා කරන්න 24
හිමිකම් හා අභිමානය රැකීමට, මිනිසුන්ගේ හඬට සවන්දිය යුතුය 27

2 වන කොටස : ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව සහ එහි ප්‍රතිපත්ති අවබෝධ කර ගැනිම

2.1. ආසියානු සංවරුධන හුදෙක් බැංකුවක්ම පමණක් නොවේ-එය ජාත්‍යන්තර සංවර්ධන ආයතනයකි 29
ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් ආණ්ඩුවලට මුදල් පොලියට දෙන්නේ කෙසේද? .. 32
ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව සහ අනෙකුත් සංවර්ධන බැංකු විසින් ණය බරින් පිරි රටවල් හැර දමා යන්නේ කෙසේද? 33
කතාන්දරය : ෆුල්බරි ගල් අඟුරු ආකරය බංග්ලාදේශයේ හදවතේ පැල්මක් ඇති කිරීමට තර්ජනයක් 34
ආසියානු සංවර්ධන බැංකු ව්‍යාපෘතිභාරව කටයුතු කරන්නේ කවුරුද? 36
කතාන්දරය : ශ්‍රී ලංකාවේ දකුණු ගමනාගමන සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය 40
ක්‍රියාකාරකම : මානව හිමිකම් කතාන්දරය කුමක්ද? 41

2.2. ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති 42
ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති මොනවාද? 43
ආරක්ෂණ තුනක් 44
ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කිරීමට වග කියන්නේ කවුරුන්ද? 47
ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති පිළිබඳව දැන ගැනීම වැදගත් වන්නේ ඇයි? 49
කතාන්දරය : කිර්ගිස්තානයේ බිෂ්කෙක්-ටොරුගාර්ට් පාරේ ගැටලු 50
2.3 ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති හා මානව හිමිකම් 52
ඔබේ අයිතිය දැන ගන්න 53
සුවදායික පරිසරයට ඇති අයිතිය 54
පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරුව 55
සහභාගීත්වයට ඇති අයිතිය 58
කතාන්දරය : සිටරුම් ජල ව්‍යාපෘතිය - ඉන්දුනීසියාව 61
ආදිවාසී ජනතාවගේ අයිතිවාසිකම්........ 63
ආදිවාසී ජනතා අයිතීන් පිළිබඳව එක්සත් ජාතීන්ගේ ප්‍රකාශනය 64
නිදහස්, කලින් සහ දන්වන ලද කැමැත්ත 66
නිදහස්, කලින් සහ දන්වන ලද කැමැත්ත සහ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව 68
ආහාරවලට ඇති අයිතිය 73
අපගේ ආහාරවල ඇති අයිතිය සුරැකීම සමඟ ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති භාවිතා කරන්නේ 74
කතාන්දරය : අපගේ ගෙවත්තෙන් ලැබෙන දීමනා සඳහා විරෝධය දැක්වීම 76
සුදුසු නිවසකට ඇති අයිතිය 77
කතාන්දරය : මහාමාර්ග 1 කාම්බෝජයේ ජනතාව දිළිඳුකමට පත් කිරීම 83
බලහත්කාරයෙන් නැවත පදිංචි කිරීම, පිළිබඳව ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව කියන්නේ කුමක්ද........ 85
නැවත පදිංචි කිරීමේ සැලැස්ම අධීක්ෂණය කිරීම 88
ක්‍රියාකාරකම : මුදල් යනු හැම දෙයම නොවේ 90
කාන්තා අයිතීන් 92
කතාන්දරය : සිටරුම් ගංගා ව්‍යාපෘතිය ව්‍යාපාරික ලිංගික ශ්‍රමිකයන් අවතැන් කිරීම 96
තොරතුරු දැන ගැනීමේ අයිතිය 99
පොදු සන්නිවේදන ප්‍රතිපත්තිය 99
ක්‍රියාකාරකම : විසඳුම් සොයා ගැනීමට ප්‍රශ්නය දෙස සමීපව බලන්න 104
2.4. ආසියානු සංවර්ධන බැංකු ව්‍යාපෘති චක්‍රය 107
2.5. ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවට විධිමත් පැමිණිල්ලක් යොමු කරන්නේ කෙසේද? 115
වගවීමේ යාන්ත්‍රණය භාවිතා කිරීම 116
පැමිණිලි ලිපියක් ලිවීම 120
පැමිණිලි ලිපියක ආදර්ශයක් 121
කතාන්දරය : තායිලන්තයේ සමුත් ප්‍රකාන් අපවිත්‍ර ජල කලමනාකරණ ව්‍යාපෘතිය අවලංගු වීම 123

3 වන කොටස : යුක්තිය සහ හිමිකම් මූලික සංවර්ධනය සඳහා ප්‍රජා ක්‍රියාකාරීත්වය

3.1 සංවර්ධන යුක්තිය 125

ත්‍රිවිධ චක්‍ර ක්‍රමෝපායික ප්‍රස්ථාර සටහන 126

ක්‍රියාකාරකම : තුන්චක්‍ර ක්‍රමෝපාය 127

ක්‍රියාකාරකම : සංවර්ධන අනාවරණ 129

3.2 ප්‍රජා ක්‍රියාකාරීත්වය සඳහා මෙවලම් මල්ල 131

ඔබගේ ප්‍රජාව තුළ සංවිධානය කිරීම 132

මිත්‍ර සන්ධානයන් ගොඩනැගීම 136

ක්‍රියාකාරකම : මිත්‍ර සන්ධානවල ගතිසොබා 139

නීති ආධාර ලබා ගැනීම 141

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව සහ ආණ්ඩුවේ නිලධාරීන් මුණ ගැසීම 143

නිලධාරීන් මුණ ගැසීමට පෙර සූදානම් විය යුතු දේවල් 144

ප්‍රසිද්ධ රැස්වීම්වලදී ඇසිය යුතු ප්‍රශ්න 145

ක්‍රියාකාරකම : භූමිකා රංගනය 146

ප්‍රජා මූලික පර්යේෂණ කරන්න 147

ක්‍රියාකාරකම : ප්‍රජා මූලික පර්යේෂණ 149

කතාන්දරය : කාම්බෝජයේ නැවත පදිංචි කරන ලද ප්‍රජාවන් විසින් යුක්තිය ඉල්ලා කරනු ලබන සටන 153

ක්‍රියාකාරකම : ඔබගේ ප්‍රජාව සිතියම්ගත කිරීම සහ ඔබගේ විරෝධය පෑම ප්‍රස්ථාරගත කිරීම 154

මාධ්‍ය භාවිතය 154

මාධ්‍ය සැලසුම් සෑදීම 156

වීඩියෝ සහ ඡායාරූපකරණය 163

සමාජ මාධ්‍ය 164

නිර්මාණශීලී උද්ඝෝෂණ පැවැත්වීම 165

කතාන්දරය : ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව - දූන් ගල් අඟුරු හැර යනු! 166

සිවිල් නීති වලට අවනත නොවීම ක්‍රියාකාරකම්වල නියැලීමට පෙර අවධානය යොමු කළ යුතු ප්‍රශ්න 167

විකල්පයන් තෝරා ගැනීම 170

ක්‍රියාකාරකම : ප්‍රජාවේ අපේක්ෂාවන් 173

3.3. සමාප්තිය : විකල්ප සංවර්ධනයක් කරා 176

උපග්‍රන්ථය 1 : ගැටපද විවරණය සහ තාක්ෂණික භාෂිත 179

උපග්‍රන්ථය 2 : ආසියානු සංවර්ධන බැංකු ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති තුළින් ඔබගේ මාර්ගය සෙවීම 187

උපග්‍රන්ථය 3 : ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නාගෙන් ඇසිය යුතු ප්‍රශ්න 189

උපග්‍රන්ථය 4 : පින්තූර 190

උපග්‍රන්ථය 5 : සම්බන්ධතා සහ සම්පත් 202

හැඳින්වීම

මෙම ප්‍රජා ක්‍රියාකාරීත්ව මාර්ගෝපදේශය මානව අභිමානයට සහ මිහිතලයට ගරු කරන **සංවර්ධනයක්** සඳහා වැඩකරන ප්‍රජාවන්ට සහ ඔවුන්ගේ **මිත්‍ර සන්ධානවලටය.**

සමස්ත ආසියාව තුළ ආණ්ඩු සහ සමාගම් විසින් යෝධ විනාශකාරී ව්‍යාපෘති ගොඩනගා ඒවා සංවර්ධනය බව ඔවුන් කියා සිටී. නමුත් ප්‍රජාව විසින් නිතරම අත්දකින වේල්ලවල්, පතල් හා බලශක්ති උත්පාදන බලාගාර යනාදී ව්‍යාපෘති නිසා ඉතා භයානක ලෙස පරිසරයට හානි කරන, බලහත්කාරයෙන් ප්‍රජාව අවතැන් කරන, දිළිඳු පවුල් සහ බොහෝ මිනිසුන්ගේ **මානව හිමිකම්** තර්ජනයට ලක්වන්නේය. වැඩි වැඩියෙන් ප්‍රජාවන් සංවිධානය වෙමින් මෙවැනි විනාශකාරී සංවර්ධන ව්‍යාපෘති නතර කරන ලෙසට බලකරමින් ''සැබෑ සංවර්ධනය යනු මානව හිමිකම් උල්ලංඝනය කිරීම නොවේ'' කියා ඔවුන්ගේ හඬක් ගොඩ නැගීමට කටයුතු කෙරේ.

ආසියාව තුළ මෙවැනි විනාශකාරී ව්‍යාපෘතීන්ගෙන් සමහරක් ඒවා සඳහා අරමුදල් සහ සහයෝගය ලබා දෙන ආයතනයක් වන්නේ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවය. මෙම මාර්ගෝපදේශයේ එක් ඉලක්කයක් වන්නේ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව (කෙටියෙන් සඳහන් නම ADB) ගැන ප්‍රජාවට තේරුම් ගැනීමට උපකාරී වීමට සහ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති ස්ථිර ලෙසම මානව හිමිකම්වලට ගරු කරන සංවර්ධනයක් සඳහා අරගලයේ මෙවලම් ලෙස ප්‍රයෝජනවත් ලෙස යොදා ගැනීමටය.

මෙම මාර්ගෝපදේශය ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව කේන්ද්‍ර කර ගන්නා අතරේම ඒ තුළ **විනාශකාරී සංවර්ධනයට** එරෙහිව නිරත වන ව්‍යාපාරයන් සඳහා භාවිතා කළ හැකි තොරතුරු ඇතුළත්ය. - ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව සම්බන්ධ නොවන ඒවා සම්බන්ධයෙන් වුවද මෙම මාර්ගෝපදේශයේ තොරතුරු මානව හිමිකම් ගැන අයිතීන් මූලික සංවර්ධනය සහ ප්‍රජා ක්‍රියාකාරකම් පොදුවේ ප්‍රජා ව්‍යාපාර සම්බන්ධයෙන් උපකාරී වෙයි.

සමස්ත ආසියාව පුරා විසිර සිටින බොහෝ මිනිසුන් සහ සංවිධාන මෙම මාර්ගෝපදේශය සැකසීමට උපකාරී වූහ. ඔවුන් ඔවුන්ගේ අදහස්, තාක්ෂණික නිපුණතා සහ විනාශකාරී ව්‍යාපෘති නතර කිරීම, සංවිධාන කිරීමේ අත්දැකීම් හුවමාරු කරගනු ලැබිණ. ඔබ මෙම මාර්ගෝපදේශය භාවිතා කිරීමේදී ඔබට ප්‍රයෝජනවත් තොරතුරු මොනවාදැයි තීරණය කිරීමට ඔබට අයිතිය ඇත. සෑම ප්‍රජාවක්ම වෙනස්ය. අප සියලු දෙනා ජීවත් වෙන්නේ විවිධ වූ දේශපාලන යථාර්ථයන් තුළය.

ඔබ මෙම මාර්ගෝපදේශය කියැවීමේදී ඔබට කුමන ක්‍රියාකාරකම් යෝග්‍ය වන්නේද, ඔබගේ විශේෂිත තත්වයන්ට හා දේශපාලන යථාර්ථයන්ට ආරක්ෂිත වන්නේදැයි තීරණය කළ යුතුය.

අභිමානය හා මානව හිමිකම් යනාදිය ආයතන සහ ආණ්ඩු විසින් ලබා දුන් ඒවා නොවේ. අප ඉපදුනේ මානව හිමිකම් හා අභිමානයන් ඇතිවය. ඒවා අපෙන් උදුරා ගැනීමට කිසිවෙකුට නොහැකිය. නමුත් මානව හිමිකම් උල්ලංඝනය වීම සිදුවිය හැකිය. එය නිතර සිදුවේ. මනුෂ්‍ය අභිමානය දැඩි ලෙස පාලනයට සහ අවමානයට ලක්වී ඇත. එය නිතර සිදුවේ.

මානව හිමිකම් දිගින් දිගටම පවත්වාගෙන යාමට ආණ්ඩුවට වගකීමක් තිබේ. සංස්ථාවන් සහ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව වැනි මූල්‍ය ආයතන මානව හිමිකම්වලට ගෞරව කළ යුතුය. අවාසනාවකට, ලෝකය තුළ අපගේ මානව හිමිකම් උල්ලංඝනය වීම නිතර සිදුවේ. නොයෙක් විට මෙයින් අදහස් කරනුයේ අප සංවිධානය වීජන බලයක් ගොඩ නගා ඔවුන් ඒවා පිළිපදින්නේ දැයි විමසිලිමත්ව සිටිය යුතුය.

මෙම මාර්ගෝපදේශය මානව හිමිකම් දිගින් දිගටම පවත්වා ගෙන යාමේ ක්‍රියාකාරී වැඩකටයුතු සඳහා සහ අපගේ මිහිතලය සුරැකීම සඳහා ප්‍රයෝජනවත් වේවි යැයි අපි අපේක්ෂා කරමු. මෙම මාර්ගෝපදේශයේ අඩංගු කතාන්දර සහ හෝඩුවාවන් මගින් ඔබ තනිවී නැති බවට ඔබට පෙන්නුම් කර ඇතැයිද අපි අපේක්ෂා කරමු. සමස්ත ආසියාවේ සහ සමස්ත ලෝකයේ බොහෝ මිනිසුන් පීඩාකාරි ව්‍යාපෘතීන් නතර කිරීමට සහ මානව හිමිකම්වලට ගරු කරන ලෙසට හඬ නැගීමට සංවිධානය වෙනු දැකිය හැකිය.

මෙම මාර්ගෝපදේශය අත්‍යවශ්‍ය ඇයි?

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්තිවල ඇතුළත් ඇතැම් නීති ප්‍රජාවට ඔවුන්ගේ පරිසරය සුරක්ෂිත කර ගැනීමට සහ ඔවුන්ගේ මානව හිමිකම් දිගු කාලීනව පවත්වා ගෙන යාමට උදව් විය හැකිය. මෙම නීති රීති ප්‍රජාවන් සහ සංවිධාන විසින් නිර්මාණය කරන ලදුව ආසියානු සංවර්ධන බංකුව එහි ව්‍යවහාරයන් හා ප්‍රතිපත්ති වැඩිදියුණු කරන ලෙසට බල කර සිටින අතර එවිට එහි ව්‍යාපෘති මගින් හා ක්‍රියාකාරකම් තුළින් මානව හිමිකම් උල්ලංඝනය වීම් සහ පරිසරයට හානි කිරීම සිදු නොවිමට වග බලා ගත යුතුය. කෙසේ වුවද ඔවුන් විසින් සමහර ප්‍රයෝජනවත් නීති ඇතුළත් කරනු ලැබුවද, ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති ඇතුළත් ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ ප්‍රතිපත්ති සංකීර්ණ මෙන්ම තේරුම් ගැනීමට අසීරුය. ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව සාමාන්‍යයෙන් ඒ පිළිබඳව අධ්‍යයනය කිරීමට හෝ ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති තේරුම් ගැනීමට ජනතාවට උදව් නොකරන්නේය. මේ නිසා එහි තිබෙන ප්‍රතිපත්තිවලට ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ වගවීම සහ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ ව්‍යාපෘති මගින් නිතරම එම නීති අනුගමනය නොකිරීම තුළ ප්‍රජාවට එය දරා ගැනීමට අසීරුය. මෙය ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ ව්‍යාපෘති තුළින් පීඩාවට පත්වන ප්‍රජාවට අයුක්තිය හා පිඩාව ගෙන දීමට හේතු සාධක බවට පත්වේ.

මෙම මාර්ගෝපදේශය තුළ මෙම ප්‍රතිපත්ති තේරුම් ගැනීමට සහ ඒවා යුක්තිය උදෙසා භාවිතා කිරීමට ප්‍රජාවට උදව් විය හැකි සරල අංග සම්පූර්ණ සම්පත් සැපයීමට අප විසින් උත්සාහ කර ඇත. මෙම මාර්ගෝපදේශය හැකි තරම් තේරුම් ගැනීමට හා භාවිතා කිරීමට ඇති හැකියාව පිළිබඳව බොහෝ පුද්ගලයින් විසින් විචාරයට ලක්කොට ක්ෂේත්‍ර පරීක්ෂණවලටද ලක්කොට ඇත.

මෙම මාර්ගෝපදේශය ප්‍රජාවට ඔවුන්ගේ අරගලවලදී භාවිත කළ හැකි උපකරණයන් අතර එකකි. ඉදිරි වසර වලදී මෙම මාර්ගෝපදේශයේ නව සංස්කරණ සැකසීමට අවස්ථාවන් උදාවනු ඇතැයි ද, මෙය භාවිතා කරන ජනයාගේ අත්දැකීම් මත වැඩි දියුණු කිරීමට හා ශක්තිමත් කිරීමටත්, දේශීය භාෂාවලට පරිවර්තනය කිරීමටත්, ඒ තුළින් ප්‍රජාවට පහසුවෙන් භාවිතා කිරීමට හැකි වනු ඇතැයිද අපි අපේක්ෂා කරමු.

මෙම මාර්ගෝපදේශය භාවිතා කරන්නේ කෙසේද?

මෙම මාර්ගෝපදේශය විවිධ වෙනැසියාවන් සහිත තොරතුරු ඇතුළත්ය, මේවාද ඇතුළත්ය:

- මානව හිමිකම් සහ අයිතීන් මූලික සංවර්ධනය පිළිබඳ තොරතුරු.
- ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව සහ එහි ප්‍රතිපත්ති පිළිබඳ තොරතුරු.
- ප්‍රජා වැඩමුළු සඳහා පුහුණුවන ක්‍රියාකාරකම්.
- සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිවල බලපෑම් සහ ප්‍රජාවන් ඔවුන් විසින්ම ආරක්ෂා වූ අයුරු පිළිබඳ කතාන්දර.

- විනාශකාරී ව්‍යාපෘතිවලට එරෙහිවීම ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ සැලසුම්වලට බලපෑම් කිරීම සහ සංවර්ධන යුක්තිය සඳහා වන ව්‍යාපාර ගොඩ ගැනීම සඳහා ආරක්ෂිත නීති මෙවලම්.
- ප්‍රජා අයිතිය සුරැකීම සඳහා වසර ගණනාවක් මුළුල්ලේ කටයුතු කළ ප්‍රජා ක්‍රියාකාරකම් පිළිබඳ හෝඩුවාවන්.

මෙම පොතේ භාවිතා කර තිබෙන බොහෝ වචන අලුත් හෝ නුහුරු විය හැකිය. වචන ලැයිස්තුවේ හා එහි තේරුම 152 වන පිටුවේ සඳහන් කර ඇත. මෙ ලැයිස්තුව තුළතද කළු අකුරින් මෙලෙස මුද්‍රිත අකුරු සොයා ගත හැකිය. ප්‍රථම වරට මාර්ගෝපදේශයේ සෑම කොටසකම දැකගත හැකි වන අතර එය බලා ගැනීමට හා මතක තබා ගැනීමට පහසු වන අයුරින් දක්වා ඇත.

මාර්ගෝපදේශය දැඩි ගුරුහරුකම් සහිත සැලසුම් ඇතුළත් කොට නොමැත. එනමුදු එය පුහුණු පහසුකම් සලසන්නෙකුට ප්‍රජාවගේ කණ්ඩායම් හෝ දේශීය තත්වයන්ට හා අවශ්‍යතාවයන්ට ගැලපෙන පරිදි සංවර්ධන ගුරුහරුකම් සැලසුම් සකස් කර ඇත. මෙම මාර්ගෝපදේශය ප්‍රජාව හෝ කණ්ඩායම් වැඩවලදී පුහුණු මෙවලමක් ලෙස භාවිතා කිරීමේදී පහසුකම් සලසන්නෙකු හෝ පහසුකම් සලසන්නන්ගෙන් සමන්විත කණ්ඩායමක් අවශ්‍ය කෙරේ.

මෙම මාර්ගෝපදේශය ප්‍රධාන කොටස් 3 කින් සමන්විතය.

- 1 වන කොටස සංවර්ධනය හා මානව හිමිකම් සම්බන්ධයෙනිඵ මෙම අදහස්වලින් තේරුම් කරන්නේ කුමක්ද, ඒවා දැන ගැනීමට අපට වැදගත් වන්නේ ඇයි?, අප සහ අපගේ ප්‍රජාවගේ යහපත සුරක්ෂිත කිරීම සඳහා වන එම කරුණු අප දැනගත යුත්තේ ඇයි?
- 2 වන කොටස ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව සම්බන්ධයෙනිඃ කුමක්ද එය, කටයුතු කරන්නේ කෙසේද? කුමන ව්‍යාපෘති සඳහා එය විවිධ අරමුදල් ලබා දෙනු ලබන්නේද? ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති යනු කුමක්ද, අපගේ අයිතීන් ආරක්ෂා කර ගැනීම සඳහා යොදා ගන්නේ කෙසේද?
- 3 වන කොටස හිංසාව අවම කිරීම, ලාභය සුරකින, ක්‍රියාකාරී ලෙස අප අයිතිය සුරැකිය හැකි ලෙසට ආසියානු සංවර්ධන බැංකු අරමුදලේ ව්‍යාපෘතිවලට බලපෑම් හෝ නවතා දැමිය හැකි ප්‍රජා ක්‍රියාකාරකම් සම්බන්ධයෙනි.

පහත දැක්වෙන්නේ මාර්ගෝපදේශයේ ප්‍රධාන පාඨගත කළ දත්ත යනු අතිරේක තොරතුරු ඇතුළත් බොහෝ කොටස්, වැඩිපුර සම්පත් සඳහා සම්බන්ධ කිරීම්, යුක්තිය හා මානව හිමිකම් සුරැකීම සම්බන්ධයෙන් උදව් විය හැකි සංවිධාන හමුවීම පිළිබඳ තොරතුරුය

මෙම මාර්ගෝපදේශයේ ඇතුළත් විවිධ අත්දැකිම් සහිත කතාන්දර

මෙම මාර්ගෝපදේශයේ සෑම කොටසකම ආසියානු සංවර්ධන බැකු ව්‍යාපෘති සම්බන්ධයෙන් වන සත්‍ය තොරතුරු ඇතුළත් කර ඇත. එය කොටුවකින් වටකර සදහන් කර ඇත. මෙම කතාන්දරය කියවීම තුළින් ව්‍යාපෘති තුළින් ගෙනෙන වාසි සහ සෘණාත්මක බලපෑම් පිළිබද තේරුම් ගැනීමට ඔබට උදව් විය හැකිය. මෙම කතාන්දර තෝරාගෙන තිබෙන්නේ විවාදාත්මක ගැටලු පරාසයන්, රටවල් සහ උපදේශන ක්‍රමෝපායන් පෙන්නුම් කිරීමට, ඒවා ඉගැන්වීමට භාවිතා කළ හැකි බවට බලාපොරොත්තු දල්වාලීමටය. ඔවුන්ගේම අත්දැකීම්වලින් පිරුණු වෙනත් අත්දැකීම් භාවිතා කිරීමෙහිලා මෙම කතාන්දරය අනිවාර්යෙන්ම යොදා ගන්නා ලෙසට අප විසින් සම්පත්දායකයන් උනන්දු කරනු ලබන්නේය.

සෑම කතාන්දරයක් අවසානයේ කණ්ඩායමක් තුළ සාකච්ඡාවට හා අවධානයට ගත යුතු ප්‍රශ්න ඇතුළත් කර ඇත. 37 වන පිටුව තුළ ''මානව හිමිකම් යනු කුමක්ද?'' යනුවෙන් සඳහන් ඉගෙනීම් ක්‍රියාකාරකමක් තිබේ. මෙම කතාන්දර සමග ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ ව්‍යාපෘති තුළ ප්‍රජා අයිතිය පවත්වා ගැනීම තේරුම් ගැනීමට උපකාර විය යුතුය. ඔබගේම කතාන්දර මෙම ක්‍රියාකාරකමේ කොටසක් ලෙස සාකච්ඡා කළ හැකි ය.

මෙම මාර්ගෝපදේශය තුළ අඩංගු ඉගෙනීම් ක්‍රියාකාරකම්

මෙම මාර්ගෝපදේශය තුළ අඩංගු ඉගෙනීම් ක්‍රියාකාරකම් කොටුවල සඳහන් කර ඇති අතර එය පහසුවෙන් සොයා ගත හැකිය.

සෑම ක්‍රියාකාරකම් කොටුවක්ම මේ දේවල් පෙන්නුම් කරයි:

- ක්‍රියාකාරකමේ අරමුණ - ඒ තුළින් ජනතාව ඉගෙන ගන්නා දේ පිළිබඳ අවශ්‍ය බලාපොරොත්තුව කුමක්ද?
- ක්‍රියාකාරකම් කිරීමට ගතවන කාලය
- ක්‍රියාකාරකම් සඳහා අවශ්‍ය කෙරෙන ද්‍රව්‍ය
- ක්‍රියාකාරකමේ පියවර හෝ විවිධ වෙනස්කම් සහිත කොටස්
- ක්‍රියාකාරකමෙන් පසුව සෑම කෙනෙකුටම තවත් ඉගෙන ගත හැකි දේ කුමක්ද යන්න පිළිබඳව බොහෝ ක්‍රියාකාරකම් සම්බන්ධයෙන් කෙටියෙන් පවසන ලෙසට පහසුකම් සපයන්නාගෙන් ඉල්ලි සිටිය හැකිය. මෙය පසු විමසුම ලෙස කියැවේ.

මෙම මාර්ගෝපදේශනයේ සඳහන් ක්‍රියාකාරකම් විධිමත් පන්තිකාමර අධ්‍යාපනයට වඩා වෙනස්ය. කුමක්ද සිතන්නේ යැයි කියා ශිෂ්‍ය කණ්ඩායමකට කියා දීමට ගුරුවරයෙකුට කියා දෙන්නැයි කීමට වඩා මෙම ක්‍රියාකාරකම් දිමට නිර්මාණය කර ඇත්තේ සහභාගි වන්නන්ට ඔවුන්ගේ අත්දැකීම් හුවමාරු කර ගැනීමට, ඔවුන්ගේ හැඟීම්වලට ඉඩක් ලබා දීමට සහ පහසුකම් හා එකිනෙකා අතර වගකීමෙන් යුතුව අදහස් හුවමාරු කිරීම සඳහාය. ඔවුන් ගෙන් අපේක්ෂා කරන්නේ, අයිතීන් සංවර්ධනය සහ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව ගැන ඉගැන්වීමය, විචාරශීලීව සිතීම, සංවිධානය කිරීම සහ ප්‍රජා මූලික ක්‍රියාකාරීත්වයන් සඳහා වන සාමූහික ඉගැන්වීමකි.

මේවා ජනප්‍රිය ක්‍රියාකාරකම් නිසා, අත්‍යවශ්‍යතාවයක් සහ කණ්ඩායමේ අවශ්‍යතාවය මත සුදුසුසේ සකස් කිරීම දැනුවත් කරන්නාට හෝ පහසුකම් සලසන්නාට අනුව යොදා ගත හැකිය.

මෙම මාර්ගෝපදේශයෙන් අදහස් කෙරෙන්නේ ප්‍රජා උපදේශන සඳහා සහයෝගය දක්වන සම්පත් දායකයින් අතරින් එක් කෙනෙකු ලෙසය.

මාර්ගෝපදේශය භාවිතා කරන්නන් සහ පාඨකයන්ගෙන් මෙහි දක්වා ඇති ද්‍රව්‍ය පිළිබඳ අනුපූරකයක් විය හැකි සම්පත් පිළිබඳ අප දැනුවත් කරනු ඇතැයි අපි බලාපොරොත්තු වෙමු. අදහස් බෙදා ගැනීමට, යෝජනා ඉදිරිපත් කිරීමට හෝ අතිරේක සම්පත් සඳහා කරුණාකර අපට ලියන්න.

ශ්‍රී ලංකා සොබා සාමූහිකය
අංක 44,
රජමහාවිහාර මාවත,
නාවින්න,
මහරගම.
0112 803139 / 077 3273651
ලියන්න : slng.srilanka@gmail.com

1 වන කොටස : සංවර්ධනය හා අපගේ මානව හිමිකම්

1.1. සංවර්ධනය යනු කුමක්ද?

අපගේ ප්‍රජාවන්ගේ ජීවන තත්වය නංවාලීම සඳහා ගත හැකි මාර්ග බොහෝමයක් ඇත. උදාහරණ:

- ඔබගේ ප්‍රජාවට අලුත් පාසලක් හෝ ඉතා හොඳ සෞඛ්‍ය සායනයක් ගොඩ නැංවීමට අවශ්‍ය විය හැක.
- පාරවල් සෑදීමට, පිරිසිදු බීමට ගන්නා ජලය ගෙන ඒම සඳහා ළිං සහ ජලාශ අවශ්‍ය විය හැක.
- ඔබගේ ප්‍රජාවට අලුත් රැකියා පුහුණු වැඩ සටහන් හෝ වියලි කාලයේදී සතුන් හා පැල තවාන් සඳහා වාරිමාර්ග ක්‍රමවේදයන් අවශ්‍ය විය හැකිය.
- අනෙකුත් පුද්ගලයන්ට සාම්ප්‍රදායික ගොවිපල ක්‍රමවේදයන් හෝ මිනිසුන් සුළු පිරිසක් තවදුරටත් කතා කරන භාෂාවක් යළි භාවිතයට ගැනීමට අත්‍යවශ්‍යව තිබෙන විට සමහර මිනිසුන්ට විදුලි බලය හෝ කොම්පියුටර් වැනි නවීන තාක්ෂණය අවශ්‍ය විය හැකිය.

මේවා **සංවර්ධනය** ගැන උදාහරණයන්ය. ''සංවර්ධනය'' යන වචනයට බොහෝ තේරුම් ඇති බව ඔබට දැකගත හැකිය. ලෝකය තුළ ප්‍රජාවන් සිටින්නාක් මෙන් සංවර්ධනය නැමැති අදහස තේරුම් ගැනීමට බෝහෝ විවිධ මාර්ග ඇත.

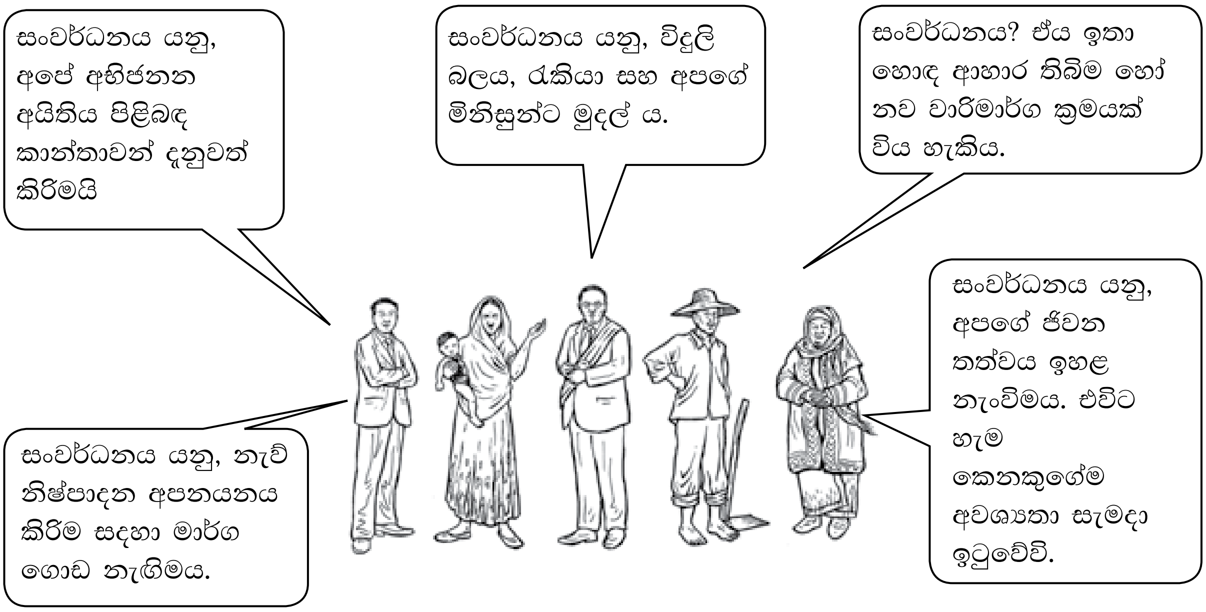

නිතරම ආණ්ඩු සහ සමාගම් විසින් මාර්ග, පතල්, ජලවිදුලි බලාගාර, වේල්ලවල්හෝ නවීන ගොඩනැගිලි යනාදී විශාල ව්‍යාපෘති ප්‍රකාශයට පත් කරමින් ඒවා මුළු රටම ගොඩ නැගීම සඳහා අවශ්‍ය බව කියා සිටින්නේය.

නමුත් මෙම ව්‍යාපෘති වලින් හැම විටම මිනිසුන්ට යහපතක් වේද? අපේ ප්‍රජාවන්ට හා අපේ රටවලට අනාගතයේදී සුදුසු කුමන ආකාර ව්‍යාපෘති සහ **ප්‍රතිපත්තිද** කියා තීරණය කළ යුත්තේ කවුරුන්ද? සංවර්ධනයේ හානිකර බලපෑම් කුමක්ද? යෝජිත සංවර්ධන ව්‍යාපෘති සමඟ ඔබ එකඟ නොවන්නේ නම් කුමක් සිදු වේද? කුමන ආකාරයේ **විකල්පයන්** කළ හැකි යැයි ඔබ සොයා ගන්නේ කෙසේද?

අපට පිළිතුරුවලට බලපෑම් කරන්න බලයක් නැහැ කියා අපට හැඟෙන නිසා අපගෙන් බහුතරයක් මෙවැනි ප්‍රශ්න අහන්නේ නැහැ. නමුත් සංවර්ධනය සඳහා යෝග්‍ය රීති අනුව මිනිසුන්ගේ සැබෑ අවශ්‍යතා දිනාගැනීමට මිනිසුන් සංවර්ධන සැලසුම්වලට සම්බන්ධ විය යුතුය. හුදෙක් ආණ්ඩු සහ ආසියා සංවර්ධන බැංකුව වැනි වඩාත් ලොකු ආයතන නොවේ.

ක්‍රියාකාරකම්

සංවර්ධනය යනුවෙන් ඔබ තේරුම් ගන්නේ කුමක්ද?

අරමුණ : සංවර්ධනය පිළිබඳව විවිධ අදහස් හා ආකෘති බොහෝමයක් ඇත.
මෙම ක්‍රියාකාරකම තුළින් ඔවුන් සංවර්ධනය කුමක් දැයි මිනිසුන්ට සිතන්නට උදවු කිරීමය.

කාලය : මිනිසුන් 60-90, කණ්ඩායම් අනුව තීරණය කෙරේ.

ද්‍රව්‍ය : පිටු පෙරළිය හැකි සටහන් පොතක්, චිත්‍ර ඇඳීමේ කඩදාසි, සලකුණු කරන ද්‍රව්‍ය

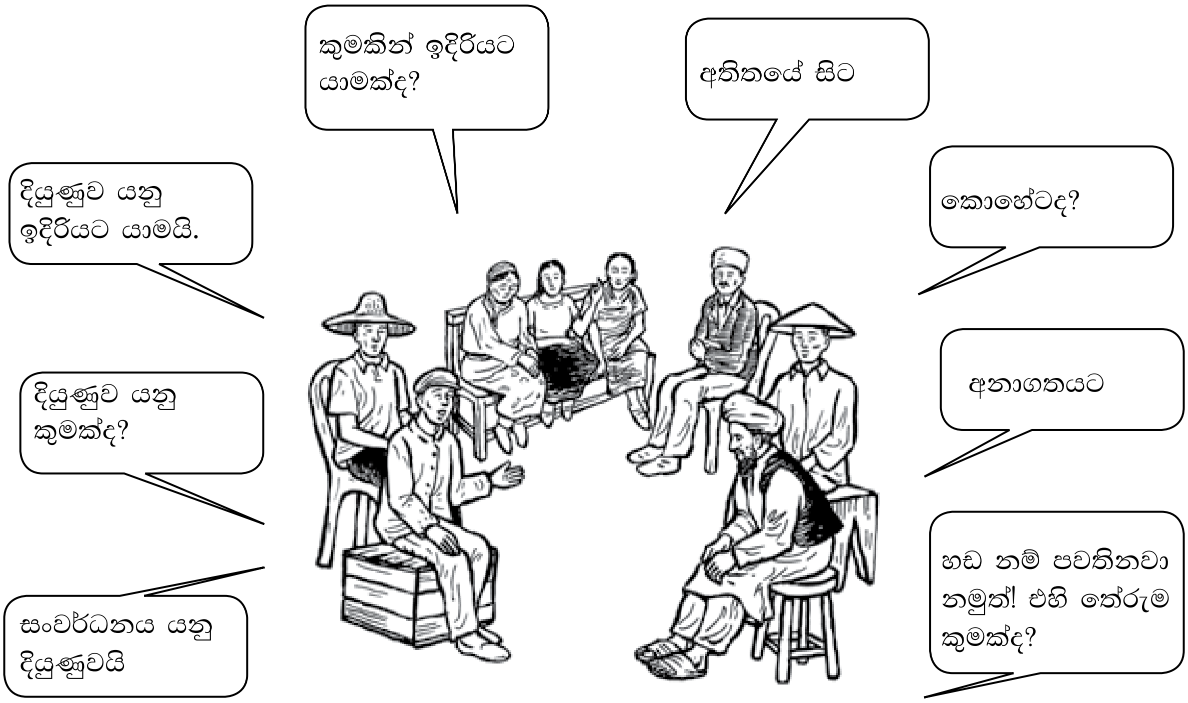

1. සහභාගි වන්නන්ට සැහැල්ලුවෙන් ඉඳිමින් ඔවුන්ගේ දැස් වසාගෙන ඔවුන්ගේ සිතුවිලි භාවිතා කිරීමට සූදානම් වන්න යැයි කියන්න. ඔවුන් සැහැල්ලුවෙන් සිටින විට, ''ඔබගේ ප්‍රජාව - ඔබේ පවුල, ඔබගේ අසල්වාසීන්, ඔබගේ ගමේ හෝ නගරයේ සිටින අසල්වාසින් ගැන සිතන්න. ඔවුන්ගේ දෛනික ජීවිතයේදී ඔවුන් කරන දේ ගැන සිතන්න. ඔවුන්ගේ බලාපොරොත්තු හා ඔවුන්ගේ ඕනැකම් මොනවාද? දැන් ඔබගේ නිවස, ඔබගේ ඉඩම හා ඒ වටේට තිබෙන ගොඩනැගිලි, ඔබගේ ප්‍රජාවන් විසින් භාවිත කරන හා සතුවන ප්‍රදේශයක් ගැනම ඔවුන්ට සිතන්න කියා ඔවුන්ට කියන්න.

   ටික වෙලාවක් ඔවුන්ට සිතන්න ඉඩ දෙන්න. එවිට ඔවුන්ගේ දැස් වසා ගනිමින් ප්‍රශ්න නගන්න ඉඩදී විරාමයක් තබා ප්‍රශ්න අතර සිතන්න යැයි ඔවුන්ට කියන්න.

ප්‍රශ්නය : ''ඔබේ ප්‍රජාවේ ජන දිවිය නගා සිටුවීමට උදවු විය හැකි ව්‍යාපෘති මොනවාද? සෑම කෙනෙකුටම සෞභාග්‍ය සම්පන්නව සතුටින් සහ බොහෝ අවස්ථාවන් ලබා ගැනිමට උදවු විය හැක්කේ කුමන ආකාරයේ දේවල් වලින්ද?

ක්‍රියාකාරකම පෙර පිටුව හා සම්බන්ධයි

ඔවුන්ට සිතිමට කාලය ගැනීමෙන් පසුව, ඔවුන්ගේ සිතුවිලි බෙදා ගැනීමට කටයුතු කරන ලෙස ඔවුන්ට කියා දෙන්න.

ප්‍රශ්නය : "ව්‍යාපෘති සඳහා විවිධාකාර වූ සම්භාව්‍යතාවයන් බොහෝමයක් පවතී. ඔබ දරුවන්ගේ අධ්‍යාපනය හෝ වැඩිහිටියන් සඳහා රැකියා පුහුණුව හෝ පවුල් සඳහා සෞඛ්‍ය සම්පන්නතාවයන් ගැන සිතනවා විය හැකිය. එසේ නොමැති නම්, ඔබගේ ප්‍රජාව සඳහා ව්‍යාපාරයක් ආරම්භ කිරීම අදහසක් ඔබට තිබිය හැකිය. එය හුදෙක් ඔබගේ ප්‍රජාවට යම්කිසි දෙයක් හෝ මුළු රටටම යම්කිසි දෙයක් වීයහැකිය.

2. මිනිසුන් පස් දෙනකුට අඩු කුඩා කණ්ඩායම් ලෙසට බෙදා වෙන් කරන්න. සෑම කණ්ඩායමකට හෝ සෑම පුද්ගලයෙකුටම ඉහළ සිට පහළ දක්වා මැදින් වෙන් කිරිමට හරස් අතට ඉරක් අඳින ලද විශාල කඩදාසි කොලයක් දෙන්න. ඔවුන්ගේ ප්‍රජාවේ සංවර්ධනය ගැන ඔවුන්ගේ අදහස් කෙටියෙන් සාකච්ඡා කරන ලෙසත්, ඔවුන්ගේ එම අදහස් කඩදාසියේ ඉහළ කොටසේ භාගයක ප්‍රමාණයක අඳින ලෙසත් ඔවුන්ට කියන්න. මෙය විනාඩි 15ක කාලයට පෙර සිදු කරන ලෙස කියන්න. සෑම කෙනකුටම කතා කිරිමට හා ඇඳිමට අවස්ථාවක් ලැබෙනවාදැයි අවධානය යොමු කරන්න.
3. විශාල කණ්ඩායම නැවත එකතු කර, සෑම කෙනකුටම ඇගේ හෝ ඔහුගේ චිත්‍රය පෙන්නුම් කරමින් සංවර්ධනය පිළිබඳව ඔවුන්ගේ දැක්ම ගැන කතා කරන්න යැයි කියන්න.
4. සියලු දෙනා අදහස් බෙදා ගැනිමෙන් පසු, කුමන ආකාරයේ සංවර්ධන ව්‍යාපෘති ඔවුන්ගේ ප්‍රජාවට හා ඔවුන්ගේ ප්‍රදේශයට ආණ්ඩු හෝ සමාගම් මගින් ප්‍රවර්ධනය කළ යුතුදැයි කියා සිතන්න කියන්න.
5. නැවතත් කුඩා කණ්ඩායම් වශයෙන් බෙදන්න. ඔවුන්ගේ අදහස් බෙදාගෙන ඔවුන්ගේ කඩදාසි කොල වල පහළ කොටස් භාවිත කරමින් ආණ්ඩු විසින් සහ සමාගම් විසින් ප්‍රවර්ධනය කළ යුතු ව්‍යාපෘති වර්ග එහි අඳින ලෙසට ඔවුන්ට කියන්න. ඔවුන් කැමති ව්‍යාපෘති සහ අකමැති ව්‍යාපෘති යනාදි වශයෙන් දෙකම ඇතුළත් කරන ලෙසට ඔවුන්ට කියන්න.
6. සෑම කෙනකුටම ඔහුගේ හෝ ඇයගේ චිත්‍රය බිත්තියේ අලවන්න ඉඩ දෙන්න. නැවතත් විශාල කන්ඩායම කැඳවා සෑම කෙනකුටම ඇගේ හෝ ඔහුගේ චිත්‍රය පිළිබඳව කණ්ඩායමට අදහස් ප්‍රකාශ කරන්න යැයි කියන්න.
7. සියලු දෙනා අදහස් බෙදා ගැනිමෙන් පසු, සංවර්ධනය පිළිබඳව විවිධ අදහස් දරන සාකච්ඡාවක් සඳහා යොමු කරන්න. සංවර්ධනය නිරූපනය කරන සියලු චිත්‍ර හෝ ඉන් සමහරක් යොදා ගන්න. සමාගම් හෝ ආණ්ඩු විසින් යොජනා කරනු ලබන ව්‍යාපෘති පිළිබඳව ජනතා අදහස් සමානද? එසේ නොමැති නම් විවිධාකාරද? එම වෙනස් කම් පිටුපස තිබෙන්නා වූ හේතු සාධක මොනවාද? කුමන ආකාරයට සංවර්ධනයක් ප්‍රජාවට තිබිය යුතු යැයි කියා සිටිමට අයිතිය ඇත්තේ කවුරුන්ටද?

පසු විමසුම :- අදහස් බෙදා ගන්නා ලද සියලු දෙනාට ස්තුති කරන්න. අපගේ චිත්‍ර හා සංවාදයක් තුළින් සංවර්ධනය පිළිබඳව මිනිසුන් තුළවිවිධ අදහස් තිබෙන බව පෙන්වා දෙන්න. ඊට සියලු දෙනා එකඟ විය හැකි නොවුනද? කුමන ආකාරයේ සංවර්ධනයක් අපගේ ප්‍රජාව තුළ සිදුවිය යුතුද යන්න තිරණය කිරිම සඳහා අප සියලු දෙනා සහභාගිවිම ඉතා වැදගත්ය. බොහෝ මිනිසුන් සැබෑ ලෙසින්ම විවාදවලට සහ තිරණ ගැනිම්වලට හැකියාව ලැබෙන විට, සංවර්ධනය යනු එකිනෙකාගේ අවශ්‍යතාවයන් සහ සෑම කෙනකුගේම මානව හිමිකම් ඉදිරිපත් කිරිමක් වන්නේ ය.

දිළිඳුකම යනු කුමක්ද?

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව එහි දූත මෙහෙවර තුළ දිළිඳුකම අවම කිරීම පිළිබඳව පවසයි. නමුත් ඔවුන් එයින් අදහස් කරන්නේ කුමක්ද? දිළිඳුකම නැමති වචනය තුළ එය නිර්වචනය කරනු ලබන පුද්ගලයාගේ තීරණයට අනුව ඉතා විවිධාකාර දේවල් අරුත් ගැන්විය හැකිය.

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව හා අනෙකුත් සංවර්ධන ඒජන්සි විසින් දිළිඳුයැයි සලකනු ලබන සමහර පුද්ගලයන් හැමවිට දිළිඳුයැයි ඔවුන් තුළින් නොපෙනේ.

ඔවුන් දිළිඳුකම සමග අරගලයක යෙදෙන බවට හැගෙන අනිකුත් පුද්ගලයන්ට පහත දැක්වෙන කරුණු නිසා දිළිඳුන් බව ඔවුන්ට හැගී යයි.

- ඔවුන්ට ඉගෙන ගැනීමට අවස්ථාවක් නොලැබුනු නිසා හෝ ඔවුන්ගේ දරුවන්ට අධ්‍යාපනයක් ලබාදීමට ප්‍රවේශයක් නොමැති වීම.
- ඔවුන්ගේ ඉඩම් හා දිවි පෙවෙත උදුරා ගැනීම.
- ඔවුන්ගේ පවුලේ සාමාජිකයින් රෝගී වූවිට ඔවුන්ට සෞඛ්‍ය පහසුකම් ලබා ගැනීමට ප්‍රවේශයක් නොමැති වීම.
- ඔවුන් අයිති වන්නේ පීඩාවට සහ පූර්ණ මාන වහිමිකම් නොලැබෙන කණ්ඩායමකටය.

නිතරම දිළිඳු පුද්ගලයන් **දිළිඳුභාවයට** පත් කර ඇත්තේ දේශපාලනික හා ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති නිසා බව හඳුනා ගැනීම වැදගත්ය.

දිළිඳුභාවයට පත්වීම යනු මිනිසුන් පෙර සිටි තත්වයටවඩා දිළින්දන් බවට පත්වීමය. ඔවුන්ගේ ඉඩම්වලින් අවතැන් කොට, ඔවුන්ට **වන්දියක්** ලබා නොදී හෝ **පුනරුත්ථාපනය** නොකරන ලද බොහෝ ප්‍රජාවන් සිටිති. ඔවුන්ගේ **අවතැන්භාවය** දිළිඳුබව වර්ධනය විමේ ගොදුරු බවටත් ඔවුන්ට වන්දියක් ගෙවීමට හෝ ඔවුන්ගේ දිවි පෙවත පුනරුත්ථාපනය කිරිමට ආණ්ඩුව අසමත් වීම ඔවුන් තව-තවත් දිළිදුභාවයට යොමු කර ඇත.

කතාන්දරය ෑ නේපාලයේ ආසියානු බැංකු ව්‍යාපෘතිය ආදිවාසී සංස්කෘතික දැනුම ප්‍රතික්ෂේප කිරීම.

නැගෙනහිර නේපාලයේ වාණිජ කෘෂිකාර්මික සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය (CADP) සඳහා අරමුදල් වෙන් කිරීමේදී එම ව්‍යාපෘතියේ ඉලක්කය වූයේ නැගෙනහිර නේපාලයේ පිහිටි උස් කඳු සහිත දිස්ත්‍රික්ක පහක, පහත් බිම් බිම් දිස්ත්‍රික්ක පහක හා කඳුකර ප්‍රදේශ සහිත දිස්ත්‍රික්කයක දිළිඳුභාවය අවම කිරීමය. ව්‍යාපෘතියේ අරමුණ වූයේ නිෂ්පාදන අලෙවිකරණය හා එළවලු පලතුරු, සහ කුළුබඩු වර්ගවල උසස් අගයකින් යුතු ඵලදාවක් ලබා ගැනීමේ ක්‍රියාවලියක නිරත වීමය. මෙම ප්‍රදේශය ආදිවාසී කණ්ඩායම් බොහෝමක නිජබිම වන අතර ඔවුන් කාලාන්තරයක් මුළුල්ලේ එහි වගා කටයුතු වල නියැලී සිටි බව සැම කෙනෙකුගේම මතකයේ රැඳී පවති. එනමුත් **ව්‍යාපෘති** සැලසුම් කරුගේ **ආරම්භක හා දිළිදුභාවය** හා සාමාජිය තක්සේරුව (IPSA) විසින් **ආදිවාසි ජනයාට** ව්‍යාපෘතිය මගින් බලපැමක් ඇතිකර නොමැති බව පෙන්වා දෙයි. එම නිසා ඔවුන් සඳහා විශේෂිත සැලැස්මක්ද නොතිබිණ. (**ව්‍යාපෘතිය සුපරීක්ෂාව** අධ්‍යයනය කිරිම සඳහා පිටු අංක 96 බලන්න)

මෙම ප්‍රදේශයේ ජීවත් වූ මිනිස්සු සැමවිටම දේශීය බීජ, ස්වාභාවික පොහොර, පළිබෝධ කලමණාකරණය පිළිබඳව සම්ප්‍රදායික ක්‍රමවේද භාවිතා කරනු ලැබේ. ඔවුන්ගේ කෘෂිකර්මාන්තය වඩාත් ඵලදායිතා තත්වයකට ගෙනඒම සඳහා වාණිජ කෘෂිකාර්මික සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය විසින් **දෙමුහුන් බීජ**, රසායනික පොහොර, පළිබෝධ නාශක හා කෘමි රසායන භාවිතය ප්‍රවර්ධනය කරනු ලැබීය. මෙම **කෘෂි රසායන** නිසා සිදුවන හානිය පිළිබඳව දේශීය ගොවීන් දැනගෙන සිටියද ඔවුන්ගේ නිෂ්පාදන හා ඔවුන්ගේ ආදායම වැඩිකර ගැනීම සඳහා ඔවුන් ව්‍යාපෘතියේ යෝජිත සැලැස්ම කෙරෙහි යැපෙන්නට විය.

ව්‍යාපෘතිය පටන් ගැනීමත් සමග, ගොවීන්ට නව සෞඛ්‍ය ගැටලුවලට මුහුණ දීමටත්, ඔවුන්ගේ කුඹුරු වල පැලැටි කෘමීන් හා කුරුල්ලන් වඳවී යනු දැකගන්නට ලැබිණ. මෙම ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන ප්‍රදේශයේ සිටි ආදිවාසීන්ගේ එක් කාණ්ඩායමක් වනු රායි (Rai) පැල සිටුවීමේ හා අස්වනු නෙළීමේ කාලයේදී සිදු කරනු ලබන උභා උලි (Ubhauli) සහ උදා උලි (Udha uli) යනුවෙන් පුද සිරිත් ඉටු කිරිමේ සම්ප්‍රදායික උත්සව පවත්වනු ලැබුණි. නමුත් ඔවුන් විසින් දැන් භාවිත කරන වඩාත් ඵලදායි නිෂ්පාදනයක් ලබාදෙනු ලබන. පැල සිටුවීම නිසාත් ඒවා නිසි කාලයේදී පෙර පරිදි පැල නොකිරිම හා අස්වැන්න නෙළා ගැනීමට සිදු නොවීම නිසා එවැනි උත්සව පැවැත්වීමට කිසිදු හැඟිමක් ජනිත නොකරන තත්වයක් බවට උදාවිය.

ව්‍යාපෘතියට සම්බන්ධවී සිටි ඇතැම් ගොවීන්ට විශාල ආදායමක් ලැබිණ. එනමුදු සම්ප්‍රදායික බීජ හා වගා ක්‍රමවේද ඒවගේම ප්‍රජාව අතර බැඳිම, ඔවුන්ගේ අනන්‍යතාවය ශක්තිමත් කිරීම, ඔවුන්ගේ ඉඩම්වලට හා කාලවකවානු හා සබැඳියාව තිබූ ඔවුන්ගේ සංස්කෘතික උත්සව ඔවුන්ට අහිමි වුණි.

ව්‍යපෘතිය මගින් ආදිවාසීන්ට බලපෑමක් සිදු නොවූ බවට යමෙකු විශ්වාස කරයි නම් එය වැරදි බවට දැන් මිනිසුන් දකින තත්වයක් උදාවී ඇත. ව්‍යපෘතිය මගින් මොවුන්ගේ ඉඩම් ලබා ගැනීමක් හෝ බලහත්කාරයෙන් ඔවුන් පලවා හැරීම හෝ සිදු නොකළ ද ඔවුන්ගේ ජීවිතවල ඉතාමත් වැදගත්. කොටසක් වන ඔවුන්ගේ ගොවි බිම් වල සරුබව සම්බන්ධයෙන් වූ සාම්ප්‍රදායික උත්සව ඔවුන්ට අහිමි කර ඇත.

මෙම කතාන්දරයෙන් අපට ඉගෙන ගත හැක්කේ කුමක්ද?

මෙම ව්‍යපෘතියේ ආදායම් උත්පාදනය කරමින් දිළිදුකම අවම කිරීමට අපේක්ෂා කර තිබිණ. එනමුදු ක්‍රියාකාරකම් වින්දිත ආදිවාසී ජනතාවගේ සාම්ප්‍රදායික පුරුදු සමග අනුකූලතාවයක් නොදක්වනු ලැබිණ. පලිබෝධ, බීජ හා පස කළමනාකරණ තාක්ෂණයන් වැනි සමහරක් ක්‍රියාකාරකම් වින්දිත ආදිවාසී ජනතාවගේ සාම්ප්‍රදායික ක්‍රමවේද හා නොගැලපුණි. එම නිසා, ව්‍යාපෘතිය විසින් බලාපොරොත්තු නොවූ සෘණාත්මක බලපෑමක් ඇති විය. නමුත් එය ප්‍රජාවගේ ජීවන රටාව සහ සංස්කෘතික පරිචය නිසා එය එහෙම වුනත් ඉතා බරපතල නොවීය.

සාකච්ඡා සඳහා ප්‍රශ්න

- මුදල් හැරෙන්නට ගොවීතැනෙන් ගෙනෙන අනිකුත් වටිනාකම් මොනවාද?
- වඩා හොඳ කාර්යක්ෂමතාවය හා නිෂ්පාදන ඉහල දැමීමද? නැත්තම් ගොවිතැනේ අරමුණ පමණක්ද? වාණිජ කෘෂිකර්මාන්තය සාම්ප්‍රදායික ගොවිතැන් ක්‍රමයට වඩා තිරසාරද?
- ආදිවාසි ජනතාවගේ ලෝක දැක්ම , ජීවන රටාව හා අනන්‍යතාවය කෙරෙහි මෙවැනි අනෙකුත් වටිනාකම් වැදගත් වන්නේ කෙසේද?
- ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ ආදායම උපදවන ක්‍රමවේද අනිකුත් අවශ්‍යතා හා ජීවන රටා සමග ගැටීමක් ඇතිවේද?
- වින්දිත පුද්ගලයන්ගේ අවශ්‍යතා සපුරාලීම සඳහා මෙම ව්‍යාපෘතිය මගින් කල යුත්තේ කුමක්ද?

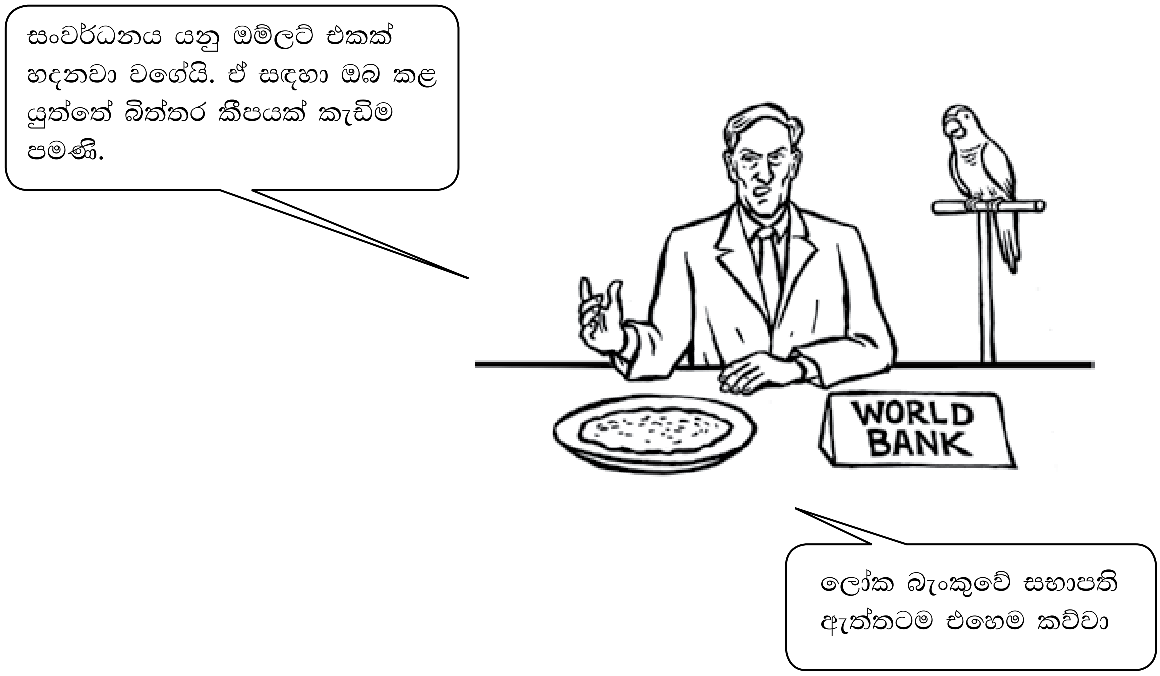

යෝධ ව්‍යාපෘති වල වාසි සහ ගැටලු?

බොහෝ ආණ්ඩු හා විශාල බැංකු කියා සිටින්නේ විශාල වේල්ලවල්, ලොකු විවෘත පතල්, හෙක්ටයාර් 100,000 කටු පොල් වගාවන් සහ තීරු හයේ මහා මාර්ග වැනි යෝධ ව්‍යාපෘති සංවර්ධනයට ඇතුළත් විය යුතු බවය. ඔවුන් කියා සිටින්නේ එවැනි **යෝධ ව්‍යාපෘති ආර්ථිකවර්ධනය** කිරීම සඳහා අත්‍යාවශ්‍ය බවය. ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ ආර්ථික විද්‍යාඥයින් ඇතුළු රාජ්‍ය නිලධාරීන් හා බැංකු කියා සිටින්නේ මෙවැනි වර්ධනයක් සැම කෙනාටම විශේෂයෙන් දිළිඳුමිනිසුන්ට වාසිදායක වන බවයි.

යෝධ ව්‍යාපෘති ඒවා ගොඩ නැගීමේ නිරතවී සිටින සමාගම්වලට සහ ඒවාට මුදල් ලබාදෙන බැංකුවලට ලාභ උපදවනු ලබයි. නමුත් නිතරම හා බහුල ලෙස පිඩාවට පත් වන්නේ දේශීය ජනතාව හා පරිසරයයි. මෙම යෝධ ව්‍යාපෘති මගින් නිතරම ගම්මාන, වනාන්තර, ගංගා සහ නාගරික වට පිටාව විනාශ කර දමන්නේය.

යෝධ ව්‍යාපෘති ප්‍රවර්ධනය කරමින් නිළධාරීන් හා බැංකුකරුවන් කියා සිටින්නේ සංවර්ධනය සඳහා මෙවැනි පාඩු සිදුවීම අවශ්‍ය කරන බවය. ඔවුන් කියා සිටින්නේ මුළු රටම සංවර්ධනය කිරීමට යාමේදී සමහර පුද්ගලයන්ට පිඩා විඳීම අවශ්‍ය කරන බවය.

උදාහරණයක් වශයෙන්, වේල්ලවල් හැමවිටම ග්‍රාමීය ප්‍රජාවට වාසියක් ගෙන නොදෙමින් නිතරම

ඔවුන් අවතැන් කිරීම දැක්විය හැකිය. ලෝකය පුරා දසලක්ෂ සංඛ්‍යාත මිනිසුන්ට වේල්ලවල් ඉදිකිරිමේදි ඔවුන්ගේ නිවාසවලින් ඉවත් වන ලෙසට බලකිරිමක් සිදු කෙරේ. දස ලක්ෂ සංඛ්‍යාත පිරිසක් ජීවත් වන්නේ වේල්ලේ පහළ බිම් ප්‍රදේශයේ නිසා ඔවුන්ගේ සාම්ප්‍රදායික ජීවන රටාවන් මෙන්ම සම්ප්‍රදාය අහිමිවීම සිදුවේ. විශාල වේල්ලවල් යෝධ ව්‍යාපෘති සඳහා උදාහරණ වේ. නමුත් තවත් දේවල්ද තිබේ. පතල් හැරීම, ගස් කැපීම, බොර තෙල් හා ගෑස් ලබා ගැනීම සඳහා කැනීම් කිරීම යනාදී කටයුතු සහ වනය, ගංගා දේශීය ප්‍රජාව යැපෙන ස්වාභාවික සම්පත් නිතරම විනාශ කිරිමසහ අනෙකුත් ස්වාභාවික ප්‍රදේශ විනාශ කිරීම සිදුවේ.

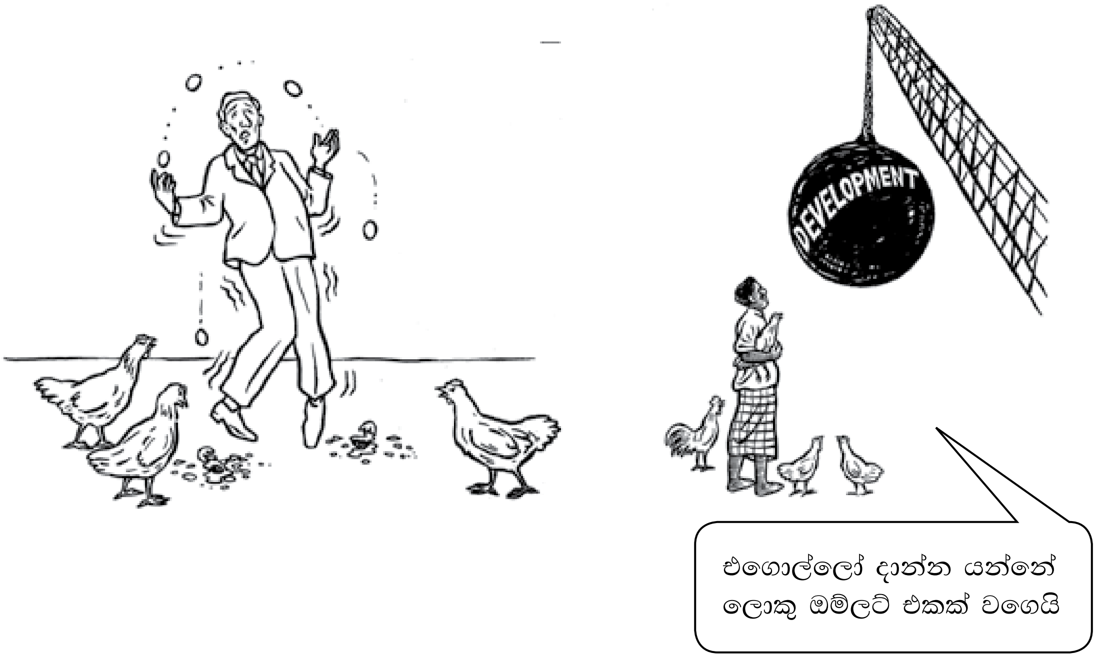

අයිතීන් වැඩි වශයෙන් දිනා ගැනිම සඳහා සංවිධාන හා ප්‍රජාව විසින් ගන්නා ලද උත්සාහයන්ට ස්තුතිවන්ත වන්න මෙවැනි සංවර්ධන ව්‍යාපෘති සඳහා ඔවුන්ගෙන් ලබා ගත් දේ වෙනුවෙන් වන්දියක් ලබා ගැනිමට මිනිසුන්ට දැන් හැකියාව ඇත. නමුත් වනය සහ ගංගා හා බැඳුණු ජීවන රටා සහ උරුමයන්, සංස්කෘතින් ආපසු ලබා ගැනීම සඳහා කිසිම වන්දි මුදලක් ලබා දීමේ හැකියාවක් නොමැත.

ලොව පුරා සිටින බොහෝමයක් මිනිසුන් කියා සිටින්නේ යෝධ ව්‍යාපෘති ඔවුන්ගේ රටවල හා ප්‍රජාව සංවර්ධනය කිරිමට උපකාරී නොවූ බවය. ඔවුන් කියා සිටින්නේ යෝධ ව්‍යාපෘති ප්‍රවර්ධනය කිරීමට කාලය එළඹී තිබෙන බවත්. ඒ වෙනුවට සියලුදෙනාට වාසිදායක වන්නා වූ සෑම කෙනකුගේම මානව හිමිකම් වලට ගෞරව කරනු ලබන විකල්පයක් ප්‍රවර්ධනය කළ යුතු බවය.

ක්‍රියාකාරකම්

සංවර්ධනයේ බලපෑම් හා වාසි

අරමුණ : සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිවලට එරෙහි වීමට බලපාන හේතු සාධක ගැන විවෘත සංවාදයක් කිරීම

කාලය : විනාඩි 30

ද්‍රව්‍ය : පිටු පෙරළිය හැකි සටහන් පොත සහ මාකර් පැන්

1. ඔබගේ ප්‍රජාව මුහුණ දෙන සංවර්ධන ව්‍යාපෘති ගැන සාකච්ඡා කරන්න. අභිප්‍රාය කුමක්ද සහ යථාර්ථය කුමක්ද? සෑම කෙනෙකටමු යමක් කිව හැකි අයුරින් කෙටි සාකච්ඡාවක් කර පිටු පෙරළිය හැකි සටහන් පොතක් භාවිතා කරමින් ව්‍යාපෘති අපේක්ෂාවන්වල වාසි හා ගෙන දිය හැකි බලපෑම් සටහන් කරන්න.
2. ව්‍යාපෘතියේ වාසි මොනවාදැයි නම් කොට ඒවා ලොකු කඩදාසියක ලැයිස්තුවක් ආකාරයට ලියන්න කියන්න.
3. ව්‍යාපෘතියේ අවාසි මොනවාදැයි නම් කොට ඒවා වෙනත් ලොකු කඩදාසියක ලැයිස්තු ආකාරයට ලියන්න කියන්න
4. වාසි පිළිබඳව තිබෙන පළමු වන ලැයිස්තුව ආපසු බාර දෙන්න. හැම එකක්ම කියවා මෙම වාසි ලබා ගන්නේ කවුරුන්ද? කියා අසන්න. විශාල කොලයක එම පිලිතුරු සටහන් කර ගන්න.
5. අවාසි පිලිබඳව තිබෙන ලැයිස්තුව ආපසු බාර දෙන්න. සෑම එකක්ම කියවා මෙම අවදා නමත් එක්ක ජීවත් වන්නේ කවුරුන්ද? කියා අසන්න. එම පිළිතුරු විශාල කොලයක සටහන් කර ගන්න.

පසු විමසුම - සෑම කෙනකුම වාසිවල හා බලපෑම්වල සමබරතාවය දකින ආකාරය සහ බලපෑම් අඩු කිරීමට හා වාසි වැඩි කිරීමට කුමක්ද කළ හැකි දේ පිළිබඳව කණ්ඩායම් සාකච්ඡාවක් සිදු කරන්න

- වින්දිත ජනතාවට ව්‍යාපෘතියෙන් සැබෑ වාසි ලබා ගත හැකිද? එසේ නොමැති නම් කණ්ඩායම එකට එකතු වී ව්‍යාපෘතිය නතර කරවීමට පෙළඹවීමක් කළ හැකිද?
- වාසි ගොඩක් ගෙනෙන සහ බලපෑම් අඩු කරන විකල්පයන් මොනවාද?

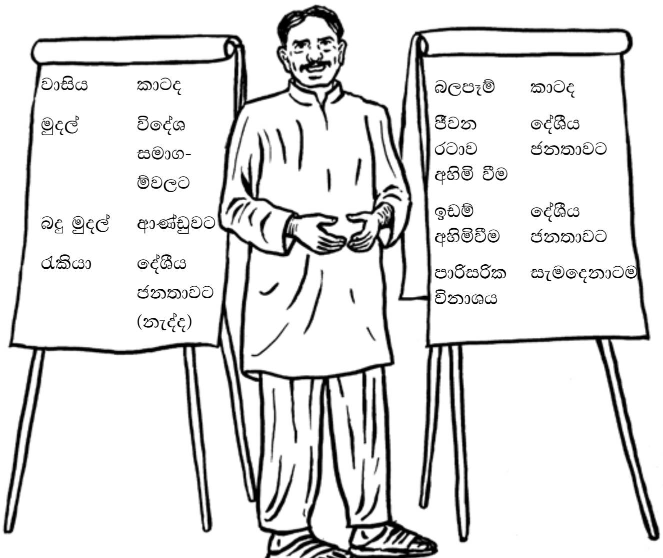

යෝධ ව්‍යෘපෘතිවල හිංසාකාරි බලපෑම්

සමහරක් විට විශාල සංවර්ධන ව්‍යාපෘති ක්ෂණික අවශ්‍යතාවයක් වනරැකියා ලැබෙන නිසා ප්‍රජාව විසින් පිළිගනු ලබනවා. නිතරම යෝධ ව්‍යාපෘති ගොඩ නගන සමාගම් විසින් පාසල් සාදාදීම, ජල පද්ධති සහ ප්‍රජාවට අවශ්‍ය කරන අනිකුත් **යටිතල පහසුකම්** ලබා දෙන බවට පොරොන්දු වෙනවා. නමුත් කාලය හරහාඥ වාසිවල බලපෑම් බල පැවැත්වෙමින් වැඩි වන බව ප්‍රජාව විසින් සොයා ගෙන ඔවුන්ගේ ඉඩම් හා සම්පත් නැතිවීම් ගැන කණගාටු වෙනවා.

යෝධ ව්‍යාපෘති පුළුල් පරිසරය හිංසාකාරි බලපෑම්වලට හේතු සාධක වෙයි.

නිවාස හා ඉඩම් අහිමිවීම

අපවිත්‍ර වීම / දූෂණය

දිළිඳුකම

ජීවන රටා අහිමිවීම

සංස්කෘතිය කඩා වැටීම

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව සහ ආධාර ලබාදෙන රටවල් සිතන්නේ ඔවුන් විසින් සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවලට සේවයක් කරන බවයි. නමුත් සංවර්ධනය යනු ආර්ථික සංවර්ධනය පමණක්ම නොවේ. එය දිවි පෙවෙත, මානව හිමිකම් හා පරිසරය සුරක්ෂිත කළ යුතුය.

කතාන්දරය : වේල්ලක් ඉදි කිරීමෙන් පසු ලාඕසයේ බැන් මයි ගම්මානයේ ජනතාව දුක් විදිම.

බැන්මයි ගම්මානය පිහිටා තිබෙන්නේ මධ්‍යම ලාඕසයේ හින්බොන් ගඟ මතය. 1998 දී ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව නියොන්-හින්බොන් ජලවිදුලි බලාගාරයක් ඉදිකරීමට මුදල් ආධාර ලබා දුන්නා. මෙම ව්‍යාපෘතියේ කොටසක් හැටියට වේල්ලක් නියෝන් ගඟ මත ගොඩ නගන ලදුව, විදුලිය උත්පාදනය කරනු පිණිස වතුර කන්දක් වෙත යොමු කරන ලදී. ඉන්පසු වතුර හරස් කොට උමගක් දිගේ යවා නම් හයි (Nam hai) ගඟ සහ නම් හින් බොන් (Nam hin boun) ගඟට වතුර වැටෙන සේ සකස් කරනු ලැබිණි.

වේල්ල ඉඳි කිරීමට පෙර තිබූ තත්වයට වඩා දැන් නම් හයි ගඟ හා නම් හින්බෝන් ගඟෙහි වතුර වැඩි ප්‍රමාණයක් තිබේ. එහි වතුර මඩ පැහැති වගේම පෙරට වඩා වේගයෙන් ගලා බසිනවා.

ගඟ තුළ පැවැති මෙම වෙනස්කම් බොහෝ මිනිසුන්ට බලපානු ලැබිණ. වේල්ල ඉඳි කිරීමට පෙර ගඟේ බොහේ මාළු සිටි බව දිගු කාලයක් මුළුල්ලේ දිවි පෙවෙත සඳහා මාළුන්ගෙන් යැපුනු බැන් මයි ප්‍රදේශවාසීහු කියති. වියලි කාලය තුළදී වුවද මාළුන්ට ජීවත් විය හැකි ගැඹුරු පොකුණු ගඟදිගටම පාහේ තිබේ. නමුත් වේල්ල ඉදිකිරීමෙන් පසු ගඟේ සිටියේ මාළු සුළු ප්‍රමාණයකි. මාළු

ජීවත් වූ පොකුණු දැන් මණ්ඩි වලින් පිරී පවතී. දැන් බැන් මයි සහ අනෙකුත් ගඟ මත පිහිටි ගම්මානවල සිටින මිනිසුන්ට අල්ලා ගැනීමට හැකි වන්නේ කුඩා මාළුන් පමණි.

වේල්ලෙන්, ළිං වලින් මෙන් වතුර ගොඩක් පිටාර ගැලීමට පටන් ගත්තා. ගංවතුර ගැලීම නිසා වර්ෂා කාලයේදී බොහෝ පවුල්වලට, ඔවුන්ගේ වී ගොවිතැනට හානි සිදුවිය. ගංවතුර ගැලීම ඉස්සරට වඩා බහුල වශයෙන් මෙන්ම නිතරම සිදු වෙන්න පටන් ගැනිණ. වේල්ල ඉදි කිරීමෙන් පසුව නම් හින්බෝන් ගඟේ ඉවුර දිගේ ඛාදනයවීම බහුල ලෙස සිදුවේ. ගම්වාසින් කියා සිටින්නේ මෙම තත්වය උදා වී තිබෙන්නේ ගඟේ වතුර මට්ටම ඉහළ පහළ යාමේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් බවත් දැන් ගඟේ වතුර බහුලව පවතින බවය. ගම්වාසීන්ට තව දුරටත් ඉවුර දිගේ එලවළු වගා කිරීමට හැකියාවක් නොමැත.

නියොන්-හින්බොන් ජලවිදුලි බලාගාර ව්‍යාපෘතිය අයිතිකාර සමාගම බැන් මයි ජනතාවට ඔවුන්ගේ දිවි පෙවෙතට හා ඔවුන්ගේ ගඟට සිදුවී ඇති හානිය සඳහා වන්දි මුදලක් වශයෙන් කිසියම් මුදලක් ලබාදී තිබෙන නමුත් එය වැදගත් ලෙස ජීවත්වීම සඳහා ප්‍රමාණවත් සහයෝගයක් නොලැබෙන අතර ඉස්සරට වඩා මිනිසුන් බොහෝමයක් දිළිඳුභාවයට පත්ව ඇත.

මෙම කතාන්දරයෙන් අපට ඉගෙන ගත හැක්කේ කුමක්ද?

නියෝන්-හින්බෝන් ජලවිදුලි බලාගාර ව්‍යාපෘතිය දේශීය මිනිසුන්ට ඔවුන්ගේ ආහාර සහ දිවි පැවැත්මට උපකාරී වන පරිසරයට ඉතා විනාශකාරී ලෙස බලපෑම් ඇතිකර ඇත. ව්‍යාපෘතිය සඳහා ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව මුදල් ලබාදී ඇත. දේශීය මිනිසුන්ගේ ජන ජීවිතය නැවත ගොඩ නැඟීමට සහ හානියට පත් දේ යළි පිළිසකර කිරීමත් ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ වගකීමක් බව දේශීය මිනිසුන් බෝහෝ දෙනා විශ්වාසය පළ කරති.

සාකච්ඡාව සඳහා ප්‍රශ්න

- මෙම කතාන්දරය තුළ කාගේ අයිතිවාසිකම් උල්ලංඝනය වී තිබේද? කොහොමද?
- මිනිසුන්ගේ අයිතීන් උල්ලංඝනය වීම සම්බන්ධයෙන් වන්දියක් ලබාදී තිබේද?
- පිළිගත හැකි අඩු විනාශකාරී විකල්පයන් මොනවාද?

1.2 මානව හිමිකම් යනු මොනවාද?

අප සියලු දෙනාටම අප අසනීප වූ විට අවශ්‍ය කරන ආහාර, පිරිසිදු වතුර, සෞඛ්‍ය පහසුකම් යනාදී මූලික අවශ්‍යතාවයන් තිබේ. ඒ වගේම අපට පහරදීමකකට ලක් නොවී සිටීමේ අයිතිය, අපගේ පවුලේ සහ මිත්‍රයන් සමග කාලය ගත කිරීම, අපගේ අදහස් හා විශ්වාසයන් පිළිබඳව ප්‍රකාශ කිරීම පිළිබඳව යනාදී වශයෙන් මූලික නිදහසක් අපට තිබේ. සෑම මනුෂ්‍යයකුටම මනුෂ්‍යයෙකු හැටියට අන් අයගේ ගෞරවයට පාත්‍රවීමේස්වාභාවය නැමැති මනුෂ්‍ය **අභිමානයක්** තිබේ.

අපගේ මූලික අවශ්‍යතා ලබා ගැනීමේ හැකියාව, අපගේ මූලික නිදහස භුක්ති විඳීම, අභිමානයක් ඇතිව ජීවත්වීම යනාදීය අපගේ මානව හිමිකම්වල අංගයන් වේ.

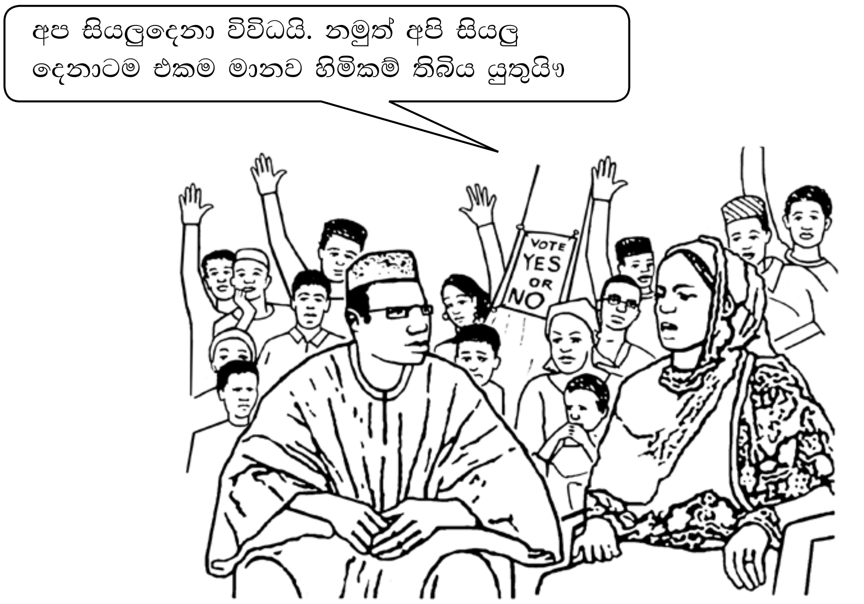

සැම කෙනකුටම සැම තැනම මෙම මානව හිමිකම් තිබේ - පිරිමින්ට හා කාන්තාවන්ට, තරුණයන්ට හා වැඩිහිටියන්ට, පොහොසතුන්ට හා දුප්පතුන්ට, ඔවුන් කොහේ ඉපදුනද හෝ ඔවුන්ගේ විශ්වාසය කුමක් වුවද ප්‍රශ්නයක් නොවේ. හුදෙක් අපේ අභිමානය, අපේ අයිතින් උදුරාගත නොහැකි සහ හැම විටම ඊට ගරු කළයුතු වුවාක් මෙනි.

මානව හිමිකම් පැමිණෙන්නේ කොහෙන්ද?

විවිධ මිනිසුන්ට හා සංස්කෘතින්ට විවිධ වටිනාකම් සහ ලෝකය තේරුම් ගැනීමේ මාර්ගයන් තිබේ. නමුත් බොහෝමිනිසුන් ඔවුන්ගේ වටා සිටින මිනිසුන්ටත් අභිමානයන් සහ ගෞරවයකින් යුතුව සැලකිය යුතු බව විශ්වාස කෙරේ. මානව හිමිකම් පැමිණෙන්නේ ලොව වටා තිබෙන සැම සමාජයකටම සිටින සැම මිනිසකු නිසා නිශ්චිත මූලික ගෞරව කිරීම නමැති මෙම පොදු විශ්වාසය තුළිනි.

අවාසනාවකට මෙන්, ඉතිහාසය පුරාම ආණ්ඩු සහ හමුදාවන් තමන්ට බලය ගැනීමට හා පවත්වා ගැනීමට දරන ලද උත්සාහයන් හේතු කොටගෙන මිනිස්සුන්ට අවාසනාවන්ත ලෙස දුක් විඳිමින් ජීවත්වීමට සිදුවිණ. උදාහරණයක් වශයෙන් කාම්බෝජය හා ඉන්දුනීසියාව වැනි ආසියාවේ බෝහෝ රටවල් ම්ලේච්ඡ ආඥාදායකත්වයක් තුළ කල් ගෙවා තිබෙනු දැකිය. හැකිය. ඔවුන්ගේ බොහෝ පුරවැසියන් මරා දැමීමට, වධහිංසාවන්ට, කුසගින්නේ සිටීමට සහ මැරෙන්නට හැරීමට වැඩ කටයුතු කර ඇත. මෙවැනි සිද්ධීන් හේතුකොටගෙන එවැනි ප්‍රචණ්ඩත්වයක් වලක්වන නීති පැවතිය යුතු බවට මිනිසුන් තුළ විශ්වාසයක් ගොඩ නගා ඇත. අද නිශ්චිත මූලික නීති මගින් ඔවුන්ගේ රටවල්ල සිටින සැම කෙනකුගේ මානව හිමිකම්වලට ගෞරව කිරීම සහ ආරක්ෂා කිරීම සැම ආණ්ඩුවකින්ම අපේක්ෂා කෙරේ. මෙම නීති **මානව හිමිකම් නීතිලෙස** හැඳින්වේ.

මානව හිමිකම් අප සියලු දෙනාටම උරුමයකි. නමුත් එය මානව හිමිකම් නිතිය අනුග මනය කිරීමට කටයුතු කිරීමට සහ එකඟ විය යුතු බව ආණ්ඩුවලට මිනිසුන්ගේ අරගලය තුළින් බලපැම්කර ලබා ගත් දෙයකි. මානව හිමිකම් දිගටම පවත්වාගෙන යාමට සහ ඒවාට ගරු කරන ලෙසට ආණ්ඩුවට, සංස්ථාවලට සහ වෙනත් ආයතනවලට බලපැම් කිරීමට ජනතා අරගල දිගටම පවත්වාගෙන යාම අවශ්‍ය කෙරේ.

මානව හිමිකම් පිළිබද විශ්ව ප්‍රකාශනය

එක්සත් ජාතින්ගේ සංවිධානය ලෝකයේ බොහෝ රටවල් සමඟ සබඳතා පවත්වන ජාත්‍යන්තර සංවිධානයක් වන්නේය. එහි අරමුණ වන්නේ ගැටුම් වලක්වාලිම, හා ආර්ථික සහයෝගය දැක්විම හා මානව හිමිකම් ප්‍රවර්ධනය කිරිමය.

දෙවන ලෝක යුද්ධයෙන් පසුව, ලොව පුරා රටවල දස ලක්ෂ සංඛ්‍යාත මිනිසුන්ට බිහිසුණු තත්වයන් යටතේ දුක් විඳීමට හා මිය යෑමට සිදුවූ හෙයින්, රටවල් විසින් පිහිටුවන ලද එක්සත් ජාතින්ගේ සංවිධානය මෙවැනි දුෂ්ඨ ක්‍රියාවන් නැවත වරක් කිසි දිනක සිදු නොවන සේ එය වැලැක්විමට කටයුතු කිරිමට එකඟ විය. ඔවුන් විසින් නිශ්චිත මූලික අයිතීන් කිහිපයක් යටතේ එකඟ වී ඒවා මානව හිමිකම් පිළිබදව විශ්ව ප්‍රකාශනය යටතේ ලේඛන ගත කරනු ලැබිණ. (එහි පිටපතක් සෙවිමට හා කියවිමට 205 වැනි පිටුව බලන්න.)

මානව හිමිකම් පිළීබඳව විශ්ව ප්‍රකාශනය ඉතා වැදගත් ලියවිල්ලකි. නමුත් අපගේ අයිතීන් කඩදාසියකට දැමීම තුළින් ඒවා සුරක්ෂිත වනු ඇතැයි සහතික විය නොහැකිය. අයිතීන් ප්‍රකාශනවල හා නිතිවල ගොනු කර තිබෙන හෙයින් ඒවා සුළු කොට තැකිය නොහැකිය.

මානව හිමිකම් පිළිබඳව විශ්ව ප්‍රකාශනය ලියන ලද්දේ ජීවත්වීමේ නිදහස හා සෞඛ්‍ය නිදහස වැනි මුලික අයිතීන් සුරක්ෂිත කරණු පිණිසය. නීතිය යටතේ සෑම ජාතියක්ම මෙම අයිතින් සුරැකීමට සහ ගරු කිරීමට කටයුතු කළ යුතුය.

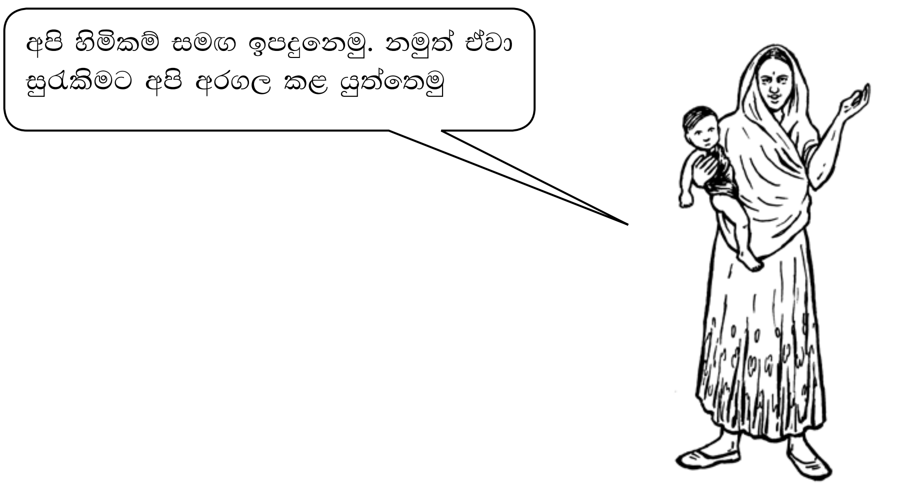

මිනීමැරීම හා වධ හිංසාව වැනි දේ ප්‍රචණ්ඩත්වයේ පරම ක්‍රියාවකි. එක් ආකාරයක මානාව හිමිකම් **අපචාර** වන්නේය සහ ඒවා වලක්වා ලීමට ආණ්ඩුවට වගකීමක් තිබේ. අතිශය කුසගින්න හා පිපාසය, **අවතැන් කිරීම**, අධ්‍යාපනයට අවස්ථාවක් නොතිබීම ද ප්‍රචණ්ඩත්වයේ ලක්ෂණයන්සහ මෙවැනි ගැටලු වලක්වා ලීමට ආණ්ඩුවට වගකීමක් ඇත.

මානව හිමිකම් පිළිබඳව විශ්ව ප්‍රකාශනය ලේඛනගත කිරීමත් සමග එමගින් තවමත් සුරක්ෂිත නොවූ බොහෝ අයිතීන් තිබෙන බව හැමතැනම සිටින මිනිසුන්ට පැහැදිලි විය. විශේෂිත ආරක්ෂිත භාවයක් දැක්විය යුතු යැයි සැලකෙන කාන්තා අයිතීන් මොනවාද? ඒ වගේම සංස්කෘතියට ඇති අයිතීය,හෝ වතුර සහ ආහාර එහි මූලික අවශ්‍යතාවයන්ට ඇති අයිතින් මෙනවාද? මේ සියල්ල මනුෂ්‍ය අභිමානයේකොටස්. නමුත් එවා මානව හිමිකම් පිළිබඳ විශ්ව ප්‍රකාශනය තුළ අවධානයක් යොමු කර නොමැත.

මෙවැනි ඕනෑකමක් තිබෙන ජනතා ව්‍යාපාර විසින් **ආර්ථික, සමාජ හා සංස්කෘතික අයිතීන්** සහ **සිවිල් හා දේශපාලන අයිතීන්** පිළිබඳව ජාත්‍යන්තර ප්‍රඥප්තිය ආර්ථික, සමාජ හා සංස්කෘතික අයිතීය පිළිබඳව ප්‍රඥප්තිය සෑම කාන්තාවකටම වෙනස්කම් කිරීමට එරෙහිව අපහරණ ප්‍රඥප්තිය සහ බොහෝ දේ යනාදී තව ගිවිසුම යටතේ නෛතික පිළිගැනීකමට ලක් කරන ලෙසට ඉල්ලා සිටිය යුතුය. (මෙවැනි ගිවිසුම් ගැන තවදුරටත් දැන ගැනීමට 205 වැනි පිටුව බලන්න)

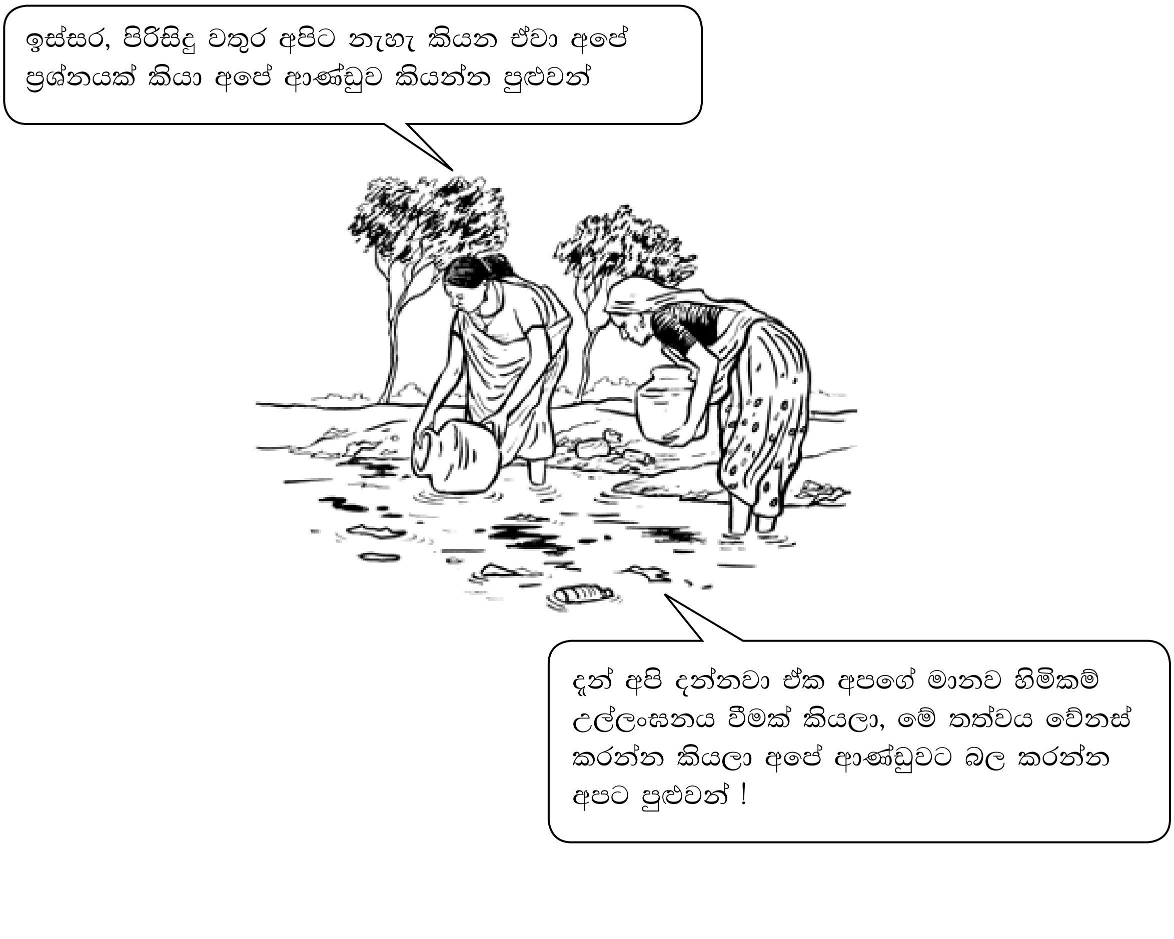

මානව හිමිකම් ක්‍රියාවන්

දේශපාලන අයිතින්

එපා !

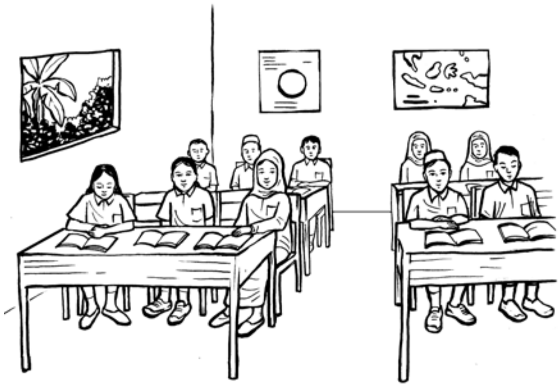

සමාජීය සහ සංස්කෘතික අයිතින්

ආර්ථික අයිතින්

පාරිසරික අයිතින්

ජාත්‍යන්තර නීතිය තුළ මානව හිමිකම්.

ලොව පුරා ආණ්ඩු විසින් කුමන ආකාරයේ මානව හිමිකම් හඳුනා ගෙන එය ජාත්‍යන්තර නීතිය යටතේ සුරක්ෂිත කළ යුතුද යන්න පිළිබඳව තවදුරටත් විවාදයක නියැලෙමින් සිටිති. ඒ අතරම නිතරම රජයට සහයෝගය දක්වමින් සංස්ථාවන් හා අනෙකුත් පුද්ගලික උනන්දුව මත මානව හිමිකම් අපචාරයට ලක්වීම දිගටම කරගෙන යනු ලැබේ.

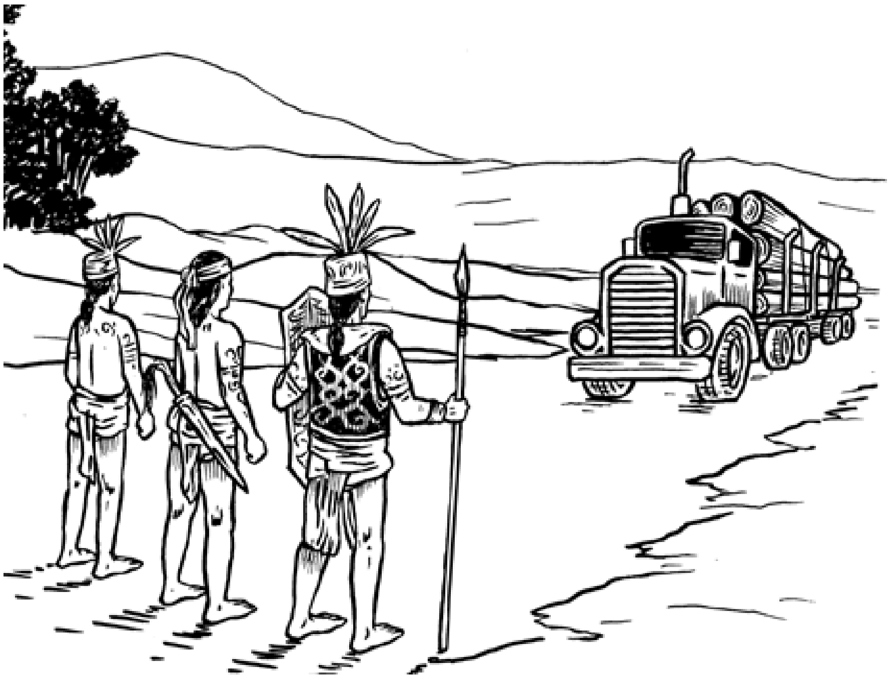

මානව හිමිකම් පිළිබඳව විශ්ව ප්‍රකාශනය''සමාජයේ සෑම අවයවයක්ම උත්සාහ දැරිය යුතුය... මෙම අයිතීන් සහ නිදහස්වලට ගෞරව කොට ප්‍රවර්ධනය කිරීමට...." මින් අදහස් කරනුයේ කිසිවෙකුට මානව හිමිකම් උල්ලංඝනය හෝ අපචාරයට ලක්කිරීම කළ නොහැකි බවය. ජාත්‍යන්තර මානව හිමිකම් නීතිය දිගටම පවත්වාගෙන යාමට ආණ්ඩු (සමහර විට ''**රාජ්‍ය ක්‍රියාකරන්නා**'' ලෙසින් හැඳින්වේ.) වගකිව යුතුය. සමාගම්, **රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන,** ආදිවාසී හා ස්වාධීන කණ්ඩායම්, තනි පුද්ගලයන් සහ වෙනත් යම් පැවැත්මක් (සමහර විට **"රාජ්‍ය නොවන වෙනත් ක්‍රියාකරන්නා"** ලෙසින් හැඳින්වේ) විසින්ද ජාත්‍යන්තර මානව හිමිකම් නීතියට එකඟව කටයුතු කිරීමට වගකිව යුතුය.

අපගේ පවුල්වලට හා අපගේ ප්‍රජාවන්වලට වඩාත් වැදගත් වන්නේ කිනම් අයිතීන්ද සහ මෙම අයිතීන් රැකීමට හා ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා අපේ ආණ්ඩුවලට ඉගැන්වීමට අවශ්‍යවේ. මෙසේ කිරීමේදී, කාලයාගේ ඇවෑමෙන් අපගේ අයිතීන් තේරුම් ගැනීමටත්, අපේක්ෂා කිරීමටත් අපගේ ආණ්ඩු සහ ජාත්‍යන්තර ආයතනවලට බලපෑම් කිරීමේ කොටස්කරුවෙකු වීමට අපට පුළුවන් විය හැකිය.

2007 දී, ආදිවාසී ජනතාවගේ අයිතීන් පිළිබඳව ප්‍රකාශනයකට එක්සත් ජාතීන්ගේ එකඟතාවය පල කරනු ලැබිණ. (63 හා 205 පිටු බලන්න) ඊට එකඟ වූ ආණ්ඩු විසින් දැන් **ආදිවාසී ජනයා** සුරැකිය යුතු අතර ඔවුන් විසින් පෙර කිසි ආකාරයට නොකරන ලද ඔවුන්ගේ වාසභූමි සහ සංස්කෘතිය සුරක්ෂිත කළ යුතුය. අවාසනාවට, මෙම ගිවිසුම කොලයකට අද අත්සන් කොට තිබුණද ආණ්ඩු සහ සංස්ථා විසින් මෙම අයිතින් උල්ලංඝනය කිරීම දිගටම පවත්වා ගෙන යනු ලැබේ.

2010 දී අවුරුදු ගණනාවක් මුළුල්ලේ සිදු කරන ලද ප්‍රකට බලපෑම් මත එක්සත් ජාතීන් විසින් ජලය හා සනීපාරක්ෂාව පිළිබඳව මානව අයිතීය ප්‍රකාශයට පත් කරනු ලැබුණ. මෙයින් අදහස් කරන්ෙන් එක්සත් ජාතීන් විසින් ජලය ලබා ගැනීමේ මාර්ග සමහරෙකුට හුදෙක් සුබෝපභෝගී නොවන සියලු දෙනාගේම මානව අයිතියක් බවට හඳුනාගෙන ඇත. දැන් සෑම ආණ්ඩුවක්ම සියලු මනුෂ්‍යයන්ට හොඳ ජලය ලබා ගැනීමේ මාර්ග හා සනීපාරක්ෂාව සුරකෂිත කිරීම වෙනුවෙන් ඔවුන්ට කළ හැකි සියලු දේ කළ යුතුය. අවාසනාවට සියක් කෝටියක් ජනතාවගේ මෙම අයිතිය සාධනය කිරීම වලක්වනු ලබන බොහෝ දේවල් තවමත් සිදු කෙරේ.

මානව හිමිකම් සුරැකීමේ කොටසක් යනු මෙම අයිතීන් නීතියක් බවට පත් කිරීම සඳහා අප අඛණ්ඩව වැඩ කටයුතු කළ යුතු බවත්, මෙවැනි නීති බල ගැන්වීමටත්, අප සුරකින අයිතීන් සහ නීති යන දෙකම පුළුල් කිරීමේ මාර්ග හඳුනා ගැනීමය.

ව්‍යාපාර හා මානව හිමිකම්

විශ්ව ප්‍රකාශනය හා අනෙකුත් මානව හිමිකම් නීති බහුල වශයෙන්ඔවුන්ගේ පුරවැසියන්ගේ මානව හිමිකම් වලට ගරු කිරීම, සුරැකීම හා සාධනය කිරීම, ආණ්ඩුවේ වගකීමක් බවට කේන්ද්‍රගත කෙරේ.කෙස් වුවත් මෙම වගකීම දැරිය යුත්තේ ආණ්ඩුව විසින් පමණක්ම නොවේ. පුද්ගලික ව්‍යාපාර, බැංකු හා සංස්ථාවන් ඔවුන්ගේ ක්‍රියාකාරකම් සහ ව්‍යාපෘති තුළ මානව හිමිකම්වලට ගරු කිරීම වැදගත් වගකීමක් වන්නේය.

2005 දී එක්සත් ජාතීන් මහාචාර්ය ජොන් රාග්‍රි නැමැති මනුෂ්‍යයාට ව්‍යාපාර හා මානව හිමිකම් පිළිබඳ විශේෂ නියෝජිත තනතුර භාරගන්නා ලෙසත් ව්‍යාපාරික ක්‍රියාකාරකම්වලට හේතු සාධක වන බලපෑම්වලින් මානව හිමිකම් සුරැකීම පිළිබඳව ආණ්ඩුවල හා ව්‍යාපාරවල වගකීම පිළිබඳව නිර්වචනයක් කරන ලෙසට කියා සිටිනු ලැබිණ.

රාග්‍රි විසින් ව්‍යාපාර මානව හිමිකම් පිළිබඳව මිනිස් ජාතින් වෙත ''රාමුවක් සුරැකිම, ගරු කිරිම සහ පිළියම් ලෙසින් '' නිර්මාණය කරනු ලැබිණ. මෙම රාමුව මගින් ආණ්ඩුව, ව්‍යාපාර හා සාමාන්‍ය ජනතාව මානව හිමිකම් සුරැකිම සම්බන්ධයෙන් කළ යුත්තේ කුමක්දැයි නිර්වචනය කර තිබිණ.

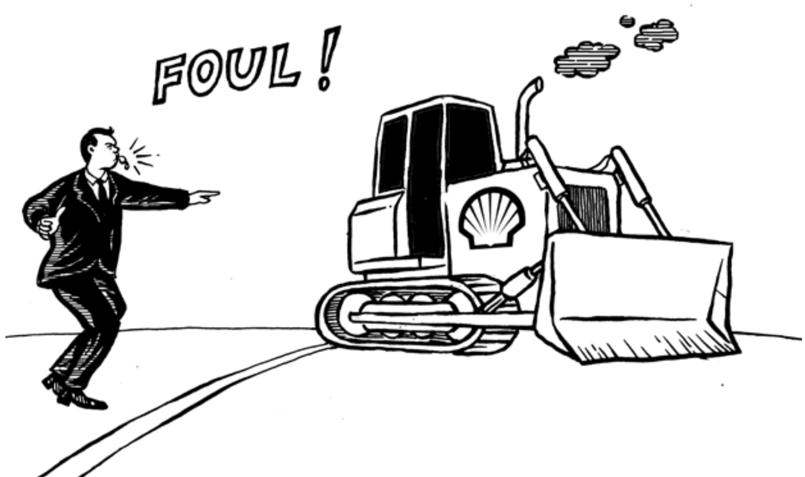

- සමාගම් විසින් කරනු ලබන මානව **හිමිකම් කඩකිරීම්** ජනතාව සුරැකීමට ආණ්ඩුව කටයුතු කළ යුතුය.
- ඔවුන්ගේ ක්‍රියාකාරකම් තුළ සියලු මිනිසුන්ගේ මානව හිමිකම් සුරැකීමට ව්‍යාපාර කටයුතු කළ යුතුය.
- ඔවුන් මානව හිමිකම් කඩවී දුක්විඳින බවට හැඟෙන මිනිසුන්ට ක්‍රියාශීලී **පිළියමකට** මාර්ග තිබිය යුතුය. (පිළියම් යන්නේන් තේරුම් කරනුයේ ජනතාවට ඔවුන්ගේ තත්වය පිළිබඳව අධිකරණයට කරුණු කියා පෑමට හැකියාව හෝ ඔවුන්ගේ ගැටලුව විශෝධනය කළ හැකි **දුක්ගැනවිලි යාන්ත්‍රණයක්** සහ ඔවුන් විසින් කරන ලද හානිය පිළිබඳව ව්‍යාපාර හෝ ආණ්ඩුව **වගවීම** බාර ගැනිමය.)

2008 දී එක්සත් ජාතීන් විසින් මෙම රාමුව තෝරා ගෙන ව්‍යාපාර හා මානව හිමිකම් පිළිබඳව එක්සත් ජාතීන්ගේ මාර්ගෝපදේශන ප්‍රතිපත්ති යනුවෙන් නම් කරන ලද ප්‍රතිපත්ති මාලාවකින් එය වර්ධනය කරනු ලැබිණ. මැර්ගෝපදේශන ප්‍රතිපත්ති තුළින් මානව හිමිකම්වලට ගරු කිරීම පිළිබඳව

ඔවුන්ගේ වගකීම සම්බන්ධයෙන් ව්‍යාපාර ක්‍රියා කළ යුත්තේ කෙසේද යන්න පිළිබඳ විග්‍රහ කෙරිණ. එක්සත් ජාතීන්යේ රාමුව සහ මාර්ගෝපදේශන ප්‍රතිපත්ති යන දෙකම ජාත්‍යන්තරව පිළිගත් තත්වය මානව හිමිකම්වලට ගරුකරනු ලබන පුද්ගලික අංශයේ ව්‍යාපාරවල වගකීම් මාලාවකි.

අවාසනාවකට, මෙම නීති පිළිපදින ලෙසට සමාගම්වලට බල කෙරෙන කිසිදු මාර්ගයක් තවමත් නොමැත. කෙසේ වුවත් එක්සත් ජාතීන්ගේ රාමුව හා මාර්ගෝපදේශන ප්‍රතිපත්ති සංවර්ධනමූලික අයිතීන් වෙනුවෙන් ඔවුන්ගේ අරගලවලට සහායක් වශයෙන් ප්‍රජාවන්ට මෙය භාවිතා කළ හැකි අතර එය සමාගම්වලට පෙන්වමින් අපේ මානව හිමිකම්වලට ඔවුන් ගරු කිරීම අවශ්‍ය බව කියා සිටින එකම සුරකින්නා අප පමණක් නොව ඇත්තෙන්ම ලොව පුරා ආණ්ඩු මෙම සම්මතයට එකග වූහ.

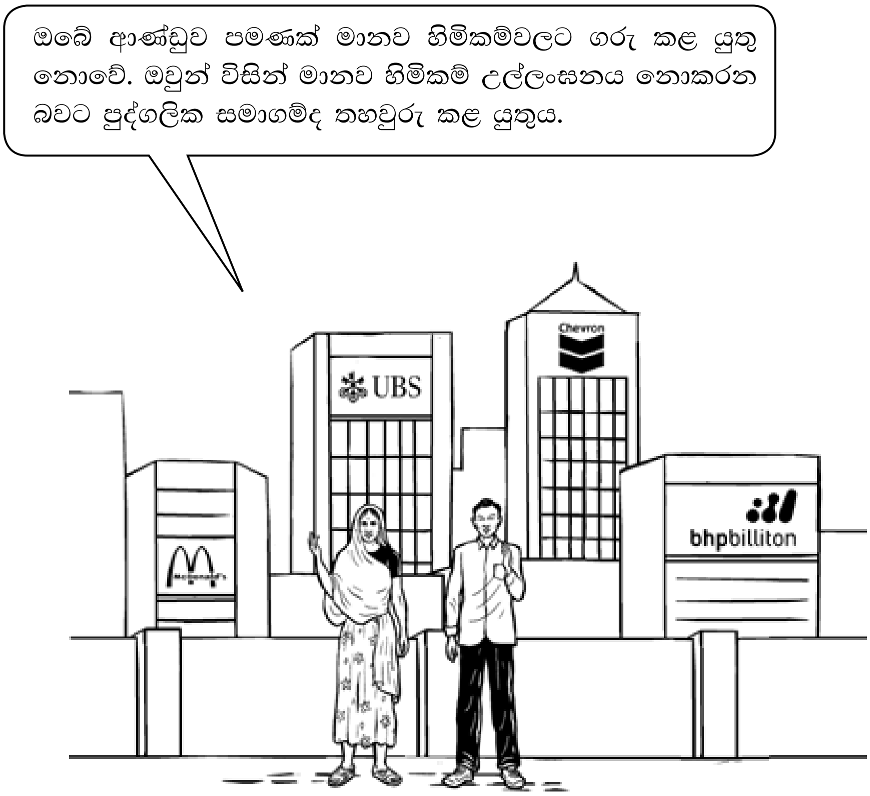

ක්‍රියාකාරකම්

ඔබගේ මානව හිමිකම් උණුසුම පරීක්ෂා කරන්න

අරමුණ : විවිධ සමාජවල මානව හිමිකම් තත්වය සහ විශේෂ සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිවල සබඳතාවය පිළිබඳව සාකච්ඡා කිරීමට

කාලය : පැය 1

ද්‍රව්‍ය : පිටු පෙරළිය හැකි සටහන් පොතක් චිත්‍ර අඳින කොල, මාකර් පෑන්

1 ලොකු කඩදාසි කොලයක හෝ කළු ලෑල්ලක පහත දැක්වෙන අයුරින් 1 සිට 10 දක්වා ලකුණු කරමින් උෂ්ණත්ව මාපකයක් අඳින්න

2 ඔවුන්ගේ සමාජවල මානව හිමිකම් කොතෙක් දුරට සාධනය කිරීමට හැකිවී තිබේද යන්න පිළිබඳව කිසියම් අදහසක් ලබා දෙමින් එය වටා පාට මාකර් පෑනකින් රවුමක් අඳින ලෙස සහභාගි වන්නන්ට කියන්න

3 ඔවුන්ට හැඟෙන විදියට වඩා හොඳින් ගරුත්වයට ලක්වී තිබෙන මානව හිමිකම් දෙකක් හෝ තුනක් මෙන්ම ගරුත්වයට ලක්වී තිබෙන මානව හිමිකම් දෙකක් හෝ තුනක් නම් කරන ලෙස ඔවුන්ට කියන්න

4 මානව හිමිකම් යනු හුදෙක් කොළයක තිබෙන වචන නොවන බව පෙන්වා දෙන්න. මානව හිමිකම් ඉගෙන ගැනීම යනු අපගේ ජීවන අත්දැකීම් පරීක්ෂා කිරීමය. මානව හිමිකම් ගැන නිර්වචනය කරනු ලබන ලියවිලි යනු දෛනිකව මිනිසුන්ගේ ජීවන අත්දැකීම් පිළිබඳ මැන බැලීමයි.

5 නව උෟෂ්ණත්ව මානයක් අඳින්න.

6 ඔවුන් මුහුණ දෙන සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිවලින් වින්දිතභාවයට හෝ නරකට බලපාන ලද මානව හිමිකම් තුනක් නම් කරන ලෙස සහභාගිවන්නන්ට කියන්න. උදාහරණයක් වශයෙන් කාන්තාවන්ට අධ්‍යාපනය ලබා දෙන නව පාසලක් මගින් අධ්‍යාපනයේ අයිතිය සුරක්ෂිත වන්නේය. නමුත් විවෘත වල සහිත පතලකින්, නිවාසවලට, ආහාරයට, සහ සෞඛ්‍ය සම්පන්න පරිසරයකට ඇති අයිතිය උල්ලංඝනය වන්නේය. සාධනය වූ හෝ ප්‍රතික්ෂේප වූ එක් එක් මානව හිමිකම් ප්‍රමාණය කුමක්දැයි නියෝජනය කරන අංකය අඳින ලෙස ඔවුන්ට කියන්න. ''10' මගින් නියෝජනය වන්නේ සාධනීයත්වය වන අතර '0' මගින් නියෝජනය කරන්නේ ප්‍රතික්ෂේප කිරීමය.

පසු විමසුම : මානව හිමිකම් අපචාර පිළිබඳව **ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නන්ට**, ආණ්ඩුවලට සහ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවට දැනුම් දීම පිළිබඳව විවෘත සාකච්ඡාවක් කොට සැසිය අවසන් කරන්න.

- ඔවුන් මානව හිමිකම් කඩවීම් වලට ලක්වූ බවට මෙම ඒජන්සි තේරුම් කර දීමට කුමක් කළ යුතුද?
- වෙනස් කිරීම සඳහා ඔවුන්ට බලපෑම් කිරීමට කුමක් කළ යුතුද?

1.3 සංවර්ධනයට මානව හිමිකම් ප්‍රවේශය

මේ වන විට අවුරුදු 50 ක් වන විශාල සංවර්ධන බැංකු විසින් සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිවලට ගෙවා තිබෙන අතර **සංවර්ධනය** යනු මුළුමනින්ම මුදල් බව කියනු ලැබේ. ඕනෑම කෙනකුට මුදල් ගොඩක් නොමැති නම් ඔහු දුප්පතෙකු බවත් එවැනි රටවල්වලට දිළිඳුකම තුරන් කිරීම සඳහා විශාල සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිඅවශ්‍ය බව ඔවුන් පවසා තිබේ. ඔවුන් අපට කියා සිටීමට උත්සාහ කරනුයේ වේලි සහ පතල් වැනි ව්‍යාපෘති ජාතික ආර්ථිකයට මුදල් බහුල වශයෙන් ලබා දෙන බවත් මුදල් බිංදුවෙන් බිංදුව දිළිඳු ජනතාව වෙතට කඩා වැටී සෑම කෙනෙක්ම වඩාත් යහපත් තත්වයට ගෙන එනු ලබන බවය.

එනමුත් එම තත්වය උදා වන තුරු අවුරුදු ගණනක් බලා සිටීමෙන් පසුව, පතල්, තෙල් නල හා වේලි වැනි විශාල සංවර්ධන ව්‍යාපෘති යනු සැබැවින්ම බහුල ලෙස දිළිඳුකම සහ බහුල ලෙස දූෂණය වීම සිදුවන බව ලොව පුරා මිනිසුන් විශ්වාස කෙරේ.

'සංවර්ධන'' ව්‍යාපෘති දිවි පෙවෙත සංස්කෘතිය සහ පරිසරය විනාශ කරන බව ලොව පුරා මිනිසුන් දැක තිබෙන අතර ඔවුන් විසින් මානව හිමිකම් සහ අප වටා ඇති ස්වාභාවික ලෝකය සුරැකීම මත පදනම් වූ නව ආකාරයක සංවර්ධනයක් ඉල්ලා සිටී.

සංවර්ධනයට ඇති අයිතිය පිළිබඳ ප්‍රකාශනය එක්සත් ජාතීන් විසින් 1986 වසරේදී පිළිගෙන ඇත. සංවර්ධනයේ ප්‍රතිලාභ භුක්ති විඳීමට සෑම පුද්ගලයෙකුටම අයිතියක් ඇති බව එමගින් කියැවේ. නමුත් ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව වැනි විශාල බැංකු විසින් එම ක්‍රමයට කළ යුතු බවට ''සංවර්ධනය'' යන්නෙන් නිර්වචනය නොකරේ. සංවර්ධනයට ඇති අයිතීන් පිළිබඳ ප්‍රකාශනය මගින් කියවෙන්නේ''මනුෂ්‍යා යනු සංවර්ධනයේ මධ්‍යම කේන්ද්‍රය බවත් ක්‍රියාශීලිව සහභාගි වී සංවර්ධන අයිතියේ ප්‍රතිලාභියා විය යුතු බවය. (ප්‍රකාශනය ගැන ඉගෙනීම සඳහා 205 වන පිටුව බලන්න)

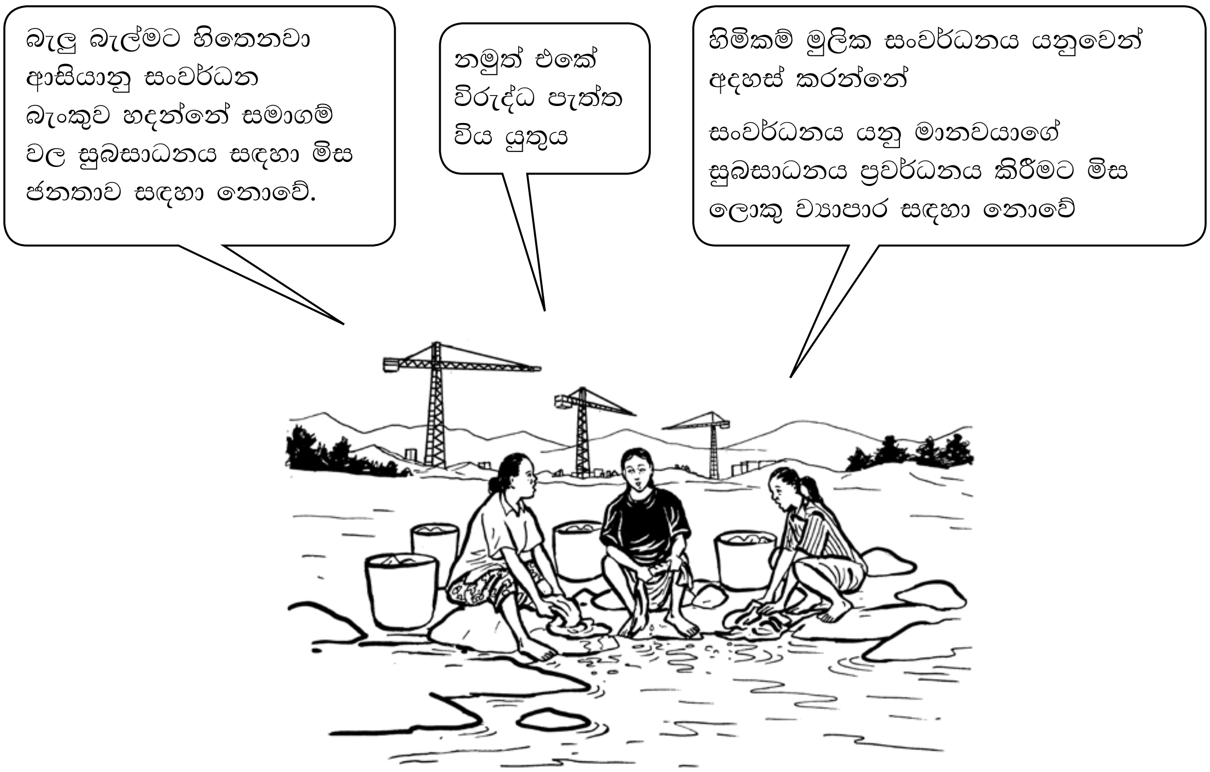

ඊළඟකොටසින් අප ඉගෙන ගන්නා පරිදි ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් අපගේ රටවල සංවර්ධනය කෙබඳු විය යුතුද යන්නට මැදිහත් වන්නේය. ඒ නිසා තමයි අපගේ මානව හිමිකම් අපගේ පරිසරය සහ අපගේ ජීවන රටාවට ගෞරව කිරීමට අප විසින් ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව යොමු කළ යුතුය.

මානව හිමිකම්වලට ගරු කරන සංවර්ධනය

සෞඛ්‍ය මධ්‍යස්ථාන

ළමා සුරැකුම් මධ්‍යස්ථාන

කුඩා ව්‍යාපාර ණය

ගොවිතැන් කරන ස්ථාන

පාසැල්

පොදු උද්‍යාන

මානව හිමිකම්වලට ගරු කරන සංවර්ධනය (ඉදිරියටත්)

වතුර සහ සනිපාරක්ෂාව

ආබාධික මිනිසුන්ට ඔවුන්ගේ අයිතින් භුක්ති විදිමට තිබෙන යටිතල පහසුකම්

ආරක්ෂාව වැඩි දියුණු කිරීම

කාන්තාවන්ට සහ ගැහැණු ළමයින්ට අධ්‍යාපනය

ආදිවාසි මිනිසුන්ගේ වාසභූමි සීමා ලකුණු කිරීම

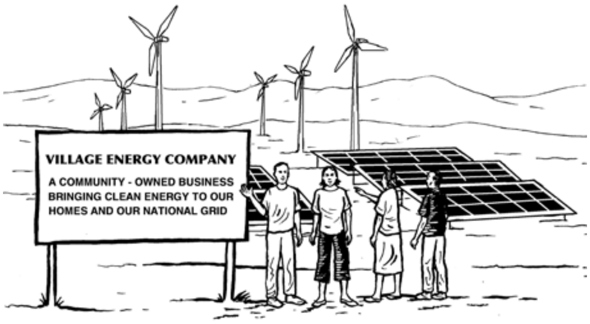

පිරිසිදු බලශක්ති

හිමිකම් පාදක සංවර්ධනය යනු ...

සංවර්ධනය සඳහා හිමිකම් පාදක ප්‍රවේශයන් තුළින් කියා සිටින්නේ ඕනෑම සංවර්ධන ව්‍යාපෘතියක ප්‍රතිපත්තිවල හරය විය යුත්තේ මානව හිමිකම් බවය.

- මිනිසුන්ගේ යහ පැවැත්ම සංවර්ධනයේ කේන්ද්‍රය කරන්න. ඔබගේ ආර්ථිකය දියුණු වී තිබේද යන්න තුළින් සංවර්ධනය මනිනු වෙනුවට, මිනිසුන්ට සෞඛ්‍ය සම්පන්න ආහාරවල ප්‍රවේශය, හොඳ පාසල්, සෞඛ්‍ය පහසුකම් සහ ඔවුන්ට බලපාන තීරණ ගැනීම්වලදී සහභාගීත්වය යනාදිය සොයා බලා ඔබ සංවර්ධනය ගැන මනින්න.
- ඔවුන්ගේ මානව හිමිකම් ගැන ඉල්ලා සිටීමට මිනිසුන්ට තිබෙන හැකියාව, මානව හිමිකම් සුරැකීමට ආණ්ඩුවට තිබෙන හැකියාව ගොඩ නගන්න.
- ''විශාල යහපත'' ප්‍රවර්ධනය කිරීම තුළින් සමහරක් මිනිසුන්ගේ යහපත තහවුරු කිරීම වෙනුවට සෑම කෙනකුටම සංවර්ධනයේ ප්‍රතිලාභ ලැබීම සුරක්ෂිත කළ යුතුය. උදාහරණයක් වශයෙන් සෑම කෙනෙකුටම විදුලි බලය ලබාදෙන විශාල වේල්ලක් ගොඩ නැගීම තුළින් මිනිසුන් **අවතැන්** කරන්නේ නම් කිසිවෙකු අවතැන් කරනු නොලබන කුඩා වේල්ලවල් කිහිපයක් අපට තැනිය හැකිය. එමගින් අධික විදුලි බලයක් සැපයිය හැකිය. එසේත් නොවේ නම් නව රෝහල් ඉදි කිරීම තුළින් මිනිසුන් අවතැන් කිරිමට අවශ්‍ය කරන ව්‍යාපෘතියක් වේ නම්, ඔවුන්ගේම අදහස් හා ප්‍රමුඛතා අනුව ඔවුන්ගේ නිවාස නැවත ගොඩ නගාගෙන ඔවුන්ගේ මානව හිමිකම් සැබෑ ලෙසටම උසස් කළ හැකි එවැනි පවුල් නැවත පදිංචි කිරීමට සහාය වීම සුරක්ෂිත කළ යුතුය.
- සංවර්ධන ව්‍යාපෘති නිර්මාණය කර තිබෙන්නේ වෙනස්කම්වලට හා බැහැර කිරීම් වැනි මහා අවදානම්වලට ලක්වන මිනිසුන්ගේ හා කණ්ඩායම්වල අවශ්‍යතාවයන්ට ප්‍රමුඛතාවයන් ලබා දීම සඳහා ය. සංවර්ධනය මනිනු ලබන්නේ අප සමාජයේ අවදානම් සහිත බොහෝ මිනිසුන් කරන්නේ කුමක්ද යන්න අනුවය.

මානව හිමිකමම් අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාමේ වගකීම දරනු ලබන අතර මින් අදහස් කෙරෙන්නේ මානම හිමිකම් පිළිබද විශ්ව ලේඛනය සහ අනෙකුත් මානව හිමිකම් ගිවිසුම් සංවර්ධන කාර්යේදී ඔවුන්ගේ ප්‍රතිපත්ති බවට පත්විය යුතුය. ඒ වගේම මානව හිමිකම් සුරැකිම පිළිබඳව ආණ්ඩුවේ වගකීම හා ඒකාබද්ධවීමද අවශ්‍ය කෙරෙන අතර ආණ්ඩු විසින් සංස්ථාවන් සංවර්ධන බැංකු සහ රාජ්‍ය නොවන විසින් මානව හිමිකම් උල්ලංඝනය වීම් සංවර්ධනයේ නාමයෙන් සිදුකරනු ලැබුවද ඒ උල්ලංඝනය කිරිම් පිළිබදව ආණ්ඩුව වගවිම දැරිය යුතුය.

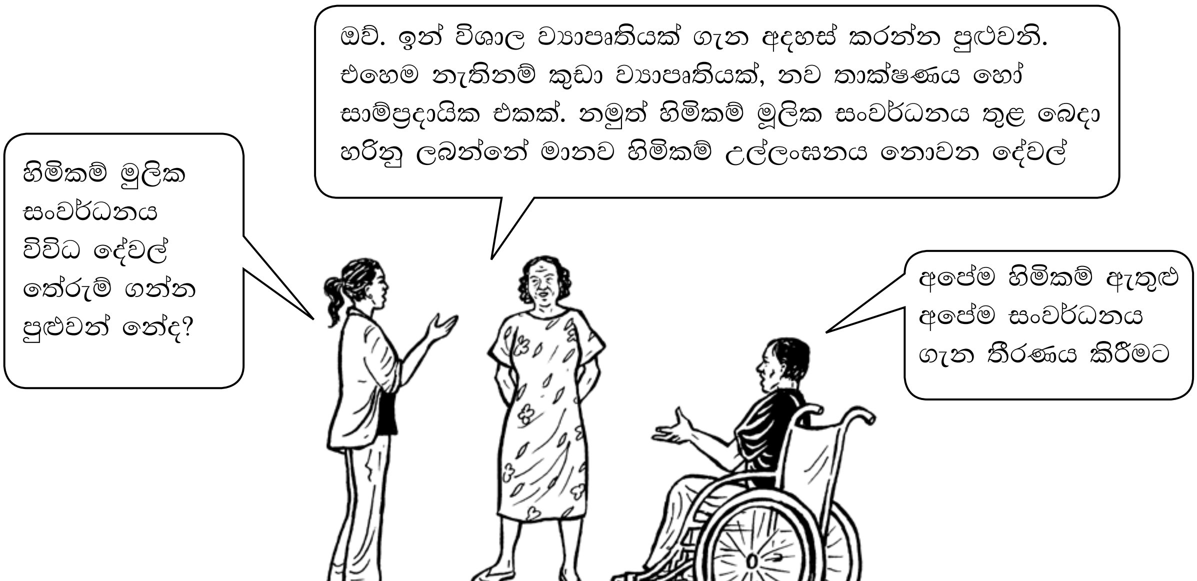

ක්‍රියාකාරකම්

ඔබගේ මානව හිමිකම් උණුසුම පරීක්ෂා කරන්න

අරමුණ : විනාශකාරී සංවර්ධනය සහ හිමිකම් මූලික සංවර්ධනය අතර වෙනස තේරුම් ගැනීමට සහ බැහැර කිරීමට. මෙම ක්‍රියාකාරකමට පියවරවල් කිහිපයක් තිබෙන අතර පෙර ක්‍රියාකාරකම අනුගමනය කිරීම තුළින් මනාව ක්‍රියාත්මක වේ.

කාලය : පැය 21 1/2

ද්‍රව්‍ය : චිත්‍ර අඳින කඩදාසි, මාකර් පෑන්, කලින් අඳින ලද චිත්‍ර, කාඩ් බෝඩ් පෙට්ටි.

1 වන කොටස : සංවර්ධනය යනු කුමක්ද?

කාලය : පැය 1

ද්‍රව්‍ය : චිත්‍ර අඳින කඩදාසි, මාකර් පෑන්

සම්පත්දායකයා විසින් මෙම ක්‍රියාකාරකමේ දිගු අභ්‍යාසය, 1වන කොටස අපගමනය කිරීම තුළින් කළ හැකි වේ. පහළ දැක්වෙන ''සංවර්ධනය යනුවෙන් ඔබ තේරුම් ගන්නේ කුමක්ද?' යන ක්‍රියාකාරකම තේරුම් ගැනීම සඳහා පිටු අංක 2. ඔබ එම ක්‍රියාකාරකම් භාවිත කර නොමැත්තේ නම් හෝ කුඩා අභ්‍යාසයක් කිරීමට පමණක් කාලය තිබෙන්නේ නම් සරල වශයෙන් පහත දැක්වෙන උපදෙස් පිළිපදින්න.

1. විශාල කණ්ඩායමක සහභාගීත්වය සමඟ මානව හිමිකම් සහ සංවර්ධනය පිළිබඳව සාකච්ඡාවකින් පටන් ගන්න. ''සංවර්ධනය පිළිබඳ එහි අදහසක් නම් මානව හිමිකම් පිළිබඳව සම්පූර්ණ වශයෙන් තේරු ගැනීමේ හැකියාව ලැබීම'' යනාදී වශයෙන් ඔබට යමක් පැවසිය හැකිය. ඔබ ගැන, ඔබේගේ පවුල, ප්‍රජාවගේ, පූර්ණ වශයෙන් මානව හිමිකම් අත් විඳීම පිළිබඳව සිතන්න. මේක කුමක් වගේද පෙනෙන්නේ? ඔවුන්ගේ මානව හිමිකම් කිහිපයක් සහ කුමන ආකාරයේ සංවර්ධනයක් මෙම හිමිකම්වලට උපකාරී වන කෙසේදැයි නම් කරන ලෙසට සහභාගි වන්නනන්ට කියන්න. බොහෝ දෙනෙකුට සහභාගි වීමට හැකිවන පරිදි මෙම සාකච්ඡාව කරගෙන යන්න.
2. චිත්‍ර අඳින කොල හා මාකර් පෑන් ලබා දෙන්න. සෑම කෙනකුට ඔහුගේ හෝ ඇගේ කඩදාසිය කොටස් තුනකට බෙදා මෙලෙස චිත්‍ර අඳින්න.
   - දැන් සිටින ප්‍රජාව තුළ භුක්ති විඳින දේවල්
   - ඔබට වැඩි දියුණු කර ගැනීමට අවශ්‍ය දේ හෝ ප්‍රජාව පුරා මට්ටමේ දේවල් (වෙනස් කර ගැනීමට ඔබ කැමත් දේවල්, උදාහරණයක් වශයෙන් ඔබගේ වැඩට වැඩිපුර ගෙවීමටත්, පවුලේ අය සමග වැඩිපුර කාලය ගෙවීමටත්, අඩු දූෂ්‍ය තත්වයන්, අලුත් පාසල්, ක්‍රීඩා පිට්ටනි, කෘෂිකාර්මික වැඩි දියුණුව, සෑම කෙනකුටම ඔවුන්ගේ ආහාර විකිණීමට හැකියාව ඇති මධ්‍යම වෙළඳපල ප්‍රදේශයක් ගොඩ නැගීම, හොඳ පාරවල් සහ වෙනත් දේ)
   - ඔබගේ ජීවිතය සහ ඔබගේ ප්‍රජාවගේ යහපත අවුල් කිරීමේ හැකියාව ඇති ව්‍යාපෘති
3. එක් එක්කෙනා සෑම කෙනකුම ඔවුන්ගේ චිත්‍ර බෙදා ගනිමින් කුමන මානව හිමිකම් අනාවරණය වන්නේද සහ ඔවුන්ගේ චිත්‍ර තුළ කුමන මානව හිමිකම් උල්ලංඝනය වීම් දැකිය හැකිව තිබුණේද?
4. ඔබගේ මානව හිමිකම් පූර්ණ ලෙස භුක්ති විඳීමට ළඟා වීම සඳහා කුමන අවශ්‍යතාවයක් සිදුවිය යුත්තේද?

ක්‍රියාකාරකම පෙර පිටුව හා සම්බන්ධයි

1 වන කොටස : කතාන්දරයේ මැද පුරවන්න.

කාලය : පැය 1

ද්‍රව්‍ය : පෙර සකස් කරන ලද චිත්‍ර

1. ඊළඟ පිටු දෙකේ තිබෙන චිත්‍ර පෙන්වා ඒ චිත්‍ර තුළ කුමක් සිදුවී තිබෙන්නේ දැයි ඉතා පැහැදිලි ලෙස කණ්ඩායමට කියන්න. පළමු වන චිත්‍රයෙන් දිර්ඝ කාලයක් මුළුල්ලේ ප්‍රජාව නගරයේ මැද පිහිටි ඔවුන්ගේ ඉඩම්වල ජීවත් වූ අයුරු පෙන්නුම් කරයි. නමුත් අධිකාරීන්ට ඒවා ඉවත් කිරීමට අත්‍යාවශ්‍ය වී ඇත. තුන්වැනි චිත්‍රයෙන් විය හැකි ප්‍රතිඵලයන් පිළිබඳව පෙන්නුම් කරයි : නිවාසලාභීන් අවතැන් කිරීමේ තීරණය දැනටමත් ගෙන ඇති අතර, ප්‍රජාවට වෙනත් කිරීමට නොහැකි වූ විට ඉවත් විමට සිදුවූ. දෙවන චිත්‍රයෙන් පෙන්නුම් කරන්නේ විවිධ ප්‍රතිඵලයන් : අධිකාරීන් ප්‍රජාව මුණ ගැසී ඔවුන්ගේ ඉඩම් අයිතිය හා ප්‍රදේශය සංවර්ධනය කිරීමට තීරණය කිරීමට ඔවුන්ට තිබෙන අයිතිය ගැනය. ඔවුන්ට ඉවත් කිරීමට බලපෑම් කරනු වෙනුවට අධිකාරිය විසින් ප්‍රදේශය ආරක්ෂාකාරී ලෙස, පිරිසිදු හා සිත් ගන්නා ලෙස සකස් කිරීමට එකඟ වීය. ''කතාන්දරය ජීවිතයට සම්බන්ධ කරමින් විස්තර සඳහන් කරමින් මෙම කතාන්දරය කියන්නඊ නගරයට නමක් දෙන්න ප්‍රජාව අවතැන් කිරීමට අධිකාරීන්ට සිදු වුයේ ඇයි ද?. ඉඩම සහ වෙනත් දේ සමඟ කුමක් කිරීමට ඔවුන් සැලසුම් කළේ ද යන්න කියන්න.

2. 2 වන සහ 3 වන චිත්‍ර තුළ විවිධ ප්‍රතිඵලයන් ගෙන ඒමට කුමක් සිදුවීද යන්න පිළිබද කතාන්දරයන් සාදන ලෙසට කණ්ඩායමට කියන්න. 2 වන චිත්‍රයේ සඳහන් ප්‍රතිඵලය ඇතිවීමට මෙහෙයවන ලද විසඳුමකට පැමිණිම සඳහා මිනිසුන් කුමක් කළේද? මිනිසුන් බලහත්කාරයෙන් ඉවත් කිරීමට මෙහෙයවන ලද්දේ කුමක්ද යන්න පිළිබඳ කතාන්දරය ගොඩ නැගෙන තුරු ටික වේලාවක් සාකච්ඡා කරන්න. ඔවුන් මවා ගැනීමෙන් පසු සම්පූර්ණ කතාන්දරය කියන්නට කණ්ඩායම යොමු කරන්න.

3. 3 වන පින්තූරය සමඟත් මෙම ක්‍රියාවම සිදු කරන්න. මෙම චිත්‍රයේ ප්‍රතිඵලයට ළඟා වීමට විසඳුමකට ඒමේදි මිනිසුන් සිදුකළේ කුමක්ද?

පින්තූරය 1

මෙම ප්‍රජාව වසර ගණනාවක් මුළුල්ලේ නගර මධ්‍යයේ පිහිටි මෙම ඉඩමේ ජීවත් විය. ආණ්ඩුව විධිමත් නොවූ ජනවාසකරණයට එළැඹුනා. මෙහි ජීවත් වූ මිනිසුන් එය නිවාස ලෙස සලකන ලදී. එහි සුපිරි හෝටලයක් ඉදිකිරීමට ආණ්ඩුවට අවශ්‍ය විය. එහි රැඳි සිටීමට ඔවුන්ට අවශ්‍ය විය.

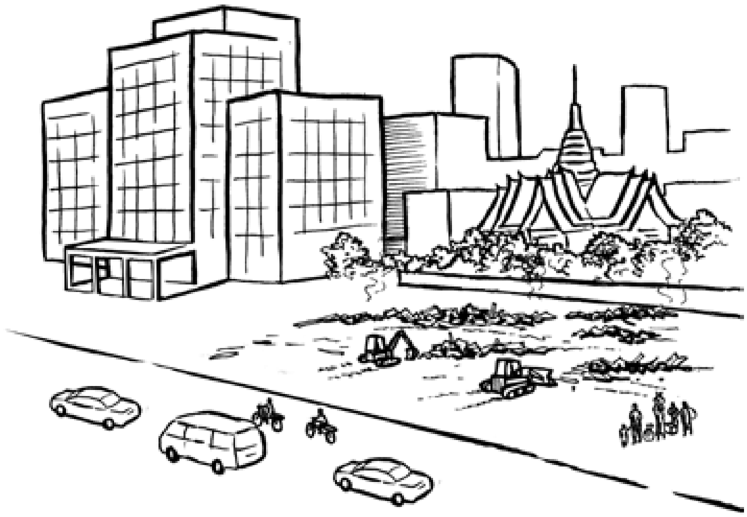

පින්තූර 2

ආණ්ඩුව විසින් ඔවුන්ගේ ඉඩම් පිරිසිදු කර ඉවත් වෙන ලෙසට බලහත්කාරකම් කිරීම. ඔවුන් යන්නේ කොහොදැයි ඔවුන් නොදනි.

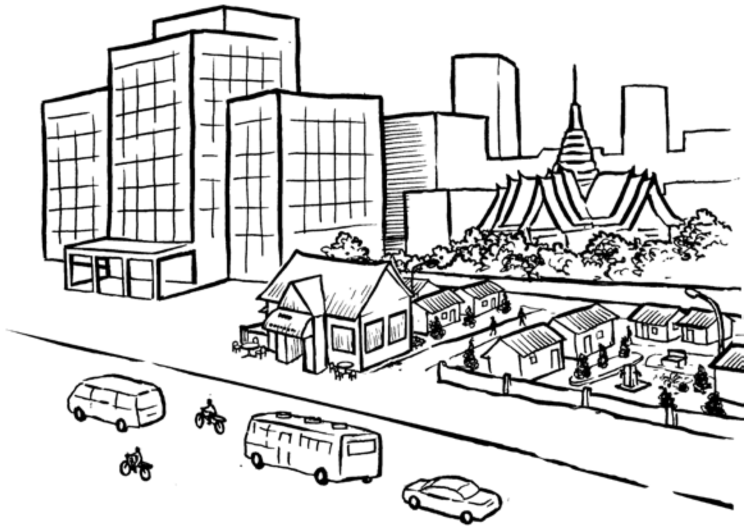

පින්තූර 3

ආණ්ඩුව ඔවුන්ගේ ඉඩම් වලට ඔප්පු ලබා දීමටත්, ප්‍රජාවගේ විකල්ප සංවර්ධන යෝජනා පිළිගැනීමටත් එකඟ විය. මෙමගින් ප්‍රජා සමාජිකයන්ට අයිති නිවාසවලට සහ කුඩා හෝටල්වලට සහ රෙස්ටුරන්ට් වලට ආරක්ෂාවත් එවිට සංවර්ධන ව්‍යාපෘතියේ වාසි ලබා ගැනීමටත් හැකිය.

පසු විමසුම :

3වන චිත්‍රයේ සඳහන් ප්‍රතිඵලය ගැන සිතා ගැනීමට බොහෝ මිනිසුන්ට අසීරු කාලයක් තිබිය හැකිය. මක්නිසාදයත් අවිධිමත් ජනාවාස තුළ ජීවත්වූ මිනිසුන්ට ඔවුන් ගෞරවය ලැබීමට වඩා ඔවුන්ගේ අයිතීන් අපචාරයට ලක්වීමේ පුරුද්දක් බවට පත්ව තිබිණ. මෙම ජනාවාස තුළ සිටින ප්‍රජාවට වඩාත් සුදුසු කුමක්ද සහ අභිප්‍රාය සඳහා අරගලයේදී ඔවුන්ට කළ හැක්කේ කුමක් දැයි යන්න සිතා ගැනීමට මෙය අවස්ථාවක් කරගත හැකිය. මානව හිමිකම් වලට සැබෑ ලෙසම ගරු කරන්නේ නම්, මෙම ජනාවාස වලට මෙසේ වුයේ ඇයි? මෙම ප්‍රතිඵලයට ලගාවීමේදී නිවාසවලට බලපෑම් කළ යුත්තේ කවුරුන්ද? කුමන ආකාරයක බලපෑම් සිදු කළ යුතුද? පහසුකම් සලසන්නාට මෙම මාර්ගෙ ර්පදේශයේ 3 වන කොටස දෙස බැලිය හැකිය. හෝ ඔහුගේ හෝ ඇයගේ අත්දැකීම් භාවිතයෙන් කතා කරමින් හිමිකම් මුලික සංවර්ධනයට පක්ෂපාති, අදහස් හුවමාරු කර ගන්න.

සමාප්තිය : හිමිකම් හා අභිමානය රැකීමට, මිනිසුන් ගේ හඬට සවන් දිය යුතුය.

සංවර්ධනය යනු විවිධ මිනිසුන්ට හා ආයතනවලට විවිධ දේවල් ය. එමගින් එක් දෙයක් ආණ්ඩු ඒජන්සියකට , අනෙක පුද්ගලික අංශයේ සමාගමකට, තවත් සමහර දෙයක් ග්‍රාමීය ප්‍රජාවට, නාගරික ප්‍රජාවට, කාන්තාවන්ට, පිරිමින්ට, සහ වෙනත් දේ අදහස් කළ හැකිය. මේ නිසා සංවර්ධනය යනු විවිධ මාර්ග අනුගමනය කරන සහ විවිධ මිනිසුන් කෙරෙහි ඉදිරිපත් කෙරෙන විවිධ **බලපෑම්** ය.

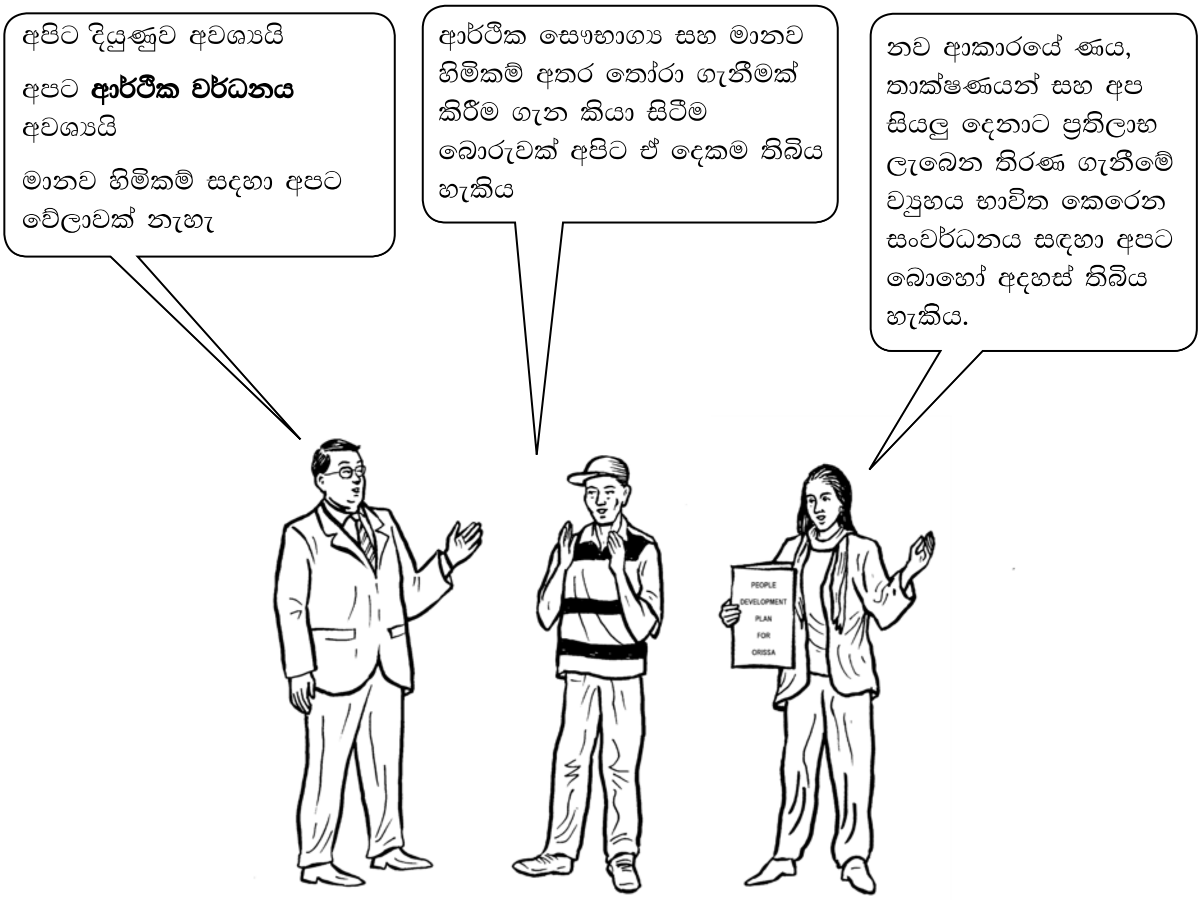

දැනටමත් ලෝකයේ සෑම රටකම කුඩා ජන කණ්ඩායම් විසින් කුමන ආකාරයේ සංවර්ධන ව්‍යාපෘති සිදුවිය යුතුද යන්න තීරණය කර තිබේ. මෙම මිනිසුන්ට ගොඩාක් මුදල් සහ දේශපාලන බලය තියෙන විට, ඔවුන් සමග බොහෝ මිනිසුන් එකග නොවුවද, ඒ හැරුණු විට සෑම කෙනකුම ඔවුන්ගේ සැලසුම් ක්‍රියාවට නැංවීමට ඔවුන්ට නිතරම හැකියාව තිබෙන්නේය. ඔවුන්ට නිතරම ලොකු සමාගම් සමග සම්බන්ධතා තිබෙන අතර ඊට අමතරව මෙම සමාගම් සියල්ලට මුදල් ඉපයිය හැකි සංවර්ධන ව්‍යාපෘති අවශ්‍ය කෙරේ.

ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන්, හැම රටකම වාගේ සංවර්ධනයේ නූතන මඟ යනු සංස්ථාවන්ට ලාභ ඉපයීමේ අරමුණින් වන අතර මානව අයිතීන් හා මානව අභිමානය සුරැකීම සඳහා නොවේ. මෙම ආකාරයේ සංවර්ධනයෙන් බහුලව සිදුවන්නේ සංවර්ධන තීරණ ගැනීමේදී ප්‍රජාව සහ ජනතාව නොතකා හැරීම, ඔවුන්ගේ අවශ්‍යතා, බලාපොරොත්තු විශ්වාස ප්‍රතික්ෂේප කර හිමිකම්ද උල්ලංඝනය කිරීමය.

ලොව පුරා මිනිසුන් නැගී සිටිමින් කියා සිටින්නේය සැබෑ සංවර්ධනය මානව හිමිකම් උල්ලංඝනය නොකරන ලෙසය. මානව ගරුත්වයට සහාය දීමේ ඉතාමත් ප්‍රධාන මාර්ගය මානව හිමිකම් සුරැකීම, සෑම කෙනකුගේම මූලික අවශ්‍යතාවයන් සපුරාලීම සුරක්ෂිත කිරිම යනාදී ජනතා හඬට සවන් දීම සුරැකිය යුතුය. සංස්ථාවල හා කර්මාන්තයේ කලින් කියන ලද තණ්හාව තක්සේරු කළ යුතුය. ජනතාවගේ අවශ්‍යතා බලාපොරොත්තු සහ අවශ්‍යතා-විශේෂයෙන් වෙනස්කම් වලට ලක් කරන ලද හෝ බැහැර කිරීමෙන් අවදානමට ලක්ව සිටින පුද්ගලයන් සංවර්ධන පරිශ්‍රමයක් තුළ මධ්‍යගත විය යුතුය.

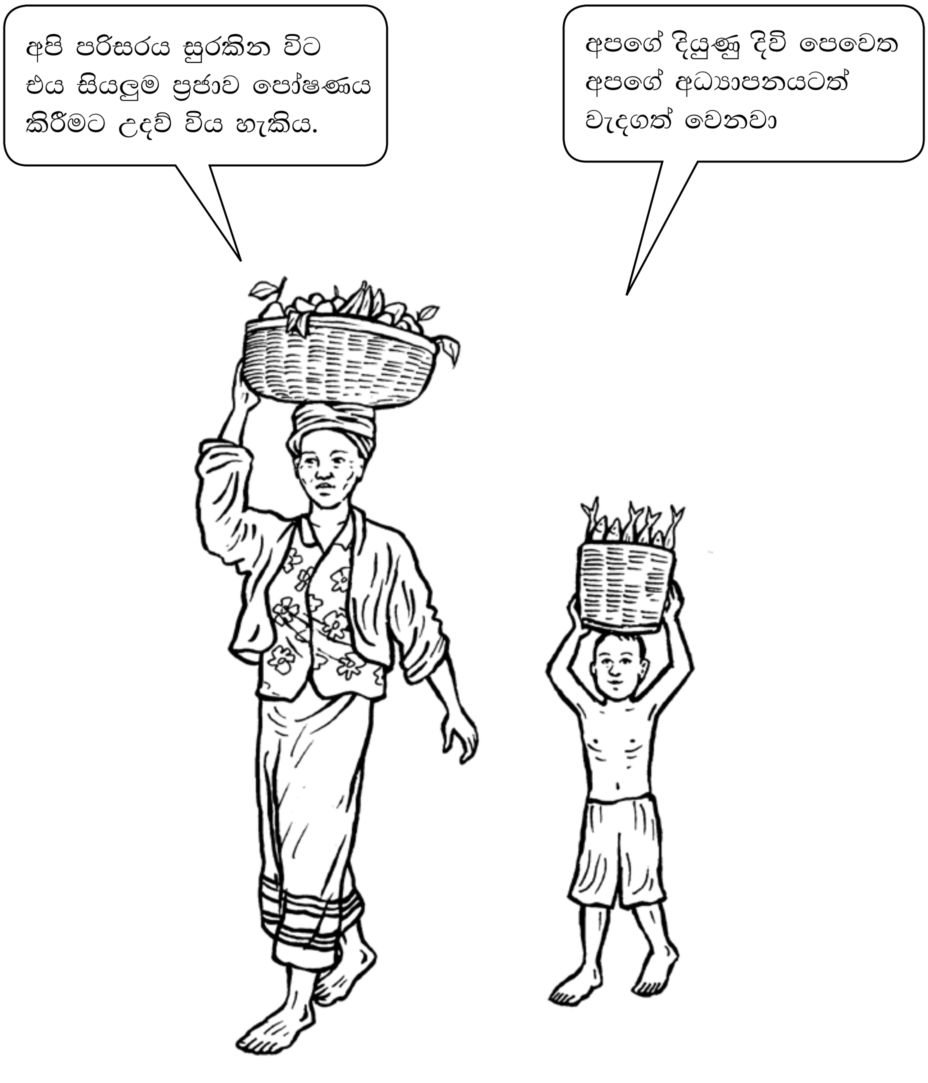

සැබෑ සංවර්ධනය මානව හිමිකම් උල්ලංඝනය නොකරයි!

2 වන කොටස : ආසියනු සංවර්ධන බැංකුව සහ එහි ප්‍රතිපත්ති තේරුම් ගැනීම

2.1 ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව හුදු බැංකුවක් නොවේ-එය ජාත්‍යන්තර ආයතනයකි.

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව **සංවර්ධන** ව්‍යාපෘති සඳහා ආණ්ඩුවලට සහ සංස්ථාවන් වලට මුදල් සපයන ජාත්‍යන්තර සංවිධානයකි. ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව තුළ රටවල් 50 කට වැඩි කාර්යාලවල 3000කට අධික සේවක පිරිසක් සේවය කරනු ලැබේ.

එය බැංකුවක් කියා කියනු ලැබේ. නමුත් ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව හුදු බැංකුවක් නොවේ. ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් පාලනය වන මුදලින් ගංගාවල දියපහර, රටවල්වල නීති නැවත ලිවීම සහ දසලක්ෂ සංඛ්‍යාත ජනතාවගේ ජීවිත වෙනස් කළ හැකි ව්‍යාපෘති සඳහා ගෙවනු ලැබේ.

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ දූත මෙහෙවර වන්නේ ''ආසියාවේ සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල දිළිඳුකම අවම කිරීම සහ ජීවන තත්වය වැඩි දියුණු කිරිමයි.'' ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව කියා සිටින්නේ පැසිපික් හා ආසියානු රටවල ආර්ථිකය වැඩි දියුණු කිරිමට ආයෝජනය කිරීම සහ මිනිසුන් ඉතා හොඳ ජීවන තත්වයකට ගෙන ඒම බවය. නමුත් ආසියානු රටවල් පුරා සිටින ප්‍රජාව හා කණ්ඩායම් කියා සිටින්නේ ආසියානු සංවර්ධන බැංකු ව්‍යාපෘති විසින් මිනිසුන්ගේ ජීවිතවලට විනාශකාරී **බලපෑම්** සිදු කර ඇති බව ය.

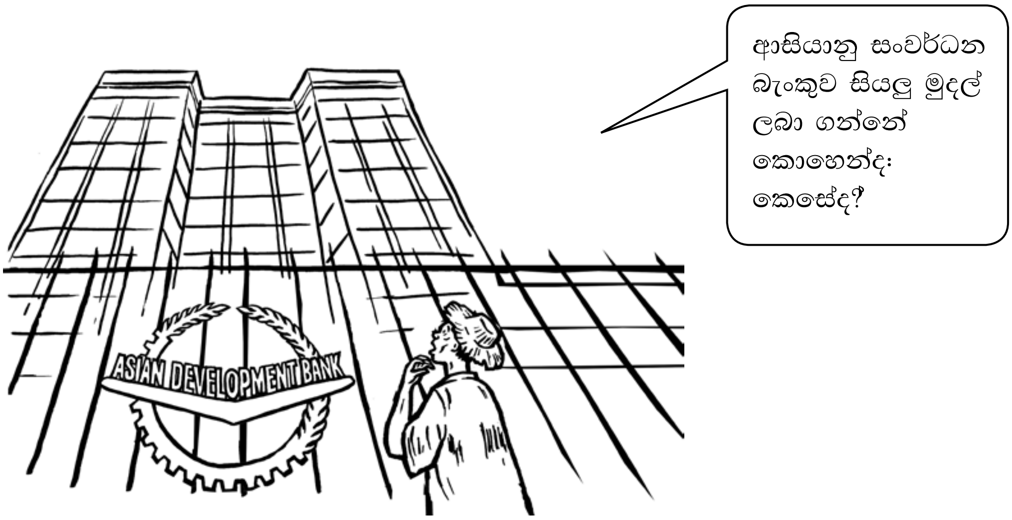

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව සාමාජික රටවලින් සැදුම් ලද්දකි. මෙයට ආසියාවේ සියලුම රටවල් ඒ වගේම උතුරු ඇමරිකාව, යුරෝපය හා පැසිපික් ආණ්ඩු ඊට ඇතුළත්ය. සමහරක් සාමාජික රටවල් ''ආධාර ලබාදෙන'' හෝ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවට මුදල් ලබාදෙන ''ආධාර රටවල්'' වේ. සමහරක් සාමාජික රටවල් ''ණයට ගැනීම'' හෝ' ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවෙන් ණය හෝ ආධාර ගන්නා ''ණය ගන්නා රටවල්'' වේ. ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවට මුදල් ලැබෙන්නේ ආධාර රටවල් වලින් පමණක්ම නොවේ. ඒ වගේම ඔවුන්ගේ ණය වෙනුවෙන් ණය ලබා ගන්නා රටවල **පොලියද** මගිනි. නිතරම මෙම මුදල් පැමිණෙන්නේ පුරවැසියන් විසින් ගෙවන ලද බදු මුදල් වලිනි.

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විවිධාකාර ව්‍යාපෘතිවලට අරමුදල් ලබාදීම සිදු කෙරේ.

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව වේල්ලවල්, පතල්, දුම්රිය මාර්ග හෝ පාරවල් ඒ වගේම අධ්‍යාපනය, සෞඛ්‍ය සහ ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය වැනි **යෝධ ව්‍යාපෘති** ඇතුළත් මහා පරිමාණ ව්‍යාපෘති සඳහා අරමුදල් සපයනු ලැබේ.

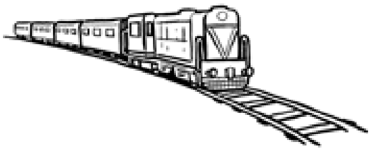

දුම්රිය මාර්ග

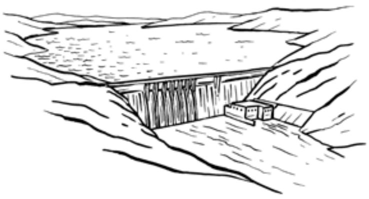

වේල්ලවල්

ගුවන්තොටුපලවල්

වාරිමාර්ග ක්‍රම

සෞඛ්‍ය සයනාගාර සහ පාසල්

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව ආණ්ඩුවලට **තාක්ෂණ සහාය** ලබා දෙනු ලැබේ. උදාහරණයක් වශයෙන් ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව ආණ්ඩුවට උපකාරීවීමට කාර්ය මණ්ඩලයක් යැවීම.

- සැලසුම් කොට ව්‍යාපාර ගොඩ නැගීමට
- රාජ්‍ය සේවකයන් පුහුණු කිරීමට
- පර්යේෂණ හා තොරතුරු එකතු කිරීමට
- ආණ්ඩුවේ නව ඒජන්සියක් සෑදීමට
- **ප්‍රතිපත්ති** සහ නීති සකස් කිරීමට

මෙම ආකාරයේ උපකාරයන් වේල්ලක් හෝ පතලක් ගොඩනැගිමේදි දැකිය හැකි පරිද්දෙන් දැකිය හැකි නොවේ. නමුත් ඒ තුළ ජන ජීවිතවලට සහ ආණ්ඩුවේ ප්‍රතිපත්තිවලට සහ නීතිවලට ප්‍රබල බලපෑමක් තව දුරටත් තිබේ.

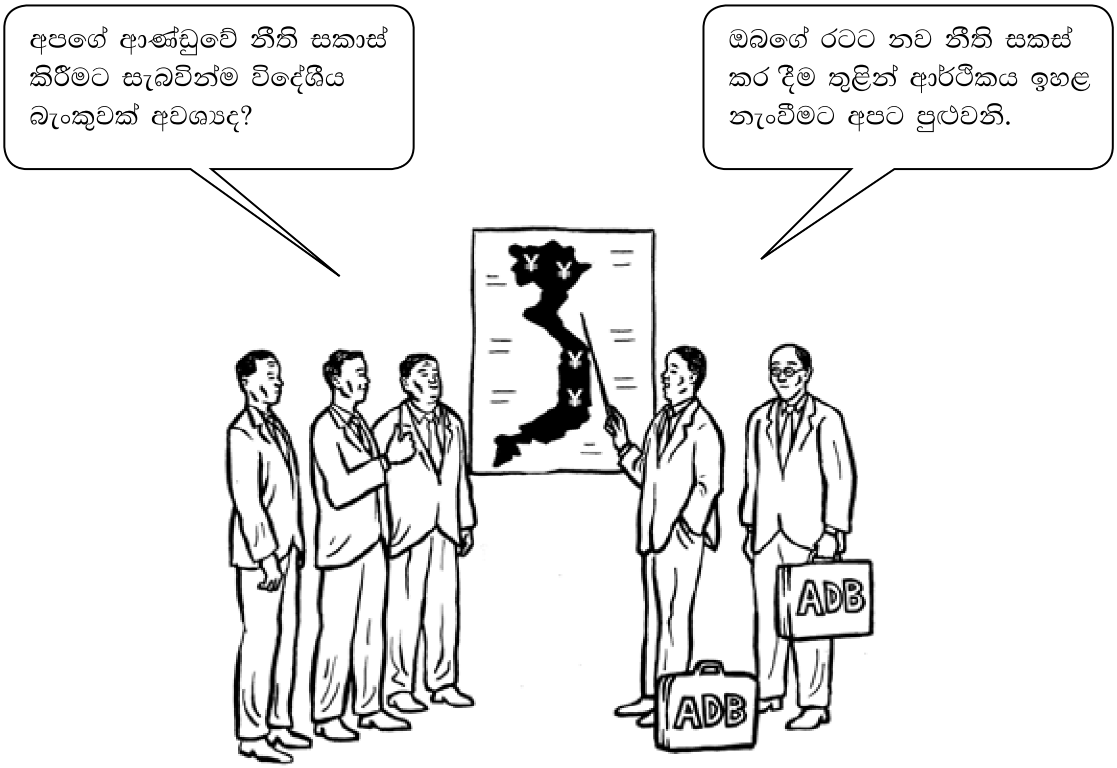

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව කියා සිටින්නේ එහි ණය සහ ආධාර සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල ජන දිවිය වැඩි දියුණු කිරීම සහ දිළිඳුකම අවම කිරීමට උපකාරිවන බවය. නමුත් ආසියාවේ දස ලක්ෂ සංඛ්‍යාත මිනිසුන්ගේ අත්දැකීම් වලින් පෙන්නුම් කරන්නේ මෙම ඉලක්කයන් දෙකින් එකක්වත් ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව ළඟා කරගෙන නොමැති බවය.

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව ආණ්ඩුවට මුදල් පොලියට ලබා දෙන්නේ කෙසේද?

වේල්ලක් පාසලක් හෝ පතලක් ගොඩ නැගීම වැනි ව්‍යාපෘතියක් ගැන ඔබ දුටු කළ ඒ සඳහා ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව වගකිව යුතු බවට කිසිදු ලකුණක් දැකිය නොහැකිය.

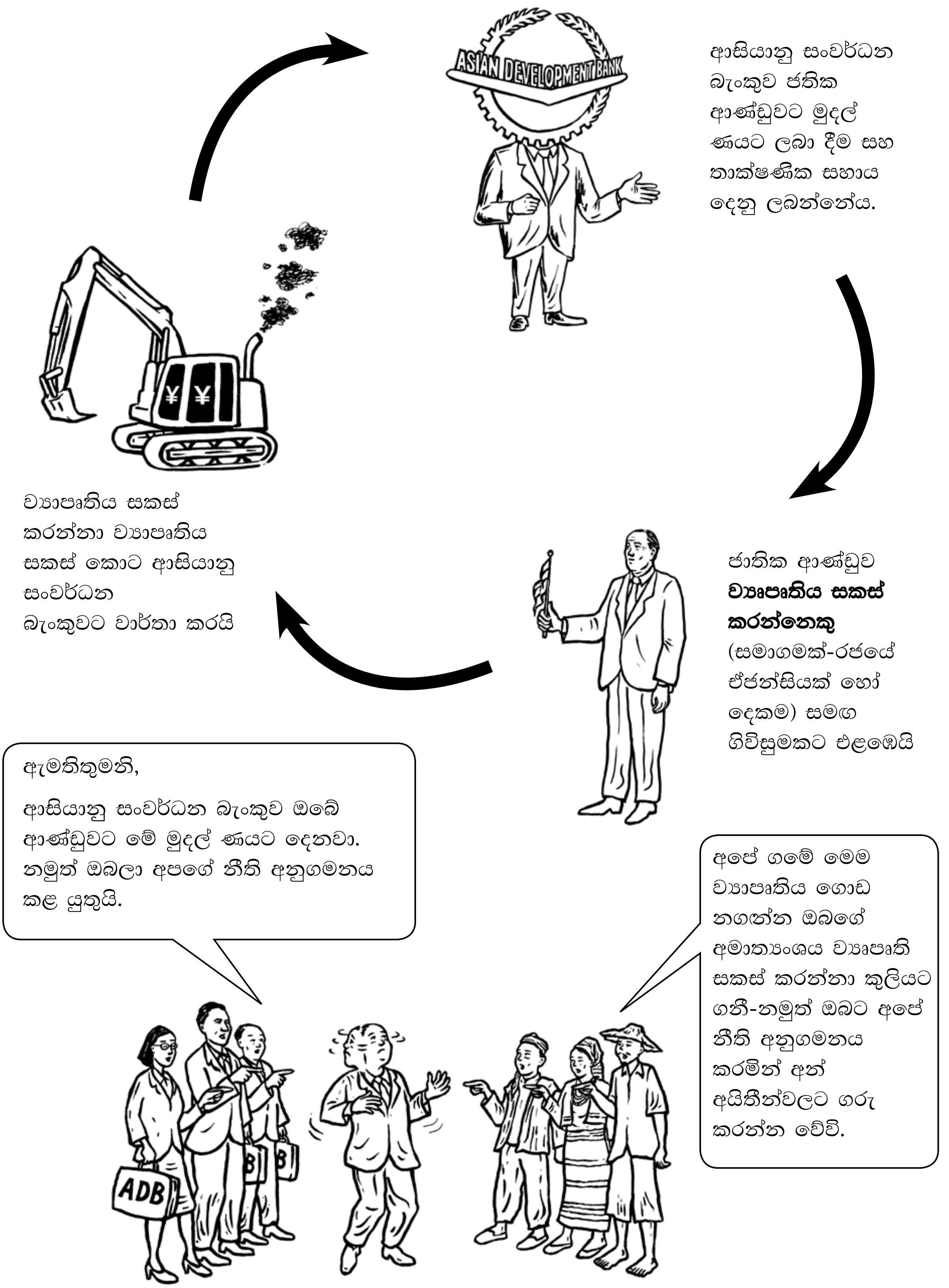

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව සහ වෙනත් බැංකු ණය බරින් පිරි රටවල් හැරදමා යන්නේ කෙසේද?

වේල්ලවල්, පතල්, ගල් අඟුරු බලාගාර හෝ ප්‍රධාන මහාමාර්ග වැනි යෝධ ව්‍යාපෘති ගොඩ නැගීම සඳහා විශාල මුදල් වැය වේ. ඒ නිසා ආණ්ඩු හා සංස්ථාවන් සාමාන්‍යයෙන් මෙම ව්‍යාපෘති ගොඩ නැගීමට මුදල් ණයට ගැනීම සිදු කෙරේ. ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව යනු, මේ වැනි ව්‍යාපෘති සඳහා පොලියට ලබා දෙනු ලබන එක් ඒජන්සියකි.

යෝජිත යෝධ ව්‍යපෘතියක කොටසකට ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව අරමුදල් ලබා දීමට එකඟ වූ විට, ඒ ව්‍යාපෘති සඳහා අතිරේක ණය ලබා ගැනීමේදි ආසියානු බැංකුවේ සම්බන්ධතාව නිසා එය පහසු කෙරේ. මෙම බැංකු ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවත් මීට සම්බන්ධදැයි සොයා බලා ව්‍යාපෘතිය සඳහා ඔවුන්ගේ මුදල් ණයට ලබා දීම සම්බන්ධයෙන් රැකවරණය තිබෙන බවට ඔවුන් තුළ හැඟීමක් ඇති කෙරේ. ජපානය, ජර්මනිය, චීනය, ඇමරිකාව සහ වෙනත් පොහොසත් රටවල්ද ලොකු ව්‍යාපෘති ගොඩනැගීමට ආණ්ඩුවලට ණය ලබා දීම සිදු කෙරේ.

ව්‍යාපෘති ගොඩ නඟා හමාර වූ පසු මෙම **ණය** ආපසු ගෙවීමට ආණ්ඩුවට සිදු වේ. බලාපොරොත්තු අයුරින් ව්‍යාපෘතිය මගින් මුදල් නොලැබුනද ආණ්ඩු විසින් ලබා ගන්නා ලද ණය මුදල් ආපසු ගෙවිමට සිදුවේ.

මෙම ආකාරයේ **සංවර්ධනය** නිසා මිලියන, බිලියන ගණනින් වුවත් රටවල්වල ඩොලර් ණයබර ක්‍රමයෙන් වැඩි වේ. රටේ මුදල්,සෞඛ්‍යය, අධ්‍යාපනය සහ අනෙකුත් මූලික සේවාවන් සැපයීම සඳහා වැය කරනු වෙනුවට ණයට මුදල් ලබාගෙන තිබෙන රටවල්වලට එම රටේ මුදල් යෝධ ව්‍යාපෘති සඳහා අරමුදල් ලබා දුන් ලොකු බැංකුවලට ආපසු ගෙවිමට සිදුවේ.

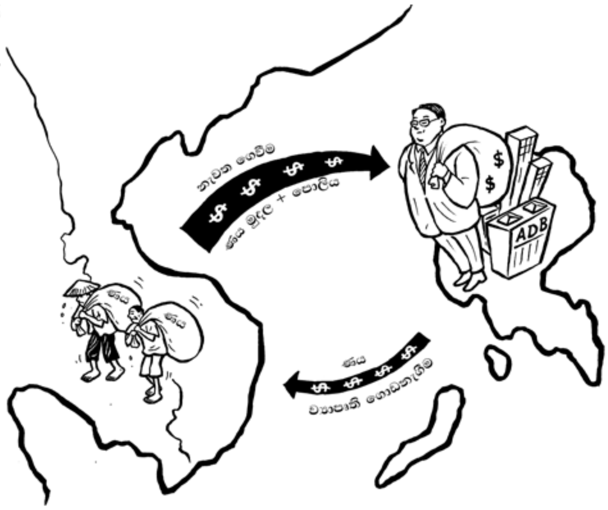

ලොකු ණය මුදල් ආපසු ගෙවීමට අවුරුදු ගණනාවක් ගත වන අතර, ආණ්ඩුවලට ලබා ගන්නා ලද ණය මුදල් සඳහා **පොලියක්** ද ගෙවීමට සිදුවන අතර ඒ සැම වේලාවකදීම එය ගෙවීමක් වන්නේය. පොලිය යනු ණය ලබා ගන්නා ලද මුදලට අයකරනු ලබන ගෙවීමක් වන අතර කාලය අනුව එය වැඩි අගයක් වන්නේය. ණය මුදල සමග පොලිය ගෙවීමේදී ඔවුන් විසින් ලබා දුන් ණය මුදලට වඩා විශාල මුදලක් බැංකුව විසින් ලබා ගැනීම සිදුවේ.

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව පුද්ගලික සමාගම්වලටත් පොලියට මුදල් ලබා දීම සිදු කෙරේ.

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව පුද්ගලික සමාගම් වලටද නිතර ණය ලබා දීම සිදු කෙරේ. සමාගම්වලට මුදල් බහුලව තිබේ නම් ඒ තත්වය තුළ රැකියා නිර්මාණය කිරීමටත් ඒ තුළින් ''දිළිඳුකම අවම කිරීමට හැකිවන බවට, බැංකු විශ්වාස කරයි. නමුත් ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ ණය හා ආධාර දේශීය ජනතාවට අයත් කුඩා පරිමාණ ව්‍යාපාරවලට උදවු නොකෙරේ. ඒ වෙනුවට ආසියානු

සංවර්ධන බැංකුව බොහෝ රටවල ක්‍රියාත්මක සමාගම් ඇතුළු ලොකු සමාගම් වලට උදවු වන පුද්ගලික සමාගම්වලට අරමුදල් ලබාදීම සිදු කෙරේ. මෙම ආකාරයේ සමාගම් විසින් සාමාන්‍යයෙන් වින්දිත ප්‍රජාවගෙන් දේශීය ජනතාව වැඩ කටයුතු වලට යොදා නොගන්නේය. ඔවුන් විසින් ව්‍යාපෘති ගොඩ නැගිම් අවධිය තුළදි දේශීය වශයෙන් පුද්ගලයින් බඳවා ගැනීමක් සිදු කළද මෙය සැම විටම කෙටි කාලින රැකියා සඳහාපමණක් සිදු කෙරේ.

සමාගමක් විසින් ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවෙන් ණය ලබා ගැනීමේ දී ආණ්ඩු මෙන් ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ නීති පිළිපැදිමට බැඳී සිටින්නේය. පුද්ගලික සමාගම් වුවද මානව හිමිකම්වලට ගරු කරනු ලබනජාත්‍යන්තර නීති පිළිපැදිම අනිවාර්යයි. (මේ පිළිබඳව බොහෝ තොරතුරු සඳහා 14 වන පිටුව බලන්න)

පුද්ගලික සමාගම් හෝ ආණ්ඩු විසින් ආසියානු සංවර්ධන බැංකු අරමුදල් මත පවත්වාගෙන යනු ලබන සැම ව්‍යාපෘතියන් තුළ මානව හිමිකම් වලට ගරු කරන්නේ දැයි සොයා බලා කටයුතු කිරීම ප්‍රජාව සහ ඔවුන්ගේ **මිත්‍ර සන්ධානයේ** කාර්යක් වන්නේ ය.

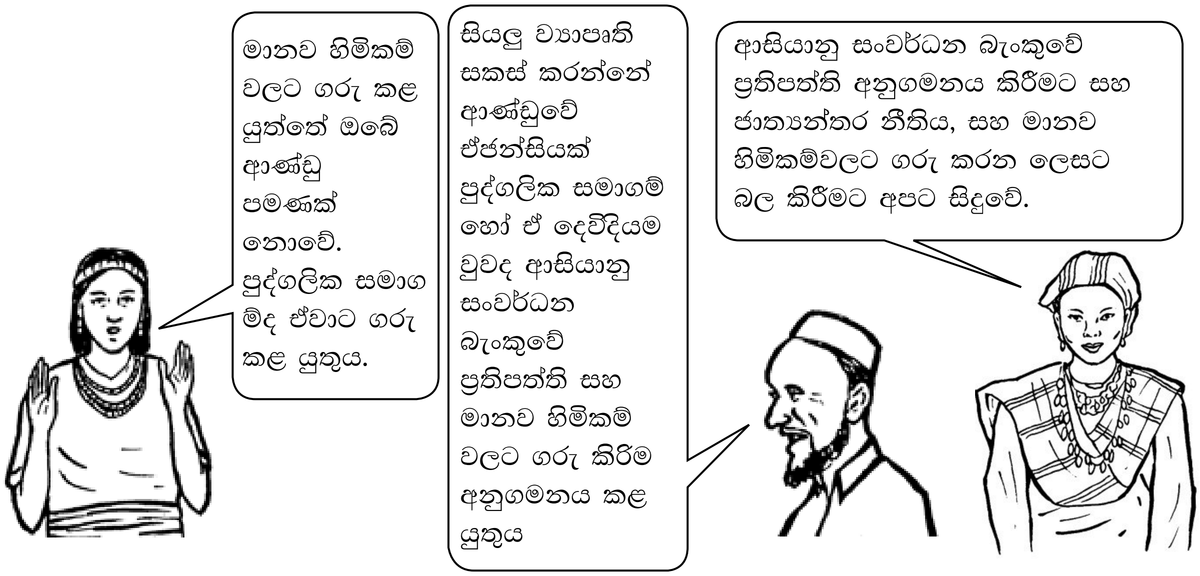

කතාන්දරය : පුල්බරි ගල් අගුරු ආකරය බංගලිදේශයේ හදවතේ පැල්මක් ඇති කල සිද්ධියකි.

බංග්ලාදේශයේ ඉතා සාරවත් ගොවි බිම් තිබෙන පළාත් වලින් එකක මැද තුළ පිහිටි ජීසිඑම් රිසෝසර්ස් නමින් හඳුන්වනු ලබන සමාගමට පුල්බරි ගල් අඟුරු ආකරය නමින් හඳුන්වනු ලබන ඉතා විශාල ව්‍යපෘතියක් ලෙස විවෘත වල සහිත ගල් අගුරු ආකරයක් ගොඩ නැගීමට අවශ්‍ය විය. අවුරුදු 3ක් සඳහා ආසියානු සංවර්ධන බැංකු ව්‍යාපෘති සැලසුම් කිරිමට සහ සකස් කිරීමට සමාගමට උදව් කළා. ඒ වගේම ඒ සඳහා සමාගමට ණය මුදලක් ලබා දීමට තීරණය කරනු ලැබුවා. බැංකුව විසින් එහි **ආරක්ෂිත ප්‍රතිපත්තිවල** නියැලෙන්නේ නම් මිනිසුන්ගේ ආරක්ෂාව සහ පරිසරයේ යහපත උදෙසා ව්‍යාපෘතිය සකස් කෙරෙන බවට ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව සහතික කරනු ලැබුවා.

නමුත් පුල්බර් ගල් අගුරු ආකරය විශාල විනාශයකට සාධකයක් විය හැකිය. සමාගම විසින් ව්‍යාපෘතිය ආරම්භ කිරීමට බංගලාදේශ ආණ්ඩුවෙන් අවසර ලබා ගන්නේ නම් ඔවුන් විසින් 130,000 ට වඩා ජනතාවක් ඔවුන්ගේ ඉඩම් වලින් සහ නිවාසවලින් ඉවත් කෙරේ. එතකොට ඔවුන් අඩි 100ට ක් ගැඹුරින් වළවල් හාරා ගල් අඟුරු එළියට ගනිවි. එවිට සැතපුම් ගණන් අවට තිබෙන වායුව සහ ජලය විෂ සහිත දුවිලි වලින් දූෂ්‍ය වේවි. අතිරේක භයානක දූෂ්‍ය වීම සිදුවන්නේ ගල් අඟුරු දමා විදුලිය නිපදවීමේ හේතු සාධක හැටියටය.

බංගලාදේශයේ බල ශක්තිය නිපදවීම සඳහා ගල් අඟුරු දැමීම සිදු නොකරන අතර එය ඉතා භයානක අනතුරුදායක සහ තෙල් වැගිරෙන ගල් අඟුරු පාරුවලින් ගඟ දියේ ඉතා අගනා කඩොලාන වනාන්තර හරහා එහාට-මෙහාට ගමන් කරමින් පිටරටවලට පැටවීම සිදු කෙරේ.

ආකරයක් ගොඩ නැගීමේදී එහි වතුර උතුරා පිටාර ගලන තත්වයට වැලැක්වීමට, අවුරුදු 30කට වැඩි කාලයක් මුළුල්ලේ මුළු දවස පුරා විශාල පොම්ප යොදාගෙන වතුර ලීටර් මිලියන ගණනක් එළියට ඇද දමනවා. මෙය එය වටා සැතපුම් ගණනින් දුර සිටින ගොවියන්ගේ ළිං වලට වතුර නැති කිරීමට බලපානවා. මෙය රටක ආහාර සුරැකීමට, විනාශ කිරීමට බලපාන අතර රටෙන් භාගයක් පමණ ජනතාව ඇති තරම් ආහාර අනුභව කිරීමට නොහැකි වෙනවා.

සමාගම් කියා සිටින්නේ නිවාස සහ ගොවිබිම් අහිමිවූ දහස් සංඛ්‍යාත පවුල්වලට මුදල් ලබා දීම සිදු කරන බවයි. නමුත් සමාගම්වලට මිනිසුන් නැවත පදිංචි කරවීමට ඉඩම් ලබාදිය නොහැකියි. මක්නිසාද ඒවා නොමැති හෙයිනි. පුල්බරි පළාතේ බොහෝ මිනිසුන් ගොවියන් වුවද ඔවුන්ට ගොවිබිම් නොමැති නම් ඔවුන්ට ජීවත් වීමට මාර්ගයක් නොමැත. ඒ අනුව මෙම ව්‍යාපෘතිය දහස් සංඛ්‍යාත මිනිසුන්ට දිළිදුකමට පත් කිරිම ගැන කිසිදු සැකයක් නැහැ.

පුල්බරි ආකරය පටන් ගැනීමට යෝජනා වුවාට පසුව සිට ප්‍රජාව පා ගමන් ගණනාවක් ගොස් මෙම ව්‍යාපෘතිය එපා කියා කියා සිටියා. සමහරක් වේලාවන්වලදී ඔවුන් බංගලාදේශ ආණ්ඩුවේ මර්ධන වලට ලක් වුණ. 2006 දි 80,000 පමණ ජනතාවක් සාමකාමී උද්ඝෝෂණයක් පුල්බරි හි පවත්වනු ලැබුවා. යුධ හමුදාවේ වැනි සංවිධානය කරන ලද කණ්ඩායම්වල සොල්දාදුවන් විසින් සිදු කරන ලද විවෘත වෙඩි තැබීමේන් ඊට සහභාගි වු අවුරුදු 14 පිරිමි ළමයින් ඇතුළු තිදෙනෙක් ඝාතනයට ලක් වුනා. ඒ වගේම සිය ගණක් මිනිසුන්ට තුවාල සිදු වුනා.

එම උද්ඝෝෂණයන් පසුව ප්‍රාදේශීය නිලධාරීන් විරෝධතාකරුවන් සමඟ ගිවිසුමකට පැමිණ GCM රිසෝසස් සමාගම රටින් පන්නා දැමීමටත්, විවෘත වල සහිත අකාරය තහනම් කිරීමටත් කටයුතු කළා. ඊළඟ අවුරුද්දේදි ජාතික ආණ්ඩුව විසින් උද්ඝෝෂණ නීති විරෝධී බවට ප්‍රකාශ කරනු ලැබුවා. එහෙම වුනත් ප්‍රජා නියෝජිතයන් ජනාධිපතිට සහ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ විධායක අධ්‍යක්ෂවරුන්ට ලිපියක් ලියමින් ව්‍යාපාතිය තුළින් දිළිඳුකම වැඩි වු බවත්, එම ව්‍යාපෘතිය තමන්ට අවශ්‍ය නොකරන බවත් කියා සිටියා. ප්‍රජාව විසින් අගනුවර ශිෂ්‍යයන්ට සහ ජාත්‍යන්තර රාජ්‍ය **නොවන සංවිධාන** වැනි මිත්‍ර සන්ධානයන් සමඟ සම්බන්ධතාවය පවත්වා ගනු ලැබුවා. ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ කාර්යාල නිලධාරීන් මුණ ගැසීම සඳහා ප්‍රජා නියොජියන් යැවීමට එය උපකාරී වුනා.

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ කාර්යාලයේ නිලධාරීන් පුදුමයට පත් කරමින් බොහෝ පිරිස් විරෝධය දක්වීම තේරුම් ගනු ලැබුවා. මක්නිසාද සමාගම් විසින් ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවට ලබා දෙන ලද වාර්තාවේ සෑම කෙනකුගෙන්ම ''උපදෙස් ලබා ගෙන'' ව්‍යාපෘතිය සඳහා එකඟ වු බව සඳහන් වෙනවා. 2008 දි ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව ඉලක්ක කරමින් ලබා දෙන ලද එම උපදේශනයේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් ව්‍යාපෘතිය සඳහා අරමුදල් ලබ නොදිමට බැංකුව එකඟ වුනා.

බංගලාදේශයට පුල්බරි ගල් අඟුරු ආකරය අවශ්‍ය බවට තර්ක කළ අය විසින් කියා සිටියේ රටට බල ශක්තිය අවශ්‍ය බවත් ව්‍යාපෘතිය තුළින් ආදායමක් උපදවන බවත්ය. නමුත් ඊට විරුද්ධ අය කියා සිටියේ එමගින් සිදුවන පාරිසරික, සමාජීය සහ සංස්කෘතික විනාශයන් බලශක්තිය හෝ මුදල් මගින් සාධාරණීකරනයට ලක් කළ නොහැකි බවය. විශාල මිනිසුන් පිරිසක් **අවතැන්** නොකරන හෝ මානව හිමිකම් උල්ලංඝනය නොකරන බංගලාදේශයට බල ශක්තිය නිපදවිය හැකි බොහෝ විකල්පයන් තිබෙන බව ඔවුන් කියා සිටියා.

අද දක්වා එම ව්‍යාපෘතිය තවම පටන්ගෙන නැහැ. නමුත් බංගලාදේශ ආණ්ඩුව තවමත් ඒ පිළිබඳ අවධානය යොමුකරමින් සිටිනවා.

මෙම කතාන්දරයෙන් අපට ඉගෙන ගත හැක්කේ කුමක්ද?

පුල්බරි කාරණය යනු සමාගමකට තමන්ට පොහොසත් වීම සඳහා අවශ්‍ය ව්‍යාපෘතියක් සඳහා අතිශය කදිම උදාහරණයක්. ඔවුන් කියා සිටියේ එය ''සංවර්ධන ව්‍යාපෘතියක් බවයි. එහෙම වුවත් දහස් ගණන් මිනිසුන් සිතුවා ව්‍යාපෘතිය විසින් විනාශයක් මිස සංවර්ධනයක් නොවන බව. මෙම කතාන්දරයෙන් පෙන්වා දෙන්නේ දේශීය මිනිසුන්ට අවශ්‍ය නොකරන ව්‍යාපෘතියක් සඳහා සමාග මක් කොතරම් දුරට අනුන් පිට පවරන්න උත්සාහ කර තිබෙද යන්න බවයි.

ඒ වාගේම දේශීය මිනිසුන් සමහරක් වේලාවකට විශාල මුදලක් ලබාගෙන මෙවැනි ව්‍යාපෘති එපා කියලා කියා සිටීමද පෙන්නුම් කරනවා. පුල්බරි උදාහරණය මගින් සැබෑ ලෙසට භූමියේ සිද්ධ වන්නේ කුමක්ද කියා ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවට පෙන්නුම් කිරීමට ප්‍රජාව සහ ඔවුන්ගේ මිත්‍ර සන්ධානය එකට වැඩ කිරීමේ අවශ්‍යතාවය පැහැදිලිව පෙන්නුම් කරනු ලබනවා. මක්නිසාද සමාගම් විසින් සැම විටම සැම දෙයක් හොඳයි කියා, කියා සිටින විට ඔවුන්ට බැංකුවෙන් මුදල් ගැනීමට හැකි වෙනවා.

සාකච්ඡා කිරීම සඳහා ප්‍රශ්න

- ව්‍යාපෘතිය ඉදිරියට යාමේදී උල්ලංඝනය වන්නේ කුමන අයිතීන්ද?
- ව්‍යාපෘතිය පටන් ගැනීමට පෙර වුවද, කුමන ආකාරයේ අයිතින් උල්ලංඝනය වී තිබේද?
- ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවට ප්‍රජා සාමාජිකයන්ට ඔවුන්ගේ කතාන්දර සහ අත්දැකීම් කියා සිටීම වැදගත් වන්නේ ඇයි?
- එවැනි සාමාන්‍ය තත්වයක් තුළ ඔබ හෝ ඔබගේ ප්‍රජාව කුමක් කරන්නේද?

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ ව්‍යාපෘති භාරව කටයුතු කරන්නේ කවුරුද?

ආසියානු සංවර්ධන බැංකු ව්‍යාපෘති සාමාන්‍යයෙන් කණ්ඩායම් සහ ක්‍රියාකාරීන් සමග සම්බන්ධ වේ. ඔවුන් නිතරම මෙම කණ්ඩායම්වල එකතුවක් ලෙස පවත්වා ගෙන යනු ලබන්නේය.

- ජාත්‍යන්තර සමාගමක්
- දේශීය සමාගමක්
- ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක වන රටේ පිහිටි ආණ්ඩුවේ ඒජන්සියක්
- අරමුදල් සපයන්නන් (පුද්ගලික බැංකු, අනෙක් ජාත්‍යන්තර සංවර්ධන බැංකු සහ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව)

විශාල කණ්ඩායම් සම්බන්ධවීම තුළ ව්‍යාපෘතිය සම්බන්ධයෙන් වැදගත් තීරණ කියන්නේ කවුරුද සහ භාරව කටයුතු කරන්නේ කවුරුන්ද කියා ගණනය කිරීම නිතරම අසීරු දෙයක් වන්නේය. මින් අදහස් කරන්නේ ව්‍යාපෘතියේ නතර කිරීම හෝ වෙනස්කම්වලට ලක් කිරීම අසිරු බවය. ප්‍රජාවක් හෝ ජන කණ්ඩායමක් ව්‍යාපෘතියක සැලසුම සාර්ථක ලෙස වෙනස් කරන්නේ නම්, සහ ප්‍රජාවගේ අයිතිය සුරකින්නේ නම්, කිනම් ක්‍රියාධරයන්ට බලපෑම් කළ යුතුද යන්න දැන ගැනීම වැදගත් වේ.

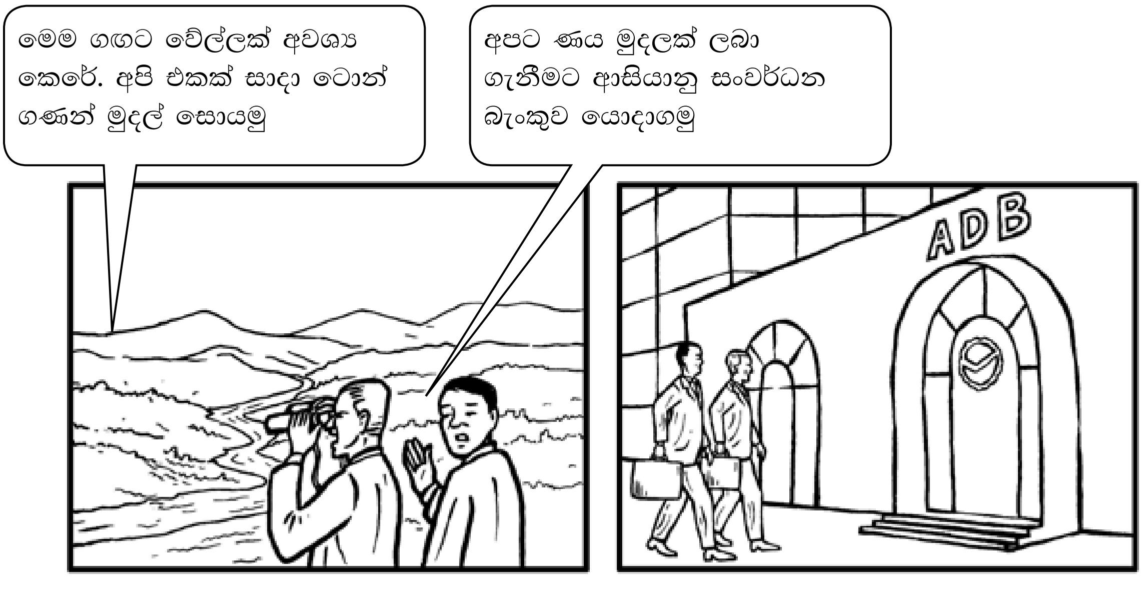

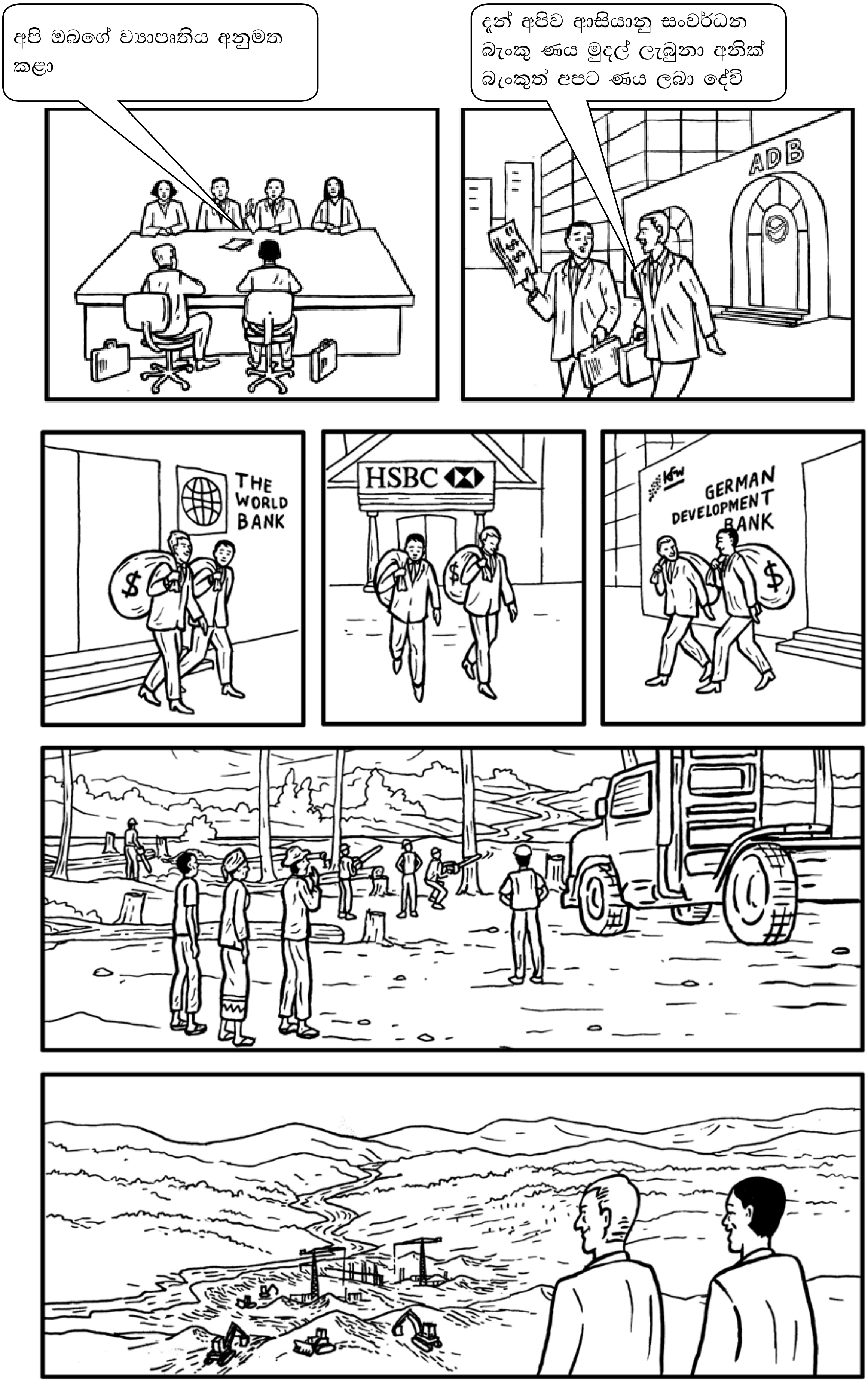
අපි ඔබගේ ව්‍යාපෘතිය අනුමත කළා
දැන් අපිට ආසියානු සංවර්ධන බැංකු ණය මුදල් ලැබුනා අනික් බැංකුත් අපට ණය ලබා දේවි
ADB
THE WORLD BANK
HSBC
GERMAN DEVELOPMENT BANK

ලොකු සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිවලට මුල්‍ය පහසුකම් දෙන, ක්‍රියාවෙහි යොදවන, සහ අනුමත කිරීමේ කටයුතු වල නියැලි සිටින බොහෝ ආයතන ඇත. නමුත් ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව යනු නිතරම තොරතුරු කාර්යාල සේවකයින් බෙදාගැනීම සහ ව්‍යාපෘතියේ බලපෑම් **අධීක්ෂණය** කිරිමේ අවශ්‍යතාවය පිළිබද ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති (42 පිටුව බලන්න) සුරැකිමේ නියැලී සිටින එකම ඒජන්සිය වන්නේය. ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවට බලපෑම් කිරිමට ප්‍රජාවට හැකියාව තිබෙන විට, එහි සුරක්ෂිතභාවයට ඉතා හොඳ බලපෑමක් කිරීම වෙනුවට හෝ ව්‍යාපෘතියෙන් අරමුදල් ඉවත් කිරිමට, එය සම්පූර්ණ ව්‍යාපෘතියටම බලපෑමක් කළ හැකි ප්‍රබල මඟක් විය හැකිය.

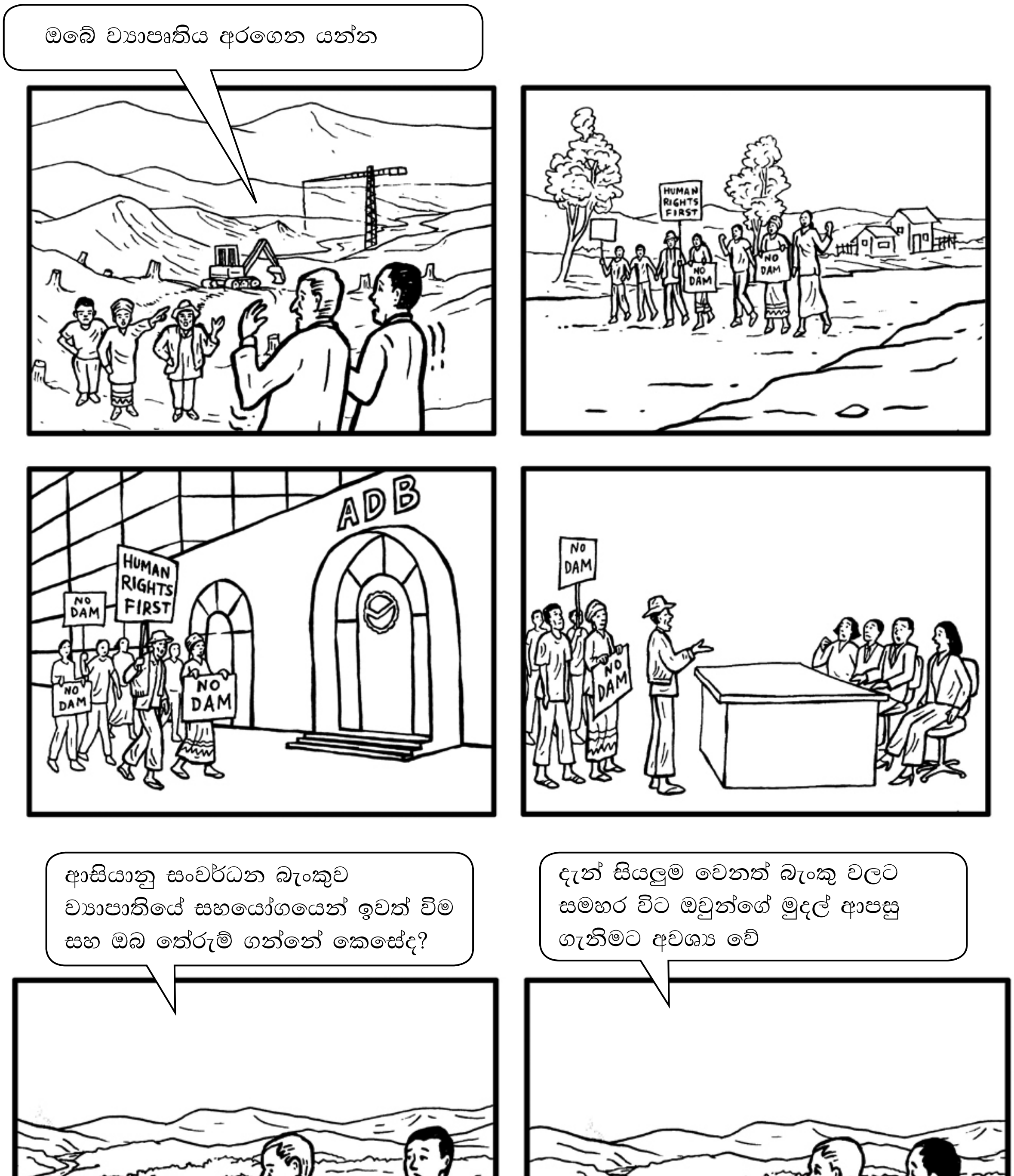

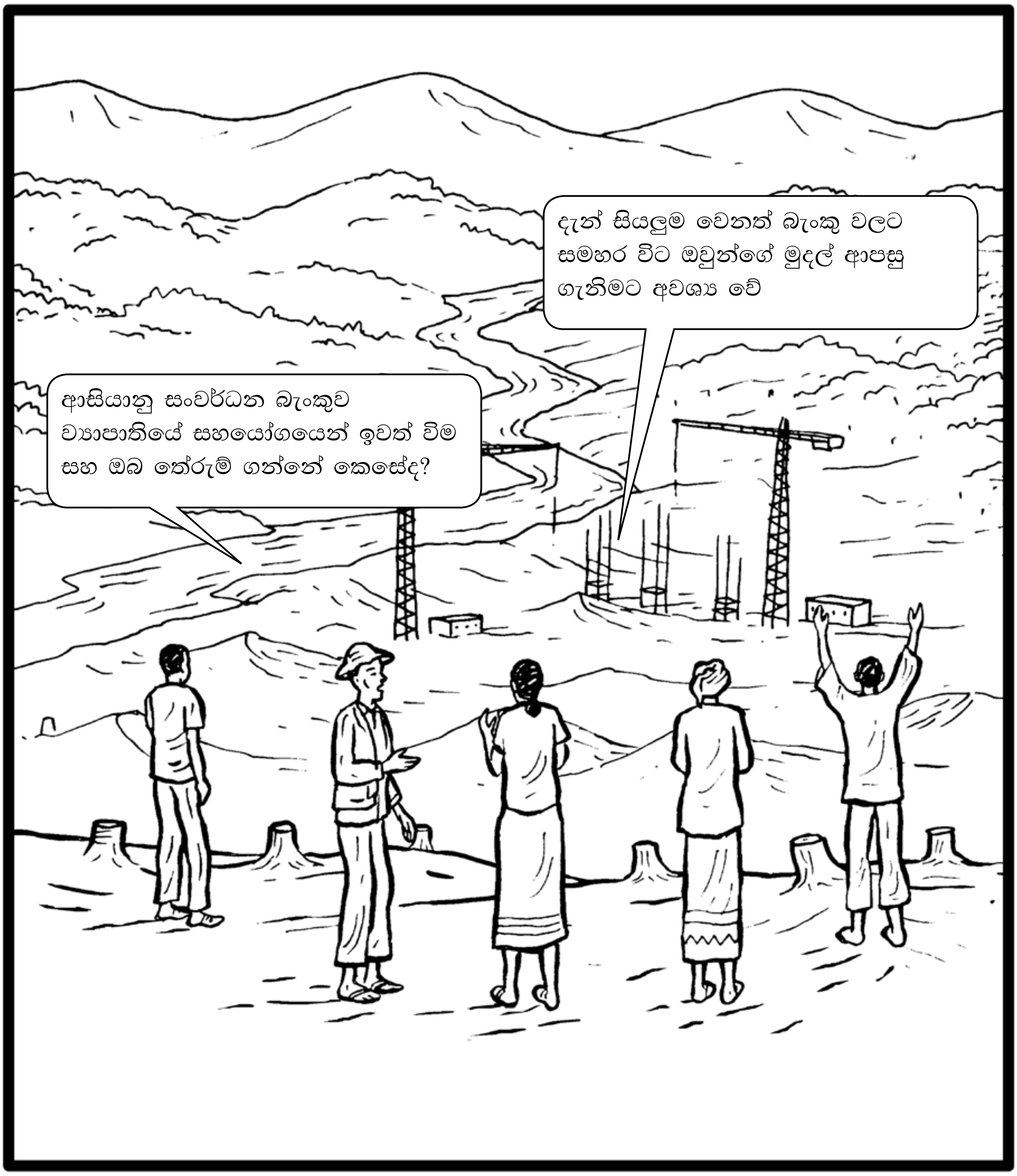
ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව ව්‍යාපෘතියේ සහයෝගයෙන් ඉවත් වීම සහ ඔබ තේරුම් ගන්නේ කෙසේද?
දැන් සියලුම වෙනත් බැංකු වලට සමහර විට ඔවුන්ගේ මුදල් ආපසු ගැනීමට අවශ්‍ය වේ

කතාන්දරය : ශ්‍රී ලංකාවේ දකුණු ප්‍රවාහන සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය

දකුණු ප්‍රවාහන සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය ක්‍රි.ව. 1948 දී රටේ නිදහස ලැබූ දින සිට ශ්‍රී ලංකාවේ ගොඩ නගන ලද ප්‍රථම මහා පරිමාණ මහා මාර්ගයි. මෙම ව්‍යාපෘතිය සඳහා ආසියානු සංවර්ධන බැංකු සහ ජාත්‍යන්තර සහයෝගීතා ජපන් බැංකුව විසින් අරමුදල් ලබා දීම සිදු කෙරේ. මහා මාර්ගයේ ඉලක්ක ගත අරමුණ වන්නේ රටේ දකුණු පළාතේ ආර්ථිකය වැඩි දියුණු කිරීම සහ මාර්ග අනතුරු අවම කීරීමය.

ව්‍යාපෘතිය ක්‍රි.ව. 1992 දී පමණ පටන් ගැණින. නමුත් අඛණ්ඩව සිදුවන මතභේදකාරී තත්වයන් නිසා වසර 20 ක් පමණ කාලයක් ගත වුය. මහාමාර්ග ඉදිවන ප්‍රදේශවල සිටින ප්‍රජාව විසින් ව්‍යාපාතියේ සැලැස්ම, **නැවත පදිංචි කිරීම්** හා **වන්දි ගෙවීමේ** ප්‍රතිපත්ති මෙන්ම ඒමගින් දේශීය පරිසරයට සිදුවන බලපෑම ගැන විරෝධතාවය පළ කරණ ලදී.

ව්‍යාපෘතිය නිසා වින්දිතභාවයට පත් ප්‍රජාව කියා සිටියේ මහා මාර්ගය නිසා හානියට පත්වන දේපල හා ඉඩම් පිළිබඳව නිසි ඇගයීමක් නොකළ බවත් ඔවුන්ගේ ඉඩම වෙනුවෙන් ලැබුනේ ඉතා සුළු වන්දියක් බවය. ව්‍යාපෘතිය ආරම්භයට පෙර ප්‍රධාන ආදායම බවට පත්ව තිබූ ගහ කොල සහ වගාවන් සඳහා වන්දියක් නොලැබුණ බොහෝ පිරිස් සිටිති. නැවත පදිංචි කිරීම් කරන ලද බොහෝ ස්ථානවල පානීය ජලය, නිසි ජලවහන ක්‍රමයක්, ඔවුන්ගේ ළමයින්ට පාසල් යාමට සඳහා ප්‍රවේශයක් නොමැත. බොහෝ වින්දිත මිනිසුන් ඔවුන්ට ලැබුණු කුඩා වන්දි මුදලින් නව නිවාස සාදා ගැනීමට සිදුව ඇත. නඩත්තු සඳහා ඉතා අවම මුදල් ඔවුන්ට ලබා දුන් අතර මෙම නොසලකාහැරීම තුළින් ඔවුන් දිළිඳුභාවයට පත් කර ඇත.

බලපෑම් වලට ලක්වූ ප්‍රජාව සහ ඔවුන්ගේ මිත්‍ර සන්ධාන විසින් ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ **වගවීම් යාන්ත්‍රණය** සම්බන්ධ ව්‍යාපෘතිය පිලිබඳ **පැමිණිළි** කළ හැකි කාර්යාල වලට බෝහෝ පැමිණිළි කර ඇත. (116 පිටුව බලන්න) ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවට බොහෝ පැමිණිලි ලැබී ඇත. එනමුදු අධිවේගී මාර්ගයෙන් පීඩා විඳින මිනිසුන්ගේ ජීවිත වැඩි දියුණු කිරීමට අල්ප වැඩ කොටසක් කර තිබේ. ව්‍යාපෘතිය පවත්වාගෙන වසර විස්සකට පසුව වුවද එය විසින් ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්තිවල ඉතා වැදගත් නීති සහ ඉලක්කයන් සපුරා ගැනීමට අපොහොසත්වී ඇත.

මෙම කතාන්දරයෙන් අපට ඉගෙන ගත හැක්කේ කුමක්ද?

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති යනු විනාශ වැලැක්වීම යැයි කියනු ලබන සහ වින්දිත මිනිසුන්ට වාසි අත්වන බව සුරක්ෂිත කිරීමය. නමුත් ආසියානු සංවර්ධන බැංකු ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කරන ජාතික ආණ්ඩුව හෝ ඒජන්සි විසින් ප්‍රතිපත්ති අනුගමනය කිරීමට අපොහොසත් වී ඇති අතර ඔවුන් එසේ කිරීම යහපත් නොවේ. ඒ වගේම, ඔවුන්ගේ ජීවනෝපාය සහ දිවි පැවැත්ම සැබෑ ලෙසම පරාජයට පත් වී මිනිස්සු දුක් විඳින විට කුඩා ප්‍රමාණයක වන්දි මුදලක් මගින් ඔවුන්ගේ ජීවිත වැඩි දියුණු නොවේ.

සාකච්ඡාව සඳහා ප්‍රශ්න

ශ්‍රී ලංකාවේ නව මාර්ගය නිසා වින්දිතභාවයට පත් මිනිසුන් සුරැකීමට ආරක්‍ෂණ ප්‍රතිපත්තිවලට නොහැකි වුයේ ඇයි?

- සිදුව තිබෙන හානිවලට වගකිව යුත්තේ කුමන ඒජන්සිය හෝ ඒජන්සි කණ්ඩායමද?
- එම මහා මාර්ගය නිමාවූ පසු මිනිසුන්ගේ ජීවිතවලට එය වැදගත්වේද?

ක්‍රියාකාරකම්

මානව හිමිකම් කතාන්දරය යනු කුමක්ද?

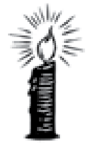

අරමුණු : මෙම ක්‍රියාකාරකම තුළ කණ්ඩායම විසින් ප්‍රජාවගේ අයිතිය පිළිබඳව ව්‍යාපෘතියෙන් තිබෙනබලපෑම් තේරුම් ගැනීම යටතේ ආසියානු සංවර්ධන බැංකු ව්‍යාපෘති ගැන සාකච්ඡාවට ලක්කිරීම.

කාලය : පැය 1

ද්‍රව්‍ය : එක් කාසියක්

1. කණ්ඩායම රවුමක් ලෙස වාඩි වෙන්න කියා මෙම ප්‍රශ්නය අහන්න.: ''ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව කියා සිටින්නේ ඔවුන්ගේ ඉලක්කය දිළිඳුකම අවම කිරීම කියාය.'' ඔවුන් එමගින් අදහස් කරන්නේ කුමක්ද? ප්‍රශ්නය ගැන සිතන්න කියා කණ්ඩායමට කියන්න. නමුත් ඊට පිළිතුරුදීම තවම සිදු නොකරන්න කියන්න.
2. කාසිය රවුම වටේ යවන්න. සෑම කෙනෙකුම කාසිය ලබා ගැනිමේදී, ඇය හෝ ඔහු විසින් ඔවුන්ගේ උපරිම හැකියාව මත පිළිතුරු ලබාදිය යුතුය. එහි නිවැරදි හෝ වැරදි පිළිතුරු තිබිය හැක. සෑම කෙනකුම පිළිතුරු ලබා දීමෙන් පසු, ඇය විසින් ඊළඟ පුද්ගලයාට කාසිය යැවිය යුතුය. සටහන් ලියා ගන්නකු විසින් සෑම පුද්ගලයෙකුටම පිළිතුරු පහසුවෙන් පෙරළිය හැකි සටහන් පොතක ලිවිය යුතුය.
3. එක් කෙනෙකුට ඔවුන්ට සහ ඔවුන්ගේ ප්‍රජාවට බලපාන ලද ආසියානු සංවර්ධන බැංකු ව්‍යාපෘති පිළිබඳව කතාන්දරයක් බෙදා ගැනීමට අවස්ථාව ලබා දෙන්න, හෝ මෙම මාර්ගෝපදේශයේ තිබෙන කතාන්දර වලින් එකක් කණ්ඩායමට කියන්න. එම බෙදා ගැනීමේදී ඔවුන්ගේ කතාන්දර කෙටියෙන් හා කාරණාවට අදාලව ඉදිරිපත් කිරීමට කටයුතු කරන්න. (පහසුකම් සලසන්නා විසින් සෑම කතාන්දරයක්ම විනාඩි තුනක් හෝ හතරකට සිමා වන අයුරින් කාලය ලබාදීම අවශ්‍ය කෙරෙන අතර සෑම කෙනකුම එය තේරුම් ගැනීමට පහසු වේ.)
4. කතාන්දරය තුළ සිදු වුයේ කුමක්ද යන්න සෑම කෙනකුටම අවබෝධ කරදීමට කටයුතු කරන්න. එවිට කණ්ඩායමේ අවශ්‍යතා පරිදි ඇති තරම් කාලය ලබා ගෙන සාකච්ඡා කරමින් මෙම ප්‍රශ්න වලට පිළිතුරු දෙන්න යැයි කියන්න.
   - ව්‍යාපෘතිය විසින් දිළිඳුකම අඩු කළේ ද? එය දිළිඳුකම අන්ත තත්වයට ගෙන ගියේද? කාටද?
   - කතාන්දරය තුළ කුමන මානව හිමිකම් උල්ලංඝනය වී තිබුනේද?
   - වාසි ලැබුනේ කවුරුන්ද? පිඩා වින්දේ කවුරුන්ද?
   - සැබෑ ලෙසින් දිළිඳුකම අවම කිරීමට සහ ප්‍රජාව බලගැන්වීම වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා විවිධාකාරයෙන් ව්‍යාපෘති සකස් කර තිබුනේ කෙසේද?
   - ජනතාවගේ මානව හිමිකම්වලට ගරු කිරීම සඳහා විවිධාකාරයෙන් ව්‍යාපෘති සකස් කර තිබුනේ කෙසේද?

ඒ වගේම, මේ මාර්ගෝපදේශයේ තිබෙන සෑම කතාන්දරයක්ම සාකච්ඡාවට භාජනය කිරීම සඳහා ප්‍රශ්න සකස් කර තිබෙන බව සැලකිලිමත් වන්න.

2.2 ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ **ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති** යනු දේශීය ජනතාවගේ හා පරිසරය සුරක්ෂිතභාවය පිළිබඳව බැංකුවේ ප්‍රතිපත්ති වේ. ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති යනු ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ ව්‍යාපෘතිය මගින් වින්දිතභාවයට පත්වන මිනිසුන් කවුරුන් දැයි නිවැරදි ලෙස දැනුම් දීම හා සැලකිල්ලට ගැනීම සහතික කළ හැකි වීම සහ ඔවුන්ට වාසිදායක වන මඟක් වන**ව්‍යාපෘතිය සැලසුම්කරණයට** සහභාගි විමට හැකි වීමය.

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්තිවල අවශ්‍යතාවය පිළිබඳ අප දැනුවත් වූ විට අපගේ අයිතීන් සුරැකීමට උදවු වන පරිද්දෙන් අපට ඒවා භාවිතා කළ හැකිය.

බැංකුව විසින් අරමුදල් සපයන විනාශකාරී **බලපැම්වලින්** වලක්වන ලෙසට කරනු ලබන ජනතා ඉල්ලීම්වලට පිළිතුරු වශයෙන් 1980 සහ 1990 වර්ෂවලදී ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව සහ ලෝක ස්ථාපනය කර ඇත. වසර ගණනාවක් මුළුල්ලේ ආසියානු සංවර්ධන බැංකු ව්‍යාපෘති විසින් යහපතට වඩා විනාශයළගා කර ඇති අයුරු මිනිසුන්ට සහ ප්‍රජා කණ්ඩායම විසින් දැක තිබේ.ඔවුන්ගේ අවධානයට ලක්වූ සමහරක් නම්

- ආසියානු සංවර්ධන බැංකු ව්‍යාපෘති පිළිබද තොරතුරු ලබා ගැනීම දුෂ්කරය
- අරමුදල් ලබාදෙන ව්‍යපෘති පිළිබඳව ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් ප්‍රජා සහ **සිවිල් සංවිධාන** කණ්ඩායම් වලින් උපදෙස් ලබා ගැනීමට සිදුකර නොමැත.
- ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් එහි ව්‍යාපෘති මගින් ඇතිකරනු ලබන විනාශය සම්බන්ධයෙන් **වගවීමක්** සිදු නොකෙරේ
- ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් මිනිසුන්ට හා පරිසරයට සිදුවන හානිය වැලැක්වීම සඳහා යහපත් කාර්යක් සිදු නොකර යි.
- ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් ඉතා පැහැදිලි ලෙසටම තදබල විනාශයක් ඇති කරනු ලබන ව්‍යාපෘති වුවද අවලංගු කරනු ලබන්නේ ඉතා කලාතුරකිනි.
- ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් එහි ව්‍යාපෘති තුළින් මිනිසුන් **අවතැන්වීම** කරණකොට ගෙන ඒ සඳහා සාධාරණ වන්දි මුදලක් ලබා දීම සහ උපකාර කිරීම සහතික කිරීමට නිතරම අසමත් වී ඇත.
- ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් අරමුදල් සපයන ව්‍යාපෘති මගින් ආර්ථික වර්ධනයක් ඇති විය හැකි නමුත්, නිතරම මානව හිමිකම්වලට ගරු නොකරයි.

සංකීර්ණ ගැටලු තිබේ. ආසියාවේ බොහෝ රටවල්වල, ආසියානු සංවර්ධන බැංකු ව්‍යාපෘති මගින් දස ලක්ෂ්‍ය සංඛ්‍යාත මිනිසුන්ට නැවත පදිංචිවීම්වලට ලක්වීමට සිදුවීම හෝ ඔවුන්ගේ ජීවනෝපාය, ඔවුන්ගේ පරිසරයේ සුවදායිතාවය සහ ඔවුන්ගේ සංස්කෘතිය ඔවුන්ට අහිමිකර ඇත.

උද්සෝෂණ පවත්වා අවුරුදු ගණනාවකට පසු ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් විනාශය වැලැක්වීම සඳහා ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති නිර්මාණය කරන ලදී.

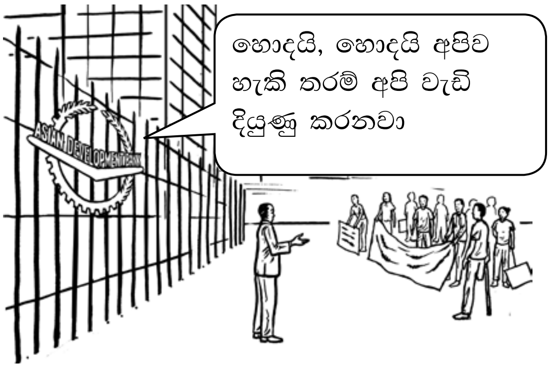

ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති යනු නිවැරදි දිසාවට යොමු කරන පියවරකි. අපගේ අයිතීන් රැක ගැනීම සඳහා ඒවා මෙවලම් ලෙස අපට භාවිත කළ හැකිය. නමුත් ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව මුළුමනින් මානව හිමිකම්වලට ගරු කිරීම සඳහා යාමට තවමත් දිගු මාවතක් තිබේ.

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති මොනවාද?

ආසියානු සංවර්ධන බැංකු **ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති** යනු ආසියානු සංවර්ධන බැංකු අරමුදල් සපයන ඕනෑම රටක ව්‍යාපෘතියක් සම්බන්ධයෙන් ඕනෑම වේලාවක පනවනු ලබන නීති වේ. ආණ්ඩුව සහ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව යන දෙකම ඔවුන් විසින් ඕනෑම ව්‍යාපෘතියක් සැලසුම් කොට ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී මෙම ප්‍රතිපත්ති වලට ගරු කරනු ලැබේ. පුද්ගලික සමාගමක් වුවද ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ අරමුදල් ලබාගෙන ව්‍යාපෘතියක් ක්‍රියාත්මක කරන්නේ නම් සමාගමටත් ආරක්ෂණයන් අනුගමනය කිරීම අත්‍යාවශ්‍ය කෙරේ.

ආණ්ඩුවක් හෝ සමාගමක් විසින් ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති ආසියානු සංවර්ධන බැංකු ව්‍යාපෘති වලදි උල්ලංඝනය කරනු ලබන්නේ නම්, ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් ව්‍යාපෘතියේ අරමුදල් නතර කිරීමක් සිදුවිය හැකිය. මෙම හේතුව නිසා, ආණ්ඩු සහ සමාගම් විසින් ආරක්ෂණයන් පිළිබඳ අවධානය යොමු කෙරේ. මක්නිසාද, ඔවුන් එය සිදු නොකරන්නේ නම් ඔවුන්ගේ මුදල් ඔවුන්ට නොලැබෙන හෙයිනි.

ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති විසින් අංශ 3ක් ආවරණය කෙරේ :

1) පරිසරය

2) බලහත්කාරයෙන් නැවත පදිංචි කිරීම (ස්වකැමැත්තේන් තොරව)

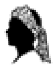 **3) ආදිවාසි මිනිසුන්**

තවත් නිතියක් වන පොදු සන්නිවේදන ප්‍රතිපත්තිය ආරක්ෂණයට ඉතා සම්බන්ධය, මක්නිසාද එය අරක්ෂණයන් පිළිබඳව ඉගෙන ගැනීමට මිනිසුන්ට උදව් වීම ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ අවශ්‍යතාවයකි. පොදු සන්නිවේදන ප්‍රතිපත්තිය තුළ ව්‍යාපෘති සහ එහි ක්‍රියාකාරකම් පිළිබඳ බැංකුව විසින් තොරතුරු හුවමාරු කරන්නේ කෙසේද යන්න පිළිබඳව පැහැදිලි නීති ද තිබේ.

සෑම ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්තියක්ම අවශ්‍ය කරන්නේ එය :

- ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නා විසින් **ව්‍යාපෘති චක්‍රය** තුළ විය හැකි විනාශකාරී බලපෑම් වේලාසනින් හඳුනා ගත යුතුය.

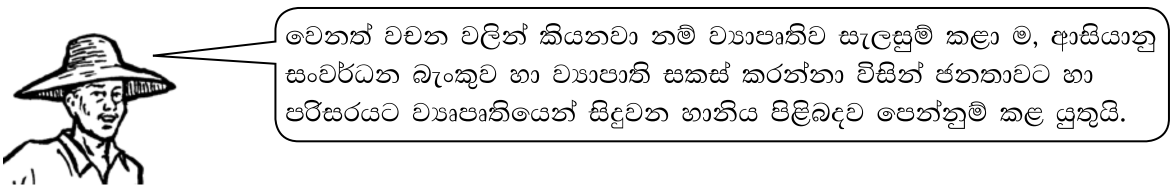

- **ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නා** විසින් වැලැක්වීම, අවම කිරීම, ලිහිල් කිරීම කළ යුතු හෝ විනාශය හානි පූර්ණ කළ යුතුය

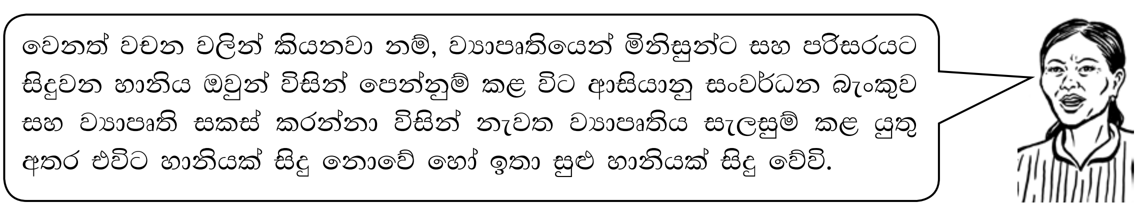

- ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව සහ ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නා විසින් ව්‍යාපෘතිය පවත් ගැනීමට පෙර සහ සමස්ත ව්‍යාපෘති චක්‍රය තුළ සියලුම වින්දිත මිනිසුන් දැනුවත් කොට අවසර ලබා ගැනීම කළ යුතුයි. (ව්‍යාපෘති චක්‍රය පිළිබඳ ඉගෙනුමට 107 වෙනි පිටුව බලන්න)

ආරක්ෂණ 3

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවට ආරක්ෂණ 3ක් ඇත : පරිසර ආරක්ෂණය, **බලහත්කාරයෙන් නැවත පදිංචි කිරිම්** ආරක්ෂණය, **ආදිවාසි මිනිසුන්** ගේ ආරක්ෂණ ය, මෙම ආරකෂණයන් පාලනය කරන නිති, **ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති ප්‍රකාශනය** යනුවෙන් දිර්ඝ ලියවිල්ලක විස්තර කර තිබේ.

(ආරකෂණ ප්‍රතිපත්ති ප්‍රකාශනය සොයා කියවීමට, සහ එය තේරුම් ගන්නේ කෙසේදැයි ඉගෙනීමට 160 වන පිටුව බලන්න)

පාරිසරික ආරක්ෂණය

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව කියා සිටින්නේ පාරිසරික ආරක්ෂණය යනු පාරිසරික සුවදායිතාවය සහ ව්‍යාපෘතියේ තිරසාරත්වය තහවුරු කිරීම සහ ව්‍යාපෘති තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලියේදී පාරිසරික සැලකිලිමත්භාවය අනුකලනය කළ යුතුය.

බලහත්කාරයෙන් නැවත පදිංචි කිරීමේ ආරක්ෂණය

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව කියා සිටින්නේ බලහත්කාරයෙන් නැවත පදිංචි කිරිමේ ආරක්ෂණයේ අරමුණ යනු ''ඕනෑම වේලාවක සිදුවිය හැකි බලහත්කාරයෙන් නැවත පදිංචි කිරිම් මගහැරවීමටත ව්‍යාපෘතිය මගින් විකල්පයන් සැලසුම් කිරීම ගවේෂණය කිරීමේදී බලහත්කාරයෙන් නැවත පදිංචිකිරීම අවම කිරීමටත පූර්ව ව්‍යාපෘති මට්ටමට අදාළ සැබෑ කොන්දේසි යටතේ සියලුම අවතැන්වුවන්ගේ ජීවනෝපාය වැඩි දියුණු කිරීමේ හෝ අවම වශයෙන් ප්‍රකෘතිමත් කිරීමට හා අනිකුත් **අවදානම් සහිත** කණ්ඩායම්වල අවතැන්වූ දුප්පතුන්ගේ ජීවන තත්වය වැඩි දියුණු කිරීම ය.

ආදිවාසි ජනතාවගේ ආරක්ෂණ

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව කියා සිටින්නේ ආදිවාසී ජනතාවගේ ආරක්ෂණය යනු ''ආදිවාසීජනතාවගේ අනන්‍යතාවය, **අභිමානය,** මානව හිමිකම්, ජීවනෝපාය ක්‍රම, සහ ආදිවාසි ජනතාව විසින් අර්ථ දක්වන සංස්කෘතික අද්විතියභාවයට මුළුමනින්ම ගරු කරන අභිවර්ධනය මඟක් තුළ පිහිටා සැලසුම් කිරීම සහ සැලසුම් කිරීම සහ ක්‍රියාත්මක කිරීමය.''

මින් අදහස් කරන්නේ ඕනෑම කණ්ඩායමක් ආදිවාසී මිනිසුන් ලෙස අර්ථ දක්වෙන්නේ නම් සහ ව්‍යාපෘතිය නිසා වින්දිතභාවයට පත් වන්නේ නම් ව්‍යාපෘතිය ඉදිරියට පවත්වාගෙන යාම හෝ නොයෑමට තීරණය කිරීමේ අයිතිය ඇති අතර ඔවුන්ට සැබෑ ලෙස වාසි අත්වන ආකාරයේ ව්‍යෘපෘතියක් සැලසුම් කිරීමට දායකත්වයක්ද ලැබිය යුතු බවය.

ඒ වගේම ආදිවාසී ජනතාව සන්තක ප්‍රදේශ ව්‍යාපෘතියේ සීමාවෙන් පිට තිබෙන බවට අදහස් කෙරේ. එසේ නොමැති නම් අප විසින් ව්‍යාපෘතිය සඳහා නිදහස් **කලින් සහ දන්වන ලද කැමැත්ත** දනුම්දීමක් කළ යුතුය.

නිදහස්, කලින් සහ දන්වන ලද කැමැත්ත පිළිබඳව ඉගෙනීමට 59 වන පිටුව බලන්

පොදු සන්නිවේදන ප්‍රතිපත්තිය

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව කියා සිටින්නේ පොදු සන්නිවේදන ප්‍රතිපත්තියේ අරමුණ යනු *''තොරතුරු, වේලාවට, පැහැදිලි ව, වින්දිතභාවයට උචිත ආකාරයට සැපයීම සහ ව්‍යාපෘතිය සැලසුම්කරණයට වැදගත් යෙදවුම් සැපයීමට ව්‍යාපෘතියෙන් වින්දිතභාවයට පත් පුද්ගලයන්ට අදාල තොරතුරු හැකිතරම් කලින් බෙදා ගැනීමට අවසරදීමය.*

මින් අදහස් කරන්නේ අසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් අපේම භාෂාවෙන් සහ වින්දිතභාවයට පත් සෑම කෙනකුටම තේරුම් ගත හැකි විධිමත් ආකාරයකට සකස් කරන ලද තොරතුරු ලබා දිය යුතු අතර එය ඉංග්‍රීසි බසින් සඳහන් වන විශාල තාක්ෂණික වාර්තාවක් නොවිය යුතුය.

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව ජාතික නීතිවලට ගරු කළ යුතුය

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති ප්‍රකාශනය තුළ (185 වන පිටුව බලන්න) ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් මුදල් ලබා දෙනු ලබන ව්‍යාපෘති මගින් ජාතික නිතියට, ඊට අමතරව ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති නිති දිගින් දිගටම පවත්වාගෙනයා යුතු බවට පැහැදිළිව සඳහන් කර ඇත.

යම් රටක පරිසරයේ සුරක්ෂිතතාය, ආදිවාසි ජනතාවගේ අයිතින්, නැවත පදිංචි කිරම් සහ තොරතුරු දැනගැනිමට ප්‍රවේශ වීම යනාදී උපදේශනයන් සහිත ජාතික නීති තිබෙන්නේ නම්, ආසියානු සංවර්ධන බැංකු මූල්‍ය ආධාර ලබන ව්‍යාපෘති එම නීතිවලට ගරු කළ යුතුය. ජාතික නීති සහ ආසියානු සංවර්ධන බැංකු **ප්‍රතිපත්ති** අතර වෙනස්කම් තිබේ නම්, ආණ්ඩු හා ව්‍යාපෘතිය සකස් කරන්නා විසින් එම නීති වලින් උසස් තත්වයට තිබෙන එකට අවනත වීම අවශ්‍ය කෙරේ. ආසියානු සංවර්ධන බැංකු මූල්‍යාධාර ලබන ව්‍යාපෘති රටවල් විසින් එකඟතාවයට පලකර තිබෙන හෝ අත්සන් කර තිබෙන ජාත්‍යන්තරනීති ගිවිසුම් සහ සංග්‍රහයන්වලටද ගරු කළ යුතු වන්නේය. ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නා විසින් මෙම නිති හෝ ප්‍රතිපත්ති උල්ලංඝනය කරනු ලබන්නේ නම් එවිට ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් ව්‍යාපෘතියේ මූල්‍ය ආධාර අවලංගු කිරීමක් සිදු විය හැකිය.

අයෝග්‍ය ව්‍යාපෘති ආරක්ෂණ මගින් වැඩි දියුණු කළ හැකිද?

ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්තිවල දේශීය ජනතාව සහ පරිසරය සුරකිමේ අගනා නීති ඇතුළත් බවට ප්‍රජාව සහ සිවිල් සමාජ සංවිධානය විසින් එකඟතාවයට පළ කර ඇත. කේසේ වුවද, යහපත් ප්‍රතිපත්තියන් ලියා තැබීම පළමු පියවරයි. ඊළඟ පියවර වන්නේ ඒවා සැබෑ ජීවිත තුළ ක්‍රියාවට නැංවීමයි.

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව කියා සිටින්නේ එහි ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති අනෙකුත් ඒජන්සි හෝ පුද්ගලික සමාගම් විසින් මුල්‍යධාර ලබන ව්‍යාපෘති වලට වඩා මුල්‍යධාර ලබාදි තිබෙන ව්‍යාපෘතිවලට වටිනාකමක් ගෙන එනු ලබන අතර ආසියානු සංවර්ධන බැංකු ව්‍යාපෘතිවලට ආරක්ෂාවක් සහ මනා තිරසාරත්වයක් ලබා දීමට උත්සහ කෙරේ.

මෙය සමහර විට සත්‍යයක් විය හැකිය. නමුත් ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව අරමුදල් සපයන ව්‍යාපෘති දේශීය මිනිසුන් විසින් නතර කිරීමට නිතරම උත්සාහ කරන බවට ප්‍රජාවට අත්දැකීම් ඇත. අසියානු සංවර්ධන බැංකුව සම්බන්ධ වීමෙන් ව්‍යාපෘතියකට නව මුල්‍ය සම්පත් මගින් අවධානය කිරිමේදී මෙය නවතාලීමට මීට වැඩිය දුෂ්කර විය හැකිය.

කුඩා ප්‍රමාණයේ හෝ විනාශයන් සිදු කරනු ලබන අයෝග්‍ය ව්‍යාපෘතියට ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් ඔවුන්ගේ අරමුදල් භාවිතා නොකළ යුතු බව බොහෝ මිනිසුන් විශ්වාස කරනු ලැබේ. ඒ වෙනුවට මානව හිමිකම් උසස් තත්වයට පත්කරනු ලබන ව්‍යාපෘති සඳහා ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව අරමුදල් සැපයිය යුතු බව ඔවුන් විශ්වාස කෙරේ.

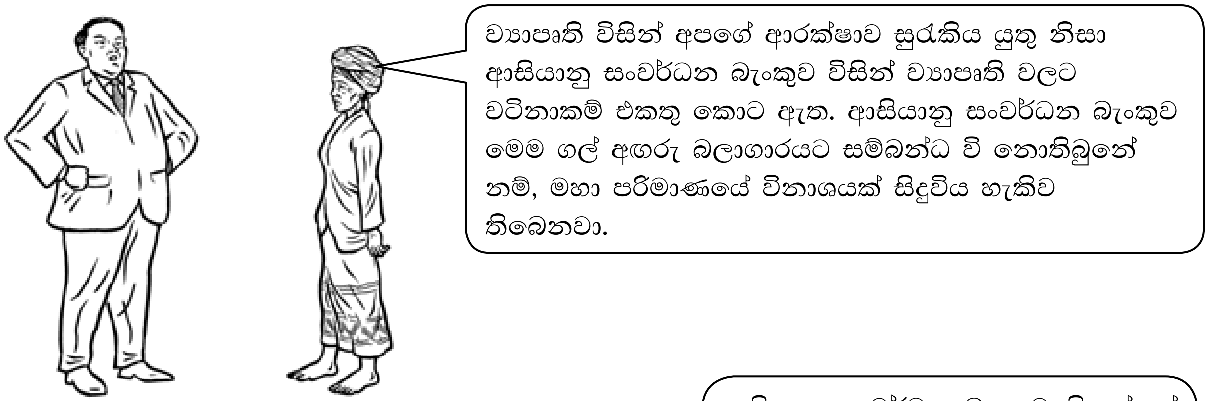

මිනිසුන්ට සැබෑ ලෙසට ව්‍යාපෘති අවශ්‍ය නොවන්නේ නම්-ඉහත උදාහරණයෙන් ගල් අඟුරු බලාගාරයක් වැනි දෙයක්-එවිට ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව එහි ආරක්ෂණ අනුගමනය කළ යුතු වුවද, එය තවදුරටත් ඔවුන්ගේ **සංවර්ධනය** පාලනය කරනු ලබන මිනිසුන්ගේ අයිතිය උල්ලංඝනය කරනු ලබන අයෝග්‍ය ව්‍යාපෘතියකි.

මෙම හේතුව නිසා හිමිකම් මූලික සංවර්ධනයේ කේන්ද්‍රීය අදහස වන්නේ සෑම සංවර්ධන ව්‍යාපෘතියක්ම ප්‍රජාවගේ ප්‍රමුඛතා කෙරෙහි සැලකිල්ලක් දැක්විය යුතු බවයි. ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව අනුව සැබෑ ලෙසින්ම මානව හිමිකම්වලට ගරු කරන කුඩා ප්‍රමාණයෙන් යහපත් වන ආයෝග්‍ය ව්‍යාපෘති සෑදීමට. ආරක්ෂණ භාවිත කිරීමට ප්‍රමාණවත් නොවේ. ඒ වෙනුවට ඔවුන් මිනිස්සු සමඟ වැඩ කර ජනතාවගේ ප්‍රමුඛතා, අවශ්‍යතා සහ මානව හිමිකම්වලට අදහස්වලට සහාය ලබා දිය යුතුය.

ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කිරීම පිළිබඳ වගකිව යුත්තේ කවුරුන්ද?

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් සංවර්ධන ව්‍යාපෘතියක් සඳහා ණයක් හෝ ආධාරයක් ලබා දෙන විට මුදල් යනු ලබන්නේ ව්‍යාපෘතිය සකස් කරන්නා වෙතය. (පුද්ගලික සමාගම් හෝ ආණ්ඩුවේ ඒජන්තයින් හෝ දෙගොල්ලන්ම එකට වැඩ කිරීම තුළ) ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නාට ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ මුදල් ලැබුනු විට ඔවුන් විසින් ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති ඇතුළු නීති අනුගමනය කරන බවට ගිවිසුමට එළැඹෙනු ඇත. ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නා විසින් ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති අනුගමනය නොකරන්නේ නම්, ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව සියලු ගැටලු විසඳන තුරු ව්‍යාපෘතියට අරමුදල් ලබාදීම නතර කෙරේ.

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව තුළ තිබෙන මෙම නීතිය බලගැන්වීම සම්බන්ධයෙන් වගකීම දරන ඒජන්සි වන්නේ **පාරිසරික සහ සාමාජීය ආරක්ෂණ අංශයයි**. මෙම ඒජන්සිය තුළ ගැටලු විසඳීම සිදු නොකෙරේ. ඔවුන්ගේ නීති (කොටස 3 බලන්න) අනුගමනය කරන ලෙසට ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව ප්‍රජාවට බලපෑම් කළහැකි වෙනත් මාර්ග ඇත.

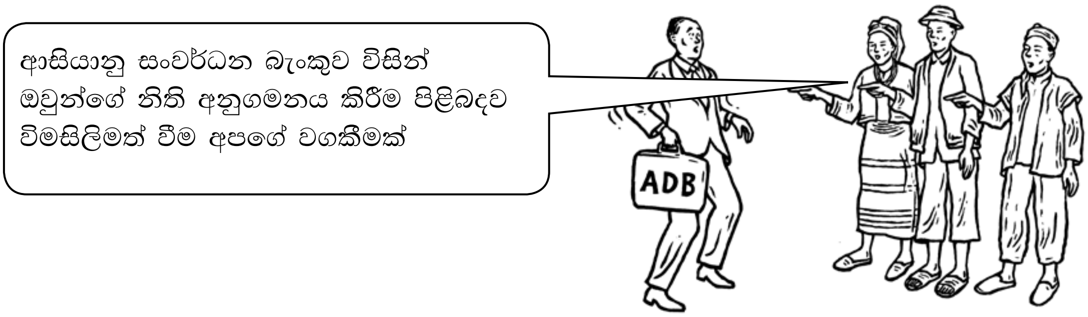

ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති පිළිබඳ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව කුමක් කියන්නේද?

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව කියා සිටින්නේ ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති මගින් ප්‍රජාව සුරැකීම පිළිබඳව පෙන්නුම් කරන බවය. ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව කියා සිටින්නේ මෙම ප්‍රතිපත්ති **තිරසාර සංවර්ධනයේ** නියමුවකු වීමට බැංකුව උදව් වන බවය. ඔවුන් කියා සිටින්නේ බැංකුවේ ප්‍රතිපත්ති මගින් ව්‍යාපෘති සැලසුම්කරණයේදී දායක වීමට සහ ව්‍යාපෘතිය මගින් වාසි අත්කර ගැනීමටද හැකි ඔවුන්ට අවශ්‍ය කරන මිනිසුන්ට තොරතුරු ලබා ගැනීමට හා තහවුරු කිරීම සිදු කරන බවය.

ඒ වගේම ඔවුන් කියා සිටින්නේ ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති යනු ව්‍යාපෘතියකට මූල්‍යාධාර ලබා දීමට තෝරා ගන්නා ලද විට ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් ගෙනෙන වටිනාකම් වල වැදගත්ම කොටසය. මක්නිසාද වෙනත් බොහෝ බැංකු මූල්‍යාධාර ආයතනවල මෙවැනි ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති නොමැත.

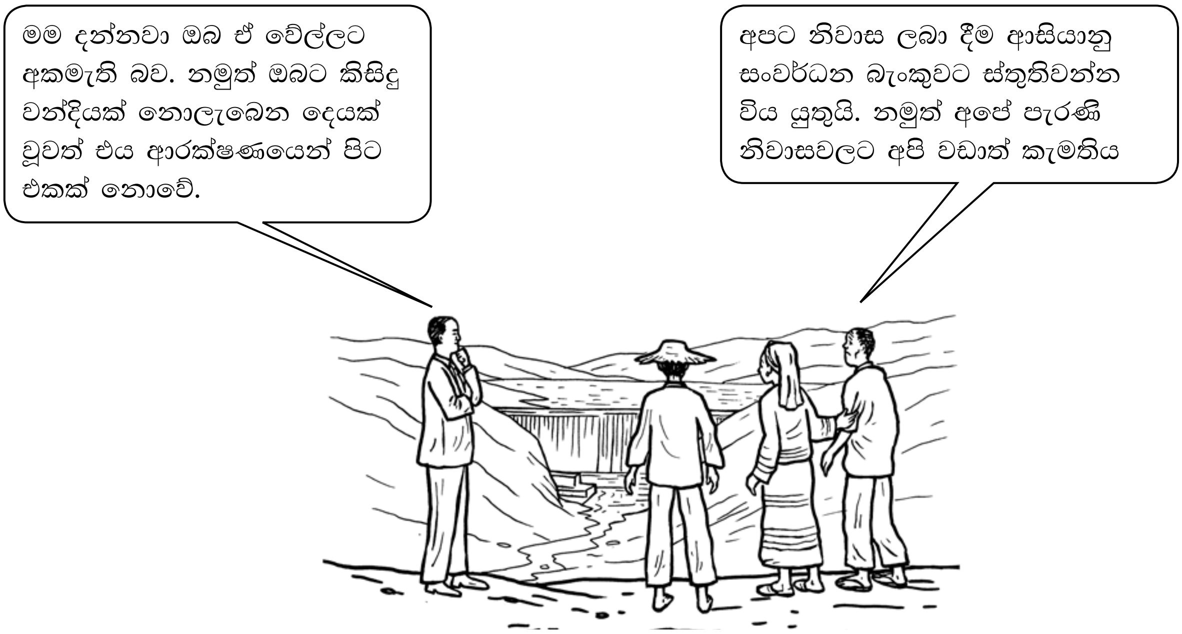

ප්‍රජාවට ඇති අත්දැකීම් මොනවාද?

නිතර ජනතාව විසින් ප්‍රමුඛස්ථානයෙහිලා සලකනු නොලබන ව්‍යාපෘති සඳහා ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව අරමුදල් ලබා දීම සිදු කෙරේ. මේ අතර මෙම ව්‍යාපෘතින් පටන් ගැනීමෙන් පසු ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති නිතරම බල ගැන්වීම සිදු නොකෙරේ. උදාහරණයක් වශයෙන් කාම්බෝජියාවේ මහා මාර්ග 1 (83 වන පිටුව බලන්න) ගොඩ නැගූ විට අවතැන්වුවන් නොවන අයටද සාධාරණ වන්දියක් ලැබිණ. එසේ වුවද ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති ඊට අවශ්‍ය කෙරිණ. ඉතා නරක වුවද, ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් එහි උල්ලංඝනය කිරීම් පිළිගැනීමට වසර ගණනාවක් ලබාගනු ලැබිණ. ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විවිධ ව්‍යාපෘතිවල මූල්‍යයන් පිළිබඳ **අධීක්ෂණය** කිරීමේ හැකියාව පවතින්නේය.

නමුත් ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ කාර්ය මණ්ඩලය සැබැවින්ම කුමක් සිදු වන්නේද යන්න පිළිබඳ නිතරම අදහසක් නොතිබිණ.

අනික් අතට බොහෝ ප්‍රජාවන් විසින් ආසියානු සංවර්ධන බැංකු ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති සමරන විසඳුමක් ලබා ගැනීමටත් ව්‍යාපෘති සැලසුම්කරණයටත් ඔවුන්ගේ පරිසරයට සිදුවන හානිය වැලැක්වීමටත් ඔවුන්ට උපකාරවී තිබෙන බව සොයා ගෙන ඇත. මෙම ප්‍රජාව ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති ගැන දන්වා මෙන්ම එමගින් ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව සහ ව්‍යපෘති සකස් කරන්නාට ඒවා ක්‍රියාත්මක කරන ලෙසට බලපැම් කළ හැකි අයුරුද දනිති.

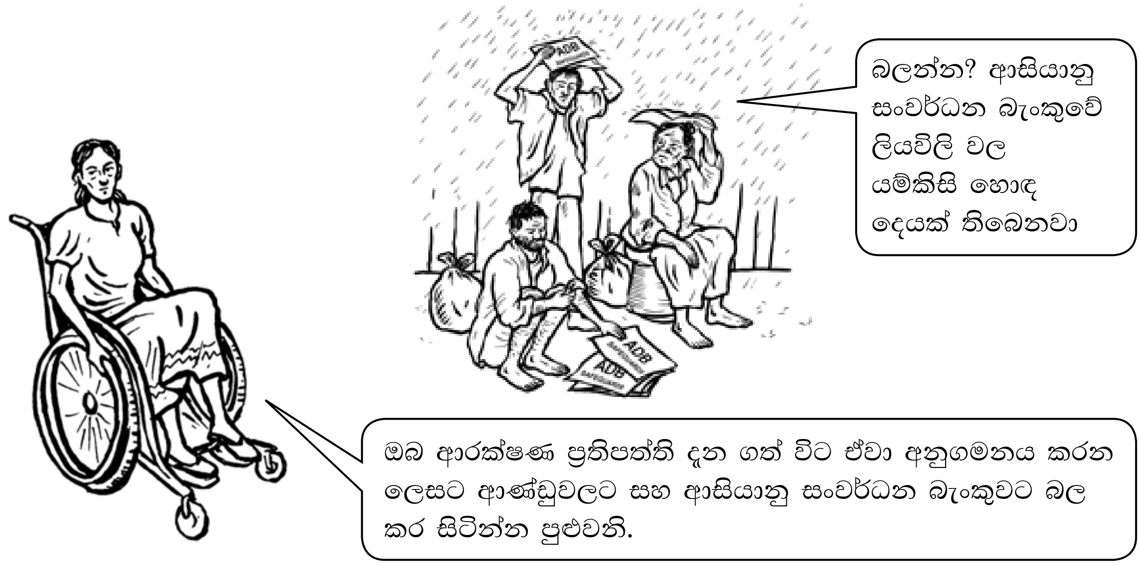

ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති ගැන දැනගැනීම වැදගත් වන්නේ ඇයි?

ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති තුළ අපගේ නිවාස, පරිසරය සහ ප්‍රජාව සුරක්ෂිත කිරීමට උපකාරී වන නීති අඩංගු වේ. නමුත් ඔවුන් සැම විටම අපගේ මානව හිමිකම් සැම ලෙසම සුරක්ෂිත කිරීමත් සිදු නොකෙරේ.

ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්තිවල අරමුණ වන්නේ ආසියානු සංවර්ධන බැංකු ව්‍යාපෘති මගින් හානියට පත්වන මිනිසුන් සහ පරිසරය සුරැකීම ය. කෙසේ වුවද ආසියානු සංවර්ධන බැංකු මූල්‍යාධාර ලබා දෙනු ලබන ව්‍යාපෘති මගින් හානි පැමිණවීම දිගටම සිදු කෙරේ. ඉඩම් සහ ජලය අපවිත්‍ර වී ඇති අතර මිනිසුන්ට නිසියාකාර **නැවත පදිංචි කිරීමක්** හෝ **වන්දි ලබා දීමක්** නොමැතිව තවමත් අවතැන්ව සිටින අතර ඔවුන්ගේ ජීවන තත්වය නිතරම නරක අතට හැරෙමින් පවතී.

ආසියානු සංවර්ධන බැංකු ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක වීම පිළිබඳව දැන ගැනීම ඉතා වැදගත් වන අතර එවිට කිසියම් හානියක් සිදු වූ විටකදී ඊට වගකිව යුතු ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නා, ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව සහ ආණ්ඩුව ඒ සම්බන්ධයෙන් අල්ලා ගැනීමට ප්‍රජාවට හැකියාව ලැබේ. ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව හෝ ආණ්ඩුව නීතිවලට ගරු නොකරන්නේ නම් ඊට පොදු සාධකයක් වන කිසියම් හානියකදී එය අලුත් වැඩියා කටයුතු කිරීමේ වගකීම ඔවුන් විසින් දැරිය යුතුය. ඒ වගේම පවත්වාගෙන යන ව්‍යාපෘතිය නතර කිරීමටද ඔවුන්ට සිදුවන බව එමගින් අනාවරණය කෙරේ. ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක වන්නේ ඒවා සිදු කෙරෙන ලෙසට ජනතාව විසින් බලපැම් කිරීමෙනි.

ආරක්ෂණයන් සමග තිබෙන එකඟතාවයන් ගැන ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවට කියන්නේ කුමක්ද?

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව එහි ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති ප්‍රකාශනය සමඟ එකඟත්වයකට නොපැමිණෙන ව්‍යාපෘති සඳහා මූල්‍යාධාර ලබා නොදෙනු ඇත. ජාත්‍යන්තර නීතිය ඇතුළු සත්කාරක රටේ සමාජීය සහ පාරිසරික නීතිවලට එකඟත්වයක් ලබා නොදෙන ව්‍යාපෘතිවලටද මූල්‍යාධාර ලබා දීම සිදු නොකෙරේ.

ප්‍රජාවට ඇති අත්දැකීම් කවරේද?

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව ව්‍යාපෘති තුළින් මුදල් ඉපයීමට පමණක් කටයුතු කරන බවක් පෙනී යන අතර ආරක්ෂණයන් අනුගමනය කරනු නොලැබේ. ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව ආරක්ෂණය ගැන උනන්දු වන්නේ ඒවා ක්‍රියාත්මක කරන ලෙසට ජනතාව විසින් බලකිරීමෙන් පසුව පමණි.

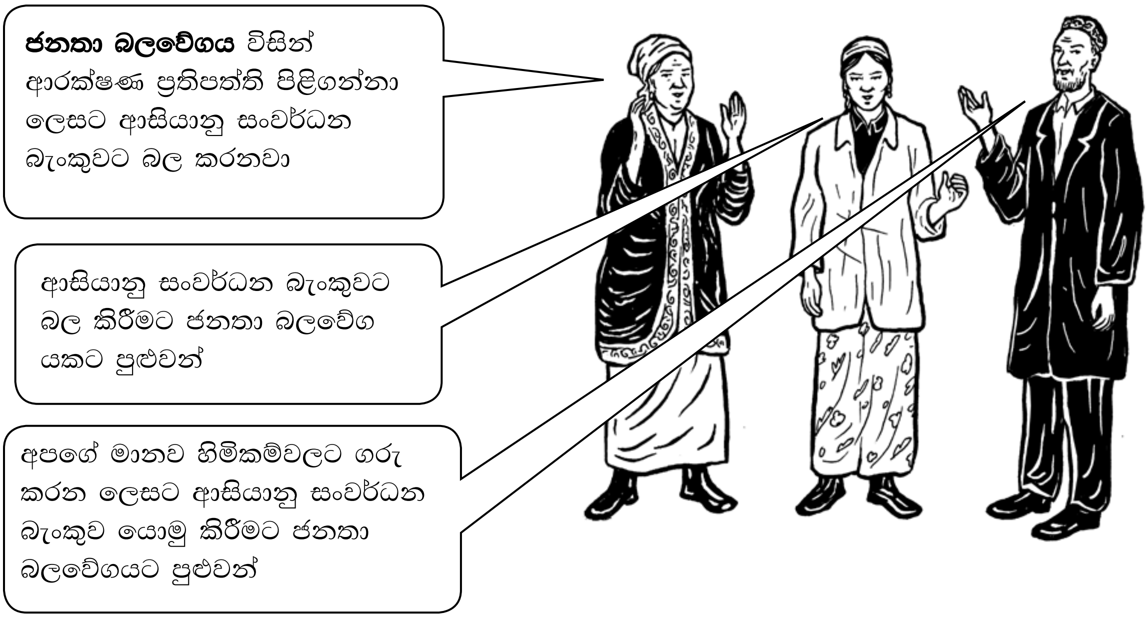

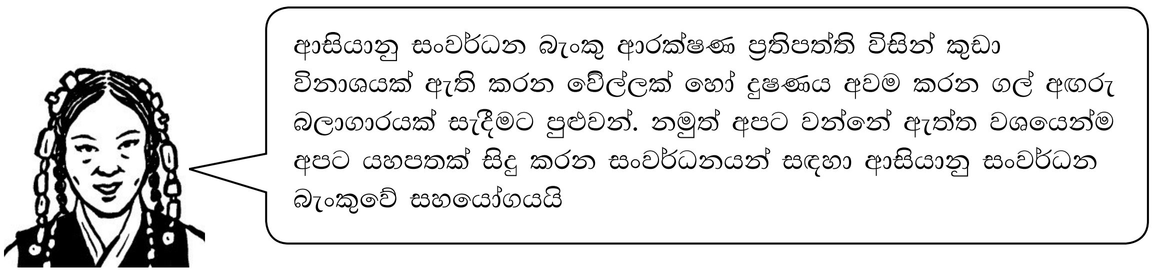

කතාන්දරය : කිර්කිස්තානයේ බිෂ්කෙක් ටොරුගාත් පාර පිළිබඳ ගැටලු

ඉපැරණි සේද මාවත මධ්‍යම ආසියාවේ බොහෝ රටවල් හරහා දිව යයි. එය වනාහි ලොව ඉපරණිම වෙළඳ මාර්ගයක් ය. අද මෙම වැදගත් මාර්ගය කිර්ගිස් ජනරජය, මහජන චීන ජනරජය සහ අනෙකුත් මධ්‍යම ආසියානු රටවල් සමඟ පමණක් නොව රුසියාව සහ යුරෝපය සමඟ ද බද්ධ වී තිබේ.

මෑතකාලීන පසුගිය අවුරුදු තුළ, සෝවියට් සංගමය කඩා වැටීමත් සමඟම සිට අඛණ්ඩව සිදුවන බර ට්‍රක් රථ තදබදය සහ නිසි නඩත්තුවක් නොමැති නිසා කිර්ගිස්තානය පසුකර යන්නා වූ මාර්ගයේ කොටස් විනාශයට පත්ව ඇත. මාර්ගය පිළිසකර කිරීම යටතේ, කිරිගිස් ආණ්ඩුව විසින්

ආධාර ඒජන්සි, පුද්ගලික ආයෝජකයෝ සහ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ ණය සහ ආධාර ලෙස ගනු ලැබිණ.

මාර්ග අලුත් වැඩියා කිරීමේ කටයුතු බිෂ්කෙක් අගනුවරින් පටන් ගනු ලැබුවා. මාර්ගය අලුත් වැඩියා කොට යථා තත්වයට පත් කිරීම පිළිබඳ කිර්ගිසියානු පුරවැසියන් බොහෝ දෙනා සතුට පළ කරනු ලැබුවා. ඔවුන් බලාපොරොත්තු වුනා ආරක්ෂාව වැඩි දියුණු කරයි. ඔවුන්ගේ මොටර් කාර් රථවලට කාලයක් මනාව පවත්වාගෙන යන්න උදව් කරයි, ග්‍රාමීය ප්‍රදේශික සහ අගනුවර පිහිටි වෙළඳ පොලවල් අතර ගමනාගමන කටයුතු පහසු කරයි යනාදි වශයෙනි.

නමුත් ව්‍යාපෘති කරන ආකාරය ගැන කිසිවකු සතුටු වුයේ නැහැ

අගනුවර සිට දුරින් පිහිටි නරින් පළාත තුළ සිටින දේශීය ප්‍රජාව මාර්ග අලුත් වැඩියා කිරීම තමන්ගේ ජීවිත වලට බලපෑමක් ඇති කරන්නේ කෙසේද කියා දැන සිටියේ නැත. ''එක ගමක සේද මාවතේ කුඩා කඩ සාප්පු පවත්වාගෙන යන කාන්තාවන් දෙදෙනෙකු ඒ ගැන දනගෙන හිටියා. ඒ බව ඒ නිලධාරීන් ඔවුන්ගේ සාප්පු ඉවත් කර ගන්නා ලෙසට දන්වා තිබුණා. ඒ ගොල්ලන්ට ව්‍යාපෘති නිලධාරීන් ඇවිත් මාර්ගය අලුත්වැඩියා කරන කටයුතුවලට ඒ අයගේ සාප්පු අවහිරයක් කියා තිබුනා.

එම සාප්පු පිහිටා තබුනේ අයිතිකරුවන් විසින් මුදල් නොගෙවන ලද පොදු ඉඩමක. ඔවුන් එය සාදා තිබුනේ නිත්‍යානුකූල නොවන අයුරිනි. නමුත් එම සාප්පු අවුරුදු ගණනාවක් මුළුල්ලේ එතැන පවත්වාගෙන යමින් තිබුණා. ඒ වගේම ආණ්ඩුවත් ඒ බව දැනගෙන හිටියා. සාප්පු අයිතිකරුවන්ගෙන් එක් කෙනකු ඇගේ ව්‍යාපාරය පවත්වා ගැනීමට ණය වාරික 3ක් ලබාගෙන තිබුනා. නමුත් ඔවුන්ගේ ව්‍යාපාර නැති වීම සම්බන්ධයෙන් අයිතිකාරයන්ට වන්දියක් ලබාදීම ප්‍රතික්ෂේප කරනු ලැබුවා.

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ සමාජ සහ පාරිසරික ආරක්ෂාව තක්සේරු වාර්තාවෙන් කියවෙන්නේ ව්‍යාපෘතිය මගින් බලහත්කාරයෙන් නැවත පදිංචි කරවීමට හේතුවක් නොවූ බවය. නමුත් ගම්මාන දෙකේ සිටින 40 ක් පමණ මිනිස්සු මෙම මාර්ගයේ වැඩ කටයුතු නිසා වින්දිතභාවයට පත්වුනා. ඔවුන්ට ගස්, වැටවල්, ගොඩනැගිලි, ගොවි බිම්වලට ප්‍රවේශ විම හෝ අනෙකුත් ගැටුම් වෙනුවෙන් විසඳුමක් ලැබුනේ නැහැ. ඒ වෙනුවට ආණ්ඩුවේ නිලධාරීන් කළේ ඔවුන්ට තර්ජනය කොට හිරිහැර කිරීම ය..

දේශීය **රාජ්‍ය නොවන සංවිධානවල** සහයෝගය ඇතුව වින්දිත ප්‍රජාව විසින් කිර්ගිස් ප්‍රවාහන අමාත්‍යංශයට පැමිණිල්ලක් යොමු කළා. නමුත් ආණ්ඩුව ඔවුන්ගේ **දුක්ගැනවිල්ල** ගැන කටයුතු කිරීම ප්‍රතික්ෂේප කරනු ලැබුවා. ඒසේ වුවත් ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව සමඟ තිබෙන ආණ්ඩුවේ ගිවිසුම යටතේ ඒවා තහවුරු කිරීම කළ යුතුයි.

අවසානයේදී, වින්දිත ජනතාව විසින් ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ වගවීමේ යාන්ත්‍රණය වෙත පැමිණිල්ලක් යොමු කරනු ලැබුවා. (116 වන පිටුව බලන්න) ඔවුන් විසින් ව්‍යාපෘතිය පිළිබදව පැමිණිලි කරමින්, ව්‍යාපෘතිය පිළිබඳ තොරතුරු ලබා ගනිමේ ප්‍රවේශයන් අඩු බවත් ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ ප්‍රතිපත්ති ව්‍යාපෘතිය විසින් උල්ලංඝනය කර ඇති ආකාරය පිළීබඳවත් ඔවුන් විස්තර කරනු ලැබුවා. සාප්පු, ගස් සහ වැටවල් මෙන්ම ආදායම අහිමිවීම, වැනි වත්කම් අහිමිවීම සම්බන්ධයෙන් වන්දියක් ඔවුන් විසින් ඉල්ලා සිටියා.

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් ඔවුන්ගේ පැමිණිල්ල බාර ගනු ලැබුවා. ව්‍යාපෘතියේ පාරිසරික සහ සමාජීය බලපෑම් ඇති නොවුන බව සඳහන් වන ''C'' නැමැති ප්‍රවර්ගයෙන් බලපෑම් ඇතිවන කියැවෙන ''B'' නැමැති ප්‍රවර්ගයට වෙනස් කරනු ලැබුවා. (මින් අදහස් කරනුයේ කුමක්දැයි බැලීමට 110 වන පිටුව බලන්න)

ක්‍රියාකාරකම් පෙර පිටුව හා සම්බන්ධයි

ආණ්ඩුව විසින් කොමිසමක් පත් කොට මාර්ගයේ දකුණු පැත්තේ පිහිටි දේපලට සිදුවන හානිය පිලිබඳ අධ්‍යයනය කර සෑම වින්දිතයෙකුටම ගෙවිය යුතු මුදල කොපමණද යන්න තීරණය කිරීම සඳහා ස්වාධීන කණ්ඩායමක් කුලී පදනම යටතේ පත්කරනු ලැබුවා. එම වාර්තාව මත පදනම්ව, ආණ්ඩුව සකස් කරන ලද **නැවත පදිංචි කිරීමේ සැලසුම** අනුගමන කරනු ලැබුවා. ඒ වගේම ආණ්ඩුව විසින් දේශීය ප්‍රජාව සහභාගි විය හැකි දුක් ගැනවිලි ආමන්ත්‍රණය කරනු ලැබෙන සංසදයක් පිහිටුවනු ලැබුවා.

පැමිණිල්ල ගොනු කොට අවුරුද්දක් ගතවූ පසුව, ව්‍යාපෘතිය ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ ප්‍රතිපත්ති සමග එකගතාවයකට පැමිණෙමින් පසු සාප්පු අයිතිකාරයන්ට ඔවුන්ගේ වන්දි ලැබුනා.

ආණ්ඩුව, ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව, සංවිධාන සහ ප්‍රජාවන් යනාදී සියලු දෙනා මෙම තත්වයෙන් බොහෝ දේ ඉගෙන ගනු ලැබුවා. අවසානයේදී බොහෝ මිනිසුන්ට වාසි සැලසෙන අයුරින් මාර්ගය වැඩි දියුණු කරනු ලැබුවා.

ඒ වගේම ආරම්භයේදී තදබල ලෙස පීඩාවට ලක්වූ මිනිසුන්ට අන්තිමේදී ඉතා හොඳින් වාසි ලැබුනා.

මෙම කතාන්දරයෙන් අපට ඉගෙන ගත හැක්කේ කුමක්ද?

සමහර ව්‍යාපෘතින් සමග සංසන්දනය කිරිමේදී මෙම ව්‍යාපෘතිය තුළින් මිනිසුන් කිහිප දෙනෙක් හානියට පත් වුනා. නමුත් ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති උල්ලංඝනය වී ඇති අයුරු ආසියානු සංවර්ධන බැංකු නිලධාරීන්ට පෙන්වා දීමෙන් පසුව ඔවුන් විසින් ව්‍යාපෘතියේ මාර්ගය වෙනස් කරනු ලැබුවා. ප්‍රජාව විසින් වගකීමේ යාන්ත්‍රණය භාවිතා කොට ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ අවධානය යොමු කරන තුරු ආණ්ඩුව විසින් ඇහුම්කම් දීමක් සිදු කළේ නැහැ. මෙය ආසියානු සංවර්ධන බැංකු සහ ආණ්ඩුව යන දෙදෙනාම අල්ලාගෙන ව්‍යාපෘතියේ වැඩි දියුණු කිරීමට ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ වගකීමේ යාන්ත්‍රණය මිනිසුන්ට උදව් වූ එක් කාරණයක්.

සාකච්ඡාව සඳහා ප්‍රශ්න

- බිෂ්කෙක් - ටොරුගාත් ව්‍යාපෘතිය මගින් උල්ලංඝනය වනුයේ කාගේ අයිතීන්ද?
- උල්ලංඝනය වූ අයිතීන් මොනවාද?
- මෙම අයිතීන් උල්ලංඝනය කළේ කවුරුන්ද? ඇයි ?
- ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව, ආණ්ඩුව සහ වින්දිත ප්‍රජාව අතර සන්නිවේදනයේ වැදගත්කම පිළිබඳව මෙම කතාන්දරයෙන් උගන්වන්නේ කුමක්ද?

2.3 ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති සහ මානව හිමිකම්

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ **ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්තිවල** අවශ්‍යතාවයක් පිළිබඳව අපට අවබෝධයක් ලැබුණු විට ඒවා අපගේ අයිතින් ආරක්ෂා කිරිම සඳහා භාවිතා කළ හැකිය.

මෙම කොටස තුළ, නෛතික වශයෙන් **මානව හිමිකම්** සුරකින, ආසියානු සංවර්ධන බැංකු ආධාර ලබන ව්‍යාපෘති මගින් මෙම අයිතීන් උල්ලංඝනය වන ආකාරය පිළිබඳව විවිධ වැදගත් දේ සාකච්ඡා කිරීමට අපේක්ෂා කෙරේ. ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්තිවල තිබෙන විශේෂ නීති භාවිතා කරමින් කොහොමද අපගේ සෑම අයිතියක්ම ආරක්ෂාකරන්නේ කෙසේද යන්න අප ඉගෙන ගන්නවා. ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ ප්‍රතිපත්ති සෑම අයිතියක්ම ආරක්ෂා කිරීම සඳහා උපකාරි වන්නේ කෙසේද යන්න පිළිබඳව අපගේ අවධානය යොමු කෙරේ.

ඔබේ අයිතින් දැන ගන්න !

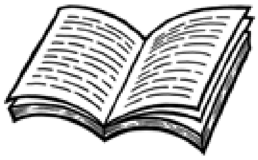

තොරතුරු දැනගැනීමේ අයිතිය
(පිටුව 86)

සෞඛ්‍ය සම්පන්න පරිසරයක ඇති අයිතිය
(පිටුව 48)

කාන්තා අයිතිය
(පිටුව 81)

සහභාගිත්වයට ඇති අයිතිය
(පිටුව 51)

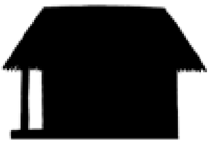

සුදුසු නිවාසයකට තිබෙන අයිතිය
(පිටුව 68)

ආදිවාසි ජනතාවගේ අයිතිය
(පිටුව 56)

ආහාර සඳහා ඇති අයිතිය
(පිටුව 64)

ප්‍රජාව ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවට බලපෑම් කළ හැකිය. එවිට ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවෙන් මුදල් ලබන ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නා විසින් ප්‍රජාවගේ අයිතීන් වලට ගරු කරනු ඇත

සුවදායික පරිසරයකට ඇති අයිතිය.

අපගේ වාතයේ සහ ජලයේ තිබෙන විෂ රසායනයන් ගේ සිට, වන විනාශය, කුණු ගොඩ වලින් අපගේ නගරවල්, නුවරවල් හා ජල මාර්ග අවහිර කිරිමෙන් පරිසරයට සිදුවන හානිය අපි සැමට බලපානු ලැබේ. මේ හේතුව නිසා අවම වශයෙන් රටවල් 50 ක පමණ ව්‍යාපෘතිවලට සහ බොහෝ ජාත්‍යන්තර ගිවිසුම් මගින් සුවදායික පරිසරයට ඇති අයිතිය හඳුනා ගෙන ඇත. ඔබගේ රට තුළ සෞඛ්‍ය සම්පත් පරිසරයට තිබෙන අයිතිය තිබේ නම්, එය එහි ව්‍යවස්ථාවේත් තිබේනම් ඔබගේ ප්‍රජාව ආරක්ෂා කර ගැනීම සඳහා ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව බලපැම් කිරිමේදී ඒවා යොමු කිරීමට උපකාරී වනු ඇත.

සුවදායික පරිසරයකට ඇති අයිතිය බොහෝ ජාත්‍යන්තර ගිවිසුම් මගින් පිළිගෙන ඇත. මේවාද ඇතුලත්ව :

- **මානව හිමිකම් පිළිබඳ විශ්ව ප්‍රකාශනය**

සැම කෙනෙකුටම ජිවත්විමට සුදුසු තත්වයක් සෞඛ්‍ය සම්පන්න සහ ඔහුගේ සහ ඔබගේ පවුලේ, යහපත් සෞඛ්‍ය ආහාර, ඇඳුම් හා නිවාස සඳහා අයිතිය ඇත.

- **පරිසරය හා සංවර්ධනය පිළිබඳ විශ්ව ප්‍රකාශනය**

තිරසාර සංවර්ධනයට ළගා වීම යටතේ පාරිසරික සුරක්ෂිතභාවය සංවර්ධන ක්‍රියාවලියේ පූර්ණ කොටස් තුළ ස්ථාපනය කෙරෙන අතර එමගින් වෙන්කොට පිළිගත නො හැකිය

- **ආර්ථික, සමාජීය සහ සංස්කෘතික අයිතීන් පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර ප්‍රඥප්තිය**

සියලු විනිසුන්ට ජාත්‍යන්තර ආර්ථික සහයෝගිතාවය පරිභාහිර සහ පැනනගින කිසිදු බැදිමකට පූර්ව විනිශ්චයකින් තොරව ඔවුන් අවසාන අරමුණු, ඔවුන්ගේ ස්වාභාවික ධනය හා සම්පත් සඳහා නිදහස් කැමැත්ත

පරිසරය සුරැකීම සඳහා ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව අනිවාර්යෙන්ම කළ යුත්තේ කුමක්ද?

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ මුල්‍යාධාර ලබන ව්‍යාපෘති හැකිතරම් පරිසර විනාශයට හේතු වුවද තහවුරු කළ යුතුය. නමුත් දත්ත අනුව, බොහෝ **සංවර්ධන** ව්‍යාපෘති, සහ විශ්ෂයෙන් බලශක්ති බලාගාර, පතල් හා වේල්ලවල් වැනි යෝධ ව්‍යාපෘති ඉතා තදබල පාරිසරික විනාශයකට හේතු සාධක වී ඇත. පාරිසරික ආරක්ෂණයේ (42 පිටුව බලන්න) අරමුණු වන්නේ මෙම විනාශයන් අවම කිරීමය.

ආසියානු සංවර්ධන බැංකු ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්තිවල ප්‍රධාන ක්‍රියාමාර්ගය වන්නේ **පාරිසරික බලපැම් තක්සේරු** කරන අපගේ සුවදායික පරිසරයකට ඇති අයිතිය සුරැකීමට උපකාරීවීමයි. ආසියානු සංවර්ධණ බැංකු ව්‍යාපෘතිය සඳහා ණයක් අනුමත වීමට පෙර හෝ ව්‍යාපෘතියේ ප්‍රධාන වෙනස්කම් කිරීමට පෙර, සකස් කරන්නා විසින් **මූලික දිළිඳුකම සහ සාමාජීය තක්සේරුවක්** (මූලික දිළිඳුකම සහ සමාජීය තක්සේරුව, 88 පිටුව බලන්න) තහවුරු කළ යුතු අතර කුමන ආකාරයේ පරිසර

(90 වන පිටුව බලන්න) ඇතිවේද යන්න තීරණය කොට සැලැස්ම **පිරික්සිමක්** කළ යුතුය. පාරිසරික **බලපැම්** ව්‍යාපෘතිය මගින් පරිසරය විනාශ කිරීමට බලපාන මාර්ග අධ්‍යයනය කිරීම සඳහා සකස් කරන්නා විසින් පාරිසරික බලපැම් වාර්තාවක් සකස් කිරීමඅනිවාර්ය වන්නේය. බලපැම් අඩු කරන්නේ කෙසේද කියා පෙන්වීමට සකස් කරන්නා විසින් **පාරිසරික කළමනාකරණ සැලැස්මක්ද** සකස් කිරීම අත්‍යවශ්‍යය.

පාරිසරික බලපැම් තක්සේරුව

පාරිසරික බලපැම් තක්සේරුවක් තුලින් ව්‍යාපෘතිය මගින් ප්‍රදේශයක මිනිසුන් සතු ඉඩම්, වතුර හා වායුවේ ගුණාත්මකභාවය පිළිබඳව විග්‍රහ කෙරේ. ඒ මගින් **අවතැන්වීම,** සාම්ප්‍රදායික ජීවනෝපායන් නැති වීම ඓතිහාසික හා අධ්‍යාත්මික වැදගත්භාවයක් තිබෙන ස්ථානවලට සිදුවන හානිය, වැනි පාරිසරික විනාශයන්ට සම්බන්ධව ප්‍රබල සමාජ ගැටලු ගැනද අධ්‍යයනය කෙරේ. ව්‍යාපෘතිය මගින් හානියක් සිදුවන බවට සාධක සොයා ගන්නේ නම්, කළ හැකි දේ කිරීම සඳහා අවම හානිකර ක්‍රියා මාර්ග එමගින් යෝජනා කළ යුතු හෝ ව්‍යපෘතිය නතර කිරීමට සුදුසු යැයි උපදෙස් ලබා දිය යුතුය.

පාරිසරික බලපැම් තක්සේරුව දේශිය භාෂාවට පරිවර්තනය කොට ප්‍රසිද්ධියට පත් කර තිබිය යුතුය. මෙම හේතුන් නිසා එය ව්‍යාපෘතිය පිළිබඳව තිබෙන හොඳම තොරතුරු මූලාශ්‍රයන් ගෙන් එකක් විය හැකිය. (කෙසේ වුවද, අප විසින් පහත දැක්වෙන පරිදි සාකච්ඡාවට ලක් කිරීම අනුව, සමහරවිට තක්සේරුව පමණක් විශාල වශයෙන් විස්තර තිබෙන තාක්ෂණික වාර්තාව වීමට පුළුවන. සමහර විට තක්සේරුව යනු විශාල වශයෙන් තාක්ෂණික තොරතුරු තිබෙන එකම වාර්තාව වන අතර ප්‍රජාවන්වලට සිසුන්ගේ, නීතිඥයන් හෝ **රාජ්‍ය නොවන සංවිධානවල** සහයෝගය ලියවිල්ල තේරුම් ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය විය හැකිය.)

පාරිසරිකබලපැම් තක්සේරුව මුලික ක්‍රියාකාරකම් දෙකක් සම්බන්ධය ඃ

1. ව්‍යාපෘතියෙහි බලපැම් අධ්‍යයනය සහ ගැටලු විස්තර කෙරෙන ලිඛිත වාර්තාව. මෙය සකස් කරනු ලබන්නේ ව්‍යාපෘතිය සකස් කරන්නා හෝ සකස් කරන්නා විසින් ගෙවීමක් කරනු ලබන උපදේශකයෙකු විසිනි.

2. ප්‍රසිද්ධ රැස්වීම් සහ කාලය ''ප්‍රසිද්ධ විවේචන කාලවකවානුව කියාග, හැඳින්වෙන අතර එමගින් ව්‍යාපෘතියේ බලපැම් එය ආරම්භ කිරීමට පෙර සහ **ව්‍යාපෘති චක්‍රයේ** (93 වන පිටුව බලන්න) සෑම නව අදියරයකටම පෙර වින්දිත ප්‍රජාවට ඔවුන්ගේ අදහස් ප්‍රකාශ කිරීමට අවස්ථාවක් ලබා දේ.

පාරිසරික බලපැම් තක්සේරු ක්‍රියාවලියේ ප්‍රසිද්ධ රැස්වීම්වලට සහභාගිවීම ව්‍යාපෘතියට බලපැම් කළ හැකි වැදගත් ක්‍රියා මාර්ගයකි. ඒ වගේම එය ඔබගේ ප්‍රජාව සංවිධානය කර දැනුවත් කිරීමටද අවස්ථාවකි. විනාශකාරී ව්‍යාපෘති නතර කිරීමට නොහැකි බවට පෙනී යන්නක් වුවද තක්සේරුව සම්බන්ධයෙන් දැනුවත් වීම සහ සංවිධානය වීම විනාශයන් අවම කිරීමට උපකාරී වන්නේ ය.

පරිසරික බලපැම් තක්සේරුවේ මුල් කාලීන සූදානම්වීම තුළදී ව්‍යාපෘතිය සකස් කරන්නා විසින් මහජන **උපදෙස් ලබා ගැනීමක්** පැවැත්වීම අවශ්‍ය කෙරෙන අතර ව්‍යාපෘතිය තවදුරටත් මුළුමනින්ම යා යුතු නොවන බව දැක්වෙන අදහස් ඇතුළුව කාරණය සම්බන්ධයෙන් වින්දිත මිනිසුන් සියලු දෙනාගේ අදහස් ලබා ගැනීම කළ යුතුය. එවිට ව්‍යාපෘතිය සකස් කරන්නා විසින් ආණ්ඩුව හෝ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් සකස් කරන ලද තක්සේරුව වින්දිත ප්‍රජාවන් සමඟ බෙදා ගෙන දෙවන වටයේ උපදෙස් ගැනිමක්ද කළ යුතුය. දෙවන වටයේ උපදෙස් ලබා ගැනීමෙන් පසුව තක්සේරුව නැවත සකස් කර එය ව්‍යාපෘතිය පටන් ගැනීමට අවම වශයෙන් මාස 4කට පෙර ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ වෙබ් අඩවියේ දැන ගැනීම පිණිස ප්‍රසිද්ධ කර තිබිය යුතුය.

උපදෙස් ලබා ගැනීමේදී වින්දිත ප්‍රජාවගේ මිනිස්සු ඊට සහභාගි විය යුතු අතර හෝ රාජ්‍ය නොවන සංවිධානයකට හෝ නීතිඥවරයෙකුට ඔවුන්ගේ සැලකිලිමත්භාවය තිබෙන දේ පිළිබඳ නියෝජනය කිරීමට ඔවුන් සමඟ සහභාගි විය හැකිය. තක්සේරු කරන ක්‍රියාවලියේ කොටස් කරුවන් ලෙස ප්‍රජාවගේ නියෝජිතයන් කටයුතු කරන්නේ නම්,

එවිට සමාගම විසින් සැලසුම් කිරීමට යන්නේ කුමක්ද පිළිබඳව ප්‍රජාවට වාර්තා කළ හැකිවේ. සහභාගීත්වය තුළින් ප්‍රජාවගේ අයිතීන් සහ වගකීම් පිළිබඳ දැනුවත් බව ගොඩ නංවා ගැනීමට හෝ විනාශයන් වලක්වා ගැනීමට ඔවුන්ට උපකාරී වන්නේ ය.

පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු වාර්තාවක් සෑදීමට වසරකට වඩා කාලයක් අවශ්‍ය කෙරේ. මක්නිසාද ගංගා ගලා බැස යාම, එඬේරික මිනිසුන් එහා මෙහා ගමන් කිරීම, සිව්පාවුන්ගේ සහ කුරුල්ලන්ගේ සංක්‍රමණික ගමන් මාර්ගයක් වැනි වාරික වෙනස්වීම් යන කාරණා ගැන සැලකිලිමත් විය යුතු නිසාය. ආසියානු සංවර්ධන බැංකු ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති අනුව ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නා සහ ආසියානු සංවර්ධන බැංකු විසින් ව්‍යාපෘතිය පටන් ගැනීමට අවම වශයෙන් 4 කට පෙර සකස් කොට අවසන් කර තිබිය යුතුය. මාස 4ක කාලය ඇතුළත මිනිසුන්ට වාර්තාව සම්බන්ධයෙන් ප්‍රතිචාර දැක්විය හැකිය.

පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරුවක් තුළ බලන්නේ මොනවාද?

පරිසරයට බලපෑම් ඇති කරන්නේ කෙසේද යන්න පිළිබඳව සියලු වින්දිත පුද්ගලයන්ට අවබෝධයක් ලැබෙන තුරු ව්‍යාපෘතියක් අනුමත කිරීම සිදු නොකෙරේ. සම්පූර්ණ බලපෑම පිළිබඳව මිනිසුන් විසින් දැනගත් විට, විනාශයක් එමගින් සිදුවීම හේතු සාධකයන් වන නිසා ව්‍යාපෘතිය මගින් බොහෝ වාසි ගෙන දීමක් සිදු නොවන බවට ඔවුන් විසින් තීරණය කරයි.

පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු වින්දිත ප්‍රජාවට තේරුම් ගත හැකි භාෂාවකින් සහ ස්වරූපයකින් බෙදා ගැනීම ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්තිවල ඇතුළත් වූවකි. නමුත් මෙම නීතිය නිතරම නොතකා හැරේ. බොහෝ විට තක්සේරු වාර්තාව විශාල ලියවිල්ලක් වන අතර එය සිය ගණන් පිටුවලින් සමන්විත වේ. බොහෝමයක් තාක්ෂණික වචනවලින් සමන්විත වේ.

ලියවිල්ල විශ්ලේෂණය කොට ඉතා වැදගත් තොතුරු හඳුනාගැනීමට එය අත්‍යවශයෙන්ම උපකාරී වන බවට බොහෝ ප්‍රජාවන් විසින් සොයා ගෙන ඇත. බොහෝ විට ඒ සඳහා ප්‍රජාවට නොමිලයේ උදවු කිරීමට කැමති ශිෂ්‍යයෙකු, නීතිඥයෙකු හෝ රාජ්‍ය නොවන සංවිධානයක් හරහා උදවු ලබා ගැනීම සිදු කෙරේ.

පාරිසරික බලපෑම තක්සේරුව තුළින් ප්‍රශ්න විස්තර කෙරෙන අතර ඒ වගේම මාධ්‍ය, රාජ්‍ය නිලධාරීන් සහ හානිකර ව්‍යාපෘති වෙනස් කිරීම හෝ නතර කිරිමට මිනිසුන් සංවිධානය කිරීම උපකාරී විය හැකි පොදු ජනතාව සමග බෙදා ගත හැකි ප්‍රශ්න මඟහැරී යාමක්ද සිදු වේ.පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරුවක තිබෙන නොයෙක් වැදගත් කොටස් වන්නේ ඵ (1) යෝජිත ව්‍යාපෘති පිළිගත හැකි විකල්ප ව්‍යාපෘතියක් සමග සන්සන්දනය කිරීම (2) බලාපොරොත්තු විය හැකි සමාජීය බලපෑම් සහ පාරිසරික බලපෑම් (3) වියදම් වාසි විමර්ශනය (4) යෝජිත ලිහිල් ක්‍රම සහ (5) යෝජනා.පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු වාර්තා තුළ බොහෝ විට ''ආරක්ෂණ අවදානම'', ''සමාජීය අවදානම'', ''අවම වියදම'' වශයෙන් ඇතුළත් කර තිබේ. මෙම කොටස්ත ඉතා වැදගත් වේ. මක්නිසාද, ඒ මගින් විශේෂයෙන් මහජන රැස්වීම්වලදී ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නා විසින් බෙදා ගනු නොලබන ප්‍රශ්න ඇතුළත් කොට ඇත. ඒවා සමීපව අධ්‍යයනය කරන්න!

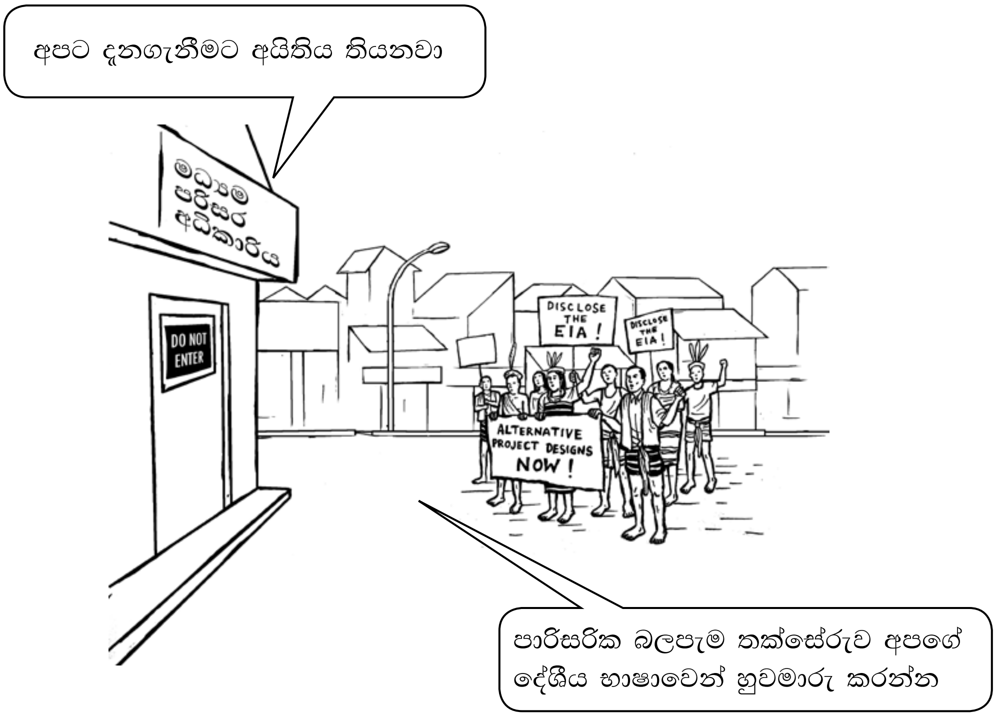

මක්නීසාද ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ අදහස වන්නේ සංවර්ධනය පොළොවෙන් ලබා ගන්නා සම්පත් මත යැපෙන බවත්, බොහෝ ව්‍යාපෘති මගින් බලාපොරොත්තු වන්නේ සුවදායික පරිසරයක තිබෙන අයිතීන් උල්ලංඝනය කොට **ආර්ථික වර්ධනයක්** ගෙන එන බවත්ය. ''පරිසර හිතකාමී'' පතල් ව්‍යාපෘති හෝ ගල් අඟුරු බලාගාර උදාහරණ ලෙස ගතහොත් එවැනි දේවල් නොමැති තරම් ය.

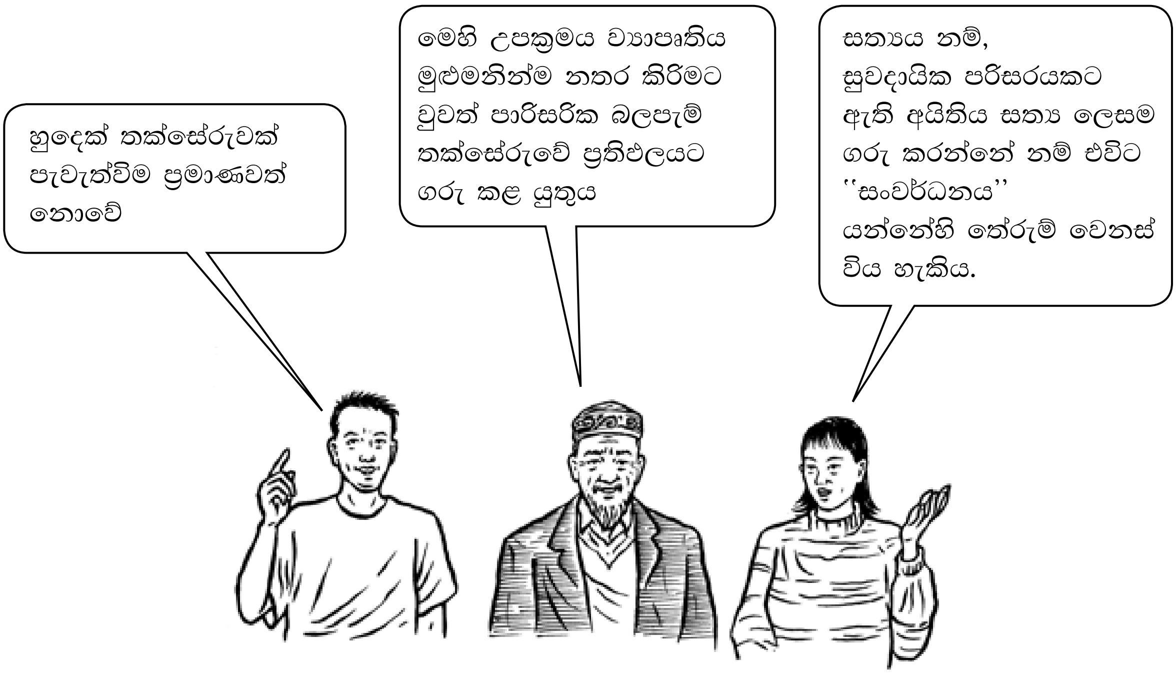

සහභාගීත්වයේ අයිතිය

මිනිසුන් විසින් ඔවුන්ගේ ඉඩම් හා සම්පත් පවත්වාගෙන යමින් සහ ඔවුන්ගේ අනන්‍යතාව, භාෂාව සහ ජීවන රටාව පාලනය කර ගැනීමට අරගලයක යෙදෙමින් සිටියදී ඔවුන්ට බලපාන තීරණ ගැනීමේදී ඊට සහභාගිවීමට ඔවුන්ට ඉතා වැදගත් වනු ඇත තීරණ ගැනීමට සහභාගිවීමේ අයිතිය ඕනෑම සාධාරණ සහ ප්‍රජාතාන්ත්‍රවාදී සමාජයකට අත්‍යවශ්‍යය. අනෙකුත් සියලුම **මානව හිමිකම්** සුරැකීමට යාමේදී එය ඉතා වැදගත්ය.

තීරණ ගැනීමේදි සක්‍රිය සහභාගීත්වයෙන් අපේක්ෂා කරන්නේ මිනිසුන්ට ආණ්ඩු, මහජන ඒජන්සි සහ සංස්ථාවන් සමඟ වැඩ කිරීමටත් මැදිහත්වීමටත් හැකියාව තිබිය යුතු අතර ඔවුන්ගේ අදහස් නොතකා හැරිය යුතු නොවේ. ඔවුන්ගේ ඉඩම් සහ සම්පත්වලට බලපාන ප්‍රශ්න ගැන අර්ථවත් උපදේශනයක් ලබා ගැනීම අවශ්‍ය කෙරේ. චාරිතානුකූල නීති අනුගමනය කරනු ලබන ආදිවාසි ජනතා කණ්ඩායම් වලට අනුව සහභාගිත්වය යන්නෙන් අදහස් කෙරෙන්නේ ජාතික ආණ්ඩු සහ ආසියානු සංවර්ධන බැංකු එහි ආයතන ඔවුන්ගේ තීරණ ගැනීමේ සහ ඔවුන් විසින් පාලනය කිරීමේදි අනුගමනය කරනු ලබන ඔවුන්ගේ සම්ප්‍රදායික ක්‍රියාමාර්ගවලට ගරු කරන බවයි. (56 වන පිටුව බලන්න)

සහභාගිත්වයේ අයිතිය බොහෝ ජාත්‍යන්තර ගිවිසුම් මගින් පිළිගෙන ඇත. පහත දැක්වෙන් දේ ඇතුළුව :

- **මානව හිමිකම් පිළිබඳ විශ්ව ප්‍රකාශනය**
- **ආර්ථික, සමාජීය සහ සංස්කෘතික අයිතීන් පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර ප්‍රඥප්තිය සහ සිවිල් සහ දේශපාලන අයිතීන් පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර ප්‍රඥප්තිය**
- **සංවර්ධනයට ඇති අයිතිය පිළිබඳ එක්සත් ජාතීන්ගේ ප්‍රකාශනය**
- **තොරතුරුවලට ප්‍රවේශවීම, තීරණ ගැනීමේ මහජන සහභාගිත්වය සහ පරිසරික කරුණු වලින් යුතුව ප්‍රවේශ වීමේ ආරුස් ප්‍රඥප්තිය.**

(මෙම ගිවිසුම් පිළිබඳව තවදුරටත් ඉගෙනීමට. සම්පත්, 89 පිටුව බලන්න)

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් සහභාගිත්වයේ අයිතිය ආරක්ෂණය කිරිම සඳහා ආනිවාර්යයෙන් කරන්නේ කුමක්ද?

සහභාගිත්වය වැදගත් වන්නේ සියලුම මිනිසුන්ගේ අදහස්වලට හා හඩට ඇහුම්කන් දෙමින් විවිධ ක්‍රියාමාර්ගයන් යටතේ ව්‍යාපෘතියෙන් ක්‍රියාත්මක කළ හැකි නම් පමණි. ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවට අනුව ඉන් අදහස් කරන්නේ සරල ආකාරයට රැස්විම් සහ උපදේශන පැවැත්විම ප්‍රමාණවත් නොවන බවයි. හුදෙක් වින්දින මිනිසුන් රැස්විම්වලට ආරාධනා කොට, වැදගත් ක්‍රියා මාර්ගවලදි තිරණ ගැනීමට ඔවුන්ට බලයක් නොමැති නම් එය ව්‍යාජ සහභාගින්වයක් වේ.

''සහභාගිත්වය'' පිළිබඳව ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව කියන්නේ කුමක්ද?

ආසියානු සංවර්ධන බැංකු නිලධාරීන් විසින් ප්‍රජාවගේ යෝජනාවන් සහ සැලකිලි අනුග මනය කළ යුතුය. ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව වින්දිත ප්‍රජාවට ව්‍යාපෘතියේ වාසි සහ බලපෑම් වගේම යෝග්‍ය විකල්පයන් පිළිබඳ සැබෑ අධ්‍යාපනයක් තිබෙන බව සහතික කළ යුතුය.

ප්‍රජාවට ඇති අත්දැකීම කුමක්ද?

සහභාගීත්වය වඩාත් අර්ථවත් වීම සඳහා ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නා විසින් ව්‍යාපෘති වලදී සැබෑ ලෙසින් සියලුම මිනිසුන්ගේ මානව හිමිකම් ගරු කරමින් කටයුතු කරන්නේ නම් මුල සිටම විවිධ සැලසුම් සදහා යෝජනා ඉදිරිපත් කිරීමට ප්‍රජා සාමාජිකයන්ට අවස්ථාව තිබිය යුතුය. ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති අනුව, අපි අවම හානියක් සහ මිනිසුන්ගේ ජීවිත වඩාත් ගොඩනැගිය හැකි සාධක ඇති විවිධ ක්‍රියාමාර්ග ව්‍යාපෘතිය සඳහා ගෙන එන්නේ නම්, ව්‍යාපාතිය සකස් කරන්නා විසින් අපට ඇහුම්කන්දී ඔවුන්ගේ සැලැස්ම වෙනස් කළ යුතුය.

සහභාගීත්වය පිළිබඳ ආසියානු සංවර්ධන බැංකු ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති කියන්නේ කුමක්ද?

ආසියානු සංවර්ධන බැකුවේ සියලුම ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති මගින් අර්ථාන්විත උපදේශනය සහ සහභාගිත්වය තහවුරු කෙරේ. මෙයින් අදහස් කෙරෙන්නේ ව්‍යාපෘතිය සකස් කරන්නා විසින් වින්දිත සියලුම මිනිසුන්ගෙන් ව්‍යාපෘතිය තුළින් ඔවුන්ට අවශ්‍ය කෙරෙන්නේ කමක්දැයි අසා සියලුම වින්දිත මිනිසුන්ට ඔවුන්ගේ , යොජනා,අදහස් සහ ව්‍යාපෘතිය වඩාත් යහපත් ලෙස සදා ගැනීමට හෝ මුළුමනින් නතර කිරිම යනාදි කරුණු බෙදා හදා ගැනිම යි.

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේම නීති අනුව උපදේශනය සහ සහභාගිත්වය විය යුත්තේ :-

- **ව්‍යාපෘතියේ ප්‍රාරම්භක අවධියෙන්** පටන් ගෙන ව්‍යාපාතියේ අවධානය දක්වා ගමන් කළ යුතුය.
- තොරතුරු ඇසිමකදි සැම කෙනකුටම තේරුම් ගත හැකි සහ ලබා ගත හැකි තොරතුරු දෙන්න.
- තර්ජනයකින් හෝ බලයෙන් නම්මා ගැනිමකින් තොරව තොරතුරු සපයන්න
- කාන්තාවන්, ආදිවාසි ජනතාව, වැඩිහිටි මිනිසුන් සහ ආබාධිත මිනිසුන් ඇතුළු වෙනස්කොට සැලකිම හෝ බැහැර කිරිමේ අවදානමින් සිටින (ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් කරන අවදානම් කණ්ඩායම් වෙක යොමු කෙරේ) **මිනිසුන්ට** අවශ්‍ය කෙරෙන සහ තෝරාගත හැකි මාර්ගකින් තොරතුරු සපයන්න.
- තිරණ ගැනිමේ, සැලසුම්කරණයේදි, සහ ව්‍යාපෘතියේ වාසි බෙදා ගැනිමේ දී ඉතාමත් නිවැරදි මාර්ගය තිරණය කිරිමේදි වින්දිත මිනිසුන් සහභාගි විම සදහා පහසුකම් සලසන්න.

ව්‍යාපෘතිය සකස් කරන්නා විසින් වින්දිත පුද්ගලයින්ට ඔවුන්ගේ හිමිකම ගැන (**වන්දිය** සහ වෙනත් නිවාස ලබා ගැනිම වැනි ප්‍රතිපත්ති අවශ්‍යතාවලට විශේෂිත වුදේවල්)ගැන ඔවුන්ට තේරුම් ගත හැකි අයුරින් දක්විය යුතුය.

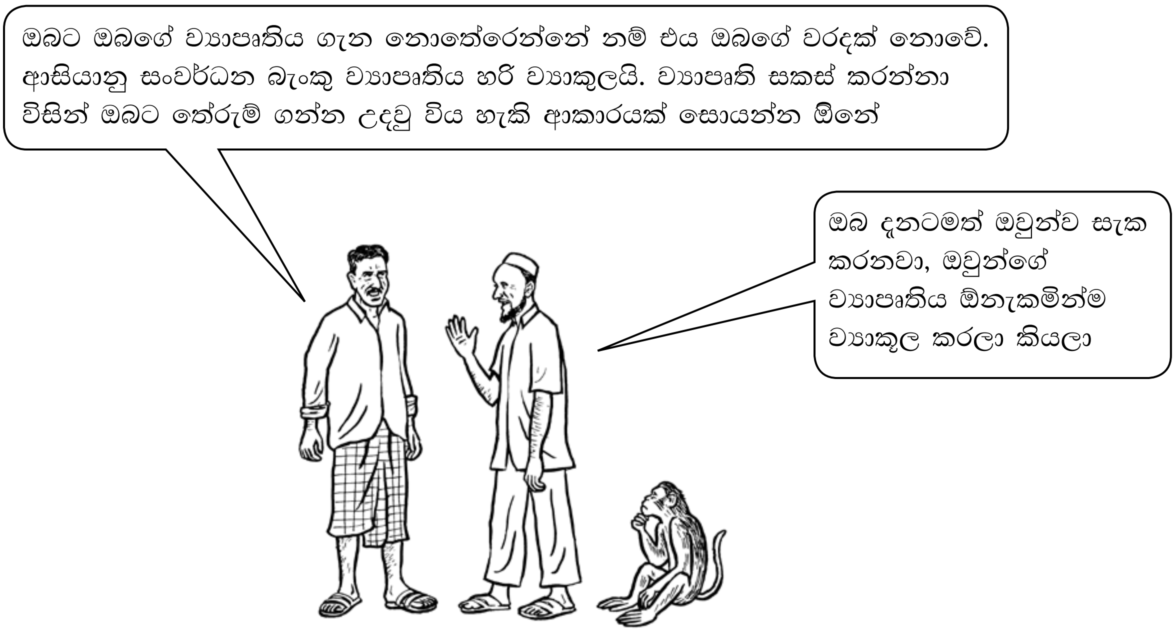

''උපදේශනය සහ සහභාගිත්වය'' පිළිබඳව ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව කියන්නේ කුමක්ද

උපදේශනය සහ සහභාගිත්වය සියලුම ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්තිවලට ඇතුළත් කර ඇත. ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව කියා සිටින්නේ එය ප්‍රතිපත්ති මට්ටමින් , රටේ ක්‍රමෝපායන් මට්ටමින් සහ ව්‍යාපෘති **මට්ටමින් සිවිල්** සමාජ සමඟ වැඩ කරන බවයි. ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ භාෂාවෙන්ම කියන්නේ නම් මෙයින් අදහස් කෙරෙන්නේථ

- ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නා ආසියානු සංවර්ධන බැංකු ප්‍රතිපත්ති සංවර්ධනය හා විචාරය කිරීමට ක්‍රියාශීලිව සිවිල් සමාජය සහ ප්‍රජා මූලික සංවිධානවල උපදෙස් පැතීම සිදුකරන බවයි.
- ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නා විසින් සිවිල් සමාජය සහ ප්‍රජා මූලික සංවිධානවලට **ප්‍රතිපත්ති** සකස් කිරීම සහ ක්‍රමෝපායන් සකස් කිරීමට සම්බන්ධවීමට තටයුතු කිරීමට සාධාරණ අවස්ථාවක් ලබා දෙනු ලැබේ.
- සිවිල් සමාජ සහ ප්‍රජා මූලික සංවිධානවලට තොරතුරු බෙදා ගැනීම හෝ විධිමත් උප දේශන වලට සහභාගිවීමේ සිට, ව්‍යාපෘති උපදේශකවරු කොටස් කරුවන් හෝ ඇගයීම්කරුවන් ලෙස සේවය කිරීම වැනි එකිනෙකට වෙනස් වූ මාර්ග ආසියානු සංවර්ධන බැංකු ව්‍යාපෘතිය තුළ තිබේ.

ප්‍රජාවට තිබෙන අත්දැකීම් මොනවාද?

''සිවිල් සමාජ යනු, අභ්‍යන්තර සහ බාහිර පාර්ශවකරුවන් අතර ප්‍රධානියා'' යයි ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව ප්‍රකාශ කිරීමේදී, ඉන් අදහස් කෙරෙන්නේ ප්‍රජාව, කාන්තාවන්, ආදිවාසි ජනතාව, පාරිසරික අවශ්‍යතාවයන් මුළුමනින්ම සැලකිල්ලට ගන්නා බවත්, ඒම සංස්ථාවන්, කර්මාන්තශාලාවන් සහ ආණ්ඩුවල උනන්දුවත් සමඟ සැලකිල්ලට ගැනෙන බවය.

මක්නිසාද, සංස්ථාවන්, කර්මාන්ත ශාලා සහ ආණ්ඩුවලට මිනිසුන්ට වඩා බලයක් ඇති අතර, සහභාගිත්ව මෙහෙයුම්වලදී මෙම ප්‍රවේශය එය ඉතා පහසුවෙන් දැක බලා ගත හැකිය. එම නිසා තමයි සිවිල් සමාජය එනම් අපි සියලු දෙනා අනිවාර්යයෙන්ම එකට කටයුතු කරමින්, ආසියානු සංවර්ධන බැංකු සතුටින් නොපිළිගන්නා මාර්ගයන් වන අපේම සංවර්ධනයට සහභාවීම තුළින් ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවට අභියෝග කළ හැකිය.

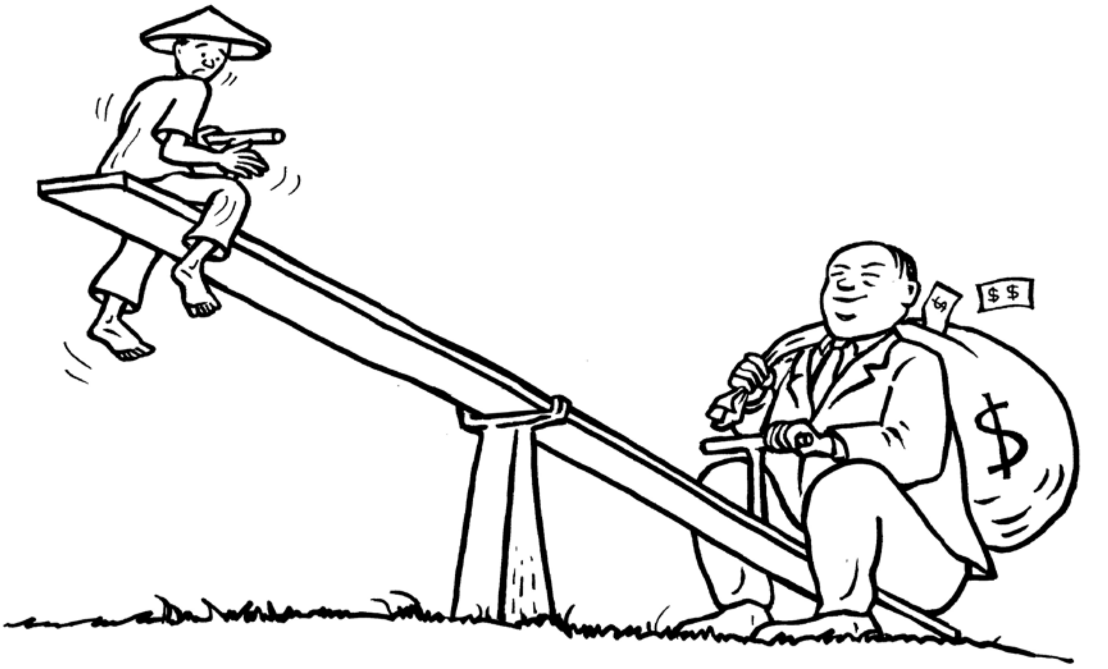

එක් පැත්තකින් අනිත් පැත්තට වඩා විශාල බලයක් තිබෙන විට සහභාගිත්වය අර්ථාන්විත නොවේ.

කතාන්දරය : සිටරුම් ජල ව්‍යාපෘතිය, ඉන්දුනිසියාව

බටහිර ජාවා හි පිහිටි සිටරුම් ගඟ ඉන්දුනිසියාවේ ඉතා වැදගත් ගංගාවකි. සිටරුම් ගංගාවේ ද්‍රෝණිය මිලියන 9 කට අධික ජනතාවකගේ නිවාස බවට පත්ව ඇති අතර එය ජකර්තා අගනුවරට 8%ක් ජලය සපයනු ඇත. එ වගේම ඒය මිලියන ගණන් ජනතාවට වාරිමාර්ග සහ ජල විදුලිය උත්පාදනය කෙරේ.

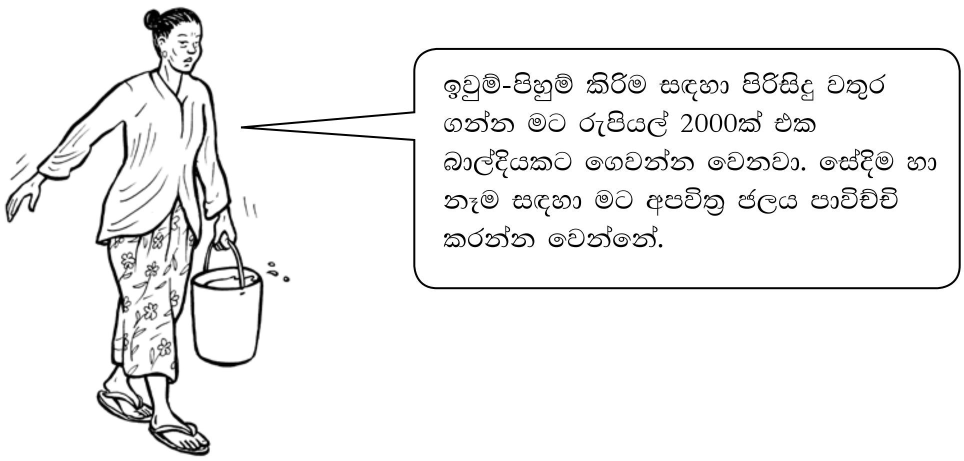

දැනමුත් සිටරුම් ද්‍රෝණිය ඉතාමත් නරක විදියට අපිරිසිදු වෙලා සහ දැන් ජලය පිරිසිදු කිරීමට යන වියදම මිනිසුන් බොහොමයකට ජීවත් වීමට යන මුදලටත් වඩා අධිකය. මෙම ප්‍රශ්නයට සාර්ථකව කටයුතු කිරීමට, ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් සමෝධාන සිටරුම් ජල සම්පත් කළමනාකරණය නමින් ව්‍යාපෘතියක් ආරම්භ කරනු ලැබිණ. ව්‍යාපෘතිය 2007දී ආරම්භ කළ අතර වසර 15 කින් ජලසැපයුම ක්‍රියාත්මක කිරීමට සැලසුම් කර තිබින. මෙම ව්‍යාපෘතිය ඇමරිකානු ඩොලර් මිලියන 500ක් වැය වනු ඇතැයි ගණන් බලා තිබූ අතර ප්‍රාරම්භක අවධිය සඳහා ඩොලර් මිලියන 1.7 ක ආධාරයකින් ආරම්භ කෙරිණ.

පසුපිට බලන්න

පෙර පිටුවෙන්

මෙවැනි විශාල ව්‍යාපෘතියක් සම්බන්ධයෙන් දේශිය ප්‍රජාව අතර බහුතරයක් අතරේ බොහෝ අවධානයන් පිළිබඳ හඩක් ගොඩ නැගිණ. සිටරුම් සඳහා ජනතා සන්ධානය නැමැති කණ්ඩායමක් 2007 දි පිහිටු වනු ලැබූ අතර එමගින් ඉන්දුනිසියානු ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යාවස්ථාවේ සඳහන් කළ නියෝගයන් පරිදි ගංගාව මිනිසුන්ගේ සුබසාධනය වෙනුවෙන් භාවිත කළ හැකි බවට තහවුරු කෙරිණ. කණාඩායම එකට එක්ව ආසියානු සංවර්ධන බැංකු ව්‍යාපෘති ලියවිල්ල විමර්ශනයට ලක්කොට ප්‍රජාවගේ අයිතින් දිගටම පවක්වාගෙන යාමට පහසුවන පරිදි ප්‍රජා රුස්වීම් පවත්වනු ලැබීය.

ව්‍යාපෘතියේ පලමුවන අදියරේදී වාරිමාර්ග කටයුතු, කර්මාන්ත ශාලා භාවිතයන් සඳහා සහ ජකර්තා සහ අගනුවර සහ ඒ අවට ප්‍රදේශවල නිවාසවල අවශ්‍යතා ඇල මාර්ගයක් සැදීමට කටයුතු කෙරිණ. ඇල මාර්ගය දහස් සංඛ්‍යාත මිනිසුන් ජීවත් වන දිස්ත්‍රික්ක තුනක් ඔස්සේ ගමන් කරනු ලැබිණ. සිටරුම් සඳහා ජනතා සංවිධාන විසින් ව්‍යාපෘතියේ සැලැස්ම දුටු විට, නිවාස ලාභීන් 872 පමණ පිරිසකට **අවතැන් විමට** සිදුවන හෙයින් ඔවුන් වෙනුවෙන් සකස් කරන ලද **නැවත පදිංචි කිරිමේ සැලැස්ම** සොයා ගනු ලැබිණ. නමුත් සැලැස්ම විසින් මිනිසුන් ගණන් කිරිම උපකල්පනය කරන්න ඇතැයිද නිවාසලාභින් නොවන්න ඇතැයිද, ඒම යථාර්ථය තුළ දහස් ගණන් මිනිසුන් අවතැන්වනබව ඔවුන්ට හඳුනාගැනිමට ලැබිණ. නමුත් ව්‍යාපෘති ලියවිල්ල ඒ ප්‍රශ්නය පිළිබඳ අවධාරණය කර නොතිබිණ.

ඒ වගේම වින්දිතභාවයට පත්වන ප්‍රජාව නැවත පදිංචි කිරිමේ සැලැස්ම සනාථ කිරිම සඳහා සහභාගිවිනොමැති බවද ඔවුන්ගේ ජීවනෝපාය ප්‍රකෘතිමත් අයුරින් තිබිමට සැලැස්ම තුළ සහතික විමක් නොතිබුණ අතර වන්දි ගෙවිමේ සැලැස්මක් හෝ ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කරන්නේ කෙසේද යන වග පිළිබඳ ඇතුලත් කර නොතිබිණ. නැවත පදිංචි කිරිම වුවත් දේශිය ආණ්ඩුව නොදැන සිටියේය. මෙවැනි ප්‍රශ්නවලින් පෙන්නුම් කෙරෙන්නේ බලහත්කාරයෙන් නැවත පදිංචි කිරිමේ ප්‍රතිපත්තිය(42 සහ 44 වන පිටු බලන්න) පොදු සන්නිවේදන ප්‍රතිපත්තිය (99 පිටුව බලන්න) ඇතුළු ආසියාන සංවර්ධන බැංකුවේ බොහෝ නිති ව්‍යාපෘතිය මගින් උල්ලංඝනය වි අතර බවයි. ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ අනුමත ණය මුදල් යටතේ ඉන්දුනිසියානු ආණ්ඩුව නැවත පදිංචි කිරිමේ සැලැස්ම විමර්ශනය කිරිමට උල්ලංඝනය කළ බව ඔවුන් විසින්ද දැන සිටිනු ලැබිණ.

සිටරුම් සඳහා ජනතා සන්ධානය විසින් නැවත පදිංචි කිරිමේ සැලැස්ම සම්බන්ධයෙන් ඔවුන්ගේ විවේචනය ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ මෙහෙයුම් දෙපාර්තුමේන්තුව සහ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය වෙත ඉදිරිපත් කරනු ලැබිණ පිළිතුරු දිමෙදි, ''ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් කියා සිටින ලද්දේ ඒඅය විසින් පාරශවකරුවන් සඳහා ප්‍රතිලාභි උපදේශණ'' රුස්විම් තුනක් පවත්වා තිබූ බවය. කණ්ඩායම විසින් කවුරුන් ඒ සඳහා සහභාගි වුයේද යන්න ප්‍රකාශ කිරිමේදි, ඉතා ස්වල්ප මිනිසුන් පිරිසක් ඉට සහභාගිවි තිබෙන බව ඔවුන්ට දැන ගැනිමට ලැබිණ. ඔවුන් විසින් සහභාගි වුවන් තෝරා ගන්නා ලද්දේ කෙසේදැයි ප්‍රශ්න කළ විට යහපත් පිළිතුරක් නොලැබිණ. ඉතා නරක තත්වය නම්, කණ්ඩායම් විසින් රැස්විමට පැමිණිමේ ලේඛනය පරික්ෂා කිරිමේදි බොරු අත්සන් යොදා තිබෙනු ඔවුන්ට දැක ගැනිමට ලැබිණ. ඒමගින් ව්‍යාපෘති නිලධාරින් විසින් බොරු කරන අයුරු පෙනි යනු ලැබිණ.

ආසියානු බැංකු පොදු සන්නිවේදන ප්‍රතිපත්ති කියා සිටින්නේ'' ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව හිතකර උනන්දුවකින් යුතුව පර්ශවකරුවන් සහ විශාල වශයෙන් පොදු ජනතාව සමඟ ඒහි වැඩකටයුතු පිළිබඳ දැනුම සහ තොරතුරු බෙදා ගැනිම සිදු කරන බවයි. මෙම ප්‍රතිපත්තිය ව්‍යාපෘතිය විසින් උල්ලංඝනය කරන බව සිටරුම් සඳහා ජනතා සන්ධානය දැනගෙන සිටිනු ලැබිණ. ගොඩාක් සොයා ගැනිම් වලින් පසුව, ඔවුන් විසින් සමහරක් ව්‍යාපාති ලියවිලි අන්තර්ජාලයෙන් සොයාගනු ලැබිණ. නමුත් එකදු සම්පුර්න ලියවිල්ලක් ඍජු ලෙසට වින්දිත මිනිසුන් සමඟ බෙදා ගෙන නොතිබිණ. අන්තර්ජාලය තුළ ලියවිලි දක්නට ලැබුනද කාටද වාසි ලැබෙන්නේ? ප්‍රධාන ගංගාව තුළ හරියට කර තිබෙන්නේ කුමක්ද? ව්‍යාපෘති කළමණාකරණය කරන්නේ කෙසේද? ව්‍යාපෘතියට වගකියන්නේ කවුරුන්ද? යනාදි මුලික ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු සොයා ගැනිමට නොහැකි විණ.

සිටරුම් සඳහා ජනතා සන්ධානය ආසියානු සංවර්ධන ව්‍යාපෘති නිලධාරිවරයා සමඟ අවසානයට පැවැති රැස්වීමේදි ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව පුද්ගලිකව තබා ගන්නා ලද සමහරක් ලියවිලි බෙදා ගැනිමට පොරොන්දු විය. මෙම ලියවිලි වලින් ඒකක් මගින් කියා තිබුනේ නැවත පදිංචි කිරිම කරනුයේ 2010දි බවය. නමුත් කණ්ඩායම විසින් 2009 දි අවතැන් කිරිම් තුනක් සිදුකළ බවට දැනටමත් දැනගෙන සිටියහ. ඔවුන් විසින් **විශේෂ ව්‍යාපෘති සහසුකම් සලසන්නාගේ කාර්යාලය** (120 පිටුව බලන්න) වෙතට **පැමිනිල්ලක්** ගොනු කරනු ලැබිණ. නමුත් ප්‍රශ්නයට කිසිදු විසදුමක් නොලැබිණ. ව්‍යාපාතියේ විශාල ප්‍රශ්න නොසලකා හැර තිබියදි, වින්දිත ප්‍රජාවට ඔවුන්ට අවශ්‍ය කෙරෙන තොරතුරු තවමත් නොලැබේ.

මෙම කතාන්දරයෙන් අපට උගත හැක්කේ කුමක්ද?

බීමට පිරරිසිදු ජලය සැපයිම වැනි ඉතා හොද අභිප්‍රායන් ව්‍යාපෘතිය තුළ දක්නට ලැබුනද, වින්දිත පුද්ගලයන්ගේ පුළුල් සහ ඵලදායි සහභාගිත්වය ඔවුන් විසින් ඉටුකර නොමැති නම් හානිදායක බලපැම් ඇතිවිය හැකිය. මෙම කතාන්දරය පෙන්නුම් කරන්නේ ව්‍යාපෘතියේ සෑම අංගයක්ම ප්‍රජාව විසින් අධික්ෂණය කිරිමේ අවශ්‍යතාවය සහ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව සත්‍ය යැයි කියනු බලනදේ විශ්වාස නොකරන ලෙසය.

සාකච්ඡාව සඳහා ප්‍රශ්න

- සිවරුම් ජල ව්‍යාපෘතිය මගින් ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ කවර ප්‍රතිපත්ති උල්ලංඝනය කර තිබේද?
- කුමන අයිතින් උල්ලංඝනය කර තිබෙද?
- ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව සහ ව්‍යාපෘතිය සකස්කරන්නා ගේ වගවීම අල්ලා ගැනිමෙදි සිටරුම් ගංගා ද්‍රෝණියේ ප්‍රජාවට කරන්න පුළුවක් වන්නේ කුමක්ද?

ආදි වාසි ජනතාවගේ අයිතිවාසිකම්.

ආසියාව තුළ පමණක් නොව ලොව පුරාම, ස්වාභාවික සම්පත් වලින් ශේෂ්ඨම කොටස්, ජෛව විවිධත්වය හා සහ සම්පුර්ණ පරිසරය තුළ ඉතිරිව ඇති සියල්ල **ආදිවාසි ජනතාවගේ වාසභූමි** වේ. මින් අදහස් කරන්නේ උගුලා දැමිමේ කටයුතුවල නිරත කර්මාන්ත විසින් එහි තිබෙන සම්පත් වලින් ඵල ප්‍රයෝජන ගන්නා නිසා මෙම වාසභූමිවලට තිබෙන තර්ජනය වර්ධනය වි තිබේ.

ව්‍යාපෘති මගින් වින්දිතභාවයට පත්වන ආදිවාසි මිනිසුන් සඳහා ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති ඇත. (42 වන පිටුව බලන්න) ආදිවාසි මිනිසුන්ට ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති තිබෙන්නේ ඇයි.? බොහෝ විට ඔවුන්ගේ මිනිසුන් සහ වාසභූමි පාලනය සඳහා ඔවුන්ගේම ක්‍රමවේද තිබෙන අතර ඔවුන්ට විශේෂ අයිතින් සහ ස්වෛරීත්වයක් ඇත. විශේෂයෙන් ආණ්ඩු සහ සමාගම් විසින් ඔවුන්ගේ ඉඩම් ස්වාභාවික සම්පත් සහ දැනුම ලබා ගැනිම තුළබොහේ විට ආදිවාසි මිනිසුන්ට වෙනස්කොට සැලකිම්වලට සහ අයිතින් උල්ලංඝනය විම්වලට මුහුණදෙනු ඇත.

ආදිවාසි මිනිසුන්ට බොහෝ විට ඔවුන්ගේ ඉඩම් පිළිබඳ අවබෝධයක් තිබෙන අතර එය ඉඩමකට තිබෙන පුද්ගලික අයිතිවාසිකමට වඩා වාසභූමි සාමුහික කළමනාකරනය මත පදනම් වූවකි.මින් අදහස් කරන්නේ පුද්ගලික සහ රාජ්‍ය අයිති යටතේ තිබෙන ඉඩම් සම්බන්ධ ව්‍යාපෘතිවලට වඩා ආදිවාසි මිනිසුන්ගේ වාසභූමි සම්බන්ධයෙන් යමක් කිරිමට ගන්නා උත්සාහයන්වලදි වෙනස් නිති අනුගමනය කිරිමට සිදුවේ.

ඔවුන්ගේ අයිතියට ගරු කරන සහ ඔවුන් සුරැකිමට අදාල නව **ප්‍රතිපත්ති** නිර්මාණය කිරිම ඉල්ලා සිටිමට ලොව පුරා ආදිවාසි ජනතාව සංවිධාන ගතවි ඇත. ආසියානු සංවර්ධන බැංකු සහ අනෙකුත් බැංකුවල **ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති** නිර්මාණය කිරිමෙහිලා ආදිවාසි මිනිසුන්ගේ සංවිධානයන් ඉතා වැදගත් වේ.

අනික් මිනිසුන්ට ඔවුන්ගේ ආණ්ඩු සහ එක්සත් ජාතින්ගේ ආරක්ෂණයන් තිබියදි,බොහෝ ආදිවාසි කණ්ඩායම් ඔවුන්ව ඔවුන්ගේ ජාතියේ කොටසක් ලෙස නොදකි,. හෝ ඔවුන්ගේ ජාතිය අනෙකුත් පුරවැසියන්ට තිබෙන අයිතින් සහ ගරුත්වය ඔවුන්ට ලබා නොදෙති. එම නිසා ආදිවාසි ජනතාව වසර ගණනාවක් මුළුල්ලේ කරන ලද අරගලවලින් පසුව එක්සත් ජාතින් විසින් ඔවුන්ගේ අයිතින් පිළිබඳව විශේෂ සැලකිල්ලක් සහ ආරක්ෂාවක් යටතේ තහවුරු කිරිමට කටයුතු කරනු ලැබිණ.

ආදිවාසි ජනතා අයිතින් පිළිබඳ එක්සත් ජාතින්ගේ ප්‍රකාශය.

අවුරුදු ගණනාවක් මුළුල්ලේ, ඔවුන්ගේ ඕනැකම් පිළිබඳව ඇහුම්කම් දෙන ලෙසට ආදිවාසි ජනතාව විසින් එක්සත් ජාතින්ට උපදෙස් ලබා දිම සිදු කරනු ලැබිණ. මෙම උපදේශයන් බොහෝ ජාත්‍යන්ගේ ප්‍රකාශනවලට හා ගිවිසුම්වලට බලපෑම් කරනු ලැබිණ. මේවාද ඇතුලත්ව :

- ආදිවාසි මිනිසුන්ගේ අයිතින් පිළිබඳ එක්සත් ජාතින්ගේ ප්‍රකාශනය
- ආර්ථික, සමාජීය සහ සංස්කෘතික අයිතින් පිළිබඳ එක්සත් ජාතින්ගේ ප්‍රඥප්තිය
- ජෛව විවිධත්වය පිළිබඳ එක්සත් ජාතින්ගේ මූලික ක්‍රම සංයුති

ආදිවාසි මිනිසුන්ගේ අයිතින් පිළිබඳ එක්සත් ජාතින්ගේ විශ්ව ප්‍රකාශනය මගින් ආදිවාසි මිනිසුන්ගේ පුද්ගලික සහ සාමූහික අයිතින් සුරක්ෂිත වන අතර ඔවුන්ගේ සංස්කෘතිය, අනන්‍යතාව භාෂාව සහ රැකියාව, සෞඛ්‍යය, අධ්‍යාපනය අනෙකුත් අයිතින් පවත්වා ගැනිම සහ ශක්තිමත් කිරිම, සංස්කෘතික සහ සාම්ප්‍රදායික සහ ඔවුන්ගේ අවශ්‍යතාවයන් සහ අභිලාෂයන් පවත්වා ගැනිමට ලුහුබැද යන **සංවර්ධනයට** ආදිවාසින්ට ඇති අයිතිය අවධාරණය කෙරේ. මෙම ප්‍රකාශය මගින් ආදිවාසින්ට එරෙහිව වෙනස්කොට සැලකිම තහනම් කර ඇති අතර, එමගින් ඔවුන්ට ආර්ථික දැක්මක් සහ සමාජ සංවර්ධනයන් ලුහුබැද යාමට ඇති ඔවුන්ගේ අයිතිය සහ ඔවුන් විසින් සැලකිල්ලක් දක්වන කරුණු තුළ පුර්ණ සහ ක්‍රියාශිලි සහභාගිත්වයන් ප්‍රවර්ධනය කෙරේ.

එක්සත් ජාතීන් විසින් 2007 වසරේදි ආදිවාසි මිනිසුන් ගේ අයිතින් පිළිබඳ ප්‍රකාශනය පිළිගැනිමේ සිට, ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව එහි ජාත්‍යන්තර ඒජන්සි විසින් ඊට ගෞරව කිරිමට අපේක්ෂා කෙරින. අවාසනාවකට මෙන් ඔවුන් ඒවාට ගෞරව කිරිම තහවුරු නොකරන අතර ඔවුන් එසේ නොකිරිම වෙනුවෙන් දඩ මුදල් අය නොකෙරේ.

තවමත්, ආදිවාසි මිනිසුන්ගේ අයිතින් පිළීබඳ ප්‍රකාශනය වැදගත්වේ. ආසියාවේ ආදිවාසි මිනිසුන්ගේ අයිතින් පිළීබඳ සංවිධාන ශක්තිමත් සංවිධානගතවිම නිසා එහි ආරකෂණ ප්‍රතිපත්ති තුළ එම ප්‍රකාශනය කෙරෙහි යොමුවන ප්‍රජාවලෙස ජාත්‍යන්තර බැංකුව වන්නේ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවය. දැන් අපට අවශ්‍ය කෙරෙන ඔවුන්ගේ අයිතින්වලට ගරු කිරිමට ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව

වගවීම දරන බවට ප්‍රතිපත්තිවල සඳහන් කර ගැනීම තුළ ආදිවාසී ප්‍රජාව සහ ඔවුන්ගේ මිත්‍ර සන්ධාන විසින් ඔවුන්ගේ අයිතීන් ලබා ගැනීම වෙනුවෙන් මෙම වැදගත් පළමුවන පියවර ජයග්‍රහණය කර ඇත.

ආදිවාසී ප්‍රජාවට ආණ්ඩු ප්‍රවේශ වන විවිධ ක්‍රියාමාර්ග

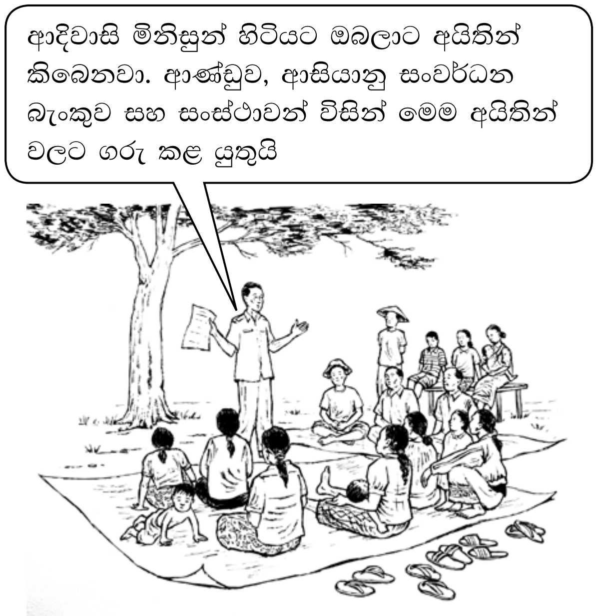

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව ආදිවාසී ජනතාවගේ අයිතීන් උල්ලංඝණය කරන්නේ කෙසේද?

විනාශකාරී සංවර්ධන ව්‍යාපෘති සහ යෝධ ව්‍යාපෘති මගින් ආසියාවේ මෙන්ම ලොව පුරා යිටින ආදිවාසී මිනිසුන්ගේ අයිතීන් දැඩි ලෙස උල්ලංඝනය වීමෙන් පිඩා විඳිති. ආදිවාසී ජනතාව විසින් ඔවුන්ගේ ජීවනෝපාය සඳහා ඔවුන්ගේ ආගමික නිදහස සහ ඔවුන්ගේ සංස්කෘතික පැවැත්ම තුළ විශ්වාසය රඳවනු ලැබේ. ආසියානු සංවර්ධන බැංකු ව්‍යාපෘතිය මගින් ආදිවාසී මිනිසුන්ට ඔවුන්ගේ ඉඩම් සහ පරිසර පද්ධතිය නැතිවීමට හේතු කාරකයක් වන්නේ නම් එය මානව හිමිකම් බලපෑම් වැනසීමකි.

ආදිවාසී මිනිසුන්ගේ අයිතීන් ආරක්ෂණය කිරීම සඳහා අනිවාර්යෙන් ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව කළ යුත්තේ කුමක්ද?

ව්‍යාපෘතියක ආර්ථික දිළිඳු බව සහ සමාජ තක්සේරුව (109 පිටුව බලන්න) මගින් ආදිවාසී මිනිසුන්ට ඍජු බලපෑමක් ඇති වන බව පෙන්නුම් කරන්නේ නම්, ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නා විසින් ආදිවාසී මිනිසුන් පිළිබඳ සැලැස්මක් සකස් කළ යුතුය.

- ව්‍යාපෘතිය තුළදී වින්දිත ආදිවාසී මිනිසුන් සමඟ දිගටම පවත්වාගෙන යන **උපදේශනයන්** සඳහා රාමුවක්.
- ආදිවාසී මිනිසුන්ගේ සංස්කෘතියට යෝග්‍යවූ වාසි ලැබෙන ක්‍රමවේදයන් තහවුරු කිරීම
- හිංසාකාරී ව්‍යාපෘති බලපෑම් වැළැක්වීම, අවම කිරීම, ලිහිල් කිරීම හා හානිපූර්ණ සඳහා ක්‍රමවේදයන්
- සංස්කෘතියට යෝග්‍යවූ **දුක්ගැනවිලි** ක්‍රියා පිළිවෙළත්, සහ **අධීක්ෂණය** කිරීමේ සහ ඇගයීමේ සැලැස්මක්
- සැලසුම් කරන ලද ක්‍රමවේදයන් ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා අයවැයක් සහ කාලානුරූප ක්‍රියා පිළිවෙතක්.

ආදිවාසි ජනතාවගේ සැලසුම් පිළිබඳ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව කියන්නේ කුමක්ද?

අර්ථවත් උපදේශනයක් සහ සහභාගිත්වයදී ආදිවාසි මිනිසුන්ගේ ආරක්ෂණ අවශ්‍යතාවයන් ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවට ඉතා වැදගත්ය. උපදේශනය සහ සහභාගිත්වය ආරම්භක දිළිදුකම සහ සමාජ තක්සේරු කිරිමේ කාලයෙන් පටන්ගෙන ව්‍යාපෘතිය සැලසුම් කිරිම, තක්සේරු කිරිම, ක්‍රියාත්මක කිරිම සහ අවසන් කිරිම පුරාවට නොකඩවා පවත්වාගෙන යනු ලැබේ.

ප්‍රජාවට ඇති අත්දැකිම් මොනවාද?

ආදිවාසි මිනිසුන්ගේ සැලැස්ම සම්පුර්ණ විය යුතු බවට උපකල්පනය කෙරේ, නමුත් බොහෝ කාරණාවලදි එය ඒසේ නොවිය. සමහර විට පාරිසරික බලපැම් තක්සේරුව තුළ සඟවා තිබෙන උපදේශනයන් නොමැති කෙටි සටහනකි. ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් වින්දිත මිනිසුන් සමඟ පුර්ණ උපදේශනයක් ලබාගෙන සැලැස්ම සනාථ කොට පවත්වාගෙන යාම සිදු කළ යුතු අතර සැලැස්ම සඳහා අදිවාසි මිනිසුන් ගේ කැමැත්ත අපේක්ෂා කළ යුතුය.

නිදහස්, කලින් සහ දන්වන ලද කැමැත්ත

ජාත්‍යන්තර නීති යටතේ ආදිවාසි මිනිසුන්ගේ අයිතින් වල වැදගත් කොටසක් වන්නේ **නිදහස කලින් සහ දන්වන ලද කැමැත්තට** තිබෙන අයිතියයි. මෙම අයිතියෙන් අදහස් කෙරෙන්නේ ඔවුන්ගේ ඉඩම් වල වාසභූමිවලට, ස්වාභාවික සම්පත් සහ සංස්කෘතියට බලපානු ලබන ව්‍යාපෘතියකට ඔව් හෝ නැහැ කිය කියා සිටිමට ආදිවාසි මිනිසුන්ට අයිතියක් ඇති බවයි. බොහෝ කණ්ඩායම්-විශේෂයෙන් ආදිවාසි මිනිසුන්ගේ සංවිධාන නිදහස්, කලින් සහ දන්වන ලද කැමැත්ත ජාත්‍යන්තරව පිළිගත් අයිතියක් ලෙස සකස් කර ගැනිමට දැඩි ලෙස කැපවිමෙන් කටයුතු කර ඇත.

ඔවුන්ගේ කැමැත්ත ඔවුන්ට පලපාන්නේ කෙසේද යන්න පිළිබඳ මිනිස්නුට පැහැදිලි සහ සම්පුර්ණ අවබෝධයක් තිබෙන විට ඔවුන් ප්‍රඥාවන්ත තිරණ ගැනිමට යොමු වේ. නමුත් මෙම සැපසුම් සහ තිරණවලින්, වින්දිතභාවයට පත් වන මිනිසුන් සම්බන්ධතාවයකින් තොරව සංස්ථාවන් ආණ්ඩු සහ ආසියානු සංවර්ධන බැංකු වැනි ආයතන විසින් සංවර්ධන තිරණයට ගැනිමේදි, මිනිසුන්ගේ අයිතින් , ඔවුන්ගේ වාසභූමිවල ස්වෛරීත්වය සහ ඔවුන්ගේ ජිවන සහ ජීවනෝපායන් පාලනය කිරිමට තිබෙන හැකියාව උල්ලංඝනය කෙරේ.

නිදහස්, කලින් සහ දක්වන ලද කැමැත්ත යනු ක්‍රියාවලියක් සහ යාන්ත්‍රණයකි.

අයිතියක් ලෙස නිදහස් කලින් සහ දන්වන ලද කැමැත්ත ජාත්‍යන්තර නිතිය මගින් ආදිවාසි මිනිසුන්ගේ **ස්වයං නිර්ණයේ** ඉතා වැදගත් කොටසක් ලෙස හෝ ඔවුන්ගේ ඉඩම් වලට, සම්පත් වල සහ සාම්ප්‍රදායික දැනුමට කුමක් සිදුවන්නේ දැයි පාලනය කිරිමට ඇති අයිතිය හඳුනා ගෙන ඇත.

ක්‍රියාවලියන් සහ යාන්ත්‍රයන් ලෙස නිදහස්, කලින් සහ දන්වන ලද කැමැත්ත තුළින් විස්තර කෙරෙන්නේ ඔවුන්ට බලපාන කාරණා සහ සාමුහික තිරණ ගැනිමට ආදිවාසි මිනිසුන්ට හැකි බවය සැම ප්‍රජාවටම ඔවුන් මෙයින් අදහස් කරන්නේ කුමක්දැයි කියා ව්‍යාපෘතිය පිළිබඳ ප්‍රජාවගේ කැමැත්ත අපේක්‍ෂා කිරිමට කණාඩායමට අවශ්‍ය නම් බාහිර කණ්ඩායමකට විශේෂ පියවරවල් සහ ක්‍රියාවලිය **අනුගමනය** කිරිමේ අවශ්‍යතාවයද ඇතුළුව තිරණය කළ හැකිය.

නිදහස්, කලින් සහ දන්වන ලද කැමැත්ත නමැති විශේස ක්‍රියාවලිය විවිධ ප්‍රජාවන් තුළ වෙනසක් වේ. නමුත් සමහරක් පොදු මුල ද්‍රව්‍යයන් ගැන ප්‍රජාව එකඟ වෙතිථ

නිදහස් යන්නෙන් අදහස් කෙරෙන්නේ බල කිරිමේ තර්ජනය, **බලයෙන් නම්මා ගැනිම,** පෙළඹවිමකින් හෝ කවර ආකාරයක අල්ලස් ලබා දිමකින් තොරව යුතු බවයි.

කලින්යන්නේන් අදහස් කෙරෙන්නේ ''පෙර'' යනුවෙනි. ව්‍යාපෘතියකින් වින්දිතභාවයට පත්වනු ලබන ඕනැම මිනිසුන්ට ව්‍යාපෘතිය පටන් ගැනිමට පෙර ඔවුන්ගේ අනුමැතිය ලබා දිම හෝ ව්‍යාපෘතිය ඉදිරියට පවත්වාගෙන යා නොහැක. ඒ වගේම එමගින් අදහස් කෙරෙන්නේ වින්දිත භාවයට පත්වන මිනිසුන් ව්‍යාපෘතිය හුදු අදහසක්ව පවතින විට සිට ඉතාමත් ආරම්භයේ සිටම සැලසුම් ක්‍රියාවලියට සම්භන්ධවි සිටිය යුතුය. සැලැස්ම මුළුමනින්ම සකස් කිරිමෙන් පසුව නොවේ. සාමුහික තිරණයක් ගැනිමට කාළයක් ලතවන හෙයින්, ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නා විසින් විස්දික හිවයට පත්වන පුද්ගලයන් තිරණය කොට ඒලැබෙන තුරු බලා සිටිය යුතුය. කොපමණ කාලයක් යනු ලැබුවද එය කාරණාවන් නොවේ.

දක්වන ලද යන්නෙන් අදහස් කෙරෙන්නේ ව්‍යාපෘතියක් මගින් බලපෑමකට ලක්වන සැම කෙනකුටම සියලුම වැදගත් දත්ත පිළිබඳ වන අවබෝධයක් තිබිය යුතුය. වියහැකි ප්‍රශ්න බලපැම් හෝ ව්‍යාපෘතිය මගින් පැන නගින ආවදානම් කිසිවකුගෙන් වසන් කිරිම නොකල යුතුය. බලපැම් වලට ලක්වන ප්‍රජාවට අනෙක්. මුලයන් මගින් තොරතුරු එකරාශි කර ගැනිමට හැකියාව තිබිය යුතුය. හුදෙක් ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නා නොවේ-සහ ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නා ලබා දෙන තොරතුරුවල සත්‍යඅසතයතාවය තහවුරු කිරිමට හැකි යුතුය.

කැමැත්ත යන්නෙන් අදහස් කෙරෙන්නේ සාමුහික සහ දිගින්-දිගටම පවතින ගිවිසුම හෝ අනුමැතියයි, ඒ වගේම ඒවයින් අදහස් කෙරෙන්නේ ප්‍රජාවගේ බලය ලත් නියෝජිතයන්-සැබැ ප්‍රජානායකයන් - තමයි මෙම තිරණය ගැන සන්නිවේදනය කරනු ලබන්නේ, හුදෙක් බාහිර කණ්ඩායම කිසිදු පුද්ගලයෙකු හෝ මුදල් ගෙවා ඔව් කියනු ලබන සමාගම් නොවේ. එසේ වුවද, තිරණය ගනු ලැබුවේනිදහස්ව සහ ඔවුන්ගේ වෙනුවෙන්දැයි වින්දිතභාවයට පත්ප්‍රජා සාමාජිකයින් විසින් ස්ථිරත් කළ යුතුය.

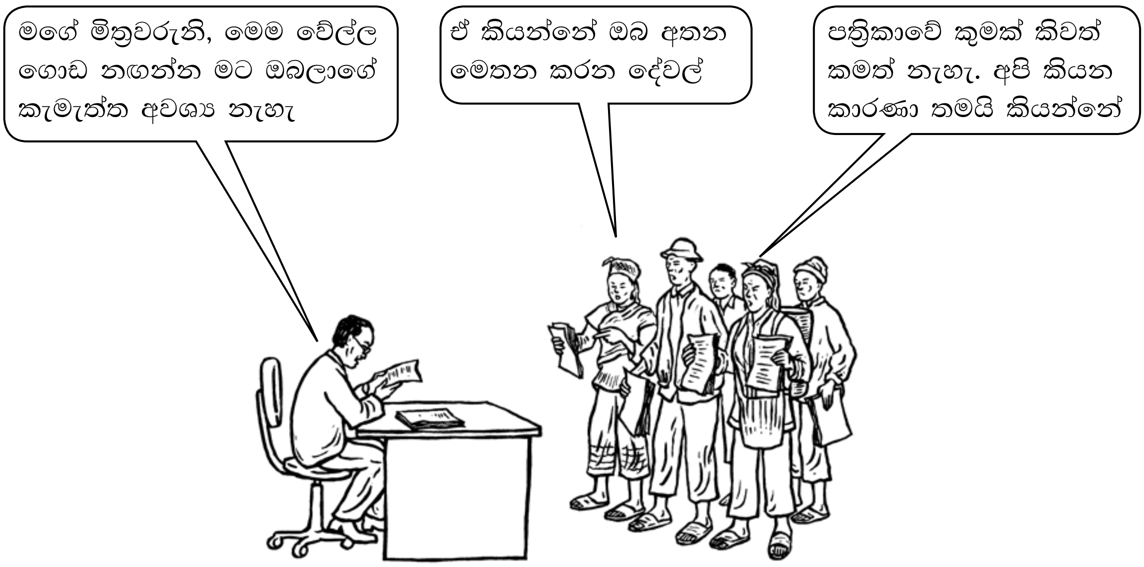

නිදහස්, කලින් සහ දන්වන ලද කැමැත්ත සහ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව

2009දී, ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් ආදිවාසි මිනිසුන් පිළිබඳ ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්තිවලට නිදහස්, කලින්, සහ දන්වන ලදකැමැත්ත යන්න ඇතුළත් කිරීමට එකඟ විය.මෙය ඉතා වැදගත් පියවරක් වන අතර, නිදහස්, කලින්, සහ දන්වන ලද කැමැත්ත යන්න තමන්ගේ ප්‍රතිපත්තිවලට ඇතුළත් කරන ලද ප්‍රථම ජාත්‍යන්තර බැංකුව ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවය. අවුරුදු ගණනාවක් මුළුල්ලේ ආසියාව පුරා සිටින ආදිවාසි මිනිසුන් විසින් බැංකුවට කරන ලද බලපෑම හේතු කොටගෙන ආසියාානු සංංවර්ධන බැංකුව විසින් මෙය කිරීමට එකගවූ බව පමණි.

ආසියානු සංවර්ධන බැංකු ප්‍රතිපත්ති මගින් නිදහස්, කලින් සහ දන්වන ලද කැමැත්ත පිළිග නු ලැබුවද මෙම අවශ්‍යතාවය ප්‍රතිපත්තිය තුළ නිර්වචනය කර තිබෙන්නේ ආදිවාසි මිනිසුන් අරගල කර ලබා ගෙන තිබෙන දැනට ආදිවාසී මිනිසුන්ගේ අයිතින් සඳහා වන එක්සත් ජාතින්ගේ ප්‍රකාශනය ඇතුලත් ජාත්‍යන්තර නිතිය යටතේ පිළිගෙන තිබෙන නිර්වචනයට වඩා දුබලවූ මාර්ගයකිනි

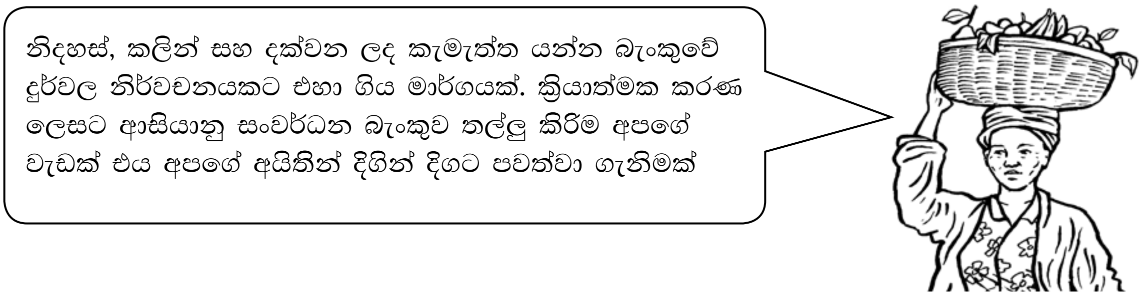

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව එහි ප්‍රතිපත්ති තුළ නිදහස්, කලින් සහ දන්වන ලද කැමැත්ත සඳහන් කර ගැනීම සඳහා තවදුරටත් අපගේ අරගලය පවත්වා ගෙන යාම ඉතා ප්‍රයෝජනවත් වේ. ජාත්‍යන්තර නිතිය සහ ආදිවාසි මිනිසුන් අයිතින් වලට අනුරූපතාවයක් දක්වන මාර්ගයකින් ඔවුන්ගේ ප්‍රතිපත්ති තුළ මෙම කොටස අන්තරගත කරන ලෙස ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව තල්ලු කර සිටීමට අපට පුළුවන. මෙය කිරීමට, අපගේ මතකයේ තබා ගත යුතු බොහෝ වැදගත් කරුණු තිබේ. සේවා තේරුම් ගෙන ගරු කිරීමට ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව තල්ලු කිරීම සඳහා :-

- නිදහස්, කලින් සහ දන්වන ලද කැමැත්ත සාමුහික අයිතියක්.

එහිම සාමුහික තිරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලියට අනුව, ව්‍යාපෘතිය පවත්වාගෙන යාම යටතේ, ප්‍රජාව විසින් තිරණ ගත යුත්තේ එක්ව සිටීම තුළිනි. මෙම තිරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය ප්‍රජාවට නායකත්වය ලබා දී ව්‍යාපෘතිය ප්‍රතික්ෂේප කිරීමට සිදු වුවහොත්, මෙම තිරණයට ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නා ආණ්ඩුව සහ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව ගරු කරනු ඇත.

- ව්‍යාපෘතියෙන් ගැටුම්වලට හේතුවන්නේ නම් එහි කැමැත්තක් නොමැත.

බොහෝ කාරණාවලදී, අනික් අය ඊට විරුද්ධ වෙද්දී ප්‍රජාවේ සමහරක් මිනිස්සු ව්‍යාපෘතියට සහයෝගය පළ කරනු ලැබේ. ව්‍යාපෘතිය සකස් කරන්නා විසින් බොහෝ විට ප්‍රජාවට 'පක්ෂපාති' වන්නේ කවුරුන්ද විරුද්ද වන්නේ ''කවුරුන්ධ'' යනාදි වශයෙන් බෙදීමට කටයුතු කෙරේ. මෙවැනි රහසිගත ක්‍රියා ව්‍යාපෘතිය සංවිධානයෙන් සාමුහික තිරණයක් ගැනීමට ප්‍රජාවට හැකියාවක් ලැබෙනු ඇති අතර ඒය බරපතල ගැටුමක් දක්වා වර්ධනය කෙරේ.

ඒ වගේම ව්‍යාපෘතිය මගින් විවිධ ප්‍රජාවන්ට බලපෑමේ හැකියාවද ඇති නමුත් ඒහි ප්‍රජාව අන් අයට වැඩියෙන් වින්දිතභාවයට පත්වෙයි. මෙය නම් කාරණාව ඉතා වැදගත් වන්නේ අනෙක් ප්‍රජාවන් සමඟ පොදු ප්‍රවේශයක් වර්ධනය කිරීමට උත්සාහ ගැනීමෙදී එවිට ඉතා අහිතකර ලෙස වින්දිතභාවයට පත්වන ප්‍රජාව ශක්තිමත් හැඬක් පවති.

- **සන්නිවේදනය යනු කැමැත්ත නොවේ.**

ඔබ ව්‍යාපෘතිය අධීක්ෂණය කරනවා වගේම ව්‍යාපෘතිය සකස් කරන්නට සහ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවට කතා කිරීම මගින් ඔබ ව්‍යාපෘතියට කැමති බවත් නොකියවේ. නුඹ සරල ලෙස තොරතුරු රැස් කිරීමට ඔබට ඇති අයිතියකියා සිටීමකි. නුඹ සමග කතා කරන පුද්ගලයාට නුඹ දන්නා බව කියා සිටින්න.

- **දන්වන ලද කැමැත්ත පමණද සැබෑ කැමැත්ත වන්නේ.**

අනාගතයේ ඇති විය හැකි බලපෑම් පිළිබඳ සියලු විස්තර නොමැතිව අප තීරණ ගැනීමේදී එම තීරණය අප විසින් ගන්නා ලද නරක තීරණයක් වීමට ඉඩ ඇත. විශාල සංවර්ධන ව්‍යාපෘති වලදී, හැකි තරම් තොරතුරු නොමැතිව කැමැත්ත ලබාදීම නොකළ යුතුය. මෙම තොරතුරු ලබාදීම ව්‍යාපෘතිය සකස් කරන්නාගේ වගකීමකි.

- **කැමැත්ත සාමූහික විය යුතුය. නමුත් ඒකමතික වීම නොවිය යුතුය.**

බොහෝ ආදිවාසි මිනිසුන්ගේ තීරණ ගැනීමේ සාම්ප්‍රදායික මාර්ගයන් තුළ, පොදු එකඟතාවය සැම විටම සාමූහික කැමැත්ත සහ ප්‍රජාවගේ සුබසාධනය දිගින් දිගටම පවත්වාගෙන යාමට ඇලුම් කළ ප්‍රතිඵලයකි. සමහරක් මිනිසුන්ගේ අදහස් බහුතරයට වැරුද්ධව දිව යයි.නමුත් දිගු කාලයක් මුළුල්ලේ විරුද්ධ මත දරන අය බහුතරයේ ආකල්ප මත පවතිනවා මින් නිගමනය කරන්නේ පොදු එකඟතා තීරණයයි. මෙම ප්‍රතිඵලය තවමත් දිගින් දිගටම සාමූහික හඬක්, ප්‍රජාවගේ කැමැත්ත සහ අදහසයි. සැම ප්‍රජාවකම කැමැත්ත නිර්වචනය කිරීම සහ ප්‍රවේශ වන්නේ කෙසේදැයි තීරණය කරනු ලැබේ.

- **කැමැත්ත දිගින් දිගටම පැවතිය යුතුයි.**

නිදහස්, කලින් සහ දන්වන ලද කැමැත්ත එක් වතාවකදී සිදුවන ක්‍රියාවක් නොවන අතර ව්‍යාපෘතිය පුරා දිගින් දිගටම ගරු කළ යුතුය. ප්‍රජාව විසින් මුල් අදියරේ දී ව්‍යාපෘතියට එකඟ වුවහොත් සංවර්ධන කරන්නා විසින් ඔවුන්ට තව දුරටත් ප්‍රජාවගේ කැමැත්ත සැම අදියරකදීම තිබෙන බවට තහවුරුකෙරේ. ඕනෑම අදියරකදී ප්‍රජාව විසින් ''නෑ'' කියා ප්‍රකාශ කළහොත් ඉන් අදහස් කෙරෙන්නේ නෑ යන්නයි.

නිදහස්, කලින් සහ දන්වන ලද කැමැත්ත පිළිබඳ බොහෝ විස්තර ඉගෙන ගැනීමට,සම්පත් බලන්න, පිටුව 203

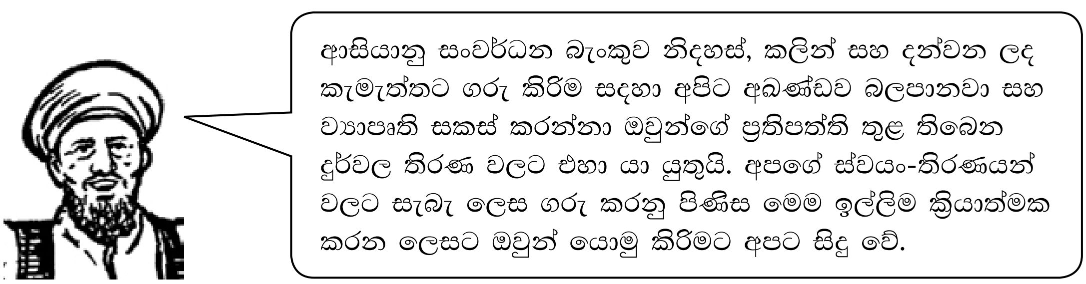

නිදහස්, කලින්, සහ දක්වන ලද කැමැත්ත ගැන ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව කියන්නේ කුමක්ද

නිදහස් කලින් සහ දන්වන ලද කැමැත්ත වින්දිත ආදිවාසි මිනිසුන්ගේ ප්‍රජාවන්, පුද්ගලයන් හරහා සහ/හෝ ව්‍යාපෘතියට සහයෝගය ලබා දෙනු ලබන විශාල ප්‍රජාවන් පිළිගත් නියෝජිතයන්ගේ සාමූහික ප්‍රකාශකයකි.

ප්‍රජාවට ඇති අත්දැකීම් කුමක්ද?

"විශාල ප්‍රජා සහයෝගයක්" යනු "කැමැත්ත" යන්න නොවේ :- එය ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව දන්නේය. නිදහස්, කලින් සහ දන්වන ලද කැමැත්ත ප්‍රයෝගික ලෙසින් ගරු කරන්නේ නම් ආදිවාසි මිනිසුන්ගේ අයිතින්වලට සහ වාසභූමි වලට ගරු කිරිමක් බොහෝ සේ තිබෙන බවට අපට පෙනියා යුතු ය. ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව සහ වෙනත් ආයතන විසින් මෙම ඉල්ලි මට ගරු කරන්නේ ප්‍රජාව විසින් එය ඉල්ලා සිටිනවිටදිය.

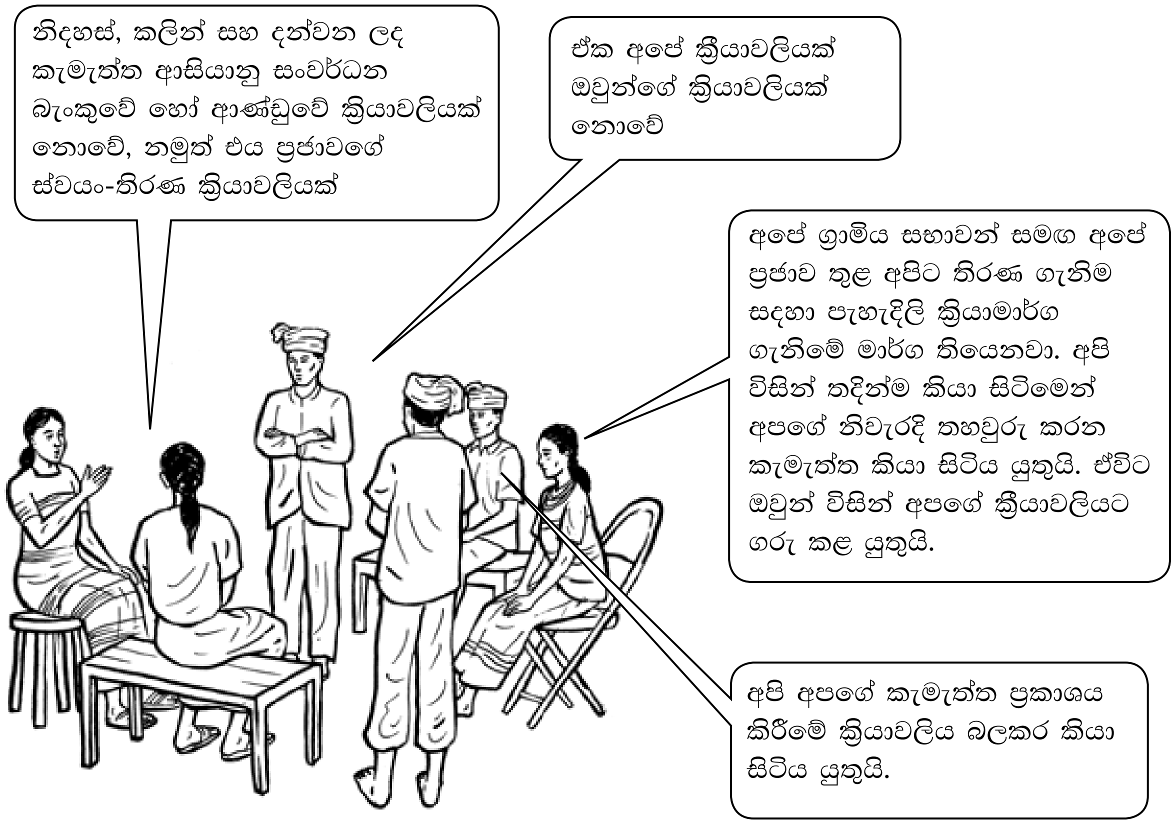

ප්‍රජා හෝඩුවාවන් :

නිදහස්, කලින් සහ දන්වන ලද කැමැත්ත

නිදහස්, කලින් සහ දන්වන ලද කැමැත්ත විනාශකාරි ව්‍යාපෘති නතර කිරිමේ ශක්තිමත් මෙවලමක් ඒ නිසා ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නා විසින් නීති කැඩිමට ඔවුන්ට හැකි හැම දෙයක්ම කරනු ලැබේ බොහෝ විට,සඟවමින් හෝ හානිදායක බලපැම් විභවයන් ප්‍රතික්ෂේප කරමින් ඔවුන් ලබා දෙන්නේ ධනාත්මක් තොරතුරු පමණි.බොරුවෙන් සහ රැවටිල්ලෙන් ඔබගේ ප්‍රජාව බෙදිමට සමාගම් සහ ආණ්ඩු ගන්නා උත්සාහවලට සුදානම්ව සිටිය යුතුයි.

ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නා විසින් ඔබගේ ප්‍රජාවේ මිනිසුන්ට අල්ලස් ලබා දීමට උත්සාහ කරයි. එකමුතුව සිටින්න.

ඔබගේ ප්‍රජාව වෙනුවෙන් කැමැත්ත සන්නිවේදනය කළ හැක්කේ කවුරුන්ට දැයි පැහැදිලි කර ගන්න. සමාගම් විසින් බොහෝ විට එක් පුද්ගලයකුට ගෙවිමක් කර එම පුද්ගලයා සියලු ප්‍රජාවගේ ප්‍රකාශක ලෙස හදුනා ගැනීමට කටයුතු කෙරේ. ඔබගේ නිත්‍යානුකුල අධිකාරිය කවුරුන් දැයි ප්‍රසිද්ධ කරන්න - ඡන්දයෙන් තෝරාගත් නායකයකු, ඔබගේ ප්‍රජා සභාව, වැඩිහිටි සභාව, හෝ කවුරුන් හරි සමාගම විසින් මෙය පිළිගෙන තහවුරු කිරීම ගැන සැලකිලිමත් වන්න.

සමහර වෙලාවට සමාගම් විසින් ඔබගේ ප්‍රජාවගෙන් ඉතා දුරස්ථව උපදේශනයක් සිදු කොට ව්‍යාපෘතියට කැමැත්තක් දක්වන පුද්ගලයන්ට පමණක් ආරාධනා කෙරේ. සමාගම් විසින් උපදේශනයක් පවත්වනු ලබන්නේ කොහෙන් දැයි සොයා බලා ඔබගේ හඬ නියෝජනය කිරීම තහවුරු කෙරෙන නියෝජිතයෙක් යවන්න.

ඔබගේම තොරතුරු සහ සාක්ෂි එකතු කර ගැනීමට සුදනම් වන්න. ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් ව්‍යාපෘතිය සදහා ''විශාල ප්‍රජා සහයෝගයක්'' තිබෙන බව පෙන්නුම් කිරිමට උත්සහ කරයි. ඔවුන් වැරදි බව සනාථ කිරීමට, ඔබගේම කැමැත්ත සහ සමීක්ෂණ ක්‍රියාවලියක් සංවිධානය කරන්න. කොපමණ පිරිසක් ව්‍යාපෘතියට විරුද්ධ දැයි පෙන්නුම් කරන්න.

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් විශාල ජනතාවකගේ සහයෝගය ලබා ගන්නේ කෙසේදැයි වාර්තාවක් සකස් කරන ලෙස ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නා ගෙන් ඉල්ලා ඇත. කරුණක් තහවුරු කර ගැනීමට තිබෙන සාක්ෂි පිළිබඳ ඉල්ලීමක්, වාර්තාව ජායාරූප හා වීඩියෝ යොදාගෙන සකස් කරන ක්‍රියාවලියක් විය යුතුය. පොලිසි හෝ මිලිටරි මඟින් බලයෙන් නම්මවා ගැනීමක් සිදුවුවහොත්, ඔවුන්ගේ ක්‍රියා ඔවුන් ඉදිරියේම වාර්තා කරන්න. එවිට එය නීත්‍යානුකුල නොවන කැමැත්තක් බව පෙන්නුම් කළ හැකිය.

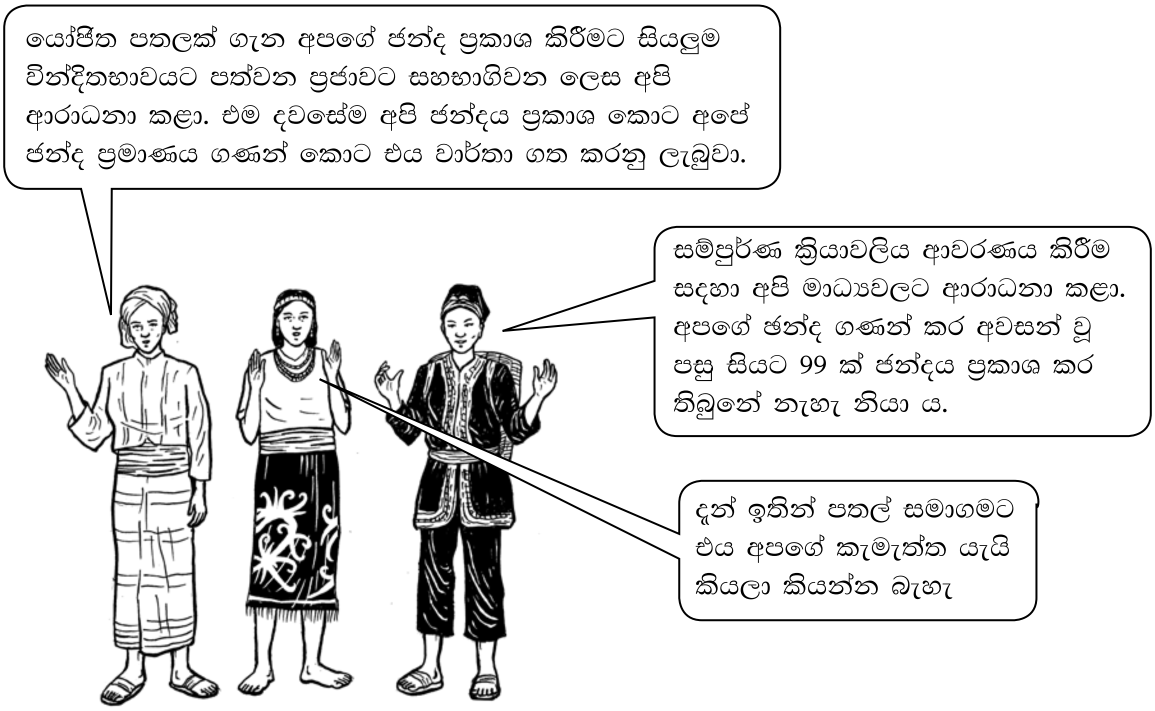

සමාගමක හෝ ආණ්ඩුවේ කවුරුන් හරි ඔබගේ ප්‍රජාවගේ මිනිසුන්ට ඔවුන්ගේ නම් ලැයිස්තුවක ලියන්න කියා කියු විට ඒ ගැන ප්‍රවේසම් වන්න. සමහරක් වේලාවට ඔවුන් විසින් එම ලැයිස්තුව භාවිත කරමින් එම මිනිසුන්ගේ කැමැත්ත ලබා දුන් බව ප්‍රකාශ කළ හැකිය.

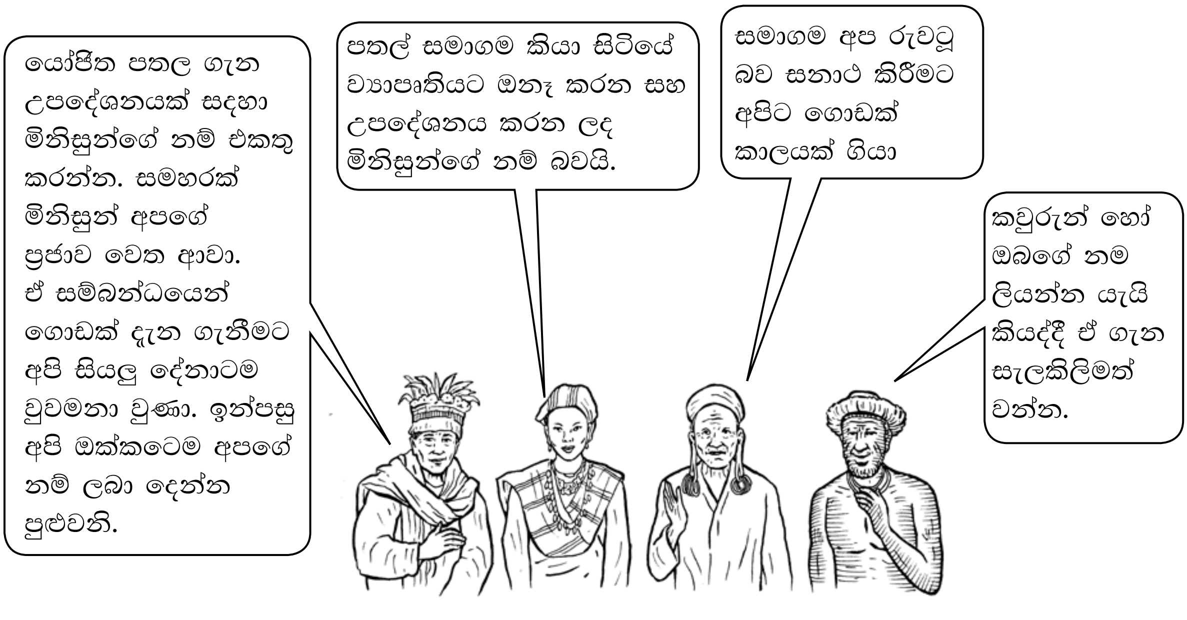

ඔවුන් අකමැති නම් "නැහැ" කියා කියා සිටීමට ඔවුන්ට අයිතියක් තිබෙන බව ඔබගේ ප්‍රජාවගේ මිනිසුන්ට මතක් කර දෙන්න. මෙය කරන්නැයි බල කිරීමට පුළුවන. ඒ නිසා එම අයිතිය ජාත්‍යන්තර නීතිය මගින් තහවුරු කර තිබෙන බව මතක තබා ගන්න. මෙය කණ්ඩායමක් ලෙස ඒකම කිරීමට මිනිසුන්ට පහසු වෙන්ම ආරක්ෂිතයි. සංවිධානය වන්න එවිට ව්‍යාපෘතියට විරොධය පළ කිරීමෙන් මිනිසුන් තනිවී ඇතැයි ඔවුන් නොහැගේ.

ආදිවාසී මිනිසුන් විදියට, නිදහස්, කලින් සහ දක්වන ලද කැමැත්ත සඳහා අපි සටන් වැදුනු අයුරු අපගේ හදවත් වල තියෙනවා. එය අපගේ නිජභූමියයි. අපගේ ප්‍රජාව සහ අපගේ අනාගතයට කුමක් සිදුවන්නේ දැයි පාලනය කිරීමට තිබෙන හැකියාව ගැනයි.

ආහාර වලට ඇති අයිතිය

සෞඛ්‍ය සම්පන්න ආහාර නොමැතිව කිසිවකුට ජීවත්වය නොහැක ආහාරවලට ඇති අයිතිය යනු සියලුම මිනිසුන්ට **අභිමානයකින්** යුක්තව ඔවුන්ටම ආහාර ලබාදීම, කුසගින්නේ නොසිටිම ආහාර සුරක්ෂිතතාවය සහ මන්ද පෝෂණයෙන් නොසිටීම තහවුරු කිරීමයි.

ආහාර වල ඇති අයිතිය ආරක්ෂා කිරීමෙන් අදහස් වෙන්නේ මිනිසුන්ගේ කුසගින්න, ආහාර සුරක්ෂිතතාවය, සහ මන්දපෝෂණය නැති කිරීම සඳහා ආණ්ඩු විසින් කිසිවක් නොකළ යුතු බව නොවේ. ඒ වගේම ඉත් අදහස් කෙරෙන්නේ රජයන් ආහාරවලට ඇති අයිතිය උල්ලංඝනය කළ හැකි ක්‍රියා-ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව සහ විශාල සමාගම්-වැනි බලවත් ක්‍රියාධරයන්ගේ හා ක්‍රියාවලීන්ගෙන් ජනතාව ආරක්ෂා කළ යුතුය.

ආසියානු සංවර්ධන බැංකු ව්‍යාපෘතිය මගින් ආහාර වලට ඇති අයිතිය උල්ලංඝනය කරන්නේ කෙසේද?

විශාල සං**වර්ධන** ව්‍යාපෘතිවල බොහෝ පොදු **බලපෑම්** සමහරක් වන්නේ, අහාර නිෂ්පාදන ඉඩම් ලබා ගැනීම හෝ විනාශ කිරීම. ජල මාර්ග අපවිත්‍ර වීම හෝ වියලි බවට පත්වීම සහ මෙම සියලුම බලපෑම් තුළින්, මිනිසුන්ගේ ජීවනෝපාය, නිවාස හෝ ඉඩම්, විනාශවීම සිදුවන අතර එමගින් මිනිසුන්ගේ ආහාරවලට ඇති අයිතිය උල්ලංඝනය වේ.

ආහාරවලට ඇති අයිතිය මෙම ජාත්‍යන්තර ගිවිසුම් තුළින් තහවුරු කර ඇත.

- **මානව හිමිකම් පිළිබඳ විශ්ව ප්‍රකාශය**
- **ආර්ථික සමාජීය සහ සංස්කෘතික අයිතීන් පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර ප්‍රඥප්තිය**

(මෙම ගිවිසුම් පිළිබඳ වැඩිදුර ඉගෙන ගැනීමට, බලන්න, සම්පත්, පිටුව 189)

අපගේ ආහාරවල ඇති අයිතිය සුරැකීම සමඟ ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති භාවිතා කරන්නේ කෙසේද?

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව හරහා තිබෙන තොරතුරු භාවිතා කරමින්, ජීවනෝපාය සහ ආහාරවලට ප්‍රවේශවීමට තරග කරන ආකාරයෙන් බලපෑම් ඇති කරන්නේ දැයි **ව්‍යාපෘති චක්‍රයේ** (95 පිටුව බලන්න) සෑම අදියරයක්ම ප්‍රජා ක්‍රියාකාරීත්වය අධ්‍යයනය කළ හැකිය. ඒ වගේම, ආසියානු සංවර්ධන බැංකු ව්‍යාපෘතිය **පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරුවක්** (49 පිටුව බලන්න) තබිය යුතු අතර

මහා වේලි මත්ස්‍ය වගාව විනාශ කරයි, කුසගින්නට මඟ පෙන්වයි.

පතල් ගොවිබිම් වනසයි, කුසගින්නට මඟ පෙන්වයි

ඒ මගින් මිනිසුන්ගේ ආහාරවලට ප්‍රවේශ වීමේ අයිතිය ව්‍යාපෘතිය තුළින් බලපා ඇත්තේ කෙසේදැයි සඳහන් කළ යුතුය.

ආසියානු සංවර්ධන බැංකු මූල්‍යාධාර ලබන ව්‍යාපෘතියක් මඟින් ඔවුන්ගේ ජීවනෝපාය හෝ ඔවුන් යැපෙන සැප සම්පත් විනාශවීම මිනිසුන්ට බලපාන සාධකයක් වන්නේ නම්, බලහත්කාරයෙන් නැවත පදිංචි කිරීමේ ප්‍රතිපත්ති වෙත යොමු කිරීම **ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නා** විසින් තහවුරු කළ යුතුය. ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ බලහත්කාරයෙන් **නැවත පදිංචි කිරීමේ** ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති මගින් **භෞතික අවතැන් කිරීමට** හෝ **පන්නා දැමීම** පමණක් ආවරණය නොවන අතර එයින් **ආර්ථික අවතැන්භාවය** ද ආවරණය කෙරේ. මිනිසුන්ට ඔවුන්ගේ ජීවනෝපාය සහ මූලික සම්පත් අහිමි වීම (84 පිටුව බලන්න)

ඔබට මෙම බලපෑම් පිළිබඳ අත්දැකීම් ඇත්නම් හෝ අවධානයෙන් යොමු කරන්නේ නම්, නැවත පදිංචි කිරීමේ සැලැස්මක් ක්‍රියාත්මක කරන ලෙසට ව්‍යාපෘතිය සකස් කරන්නාට ඉල්ලීමක් කිරීමට ඔබට පුළුවන. මෙම වාර්තාව නිර්මාණය කළ යුත්තේ වින්දිත මිනිසුන්ගේ සහභාගීත්වයෙන් මෙන්ම, මිනිසුන්ගේ ජීවනෝපාය ආරක්ෂා වන්නේ ප්‍රතිසංස්කරණය වන්නේ සහ වැඩි දියුණු කරන්නේ කෙසේද යන්න පිළිබඳ පැහැදිලි සැලැස්මක් ඇතුලත් විය යුතු අතර එවිට කිසිදු දිළිඳුභාවයට පත් වේ.

ප්‍රජා හෝඩුවාවන් ඃ ආහාර වලට ඇති අයිතිය සුරැකීම

ව්‍යාපෘතියන් නතර කිරීම සඳහා මූලයක් ඇති වන්නේ කෙසේද කියා පෙන්නුම් කරන්න, මක්නිසාද, මෙය කෙතරම් විනාශකාරී වන්නේ දැයි සෑම කෙනෙකුටම දැක බලා ගත හැකිය. උදාහරණයන් වශයෙන් මීකෝන් ගංගාව මත වේල්ලක් ගොඩ නැගීම වලක්වන ලද ව්‍යාපාරයේ ව්‍යාපෘතිය "මීකොන් සුරකිමු අපේ ගංගාව මිලියන ගණන් පෝෂණය කරයි" මෙය ඉතාමත් ප්‍රතිඵලදායක විය.

ප්‍රජා මූලික පරීක්ෂණ (145 සිට 50 දක්වා බලන්න) මගින් ප්‍රදේශවාසීන් ඔවුන්ගේ ඉඩම් වලින් සහ ගංගාවෙන් ආහාර ලබා ගන්නවා දැයි පෙන්නුම් කළ හැකිය. ව්‍යාපෘතිය ඉදිරියට පවත්වාගෙන ගියහොත් ස්වාභාවික සහ ප්‍රජාව සතු සම්පත් සියල්ල ප්‍රදර්ශනය කළ හැකිය.

කෘෂිකාර්මික ප්‍රජාවන් සම්බන්ධයෙන් ගත්විට ඉඩම් අහිමිවීම යන්නෙන් අදහස් කෙරෙන්නේ කුසගින්නේ සිටින මිනිසුන්ය. ආසියානු සංවර්ධන බැංකු නැවත පදිංචි කිරීමේ ප්‍රතිපත්තිය (84 සහ 85 පිටු බලන්න) තුළින් තහවුරු කරන්නේ ඉඩම් මූලික ජීවනෝපාය සහිත අලුතින් ලබන ඉඩම් මිනිසුන්ට ලබා දිය යුතු බවයි. මෙය ඉල්ලුම් කිරීම සහ ඒවා දරා ගැනීම වගවීමකි.

ආසියානු සංවර්ධන බැංකු ව්‍යාපෘතියක් නිසා ඔබගේ ජීවනෝපාය නැති වුවහෙත් හෝ ඔබ යැපුණු සම්පත් අහිමි වුවහොත්, ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව සහ ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නාට සැලැස්ම නිර්මාණය කරීමේදී ඔබ ද මහන්සි වන නැවත පදිංචි කිරිමේ සැලැස්මක් සකස් කරන ලෙස ට බල කර සිටිය හැකිය.

කතාන්දරය : අපගේ ගෙවත්තෙන් ලැබෙන එලදාව හරහා විරෝධය දැක්වීම

ඉන්දියාවේ, බැංගලෝර් නගරයෙන් එපිට පිහිටි කෘෂිකාර්මික ප්‍රදේශයන් තුළ, අපද්‍රව්‍ය පිලියම් බලාගාරයක්, පෙට්‍රෝරෝලියම් කම්හලක් සහ වෙනත් විශාල සංවර්ධන කර්මාන්ත වලින් සමත් විත වන අති විශාල විශේෂ ආර්ථික කලාපයක් නිර්මාණය කිරීමට ආණ්ඩුවට අවශ්‍ය විය. නමුත් ඒ පළාතේ ගොවි ජනපද වල ඉන්නා මිනිසුන්ට ඔවුන්ගේ ලස්සන නිවාස, ගොවිපලවල්, වනාන්තර වන අතර පන්සල් කාර්මික මුඩුබිමක් වෙනවාට කැමති වූයේ නැහැ.

ඉන්දියාවට ජාතික නීතියක් තිබෙන අතර එමගින් කියා සිටින්නේ විශේෂ ආර්ථික කලාප ගොඩනැගිය හැක්කේ "නිසරු ඉඩම්" වල පමණක් වන අතර කුඹුරු ගොවි බිම්, වනාන්තර, විල්, ගංගා, ළිං, හෝ සරුසාර ඉඩම් පිරි ප්‍රදේශවල නොවේ. මෙම ප්‍රදේශය බැංගලෝරයේ පිහිටි සාරවත් ගොවි බිම් ප්‍රදේශවලින් එකක් වුවද දූෂිත ආණ්ඩු නිලධාරීන් විසින් මෙම ප්‍රදේශ නිසරු ඉඩම් ලෙස ප්‍රකාශයට පත් කෙරුවා.

ගම්වාසීන් විසින් ආණ්ඩුවට සහ ජනමාධ්‍ය වලට මෙම ප්‍රදේශය නිසරු බිම් ප්‍රදේශයක් නො-වන බව කියා සිටීමට උත්සාහ කළ ද කිසිවකු ඊට ඇහුම්කන් දුන්නේ නැහැ. අවසානයේ දී, ඔවුන් මුඩුබිම් වල ජීවත් නොවූ බවට පෙන්වීමට සැලැස්මක් ඔවුන් විසින් ගෙන එනු ලැබූ අතර ඒ නිසා-වෙන් විශේෂ ආර්ථික කළාප සැලැස්ම නීති විරෝධී බවට සනාථ කිරීමටත් ඔවුන් කටයුතු කළා. ඔවුන්ගේ සැලැස්ම තුළින් රජයේ සහ බැංගලෝර් වැසි වනාන්තරවල සිටින **මිත්‍ර සන්ධානයෙන්** සහ බොහෝ මිතුරන් ගෙන්ද ජය ලැබීමට කටයුතු සකස් කර තිබිණ.

ගම්වාසීන් විසින් සාමකාමී විරෝධතා පාගමනක් සංවිධානය කරනු ලැබූ අතර සෑම කෙනකුම ඔවුන්ගේ ගෙවත්තේ හෝ ගොවි බිම් වලට එලදාවන් : පළතුරු, එලවළු, වී සහ බොහෝ දේවල් රැගෙන යමින් ඊට සහභාගි වුනා. මෙම සාමකාමී විරෝධතා පා ගමන පොලොවේ සරුසාරවත් භාවයේ ලස්සන පෙන්නුම් කළ මගක් වූ අතර එය බැංගලෝර් රජයේ කාර්යාලය අසලින් අවසන් කෙරිණ. ඔවුන් විසින් ඔවුන්ගේ බිම් මුඩුබිම් කියා වර්ගීකරණය කිරීමේ වගකීමට සම්බන්ධ කටයුතු කරන රජයේ නිලධාරියාගේ, මේසය මත ගෙන ලද එලදාවන් සියල්ල තබනු ලැබුවා.

පාගමනට පෙර, බැංගලෝර් මාධ්‍ය වෙළඳසැල් සහ සියලුම පුවත්පත් වාර්තාකරුවන් ඔවුන් විසින් කැදවා තිබුණා. ඔවුන් මාධ්‍ය වෙළඳපල වලට මෙම පා ගමනට ආරාධනා කර තිබුණා. ඒ වගේම පැමිණි වාර්තාකරුවන්ට වෙනත් පුවත්පත් වල අයටත් කතා කළ බව කියා සිටියා. සෑම වෙළඳපලකටම ඔවුන් කියා සිටියේ : හලෝ හෙට අපේ පාගමනට ඔබලාට එන්න පුළුවන්ද? අපි ඩෙකන් හෙරල්ඩ් වලටත් කථා කර තිබෙනවා : ඔවුන්ගේ ප්‍රධාන වාර්තාකරුවන් එවීය. මෙය මාධ්‍ය අතර තරඟයක් ඇති කරන්නටද වුණා. ඒ අනුව සෑම පුවත්පතකටම ඔවුන්ගේ වාර්තාකරුවකු එවනු ලැබුවා.

පා ගමන සාර්ථක වුණා. මාධ්‍ය විසින් ඔවුන්ගේ ඉඩම් වලින් ගෙනෙන ලද සාරවත් එලදාවන් රැගත් පා ගමන සහ රජයේ කාර්යාලය මල්, එලදාව හා පළතුරු වලින් පිරී තිබෙන ආකාරය දැක්වෙන ජායාරූප ගනු ලැබුවා. කිසිවකු අත්අඩංගුවට නොගත් අතර පා ගමනේ විසිතුරු රටපුරා තිබෙන පුවත්පත් බොහෝමයක පල කර තිබුණා.

මෙම ක්‍රියාව නිසා ගම්වාසීන්ගේ ත්‍යාගශීලි බව සහ සතුටුදායක බව ඔවුන්ගේ ඉඩම්වල සාරවත් බව ද පෙන්නුම් කරනු ලැබුවා. එව ඔවුන්ගේ ව්‍යාපෘතිය ගොඩ නැගෙන්නට ද උදව්වක් වුණා. නගරයේ මිනිසුන් ඉඩමේ සාරවත් බව පෙනුනා.

මෙම ක්‍රියාව සාමකාමී එකක් මෙන්ම ගම්වාසින්ගේ ත්‍යාගශීලි බව සහ සතුටුදායක බවත් ඒ වගේම ඔවුන්ගේ ඉඩම්වල සාරවත් බවඳ පෙන්නුම් කරනු ලැබුවා. එය ඔවුන්ගේ ව්‍යාපාරය ගොඩ නැගෙන්නටද උදවුවක් වුනාථ නගරයේ මිනිස්සු ඉඩම් වල සාරවත් බව දැක්කම ඔවුන් ථ අපේ පළාතේ මෙම සාරවත් ප්‍රදේශ අපි ආරක්ෂා කර ගත යුතුයි කියා හිතුවා.

මෙම කතාන්දරයෙන් ඉගෙන ගන්න පුළුවන් කුමක්ද?

අපගේ ක්‍රියාවන් තුළ අපි අවිහිංසාව, ලස්සන, සහ නිර්මාණශීලිත්වය භාවිතා කළාම, අපව පොදු ජනතාවගේ සහයෝගය ගොඩ නගාගන්න හැකිවුණා. ඒ වගේම බොහෝවිට තීරණ ගන්නාගේ තීරණ ද වෙනස් කර ගැනීමට පුළුවන් වුනා. මෙම ක්‍රියාවෙන් අපට මතක් කර දෙනු ලබන්නේ අපි කුමකට, මක්නිසාද සටන් කරන්නේ කියා අපි සරල විදියට කටයුතු නොකරන විට, මෙන්ම ආරක්ෂා වීමට සටන් කිරීමේ තිබෙන පොහොසත් බව කොතරම්ද යන්නය. මෙම ක්‍රියාදාමය තුළ පොළොව තුළ ජීවිත ආරක්ෂා කර ගැනීමේ අපගේ උත්සාහයන් වලට අප සමග සම්බන්ධ වීමට මිනිස්සු උද්යෝගිමත් වුණා.

සුදුසු නිවසකට ඇති අයිතිය.

නිවාසවලින් ආරක්ෂාව සහ සෙවන, පුද්ගලිකත්වය, පවුලක ප්‍රජාවට හිතකර අවකාශය සහ අපගේ වැඩ කරන හැකියාවන් මෙන්ම ජීවනෝපායට පදනමක් ද සපයනු ලැබේ. මානව හිමිකම් පිළිබඳ විශ්ව ප්‍රකාශනය කියා සිටින්නේ :

''සෑම කෙනෙකුටම ආහාර, ඇඳුම්, නිවාස, වෛද්‍ය රැකවරණ සහ අවශ්‍ය සමාජ සේවා සහ රැකියාවන් නොමැති විට, රෝගී වීම, ආබාධිත වීම, වැන්දඹුභාවය, වැඩිහිටිභාවය, පාලනයකින් එහා ගිය තත්වයක් තුළ අනෙකුත් ජීවනෝපායන් අඩුපාඩුකම්, ඇතුළු සෞඛ්‍යයන් සඳහා සුදුසු ජීවන තත්වයක් සහ ඔහුගේ පවුලේ යහපත සඳහා අයිතියක් ඇත්තේ ය''

ජාත්‍යන්තර නීතිය විසින් සුදුසු නිවාසයකට සුදුසු වහලක් සහ බිත්තිවලට වඩා ගැනෙන අයිතියක් ලෙස පිළිගනු ලැබේ. **සුදුසු නිවසකට** ඇති අයිතියට කොටස් 7ක් ඇතුළත් වේ :

විශාල පරිමාණයේ සංවර්ධනයේ නරකට කරන **බලපෑම්** වලින් එකක් වනුයේ **බලහත්කාරයෙන් අවතැන් කිරීමය**. මෙය ව්‍යාපෘතියකට මඟක් සෑදීමේදී මිනිසුන් ඔවුන්ගේ නිවාසවලින් පන්නා දමනු

සුදුසු නිවාසයකට ඇති අයිතිය **ආර්ථික, සමාජීය, සහ සංස්කෘතික අයිතීන් පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර ප්‍රඥප්තිය** විසින් ද පිළිගෙන ඇත. (වන පිටුව බලන්න)

ලැබේ. ලොව පුරා සිටින මිනිසුන් බොහෝමයක් බලහත්කාරයෙන් අවතැන් කිරීම නිසා දිළිඳුභාවයට පත්වේ.

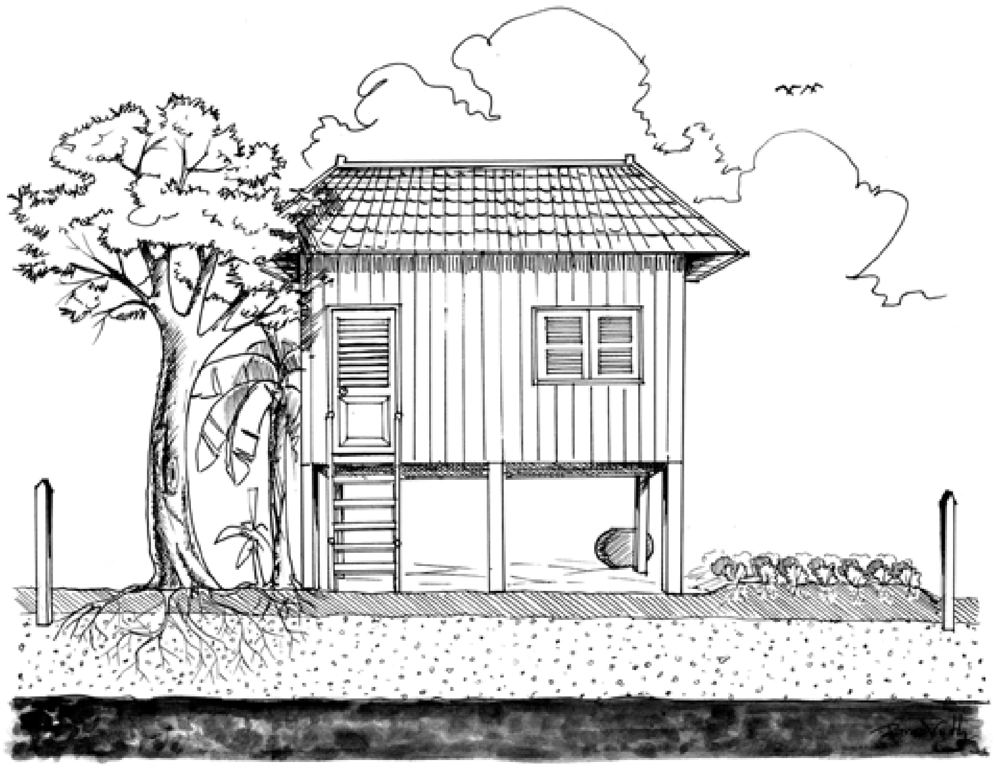

නිවසකට ඇති තරම් ඉඩකඩද, පුද්ගලිකත්වය සහ ආරක්ෂාවද අවශ්‍ය ය.

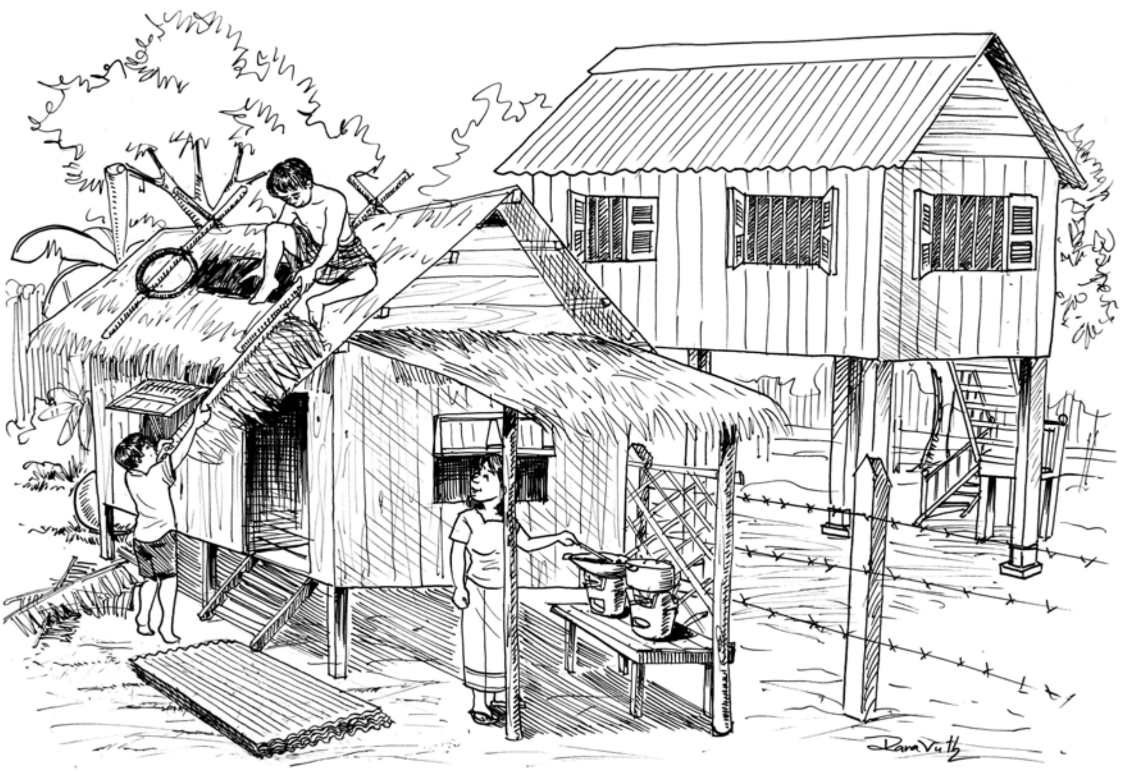

නිවාසකට යන වියදම අධික මිලක් තැබිය යුතුයි.

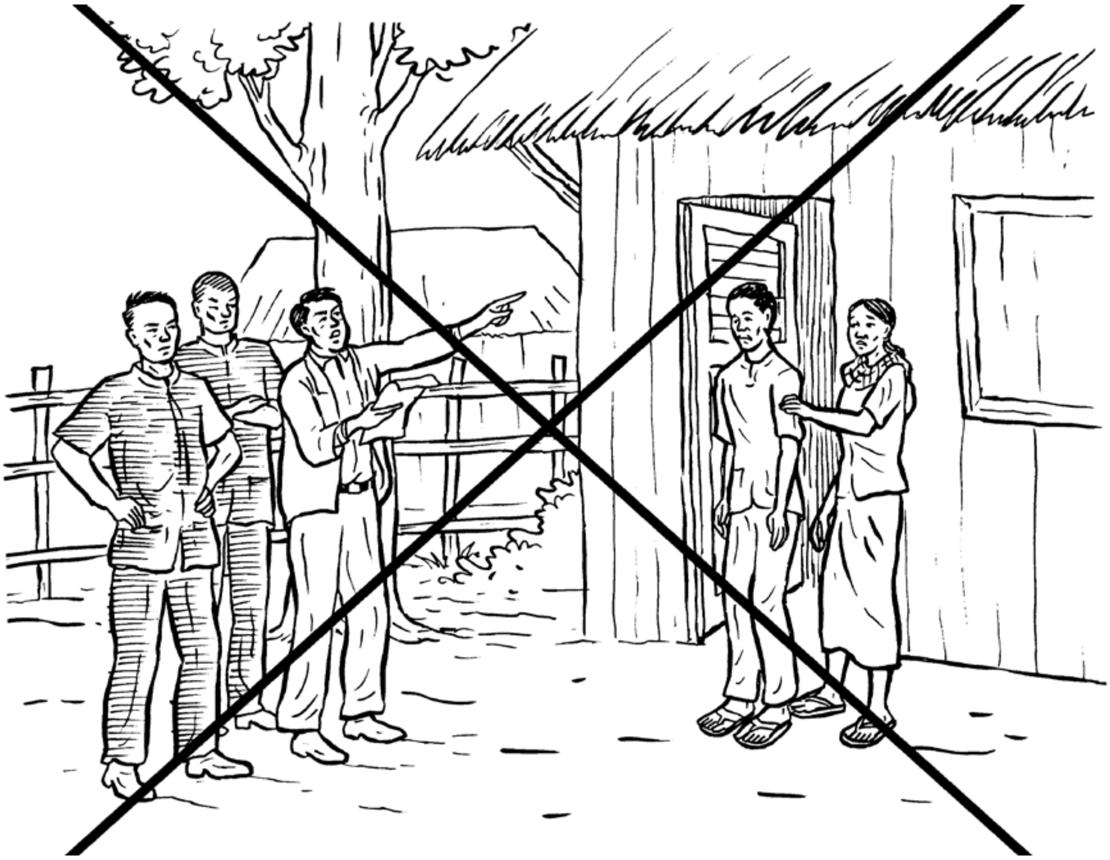

සියලු මිනිසුන් බලහත්කාරයෙන් ඉවත් කිරීම වලක්වීම පිණිස ඉඩමේ යුත්තිය පිළිබඳ ආරක්ෂාව තිබිය යුතුය

වාර්ගිකව හෝ වෙනත් හේතුවකින් නිවාස වෙනස් කොට සැළකිල්ලට භාජනය නොකළ යුතුය.

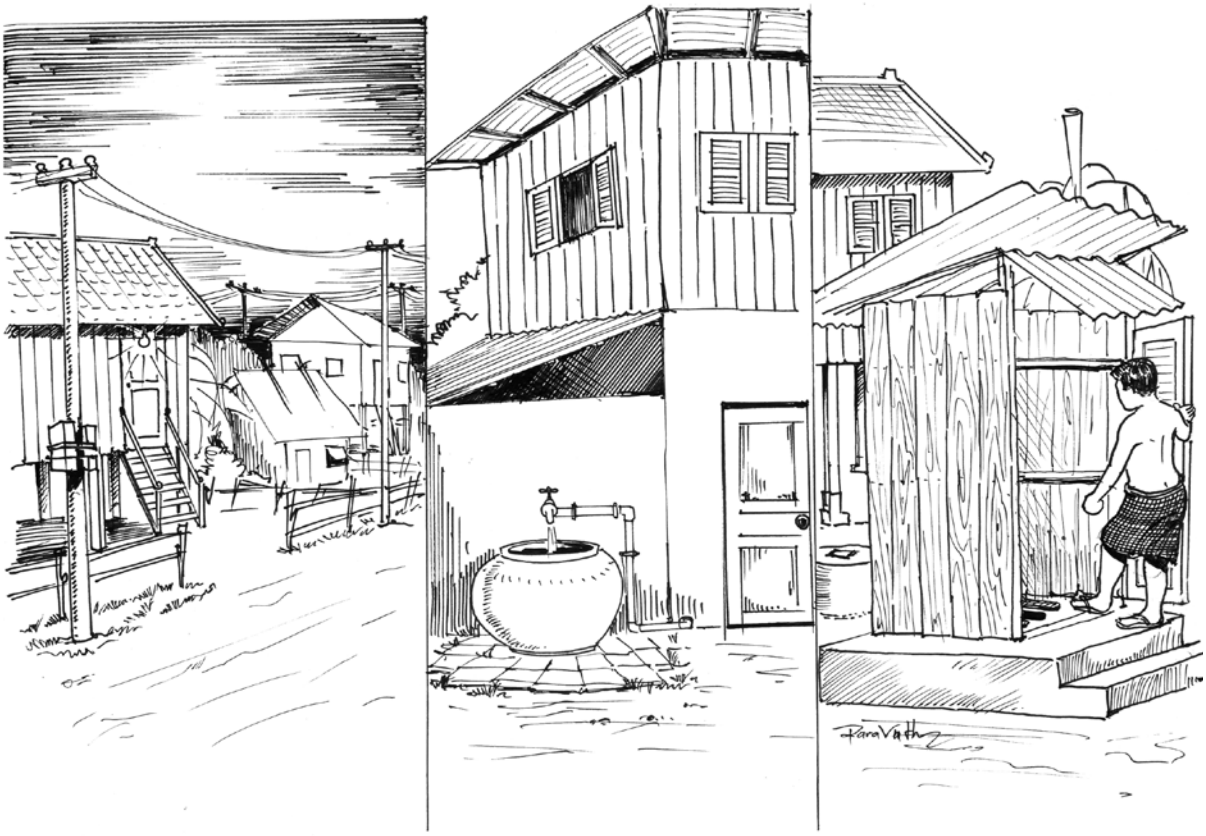

නිවසකට මූලික සේවාවන්ට ප්‍රවේශවීමට ඉඩ තිබිය යුතුයි.

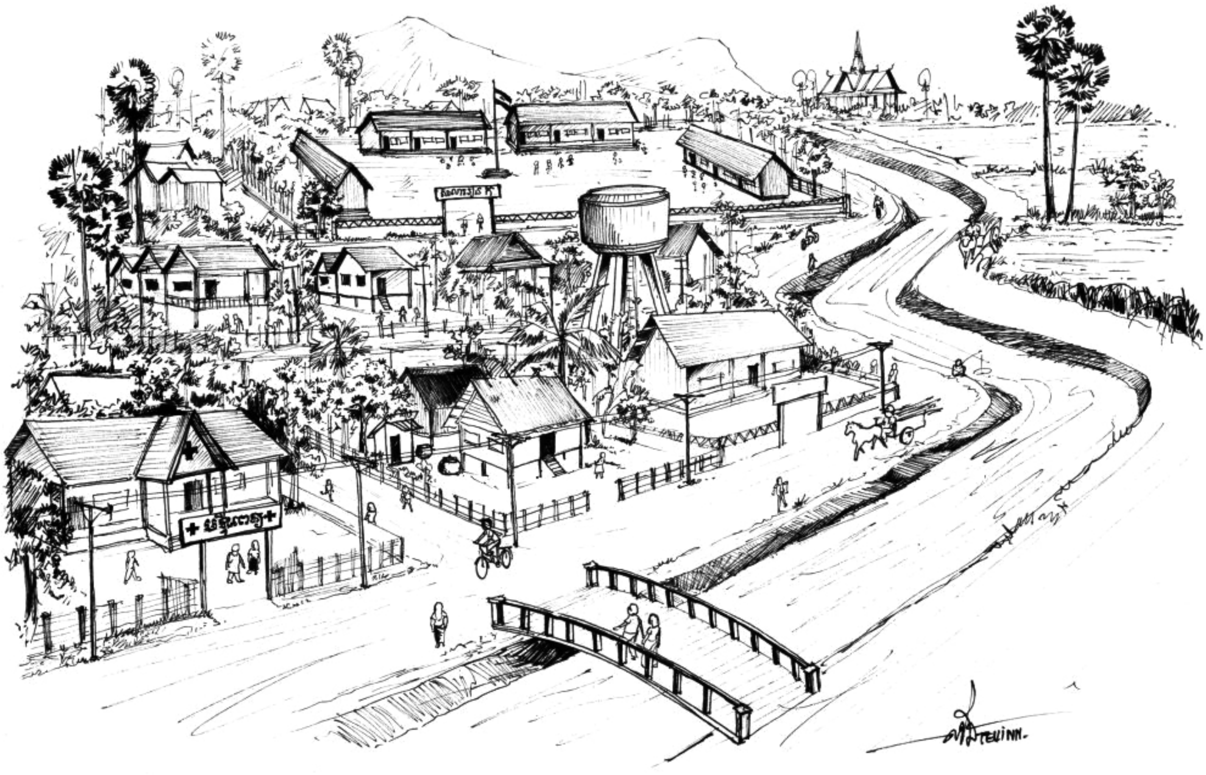

නිවාස නිර්මාණය කර ගොඩ නැගිය යුත්තේ මිනිසුන්ගේ සම්ප්‍රදායන්ට සහ සංස්කෘතියට ගරු කරමිනි.

සමහරක් වේලාවට, ව්‍යාපෘතියකට මගක් සෑදීම සඳහා ඔවුන්ගේ නිවාස සහ ඉඩම් ලබා ගැනීම තුළ මිනිස්සු ඍජුවම පන්නා දැමීමක් සිදු කෙරේ. අනෙකුත් කාරණාවලදී, අපවිත්‍ර වීම සහ අනෙකුත් ව්‍යාපෘති බලපෑම් අප්‍රසන්නවීම තුළ මිනිසුන්ට ආරක්ෂා වීමට ඔවුන්ගේ නිවාස වලින් සහ ඉඩම් වලින් යාමට සිදුවේ. දෙයාකාරයෙන්ම අවතැන්වීම නිවාසකට ඇති අයිතිය උල්ලංඝනය කෙරේ.

මිනිසුන්ට ඔවුන්ගේ නිවාස අහිමි වීම, ඔවුන්ට මේවාද අහිමි වේ :-

- දර, ආහාරයට ගන්නා දේවල්, සතුන්ට අවශ්‍ය පිදුරු, බෙහෙත් සඳහා වනාන්තර හෝ මාළු ඇල්ලීම සඳහා ගංගා වැනි සම්පත්වලට ඇති ප්‍රවේශය
- පාසල් සහ සෞඛ්‍ය සායන වැනි සේවාවලට ඇති ප්‍රවේශය
- ආහාර සහ ජීවනෝපාය සඳහා ඔවුන් යැපෙන ඉඩම්

බලහත්කාරයෙන් අවතැන් කිරීම බොහෝ විට, ප්‍රජාවන් සහ සමාජය සහයෝගය කැඩීයාම බිඳී යාමට, වෙන් කිරීමට හේතුවීම, විශාදයට, සහ සංස්කෘතික දැනුම සහ අනන්‍යතාවය අහිමිවීමට කැඳවාගෙන යාම සිදුවේ.

සුදුසු නිවසකට ඇති අයිතිය උල්ලංඝනය වීමෙන්, එය බොහෝ විට අනෙකුත් අයිතීන් උල්ලංඝනය වීම් වලටද බලපානු ලැබේ. උදාහරණයක් වශයෙන්, නිවාස සහ නිවාස අහිමි මිනිසුන් බහුල ලෙස ඉහළ දිළිඳුභාවයකට, අවමන් සහගත සැලකිල්ලට, සූරා කෑමට සහ පදනම් රහිත අත්අඩංගුවට ගැනීම් වලට මුහුණ පානු ලැබේ.

මිනිස්සු විධිමත් ලෙස පන්නා දැමීමක් සිදු නොකළ ද ඔවුන් බොහෝ විට ඔවුන්ගේ සුදුසු නිවාසයකට ඇති අයිතිය උල්ලංඝනය වීමෙන් තවමත් පීඩා විඳිති. ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව මුල්‍යාධාර ලබාදෙන ව්‍යාපෘතියක් හේතු කොටගෙන මිනිසුන්ට ඔවුන්ගේ ජීවනෝපාය හෝ ඔවුන් යැපෙන ලද සම්පත් අහිමිවන්නේ නම් ව්‍යාපෘතිය සකස් කරන්නා විසින් බලහත්කාරයෙන් නැවත පදිංචි කිරීමේ ප්‍රතිපත්තිය අදාල කර ගැනීම අවශ්‍ය කෙරේ.

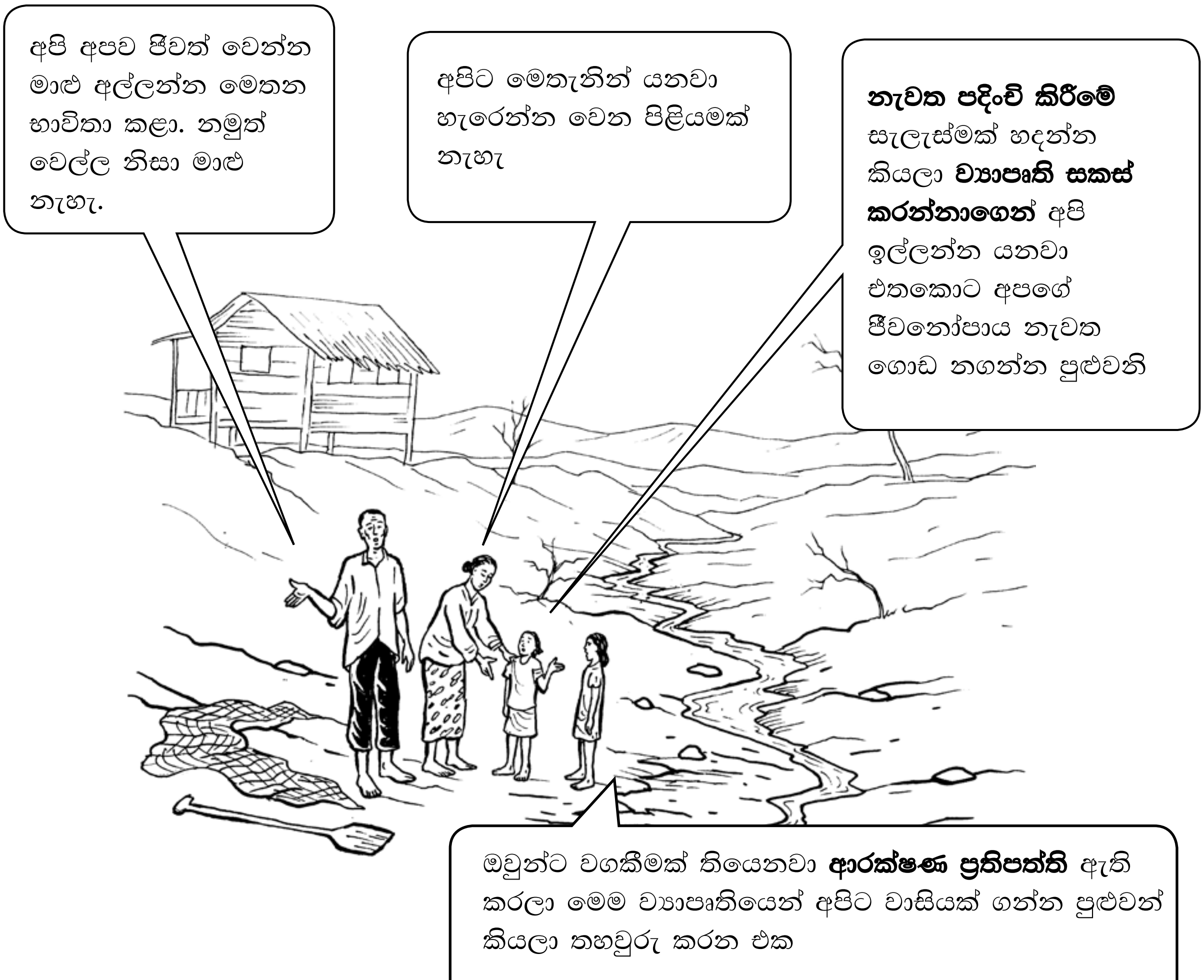

කතාන්දරය : මහාමාර්ගය 1 කාම්බෝජයේ මිනිසුන් දිළිඳුභාවයට පත්කිරීම

1998 දී ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් ප්නොම් පෙන් (Phnom Penh) අගනගරය සහ වියට්නාමයේ දේශ සීමාව අතර පාරක් ගොඩ නැගීම සඳහා ඩොලර් මිලියන 40 ක ණය ආධාරයක් කාම්බෝජියානු ආණ්ඩුව ලබා දුන්නා. ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව කියා සිටින්නේ මාර්ග 1 කියන පාර ප්නොවු පෙන් සහ වියට්නාමය අතර මිනිසුන්ට ගමන් කිරීම පහසු කරන ලාභදායි ඉක්මනින් යා හැකි ආරක්ෂිත පාරක් බවයි. අලුත් පාර ගැන ඔවුන් කියා සිටින්නේ මහාමාර්ගය දියුණු ප්‍රජාවට බොහෝ ව්‍යාපාර ගෙන ඒවි කියාය. ඒක වෙළඳාම දියුණු කරන නිසා එය රටට හොඳ එකක් බව ඔවුන් කියා සිටියා.

බොහෝ දේශීය මිනිසුන්ට මහාමාර්ග 1 ගොඩ නැගීම අවශ්‍ය කෙරුණා. ඔවුන් සිතුවා එක ආරක්ෂිතව සහ වේගයෙන් ගමන් කරන්න පුළුවන් වගේම වෙළඳාම සහ වාණිජ අවස්ථාවන් වැඩි වෙන්න පුළුවන් කියා හිතුවා. නමුත් ඉදිකිරීමේ කටයුතු පටන් ගත්තාට පසුව සෑම කෙනාටම යහපත් වන ආකාරයට එය ගොඩ නැගෙන්නේ නැති තත්වයකට මහමාර්ග 1 පත්වුනා.

මහා මාර්ගයට විශාල ඉඩම් ප්‍රමාණයක් අවශ්‍ය නිසා කාම්බෝජ ගම්වාසීන් 6000 ක් පමණ ඔවුන්ගේ නිවාසවලින් සහ ඔවුන්ගේ ගොවිබිම් වලින් අවතැන් කරනු ලැබුවා. ඔවුන් ඉඩම් නොමැති සහ නිවාස නොමැති පිරිසක් බවට පත්වුනා. ඔවුන් ගොවියන් වීම නිසාම, ඔවුන්ගේ ඉඩම් අහිමිව කියන්න ඔවුන්ගේ ජීවනෝපායන් නැති වීමක් ලෙසයි.

කාරණා දරුණු වීමට බලපෑවේ, ව්‍යාපෘතිය මගින් ඔවුන්ට ජීවත්වීමට අලුත් තැනක් (**අලුත්තැනකට යාම**), ඔවුන්ගේ ජීවනෝපාය ප්‍රකෘතිමත් කිරීමට උදවුවක් (**පුනරුත්ථාපනය**) හෝ අලුතින් ගොඩනගන්න උදව්වීමට ඔවුන් කිසියම් මුදලක්වත් (**වින්දිත**) ලබා දුන්නේ නැහැ.

ජීවත්වීම වෙනුවෙන් බොහෝ ගොවීන්ට මුදල් ණයට ගැනීමට සිදුවුණා. නමුත් ණයට ගන්නා මුදල් වෙනුවෙන් ඉහල පොලී අනුපාතිකයක් ගෙවන්න සිදු වුණා. ඔවුන්ට මුදල් ආපසු ගෙවා ගැනීමට බැරි වුනාම ඔවුන්ට අන්තිමට විශාල ණය මුදලක් ගෙවන්න ඉතිරි වුනා.

ප්‍රජා සාමාජිකයන්ගේ සමහරක් දෙනා ඔවුන්ගේ නිවාස අහිමිවීම වෙනුවෙන් ව්‍යාපෘතියෙන් වන්දියක් ගෙවිය යුතු බව ඉල්ලා සිටින්නට සංවිධානය කළා. ප්‍රජා සාමාජිකයින් ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව ගැන අධ්‍යයනය කර **පැමිණිල්ලක්** ගොනු කළා. ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවට කරන ලද මෙම බලපෑම තුළින් කාම්බොජියානු ආණ්ඩුවට බලකර සිටීමෙන් වන්දි මුදල් ලබා දීමට කටයුතු කළා. තවමත් සෑම කෙනකුටම මුදල් ලැබී නැහැ. ඒ වගේම බොහෝ මිනිසුන් ඔවුන් ඉස්සර සිටින තත්වයට වඩා දිළිඳුභාවයට පත්වෙලා.

අද ඔබ ප්නොම් පෙන් සහ වියට්නාමය අතර තිබෙනවා මහාමාර්ග 1 ඔස්සේ ගමන් කරන්නේ නම් ඔබ සිතයි පරණ පාර පුරා ශ්‍රෙෂ්ඨ වැඩි දියුණු කරිමත් කරලා තියෙනවා කියලා. නමුත් මහා මාර්ගය ඉදි කිරීම නිසා දහස් සංඛ්‍යාත ගොවියන්ට ඔවුන්ගේ ජීවනෝපාය සහ ඉඩම් අහිමි වුණා.

මෙම කතාන්දරයෙන් ඉගෙන ගත හැක්කේ කුමක්ද?

ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමට ඉඩ හැරීම තුලින් බොහෝ මිනිසුන්ට ඔවුන්ගේ නිවාස සහ ජීවනෝපාය අහිමිවීම තුළ දිළිඳුභාවයට පත්වුණා. මහාමාර්ග-1 වින්දිතභාවයට පත් මිනිසුන් ආරක්ෂා කිරීම සම්බන්ධයෙන් වන ආසියානු සංවර්ධන බැංකු විසින් සඳහන් කරනු ලබන දුප්පත්කම අවම කිරීමේ මෙහෙවරට ළඟාවීමට අපොහොසත් වුණා.

සාකච්ඡාව සඳහා ප්‍රශ්ණ :-

- මහාමාර්ග 1 ව්‍යාපෘතිය තුළින් උල්ලංඝනය කරන ලද්දේ කුමන අයිතිවාසිකම්ද?
- මෙම කාරණාවේදී ආසියානු සංවර්ධන බැංකු බලහත්කාරයෙන් නැවත පදිංචි කිරිමේ ප්‍රතිපත්ති උල්ලංඝනය කළේ කෙසේද?
- මහාමාර්ග නිසා ඔවුන්ගේ ඉඩම් සහ නිවාස අහිමිවන බව අවතැන් වූ ජනතාව දැන ගෙන හිටියා නම් එම තත්වය වලක්වා ගැනීම සඳහා ඔවුන් විසින් කළ යුතුව තිබුනේ කුමක්ද?
- ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් ආර්ථික, සංවර්ධනය තරම් වැදගත් වන **මානව හිමිකම්** ලබා දුන්නා නම් මහා මාර්ගය වෙනස් වුයේ කෙසේද?

මින් අදහස් කරන්නේ ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නා විසින් නැවත පදිංචි කිරීමේ සැලැස්ම සමඟ වින්දිතභාවයට පත්වන පුද්ගලයන් ආරක්ෂා කිරීම, ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම, ඔවුන්ගේ ජිවනෝපාය වැඩි දියුණු කිරිමේ කටයුතු කළ යුතුව තිබිණ.

බලහත්කාරයෙන් නැවත පදිංචි කිරීමට, බලහත්කාරයෙන් අවතැන් කිරීමට සහ දිළිඳුකමට පත් කිරිම.

වඩාත් පොදු අසාධාරණකම්වලින් එකක් වන්නේ මිනිස්සු බලහත්කාරයෙන් අවතැන් කිරීමෙන් ඔවුන් දිළිඳුභාවයට පත්වීම තුළය. සංස්ථාවන් සහ ආණ්ඩු ඒජන්සි විසින් නිතරම කරනු ලබන පොරොන්දුවක් වන්නේ නව නිවාස, ජිවනෝපාය පහසුකම්, අනෙකුත් උදවු ඇතුළු සෑම කෙනෙකුටම වන්දියක් ලැබීම හෝ පුනරුත්ථාපනයන් කිරීමක් සිදු කරන බවට කරනු ලබන බවයි. නමුත් බොහෝ විට මෙම පොරොන්දු ඉටු කිරීම සිදු නොවේ.

බොහෝ අවස්ථාවන් වලදී, මිනිස්සුට කිසිදු වන්දියක් නොලැබේ. ඒසේ නොමැති නම් ඔවුන්ට ලැබෙන්නේ ඉතා සුළු මුදලක්. සමහරක් වෙලාවට වන්දි ලබා දීම හෝ පුනරුත්ථාපනය කිරීම ඒජන්සිවල වගකීමක් වුවද, පොරොන්දු වු පරිදි නව නිවාස සදා දීමත් අයත් වන්නේ සරල ආකාරයෙනි.නිතරම වාගේ නිවාස හෝ නැවත පදිංචි කිරීමේදි ප්‍රජා අවශ්‍යතාවයන්ට යෝග්‍ය නොවන, ජල මාර්ග, විදුලිය, පාසල් සහ රැකියා ස්ථාන වලට ඉතා ඈතින් පිහිටි ස්ථානවල ගොඩනගා තිබෙන්නේ අයෝග්‍ය ආකාරයෙනි.

විශාල ව්‍යාපෘති සැලසුම් කිරීමට අනුමත කිරීම සහ ගොඩ නැගීමට දිගු කාලයක් ගතවේ. සමහරක් විට අවුරුදු 100 සිට 200 දක්වා කාලයකි. බොහෝ විට පුනරුත්ථාපන සැලැස්ම සැලසුම් කරනුයේ ආරම්භයේ වුවත් අවුරුද්දක් ගතවූ පසුවද මිනිසුන් නැවත පදිංචි කිරීම සිදු නොකෙරේ.

ඒ අතරතුරදීම, ළමයින් හැදී වැඩී ඔවුන්ට ද ළමයි සිටින අතර පුනරුත්ථාපන සහ වන්දි ලබා දීමේ සැලසුම් තුළ තවදුරටත් ඔවුන්ගේ අවශ්‍යතාවයන් ගැන සලකනු නොලැබේ.

භෞතිකව සහ ආර්ථිකව අවතැන් කිරීම

මිනිසුන් ඔවුන්ගේ ක්‍රියාවලියන් භෞතික සහ ආර්ථික කාරණා මත අවතැන්වීම සිදුවේ. ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති තුළින් දෙයාකාරව අවතැන් වීම ආවර්ණය කෙරේ.

භෞතික අවතැන්වීම යනු, ඔබ නිවස කියා හඳුන්වන ඉඩම හෝ නිවස අහිමිවීමය. ඒ වගේම මෙය පන්නා දැමීම හෝ බලහත්කාරයෙන් නැවත පදිංචි කිරීම කියාද කියනු ලැබේ.

බලහත්කාරයෙන් නැවත පදිංචි කිරීම පිළිබඳව ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව කියන්නේ කුමක්ද?

ව්‍යාපෘතියක් නිසා මිනිසුන්ට ඉවත්වන ලෙසට බලකරන්නේ නම්, අසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්තිවලින් කියා සිටින්නේ ඔවුන් දුක් විඳීමේ හානිය සහ ඔවුන් නැවත පදිංචි කිරීමේ (අලුතින් නිවාස දිය යුතුයි) යටතේ ඔවුන් විසින් උපදේශනයක් ලබා ගත යුතුවේ. මෙය ස්ථිර හෝ තාවකාලික ලෙස නැවත පදිංචි කිරීමද, භෞතික හෝ ආර්ථික යන්න කරුණු සැලකිල්ලට නොගෙන සියලුම වින්දිත පුද්ගලයන්ට ලබා දිය යුතුය.

ප්‍රජාවට ඇති අත්දැකීම කුමක්ද?

බොහෝ ප්‍රජාවන් ඔවුන්ගේ කැමැත්තෙන් තොරව නැවත පදිංචිය කිරීම සිදු කෙරෙන අතර ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් වන්දි ගෙවන බවට පොරොන්දු වී ප්‍රජාව කිසිවක් නොලැබුන අවස්ථාවන් බොහෝමයක් ඇත . ඔවුන්ගේ ජීවනෝපාය අහිමි වුවත්, ළමයින්ට පාසල් තිබෙන්නේද හෝ නැවත පදිංචි කිරීමෙන් පසු ඔවුන්ට නැවත ව්‍යාපාර ගොඩනගා ගැනීමට හැකිද යන්න ඔවුන් කියන තැනකට යන්නේ කොහේ දැයි කියාවත් මිනිසුන්ට කියන්නේ නැත.

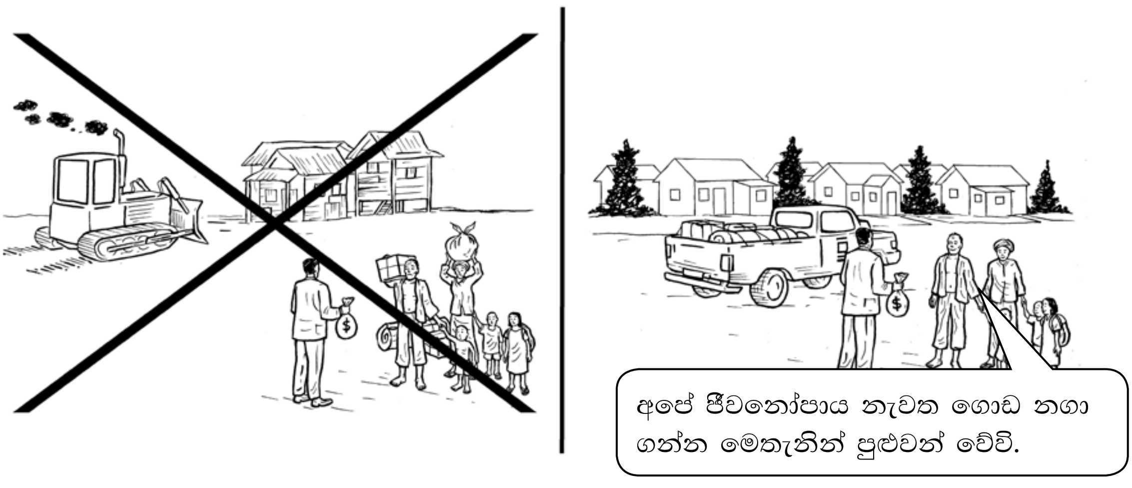

ආර්ථික අවතැන්වීම යනු, ලී නොවන කැලෑවේ තිබෙන දේ, මාළු සහ දඩයම් සත්තු, වතුර කෘෂිකාර්මික ඉඩම් සහ ගහ කොල වැනි ඔබට ජීවත් වීම සඳහා ඔබට අවශ්‍ය කෙරෙන පරිසරය හෝ සම්පත්වලට ප්‍රවේශ වීම නුඹට හැකියාවන් නොලැබීමයි. ඒ වගේම ඉන් අදහස් කෙරෙන්නේ නුඹට ආදායම් මාර්ග හෝ ජීවනෝපාය උපක්‍රම (ගොවිපළ, දඩයම, කැලයෙන් ලබා ගන්නා දේවල් සහ සම්පත්) හෝ ඔබගේ නිෂ්පාදන අලෙවි කරනු ලබන වෙළඳපලට තිබෙන ප්‍රවේශය අහිමි වීම කියාද කියනු ලැබේ.

සුදුසු නිවාසයකට ඇති අයිතිය ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති තුළින් ආරක්ෂා කෙරෙන්නේ කෙසේද?

බලහත්කාරයෙන් නැවත පදිංචි කිරීම සම්බන්ධයෙන් වන ආසියානු සංවර්ධන බැංකු ආරක්ෂණ නිතිය මගින් (42 වන පිටුව බලන්න) උපකල්පනය කරන්නේ මිනිස්සු අවතැන් කිරීම සිදු නොකෙරේ යන්න තහවුරු කෙරෙන-හෝ ඔවුන්ට එසේ වුවහෙත්, ඔවුන්ට අහිමි වූ දෑ වෙනුවට ආරක්ෂිත නිවාස දෙනු ලැබේ යැයි කියනු ලබන සුදුසු නිවාසයකට ඇති අයිතිය සුරක්ෂිත කිරීමකි.

භෞතික සහ ආර්ථික වශයෙන් මිනිසුන් අවතැන්වීමේදී විවිද නීති යොදා ගෙන ඇත. නමුත් බොහෝ විට, මෙම අවතැන් කිරීමේ ප්‍රතිඵලය එකමයි.

අත්දැකීම්වලින් පෙන්වා දෙන්නේ මෙම ආරක්ෂණයෙන් කියන තරම් බලපෑමක් ඇති නොවන බවයි. සමහරක් වේලාවට, ප්‍රජාවන් පහසුවෙන් ඔවුන්ගේ නිවාසවලින් පන්නා දමා වන්දියක් හෝ නැවත පදිංචියට ආධාරයක් හෝ ලබා නොදේ. බොහෝ විට, ප්‍රජාව විසින් නැවත පදිංචි කිරීමේ වැඩ බිමකට යන නමුදු ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නා විසින් ගලායන ජලය, විදුලිය, පාසැල් හෝ සෞඛ්‍ය සායන ලබා දීමට අපොහොසත් වේ.

අසීරුම දේ නම් ජනතාවගේ ජීවනෝපාය නැවත ගොඩ නැගීමය. සමහරක් වේලාවට, නැවත පදිංචි කිරීමේ වැඩ බිම ගොඩ නගා ඉවර වුව ද පවුල්වලට එහි ජීවත් විය නොහැක. මක්නිසාද ජීවිත්වීම සඳහා උපයා ගැනීමට කිසිවක් එහි නොමැත.

බලහත්කාරයෙන් අවතැන් කිරීම සහ බලහත්කාරයෙන් නැවත පදිංචි කිරීමට මුහුණ දෙන ප්‍රජාවට ජාත්‍යන්තර නීතියේ සඳහන් සුදුසු නිවාසයකට ඇති අයිතිය භාවිතා කරමින් එය ඔවුන්ගේ අරගල ව්‍යාපාරයේ කොටසක් හැටියට සලකා ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවට බලකරමින් මෙම ආරක්ෂණයන් පිළිපැදීමට බලකළ හැකිය.

නැවත පදිංචි කිරීමේ සැලැස්ම අධීක්ෂණය කිරීම.

ප්‍රාරම්භක දිළිඳුභාවය සහ සමාජ තක්සේරුව (109 පිටුව බලන්න) මගින් පෙන්නුම් කරන්නේ ඕනෑම මනුෂ්‍යයකු පන්නා දැමිය යුතු බව නම්, ආණ්ඩුව සහ ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නාට නැවත පදිංචි කිරීමේ සැලැස්මක් සනාථ කිරීමය. එම සැලැස්මේ, ''ජීවනෝපාය සහ ජීව තත්වය වැඩි දියුණු කිරීම තහවුරු විය යුතුය සහ මේවා ද ඇතුලත් විය යුතුය :-

- අලුත් තැනකට යාම, පුනරුත්ථාලනය සහ වින්දිතයන් සඳහා තෝරා ගැනීමක්
- වින්දිතභාවයට පත් සියලු දෙනා සමඟ **අර්ථාන්විත උපදේශනයන්**
- අලුත් තැන කොහේද, කවදාද, සහ කෙසේද යන්න පිළිබඳ තීරණ ගැනීමේදී සාර්ථක සහභාගීත්වය

නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාවලිය පිළිබඳ ජාතික නීතියක් තිබේ නම්, එම නීති අනිවාර්යෙන් අනුගමනය කල යුතුය. ජාතික නීතිය සහ ආසියානු සංවර්ධන බැංකු **ප්‍රතිපත්ති** අතර වෙනසක් තිබේ නම්, එම නීති අනිවාර්යෙන්ම අනුගමනය කළ යුතුයි. ජාතික නීතිය සහ ආසියානු සංවර්ධන බැංකු ප්‍රතිපත්ති අතර වෙනසක් තිබේ නම්, ආණ්ඩු සහ ව්‍යාපෘතිය සකස් කරන්නා විසින් වඩාත් උසස් මතය කුමක්ද කියා බලා එය අනුගමනය කළයුතු මෙන්ම, වින්දිත මිනිසුන් සමඟ වැඩ කරමින් මෙම නීති සහ ප්‍රතිපත්ති සම්බන්ධයෙන් වන සමාගම් වලදී අවශ්‍යතාවයන් තහවුරු කළ යුතුය. ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නා විසින් මෙම නීති සහ ප්‍රතිපත්ති කඩ කරන්නේ නම්, වින්දිත මිනිසුන්ට **දුක් ගැනවිලි** පැමිණිල්ලක් ගොනු කළ හැකිය.එය වේගයෙන් සොයා ගත හැකිය. (117 පිටුව බලන්න)

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවෙන් ණයක් ලබා ගැනිමට පෙර සංවර්ධනය කරන්නා විසින් වින්දිත භාවයට පත්වන පුද්ගලයන් ඔවුන්ගේ සැලැස්ම ගැන කුමක් සිතන්නේ දැයි කියා සිතිමට ඔවුන්ට දැක්විය යුතුය. විකල්පයන් නොමැති නම්, අලුත් නිවාස ගොඩනගන්නේ කොහේද? ඔවුන් විසින් ඉදිරිපත් කරන දේ පිළිගැනිමට හෝ ප්‍රතික්ෂේප කිරිමට ඔවුන් විසින් අවසර ලබා දිය යුතු වැනි නැවත පදිංචි කිරිම සම්බන්ධයෙන් වන තොරතුරු ඔවුන් විසින් දිය යුතුය.

නැවත පදිංචි කිරිමේ ඕනැම විසඳුමක් ව්‍යාපෘකි වියදමේද කොටසක් වන අතර එය ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් හෝ වෙනත් ව්‍යාපෘති මුල්‍යායනයක් විසින් ගෙවිය යුතුය. වින්දිත මිනිසුන්ට නැවත පදිංචි කිරිම සම්බන්ධයෙන් වන ඕනැම විසඳුමක් සඳහා ගෙවිමක් කරන ලෙසට බලකරන්නේ නම්, ඔවුන් විසින් දුක්ගැනවිලි පැමිණිල්ලක් ආසියානු සංවර්ධනයට ඉදිරිපත් කර ඒ බැංකුවල මුදල් නැවත ගෙවන ලෙසට බලපෑම් කිරිමට ඔවුන්ට හැකියාව ඇත.

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ නීති මගින් කියා සිටින්නේ ව්‍යාපෘතියක් "ඉහළ මට්ටමකට සංකිර්ණ හෝ සංවේදී" නම් ආණ්ඩුව සහ ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නා නැවත පදිංචි කිරිමේ සැලැස්ම **අධීක්ෂණය** කිරිම සඳහා ස්වාධින ඒජන්සි සමඟ වැඩ කිරිමයි. ප්‍රජාවගේ අත්දැකිම් වලින්, නැවත පදිංචි කිරිමට හේතුවන ඕනැම සංවර්ධන ව්‍යාපෘතියක් "සංවේදී" සහ ස්වාධීන අධික්ෂණ ඒජන්සියක් අවශ්‍ය බව පෙන්නම් කෙරේ.

එවන් ඒජන්සියක් නොමැති නම්, ප්‍රජාවට පුළුවන් සංවර්ධන බැංකුව සහ ආණ්ඩුවට බලපෑම් කරමින් යම් කෙනෙකු සමඟ සම්බන්ධ කරවිය හැකිය. ඒජන්සියක් තෝරා ගැනිමට සහභාගිවිමට සහ නැවත පදිංචි කිරිම අධික්ෂණය කිරිමට වින්දිත මිනිසුන් සමඟ සමීපව වැඩ කළ හැකි ඒජන්සියක් බවට තහවුරු කර ගැනිම අවශ්‍ය යැයි කියා බලපෑම් කිරිමට ප්‍රජාවට හැකි ය.

නැවත පදිංචි කිරිමේ සැලැස්මේ කොටසක් හැටියට, ආණ්ඩුව සහ ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නා විසින් ඕනැම ප්‍රශන සහ **පැමිණිලි** ඇතුළු නැවත පදිංචි කිරිමට යන්නේ කෙසේද පිළිබඳව විස්තර කෙරෙන වාර්තාවක් වසරකට දෙවරක් ප්‍රකාශයට පත් කළ යුතුය. මෙම වාර්තාව ප්‍රජාවට ඔවුන්ටත් එවැන්නක් ලිවිමේදි සහභාගිවිමට ඉල්ලා සිටිමේ ඔවුන්ගේ හඬක් ගොඩ නගන්නට අවස්ථාවක් විය හැකිය. මෙවැනි වාර්තා මගින් ප්‍රචාරක ව්‍යාපාර සඳහා ද භාවිත කළ හැකිය (156 පිටුව බලන්න) විශේෂයෙන්, බිම් මට්ටම තුළ තිබෙන ස්ථාවරය සහ වාර්තාව මගින් කියන දේවල් අතර බලවක් වෙනස්කම් ඇත්නම්, යනාදි වශයෙනි.

ප්‍රජා හෝඩුවාවන් :- සුදුසු නිවාසයකට ඇති අයිතිය සුරැකීම.

නිති බොහෝ විට අවුල් සහිත සහ තේරුම් ගැනීමට අසිරුය. නීති විශ්ලේෂණය කිරීමට උදවු කළ හැකි නීතිඥයෙකු හෝ **රාජ්‍ය නොවන සංවිධානයක්** වැනි නිවාස අයිතිය සුරැකීම පිළිබඳ අත්දැකීම් තිබෙන විශ්වාස කළ හැකි පුද්ගලයකු හඳුනා ගැනීමට ඔබගේ ප්‍රජාවට පුළුවන්කමක් තිබේ නම් එය ප්‍රයෝජනවත් ය.

පන්නා දැමීමක් සම්බන්ධයෙන් ඔබට තර්ජනයක් තිබේනම්, ඔබගේ නිවසේ සහ ඉඩමේ තියෙන සෑම දෙයක්ම ඔබගේ පලතුරු ගස්, මාළු පොකුණු, ඔබගේ අසල්වාසීන්, සියලු දේම පිළිබඳ වාර්තාවක් සකස් කරන්න. ඔබගේ ඉඩම සුරක්ෂිත විය යුත්තේ ඇයි දැයි තහවුරු කිරීමට ඡායාරූප, විඩියෝ සිතියම් සහ මෙම වාර්තාව භාවිතා කරන්න. එහි සඳහන් සියලු දේ පෙන්නුම් කරමින් අලුතින් ලබා ගැනීම සහ නැවත ගොඩ නැගීම සිදු කළ යුතුයි. (ප්‍රජා මුලික පර්යේෂණ, පිටුව 147)

ඔබගේ ගමෙහි ඡායාරූප සහ සිතියම් භාවිත කරමින් නිර්මාණය කර වාර්තාවක් සනස් කිරීමෙන් එම නිර්මාණය නැවත පදිංචි කිරීමේ වැඩ බිමේ දී උපදෙස් දිය හැකිය. එසේ නොමැති නම් ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව සහ ආණ්ඩුව විසින් ඔබට පෙට්ටි නිවාසයක් හෝ ගෙඩනැගිල්ලක කුලී කාමරයක් ලබා දෙනු ඇත.

නැවත පදිංචි කිරීම නිර්මාණය සහ සැලසුම්කරණයේ කොටස්කරුවකු වීමට අවශ්‍ය බවට ඉල්ලා සිටින්න. පළමුව, ලියවිල්ලට තිබෙන ප්‍රවේශය ඉල්ලා සිටින්න, ඉන්පසු, නැවත පදිංචි කිරීමේ සැලැස්ම සකස් කිරීමට දායකවීම ඉල්ලා සිටින්න.

ඔබව නැවත පදිංචි කිරීමට යන්නේ නම්, ව්‍යාපෘතිය පටන් ගැනීමට පෙර නැවත පදිංචි කිරීම සහ පුනරුත්ථාපනය සම්පූර්ණ කළ යුතු බව ඉල්ලා සිටින්න.

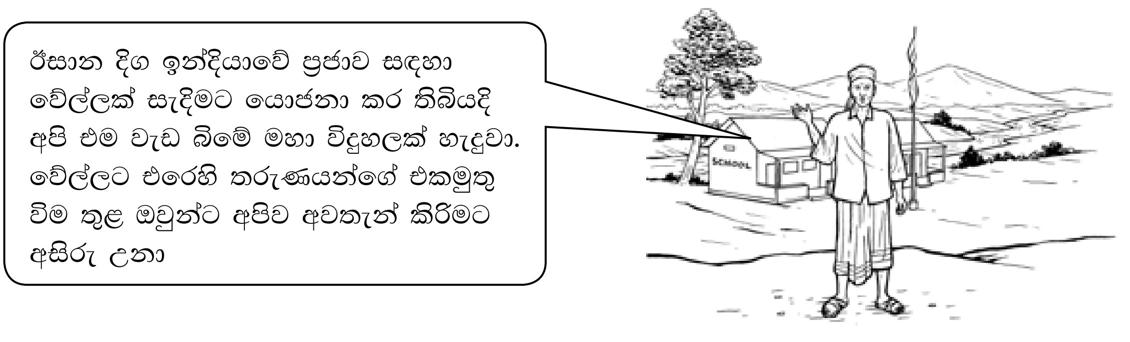

සමහරක් වේලාවට, වින්දිත මිනිසුන්ට නැවත පදිංචිවීම සඳහා ඔවුන්ට ලබා දෙන බවට පොරොන්දු වූ උපකාරයන් ලබා ගැනීම සඳහා අවුරුදු ගණනක් බලා සිටීමට සිදු වේ. නැවත පදිංචි කිරීම සිදු කිරීමට දිර්ඝ කාලයක් ගන්නේ නම්, වන්දි ගෙවීම සහ පුනරුත්ථාපනය පිළිබඳ අලුතින් සකස් කරන ලද තොරතුරු සමාලෝචනයක් ඉල්ලා සිටින්න, එකඟතාවයන් සඳහා ආණ්ඩුවට බල කිරීමට ඔබට සිදුවන්නේ නම්, ඍජු ක්‍රියා (169 පිටුව) භාවිතා කරමින් විරෝධය පෑම (මෙම ක්‍රියාවේ දී ආරක්ෂාකාරීව රැඳී සිටීමේ සහ මාර්ගෝපදේශය සඳහා 205 පිටුව බලන්න)

ව්‍යාපෘතිය මගින් කාන්තවන්ට සහ කාන්තාවන් මුලිකත්වය දැරිම පිළබඳ විශේෂ අවධානයක් ලබා දි තිබේදැයි තහවුරු කරගන්න. නිතරම වාගේ ඉඩමක හිමිකම ලබා ගැනීම, වන්දි ලබා ගැනීම සහ තීරණ ගැනීමේදී කාන්තාවන් නෙරපා දැමීම සිදු කෙරේ.

හුදු නිවසකට වඩා වැඩි දෙයක් ගැන නිවසකට තිබෙන අයිතිය තුළ තිබෙන බව ඔබගේ ප්‍රජාව දැනුවත් කරන්න. සංස්කෘතියට ගැලපෙන නිවසකට වතුර, විදුලිය, පාසල්, සෞඛ්‍ය සායන සහ වෙනත් බොහෝ දේවල් වැනි මූලික සේවාවන් ලබා ගැනීම ද අයිතිය ඔබට ඇත. ඔබගේ අයිතීන් පිළිබඳ දැන ගෙන ඒවා ඉල්ලා සිටීමට බලපෑම් කරන්න.

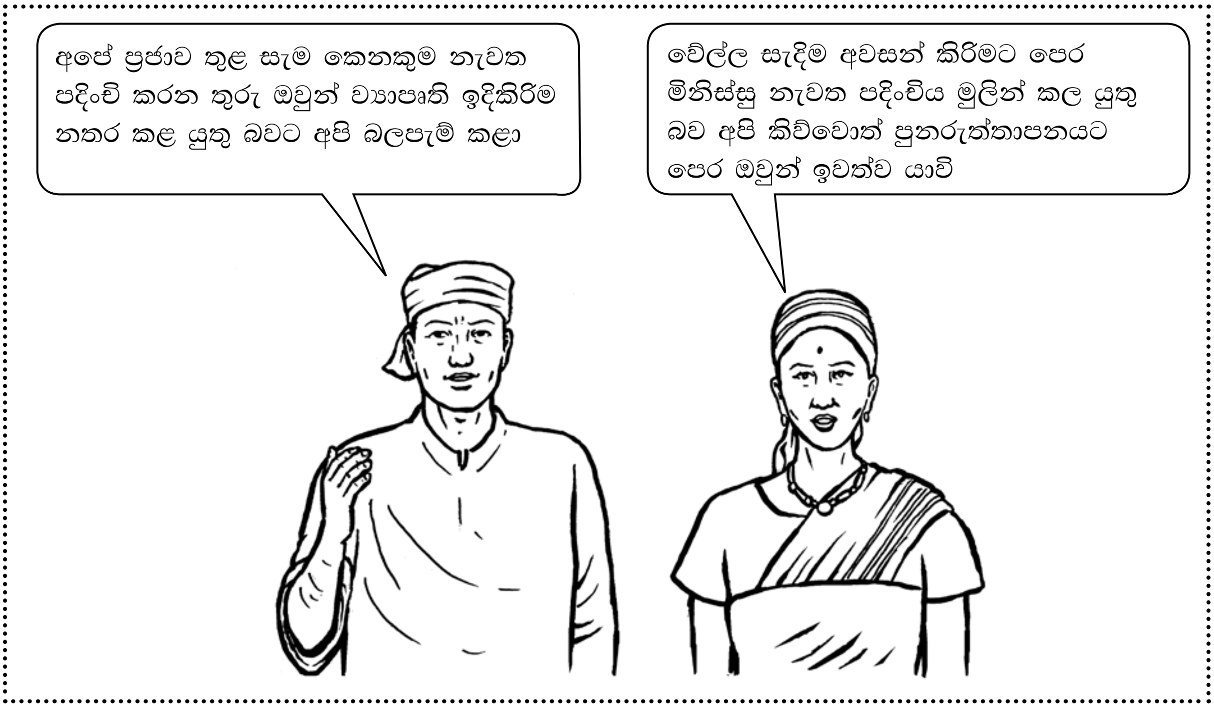

ක්‍රියාකාරකම්

මුදල් යනු හැම දෙයම නොවේ.

අරමුණ : බොහෝ විට විශාල ව්‍යාපෘතියක් මඟින් තර්ජනයක් ඇති කිරීම ගැන මිනිසුන්ට ඇසෙන විට, ඔවුන් හිතනවා එය නතර කළ නොහැකි සහ පළමුවෙන්ම වගේ ගෙදරින් ඉවත් වීමෙන් වන්දිය ලබා ගැනීමට පුළුවන් වන්නේ දැයි කියා අවධානය යොමු කෙරේ. මුදල් ලබා ගැනීමට වුව ද මිනිසුන් තැති ගැනීමට ලක්වේ. නමුත් මෙයින් මුදල්වලට වඩා වටිනා බොහෝ දේවල් මෙන්ම දීර්ඝ කාලයක් ඔවුන්ට අහිමි යමක් ආපසු ලබා ගැනීමට අසිරු වන දේවල් පවා අමතක කරනු ලැබේ.

ඔවුන් වන්දි මුදල් ලබා ගැනීම තුළින් කුමක් වන්නේ දැයි සහ මිනිසුන්ට කීමට මෙම භූමිකාවක් රඟපෑමේ ක්‍රියාකාරකම උපකාරී වේ.

කාලය : විනාඩි 30

ද්‍රව්‍ය : බොරු මුදල් (ක්‍රියාකාරකමට පෙර කඩදාසි කපා ගැනීමෙන් සදා ගන්නා ලද) රූප

1 මිනිසුන් තුන් දෙනෙකු තෝරා ගෙන එක් කෙනෙකු පිරිමියකු එක් කෙනෙකු ගැහැනියක සහ අනෙක් කෙනා ළමයකු වශයෙන් චරිත තෝරා ගන්න. පවුලක භූමිකාවක් රඟ දක්වන්න. සහභාගි වන්න් ඉතිරි පිරිස අලෙවි කරන්නෝ සහ ණය එකතු කරන්නන්ගේ චරිත රඟ පෑ යුතුය.

2 පහසුකම් සලසන්නා විසින් ඔවුන්ගේ ඉඩම ලබා ගෙන ඇති බව පවුලට කිව යුතුයි. ඔවුන් මුදල් පිරුණු ගමන් මලු ලබාදී : "බය වෙන්න එපා දැන් ඔබලා පොහොසත්, මේ මුදල් ඔබලා කැමති ආකාරයට වියදම් කළ හැකියි. ගිහින් ඔබගේ අනාගතය සොයා ගන්න."

3 අලෙවි කරන්නෝ සහ ණය එකතු කරන්නෝ පේලියට සිටී. අනාගතය ගැන අපේක්ෂාවෙන් පවුලේ අය, එම පේලිය අසලින් පහලට ගමන් කරයි. ඔවුන්ට ජීවත් වීමට අවශ්‍ය කරන මුදල් එම පේලියේ සැම අලෙවි කරන්නෙකු විසින් ඔවුන්ට ලබා දෙයි. සැම පුද්ගලයකුටම ඔවුන්ගේ සිතින් සිතාගෙන මේ දේවල් කළ හැකිය. සැම අලෙවි කරන්නෙකුටම පවුලට කියන්න තියෙන වැදගත් දේ නම් පවුලේ අයගේ අතේ තිබෙන මුදල් වලින් සෑම - සේවාවක් වෙනුවෙන්ම

ඔවුන්ට මුදල් ගෙවන්න සිදුවන බැවින් එමගින් කුඩා ප්‍රමාණයක් හෝ නැතිව යනවා හෝ අවසානයේ මුළුමනින්ම නැතිවී යන බවත් ඔවුන්ට කියන්න. ඔවුන් විසින් මුදල් ගෙවිය යුතු දේවල් වලට මේවාද ඇතුළතය.

- ''ඔබට අලුත් ඉඩමක් අවශ්‍ය වෙනවා. මම මේ ඉඩම ඔබට විකුණනවා. නමුත් එක් ලාභ නැහැ'' නව ඉඩම් අලෙවි කරන්නා කියයි.
- ''ඔබට ගෙයක් සැදීමට අවශ්‍ය වනවා. ඔබ ඔබගේ පැරණි ස්ථානයේදී කළා වගේ ගෙයක් සැදීමට ලී කපා ගැනීමට ඔබට පුළුවන් වේවිද කියා මට බයක් දැනෙනවා'' නිවාස සඳහා අලෙවි නියෝජිතයා කියයි.
- ''ඔබගේ ගෙවත්තේ වගා කරන්න ටික කාලයක් යයි. මේ අවස්ථාවේදීම ඔබට අවශ්‍ය කරන ආකාර සියල්ලම වගේ වෙළඳපලෙන් මිලදී ගන්න පුළුවන්'' ආහාර අලෙවි නියෝජිතයා කියයි.
- ''ඔබගේ ගෙවත්තේ සහ වනාන්තරයේ තිබෙන බෙහෙත් පැල වලින් එළදාව ගන්නට පුළුවන් වේවි. නමුත් මගේ ගබඩාවේ නවීන බෙහෙත් තියෙනවා'' බෙහෙත් වර්ග අලෙවි කරන්නා කියයි.
- ''ඔබ ගඟ ලඟ ඉන්නකොට ඔබටම කියලා මාළු අල්ලා ගන්න පුළුවන් වුනා. නමුත් ඒවා ඉවරයි දැන්, මම ඔබට මාළු විකුනන්නම්'' මාළු වෙළෙන්දා කියයි.

ක්‍රියාකාරකම් පසුපිට හා සම්බන්ධයි

- ''දැන් ඔබ පදිංචි වේලා ඉන්නේ ඔබගේ වැඩ පලේ සිට ගොඩක් දුරින්. ඔබට බස් එකක් ගන්න හැමදාම සිදු වෙනවා. නමුත් ඇහුම්කන් දෙන්න, ඔබ මුළු මාසෙකටම එක් වතාවක් ගෙවනවානම් මට ඔබට හොඳ ආසන හොඳ මුදලකට දෙන්න පුළුවන් '' බස් රියදුරා කියයි.
- ''ඔබගේ ළමයින්ගේ පාසලට, සෞඛ්‍ය සායනයට හා ඔබේ බදුවලට ඔබ මුදල් ගෙවීමට බැඳී සිටිනවා'' ඔහු විසින් ඔනෑම මුදලක් ලබා ගන්න පුළුවන්. මුදල් දෙන්නේ නැතිනම් ඔහු විසින් තරජනය කර පොලිසියට දුරකථන ඇමතුමක් ලබා දීම සිදුකරයි.

4 මෙම ක්‍රියාකාරකමෙන් පසුව, කුමක්ද සිද්ධ වුනේ සහ මුදල් ඉක්මනින් නැති වුනේ ඇයි කියනදේ ගැන කතාබහ කරන්න. ඔක්කොම මිනිසුන්ට ගෙවන්න සිද්ධ වුනාට පසු ඇතිවූ හැගිම කුමක්ද? තව මොනවාද පවුල විසින් කළේ? පවුල උදවු අපේක්ෂා කළේ කොහෙන්ද?

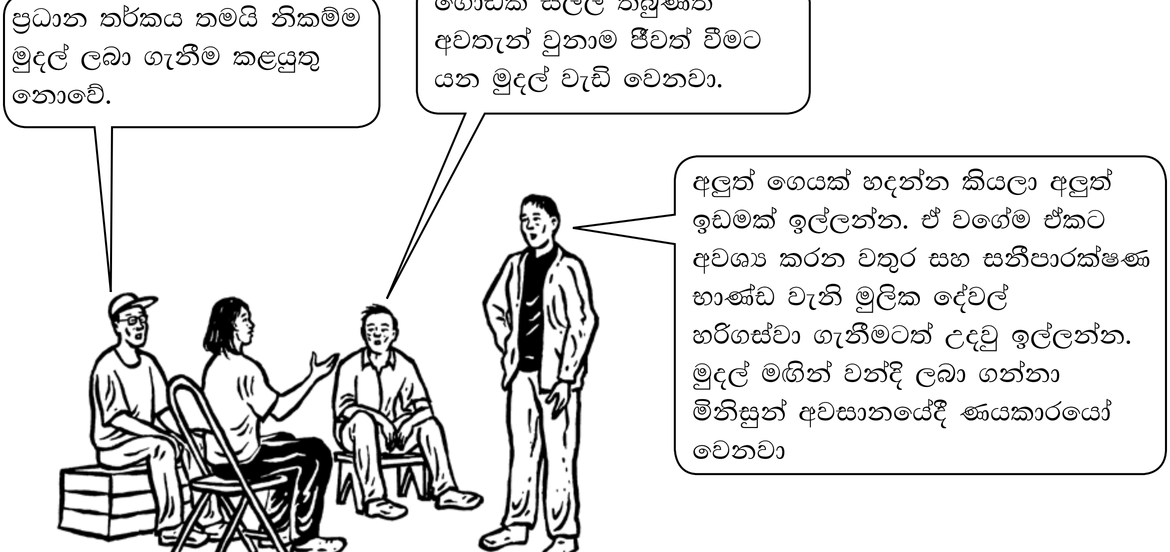

පසු විමසුම :- නැවත පදිංචි කිරීම සම්බන්ධයෙන් ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ ඉතා වැදගත්ම වගන්තිය වන්නේ මිනිසුන් දිළිදු භාවයට පත්වීම නතර කිරීම තහවුරු කිරීමය. නැවත පදිංචි කිරීමේ සැලැස්ම (141 පිටුව බලන්න) ජාතික නීතිය සහ ජාත්‍යන්තර මානව හිමිකම් තත්වයෙන් සමන්විය යුතුයි. මිනිස්සු අවතැන් වුනාම, ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව සහ ආණ්ඩුව විසින් මුදල් ලබා දීමට එහා ගිය සහයෝගයන් ලබා දිය යුතුය. මේ ආකාරයේ දේවල් ඃ

- අලුත් ගෙදරට ඔවුන්ගේ බඩු මුට්ටු ගෙන යාමට සහ ඔවුන්ට එහි ගමන් කිරීමට ආධාරයක්
- ඉඩමේ ඔප්පුව මගින් ඔවුන් අලුත් ඉඩම් අයිතිකාරයන් බව පෙන්නුම් කළ යුතුය. එවිට ඒක ඔවුන්ගෙන් ලබා ගන්න බැහැ
- ඔවුන්ට නැති වූ පොදු දේවල් හෝ ඕනෑම දෙයක් ආපසු මගේ ගබඩාවේ ලබා දීම අවශ්‍ය කෙරේ
- ජීවනෝපාය මාර්ගය සහ රැකියා පුහුණුව.

මිනිස්සු වින්දිතයන් සඳහා මුදල් පමණක් ලබා ගැනීම කළ ඔවුන් අවතැන් වූ පසු ඉතාමත් දුප්පත් භාවයට පත් වන ආකාරය පිළිබඳ මිනිසුන්ගේ අත්දැකීම් පෙන්නුම් කිරීම සඳහා පර්යේෂණ කරන්න. මිනිසුන්ට වන්දි මුදලට අමතරව අනිකුත් සහයෝගයන් ලැබෙන විට එනම් ගමන් කිරීම, අලුතින් නිවාස සහ ඉඩම් ලබා දීම, රැකියා වැඩ සටහන්, ව්‍යාපෘතියේ වාසි සහ බොහෝ දේවල් මෙවා තුළින් අලුතෙන් උසස් ජීවන තත්වයක් පවත්වාගෙන යාමට මිනිසුන්ට උදවු වේවි.

කාන්තා අයිතීන්

සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිවල තීරණ ගැනීමේදී නිතරම කාන්තාවන් නොසලකා හැරීම සිදු කෙරේ. නමුත් කාන්තා අදහස් සහ කාන්තා අයිතීන් ද අනෙකුත් සියලුම අයිතීන් ආරක්ෂා කිරීම අතරට ගැනේ. කාන්තාවන්ට පමණක්ම නොව සියලු දෙනාම වෙනුවෙන් කාන්තා අයිතීන් සුරැකීම තුළ මුළු ප්‍රජාවගේ සෞඛ්‍ය සහ සුබසාධනය වැඩි දියුණු වේ.

කාන්තාවන්ට සහ පිරිමින්ට සමාන අයිතීන් සහ තීරණ ගැනීමේදී සමාන භූමිකාවන් තිබුණු විට, මෙය ළමයින්ගේ හෙට ගොඩ නැගීමට සහ සමෘද්ධියට මෙන්ම සියලු දෙනාටම සුවදායක අනාගතකට උපකාරී වේ. කාන්තා අයිතීන් සහ ස්ත්‍රී පුරුෂ සමානභාවය අයිතීන් ලෙස සඳහන් වන අතර සමස්තයක් ලෙස ගැනීමේදී ප්‍රජාවගේ යහපතද බලපානු ඇත.

කාන්තා අයිතීන් වෙනත් රටවල නීති මගින් සහ **කාන්තාවන් වෙත සියලු ආකාර බෙදා වෙන් කිරීම් දුරලීමේ ප්‍රඥප්තිය නැමැති ජාත්‍යන්තර** ගිවිසුම මගින් තහවුරු කර තිබේ. (205 පිටුව බලන්නඃසම්පත්.)

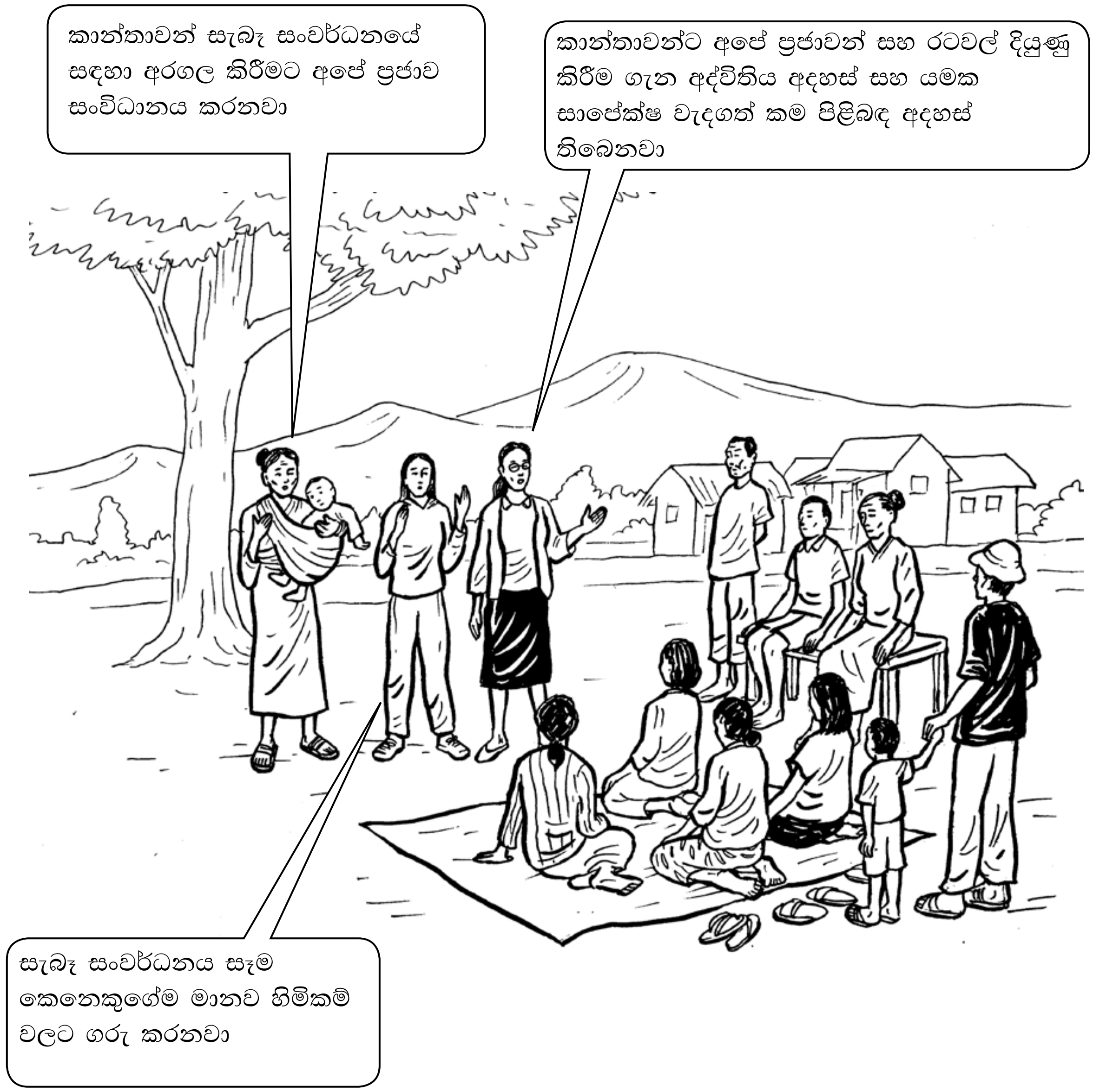

කාන්තාවන්ගේ හඬ වැදගත් වන්නේ ඇයි?

කාන්තාවන් ප්‍රචණ්ඩත්වයේ අවදානමට මෙන්ම සංවර්ධන තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලියේ දී නෙරපා දැමීමට ලක් කෙරේ. කාන්තාවන්ට හඬක් නැගීමට ආරක්ෂාකාරී තත්වයක් නොමැති නම්, ඔවුන්ව ප්‍රජාවේ පුළුල් ලෙස සමාන අයිතිවාසිකම් ලබා සමාජිකයන් ලෙස පිළිගත නොහැකි නම්, එවිට ඔවුන්ගේ අවශ්‍යතා සඳහා දායකත්වය නොසලකා හැරෙන අතර ඔවුන්ට ඔවුන්ගේම **මානව හිමිකම්** භුක්ති විඳීමට හැකියාවක් නොලැබේ. කාන්තාවන්ගේ අදහස්, දායකත්වයන් සහ වැඩ කටයුතු ප්‍රජා ජීවිතයට ඕනෑ දෙයක් වන අතර එය සංවර්ධන ව්‍යාපෘතියක සෑම අදියරකම සැලකිල්ලට ලක් කළ යුතුය. ආසියානු සංවර්ධන බැංකු නීති මගින් ව්‍යාපෘති සඳහා තීරණ ගැනීම සඳහා කාන්තාවන්ගෙන් ද සහාය ලබා ගැනීම මුළුමනින්ම තහවුරු කර තිබේ.

කාන්තා අයිතීන් / මානව හිමිකම්

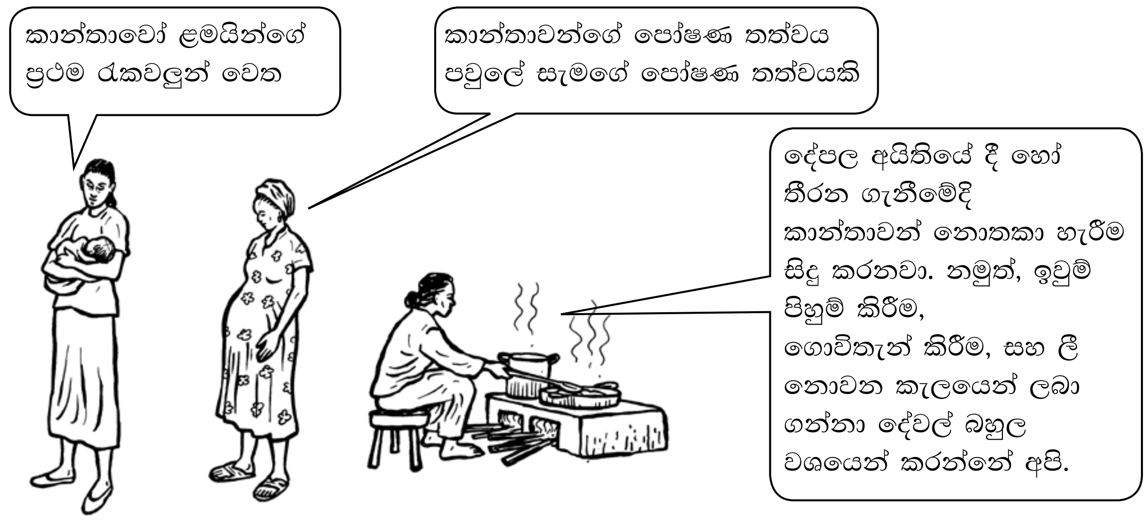

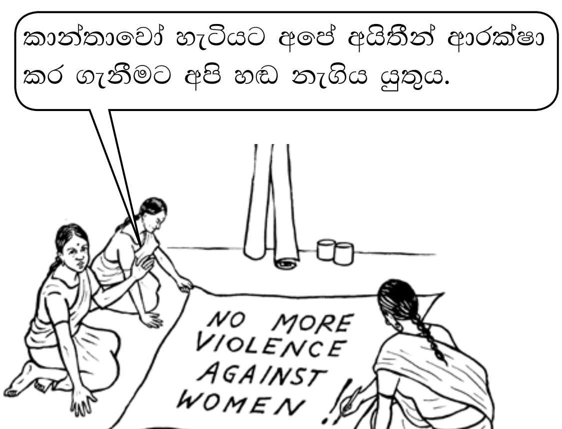

ආසියානු සංවර්ධන බැංකු ව්‍යාපෘති මගින් කාන්තා අයිතීන් උල්ලංඝනය වන්නේ කෙසේද?

ආසියානු සංවර්ධන බැංකු සහ අනෙකුත් සංවර්ධන ඒජන්සි මගින් කාන්තාවන්ගේ ජීවිත වැඩි දියුණු කිරීමට උපකල්පනය කරන අතර ඔවුන්ගේ අයිතීන් සුරැකීමට ද කටයුතු කෙරේ. නමුත් සමහර වේලාවට, ව්‍යාපෘති මගින් කාන්තා ජීවිත සැහැල්ලුවට වඩා පීඩාකාරී තත්වයට පමුණුවනු ලැබේ. සංවර්ධන ව්‍යාපෘති වශයෙන් **යෝධ ව්‍යාපෘති** මගින් පරිසරය තුළ සහ මිනිසුන්ගේ නිවාස සහ ජීවනෝපාය කෙරෙහි විශාල **බලපෑම්** ඇති කෙරේ. පහත දැක්වෙන ආකාරයට මෙය බොහෝ මාර්ග වලින් කාන්තාවන්ට බලපානු ලැබේ.

- මත්පැන් වලට ඇබ්බැහි වීම, පිරිමින් වෙත අධික පීඩනයක් ඇති කිරීම, ප්‍රජාව තුළ ප්‍රචණ්ඩත්වයක් සහ ආතතියන් වැඩි වීම මගින් සමස්ථ ප්‍රචණ්ඩත්වය වැඩි කෙරේ.
- කාන්තාවන්ට වැඩිපුර වැඩ කරන්න යැයි බලකිරීමෙන් වැඩ කිරීම සහ පවුලට සහයෝගය දැක්වන්නට යන කාන්තාවන්ගේ 'ද්විත්ව බර දැරීම' තවත් එකතු කිරීමක් සිදු කෙරේ.
- අධ්‍යාපනයට සහ වෘත්තීය උසස්වීම් අවස්ථා අඩු කිරීම තුළ පුළුල් දිළිඳුභාවයට හෝ පාසල් වලින් ඈතට යාමට බල කිරීමක්.
- සෞඛ්‍ය සේවාවන් ප්‍රවේශ වීම අඩු කිරීම, විශේෂයෙන් ප්‍රත්‍යුත්පාදන සෞඛ්‍යය
- ලිංගික සූරාකෑම සහ ප්‍රචණ්ඩත්වය කාන්තාවන් මත-තවත් ගොදුරු බවට පත් කෙරේ.
- අඩු වැටුප් ලබන රැකියාවන් වලට කාන්තාවන්ට බල කිරීම.
- සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිවල තීරණ ගැනීමේදී කාන්තාවන් නොතකා හැරීම.

කාන්තා අයිතීන් ආරක්ෂණය සඳහා ආසියානු සංවර්ධන බැංකු තුළ යුත්තේ කුමක්ද?

ආසියානු සංවර්ධන බැංකු **ප්‍රාරම්භක දිළිඳුභාවය ගැන සමාජ තක්සේරුව** කිරීමේ **ව්‍යාපෘති චක්‍රයේ** ආරම්භයේ දී කාන්තාවන්ට අහිතකර බලපෑම් ගැන අධ්‍යයනය කළ යුතුයි. එවැනි බලපෑම් තිබේ නම්, ව්‍යාපෘතියේ සියලු අදියර තුළ සම්බන්ධ වීම සහ කාන්තාවන්ගේ උපදේශනය තහවුරු කෙරෙන **ස්ත්‍රී - පුරුෂ සමානතා සැලැස්ම** ක්‍රියාත්මක කිරීම වෙනුවෙන් ගෙවීමක් සිදු කල යුතුය. ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ සභාපතිවරයාට අනුගමනය සඳහා ව්‍යාපෘතිය යොමු කිරීමේදී ස්ත්‍රී - පුරුෂ සමානතා සැලැස්මක් ද ව්‍යාපෘතියේම ඇතුලත් කර තිබීම අවශ්‍ය කෙරේ. ස්ත්‍රී - පුරුෂ සමභාවිතා සැලැස්ම පවත්වාගෙන යාම සහ **අධීක්ෂණය** කිරීම **ව්‍යාපෘතිය සකස් කරන්නාගේ** වගකීමකි.

ව්‍යාපෘතියක සෑම අදියරයකදීම කාන්තාව ඇතුළත් වී තිබීම අවශ්‍ය බව ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව කියයි.

ආසියානු සංවර්ධන බැංකු නීති තුළ ව්‍යාපෘතියකින් කාන්තාවන්ට තීරණ ගැනීමේදී කාන්තා සහභාගීත්වය පිළිබඳ තහවුරු කර ඇත.

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව අනුවථ

- **පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරුව** තුළ දී කාන්තාවන් කෙරෙහි බලපාන විශේෂ බලපෑම් ගැන අවධානය යොමු කළ යුතුය.(55 පිටුව බලන්න)
- නැවත පදිංචි කිරීමේ සැලැස්ම තුළ ලිංගිකත්වය කෙරෙහි අවධානයක් යොමු කළ යුතුයි (නිවස් වලට ඇති අයිතිය 86 පිටුව බලන්න) කාන්තාවන් සහ වෙනස් කොට සැලකීමේ හා නොතකා හැරීමේ අවදානමට ලක්වන අනෙකුත් කණ්ඩායම් ද ඇතුළුව, **අවතැන්** ජනතාවගේ තත්වය වැඩි දියුණු කිරීම පිළිබඳව **බලහත් කාරයෙන් නැවත පදිංචි** කිරීමේ ප්‍රතිපත්තිය තුළ තහවුරු කිරීම කළ යුතුය. නැවත පදිංචි කිරීමේ සැලැස්මේ ආදායම් ප්‍රතිඋත්පාදන වැඩසටහන් වර්ධනය කළ යුත්තේ කාන්තාවන් සහ කාන්තා කණ්ඩායම් වල උපදේශනය අතරවය ඒ වගේම කාන්තාවන් පාදක කරගත් ආදායම් උත්පාදන ක්‍රියාකාරකම් සහ **රජය**

නොවන නොවන කණ්ඩායම් සහ අනෙකුත් ප්‍රජා මූලික කණ්ඩායම් පිහිටු විය යුතුය.

- ආදිවාසී මිනිසුන් පිළිබඳ ප්‍රතිපත්තිය තුළ ව්‍යාපෘති වාසි ලිංගිකත්වයේ අඩංගු කිරීම තහවුරු කෙරේ. (ආදිවාසී මිනිසුන්ගේ අයිතිවාසිකම් ‡ 56 පිටුව බලන්න)

කාන්තා අයිතින් පිළිබඳ විශේෂ ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්තියක් නොමැත. නමුත් **ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති ප්‍රකාශනය** (**ආරක්ෂණය** පිළිබඳ නිල ලියවිල්ල) කියා සිටින්නේ ව්‍යාපෘති බලපෑම් සහ අවදානම් වලින් කාන්තාව ආරක්ෂා විය යුතු බවත්, කාන්තාවන් උපදේශනයේදී යොදා ගැනීම සඳහා සහ **දුක්ගැනවිලි යාන්ත්‍රනය** (117 පිටුව බලන්න) තුළින් කාන්තාවන්ගේ අවශ්‍යතාවයන් සහ රුචිය සම්බන්ධයෙන් පිළිතුරු සැපයීම කළ යුතුයි.

කතාන්දරය ‡- ඉන්දුනීසියාවේ සිටරුම් ගංගා ව්‍යාපෘතිය තුළින් වාණිජ ලිංගික ශ්‍රමිකයන් අවතැන් වීම.

ඉන්දුනිසියාවේ සිටරුම් ගංගාව දිගට පිහිටි කරවැන්ග් නගරය තුළ, ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් ජල කලමණාකරණ ව්‍යාපෘතියකට අරමුදල් ලබා දෙනු ලැබිණ. (කතාන්දරය 57 පිටුව බලන්න) මෙම ප්‍රදේශය තුළ කුඩා ආපන ශාලා භාවිත කරනු ලැබුවේ වාණිජ ලිංගික ශ්‍රමිකයන් විසිනි. ආසියානු සංවර්ධන බැංකු ව්‍යාපෘතියට අනුමැතිය ලැබීමේදී ඒ තුළ මෙම කාන්තාවන් නැවත පදිංචි කිරීමේ සැලැස්මක් තුළ ඇතුළත් කර නොතිබිණ. කිසිදු අවදානමකින් තොරව කිසියම් **වන්දියක්** හෝ ඔවුන්ගේ ජීවිත නැවත ගොඩ නගා ගැනීම සඳහා සහ සහයෝගයෙන් තොරව ඔවුන් නැවත පදිංචි කිරීම කෙසේ හෝ සිදු නොවිණ.

වාණිජ ලිංගික ශ්‍රමිකයන් ලෙස වැඩ කරන කාන්තාවන් මානව හිමිකම් සහ **අභිමානය** අතින් සියලු මිනිසුන්ගේ අවශ්‍යතා තරම්ම වැදගත් වේ. නමුත් සංවර්ධන ව්‍යාපෘති වල විනාශකාරී බලපෑම් තුළ බෝහෝ සමාජ බහුල ලෙස අවදානම් සහගත වීම තුළින් කාන්තාවන්ගේ ජීවනෝපායන් මායිම් වීමක් සහ ගරු කිරීමක් සිදු නොකෙරේ. ව්‍යාපෘතිය සකස් කරන්නා විසින් වෙනස් කොට සලකන්නන්ගේ හෝ නොතකා හරින්නන්ගේ අවදානමට ලක්වූ මිනිසුන්ගේ අවශ්‍යතා විශේෂ අවධානයක් යොමු කල යුතුව ඇත. (ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ **අවදානම් කණ්ඩායම්** පිළිබඳ යොමු කරන්න)

සියලු ආසියානු සංවර්ධන ව්‍යාපෘති තුළින් සියලුම නැවත පදිංචි කිරීම කළ ජනතාවගේ ජීවනෝපාය, නිවාස සහ මූලික අවශ්‍යතා සපුරාලීමට පියවර ගැනීම තහවුරු කෙරේ. ආසියානු සංවර්ධන බැංකු සහ ඉන්දුනිසියා ආණ්ඩුව විසින් සිටරුම් ව්‍යාපෘතිය ප්‍රයෝජනයට ගනිමින් මෙම කාන්තාවන් අවතැන් කිරීම සිදු කරන ලදී. නැවත පදිංචි කිරීමේ සැලැස්මක් නිර්මාණය කිරීමට අසමත් වීම තුළ ආසියානු සංවර්ධන බැංකු සහ ව්‍යාපෘතිය සකස් කරන්නා මානව හිමිනම් උල්ලංඝනය කිරීම සිදු කර ඇත.

ප්‍රජා හෝඩුවාවන් : කාන්තා අයිතීන් ආරක්ෂා කිරීමට

ආසියාව පුරා, කාන්තා භූමිකාවන් සහ සිරිත් තුළ ක්ෂේත්‍ර විවිධත්වයක් ඇත. සමහරක් ප්‍රජාවන් තුළ කාන්තා නායිකාවන් විසින් ඉතා ප්‍රසිද්ධියේ කතා කරනු ලැබේ. වෙනත් ප්‍රජාවන් තුළ ඔවුන්ගේ ම නිවාස තුළ පවුලේ තීරණ ගැනීම් වලට උදවු වන දේ ගැන කථා කරනු ලැබේ. නමුත් ස්වාමිපුරුෂයා සහ සහෝදරවරුන් පමණක් ප්‍රසිද්ධියේ කථා කරනු ලැබේ. නමුත් සැම තැනම ප්‍රජාව විසින් මිනිසුන්ගේ අයිතින් ආරක්ෂා කිරීම ගැන සංවිධානය කිරීමේදී කාන්තාවන් විසින් ක්‍රියාකාරී භූමිකාවක් රඟ පානු ලැබේ.

කාන්තාවන් එකට එක්ව, සහභාගි වී සහ තීරණ ගැනීමට නායකත්වය ලබා දීම සංවිධානයක් හොඳම ක්‍රියාමාර්ග තීරණ කළ හැකිය. ඔබගේ ප්‍රජාවේ බොහෝ කාන්තාවන් දිවා කාලයේ කාර්ය බහුල නමුත් හවස් කාලයේ වේලාවක් තිබේ නම් සවස් වරුවේ රැස්වීම් තියන ලෙසට සංවර්ධනය කාන්තාවන්ගෙන් ඉල්ලා සිටින්න. ආසියානු සංවර්ධන බැංකු පිරිමි නිලධාරීන් කතා කිරීමට ග්‍රාමීය කාන්තාවන් අපහසුකම්, ආසියානු සංවර්ධන ව්‍යාපෘති තුළ කාන්තා කාර්ය මණ්ඩලයක් සිටිය යුතු බව කියා සිටිනවා.

නැවත පදිංචි කිරීමක් ඇති කරනු ලබන ව්‍යාපෘති පිළිබඳ කාරණා වලදී රැකියා උත්පාදනය සහ ආදායම් උත්පාදනය පිළිබඳ සැලසුම් ඇතුළු නැවත පදිංචි කිරීමේ වැඩ බිමක් නිර්මාණය කිරීමේ දී කාන්තාවට ප්‍රධාන භූමිකාවක් රගපෑ හැකිය.

ප්‍රජා ක්‍රියාකාරකම් සැමවිට කාන්තාවන්ගේ අවශ්‍යතාවයක් සඳහා සංවේදී විය හැකිය. ඔවුන්ට සුව පහසු සහ ශක්තිමත් ලෙස කතා කිරීමට හැඟීමක් ඇති වන ආකාරයට ආකාරයට රැස්වීම් පැවැත්විය හැක්කේ කෙසේද කියා කාන්තාවන් ගෙන් අහන්න උදාහරණයක් ලෙස ගත් විට, බොහෝ කාන්තාවන් කැමති විදිමත් ලෙස රැස්ව සිටින විශාල පිරිසට වඩා විධිමත් ලෙස රුැස්වී සිටින කුඩා පිරිසට කතා කිරීමය. එසේ වුවද නිවැරදි ලෙස සකස් කර තිබෙන සංකිර්ණ සාකච්ඡාවන් වලදී ඔවුන් විධිමත්ව හැසිරේ. රැස්වීම් පහසුකම් සඳහා පුද්ගලයා ස්ත්‍රී පුරුෂ සමභාවය පිළිබඳ කාරණා ගැන සංවේදී අයෙකු දැයි තහවුරු කර ගැනීමට උත්සාහ කරන්න. එවිට කාන්තාවගේ හඬට සවන් දීම සහ ඊට ගරු කිරීම සිදුවේ.

කාන්තාවන්ගේ යෙදවුම් සහ අදහස් ලබා ගැනීමට ඔවුන් වැඩ කරන සහ කාලය ගත කරන ස්ථාන ලෙස ගැලපෙන මුළුතැන් ගෙවල්, පාසැල්, වැඩබිම් සහ නිවාසවලට යා යුතුයි.

කාන්තා කණ්ඩායම් වල වුවද, වැඩිහිටි තරුණ, උස-පහත් කුල භේද, ඉහළ යන පහළ පැළැන්තිය යනාදී වශයෙන් බලය සබැඳියාවක් බවති. නායකත්වය ගන්නා ලෙසට කාන්තාවන් උනන්දු කරන විට, මෙම බලසබඳතාවයන් අගය කිරීමකට ලක් කෙරෙන හෙයින් සමහරක් කණ්ඩායම් වල අසමාන බලය සහ පක්ෂපාත වීම ගැන ප්‍රවේශම් වන්න.

පිරිමින් විසින් කාන්තාවන්ට කතා කිරීමට අවස්ථාවක් ලබා නොදෙන්නේ නම් ඒ බව සාර්ථක වීමට නම්, අපගේ ප්‍රජාවගේ සියලු සමාජිකයන් ශක්තිමක් ලෙස සහයෝගය ලබා දෙමින් නායකයන් ලෙස කටයුතු කළ යුතු බව ඔවුන්ට මතක් කර දෙන්න.

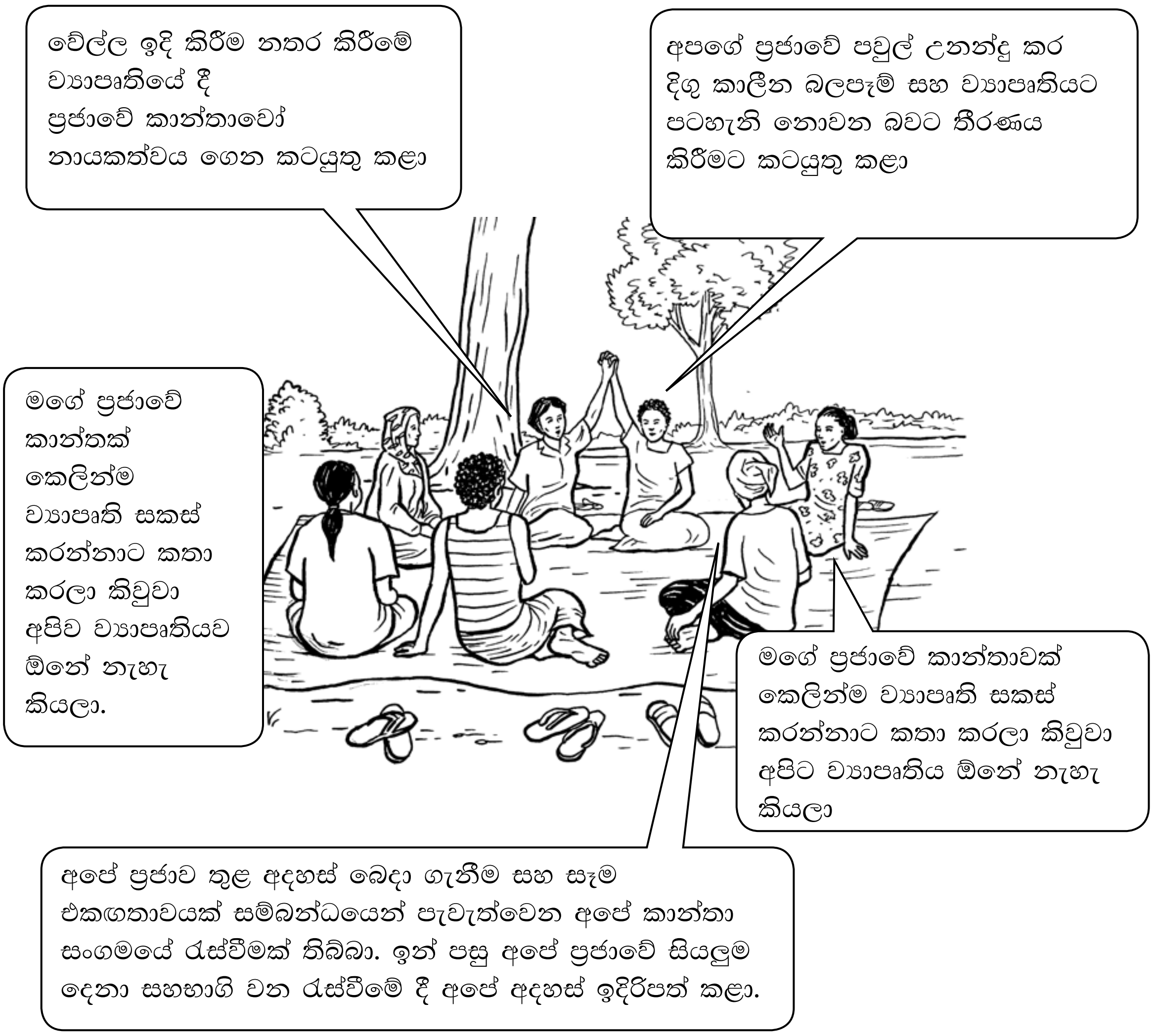

ආසියාව සහ ලොව පුරා, මානව හිමිකම්වලට ගරු කරන සංවර්ධනයන් සකස් කිරීම සඳහා වන ව්‍යාපාරවලදී කාන්තාවෝ නායකත්වය ගෙන කටයුතු කරයි.

තොරතුරු දැන ගැනීමේ අයිතිය

අපගේ ප්‍රජාවන් ආරක්ෂාව පිළිබඳ තීරණ ගැනීමේදී අපට තොරතුරු අවශ්‍ය වේ. තොරතුරු දැනගැනීමේ අයිතිය තුළින් මිනිසුන්ට අවදානම් සහිත අවස්ථා වලදී ඔවුන්ගේ අයිතීන් සහ ඔවුන්ගේ අයිතීන් උල්ලංඝනය වන අවස්ථාවන් වලදී කළ යුත්තේ කුමක්දැයි කියා ඒත්තු ගැන්වීම සිදු කෙරේ. මෙම හේතුව නිසා, මානව හිමිකම් පිළිබඳ විශ්ව ප්‍රකාශය තුළින් කියා සිටින්නේ, තොරතුරු දැන ගැනීමේ නිදහස යනු මූලික මානව හිමිකම් මෙන්ම නිදහස් අරගලක් බවයි.

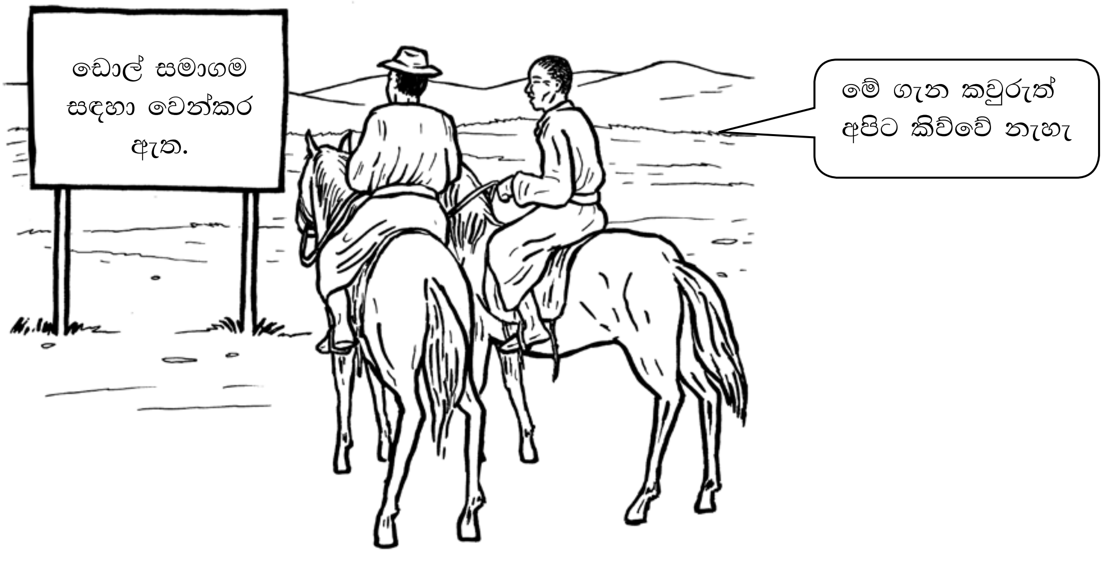

තොරතුරු අයත් වන්නේ ආණ්ඩුවට හෝ අනෙකුත් ආයතනවලට නොව සියලු දෙනාටමය. තොරතුරු නොමැතිකම නිසා මිනිසුන් සංවර්ධනය සඳහා වූ හැකියාව උපරිම මට්ටමින් වර්ධනය කිරීමට තිබෙන අවස්ථාව සීමා කෙරේ. එම නිසා, තොරතුරු දැන ගැනීමේ අයිතිය, සුවදායක සෞඛ්‍යයට ඇති අයිතිය සහ සහභාගීත්වයට ඇති අයිතිය වැනි අනෙකුත් අයිතීන් සුරැකීමට අවශ්‍ය කෙරේ.

තොරතුරු දැනගැනීමේ අයිතිය ආරක්ෂාණය සඳහා ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව කළ යුත්තේ කුමක්ද?

සියලුම ආසියානු සංවර්ධන බැංකු අරමුදල් සපයන්නා ව්‍යාපෘතිවලදී සියලුම වින්දිත පුද්ගලයන්ට වැටහෙන ආකාරයට තොරතුරු ලබා දීම සහ **අර්ථාන්විත උපදේශනයකට** යොමු කරන ලෙසට ව්‍යාපෘතිය සකස් කරන්නා ගෙන් ඉල්ලීමක් කර ඇත. මෙය ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් ක්‍රියාත්මක කරන බව තහවුරු කිරීම යටතේ වින්දිත පුද්ගලයන්ට ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ පොදු සන්නිවේසන ප්‍රතිපත්තිය (42 පිටුව බලන්න) **වගවීමේ යාන්ත්‍රනය** (116 පිටුව බලන්න) වෙන අභියාචනා ඉදිරිපත් කිරීමට පුළුවන් වන අතර ඔවුන්ට **නිදහස්, කලින් සහ දක්වන ලද කැමැත්ත** පිළිබඳ අයිතියද (68 පිටුව බලන්න) ඉල්ලා සිටිය හැකිය.

වින්දිත මිනිසුන්ට ව්‍යාපෘතිය පිළිබඳ දැකන්වීමට ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවට අසිරු වූ විට එමගින් තොරතුරු දැනගැනීමේ අයිතිය උල්ලංඝනය වීම සිදු වේ.

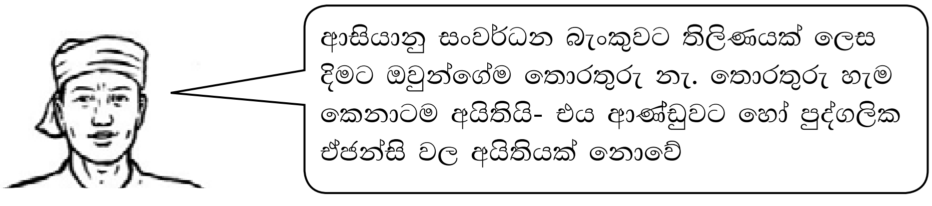

පොදු සන්නිවේදන ප්‍රතිපත්ති

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ පොදු සන්නිවේදන ප්‍රතිපත්තිය **ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති** වැඩ කටයුතු තහවුරු කිරීමේදී ඉතා වැදගත් කොට සැලකේ. මෙම ප්‍රතිපත්තිය යටතේ, ආසියානු සංවර්ධන බැංකු නිලධාරිහු වින්දිත පුද්ගලයන් සහ පොදු ජනතාව සමඟ විවෘතව සහ ඍජු ලෙස තොරතුරු බෙදා ගැනීමට වගකීමෙන් බැඳී සිටිති.

තොරතුරු සැපයීම ගැන ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව කියා සිටින්නේ කුමක්ද?

''ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව ව්‍යාපෘති නිර්මාණය සඳහා අර්ථාන්විත යෙදවුම් සැපයීමට වේලාසනින් ඔවුන් ඒත්තු ගැන්වීමට කාලානුරූපව, පැහැදිලිවම, උචිත ආකාරයකින් තොරතුරුසැපයීමට සහ ව්‍යාපෘතිවලින් වින්දිත මිනිසුන් සමඟ තොරතුරු බොදා ගැනීමට අපේක්ෂා කෙරේ. පොදු ආයතනයක් ලෙස, ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව ප්‍රසිද්ධියේ වගවිය යුතුය''

- ආසියානු සංවර්ධන බැංකු පොදු සන්ධාන ප්‍රතිපත්තිය මගිනි.

ප්‍රජාවට ඇති අත්දැකීම් කුමක්ද?

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව අපට එය අවශ්‍ය වේලාවට සහ අපි ක්‍රියාත්මක විය යුත්තේ කෙසේදැයි උපකාරී වන ආකාරයන්ට අපට පැහැදිලි වන ආකාරයකින් තොරතුරු සපයනු ලබන්නේ කලාතුරකිනි.

ව්‍යාපෘති ලියවිල්ල ලබා ගැනීම.

පොදු සන්නිවේදනප්‍රතිපත්තිය යටතේ, ආසියානු සංවර්ධන බැංකු ඔවුන් විසින් අත්මුදල් සපයනු ලබන සෑම ව්‍යාපෘතියක් සම්බන්ධයෙන් වන බොහෝ වාර්තාවන් ප්‍රකාශයට පත් කිරීම කළ යුතුයි. වඩාත් වැදගත් වන්නේ **ව්‍යාපෘති තොරතුරු ලියවිල්ල** ය. මෙම ලියවිල්ල තුළින් ව්‍යාපෘතිය පිළිබඳ තාක්ෂණික තොරතුරු පැහැදිලි කෙරේ. එය ව්‍යාපෘතිය සැලසුම්කරණය ආරම්භ කර ඉක්මනින් එය ලබා ගැනීමට කටයුතු කරන අතර එය ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් සෑම මාස තුනකට වරක් යාවත්කාලින කරනු ලැබේ.

ව්‍යාපෘතිය ආරම්භයේදී ව්‍යාපෘතිය පිළිබඳ තොරතුරු ලියවිල්ල ලබා ගැනීමේදී සහ එය යාවත්කාලින කිරීමේදී එහි නිවැරදි තාවය සහ අංකය ඔබ විසින් දැන ගෙන සිටිය යුතුයි. බොහෝ විට, අන්තර්ජාලයේ තිබෙන මෙම තොරතුරු සොයා ගැනීමේදී **රාජ්‍ය නොවන සංවිධානයක** හෝ ශිෂ්‍යයකුට ඔබව උපකර කළ හැකිය. එවිට ඔබට ව්‍යාපෘතිය පිළිබඳ තොරතුරු ලියවිලි ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ වෙබ් අඩවිය මගින් ලබා ගැනීම හෝ ආසියානු සංවර්ධන බැංකු නේවාසික නියෝජිත හෝ විධායක එජනිසිය මගින් ලබා ගත හැකිය.

ව්‍යාපෘති චක්‍රයේ විවිධ අදියරන්තුළ ආසියානු සංවර්ධන බැංකු ව්‍යාපෘති **අධීක්ෂණය** පිළිබඳ අනෙකුත් ලියවිල්ල (113-114 පිටු බලන්න) පහත සදහන් දේවල්ද ඇතුළුව :

- **ප්‍රාරම්භක දිවිළදුභාවය සහ සමාජ තක්සේරුව**
- **තාක්ෂණික අධීක්ෂණ වාර්තාව**
- සමාජ සහ පරිසර අධීක්ෂණ වාර්තාව
- **පරිසරික බලපෑම් තක්සේරුව**
- නැවත පදිංචි කිරීම් සැලසුම් කිරීමේ ලියවිල්ල
- ව්‍යාපෘති ප්‍රාරම්භක තාක්ෂණික ආධාර ලියවිල්ල
- **ආදිවාසි මිනිසුන් පිළිබඳ සැලසුම් කිරීමේ ලියවිල්ල**
- **ව්‍යාපෘති පරිපාලන කොන්දේසි මාලාව**
- **සභාපතිතුමන්ගේ අනුමැතිය සහ වාර්තාව**

අන්තර්ජාලය තුළින් මෙම ලියවිලි සොයා ගැනීම සඳහා පිවිසෙන්න :http://www.adb.org

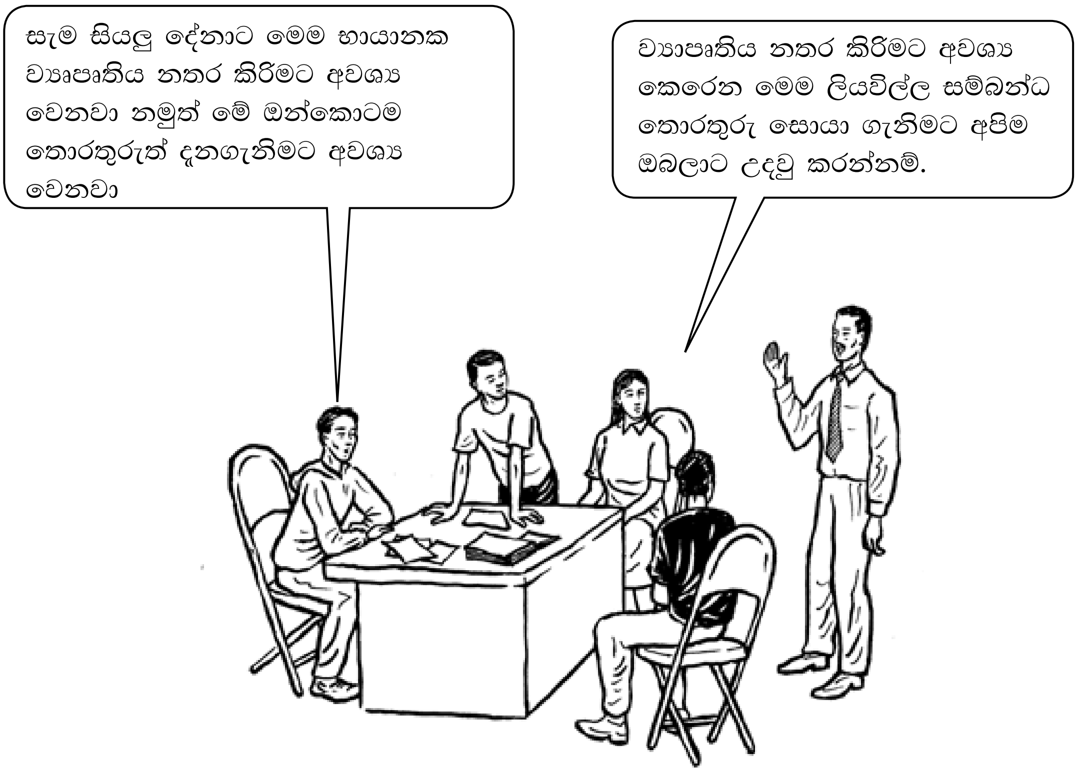

ව්‍යාපෘති ඇගයීම්

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව එහි සියලු ව්‍යාපෘති දිගින් දිගටම කරනු ලබන පදනමත් මත ඇගයීම සිදු කෙරේ.මෙම බැංකුව විසින් සැම අවුරුද්දකම දෙසැම්බර් මාසයේදී ඉදිරි වසර සඳහා වන සියලුම ව්‍යාපෘතිවල නාමාවලියක් ඔවුන්ගේ වෙබ් අඩවිය තුළින් ප්‍රකාශයට පත් කරනු ලැබේ. ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් **ඇගයීම්** කටයුතු සිදු කිරීමේදී බැංකු නිලධාරීන් සහ ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නන් සමඟ සබඳතා පවත්වා ව්‍යාපෘතියේ හානිදායක බලපැම් කෙරෙහි ඔවුන්ගේ අවධානය යොමු කෙරේ.

ව්‍යාපෘති තොරතුරු ලියවිලි, වාර්තා සහ ඇගයීමට ඃ

- ඔබ විසින් ව්‍යාපෘතියට වගකිව යුත්තේ ආණ්ඩුවේ කුමන දෙපාර්තමේන්තුව දැයි දන්නේ නම්, ඔබට ව්‍යාපෘති විධායක ඒජන්සිය වෙත ලිපියක් යවා මගින් සෘජුව සම්බන්ධවිය හැකිය.
- ඔබගේ රටේ ආසියානු සංවර්ධන බැංකු නේවාසික කාර්යාපලය වෙත ලිපිය යොමු කිරීමේන් හෝ සෘජුව සම්බන්ධ වීම තුළින් දැන ගත හැකිය. ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ වෙබ් අඩවියෙන් ලිපිනයක් අදාල රටේ නම ක්ලික් (Click) කිරීම තුළින් සොයා ගත හැකිය. (200 පිටුව බලන්න)
- ඔබ ව්‍යාපෘති අංකය සහ අන්තර්ජාලය භාවිත කරන්නේ කෙසේදැයි දන්නේ නම්, ව්‍යාපෘතිය වෙබ් අඩවිය මගින් පිටපත් කරගෙන ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නාගේ හෝ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ වගකිව යුතු නිලධාරියාගේ හෝ විද්‍යුත් තැපැල් ලිපිනය සොයා ගන්න. මේ සම්බන්ධයෙන් රාජ්‍ය නොවන සංවිධානයට හෝ ශිෂ්‍යයකුට ඔබට උදවු විය හැකිය.
- ඔබ විසින් ආසියානු සංවර්ධන බැංකු මුලස්ථානයේ ආසියානු සංවර්ධන බැංකු නිලධාරීන් වෙත ලිවීමේදී ඔබ විසින් යවනු ලබන එම විද්‍යුත් තැපැල් ලිපිනයක් පිටපත් කර සංවර්ධන බැංකුවේ මහජන තොරතුරු සහ අනාවරණය අංශය / disclosure@adb.org විද්‍යුත් තැපැත් ලිපිනයට පිටපතක්ද සැමවිටම යොමු කරන්න
- ඔබගේ ඉල්ලීම් ඔබගේ රටේ ආසියානු සංවර්ධන බැංකු නියෝජිත කාර්යාලයට හෝ මහජන තොරතුරු අනාවරන අංශය වෙත යොමු කළ හැකිය ඃ

Public Inprormation and Disclosure Unit (Infounit)

Dipartment of External Relations.

Asian Develpoment Bank

6 ADB Avenue

City 1550

Metro Manila, Philippines,

විද්‍යුත් තැපැල් : disclosure@adb.org

ඔබගේ ඉල්ලිමට පිළිතුරක් නොලැබුනි නම්, ඔබට ලැබුණු පිළිතුරු සම්බන්ධයෙන් ඔබ සැහිමකට පත් නොවන්නේ නම්, හෝ ඔබගේ ඉල්ලිම ප්‍රතික්ෂේප තරනු ලැබුවේ නම්, දින 90ක් ඇතුළත පහත දක්වෙන ලිපිනයට ඔබට ලිවිය හැකිය :

Pudlic Disclosure advisory Committee (PDAC)

Department of External Relations.

Asian Develoment Bank

Mandaluyong City 1550

Metro Manila, Philippines,

විද්‍යාත් තැපැල් : disclosure@adb.org

ෆැක්ස් : +63 2 636 2649

මහජන ආනාවරණ උපදේශන කමිටුව (Pupilic Disclosure Advisory Committee) වෙත යොමු කරන ලද සන්නිවේදනයක් එහි ලේකම්වරියට disclosure@adb.org විද්‍යුත් ලිපිනය යටතේද යැවිය හැකිය.

කමිටුව විසින් වැජඩ කරන දින 5ක් ඇතුළත පිලිතුරු එවනු ලබන අතර දින 20 ක් ඇතුලත විධීමත් පිළිතුරු එවනු ලැබේ.

ඔබ විසින් කමිටුවේ තිරණයට එකඟ නොවන්නේ නම්, දින 90 ක් ඇතුළත ස්වාධින අභියාචනා මණ්ඩලය වෙත ඔබගේ පෙත්සම යොමු කල හැකිය :

Independent Appeals Panel (IAP)

Asian Development Bank

6 ADB Avenue

1550, Metro Manila, Philippines

විද්‍යුත් තැපැල : iapsecreyariate.eadb.org

ෆැක්ස් : + 63 2 636 2481

සෑම අභියාචනයක්ම අඩංගු විය යුතුයි :-

- තොරතුරු මුලින්ම විමසීම පිළිබඳ විස්තර
- ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව එහි තොරතුරුවලට ප්‍රවේශ වීමේ සීමා කරමින් එහි ප්‍රතිපත්ති උල්ලංඝනය කළ බවට දැක්වෙන දත්තයන් පෙන්නුම් කරනු ලබන ප්‍රකාශනයන්.

මණ්ඩලය විසින් වැඩ කරනු ලබන දින 5ක් ඇතුළත පිළිතුරු එවනු ලබන අතර විධිමත් පිළිතුරු දින 20 ක් ඇතුළත එවනු ලැබේ.

ප්‍රජා හෝඩුවාවන් : තොරතුරු ලබා ගැනීම

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් ඔබගේ දේශීය භාෂාවන්ට සියලුම ලියකියවිලි සැපයීම සිදු කළ යුතුයි. ඔවුන් එසේ නොකරන්නේ නම්, එය උපුටා දක්වමින් වගවීම යාන්ත්‍රණය වෙත **පැමිණිල්ලක්** යොමු කළ හැකිය. (100 පිටුව බලන්න)

විශ්වාසස දායක සංවර්ධනයන් සමඟ වැඩ කරන්නේ නම් එය ආණ්ඩුවේ තොරතුරු ලබා ගැනීමට එය උපකාරී වේ. ආසියානු සංවර්ධන බැංකු ලියවිලි ඉතාමත් තාක්ෂණික සහ තේරුම් ගැනීමට අසීරු ය. ලියවිල්ල පරිවර්තනය කර ගැනීමේදී ඔබගේ **මිත්‍ර සන්විධානයන්ගේ** සහයෝගය අපේක්ෂා කරන්න.

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව පිළිබඳ ඔබට තොරතුරු ලබා ගැනීමට අවශ්‍ය නම් ඒ ව්‍යාපෘතිය භාරව කටයුතු කරන නිලධාරින්ගේ නම් දන්නේ නම්, සමාන්‍යයෙන් විද්‍යුත් ලිපිනය පටන්ග නු ලබන්නේ නමෙහි මුල් අකුරු සහ වාසගම සමඟ z@eaddb.orgz යන්න එකතු විම තුළය, උදාහරණයට නිලදාරියාගේ නම ක්‍රිස්ටෝපර් (Christopher) තැනක (tanak)නම් විද්‍යුත් ලිපිය වන්නේ Ctanaka@ adb.orgයනු වෙනි.

ව්‍යාපෘති විස්තර සහිත ලියවිල්ල ඉල්ලුම් කිරිමේදි එම ලියවිල්ල අනාවරණය කළ යුත්තේ ඇයිද යන්න විස්තර කරන්න. එම ලිපිය මගින් ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව එහිම ප්‍රතිපත්ති සහ ප්‍රජාවගේ අයිතින් උල්ලංඝනය කර තිබෙන්නේ කෙසේද යන්න විස්තර කළ යුතුයි.

ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කරිම සම්බන්ධයෙන් වගකිව යුත්තේ ආණ්ඩුවේ කුමන ඒජන්සිය දැයි සෙවිමේදි එම එජන්සිය මගින් තොරතුරු ලබා ගැනිමට උත්සාහ කරන්න. සමහරක් රටවල තොරතුරු දැනගැන්මේ අයිතිය වැනි නිති තිබේ. එම නිති භාවිතා කරමින් ව්‍යාපෘතිය තොරතුරු අනාවරණය කරන ලෙසට ඔබගේ ආණ්ඩුව යොමුකරන්න (ඔබගේ රටේ තොරතුරු දැනගැනිමේ අයිතිය පිළිබඳ නිතියක් නොමැති නම් එවැන්නක් ලබා ගැනිම - සඳහා සංවිධානය වන්න) පුද්ගලික සංවිධානවලින් තොරතුරු ලබා ගැනිමට බොහෝ විට අසිරුය. නමුත් සමහරක් වේලාවට ඔබව අවශ්‍ය තොරතුරු ලබා ගැනිම සඳහා **මානව හිමිකම්** වැනි ආණ්ඩුවේ ඒජන්සියක් වෙත යොමු වෙන්න පුළුවන.

විකල්ප තොරතුරු ලබා ගැනිම.

යථාර්ථයට අනුව, ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් තොරතුරු බෙදා හැරිම සිදු කළ ද, එය හුදෙක් ව්‍යාපෘතිය හොඳ එකක් බවට දැක්වෙන තොරතුරු පමණක් බෙදා ගැනිම සිදු කෙරේ. සම්පූර්ණ සත්‍යය කියා සිටිමට බැංකු නිලධාරින් මත විශ්වාසය තබන්න එපා. ඊට අමතරව, ඔබගේ ප්‍රජාව තේරුම් ගත හැකි ආකාරයේ තොරතුරු ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව සහ සංවර්ධනය කරන්නාගෙන් ලබා ගැනිමේදි ඔබ විසින් :

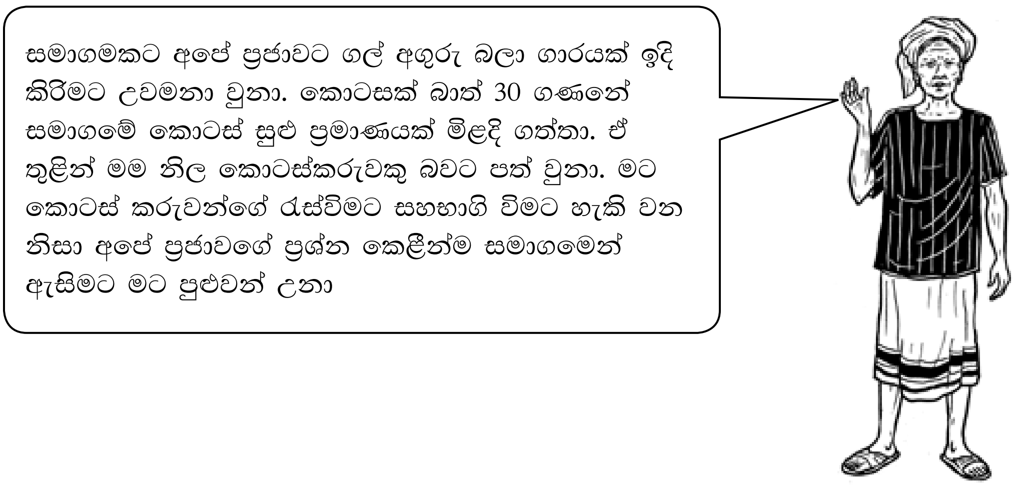

- සමාගම පිළිබඳව පර්යේෂණ පවත්වන්න. ඔවුන් විසින් අතීතයේදී කරන ලද එවැනිම ව්‍යාපෘති පිළිබඳ පුවත්පත් හෝ අන්තර්ජාලය මගින් ඔබට තොරතුරු ලබා ගත හැකිද? ඔබගේ මෙම පර්යේෂණය කිරීම සඳහා සිසුවකුගේ හෝ රාජ්‍ය නොවන සංවිධානයක සහයෝගය ලබා ගන්න. (පර්යේෂණ සඳහා පුංචි අවවාද, 128 පිටුව බලන්න)
- මෙවැනි බලපෑම් නිතරම සිදු වන ව්‍යාපෘති පිළිබඳ පර්යේෂණ කරන්න. උදාහරණයක් වශයෙන් එය පතලක් ගැන නම්, එවැනි පතලකින් ඇති කරනු ලබන පොදු බලපෑම් වන්නේ මොනවදෙ? මෙම ව්‍යාපෘතිය වෙනස් එකක් යැයි සිතීමට කිසිදු හේතු සාධක තිබේද?
- ඔබගේ ප්‍රදේශය සඳහා සැලසුම් කරන ලද ව්‍යාපෘති පිළිබඳව පුළුල් සඟරා හෝ මාධ්‍ය ලිපි මගින් කියවා බලන්න. සමහරක් වේලාවට සැලසුම් කරන ලද ව්‍යාපෘති පිළිබඳව කවුරුවත් විසින් වත් අපට කියන්නේ නැති නිසා අප වෙනුවෙන් අපිම ඒවා ගැන තොරතුරු සොයා ගත යුතුය.
- පුවත්පත් කලා වේදීන් සමඟ මිරාවී ව්‍යාපෘති ගවේෂණය කිරීම පිළිබඳ ඔවුන්ගෙන් උදවු ඉල්ලා සිටින්න (156 පිටුව බලන්න)
- එවරනිම කාර්ණාවලට මුහුණ දුන් වෙනත් ප්‍රජාවන් මුණගැසී ඔවුන් සමඟ කතාබහ කරන්න. (119 පිටුව බලන්න)

ක්‍රියාකාරකම

විසඳුම් සෙවීම සඳහා ප්‍රශ්නය දිහා සමීපව බලන්න

අරමුණ : ආසියානු සංවර්ධන බැංකු පිළිබඳ ව්‍යාපෘතිවලින් හානි කරනු ලබන බලපෑම් පිළිබඳ විචාරාත්මක සාකච්ඡාවත් කිරීමට විසඳුම් සඳහා වැඩ කරන්නේ කෙසේද පිළිබඳ මිනිසුන්ගේ අදහස් එකතු කරන්න.

කාලය : විනාඩි 60-90

ද්‍රව්‍ය : ඊළඟ පිටු දෙකේ සඳහන් චිත්‍ර සහ ඔබලාගේ සාමූහික සිතුවිලි.

ආසියානු සංවර්ධන බැංකු **ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති** ගැන ඉගෙනීමේන් පසුව, ඊළඟ පිටු දෙකෙහි සඳහන් චිත්‍ර දෙක දිහා බලා ඒ ගැන කණ්ඩායම් වශයෙන් කතා බහ කරන්න. කණ්ඩායමට චිත්‍ර පිළිබඳ විවෘත සාකච්ඡාවක් හෝ ඔවුන් තුළින් මතු වන ප්‍රශ්න ඔස්සේ සාකච්ඡා කිරීමට අවශ්‍ය විය හැකිය.

ඒසේ නොමැති නම් **ආරක්ෂණ** ලැයිස්තුව සහ 42 පිටුවේ සඳහන් අයිතීන් භාවිතා කරමින් අභියෝගාත්මක ක්‍රියාකාරකම් වල යෙදීමට උත්සාහ කරන්න. විශේෂ ආරක්ෂණයන් සහ චිත්‍ර වල සඳහන් වන ප්‍රශ්න සංසන්දනය කර උල්ලංඝනය වන අයිතීන් සොයා බලන්න.

සාකච්ඡාව සඳහා ප්‍රශ්න

- මෙම ප්‍රජාවන් තුළ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව අරමුදල් සපයනු ලබන ව්‍යාපෘතියන් ඇත. මෙම විස්තරය තුළ තුමක්ද සිදු වන්නේ?
- ඔබ දකින ලද ප්‍රශ්න මොනවාද? පාරිසරික ප්‍රශ්න එහි තිබෙනවාද? මිනිසුන්ගේ සෞඛ්‍යය සහ ආරක්ෂණය සඳහා? ප්‍රජාව සඳහා?
- ඔබ විසින් දකින ලද ප්‍රශ්න තුළින් ආසියානු සංවර්ධන බැංකු ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති උල්ලංඝනය වෙමින් පවතිද? මොන ආකාරයෙන්ද?
- ආරක්ෂණ උල්ලංඝනය වෙමින් පවතිද?
- කුමන අයිතින් උල්ලංඝනය වෙමින් පවතිද?
- ඔබ විසින් පින්තූරයේ නොදකින ලද වෙනත් ප්‍රශ්න මොනවාද?
- මෙවැනි උල්ලංඝනය වීම් කිරිමට වලක්වා ගැනිමට සහ ආසියානු සංවර්ධණ බැංකුවේ වගවීම් පවත්වා ගැනිම සඳහා කළ යුත්තේ කුමක්ද?

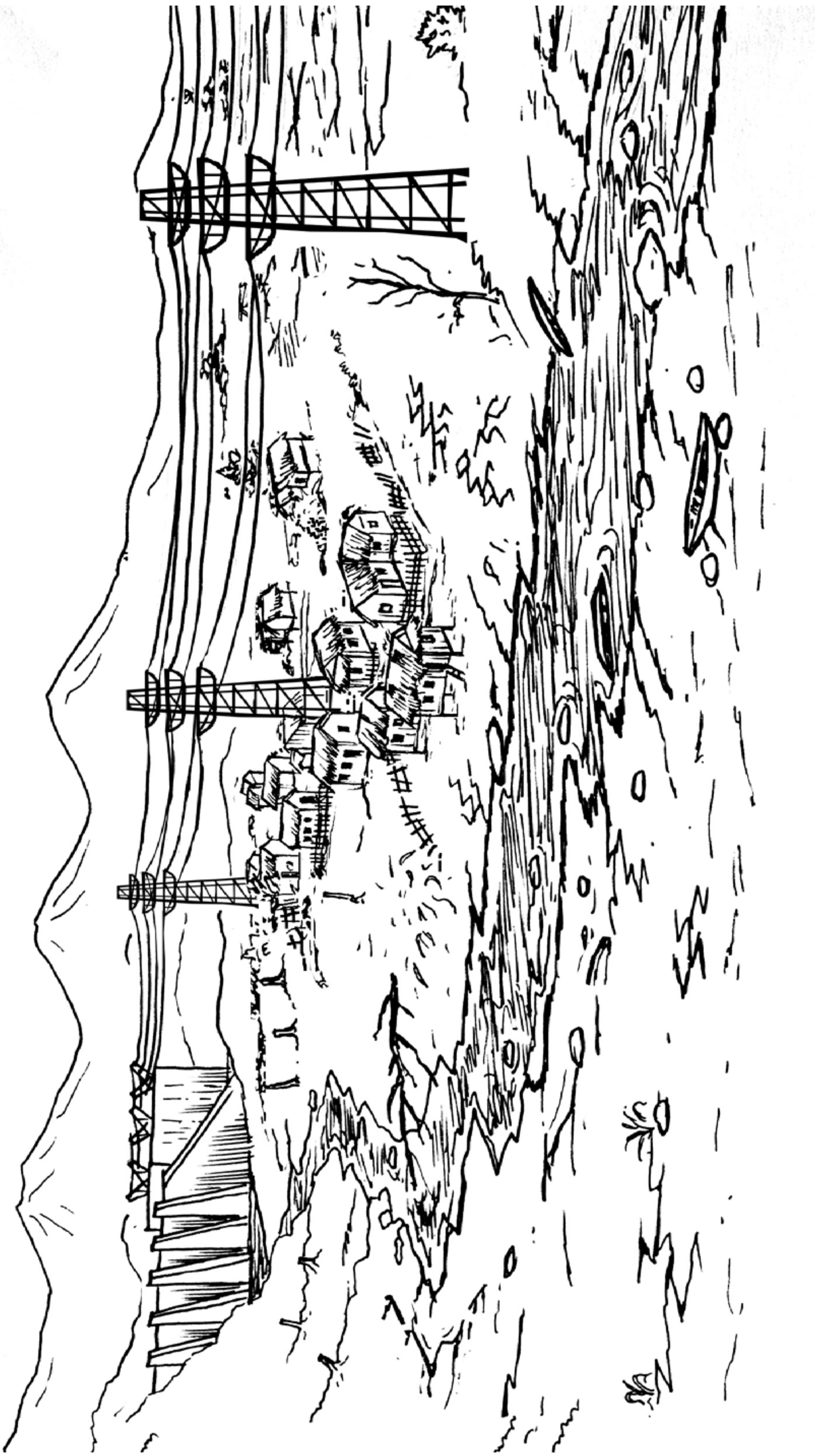

2.4 ආසියානු සංවර්ධන බැංකු ව්‍යාපෘති චක්‍රය

ආසියානු සංවර්ධන බැංකු ව්‍යාපෘති සැලැසුම් කිරීම සහ සංවර්ධනය කිරීමට අවුරුදු ගණනාවක් ගනු ලැබේ. ව්‍යාපෘතියක් තුළදී බලාපොරොත්තු විය හැක්කේ කුමක්දැයි දැන ගැනීම යටතේ, විවිධ අදියර එනම් එය පටන් ගැනීමට පෙර සිට සහ එය අවසන්වූ පසු යනාදී වශයෙන් තේරුම් ගැනීම වැදගත් ය. මෙය **ව්‍යාපෘති චක්‍රය** කියා හඳුන්වනු ලැබේ. ව්‍යාපෘති චක්‍රයේ සෑම අදියරයක දීම, ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ වගකීම දැරීම සහ ප්‍රජාවට ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමේ හැකියාව ඇත.

ව්‍යාපෘතිය මුළුමනින් සංවර්ධන කිරීමේ කාලය තුළ, ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව, ආණ්ඩුය සහ **ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නා** විසින්, ප්‍රජාවට තොරතුරු සපයා **අර්ථාන්විත උපදේශන** මූලධර්මයන් යටතේ ඔවුන්ට සහභාගිවීමට කටයුතු කළ කටයුතුය. මින් අදහස් කෙරෙන්නේ තොරතුරු බෙදා ගැනීමේ මාර්ගයන් වන්නේ :

- කලානුරූපව
- ප්‍රජාවට අවබෝධ කරගත හැකි අයුරින්
- තර්ජනයෙන් හෝ **බලයෙන් නම්මා ගැනීමෙන්** තොර වීම
- කාන්තාවන්ද ඇතුළත් කර කාන්තාවන්ගේ අවශ්‍යතාවයන්ට පිළිතුරුද ඇතුළත් කර ගැනීම.
- වෙනස් කොට සැලකිල්ලට ලක් කිරීමේ හෝ නොතකා හැරීමේ අවදානමට මිනිසුන්ගේ අවශ්‍යතාවයන් සහ හැකියාව කෙරෙහි අවධානය යොමු කිරීම. (ආසියානු සංවර්ධන බැංකු විසින් සදහන් කරන **අවදානම් සහිත කණ්ඩායම්** කෙරෙහි පරික්ෂණය)
- වින්දිත මිනිසුන් පූර්ණ සහ ක්‍රියාකාරී සහභාගිත්වයේ උනන්දුව.

ව්‍යාපෘති චක්‍රයේ බොහෝ අදියර වලදී ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව සහ ව්‍යාපෘතිය සකස් කරන්නා විසින් කැමැත්තෙන්ම ප්‍රජාවට බලපානු ලබන තොරතුරු බෙදා හැරීම සිදු කෙරේ. අවාසනාවකට මෙන්, ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව බොහෝ විට මෙය කිරීමට අපොහොසත් වන අතර වින්දිත ප්‍රජාව විසින්ම තොරතුරු ලබා ගැනීමේ ව්‍යාපෘති තිරණ ගැනීමට සහභාගිවීමේ වගකීම දරනු ලැබේ.

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් ඉල්ලා සිටිනු ලබන තොරතුරු සැපයීමට අපොහොසත් වන්නේ නම්, ප්‍රජාවට **වගවීමේ යාන්ත්‍රණය** හරහා බැංකුවේම නීති භාවිතා කරමින් **දුක්ගැනවිල්ලක්** ගොනු කිරීමට හැකියාව තිබේ. (117 පිටුව බලන්න) ප්‍රජාවටද හානි අවම කිරීම සම්බන්ධයෙන් ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමට වූ අයිතින් දිගින් දිගටම පවත්වා ගැනීමට, ඔවුන්ට සැබෑ ලෙසින්ම අවශ්‍ය කෙරෙන **සංවර්ධනය** ලබා ගැනීමට හැකියාව ඇත්තේ ය.

ව්‍යාපෘති චිත්‍රයට අදියර 5ක් ඇත. සෑම අදියරක් තුළම, ප්‍රජාවට හානි බලක්වන ක්‍රියා මාර්ග ගත හැකි අතර, **මානව හිමිකම්** වලට හා පරිසරයට ගරු කරන ලෙසට ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවට

බල කිරීමටද හැකියාව ඇත. ඊළඟ බොහෝ පිටුවලදී ව්‍යාපෘති චක්‍රය තුළ සෑම අදියරක් තුළ කුමක් සිදු වන්නේ දැයි විස්තර කෙරෙන අතර විවිධාකාරයේ මැදිහත් වීම් තුළ ප්‍රජාවට ඔවුන්ගේ අයිතීන් ආරක්ෂා කිරීම ගැන ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමට හැකියාව ඇත්තේ ය.

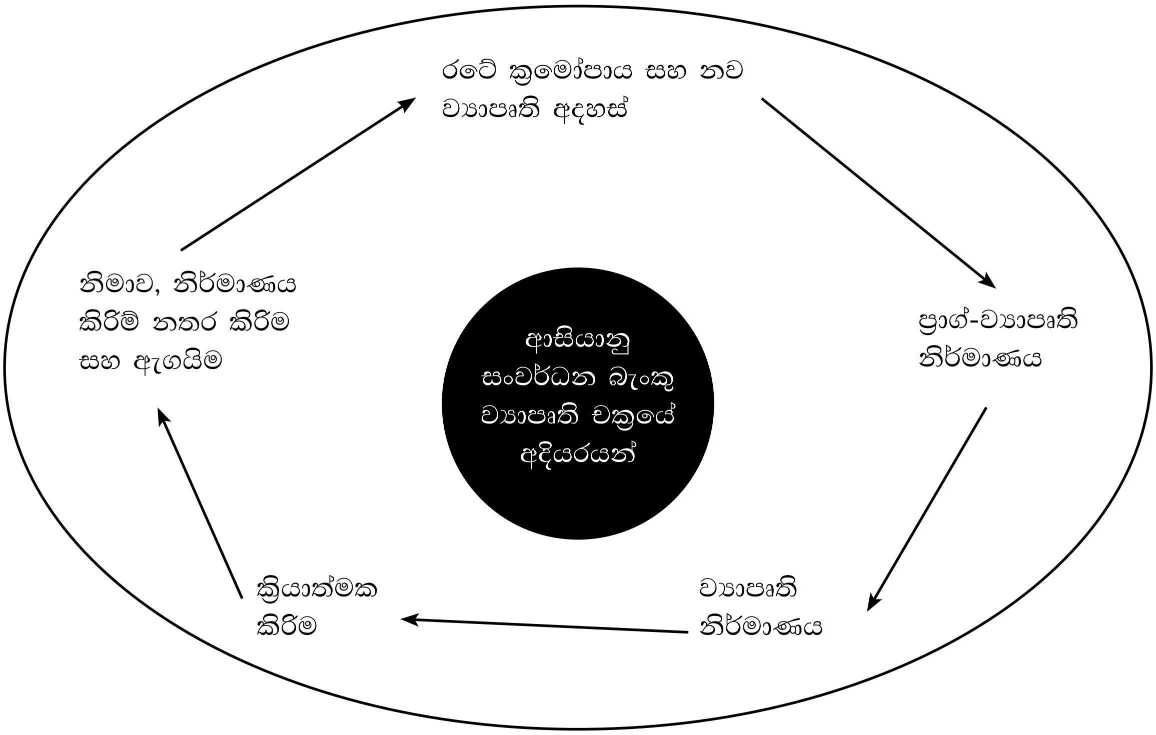

අදියර 1 : රට සඳහා අනුගමනීම වැඩපිළිවෙල යන ක්‍රමෝපාය

ඕනෑම ව්‍යාපෘතියක් පටන් ගැනීමට පෙර, ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව සහ ජාතික ආණ්ඩුව විසින් **රාජ්‍ය හවුල් ක්‍රමොපාය** සකස් කරනු ලැබේ. මෙය රටේ සංවර්ධනය ප්‍රමුඛතාවයන්ට ආසියානු සංවර්ධන බැංකු අරමුදල් සපයන ව්‍යාපෘති පිළිබඳ සැලැස්මය.

බැංකුව එවිට, **සිවිල් සංවිධාන, රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන**, පුද්ගලික සමාගම් සහ අනෙකුත් ආසියානු සංවර්ධන බැංකු සාමාජික ආණ්ඩුද ඇතුළුව ආණ්ඩුව සහ අනෙකුත් කණ්ඩායම් මුණ ගැසී කුමන ව්‍යාපෘති අනුගමනය කළ යුතුදැයි තීරණය කෙරේ.

ඔවුන් විසින් ව්‍යාපෘතිය නිර්මාණය කිරීමට පටන් ගත් විට, ඔවුන් විසින් අරමුදල් ලබා දීමට **ණය ගිවිසුමක්** සකස් කරනු ලැබේ. මෙම අදියර තුළ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් එහි වෙබ් අඩවියේ සැලැස්ම ඇතුළත් කර සම්බන්ධ වන සහ වින්දිතභාවයට (සමහරක් වේලාවට **පාර්ශවකරුවන්** කියා නියා හඳුන්වයි) පවත්වන සෑම කෙනකුගේම අදහස් ලබා ගැනීම ආරම්භ කරනු ලැබේ.

ප්‍රජා ක්‍රියාකාරකම්.

රාජ්‍ය හවුල් ක්‍රමෝපාය ජාතික මට්ටමින් සකස් කිරීම නිසා ඒ පිළිබඳ තොරතුරු ලබා ගැනීමට ප්‍රජාව අපොහොසත් වේ. නමුත් මෙම අදියර තුළදී ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් අර්ථාන්විත උපදේශනයක් සහ තොරතුරු බෙදා ගැනීමේ නිරත වීමටත් එහි ව්‍යාපෘතිය තුළින් බලපෑම්වලට ලක්වන ඕනෑම ප්‍රජාවකට පූර්ණ

සහ ක්‍රියාශීලි සහභාගිත්වයට හැකියාව ලබා දිය යුතු බව අවධාරණය කර ඇත.

ඉදිරි ප්‍රශ්න සකස් කිරීමේදී ප්‍රජාව විසින් දේශීය නිලධාරීන්ගේ, ප්‍රජා අධිකාරියෙන් අසා ජාතික සංවර්ධන සැලැස්ම සහ එය ප්‍රජාවට බලපාන්නේ කෙසේද යන්න පිළිබඳ තොරතුරු සොයා බැලිය යුතුයි.

ආරම්භයේදී රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන, සිවිල් සමාජ සංවිධාන සහ වෙනත් කණ්ඩායම් සමඟ වැඩ කළ හැකි ප්‍රජා ආයතන පිහිටුවා අනාගත උපදේශන පරිශ්‍රමය සඳහා සහයෝගය ලබා ගැනීම අපේක්ෂා කෙරේ. ප්‍රජාවටද ඔවුන්ට මානව හිමිකම් සහ සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිවල විභව **බලපෑම්** ගැන දැනුවත් කළ හැකිය. අනාගතය පිළිබඳ පැහැදිලි සහ ශක්තිමත් දැක්මක් තිබෙන ප්‍රජාවන්වලට විනාශකාරී **සංවර්ධන** ව්‍යාපෘතිවලට විරෝධය පෑමට ඔවුන්ට අවශ්‍ය කෙරේ.

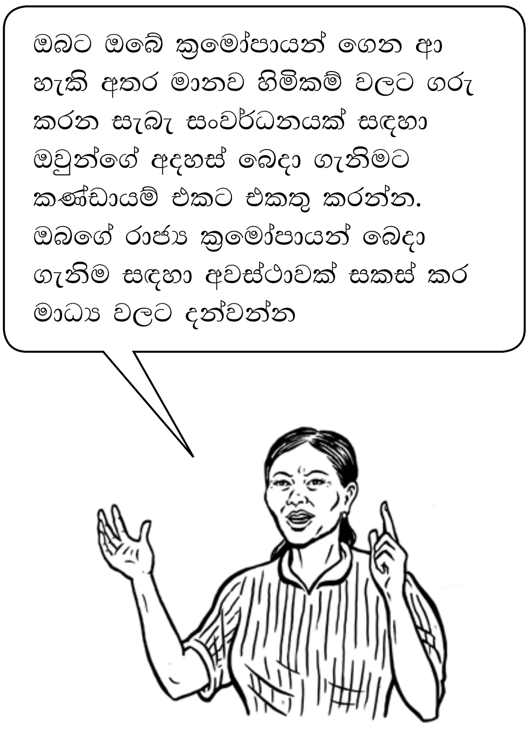

අදියර 2 ඃ ප්‍රාග් ව්‍යාපෘතිය නිර්මාණය

ව්‍යාපෘති ප්‍රාරම්භක තාක්ෂණික තක්සේරුව නමින් හැඳින්වෙන ගිවිසුමක් හරහා ව්‍යාපෘතියක් සකස් කිරීමට ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව ආණ්ඩුවට මුදල් ණයක් ලෙස දෙනු ලැබේ. ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් එහි වෙබ් අඩවිය තුළ ව්‍යාපෘතිය පිළිබඳව විස්තරයන් සහ ඊට අදාල සියලුම ලියකියවිලි ඇතුළත් කෙරේ. මෙය **ව්‍යාපෘති** ආකෘතියේ හෝ **ව්‍යාපෘති තොරතුරු ලියවිල්ල** කියා හැඳින්වේ.

ව්‍යාපෘති ප්‍රාරම්භක තාක්ෂණික තක්සේරුවේ. මුල් අදියර කාලය තුළදී පරිසරයට සහ ජනතාවට හානියක් ඇති වේවිදැයි හඳුනා ගැනීම සඳහා **ආරම්භක දිළිඳුභාවය සහ සමාජ තක්සේරුවක්** බැංකුව විසින් සාදනු ලැබේ. ඔවුන්ගේ සෑම අංගයක්ම සහ ඇති විය හැකි බලපෑමක්ම පිළිබඳ විභාග කෙරේ. එවිට ඔවුන්

තාක්ෂණික ආධාර තක්සේරු වාර්තාව ලියනු ලැබේ. තාක්ෂණික ආධාර වාර්තාව මගින් ව්‍යාපෘතිය හේතු කොටගෙන මිනිස්සු **අවතැන් වීම**, පරිසරයට හානි වීම, හෝ **ආදිවාස මිනිසුන්ට** බලපෑම් ඇති කිරීම පෙන්නුම් කරන්නේ නම්, ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් **ආරක්ෂණ තක්සේරුවක්** සකස් කර ව්‍යාපෘතිය A,B,C හෝ Fi යනාදී වශයෙන් වර්ගීකරණය කිරීම නිවැරදි ලෙස තහවුරු කෙරේ (96 පිටුව බලන්න) මෙම තක්සේරුව ඔවුන් විසින් අවසන් කිරීමට පෙර සහ පසුව වින්දිත ප්‍රජාවන් සමඟ බෙදා ගැනීම සිදු කළ යුතුය.

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව සහ ආණ්ඩුව ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නා (අයිතිකරු, **විධායක ඒජන්සිය** හෝ **ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ඒජන්සිය** ලෙසද හැඳින්වේ.) සමඟ එකඟ වෙයි. එවිට සකස්කරන්නා විසින් යෝජිත ණය වාර්තාවන් සහ ගිවිසුම සඳහා ණය ගිවිසුම් කෙටුම්පත් සකස් කෙරේ.

ප්‍රජා ක්‍රියාකාරකම

හානිය වලක්වන ක්‍රියා වන මෙය ව්‍යාපෘති චක්‍රයේ වැදගත්ම අදියරය. ප්‍රජා මූලික ක්ෂේත්‍ර පර්යේෂණ මගින් ප්‍රජාව විසින් නායකත්වයක් ගෙන සමාජ සහ පාරිසරික බලපෑම් හඳුනා ගත යුතුය. (131 පිටුව බලන්න)

බලපෑම්වලට ලක්වන ප්‍රජාව ආරම්භක දිළිඳුභාවය සහ සමාජ තක්සේරුව තුළ සහභාගිත්වයක් තිබිය යුතු අතර උපදේශකයන් සමඟ සෘජුව කතා කිරීමෙන් ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ නිති අනුගමනය කරමින් මිනිසුන්ගේ අයිතින්වලට ගරු කිරීම තහවුරු කිරීමට ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නාට බලපෑම් කළ හැකිය.

ව්‍යාපෘතිය සකස් කරන්නා විසින් ප්‍රජාවට අවබෝධ කරගත හැකි ආකාරයෙන් සියලු තොරතුරු බෙදා ගැනීම සිදු කළ යුතු අතර විසුදිත මිනිසුන්ගේ පූර්ණ සහය ක්‍රියාශිලි සහභාගිත්වය තහවුරු කළ යුතු ය.ප්‍රජාව විසින් විධිමත් ලෙස දුක්ගැනවිලි වලට ප්‍රතිචාර දක්වීම ඇතුළත් වන පරිදි ව්‍යාපෘතිය නිර්මාණය කරන ලෙදට ඉල්ලා සිටිය යුතු ය.

රාජ්‍ය නොවන ආයතනවල සහයෝග යෙන්, ව්‍යාපෘතිය සකස් කරන්නා පිළිබඳ සොයා බලා ඔවුන් සම්බන්ධ වන අනෙකුත් ව්‍යාපෘති මොනවාද? කියා බලන්න. ඔවුන්ට දූෂණය හෝ අපකිර්තියට පත්වූ දේවල් පිළිබඳ ඉතිහාසයක් තිබේද?. මෙම සමාගම සම්බන්ධයෙන් අනාවර්ණය කරන ලද ප්‍රශ්න හෝ සමතයට පත් නොවූ නීතිමය හිමිකම් පිළිබඳව වාර්තා හෝ මාධ්‍ය බෙදා හරින්නන් සිටිද? එසේ නම් මෙය මාධ්‍ය ප්‍රචාරක ව්‍යාපාරයන් සඳහා ගැලපෙන ගැටලුවකි. (156 පිටුව බලන්න)

ආරක්ෂණ තක්සේරුව සකස් කරනු ලබන ආසියානු සංවර්ධන බැංකු නිලධාරියා හමුවන්න. අවතැන් කිරීම පිළිබඳ ඔනෑම ආකාරයක ඔනැකමක්,ජීවනෝපාය ඉඩම් අහිමි විම හෝ ආදිවාසි මිනිසුන්ට බලපාන සම්පත් සහ බලපෑම් ගැන ඔවුන් දැනුවත් කරන්න.

ඔබට ව්‍යාපෘතිය පිළිබඳ ඕනැකමක් තිබේ නම්, ව්‍යාපෘති සැලැස්ම ගවේෂණය හා අභියෝගයට ලක් කිරීමට ක්‍රියාමාර්ග සැලසුම් කිරීමට ඔබගේ ප්‍රජාවගේ මිනිසුන්ට කතා කරන්න. මෙය ප්‍රජා ක්‍රියාකාරින්ට සඳහා උපකරණ පෙට්ටියේ තිබෙන භාවිතා කල හැකි සියලු උපකරණ ගැනිමට කාලයයි. (131 පිටුව බලන්න.)

ව්‍යාපෘති බලපෑම් වර්ගිකරණය

ආරම්භක දිළිඳුකම සහ සමාජ තක්සේරුව මගින් වර්ගය, ස්ථානය, පරිමාව සහ විභව පාරිසරික බලපෑම්වලට අනුව ව්‍යාපෘතිය පිරික්සීම සිදු කෙරේ. ව්‍යාපෘතිය A, B, C හෝ F1 යනාදි වශයෙන් ලේබල් කිරීම සිදු කෙරේ. ව්‍යාපෘතිය **පිරික්සිමේ** මාර්ගය තුළින් ව්‍යාපෘති චක්‍රය තුළ ඊලගට සිදුවන්නේ කුමක්දැයි නිවැරදිව දැනගත හැකිවේ.

ව්‍යාපෘති වර්ගිකරණය යනු කුමක්ද?

A ව්‍යාපෘති වර්ගිකරණය :

ව්‍යාපෘතියක් හුදෙක් පරිසරයට බරපතල හානිදායක බලපෑම්, බලහත් කාරයෙන් නැවත පදිංචි කිරීමේ හේතු සාදක හෝ ආදිවාසි මිනිසුන්ට බලපාන බලපෑම් ඇතිවේ. ‘A’ ව්‍යාපෘතින්වලට පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරුවත් සහ **පාරිසරික කළමනාකරණ සැලැස්මත්** අවශ්‍ය කෙරේ. මිනිසුන් අවතැන්විමටත් සිදුවේ නම්, **නැවත පදිංචි කිරීමේ සැලැස්මක්** අවශ්‍ය ය. (88 පිටුව බලන්න) ආදිවාසි මිනිසුක්ට බලපෑම් ඇතිකරයි නම් ආදිවාසි මිනිසුන්ගේ සැලැස්මන් (65 පිටුව බලන්න) අවශ්‍ය කෙරේ.

B ව්‍යාපෘති වර්ගිකරණය :

ව්‍යාපෘතිය මගින් පරිසරයට හෝ ආදිවාසි මිනිසුන්ට තරමක බලපෑම් හෝ බලහත්කාරයෙන් නැවත පදිංචි කිරීමේ හේතු සාධක ඇති විය හැකිය. ‘B’ ව්‍යාපෘති වලට ආරම්භක **පාරිසරික පරික්ෂණයක්** සහ පාරිසරික කළමනාකරණ සැලැස්මක් අවශ්‍ය කෙරේ. මිනිසුන් අවතැන් කිරීමක් සිදු වේ නම් නැවත පදිංචි කිරීමේ සැලැස්මක් (88 පිටුව බලන්න) අවශ්‍ය කෙරේ. ආදිවාසි මිනිසුන්ට ලපැම් ඇති වන්නේ නම් ආදිවාසි මිනිසුන්ගේ සැලැස්ම (63 පිටුව බලන්න) අවශ්‍ය කෙරේ.

C ව්‍යාපෘති වර්ගීකරණය :

ව්‍යාපෘතිය මගින් හානිදායක පාරරිසරික බලපෑම් කුඩාවට හෝ නොමැති මට්ටමක හෝ පැවතිය හැකිය. පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරුවක් හෝ ආරම්භක පාරිසරික පරික්ෂණයක් අවශ්‍ය නොවේ.

F1 ව්‍යාපෘති වර්ගීකරණය :

ව්‍යාපෘතිය පුද්ගලික සමාගම් හෝ ඒජන්සියක් මගින් පවත්වාගෙන යාම සිදු කෙරේ. ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව මගින් සෑම පාරිසරික සම සමාජීය බලපෑම් පුද්ගලික ඒජන්සි මගින් කළමණාකරණය කිරිමට අවශ්‍ය කෙරේ. F1 ව්‍යාපෘතිය A,B, හෝ C ව්‍යාපෘතිවලට අධික්ෂණය කිරිම බොහෝ සෙයින් දුෂ්කරය. (සටහන : - මෙමගින් සෑම F1 ව්‍යාපෘති පුද්ගලික මූල්‍ය ව්‍යාපෘති බවට අදහස් නොකෙරේ).

ව්‍යාපෘති වර්ගීකරණය ගැන ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව කියන්නේ කුමක්ද?

බැංකුව විසින් යෝජිත සියලුම ව්‍යාපෘති පරික්ෂාකර බලා උපකල්පනය කළ හැකි පාරිසරික සහ සමාජීය බලපෑම් නිවැරදිව හදුනාගනු ලැබේ. පාරිසරික බලපෑම් නැවත පදිංචි කිරිමේ බලපෑම්,සහ ආදිවාසි මිනිසුන්ට ඇති වන බලපෑම් සඳහා ව්‍යාපෘතිය කුමන වර්ගිකරණයකට අයත් වන්නේ දැයි තීරණය කිරිමට අප විසින් ව්‍යාපෘතියේ විවිධ අංගයන් පරික්ෂාකාරි ලෙස තක්සේරු කෙරේ. A වර්ගිකරනයට අයත් ව්‍යාපෘති උපකල්පණය කළ හැකි බලපෑම් විශාල ලෙස සිදුවන ඒවා වන අතර ඒවාට ශක්තිමත් **ආරක්ෂණයක්** අවශ්‍ය කෙරේ.

ප්‍රජාවට ඇති අත්දැකිම්.

සමහරක් වේලාවට ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් ව්‍යාපෘති B වර්ගිකරණයක් සිදු කරනු ලබන අතර උපකල්පනය කළ හැකි බලපෑම් හෝ අවදානම. සංකිර්ණය තත්වයක පවති නම්, ව්‍යාපෘතිය සැබැවන්ම A වර්ගිකරණය යටතට සලකනු ලැබේ.

ඔබට සනාථ කළ හැකි සාක්ෂි සහ මුලික දත්තයක් තිබේනම්, ඔබට ආසියානු සංවර්ධන බැංකු සහ ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නාට වර්ගිකරණය වේනස් කර ගනිමින් ආරක්ෂණ ගන්නා ලෙසට අභියෝග කිරිමේ හැකියාව ඇත්තේ ය.

අදියර 3 : ව්‍යාපෘති පිළියෙල කිරීම

ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නා විසින් ආණ්ඩුවට නිරික්ෂණය කිරීම සඳහා ණය කෙටුම්පත් සහ **ව්‍යාපෘති යෝජනා** සකස් කරනු ලැබේ. එවිට ආණ්ඩුව බැංකුව සමඟ ගිවිසුම් වලට පැමිණේ. ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව ණය මුදල් අනුමත කිරීමට තිරණය කරන්නේ නම්, එය බැංකුවේ අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය වෙත යොමු කෙරේ. ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ මණ්ඩලය ව්‍යාපෘතිය අනුමත කිරීමට ඡන්දය ලබා දීමට සූදානම් වීමට යන්නේද මෙය ක්‍රියාත්මක වීම සඳහා ඉතාමත් වැදගත් කාලයයි.

> අපි දන්නවා ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව පිලිපීනයේ ව්‍යාපෘතියකට ඡන්දය ප්‍රකාශ කරන්නයි යන්නේ කියලා. ඒ නිසා අපි ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව ඉදිකිරීමට ඡන්දය ප්‍රකාශ කරන දින උද්ඝෝෂණ විරෝධතාවයක් සංවිධානය කළා. එවිට ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ මාණ්ඩලික සමාජිකයන් දන්නවා අපි එකට විරුද්ධයි කියලා

> පුද්ගලික වශයෙන් පෙනී සිටීමට නොහැකි වුවද ඔබට හඬක් නැගිය හැකි බොහෝ මාර්ගයන් තිබේ. මාධ්‍ය තුළ ලිපි පලකර ගැනීම,මාණ්ඩලික සමාජිකයන්ට. ඡන්දය ප්‍රකාශ කරන දිනට පෙර ඇමතීමද කල හැකිය. ඒ නිසා සම්බන්ධකම් වැඩ කිරීමට මාර්ගයන් බොහෝමයක්ම තිබෙනවා.

මණ්ඩලය විසින් **සභාපතිතුමාගේ වාර්තාව සහ නිර්දේශයන්** ලියා ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ වෙබ් අඩවිය තුළට ණය ගිවිසුමට ආදාල වන නීතිමය ගිවිසුම්ද සමඟ ඇතුළත් කිරීම සිදු කෙරේ. ඉන්පසු එම ගිවිසුම ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ සභාපතිතුමා සහ ආණ්ඩුවේ නියෝජිතයන් විසින් අත්සන් කිරීම සිදු කෙරේ.

නෛතික අවශ්‍යතාවයන් සම්පූර්ණ වූ පසු ණය මුදල් අනුමත කෙරේ. දින 90 කට පසු ව්‍යාපෘති ආරම්භය කිරීමට ආරම්භක මුදල් බැංකුව විසින් මුදා හැරීම සිදු කරනු ලැබේ.

ප්‍රජා ක්‍රියාකාරකම්

ප්‍රජා සාමාජිකයන් ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නාගේ පාරිසරික සහ සාමාජීය බලපෑම් තක්සේරුවලට සහභාගි වී ඕනෑ කරන සියලු දේ පිළිබඳව මේ අවස්ථාවේදී හඬක් නැගිය යුතුය. ප්‍රජාවගේ යෙදවුම් ව්‍යාපෘති වාර්තාවේ සහ සභාපතිවරයාගේ වාර්තාව සහ නිර්දේශයන් යටතේ ලියැවේද? ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නා විසින් අවශ්‍ය කෙරෙන මානව හිමිකම් බලපෑම් තක්සේරුවක් කරනු ලබන්නේද? විධිමත් **දුක් ගැනවිලි යාන්ත්‍රනයත්** තිබේද? නැවත පදිංචි කිරීමේ සැලැස්මක් සහ ඊට වින්දිත මිනිසුන්ගේ සහභාගිත්වය තිබේද ? ප්‍රජා පර්යේෂණ හරහා ව්‍යාපෘතිය ලේඛන ගත කිරීමට අඛණ්ඩව පවත්වා ගන්න.

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ දේශීය කාර්යාලයට පත් කර තිබෙන පිරිමි සහ කාන්තාවන් යන දෙපිරිසම සමඟ දුක් ගැනවිලි ආමන්ත්‍රණය කරනු ලබන ක්‍රියාවලියක් සකස් කරන ලෙසට දේශීය නිලධාරින්ගෙන් ඉල්ලා සිටීමට ප්‍රජාවට හැකියාව ඇත. (එවිට එහිදී කතා කිරීමට කන්තාවන්ටද පහසුවක් දැනේවි). දේශිය වශයෙන් දුක්ගැනවිලි පිළිබඳව මෙහෙයවීමක් සිදු නෙවන්නේ නම්, - ඔවුන් නිතරම එසේ නොකරයි ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ වගවීමේ යාන්ත්‍රණය (117 පිටුව බලන්න) භාවිතා කරමින් හෝ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේම නීති වලට (108 පිටුව බලන්න) එහා ගිය ක්‍රියා මාර්ගයක් පිළිබඳව අවධානය යොමු කරන්න.

මෙම අදියර තුළදී ප්‍රජාවට **වාසි බෙදා ගැනිමේ ගිවිසුමක්** සදහා ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නා සමඟ එකඟතාවයකට පැමිණිය හැකිය. වින්දිත ප්‍රජාවට ව්‍යාපෘතිය සකස් කරන්නා විසින් පිළිගන්නා හෝ නොගන්නා ලබන්නේ කවර ආකාරයක වාසි දැයි ගිවිසුමකට පැමිණිය යුතුය.

අදියර 4 ක්‍රියාත්මක කිරිම

මෙම අදියර තුළ, **ව්‍යාපෘති පරිපාලන සිහිවීම්** සටහන් මගින් ව්‍යාපෘතියේ උපකල්පනය සහ කුමක් සිදු වේද යන්න විස්තර සකස් කරන අතර ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් ව්‍යාපෘතියට මුදල් ලබාදිම සිදුකෙරේ. ව්‍යාපෘතිය ආරම්භයේදි යන්ත්‍ර සූත්‍ර මිලදි ගැනිම සිදු කෙරේ.

එය තාමත් පටන්ගෙන නොතිබුනද ආණ්ඩු විසින් ඉඩම් මිලදි ගැනිම හා නැවත පදිංචි කිරිමේ ක්‍රියාවලිය ආරම්භ කරයි

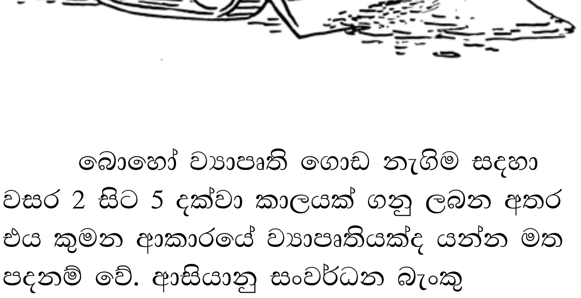

බොහෝ ව්‍යාපෘති ගොඩ නැගිම සදහා වසර 2 සිට 5 දක්වා කාලයක් ගනු ලබන අතර එය කුමන ආකාරයේ ව්‍යාපෘතියක්ද යන්න මත පදනම් වේ. ආසියානු සංවර්ධන බැංකු නිලධාරින් විසින් එහි ප්‍රගතිය අධික්ෂණය කිරිම සදහා අවම වශයෙන් වසරකට තෙවරක් ව්‍යාපෘතිය බැලිමට හ සමාජීය බලපැම් පිළිබඳ අඛණ්ඩ වාර්තාවක් ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නා ගෙන් ලබා ගැනිම සිදු කෙරේ.

ප්‍රජා ක්‍රියාකාරකම්

වින්දිත පුද්ගලයන් අතර සංවිධානය විම අඛණ්ඩව සිදු කරන්න. ඔවුන් පොරොන්දු වූ රැකියාවන් වින්දිත පුද්ගලයන්ට ලැබි තිබේද? කාන්තාවෝ සහ ව්‍යාපෘති කළමනාකාර විසින් ප්‍රජා අයිතින් වලට ගරු කරන්නේද? ප්‍රජා වාසි ගිවිසුමක් තිබේ නම් ඊට ගරු කිරිමක් තිබේද?

ව්‍යාපෘති සකස් වී තිබෙන්නේ ආරක්ෂණයන්, ඒ වගේම ජාතික සහ අන්තරජාතික නිතී අනුව දැයි තහවුරු කර බැලිම සදහා ප්‍රජාව විසින් නිතී ආධාර (41 පිටුව බලන්න) අපේක්ෂා කළ යුතු අතර ඔවුන්ගෙ ම පර්යේෂණ පැවැත්විමට සිදු කළ යුතුය. (ප්‍රජා පර්යේෂණ යටතේ 147 පිටුව බලන්න) විනිවිදභාවය, වගවිම සහ පුර්ණ සහ ක්‍රියාශීලි සහභාගිත්වයක් ඉල්ලා සිටින්න. දුෂ්‍ය විම, අනතුරු, සමාජීය සහ කළමණාකරණ සැලසුම්වලට අනුව ඉඩම්වලට ප්‍රවේශ විම අධික්ෂණය කරන්න. මිනිසුන්ට හෝ පරිසරයට, සිදුවන ඕනෑම අනතුරක්ද, දුෂ්‍ය විම, හෝ හානිවිමට වාර්තා ගත කිරිමටත්, මෙම කාරණා පිළිබඳ පතුරවාලිම සදහා මාධ්‍ය සහ මිත්‍ර සංවිධාන රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන සමඟ ඉතා හොද සබඳතාවක් පවත්වා ගෙන යන්න.

ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නා විසින් ක්‍රියාවලියේ මුල් අදියරේ අවශ්‍යතාවයන් සකස් කර නොමැති නම්, ප්‍රජාවට දුක්ගැනවිලි පැමිණිල්ලක් ගොනු කළ හැකිය. දුක්ගැනවිලි යෝජනා නිලධාරින් විසින් ප්‍රජාවට විධිමත් ලෙස **පැමිණිලි** කිරිමට ක්‍රමයක් සකස් කළ යුතුය. පැමිණිල්ල කිරිම සදහා වගවීමේ යාන්ත්‍රණය භාවිතා කරන්න. (117 පිටුව බලන්න)

ව්‍යාපෘති තොරෙතුරු ලියවිලිවලින් දුක්ග ැනවිලි පිළිබඳ ආමන්ත්‍රණය කිරිමක් සිදු කර නොමැති නම්,මෙම අදියරෙ තුළදී ප්‍රජාවට **අවිස්වාශයක් තුල සෘජු** ක්‍රියාමාර්ග ගැනිමට තිරණය කළ හැකිය. - ව්‍යාපෘතිය සහ එමගින් මානව හිමිකම්, සෞඛ්‍යය, ජිවනෝපාය සහ පරිසරයට හානි වන බලපැම් (136 පිටුව බලන්න) පිළිබඳව ඔවුන් උපකල්පනය කළ හැකි **මිත්‍ර සන්ධාන** සහ පොදු ජනතාව දැනුවත් කළ යුතුය.

අදියර 5 ව්‍යාපෘති නිමාව

පිළියෙල කිරීම නතර කිරීම සහ ඇගයීම

ව්‍යාපෘති නිමාව මාස 12 සිට 24 කාලයක් තුළ, ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව අවසාන වාර්තාව සකස් කරනු ලැබේ. වාර්ථාව මගින් ව්‍යාපෘතියේ සියලුම අංගයන් මෙන්න එහි බලපැම් ආවරණය කළ යුතුයි. අංශ ආධාර වැඩ සටහන් ඇගයීම, විශේෂ ඇගයීම් අධ්‍යයන සහ ව්‍යාපෘකි සහ වැඩ සටහන් පැවැත්වීමේ **ඇගයීම්** යනාදිය ඇතුළු අනෙකුත් විවිධ වාර්තාවන් මෙම කාලය තුළදී ලියනු ලැබේ.

ප්‍රජා ක්‍රියාකාරකම්

ප්‍රජාව විසින් ව්‍යාපෘතියේ ප්‍රතිඵල පිළිබඳ අධීක්ෂණය සහ වාර්තාගත කිරීම අඛණ්ඩව කළ යුතුය. පොරොන්දු වූ වාසි, **වන්දි,** නැවත පදිංචි කිරීම් හෝ ජීවනෝපායික **පුනරුත්තාපනය** නො ලැබුණු මිනිස්සු සහ ප්‍රජාවන් සිටිත්ද? විධිමත් **පැමිණිලි** කිරීම සඳහා වගකීම් යාන්ත්‍රණය (100 පිටුව බලන්න) භාවිත කරන්න.

ව්‍යාපෘතිය තුළදී හානියක් සිදු වන්නේ නම්, ජාතික සහ ජාත්‍යන්තර මානව හිමිකම් යාන්ත්‍රණය හරහා යුක්තිය අපේක්ෂා කිරීම අඛණ්ඩව පැවැත්වීමට සහ ප්‍රජා ක්‍රියාකාරකම් සඳහා මෙවලම් භාවිතයඅඛණ්ඩව සිදු කරන්න. (131 පිටුව බලන්න)

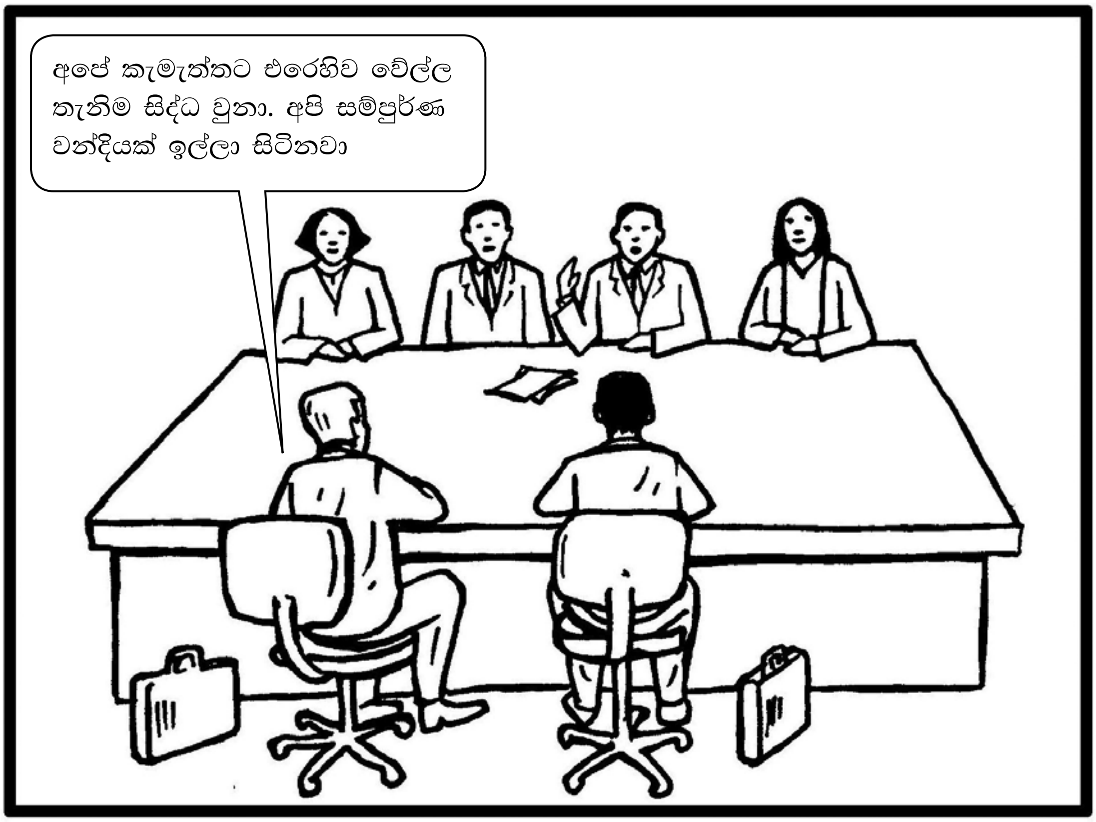

2.5 ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවට විධිමත් පැමිණිල්ලක් කරන්නේ කෙසේද?

එක් මාර්ගයක් වන්නේ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් ස්ථාපිත කරනු ලද ආරක්ෂණයන් උල්ලංඝනනයවීම පිළිබඳ පැමිණිලි භාර ගැනීම සහ ආමන්ත්‍රණය කිරීමේ ස්වාධීන කාර්යාලයක් වන **වගවීම් යාන්ත්‍රණයට** ඔවුන්ගේ පැමිණිලි යොමු කරන ලෙසට ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ **වගවීම්** පිළිබඳව වින්දිත පුද්ගලයන්ට ඉල්ලා සිටිය හැකිය මෙය **පැමිණිල්ලක්** ගොනු කිරීම කියා හඳුන්වනු ලැබේ.

ඔබගේ ප්‍රදේශයේ තිබෙන දේශිය කාර්යාලයට **දුක්ගැනවිලි** ගොනු කිරීම කළ හැකිය. මෙය හරහා එනම් සමහර කාරණාවල අනතුරුදායක තත්වයන් ගැන කිව හැකිය. උදාහරණ වශයෙන්, දේශිය ව්‍යාපෘති නිලධාරීන් ඔබගේ ආරක්ෂාවට තර්ජනයක් වන අවස්ථාව-න් වලදී.මැනිලා හි පිහිටි ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ මුලස්ථානයට හෝ ඔබගේ රටේ අගනුවර පිහිටි ප්‍රාදේශීය කාර්යාලය සමඟ සම්බන්ධතාවක් ඇති කරගනිමින් ඔබ විසින් දේශිය කාර්යාලයට පැමිණිල්ලක් ගොනු කළ ද, නො කළද ඔබගේ ප්‍රශ්න ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ කළමනාකාරිත්වයට සෘජු ලෙසින් දැක්වීමටද කටයුතු කළ යුතු ය.

ආසියානු සංවර්ධන බැංකු කළමනාකාරිත්වයට පැමිණිලි කිරීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ කාර්ය මණ්ඩලය ව්‍යාපෘති වැඩ බිම හෝ ප්‍රජාව මුණගැසීම සිදු කරනු ලැබේ. වගකීම් යාන්ත්‍රණයේ කාර්ය මණ්ඩලයේ ඒවැනි සහ පසුකාලීන නිල විමසීම් මෙහෙයවීමට ඔබගේ ප්‍රජාව සූදානම් කර තිබීම අවශ්‍ය ය.

බොහෝ කාරණාවලදී, ආසියානු සංවර්ධන බැංකු කළමනාකාරිත්වය විසින් ව්‍යාපෘතියකට සැබෑ වෙනසක් ලබා දීමට කැමැත්ත පළ කිරීමත් නොකරනු ඇත. නමුත් ඔවුන් විසින් කුඩා පියවරයන් පෙන්වයි ගනිමින් පැමිණිල්ල විසඳූ බව. එවිට ඔවුන් විසින් කියා සිටිය හැකිය. දුක්ගැනවිල්ල නොවිසඳුනහොත්, ඔබගන්නා ලද උත්සහයන් සහ නිලධාරීන් පැමිණි අවස්ථාවන් ගැන විස්තරාත්මක වාර්තාවක් තබා ගැනීම තුළින් වගවීමේ යාන්ත්‍රණයේදී ඒවා භාවිතා කළ හැකිය.

වැදගත් : ඔබට වගවීමේ යාන්ත්‍රණය භාවිතා කළ හැක්කේ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ කාර්යමණ්ඩලයට පැමිණිල්ලක් ගොනු කිරීමෙන් පසුවය. ඔබ විසින් පළමු වෙන්ම ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නා සහ ආසියානු සංවර්ධන බැංකු කාර්ය මණ්ඩලයට ඔබගේ පැමිණිල්ලට විසඳුමක් සොයා ගැන්මට උත්සාහ කළ බව පෙන්නුම් කළ යුතුය. මෙම පළමු පියවර අවසන් කර නොතැබීම නිසා වගවීමේ යාන්ත්‍රනය වෙත ඉදිරිපත් කරන බොහෝ පැමිණිලි ඉවත් කිරීමට ලක්වේ. ඔබ උත්සාහ කළ සනාථ කිරීමට, මේවා සටහන් සහ වාර්තාවක් තබා ගන්න.

- ආසියානු සංවර්ධන බැංකු කාර්ය මණ්ඩලයට ඔබ විසින් යවන ලද සියලුම විද්‍යුත් තැපැල් ලිපි.
- ඔබ විසින් ගන්නා ලද දුරකථන ඇමතුම් පිළිබඳ සටහන්.
- බැංකුව මගින් ලැබුණු පිළිතුරු
- ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව හෝ ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නා විසින් පිළිතුරු ලබා නොදුන්නේ නම්,

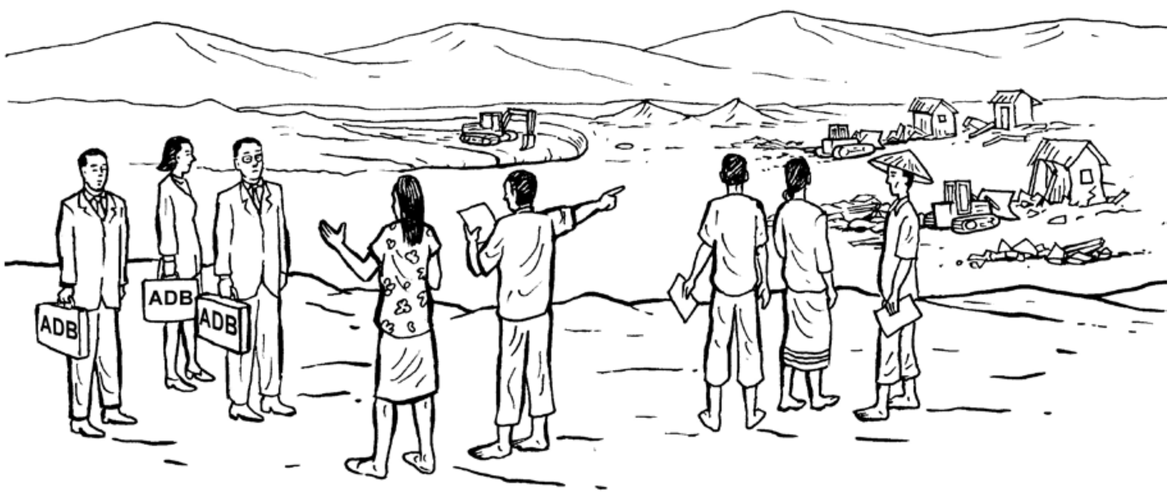

ආසියානු බැංකු කාර්යාල මණ්ඩල නිලධාරින් ගේ නිල පිරික්සුමක් සඳහා ඔබගේ ප්‍රජාව වෙත පැමිණෙන විට, ඔවුන්ගෙන් ඇසිය යුතු ප්‍රශ්න සහ ඔවුන්ව වැඩ බිමේහෝ ස්ථාන පිළිබඳ සැලසුම් කරමින් සූදානම් වන්න. එවැනි නිල පිරික්සුම්වලදි විස්තර ලියා තබා ගැනිම සිදු කරන්න.

වගවිමේ යාන්ත්‍රණය භාවිතා කිරීම

වගවිමේ යාන්ත්‍රණය යනු ප්‍රජාව සහ ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නා අතර අතිවන වාද කිරිම්. සමථයකට පත් කිරිමට මෙන්ම ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් ප්‍රශ්න නිරවුල් කර තිබේද යන්න ගවේෂණය කිරිම සඳහා උපකාර වන්නා වූ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව තුළ තිබෙන ක්‍රියාවකි.

ඔබ විසින් ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව කළමනාකාරිත්වය සමඟ දුක් ගැනවිල්ලක් පැමිණිලි කර තෘප්තිමත් පිළිතුරක් නොලදහොත් ඔබගේ පැමිණිල්ල **පැමිණිලි භාරගැනිමේ නිලධාරියා** වෙත යොමු කළ හැකිය. ඔබට ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් අවසාන වතාවට ව්‍යාපෘතිය සඳහා කරන ලද ගෙවිමෙන් පසු වසර දෙකක කාලයක් දක්වා වගවිමේ යාන්ත්‍රණය භාවිතා කරමින් පැමිණිල්ලක් ගොනු කළ හැකිය.

නමුත් පැමිණිල්ලක් ගොනු කිරිමේදි සිදුවන හානිය ඍජු ලෙසින් හෝ එසේ නොමැතිව සිදු වන්නේද යන්න පිළිබඳ අවධානය යොමු නොකරන්න. පැමිණිලි කර ඒවිට ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ **මූලධාරවල** සාජු ප්‍රතිඵලයන් ලෙස බලපෑම් ඇති වි තිබෙන බව පෙන්වා දෙන්න.

ආරක්ෂණයන් ඇතුලු ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ **ප්‍රතිපත්ති** අනුගමනය කිරිමට අසමත්විම ඇතුළු බලපෑම් මෙහෙය වනු ලබන්නේ **පැමිණිලි විමර්ශන මණ්ඩලය** මගිනි. (119 පිටුව බලන්න) නමුත් ඔබට ඕනැම ආකාරයක හානියක් සම්බන්ධයෙන් පැමිණිලි භාරගන්නා නිලධාරියා වෙත පැමිණිල්ලක් යැවිය හැකිය. මෙතෙක් **කාර්යාලයන්** වෙත **විශේෂ ව්‍යාපෘති සැලසුම් සැලසිමේකාර්යාලය** මගින් "ආසියානු බැංකුවේ ක්‍රියාත්මක වන ප්‍රතිපත්ති හේතුවෙන් හෝ සකස් කරණ ලද ක්‍රීයා පිලිවෙල යන්න නොසලකා හරිමින්" පැමිණිලි මෙහෙය විම සිදු කෙරේ.

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ ව්‍යාපෘතියක් මගින් ඔබට අනාගතයේදි හානියක් සිදුවන බවට ඔබට බියක් දනෙන්නේ නම්,ඔබටද පැමිණිල්ලක් ගොනු කළ හැකිය. කෙසේ වුවද මේ යන වගවීමේ යාන්ත්‍රනය තුළින් කළ හැක්කේ කුමක්ද යන සමාජ ප්‍රශ්ණ, විශේෂයෙන් හානියක් සිදුවන බවට තහවුරු කිරිමටයමක් නොතිබේනම් යනාදි තැන්වලදි ගැටළු මතුවිය හැකිය. ඔවුන් කියාවි ඔවුන්ට හානියක් සිදුවන තෙක් බලා සිටිමට සිදුවන බවත් මෙමගින් ප්‍රතිපත්ති උල්ලංඝනය විමක් සිදුවුවහොත් ඔවුන්ට ප්‍රශ්නය විසදිය හැකි බවයි.

පැමිණිලි සොයා බැලීම ගැන ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව කියා සිටින්නේ කුමක්ද?

ව්‍යාපෘති සහ නැවත පදිංචි කිරීමේ කාල පරාසය තුලදී, ආසියානු සංවර්ධන බැංකු ක්‍රියාවලිය සකස් වී තිබෙන්නේ ඔබගේ ඔනැකම් පිළිබඳ හඩක් නැගීමට පහසු වන අයුරිනි සංවර්ධනය කරන්නා විසින් සියලුම පැමිණිලි ලියා ගත යුතුවේ. වගවීමේ යාන්ත්‍රණය ඔවුන් වැරදි නම් ඒ පිලිබඳ සාධාරණ සැලකිල්ලක් හා යුක්තියක් ලබා ගැනීමට ප්‍රජාවට ඇති අවකාශයයි.

ප්‍රජාවට ඇති අත්දැකීම් මොනවාද?

යථාර්ථය තුළ, ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ සහ ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නාගේ සංකීර්ණ සංවර්ධනය නිසා ප්‍රජාවගේ පැමිණිලිවල ඇහුම්කන් දීම අසිරු තතත්වයක් පවති. දේශීය **දුක් ගැණවිලියාන්ත්‍රණය** මෙහෙයවනු ලබන්නේ සමාගමට වැඩ කරණ හෝ ආණ්ඩුවට සම්බන්ධ සහ ප්‍රශ්න සොයා බැලීමට අවශ්‍යතාවයක් නොමැති මිනිසුන් විසිනි. පසුගිය වගවීමේ යාන්ත්‍රණ කාර්ය මණ්ඩලය මිතුරු නැති, ගරු කිරීමක් නැති, උදවු නොකරන අය වුහ. මෙවැනි අභියෝග එසේ තිබියදී ඔවුන්ගේ **මානව හිමිකම්** ආරක්ෂා කර ගැනීමට සමහරක් ප්‍රජාවන් විසින් වගවීමේ යාන්ත්‍රණය සාර්ථක ලෙස භාවිතා කර ඇත.

වගවීමේ යාන්ත්‍රණය යටතේ පැමිණිලි කිරීමට හැක්කේ කවුරුන්ටද?

ආසියානු සංවර්ධන බැංකු ආධාර ලබන ව්‍යාපෘතියකින් වින්දිත භාවයට පත්වූ දෙනෙකුට වඩා වැඩි හෝ බොහෝ මිනිසුන් සිටින කණ්ඩායමකට **පැමිණිල්ලක්** ගොනු කළ හැකිය. ඔවුන්ට ආරක්ෂිත (පැමිණිලිකරුවන් රහසිගතව තැබිය හැකි නමුදු වගවීමේ යාන්ත්‍රණය මගින් කියා තිබෙන්නේ නියෝජිතයාගේ අනන්‍යතාවයන් රහසිගතව තබා ගත නොහැකි බවයි.) හැගීමක් දනෙන්නේ නම්, ඔවුන් වෙනුවෙන් නියෝජිතයකුට පැමිණිලි කරණ ලෙස පැමිණිලි කරවන්ට (පැමිණිල්ලක් ඉදිරිපත් කරන මිනිසුන්) ඉල්ලා සිටිය හැකිය. දේශීය නියෝජිතයකු ප්‍රජාවගෙන් සොයා ගැනීමට අපහසු නම්, බාහිර නියෝජිතයකුට පැමිණිල්ල ගොනු කළ හැකිය.

භාර ගන්නා පැමිණිලි හා භාර නොගන්නා පැමිණිලි

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් එහි ප්‍රතිපත්ති පිළිබඳ ව්‍යාපෘතියේ කාර්ය මණ්ඩලයේ පුද්ගලයෙකු පිළිබදව, හෝ සාපරාධි වංචාවන් හෝ **දූෂණයක්** පිළිබඳව පැමිණිලි භාර නොගනී. ආසියානු සංවර්ධන බැංකු ක්‍රියාකාරකම් වලට සම්බන්ධ හෝ මුල්‍ය සහ පරිපාලනය වැනි මුලික මෙහෙයුම් පිළිබඳ පැමිණිලිද එමගින් භාර නොගනි. ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ මෙහෙයුම් දෙපාර්තමේන්තුවේ අදාළ ප්‍රශ්නය ආමණ්ත්‍රණය කරනු ලබන යෝග්‍ය අංශයෙන් වෙත යොමු කිරීමට පරිශ්‍රමයක් දරා නොමැති හෝ ණය හෝ ආධාර මුදල් අවසන් වන දින පසුව් වසර 2ක් හෝ ඊට වැඩි ප්‍රමාණයක් කල් ඉකුත්වූ පැමිණිලි බාරගැනීමද සිදු නොකෙරේ.

පැමිණිලි භාරගැනීම් කාර්යාලයට පාමිණිල්ලක් ගොනු කරන්නේ කෙසේද?

විධිමත් පැමිණිල්ලක් ලෙස සුදුසුකම් ලැබිමට, ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව මුල්‍යාධාර සපයන ව්‍යාපෘති හේතු කොට ගෙන සිදුවන සෘජු බලපෑම් තිබෙන බව ඔබ විසින් පෙන්විය යුතුය. ඔබගේ පැමිණිල්ලේ ශක්තිමත් කිරිම සඳහා මෙම ප්‍රශ්න අසන්නථ

- ප්‍රශ්නයට හේතුව ආසියානු සංවර්ධන බැංකු ආධාර කරන ව්‍යාපෘතියද?
- කොපමණ ප්‍රමාණයක් වින්දිතභාවයට පත්වී තිබෙනවාද?
- අප අත් දකින සෘජු බලපෑම් ඇති කරන්නේ හෝ අපේ ජිවිතවලට, ජිවනෝපායට පරිසරයට හෝ ප්‍රජාවට හානි කරනු ලබන්නනේ කුමන මාර්ගයකින්ද?
- ප්‍රශ්නය විසදිම සඳහා අවශ්‍ය කරන්නේ කුමක් කිරිමටද? කළ යුත්තේ කුමක්ද පිළිබඳව කාණ්ඩායම එකඟ වන්නේ දැයි තහවුරු කරන්න. වගවීම් යාන්ත්‍රණය තුළ, ඔබට අදහස් දෙකක් ඇත : **ප්‍රශ්න විසදිම (යෝජනාව පිළිබඳ හරි වැරදි ප්‍රශ්න කිරීම** කියාද කියනු ලැබේ.) හෝ **පැමිණිලි විවරණය** (119 පිටුව බලන්න) ඔබගේ කණ්ඩායමට දෙකෙන් එකක් තෝරා ගත හැකිය. නමුත් එක් වේලාවකට එකක් පමණි. ඔබ විසින් ප්‍රශ්න ඇසිම තෝරා ගතහෙත් පසුව පැමිණිලි විවරණය ඉල්ලා සිටිමට ඔබට හැකිය. ඔබ විසින් පලමුවෙන් පැමිණිලි විවරණය තොරා ගතහෙත් ඔබට යෝජනා පිළිබඳ හරි වැරදි ප්‍රශ්න කිරිම ගැන ඉල්ලා සිටිය නොහැකිය.

ඔබගේ කණ්ඩායමේ සියලුම සමාජිකයන්ට ඔවුන්ට අවශ්‍ය නම්, පැමිණිල්ලට අත්සන් කළ හැකි හෝ ඔබට එක් අයකු හෝ මිනිසුන් බොහෝ හෝ දෙනකු ඔබලාගේ නියෝජිතයන් ලෙස තොරා ගැනීමටද පුළුවන. ඔබට දේශීය වශයෙන් ඔබලාගේ නියෝජිතයන් වීමට කැමති අය සොයා ගැනීමට අපහසු නම් ඔබ දේහිය නොවන කෙනකු, **රාජ්‍ය නොවන සංවිධානයක්** හෝ වෙනත් කණ්ඩායමක් ඔබ නියොජනය කිරිම සඳහා තෝරා ගත හැකිය. නමුත් දේශිය වශයෙන් කිසිවකු නොමැති බව ඔබ විසින් පෙන්නුම් කළ යුතුය. ඔවුන් වින්දිත ප්‍රජාව නියේජනය කරන බව පෙන්නුම් කිරිමට නියොජිතයන්ට ප්‍රජාවගේ අධිකාරි බලය තියෙන ලිපියක් සපයන්න.

ඔවුන්ට මෙය හැකිනම් හෝ එය අනතුරුදායක නොවන්නේ නම් දේශීය ව්‍යාපෘති කාර්යාලය සමඟ පැමිණිල්ල පිළිබඳ සාකච්ඡා කරන්න දෙන්න. ඒ වගේම ඔවුන්ට ආසියානු සංවර්ධන බැංකු මෙහෙයුම් දෙපාර්තුමේන්තුවේ ව්‍යාපෘති නිලධාරියාට පැමිණිල්ලක් ගොනු කරන්නටද දෙන්න. ප්‍රශ්නය විසදීන් නැතිනම්, වගවීම් යාන්ත්‍රණයට ලියුමක් ලියන්න.

ප්‍රශ්නය විසඳීම හෝ පැමිණිලි විවරණය ?

ඔබගේ පැමිණිලි පිළිබඳ වගවීම් යාන්ත්‍රණයට ආමන්ත්‍රණය කළ හැකි මාර්ග 2ක් ඇත. ප්‍රශ්නය විසදීම හෝ පැමිණිලි විවරණය වශයෙනි. ඔබ පැමිණිල්ලක් ගොනු කිරීමේදී, ඔබ විසින් ඉල්ලා සිටින්නේ කුමන කටයුත්තක්ද පිළිබඳ හඳුනාගැනීම ඉතා වැදගත්ය. ඔබට දෙකම ඉල්ලා සිටිය හැකි නමුදු ප්‍රශ්න විසඳුම පැමිණිලි විවරණය පෙර පවත්වනු ලැබිය යුතුය. ඔබ පැමිණිලි විමර්ශනය ඉල්ලා සිටිය හොත්, විමර්ශණය පටන් ගෙන තිබෙන නිසා ප්‍රශ්න විසඳීමක් ඔබට ඉල්ලා සිටිය නොහැක දැනුවත් වන්න.

1. ප්‍රශ්න විසඳීමෙන් අදහස් කරන්නේ ඔබ විසින් ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නා සමග පවත්නා සාකච්ඡාවෙදි පැමිණිල්ල සම්බන්ධයෙන් යෝජනාවත් සොයා ගැනීමය. මෙම ක්‍රියාවලිය විශේෂ ව්‍යාපෘති පහසුකම් සලසන කාර්යාංගය මගින් පවත්වනු ලැබේ. සමානයයෙන්, කාර්යාලය විසින් මධ්‍යස්ථ පුද්ගලයෙකු පත්කර ඔබ ඔබගේ පැමිණිල්ල බෙදාගෙන විසඳුමක් ඉල්ලා සිටින ස්ථානය-කදි සකච්ජාව සදහා පහසුකම් සැලසීමට පත් කරනු ලබේ. ඔබගේ ඉල්ලීම ව්‍යාපෘතිය, ව්‍යාපෘති බලපෑම් පිළිබඳ ස්වාධීන අධ්‍යයනයක්, **පුනරුත්ථාපනය,** හානියට පිළියම්, අනාගත හානි වැලැක්වීම පිළිබඳ ක්‍රමවේදයන්, ව්‍යාපෘති නිර්මාණය කිරීමට වෙනස් කිරීම හෝ වෙනස් දේ පිළිබඳ බොහෝ තොරතුරු ලබා ගැනීම විය හැකිය.

ප්‍රශ්න විසඳුම් ඉල්ලිමෙදී ඔබගේ පැමිණිල්ල පදනම් විය යුත්තේ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ ප්‍රතිපත්ති උල්ලංඝනයවීමක් නොවන අයුරිනි. එහිදි ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නා සමග සාකච්ජා කිරිම සිදු වන අතර එහිලා ඔබගේ තිරසාර සහභාගිත්වය අවශ්‍ය කෙරේ. ඒ වගේම විසඳුමකට පැමිණීම සදහා මාස කහිපයක් ගතවනු ඇත. සමහරක් කාරණා වලදි, පාර්ශවයට විසඳුමකට පැමිණිය නොහැක.

ප්‍රශ්න විසදීම පවත්වාගෙන යා හැක්කේ සියලු පාර්ශවයන් මැදිහත් වීමට එකඟ වුවහෙත් පමණි. ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නා සහභාගිවීම ප්‍රතික්ෂේප කළ හැකිය. ක්‍රියාවලිය තුළ ඔබගේ අපේක්ෂාවන් ඉටු නොවන්නේ නම්, ඔබට ඕනැම වේලාවක එය අවලංගු කර පැමිණිල විමර්ශණයක් සදහා ඉල්ලුම් කළ හැකිය. (පහත බලන්න) කෙසේ නමුත් ඔබ ක්‍රියාවලිය අවසන් කළේ නම්, ඔබට පසුව නැවත එය ආරම්භ කල නොහැක.

ප්‍රජාව සහ ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නා වගවීමේ යාන්ත්‍රණය උපකාරයෙන් ගිවිසුමකට අවශ්‍ය නීති-රීති සකස් කර ගනී. සංවර්ධන කරන්නා විසින් යෝජනා කරනු ලබන ඕනැම නීතියක් ඔබට අවබෝධ වන්නේද යන්න පිළිබඳ අවධානය යොමු කරන්න. ඔබට සහාය විම සඳහා නියෝජිතයකු නිතිඥවරයකු, සිවිල් සමාජ සංවිධාන හෝ ආණ්ඩුවේ නිලධාරීන් සහභාගි කර ගත හැකි හෝ මෙම රුස්විම වලදි කතා කිරිමට ද හැකියාව ඇත. ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නන් බෝහෝ විට ප්‍රශ්න විසදීමේදි බාහිර සහ සහභාගිත්වයක් කෙරෙහි විරෝධයක් පළ කරනු ලබන හෙයින් ඊට හොඳම පිලියම වන්නේ ආරම්භයේදීම ඔනැම බාහිර අයගේ මැදිහත්විමක් අභිප්‍රාය කරන්නේ නම් ඒ පිළිබඳ නිරවුල් කර ගැනිමය.

2. පැමිණිලි විවරණයක් තුළින් ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව ඔවුන්ගේම ප්‍රතිපත්ති සහ ක්‍රියාකාරිත්වයන් අනුගමනය කර තිබෙන්නේද යන්න විමර්ශනය කිරීමකි. පැමිණිලි විවරණය **මණ්ඩල කාර්යාලය** විසින් මෙවැනි විමර්ශන කටයුතු පැවැත්විම සිදු කරයි. **පැමිණිලි විවරණ** තුළින් සලකා බැලෙන්නේ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ ප්‍රතිපත්ති ගැන පමණක් වන හෙයින් ඔබගේ පැමිණිල්ල මගින් ඔබ සිතන ආකාරයට උල්ලංඝනය වු ප්‍රතිපත්ති ලැයිස්තුවක් සකස් කිරිම යෝග්‍යයි. ඒ වගේම මෙවැනි උල්ලංඝනයවිම් පිළිබඳ තහවුරු කිරිම සඳහා ඔබ ළඟ සාක්ෂි තිබේනම් ඒවාද ඇතුළත් කිරිම වැදගත් වේ.

කාර්යාලය විසින් ඔබගේ පැමිණිල්ල විවරණය කර පිළිගනු ලැබුවහෙත්, ඉන්පසු ඔවුන් විසින් විමර්ශනය කිරිම මෙහෙයවනු ලැබේ. මෙයට පැමිණිලිකරුවන් සමඟ සම්මුඛ සාකච්ජා ඇතුළත්වේ. ආසියානු සංංවර්ධන බැංකුවේ කාර්ය මණ්ඩලය සහ ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නා ව්‍යාපෘති වැඩබිම, මෙන්ම ඕනැම වේනත් මිනිසුන් සමඟ හෝ ඔබ සිතන වැදගත් යැයි සැලකෙන ස්ථාන පරික්ෂා කිරිමට පැමිණෙති. ඔවුන් විසින් සොයාගන්නා කරුනු වාර්තාවක් මගින් ප්‍රකාශයට පත්

කරනු ලැබේ. වාර්ථා කෙටුම්පත සම්බන්ධයෙන් අදහස් දැක්වීමට ඔබට අවස්ථාවක් ලැබෙන නමුදු. වාර්තාවේ, අතුළත් වන්නේ කුමක්ද යන්න පිළිබඳව අවසාන වශයෙන් පවසනු ලබන්නේ කාර්යාලය විසිනි.

ඉන්පසු ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් වාර්තාව තුළ සාකච්ජා කරනු ලබන කාරණා කළමණාකරණය කිරීම සඳහා යම් පියවරක් නිතුත් කරනු ලබන. අතර වගවීමේ යාන්ත්‍රණය මගින් ක්‍රියාත්මක කිරීමට අධික්ෂණය කරනු ලැබේ. විමර්ශනය තුලදී කාර්යාලය විසින් ඔබගෙන් උපදෙස් ලබා ගැනීමේදී ප්‍රතිඵලය සම්බන්ධයෙන් ඔබ විසින් වැඩි පාලනයක් නොදැක්විය යුතුය. යම් බලපැමක් හෙයකින් අවසාන වාර්තාවෙත් ඔබගේ අපේක්ෂාවන් ඉටු නොවන්නේ නම්, ඔබ විසින් ඔබගේම ක්‍රියාකාරි සැලැස්මක් සුදානම් කර තබා ගත යුතුය.

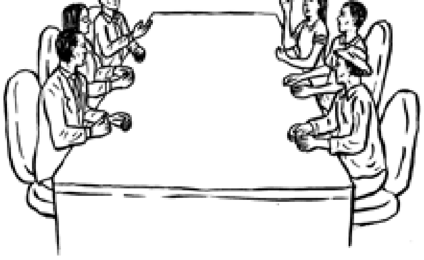

ප්‍රශ්න විසදීම යනු ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව උත්සහ කරන්නේ ඔබගේ ප්‍රජාවට සහ ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නාට ප්‍රශ්නයට සුදුසු ගිවිසුමක් ඇති කර ගැනීමට උපකාරි විමය.

පැමිණිලි විවරණය යනු ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ විමර්ශනයක් වන අතර ඒ තුළින් ඔවුන්ගේ ප්‍රමිතීන් සහ ප්‍රතිපත්ති අනුගමනය කර තිබේද යන්න සලකා බලනු ලැබේ.

පැමිණිලි ලිපියක් ලිවීම

පැමිණිලි ලිපියක් තුල ඉතා වැදගත් විශේෂ තොරතුරු ඇතුලත්ව තිබිම ඉතා වැදගත්ය. පැමිණීලි ලිපියක්ත තුළ මෙවැනි මුලික කරුණු ආතුළත් විය යුතුයථ

- ලිපිය ලිවිය යුත්තේ ඔබගේ ජාතික භාෂාවෙන් හෝ ඉංග්‍රිසියෙනි.
- ඕනැම නියෝජිතයකු සම්බන්ධ කර ගත හැකි ලිපිනයක් සහ නම් ද ඇතුළත්ව කණ්ඩායම නම් මගින් හඳුනා ගන්න. ඔබ නියෝජනය කිරීම සඳහා ඔබගේ කණ්ඩායම විසින් දෙනු ලබන බලයලත් නියෝජිතවරයා ගැන ලිපියක්ද සපයන්න. ඔබට ඔබලාගේ නම් හෙළිදරවු කිරීමට නොකැමති නම්, ඇයි එසේ අකමැති වන්නේ කියා පැහැදිලි කර රහසිගතව ඉල්ලුම් කරන්න. (සටහන ඃ මෙමගින් වගවීමේ යාන්ත්‍රණ කාර්ය මණ්ඩලය තුළ මෙම නම් නොමැති බවට අදහස් නොකෙරේ. නමුත් ඒ නම් ඔවුන් විසින් කවුරුන් සමඟ හෝ අනාවරණය කිරීමත් සිදු නොකෙරේ.)
- හානියක් සිදුව තිබෙන ව්‍යාපෘතියේ නම් සහ ස්ථානය ඇතුළත් කරන්න.
- වින්දිත පුද්ගලයන්ගේ පැමිණිලි හැකි තරම් පැහැදිලිව ලියන්න. මෙය ලිපියේ ප්‍රධාන අන්තරගතය වේ.
- ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ මෙහෙයුම් දෙපාර්තුමේන්තුව (අවශ්‍යයි) හෝ ඔබ විසින් කළා නම් දේශීය ව්‍යාපෘති කාර්යාලය සමඟ ප්‍රශ්නය ආමන්ත්‍රණය කිරීම සඳහා ඔබ විසින් ගන්නා ලද උත්සාහයන් විස්තර කරන්න.

- ඕනෑම තොරතුරක් නැතිවී තිබේනම්, මෙම තොරතුරු සැපයිමට නුපුළුවන් වි ඇත්තේ ඇයි දැයි පැහැදිලි කරන්න.
- ඔබට ප්‍රශ්න තහවුරු කිරිමට උපකාරි වන මිත්‍ර සන්ධාන කණ්ඩායම්වලින් ලැබුණු ලිපි, පුවත්පත් ලිපි, ඡායාරූප, හෝ වෙනත් තොරතුරු වැනි ආධාරක තොරතුරු තිබේනම් ඔබගේ ලිපිනය සමඟ ඒවාද ඇතුළත් කරන්න
- කුමන කාර්යද ඔබට අවශ්‍ය කියා සදහන් කරන්න. ප්‍රශ්න විසඳීම හෝ ප්‍රශ්න විවරණය (103 පිටුව බලන්න) ඔබ මෙය සදහන් නොකළහොත්, නිලධාරියා ඔබගේ පැමිණිල්ල ආපසු බාර දි ඔබට කුමන කාර්යක් ද භාවිතා කරන්නේ කියා අසනු ඇත. එවිට සම්පුර්ණ ක්‍රියාවලිය දිර්ඝවීමට බලපානු ලැබේ.
- ඔබගේ වාර්තාවන් සදහා ඔබගේ ලිපියේ පිටපත් කිහිපයක් තබා ගෙන, එහි මුල් පිටපත ඔබගේ නේවාසික නිත්‍ය නියෝජිත හෝ ප්‍රාදේශීය ආසියානු සංවර්ධන බැංකු කාර්යලය හෝ සෘජුවම මෙමඅයට යොමු කරන්න :-

Complaints Receiving Officer,
Asian Development Bank
6 ADB Avenue, Mandaluyong City
1550 Metro Manila, Philippines
Email:amcro@adb.org, crp@adb.org

Special Project Facilitator
Asian Development Bank
6 ADB Avenue, Mandaluyong City
1550 Metro Manila, Philippines
Email:ospf@adb.org

පැමිණිලි ලිපියක ආදර්ශයක්

මෙය වින්දිත ප්‍රජාවන් විසින් ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවට යැවිය යුතු නිවැරදි ලිපියක් පිළිබඳ ආකෘතියක් :

Complaints Receiving Officer,
Asian Development Bank
6 ADB Avenue, Mandaluyong City
1550 Metro Manila, Philippines

පැමිණිලි භාරගැනිමේ නිලධාරිතුමා,

කිර්ගිස් ජනරජයේ පුරවැසියෝ වන අප, අපගේ අත්සන් යොදා සහතික කිරිම තුළින් අප වෙනුවෙන් පැමිණිල්ල ගොනු කිරිම සදහා අඅපගේ නියෝජිතවරයාට බලය පවරන්නෙමු.

1. වර්තමානයේ, ආසියානු සංවර්ධන බැංකු ආධාර සටහන් ක්‍රියාත්මක ව්‍යාපෘති අංක 42399-01 හා නොවැම්බර් 18, 20099, ණය 2533 කෙටස 0153-KG2. ව්‍යාපෘති 2- CARFC ප්‍රවාහන කොරිඩෝව, 1 (බිෂ්කෙන්-මොරුගාර්ත් පාර) ක්‍රියාත්මක කරන ලද්දේ කාරා බුලුත් ඒල්, අත් බෂින්ස්ක් රයිඔන්, තරින් ඔබ්ලාස්ට්. කිර්ගීස් ජනරජය යටතේ අපි ප්‍රශ්නවලට මුහුණ දෙන්නෙමු.
2. සෘජු ලෙස අපව බලපාන ලද හානිය පහත දක්වේ. 2010 ජුලි මසදි නාරියන් ඔබ්ලාස්ට් මාර්ග පරිපාලනය විසින් වන්දි ගෙවීමකින් තොරව බස් නැවතුම අසල පිහිටි අප විසින් දමන ලද සාප්පුව කඩා ඉවත් කරන බව දන්වන ලදී. 2010 ග්‍රීෂ්ම සෘතුවෙදී, අපි පරණ සාප්පුව කඩා දැම්ම නිසා එය තිබුනු තැනට පිටුපසින් අලුත් සාප්පුවක් දැම්මා එම සාප්පුව ගොඩ නගන්න යන වියදම සොම්ස් 120,000 ක් පමණ වන බවට ඇස්තමේන්තු ගත කර තිබෙනවා.
3 අපි පහත දක්වෙන ප්‍රතිලාග අපේක්ෂාවෙන් විශේෂ ව්‍යාපෘති පහසුකම් සපයන්නාගේ උදව් ලබා ගෙන පහත දක්වෙන ක්‍රියාමාර්ග ගනු ලැබුවා.

ප්‍රථමයෙන්, සාප්පු ගොඩ නැගිල්ලට මුදල් වන්දි ගෙවීම ලබා ගැනීම.

දෙවනුව, අලුත් සාප්පුව ලියාපදිංචි කිරීම, කුවිතාන්සි, බිල් පත් සහ අණ කර හේතුකොටගෙන ක්‍රියාත්මක කිරීමේ අවසර පත්‍රයෙ ආධාරය යටතේ නව සාප්පු ගොඩනැගිල්ලේ ලියාපදිංචිය සහ වියදම් ආවරණය.

4. මෙම ප්‍රශ්නය ගැන ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ මෙහෙයුම් දෙපාර්තමේන්තුව හරහා විසදා ගැනීමට දැනටමත් ගන්නා ලද උත්සාහය පහත සදහන් අයුරිනි :

   2010 අගෝස්තු 23 වැනිදා ප්‍රවාහන සහ සන්නිවේදන KR අමාත්‍යංශයට සහ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ මධ්‍යම හා බටහිර ආසියානු දෙපාර්තමේන්තුවට අපි නිල වශයෙන් විමර්ශනයක් යැවුවා. අපිට ලැබුණු පිළිතුර ගැන අපි සැහීමකට පත්වුනේ නැහැ. ඒනිසා අපි වත්මන් පැමිණිල්ල ගොනු කළා.

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේද පැමිණිලි ලිපි වල ආදර්ශ ආකෘති මෙහි ඇත :
http://www.adb.org/SPF/Documents/information-guide.pdf.
6 ADB Avenue, Mandaluyong City

පැමිණිල්ල ගොනු කිරීමෙන් පසු කුමක් සිදු වේද?

වගවීමේ යාන්ත්‍රණය මගින් ඔබගේ ලිපිය ලැබී දින 2ක් ඇතුළත ඔබට පිළිතුරක් එවනු ලබන අතර ඔවුන්ගේ වෙබ් අඩවියේ ඔබගේ පැමිණිල්ල ලැබුණු බවට ලියාපදිංචි කෙරේ. දින 49 ඇතුලත (ප්‍රශ්න විසදීම සදහා) සහ දින 70ක් පමණ (ප්‍රශ්න විවරණය සදහා) තුළදී ඔබගේ පැමිණිල්ලට නිල පිළිතුරක් යැවීමට සුදුසු නම් ඔවුන් ඒ පිළිබඳ තීරණය කරනු ලැබේ. ඔවුන් විසින් පැමිණිල්ල සුදුසු පැමිණිලි විවරණයක් සදහා යැයි තීරණය කළහොත් ඔවුන් පැමිණ විමර්ශණයක් සිදු කරනු ලැබේ. (ඔබේ ආණ්ඩුව කැමති නම්) ඔබගේ පැමිණිල්ල ලැබුණු කාලයේ පටන් පැමිණිලි විවරණයක් නිම කිරීම සදහා දින 200ක් පමණ ගත වේ.

විමර්ශණයෙන් පසු, එවිට ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් ඔවුන්ගේ කෙටුම්පත් කරන ලද යෝජනා (පිළියම් ක්‍රියා ලෙසද හඳුනා ගැනිණ) මෙය ඔබට ලැබුනාම, එය ඔබගේ ප්‍රජාව සමඟ සාකච්ජා කරන්න. එවිට සැම කෙනකුටම බැංකුවේ තීරණ ගැන අවබෝධයක් ඇතිවේ. කොටුම්පත් කරන ලද යෝජනා ගැන ඔබට අදහස් දැක්විය හැකි නමුත් ඔවුන් විසින් යෝජනාවලට එකඟ නොවන්නේ නම් ප්‍රජාවට පැමිණිලි විවරණ ක්‍රියාවලිය නතර කළ නොහැකි ය.

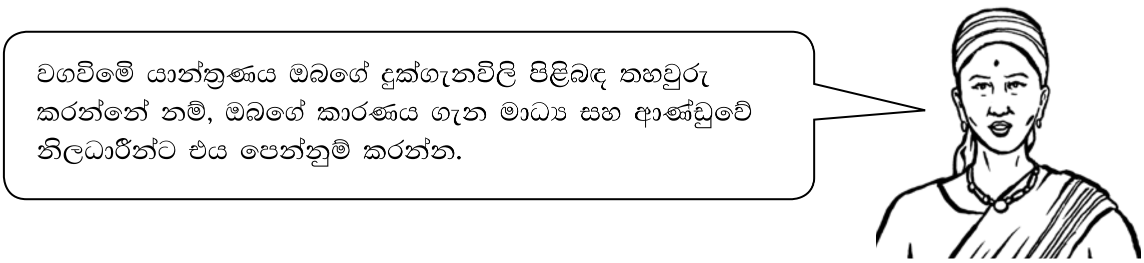

කතාන්දරය : තායිලන්තයේ සමුත් ප්‍රකාර්න් අප ජල කළමානාකරණ ව්‍යාපෘතිය අවලංගු කිරිම.

තායිලන්තයේ ක්ලොන් ඩැන් යනු බැංකොක් මුහුද අයිනේ පිහිටි ග්‍රාමයකි. ක්ලොන් ඩැන් මිනිස්සු ජිවත් වන්නේ මාළු ඇල්ලිම සහ වෙරළබඩ කඩොලාන වනාන්තරයේ බහුලව සිටින බෙල්ලන් නෙළා ගැනීමෙනි. 1998 වසරේ එක් දිනක, ක්ලොන් ඩැන් ග්‍රාමයේ ගම්වැසියෝ ඉදිකිරිමේ යාන්ත්‍රෝපකරණ ඔවුන්ගේ ග්‍රාමය වෙතට පැමිනෙණු දක්කා. මෙහි ඔවුන්ට අනතුරු ඇඟවීමක් වුනා. මොකද ඔවුන් කිසිදු ඉදිකිරිම් ව්‍යාපෘතියක් පිළිබඳව දැනගෙන සිටියේ නැහැ. ඔවුන් කම්කරුවන්ගෙන් ඇහුවා, නමුත් ව්‍යාපෘතිය කුමක්ද? කියා කම්කරුවොත් දැනගෙ හිටියේ නැහැ. ඔවුන් දැනගෙන හිටියේ ඉඩමේ ගස් කොලන් ශුද්ධ කර ඉදි කිරිමක් සඳහා එය සුදානම් කිරිමය.

දවස පුරාම ගමේ පිරිමි අය මාළු අල්ලන නිසා ඒ අය කාර්ය බහුලයි. ඒ හින්දා ප්‍රශ්නය ගැන විමර්ශණය කිරිමට කාන්තාවෝ පෙරමුණ ගෙන කටයුතු කරමින් ඔවුන්ගේ ප්‍රජාව සංවිධනය කළා. තායි ආණ්ඩුවේ පරිපාලන දේපාර්තුමේන්තුව විසින් ඔවුන් ප්‍රකාර්න් පළාතට සිම්පව තිබෙන කර්මාන්ත ශාලාවල අපවිත්‍ර ජලයට පිළියම් යෙදීමට ඔවුන්ගේ ග්‍රාමය අයිනේ විශාල කර්මාන්ත ශාලාවක් ගොඩනගන්න යන බව ඔවුන් සොයා ගත්තා. එය අග්නිදිග ආසියාවේ විශාලතම අපවිත්‍ර ජල පිළියම් බලාගාරයන්ගෙන් එකක් වන බව ගම්වාසින්ට දැනගන්න ලැබුනා. මෙම ව්‍යාපෘතිය සඳහා ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ ණය ආධාර ඩොලර් මිලියන 150ක් ඇතුළුව ඇමරිකානු ඩොලර් මිලියන 687ක් පමණ වන බව ඔවුන් සොයා ගත්තා.

මෙම ව්‍යාපෘතිය මගින් ඔවුන්ගේ නිවාස සදහටම වෙනස් වන බවට ගම්වාසින්ට අවබෝධයක් ලැබුනාම ඔවුන් ඒ ගැන වැඩි සැලකිල්ලක් දක්වුවා. ඔවුන් ඉතා ඉත්මනින් රජය විසින් ඔවුන්ට නොදන්වා වසර තුනකට පෙර මෙම ව්‍යාපෘති සැලස්ම් කිරිමට පටන් ගෙන තිබෙන බව දැනගන්නට ලැබුණා. බර ලෝහ සහ අහිතකර රසායනවැනි කර්මාණ්ත ශාලාවේ විස සහිත ජලයට පිළියම් යෙදිමට මෙම බලාගාරයට සම්පාදනය කළ නොහැකි බවඳ ඔවුන් විසින් සොයා ගත්තා. මෙම විස ජලය මුහුදට දැමීමට ඉඩ තිබෙන බැවින් ඒ තුළින් දේශිය ධීවර කර්මාන්තය විනාශ වේ.

බලාගාරය වෙරළබඩ දකුණු පැත්තේ ඉදි කෙරෙන අතර ක්ෂයවීම සහ පිටාර ගැලිමෙන් සිනිදු පස් පහසුවෙන් බලපැමට ලක්වනු ඇත. එම ප්‍රදේශයේ තිබූ පොදු ඉඩම් සහ කපන ලද ඇලවල් විකිණීමට නොහැකිය. දැනටමත් සිදුවි තිබෙන නරකම දේ නම්. දේශීය දේශපාලඥයෙකු විසින් ඔහුගේ කිසිදු අසල්වැසියකුට නොකියා ඉඩම බලාගාරය සඳහා විකුණා තිබේ. ව්‍යාපෘතියට ලැබෙන ණය මුදල් යටතේ, ආසියානු සංවර්ධන බැංකු **පාරිසරික බලපැම් තක්සේරුවක්** ඉල්ලා ඇත. (49 පිටුව බලන්න) නමුත් ක්ලෝන් ඩැන් නොවන වෙනත් තැනක පරිසරයන අධ්‍යයනයේදී සමාගම විසින් නීති කඩකිරිම සිදු කර ඇත.

බැංකුවේ නිලධාරින් ක්ලෝන් ඩැන්වලට පැමිණි විට, ගම්වාසින් එකතු වි ඔවුන්ට ව්‍යාපෘතිය අවශ්‍ය නැති බව ප්‍රකාශ කරන ලදි-නමුත් නිලධාරින් කියා සිටින්නේ ඔවුන්ට කිසිවක් කළ නොහැකි බවයි. එවිට ගම්වාසින් තේරුම් ගත්තා ඔවුන් විසින් ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ වගවිමේ යාන්ත්‍රණය භාවිතකර නිලමට්ටමින් පැමිණිල්ලක් ගොනු කළ යුතු (100 පිටුව බලන්න) කියා. ඔවුන් විසින් එසේ කරනු ලැබිණ. ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ වේනත් නිලධාරීන් පිරිසක් ක්ලෝන් ඩැන් වලට පැමිණ එහි බොහෝ ප්‍රශ්න තිබෙන බැවින් ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව ඔවුන්ගේ ප්‍රතිපත්ති උල්ලංඝනය කර ඇති බැවින් පිළිගනු ලැබිණ. නමුත් ව්‍යාපෘතිය අවලංගු කරනු වෙනුවට, ගම්වාසීන්ට **වන්දි මුදලක්** ගෙවිමට තිරණය කරනු ලැබිණ.

ව්‍යාපෘති නතර කරන ලෙසට ගම්වාසින් විරෝධතා ව්‍යාපාරයක් පටන් ගනු ලැබිණ. ප්‍රජා නායකයින්, විශේෂයෙන් කාන්තාවන් ,ව්‍යාපෘතියට එරෙහිව හඬ නඟනු ලැබිණ. රාජ්‍ය නොවන සංවිධානවල උපකාරයත්, ගම්වාසින් ජාත්‍යන්තර රැස්විමකට ගොස්, ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ සමාජිකත්වය දරන රටවල්වල නියෝජිතයන් ඉදිරියේ තම ගැටලුව ගැන කතා කරමින් ව්‍යාපෘතිය පිළිබඳ සෘණාත්මක දේ පවසමින් එය මාධ්‍යවල අවධානයට ලක් කරනු ලැබිණ.

ඊට පිළිතුරු දීම සඳහා තායි ආණ්ඩුවට දැඩි බලපෑමක් ඇති විය. තායිලන්තයේ අගමැතිවරයා විසින් ක්ලෝන් ඩෑන් බලාගාරය ඇතුළු සියලුම **මහා පරිමානයේ යටිතල පහසුකම්** ව්‍යාපෘති පිළිබඳ විවරණයක් කිරීමට පොරොන්දු විය. අගමැතිවරයා ක්ලෝන් ඩෑන් නිරීක්ෂණය කර "මෙම ව්‍යාපෘතියේ විනිවිදභාවයක් සඳහා මේ ගැන විමර්ශනය කිරීමට අවශ්‍ය බව" කියා සිටියේය.

නිලධාරීන් විසින් ව්‍යාපෘති සැලැස්ම අධ්‍යයනය කිරීමේ දී, දූෂණය ඇතුළු බොහෝ කාරණා ඔවුන් විසින් සොයා ගැනීමෙන් පසු ඉදිකිරීමේ කටයුතු නතර කරන ලෙසට නියොග කෙරින. එවිට ආාණ්ඩුව විසින් නීති කඩ කරන ලද පුද්ගලයන් සහ පුද්ගලික සමාගම් 19 කට දඩුවම් කරනු ලැබිණ. එසේ දඩුවම් ලැබූ පුද්ගලයන් අතර ඉඩම මිලදී ගෙන නීති විරෝදී ලෙස විකුණන ලද පුද්ගලයාද සිටියේය. මෙම මනුෂ්‍යයා හිටපු අභ්‍යන්තර කටයුතු පිළිබඳ නියෝජ්‍ය ඇමතිවරයා කියා ඒ ගැන මාධ්‍ය අවධානය බහුලව ලැබිණ. මෙම මතභේදයන් සියල්ල පසුව ආසියානු සංවර්ධන බැංකු විසින් ඔවුන්ගේ ආධාර අවලංගු කිරීමෙන් පසු සමුත් ප්‍රකාරන් අපවිත්‍ර ජල තළමනාකරණ ව්‍යාපෘතිය නතර කෙරුනු ලැබිණ.

අද, ඔබ විසින් ක්ලෝන් ඩෑන් ඇල මාර්ගය දිගේ ගමන් කරන්නේ නම්, එලි පෙහෙලි කරන ලද කඩොලාන් වනාන්තරය නැවත යථා තත්වයට පැමිණ තිබෙන අයුරු දැක ගත හැකිය. ක්ලෝන් ඩෑන් සංවර්ධනය කිරිම සඳහා හොඳම මාර්ගය එය බව ස්වාභාව ධර්මය දන්නා හෙයිනි.

මෙම කතාන්දරයෙන් අපට ඉගෙන ගත හැක්කේ කුමක්ද?

සමුක් ප්‍රකාර් සිද්ධියෙන් ප්‍රජාව විසින් පළමු වරට ආසියාන සංවර්ධන බංකුවේ යාන්ත්‍රණය ව්‍යාපෘතිය නතර කිරිම සඳහා භාවිතා කරනු ලැබිණ. මෙම කතාන්දරය තුළින් ඔවුන්ට බලපානු ලබන තිරණ පාලනය කිරීමට සාමාන්‍ය මිනිසුන් ට තිබෙන බලය ගැන පෙන්වා දෙයි. සාමාන්‍ය මිනිසුන් විසින් හඬක් නගා ක්‍රියාත්මක ඕනාකම් ගැන ආණ්ඩුවේ අවධානයටලැබිමෙන් ව්‍යාපෘතිය නතර විය.

සාකච්ජාව සඳහා ප්‍රශ්න

- ව්‍යාපෘතිය ඉදිකිරිමටත් පවත්වාගෙන ගියේ නම් කුමන අයිතින් උල්ලංඝනය වේවිද?
- ව්‍යාපෘතිය පටන් ගැනීමට පෙර වුවද කුමන අයිතින් උල්ලංඝනය වේද?
- ක්ලෝන් ඩෑන් හි කාන්තාවෝ නායකත්වය ගෙන ක්‍රියාත්මක වීම තුළ ව්‍යාපෘතිය නතර කරනු ලැබිණ. ඔවුන් ප්‍රජාවගේ කාන්තාවන්ද මානව හිමිකම් ආරක්ෂා කිරිම සඳහා ක්‍රියාමාර්ග ගනු ලබන්නේ ද? ඒ කෙසේද?
- ව්‍යාපාතිය නතර කිරිම සඳහා ගම්වාසීන් විසින් භාවිතා කරන ලද **ක්‍රමෝපායන්** මොනවාද?
- ව්‍යාපෘතිය නතර කිරීම සඳහා සංවිධානය විමේදි ඔවුන් විසින් අභ්‍යාස කරන ලද්දේ කුමන අයිතීන්ද?

3 වන කොටසඃ යුක්තිය සහ හිමිකම් පාදක වූ සංවර්ධනය සඳහා වන ප්‍රජා ක්‍රියාකාරීත්වය.

3.1 සංවර්ධන යුක්තිය

දෙවන කොටසේදි ආසියානු සංවර්ධන බැංකු **ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති** භාවිතා කරමින් ඔවුන්ගේ අයිතීන් ආරක්ෂා කර ගැනීම සඳහා ප්‍රජාවට පුළුවන් වුයේ කෙසේද යන්න පෙන්නුම් කරන ලදි. නමුත් ප්‍රජාව ඔවුන් විසින්ම ක්‍රියාත්මක වන්නේ නම් පමණි. තුන්වන කොටස තුළින් ප්‍රජාව ඔවුන්ගේ අයිතින් ආරක්ෂාකිරිමට සහ සංවර්ධන පිළිබඳ තීරණ පාලනය කිරිම සඳහා ප්‍රජාව විසින් භාවිතා කර තිබෙන සමහරක් ඉදිරිපත් කෙරේ.

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ ව්‍යාපෘකි පිළිබඳ තිරණයක් පවත්වා ගෙන යනු ලබන්නේ සංස්ථාවල, ලෝක ආර්ථික රාජ්‍යය, ආණ්ඩුවේ ඉල්ලීම් සහ දේශිය නිලධාරින්ගේ කැමැත්ත බලය මැදිහත්විම තුළිනි. මෙම ක්‍රියාමාර්ගයට බොහෝ බලයන් සහ මැදිහත් වීම් කළ හැකි හෙයින් ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව දේශිය ප්‍රජාවට වඩා ඔවුන්ට වැඩියෙන් පිළිතුරු ලබා දීම සිදු කරනු ලැබේ.

නමුත් සාමාන්‍ය මිනිසුන්ට සංවිධානයවී ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව ආණ්ඩුවට සහ සංවිධානවලට බලපෑම් කර ඔවුන්ට පිළිතුරු සපයන ලෙසට ඉල්ලා සිටිය හැකිය. සිවිල් සමාජය විසින් ප්‍රජා අයිතීන්වලට ගරු කරන ලෙසට ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවට තදින් කියා සිටින්නේ නම් හෝ ප්‍රජාවට අවශ්‍ය නම් පමණක් ව්‍යාපෘතිවල නිරත වන ලෙසට ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවට සහ වෙනත් බැංකුවලට බලපෑම් කළ යුතුය.

ප්‍රජා අවශ්‍යතා ඉටුවන පරිදි ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව සහ අනෙකුත් සංවර්ධන ඒජන්සි බලපෑම් කිරීම යටතේ ප්‍රජාව විසින් ඔවුන් සඳහා ඔවුන්ගේ අවශ්‍යතාවයන් නැවතත් පැහැදිලි කිරිමට අත්‍යවශ්‍ය ය. එසේ නොමැතිව, මානව හිමිකම් වලට සත්‍යය ලෙසම සහයෝගය දෙනු ලබන ව්‍යාපෘතිවලට වඩා ඔවුන්ට අවශ්‍ය නොවන්නේ කුමක්ද යන්නට එරෙහිව ආරක්ෂා කිරිමට යාමේදි ප්‍රජාව හැමවිටම පාහේ හිරවීමට ලක්වනු ඇත.

ත්‍රිවිධ චක්‍ර ක්‍රමෝපායික ප්‍රස්ථාර සටහන

මෙහි දක්වෙන චිත්‍ර සහ ක්‍රියාකාරකම් මගින් ප්‍රහලමවිරෝධය දක්විමට එමෙන්ම තිබෙන්නේ කුමන ආකාරයේ ක්‍රියාවන්ද යන්න සිතා බැලිමට අපට උදවු වනු ඇත. අයිතින් මූලික සංවර්ධනයන් සිදු කිරිමට අවශ්‍ය වන්නේ කුමක්ද යන්න පිළිබඳ මවා පැමක්ද සිදු කෙරේ.

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් කැමැත්ත පල කරන දේට එකට එක කරන යම් දෙයක් කෙරෙහි ප්‍රජාවට අවශ්‍ය කෙරේ. නමුත් ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව ප්‍රවර්ධනය කරනු ලබන දේවල් ප්‍රජාවගේ සැබැ උවමනාවන් සපුරාලන තත්වයක නොතිබෙන අතර එය යහපතට හානියක් සිදුවන හේතුවක් බවට පත්වේ.

ත්‍රිවිධ චක්‍රයේ එකක් මතට එකක් වැටෙන වපසරියක් දෙස බැලිමේදි, අපට අවශ්‍ය නොවන ව්‍යාපෘතිය නතර කිරිමට සහ අපව අවශ්‍ය කරන ආකාරයේ සංවර්ධනය ජයග්‍රහණය කිරිම සඳහා සහයෝගය ලබා ගැනිමට වඩා ගනු ලබන ක්‍රමෝපායන් අපට උපකාර වේ.

අපට සැබැලෙසට අවශ්‍ය කරන සහයෝගය ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවෙන් හෝ අපේ ආණ්ඩුවෙන් ලබා ගැනිමට අපට පුළුවන් නොවුවද අපට අවශ්‍ය කරන යම් සංවර්ධනයන් පිළිබඳ අපේ දැක්ම සඳහා ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව කලින්ම කරන්නේ කුමක්ද ඒ තුළ අපගේ ප්‍රජාවට සිමා පැනවිය නොහැකිය. ත්‍රිවිධ චක්‍ර ක්‍රමෝපායික ප්‍රස්ථාර සමහරක් අදහස් වන්නේ පහලම චක්‍රය ආපසු ඇදගන්නා ක්‍රමෝපායකට පැමිණ එකක් මතු පිට එකක් වැටෙන අවකාශය තුළ ක්‍රියාත්මක වෙමින් ඉහළ චක්‍රය දක්වා වැඩිමය. (අයිතින් මූලික සංවර්ධනය)

මෙම ප්‍රස්ථර සටහන් ඉතා වැදගත්ම කොටස වන්නේ, එය අපට මූලික කරුණක් දක්විමට උදවු වනු ඇත. අයිතින් මූලික සංවර්ධය සහ **විනාශකාරි සංවර්ධනය** එකක් මතුපිට එකක් වැටෙන තත්වයක් උදානොවේ.

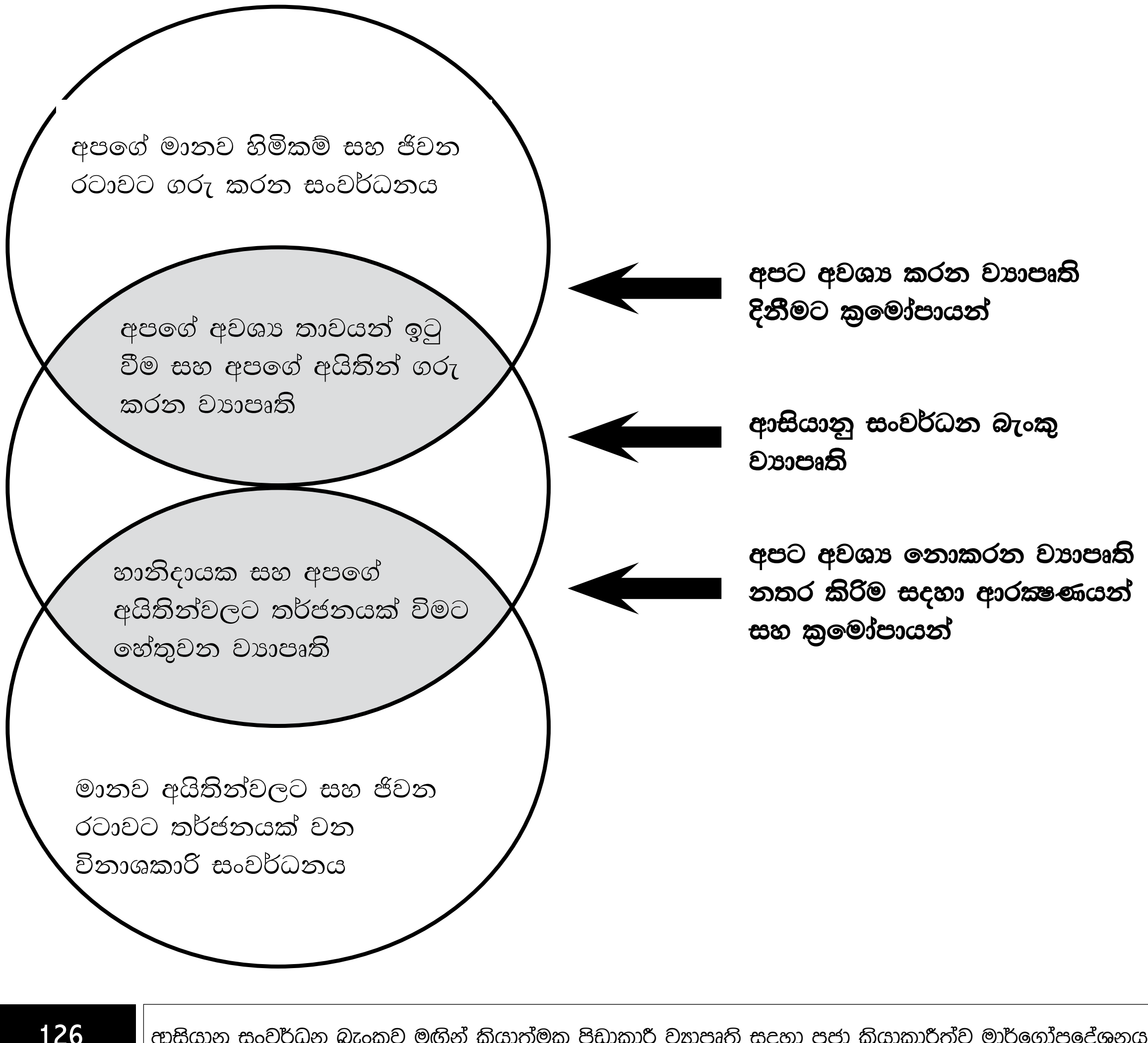

ක්‍රියාකාරකම්

ත්‍රිවිධ චක්‍ර ක්‍රමෝපාය

අරමුණ : විනාශකාරි සංවර්ධනය සහ අයිතීන් සහ යුක්තිය ප්‍රවර්ධනය කරනු ලබන ඉල්ලා සිටිනු ලබන ව්‍යාපෘති අතර වෙනස හඳුනාගැනීමට සහ සැබෑ අවශ්‍යතාවයන් අනුමත ක්‍රමෝපායන් සැලසුම් කිරීම.

කාලය : විනාඩි 60- 90

ද්‍රව්‍ය : ප්ලාස්ටික් හෝ ලෝහ වළලු, කඹ හෝ ලණු, හිස් කඩදාසි හෝ සටහන් පත් (කාඩ්ස්)

1 කණ්ඩායමට මුණ ගැහෙන අවකාශය තුළ, පසු පිටෙහි සඳහන් ඉහළ සහ පහළ චක්‍ර මෙන් වළලු, කඹ හෝ ලණු භාවිතා කරමින් චක්‍ර දෙකක් සම්පූර්ණයෙන්ම නොගැටෙන සේ පිළිවෙලකට සකස් කරන්න. (තුන් වැනි චක්‍රය දැනට පැත්තකකින් ලබන්න.)

2 කණ්ඩායම විශාල නම්, එය කුඩා කණ්ඩායම් වශයෙන් කඩන්න., කණ්ඩායම කුඩා නම් එකට තියන්න. හිස් සටහන් පත් හෝ කඩදාසි බෙදා දෙන්න. මිනිසුන්ගේ මානව හිමිකම්, දිනපතා අවශ්‍යතා, සහ ජීවන රටාව තෝරා ගැනීම පිළිපඳ මිනිසුන්ට අවශ්‍ය යැයි සිතෙන වැඩ සටහන් හෝ ව්‍යාපෘති සෑම කෙනාටම ලියන්න දෙන්න. මේ අවස්ථාවේ ඒවා ඉල්ලා සිටීම යථාර්ථවාදී නොවුවාට කමක් නැත. වැදගත්වන්නේ කුමක්ද යන්න නම්, ඒවා සැබෑ අවශ්‍යතාවයන් සහ නිශ්චිත අවශ්‍යතා : ප්‍රජා පාසල්, පානීය ජලය, පොලී රහිත ණය, ගොවිතැනි සඳහා ඉඩම්, සහ වෙනස් දේවල් යනාදියයි. මේවා "සත්‍යතායක් වන ඉතා හොඳ" සටහන් පත් වේ. සෑම කෙනෙකුටම විවිධ සටහන් පත් ලියා අවසන් වූ පසු ඒවා සියල්ල ඉහළ චක්‍රය තුළ බිම තියන්න.

3 සටහන් පත් හෝ කඩදාසි බොදාහැර, සෑම කෙනෙකුම ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව අරමුදලින් ලබා දෙන විනාශකාරි සංවර්ධන ව්‍යාපෘති හෝ වැඩ සටහන් පිළිබඳව පෙර ප්‍රජා අවශ්‍යතා ඉටු නොවුනු ව්‍යාපෘති සඳහා උදාහරණ සෑම කෙනෙකුටම ලියන්න යොමු කරන්න. මේවා ඉදිරියට යන අතිශය විනාශකාරි සටහන් පත් වේ. මේවා පහළ චක්‍රය තුළ තියන්න.

4 කඹයක් හෝ වළල්ලක් භාවිතා කර තුන්වන චක්‍රය අනිත් දෙකම මත එකක් මතුපිට එකක් වැටෙන සේ සකස් කරන්න.(පසුගිය පිටුවේ ප්‍රස්ථාර සටහන පරිදි) තුන්වන වතාවට සටහන් පත් හෝ තඩදාසි කොල බෙදා හරිමින් ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව හෝ ආණ්ඩුව විසින් සහයෝගය ලබා දෙන ප්‍රජාවට උපකාරි වන ව්‍යාපාති වලට උදාහරණ ලියන්න. කියා ඔවුන්ට කියන්න, පළමුවන සටහන් පත් වගේ නොවන, මෙවැනි ව්‍යාපෘති ප්‍රජායට වගේම ප්‍රාදේශිය වශයෙන් ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවට සහ ආණ්ඩුවට ඒවා ක්‍රියාත්මක කිරීමට හැකි දෙපැත්තටම ධනාත්මකව බලපාණු ලැබේ. මේවා '' දේශපාලන යථාර්ථය'' සටහන් නොවේ. මේවා පහළ සහ මැද එකක් මතුපිට එකක් සේ තිබෙන අවකාශය තුළ තියන්න.

5 එක් පුද්ගලයෙකු පියවර තබමින් සෑම අවකාශයක් තුළ තිබෙන සටහන් පත් උස් හඬින් කියන්නැයි කියන්න. පසු බිමෙහි ඇති ප්‍රස්ථාර සටහන් බලා සටහන් පත් නිවැරදිව නියමිත ස්ථානවල තිබේ දැයි පරික්ෂා කර බලන්න. ඉහල සහ පහළ චක්‍ර වල ව්‍යාපාති ඒවා සත්‍යයක් වන ඉතා හොඳ (ඉහළ) හෝ බහුල වශයෙන් විනාශකාරි වන ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව හෝ ආණ්ඩුව මගින් සහයෝගීතාවක් ලබා ගැනීමට නොහැකි වන අතරේදී එකක් මතුපිට එකක් වැටෙන සේ අවකාශයක් තුළ තිබෙන සියලුම සටහන් පත් ආසියානු සංවර්ධන බැංකු ව්‍යාපෘති නියෝජනය කිරීමක් සිදු කෙරේ. (පහළ) මිනිසුන්ට හයියෙන් සටහන් පත් කියවීමට ඉඩ හැරීම තුළ සෑම කෙනෙකුටම සෑම ව්‍යාපෘතියක් ගැන ඔවුන්ට හැගෙන්නේ කෙසේද යන්න පිළිබඳව මෙන්ම එය නිවැරදි අවකාශය තුළ තිබෙන්නේද යන්න පිළිබඳ අවබෝධයක් ලැබේ.

6 මෙතැන් සිට, "සත්‍යයන් වන ඉතා හොඳ" දෙය "දේශපාලන යථාර්ථ" යන බවට පත්වුයේ කෙසේද යන්න පිළිබඳ අවබෝධ කර ගැනීමට ඉලක්ක කර ගත යුතුයි. මෙසේ කරමින්,

කාලාන්තරයක් මුළුල්ලේ අපි සකස් කරන ලද විනාශකාරී ව්‍යාපෘති දේශපාලන යථාර්ථ බවට දැන් පත්ව ඇති අතර ඒවා "ඉදිරියට යන අතිශය විනාශකාරී" බවට පත්ව ඇත මිනිස්සු ඒවා නතර කිරිමට සංවිධානය විය යුතුය.

හෙමින් සිරුවේ කණ්ඩායම් දෙකකට මාරුවී පසු බිමේ ප්‍රස්ථාර සමසේ පෙන්වා ඇති පරිදි චක්‍ර තුන වෙත යොමුවූ ඊතල මතසැම කණ්ඩායමකටම සිටගන්නැයි කියන්න.එක් කණ්ඩායමක් ඉහළ සහ පහල චක්‍ර හමුවන ස්ථානයේ (අපිට අවශ්‍ය ව්‍යාපෘති දැනීමට ක්‍රමෝපායන්'' ඊතතල) සහ අනෙත් කණ්ඩායමට මැද සහ පහල චක්‍ර එකතු වන ස්ථානයේ (අපිටඅවශ්‍ය නොමැති ව්‍යාපෘති නතර කිරිමේ ක්‍රමෝපායන්'' ස්ථානයේ තිබෙන ඊතල) සිට ගන්නැයි කියන්න. දැන් සැම කෙනෙක්ටම හිස් සටහන් පත් දෙන්න.

7 පහළ චක්‍රයෙන් පටන් ගෙන සැම පුද්ගලයෙකුටම විනාශකාරි ව්‍යාපාති නතර කිරිමට භාවිතා කළ හැකි ක්‍රමෝපායන් නම් කරන්න යැයි කියන්න. ''මෙම ව්‍යාපෘතිය නතර කිරිමට උපකාරි විය හැකි වන්නේ කුමන ක්‍රමෝපායන්ද,'' සැම කෙනාම ඒක හොදයි කියා එකග වන තුරු සාකච්ජා කරන්න. ඉන්පසුව සටහන් පතක ලියන්න. එබට විවිධ සටහන් පත් තිබෙන විට, නුඹට අවශ්‍ය ව්‍යාපෘති දිනීමට ක්‍රමවෙදයන් නම් කිරිමට යොමු වන්න. ''මෙම ව්‍යාපෘති අදහස් වලට සහයෝගය දක්වනු ලබන ආණ්ඩුව සහ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව සකස් කිරිමට උදවු විය හැක්කේ කුමන ක්‍රමෝපායන්ද?'' සැම කෙනාටම ඒක හොදයි කියා එකග වනතුරු සාකච්ජා කරන්න ඉන්පසු සටහන් පතක ලියන්න.

8 මෙම සටහන් පත් කණ්ඩායමට ඇසෙන සේ කියවා.මෙම අභ්‍යාසය නතර කරන්න. ක්‍රමෝපායන් නම් කරන ලද සටහන් පත් වල, ඒවා සාර්ථක නම්, විනාශකාරි ව්‍යාපෘති දේශපාලනිකව යථාර්ථයක් වේ. දැන්, මෙම ක්‍රමෝපායන් ක්‍රියාත්මක කිරිමට පියවර ගැනිම සඳහා සැලසුම් කිරිමට පටන් ගන්න.

පසු විපරම : මෙය බැලූ බැල්මට එය විය හැකි හෝ වීය හැකි නොවන්නේ වුවද ඔවුන්ට ඕනැ හෝ අවශ්‍යවන්නේ කුමන් ද පිළිබඳ විශාල දැක්මක් ගැන සිතිමට සහභාගිවන්නන් උනන්දු කරවන්න. ''විශාල පින්තූර'' ක්‍රියාවකි. ආසියානු සංවර්ධන බැංකු **ව්‍යාපෘති චක්‍ර** (93 සිට 99 පිටු බලන්න) කාල සිමාව තුළ. ''විශාල පින්තූරය,'' **රජයේ හවුල් ක්‍රමෝපායයි.** රටේ සංවර්ධන ප්‍රමුඛතාවයන් පිළිබඳ සැලසුම් සහ ආසියානු සංවර්ධන බැංකු අරමුදල් දෙනු ලබන රටේ ව්‍යාපෘතිවල ඉලක්ක යන්ය.

පහසුකම් සලසන්නාගේ සහයෝගය ඇතිව රාජ්‍යයේ ව්‍යාපෘති ක්‍රමෝපායන් ගැන අදහස් බේදා ගෙන සාකච්ජාවන් සඳහා මෙම ක්‍රියාවන් මෙහෙයවිය හැකිය. ක්‍රියාවට පෙර, කණ්ඩායමේ සැමට, රාජ්‍යයේ හවුල් ක්‍රමෝපායන් පිළිබඳ මුලික කාරණා කියවා අවබෝධයන් ලබා ගන්න.ඊට ප්‍රජාවටගේ අයිතින් ගරු කරන සහ අභිමානවත් ජීවනෝපායන් වලින් යුත් සංවර්ධනය පිළිබඳ ධනාත්මක දැක්මක් ඇතුළත් වේද? එසේ නොමැති නම් එය සමපත් උදුරා දමන සහ අයිතින් උල්ලංඝනය කරනු ලබන **යෝධ ව්‍යාපෘති** වන්නට පවිත්‍ර ලැදියාවක්ද?

තත්වය තේරුම් ගැනීමේ පදනම මත කණ්ඩායම විසින් ඔවුන්ගේ ප්‍රදේශීය සංවර්ධන සඳහා ඔවුන්ගේම දැක්මක් සනාථ කළ හැකි අතර ඔවුන්ගේ උපදේශනය යටතේ මෙම දැක්ම උදෙසා වැඩ කිරිමට කැමැති විය හැකිය. කණ්ඩායම හේතු පරමාර්තයන් තිබේනම්, මෙම ක්‍රියාව සහ මාර්ගෝපදේශයේ තිබෙන වෙනත් දේ තුළින් විකල්ප ප්‍රජා මුලික සංවර්ධන ක්‍රමෝපායක් ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවට සහ ආණ්ඩුවට ඉදිරිපත් කිරිම සඳහා සකස් කිරිමට උපකාරි විය හැකිය.

ක්‍රියාකාරකම

සංවර්ධනය පිළබඳ අනාවරණයන්

අරමුණ : මෙම ක්‍රියාව මගින් ප්‍රජාවට ඔවුන්ට ව්‍යාපෘතියකට මැදිහත් විය හැක්කේ කෙසේද සහ ඔවුන් එසේ කළහොත් හෝ නොකළහොත් කුමක්ද සිදු වේද යන්න පෙන්වීමට උදවු විය හැකිය.

කාලය : විනාඩි 60-90

ද්‍රව්‍ය : චිත්‍ර කඩදාසි, පිටු පෙරළිය හැකි සටහන් පොත, මාකර් පෑන්,

මෙම මාර්ගෝපදේශයේ ඊලග පිටුවල සඳහන් චිත්‍ර තුන

1 කණ්ඩායමට පින්තූර පෙන්විමට කලින්, මෙය දුෂ්කරතා බෙදා ගන්නා සාමාන්‍ය ගම්මානයක් බව ඔවුන්ට කියන්න. ඔබගේ සිතින් මවා පෑම භාවිතා කරමින් මෙම ගම්මානයේ ජීවිතය ගැන විස්තර කරන්න. මිනිසුන් ඔවුන්ගේ ජීවනෝපාය සඳහා උපයා ගන්නේ කෙසේද ? සතුටු වීම සඳහා ඔවුන් කුමක් කරන්නේද? ඔවුන් මුහුණ දෙන අභියෝග මොනවාද? අරමුණ වන්නේ ගම්මානයේ ජීවිතයට සම්බන්ධ කිරීමය. ඉන්පසු ගම්මාානයට නමක් දෙන්න කියා කණ්ඩායමට කියන්න.

2 පින්තූර අංක 1 පෙන්විමෙන් පසු, ඔවුන් කුමක් දුටුවේ දැයි විස්තර කරන්න කියා කකියන්න. බොහෝ දේවල් පෙර සහ පසු චිත්‍රයට පසුව, අතර සිදුවූ බව ඔවුන් කියනවා. ඒවා ''සංවර්ධන අනාවර්ණ'' සහ ගම්මානයටදුෂ්කරතත්වයට ඇද වැටිමේ වෙනසක් ඇති විමට කුමක් සිදුවූසේද යන්න අවබෝධ කර ගැනිම ඔවුන්ගේ කාර්යකි.

3 පුද්ගලයන් 5 දෙනකුට වඩා වැඩි නොවන සේ කණ්ඩායම්වලට කඩා සැම කෙනෙකුටම චිත්‍ර කඩදාසියන් ලබා දෙන්න ගම්මානයට සිදු වුයේ කුමක් දැයි ඔවුන් ගේ සිතුවිල්ල සකච්ජා කරන ලෙස කණ්ඩායම්වලට කියන්න. ඉන්පසු සැම කෙනෙකුම ගම්මානයට සිදුවූ එක් දෙයක් ගැන (හෝ ගම්මානයෙන් පිටත සිදුවූ දෙයක් ගැන) එනම් පින්තූරයට හෝ සිට විස්තරයට පසු මෙහෙයවිම යටතේ චිත්‍රයට නැගිය යුතුයි.

4 නැවත විශාල කණ්ඩායමක් ලෙස කැදවා, සැම කෙනාගේම විස්තර සහ කතාන්දර බෙදා ගන්න.

5 කණ්ඩායමට පින්තූර අංක 2ක පෙන්වීමෙන් පසු මෙය එම ගම්මානයමයි නමුත් බොහෝ ධනාත්මක වෙනස් වීම් සිදු වේ. මෙම චිත්‍රයෙන් ඔවුන් දකින්නේ කුමක් දැයි සාකච්ඡා කරණ ලෙස කණාඩායමට සැම කෙනෙකුටම විස්තරය ගැන අවබෝධයක් තිබෙන්නේ දැයි තහවුරු කර ගන්න.

6 මිනිස්නු 5 කට වඩා වැඩි නොවන ලෙස අලුත් කණ්ඩායම් කඩා ගෙන සැම කණ්ඩායමකටම කඩදාසි කොලයක් දෙන්න. ගම්මානයට වුයේ කුමක් දැයි කියා සාකච්ජා කරන ලෙස කණ්ඩායමට කියන්න. සැම කෙනෙකුම එවිට ගම්මමානයට සිදුවූ එක් දෙයක් ගැන (හෝ ගම්මානයෙන් පිටත සිදුවූ දෙයක් ගැන) එනම් පින්තූරයට පෙර සිට පින්තූරයට පසු වෙනස්විම් යටතේ චිත්‍රයට නැගිය යුතුය.

පසු විපරම : නැවත විශාල කණ්ඩායමක් ලෙස සැදි සැම කෙනෙක්ම චිත්‍ර සහ කතාන්දර බෙදා ගන්න. ඉන්පසු ඔවුන්ගේම ජිවිතවල වෙනස්කම් වලක්වන සහ ධනාත්මක වෙනස්විම් ගෙන ඒමට හැකි පියවරයන් ගැන කතා කරන ලෙස මිනිසුන්ට කියන්න.

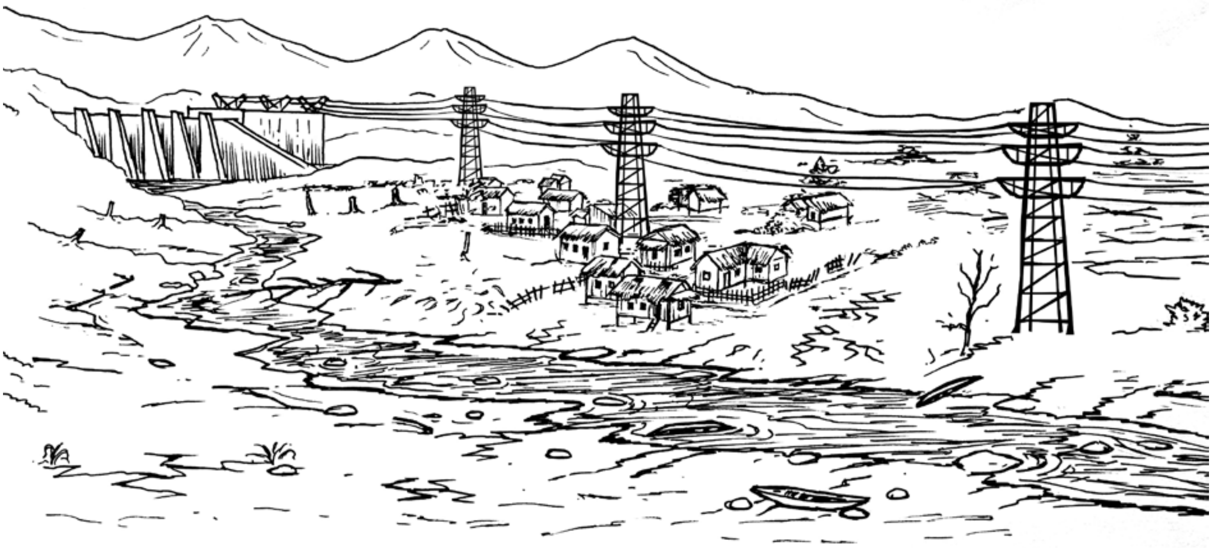

3.2 ප්‍රජා ක්‍රියාකාරිත්වය සඳහා මෙවලම් මල්ල.

මෙම කොටස මගින් ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ වගවීම් දැරීමට ඔබගේ ප්‍රජාවට භාවිතා කළ හැකි මූලික උපායමාර්ග පිළිගන්වනු ලැබේ. සෑම උපාය මාර්ගයක්ම ආයුධ පෙට්ටියක එක් ආයුධයක් වැනිය. ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවට සැබෑ බලපෑම් ඇති කිරීමේ හැකියාවන් ව්‍යාපාරයක් ගොඩ නැගීමට අවශ්‍ය තරම් මෙවලම් ඔබට භාවිතා කිරීමට සිදුවේ.

ඔබගේ අයිතීන් ආරක්ෂා කර ගනු !

ඔබගේ ප්‍රජාව තුළ සංවිධානය වීම

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව, ආණ්ඩු සහ සමාගම්වල බලයට මුහුණදෙන යතුර නම් ඔබගේ ප්‍රජාව සංවිධානය වී ජනතා බලයක් ගොඩ නැගීමය (පිටුව 132)

සන්ධාන ගොඩනගා ගැනීම

ශක්තිමත් සන්ධාන වලින් තොරව සංවර්ධන යුක්තිය දිනා ගැනීමට හැකි වීම සඳහා විරෝධතා ව්‍යාපාර එපා (පිටුව 136)

නීතිමය සහයෝගය ලබා ගැනීම

නීති විශේෂඥයන් සිටීමෙන් නඩු දැමීමට, ව්‍යාපෘතියේ වේගය අඩු කිරීමට, ඔබගේ අයිතීන් ආරක්ෂාකාරීව තිබේද යන්න තහවුරු කිරීමට එය උදවු වේ. (පිටුව 141)

ආසියානු සංවර්ධන බැංකු සහ ආණ්ඩුවේ නිලධාරීන් මුණ ගැසීම

ඔබගේ ප්‍රජාවගේ ඕනෑකම් ඔවුන් දන්නා බව තහවුරු කරගෙන ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම සඳහා බලපෑම් කළයුතු බවට ඔවුන්ට හඟවේ (පිටුව 143)

ප්‍රජා මූලික පර්යේෂණ කරන්න

තොරතුරු රැස්කර ගැනීම යනු වාදයකට සහ අප සියලු දෙනාට බලපාන තීරණවලට මැදිහත් වීමේ යතුරය (පිටුව 147)

මාධ්‍ය භාවිතා කිරීම

ඔබගේ කතාව මහ හඬින් කියා සිටීමට සහ පැහැදිලිව සන්ධාන ගෙන්වා ගැනීම සහ සහයෝගය ලබා ගැනීමට හැකිවීම වීම (පිටුව 156)

නිර්මාණශීලි උද්ඝෝෂණ පැවැත්වීම

ක්‍රියාව වචනවලට වඩා ප්‍රභලය (පිටුව 165)

විකල්පයන් සකස් කර ගැනීම

අපට සැබෑ ලෙස අවශ්‍ය වන්නේ කුමක් දැයි යෝජනා කිරීමේදී ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවත් සමඟ සටන් කිරීම පමණක් වැදගත් මාර්ගයක් නොවේ. ඒ වගේම වැදගත් වන්නේ අපට අවශ්‍ය දේ ලබා ගැනීම උදෙසා පියවර ගැනීමය. (පිටුව 170)

ආරක්ෂාකාරීව සිටීම වැදගත් බව ප්‍රජාව දනී.

බලසම්පන්න මිනිසුන් සහ සමාගම් ලෙස මුහුණ දීම අනතුරුදායක විය හැකිය. ඔබගේ ප්‍රජාවට සහ සන්ධාන සමඟ ආරක්ෂාකාරීව සිටීමට සැලසුම් නිර්මාණය කිරීම ඉතා වැදගත්.

වීඩියෝ වැඩසටහන් මගින් අවධානය ලබා ගත හැකි අතර ක්‍රියාධරයන්ගේ ආරක්ෂාවද සැලසේ. ඔබට පුළුවන් නම් අතේ ගෙන යා හැකි වීඩියෝ කැමරාවක් ගෙ එය ක්‍රියාත්මක කරන්නේ කෙසේදැයි කියා ඉගෙන ගන්න. හැම දෙයක්ම විශේෂයෙන් අධිකාරීන් සමඟ හමුවීම්වලට තුඩු දෙන දේවල් වීඩියෝ කරන්න.

ඔබ හා ඔබගේ සන්ධානයන් මුහුණ දෙන අනතුරුදායක අත්දැකීම් ජාත්‍යන්තර මිත්‍රයන්ට සහ මානව හිමිකම් ආරක්ෂකයන්ගේ අවධානය ලබා ගැනීමට සහ ''පළිහක්'' ලෙස නිර්මාණය කර ගත හැකිය.

විශාල කණ්ඩායම් ලෙස මුණ ගැසීමට යාමෙන් මිනිසුන් පහර කෑමෙන් සහ හුදකලා වීමෙන් වැලකේ.

සෑම රටක්ම, සෑම ප්‍රජාවක්ම, සෑම කුලයක්ම විවිධාකාරය ඔබ සහ ඔබගේ සන්ධානයන් ඔබගේ තත්වයන් ගැන දන්නා හෙයින් කුමක් උද්යෝගිමත් හා ආරක්ෂාකාරීද කියා තීරණය කිරීමට අවශ්‍ය ය.

බෝහෝ තොරතුරු සඳහා , කාම්බෝජියානු සීමා හරහා පැලම්, ජාත්‍යන්තර නොවන ආයතන සහ පෙරටුගාමී ආරක්ෂකයෝ යන අයගේ පුද්ගලික ආරක්ෂාව සහ මානව හිමිකම් ආරක්ෂකයන්ගේ ආරක්ෂාව සඳහා උපදේශනයන් බලන්න.

ඔබගේ ප්‍රජාව සංවිධානය කිරීම.

විනාශකාරී සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිවලට මුහුණ දීමේ. යතුර වන්නේ **ජනබලය** ගොඩ නැගීමය. ඔවුන් පොදුවේ මුහුණ පාන කාරණාවලට ගැලපෙන අයුරින් සාමූහිකව ක්‍රියා කිරීමට මිනිසුන් එක්ව කටයුතු කිරීමට ප්‍රජාව සංවිධානය විය යුතුයි.

ප්‍රජා මූලික ශක්තිමත් සංවිධානයකට තනි පුද්ගලයකුට හෝ කුඩා කණ්ඩායමකට කළ නොහැකි මාර්ගවලින් දේශපාලනයට සහ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවට මැදිහත්වීම් කළ හැකිය. සමස්තයක් ලෙස ප්‍රජාවගේ උවමනාවන් නියෝජනය වන පරිද විශ්වාසය ගොඩ නගා ගැනීමට සහ අසල්වාසීන් අතර සන්ධානයක් ගොඩ නැගිමට ප්‍රජා සංවිධානයකක් විසින් දේශීය නායකත්වයක් වර්ධනය කිරීමට වැඩ කළ යුතුය.

සමිති ක්‍රියාමාර්ගයන් කම්කකරුවන්ගේ ඉල්ලීම් නියෝජනය කරන්නා සේ සංවිධානය වූ ප්‍රජා කණ්ඩායම්වලට ප්‍රජාවන් නියෝජනය කළ හැකිය. මෙම කණ්ඩායම්වලට මිනිසුන් විශාල පිරිසකගේ විස්වාසය දිනා ගැනිමට හැකිනම්, මෙය ආණ්ඩුවට සහ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවට මැදිහහත් විමේ හැකියාව ඔවුන්ට ලැබේ . කණ්ඩායම් නියෝජනයට බොහෝ විට එවුන්ගේ කිර්තිය සහ සාමූහිකත්ව ක්‍රියා මාර්ග ගැනිමට ඔවුන්ට තිබෙන හැකියාව මත ප්‍රධාන පෙළේ ආණ්ඩු නිලධාරීන් හෝ ව්‍යාපෘති නායකයින් සමඟ සාකච්ජාමාර්ගවලට එලැඹීමේහැකියාව ඇත.

ප්‍රජාව සංවිධානයවීම සිදු වන්නේ මෙවැනි ක්‍රියා මාර්ග බෙදා ගැනිම තුළිනි :

- රැස්වීම් පවත්වා ප්‍රජාවගේ ඕනැකම් වලට අනුමැතිය දීම සහ ඔවුන්ගේ නොදන්නා තර්ක හා අවස්ථාවන් පිළිබඳව මිනිසුන්ට දන්වන්න.
- ක්‍රියාකාරකම් සම්බන්ධිකරණය සහ ක්‍රියාමාර්ග සැලසුම් කිරීම
- විචාරශිලි අධ්‍යාපනයක් ලබා දීම සහ හැකියාවන් සහ විස්වාසය ගොඩ නැගිමේ වැඩ මුළු සංවිධානය කිරීම.
- මිනිසුන්ගේ ධෛර්ය පවත්වා ගැනීම සඳහා උත්සව පැවැත්වීම.

- ඔවුන්ගේ අපේක්ෂාවන් අභියෝගයට සහ අදහස් අවබෙද්ධ කර ගැනිමට මිනිසුන් සමඟ ගත කිරිම.
- ප්‍රජාවගේ ආරක්ෂාව තබා ගැනිම යෝජනා කරන ලද අදහස් ආරක්ෂාකාරි වන්නේද යන අවධානයන් අවම කිරිමට ගත හැකි පියවරන් මොනවාද යන්න ඇගයිමට සැම විටම ප්‍රජා සාමාජිකයන් සමඟ සාකච්ජා කරන්න.

ප්‍රජාව සංවිධානය කිරීමේ යතුර නම් විශ්වාසය ගොඩ නැගීම සහ සෑම කෙනකු කෙරෙහිම අවධානය තහවුරු කර ගැනීමය

සැම ප්‍රජාවක්ම අද්විතියයි. ඒ නිසා සැම ප්‍රජාවක්ම සංවිධානයවිමද අද්විතියයි. නමුත් බොහෝ ප්‍රායෝගික භාවිතයන් බොහෝ ප්‍රජාවන්ට උපකාරි වේ. ප්‍රජා සංවිධාන තුලින් ඉල්ලා සිටිනුයේ ප්‍රජා සමාජිකත්වයට ගරු කරන ලෙයසි. ඔබගේ අරගලය සඳහා ඔබ විසින් බොහෝ මිනිසුන් යොමු කිරිමෙදි එය ඉතා බලසම්පන්නය. මින් අදහස් කරනුයේ විවිධාකාර මිනිසුන් විශාල ප්‍රමාණයක් රැස්විම්වලට සහභාගිවිම, බෙදා හදාගෙන තීරණ ගැනිම, මාධ්‍යයට අදහස් දැක්විම, සහ නිලධාරින් මුණ ගැසිමට යාම තහවුරු කිරිමකි.

මෙමගින් වාසි දෙකක් ඇත. පළමු එක නම්, ප්‍රජාවේ සිටින බොහෝ මිනිසුන් අරගලය ගැන දැනුවත්විම සහ එය ඉදිරියට ගෙනයාමට උදවු කිරිමය. දෙවැන්න නම්, මාධ්‍ය හා තිරණ ගන්නා පුද්ගලයන්ට සියලුම ප්‍රජාව ව්‍යාපාතියට එරෙහිව සිටින බව පැහැදිලි කළ හැකිය. හුදෙක් හුදකලා සුළු සංවිධානයක තරුණයන්, වැඩිහිටියන්, පිරිමි, ගැහැණු සහ වෙනස් කොට සැලකිල්ලට ලක්වූ හෝ නොතකා හරින ලද කණ්ඩායම්වල සමාජිකයන් යනාදි වශයෙන් ප්‍රජාවගේ සියලුම දෙනා ඇතුළත් කිරිම ඉතා වැදගත් බව දැනගනු ලබන්නේය. සමහරක් මිනිසුන් අත්හැරිමෙන්න් සිදු කළහොත් කුඩා එකමුතුකමන් මෙන්ම දිනිමට තිබෙන අවස්ථාවද අඩු වීමයි.

ඔනැම කෙනකුට ඔවුන්ගේ ප්‍රජාව සංවිධානය කළ හැකිය.ශ්‍රේෂ්ඨ හැකියාවන් වන්ගේ සංවිධායකුට මිනිසුන්ට ගැඹුරින් සිතිමට හැකිවන සහ පිළිතුර කුමක් විය යුතුද කියා බලාපොරොත්තු නොවන ආකාරයේ ප්‍රශ්න ඇසිමට ඇති හැකියාවය. මුලික ප්‍රශ්න ඇසිමේදී, නේවාසික ප්‍රජාවට ඉතා වැදගත් වන ඕනැම වපසරියක් පිළිබඳව නිවාරදිව දැන ගත යුතුයි.

නිර්මාණශිලි සංවිධායකු සැම විටම උත්සාහ කරනුයේ ජනතාවගේ පොදු උවමනාවන් පිළිබඳව දැනගැනිමය. මක්නිසාද එය දේශපාලන සංවිධාන හෝ ව්‍යාපාර එකට අලවා තබන මැලියම් වැනිය. වරක් පොදු ජනතාවගේ පොදු උවමනාවන් පැහැදිලි වු විට සංවිධායකගේ කාර්ය වන්නේ මෙම උවමනාවන් පිළිබඳ උපදේශනය කරන්නේ කෙසේදැයි යන්න පිළිබඳ අවබෝධ කර ගැනිමය.

ප්‍රජාවේ සැම කෙනකුටම සහභාගිවිමට පුළුවන්, - කතා කිරිම හෝ නායකත්වය දිමට අඩු අවස්ථාවක් ලැබෙන අවස්ථාවන් වලදි නැගි සිටින පුද්ගලයන් ඇතුළුව කාන්තාවන්, තරුණයන්, හා වැඩිහිටියන් ගෙන් විමසා බලන්න. විවිධාකාරයේ බොහෝ මිනිසුන් ඔවුන්ට තිරණ ගැනිමට පහසු වන්නේ කුමන වේලාවකදිද යන්න ගැන හිතා ඔවුන්ගේ පුර්ණ සහභාගිත්වය සම්බන්ධයෙන් ඔබට කළ හැක්කේ කුමක්ද යන්න පිළිබඳ තහවුරු කරගත යුතුය.

සංවිධායකයන් විසින් ඉගෙන ගැනිමට හා නිපුණතාවයන් ගොඩ නගා ගැනිමට අවස්ථාවක් නිර්මාණය කර දිය යුතුය. උදාහරණයක් වශයෙන්, ඔවුන්ට සන්නිවේදන නිපුනතාවය, ගැටුම් කළමණාකරණය, ස්ත්‍රී - පුර්ෂ පිළිබඳ භූමිකාවක්, දේශපාලනික උපදේශකත්වය, මානව හිමිකම්, සහ වෙනත් වැදගත් මාතෘකා පිළිබඳ වැඩ මුළු පැවැත්විය හැකිය. මෙය ප්‍රජාව පෙළඹවිමට ප්‍රජාවගේ ඔනැකම් පිළිබඳ තිරණය ගැනිම් සසමබන්ධයෙන් දැනුවත් කිරිම සහ සාර්ථක ප්‍රතිඵල ලබා ගැනිමට උපදේශකත්වය සදහා උපකාරි වේ.

ප්‍රජා හෝඩුවාවන් : සංවිධානය වීම

ඔබ සමග වැඩ කරන ප්‍රජාව හෝ ඔබගේ ප්‍රජාව සමග සන්නිවේදනය, විශ්වාසය, සහයෝගිතාවය පවත්වාගෙන යන්න. සමස්තයක් ලෙස ප්‍රජාවගේ අවශ්‍යතා හඳුනා ගැනීමේදී වෙනස් කොට සැලකිල්ලට භාජනය වන්නා වූ සහ නොතකා හරින ලද මිනිසුන්ගේ සහ කණ්ඩායම් කෙරෙහි අවධානය යොමු කරන්න.

එකට වැඩ කිරීම සඳහා නිවැසියන්ට ප්‍රජා රැස්වීම් සහ වෙනත් අවස්ථාවන් නිතරම සංවිධානය කරන්න. ව්‍යාපෘතියට විරෝධය පෑම සඳහා සැලැස්මක් තිබේනම්. 'සැලැස්මේ ක්‍රමෝපාය සහ ප්‍රගතිය පිළිබඳ පැහැදිලිව සහ නිතරම ප්‍රජාවට සන්නිවේදනය කරන්න. සැලැස්ම වෙනස් කිරීම සම්බන්ධයෙන් වන යෝජනාවලට විවෘතවද සිටින්න.

ප්‍රජාව තුළ නායකත්වයක් දරන බවට සහ නිවැසියන්ගේ සහයෝගය ලබා ගත හැකි සහ අන් අය සංවිධානය කිරීමට උදවු විය හැකි යැයි පෙනෙන මිනිසුන් සමග සබඳතාවයක් ගොඩ නගා ගන්න.

සමස්ත ප්‍රජාවම වර්ධනය සහ සහනයක් වන ක්‍රියාකාරී සැලැැස්මක් නිර්මාණය කරන්න, එය හුදෙක් ප්‍රජාවේ යම් පිරිසකට පමණක් නොවිය යුතුය. කඩිනමින් සාර්ථක ප්‍රතිඵල පෙන්විය හැකි. කෙටි කාලිනව සපුරාගත හැකි ඉලක්කයන්ද ඇතුළත් කරන්න. මක්නිසාද, බොහෝ විට ව්‍යාපෘතියන් නතර කිරීමට අවුරුදු කිහිපයක් ගත වන අතර දිගු පරාස ඉලක්කයන් සඳහා බොහෝ කාලයක් සහ කැපවීමක් අවශ්‍ය කෙරේ. සමහරක් කෙටි කාලින ඉලක්කයන් මෙසේ විය හැකථ

- අපගේ ප්‍රධාන ජාතික පුවත්පත් මගින් ආවර්ණය කර තිබෙන කතාන්දර වලින් ගන්නා
- අපගේ අරගලයට සම්බන්ධ විය හැකි වෙනත් ප්‍රජාවන් දෙකක් තබා ගන්න.
- ඔබගේ ව්‍යාපෘතියට සහයෝගය ලබා ගැනීමට සහ ජාත්‍යන්තර **රාජ්‍ය නොවන සංවිධානයක්** ලබා ගන්න.

ඔබ විසින් මෙම ඉලක්කයන් ගෙන් එකකට ළගාවූ විට එය සමරන්න. 'මෙය දීර්ඝ ගමනක් වුවද විරෝධතාවය නවත්වා ගැනීමට උපකාරී වන්නේ ය.

මානව හිමිකම් උපදේශන නිපුණතා, ව්‍යාපාර සැලසුම්, හෝ මාධ්‍යවලට අදහස් ප්‍රකාශ කිරීම යනාදි නිපුණතා සම්බන්ධයෙන් ප්‍රජා සමාජිකයන්ට පුහුණුවීම් සංවර්ධනය කරන්න. මෙය ව්‍යාපාරය ශක්තිමත්ව පවත්වා ගැනීමට සහ මිනිසුන්ගේ ධෛර්ය තබා ගැනීමට උපකාරී වේ.

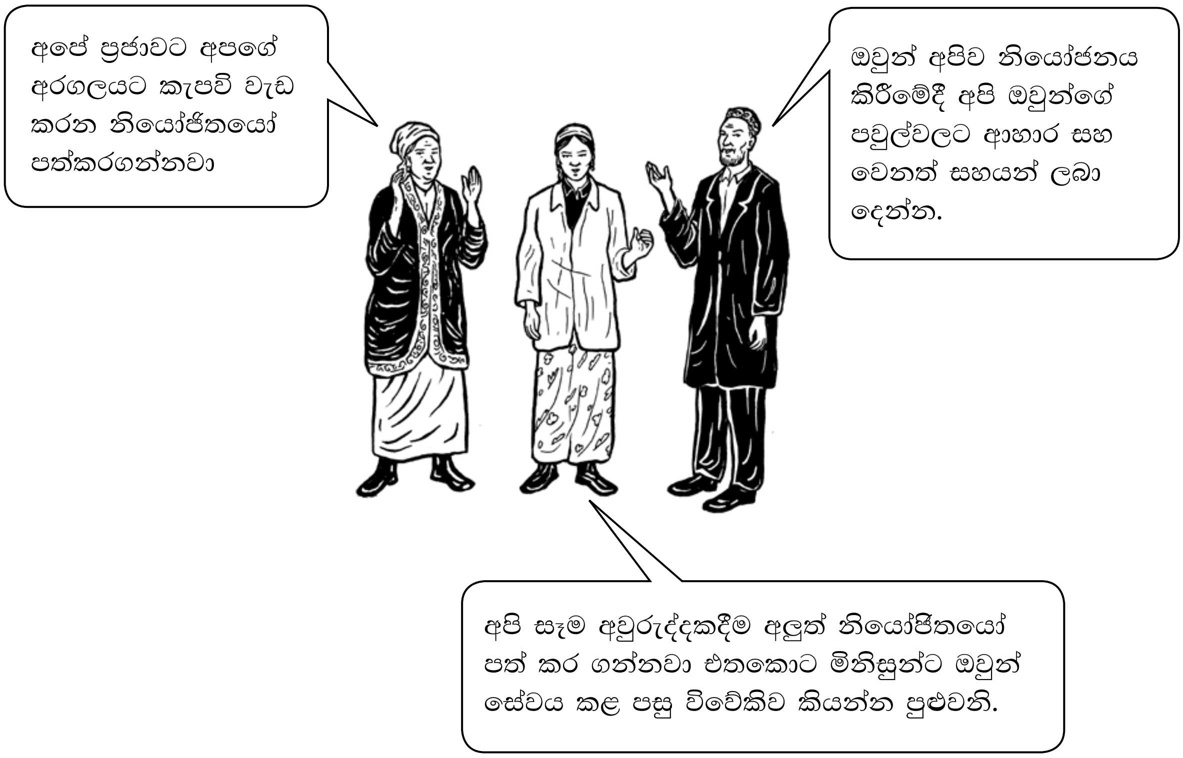

ඔවුන්ගේ අඛණ්ඩ සහභාගිත්වය ලබා දෙන ප්‍රජා සමාජිකයන් හදුනා ගෙන සාර්ථකත්වයන් සමරන්න. මෙය ඔවුන්ගේ බලාපොරොත්තු වෙන ධෛර්ය ශක්තිමත්ව තබා ගැනිමට උපකාරි වේ.

මිත්‍ර සන්ධානයන් ගොඩ නැගීම

ශක්තිමත් මිත්‍ර සන්විධානයක් නොමැතිව, කිසිදු ව්‍යාපාරයකට ජයග්‍රහණය කළ නොහැක. අත්දැකීම් බෙදා ගැනිම තුල ශක්තිමත් සහ ජනතා බලය ගොඩ නැගේ. සංවිධාන ප්‍රජාවන් සහ අංශ සමඟ පාලම් ගොඩ නැගීම තුළින් අරගලයේදි හුදෙකලා විම සහ ජයග්‍රහණය සඳහා සටන් කිරරිම අතර වෙනස්කම් සකස් කර ගත හැකිය. ඒ වගේම එය සුරක්ෂිතතාවය සහ ආරක්ෂාව සම්බන්ධයෙන් වැදගත්වේ. ඔබට අගනුවර සහ වෙනත් රටවල සන්ධානයන් ගොඩනැගිම තුළ ඔබගේ කතාන්දරය බවට ප්‍රසිද්ධියට පත්කර ලෝක අවධානය දිනාගත හැකිය.

ඕනෑම සන්ධානයක් කණ්ඩායම් වශයෙන් සෑදී තිබෙනුයේ ඔවුන්ගේ උවමනාවන් සහ ප්‍රමුඛතා වෙනුවෙන් මෙන්ම පොදු ඉලක්කය වෙනුවෙන් එකට සම්බන්ධ වි කටයුතු කිරිමටය. ඒ වගේම ඔබගේ අවසාන ඉලක්කය පැහැදිලි නම්, ශක්තිමත් සන්ධානයන් වවිසින් විවිධකාර **උපායන්** (විරෝධතාවයන් පැවැත්විම වෙබ් අඩවිය සකස් කිරිම සහ මාර්ගයන් අවහිර කිරිම වැනි කෙටි කාලින ක්‍රියා ඔබ විසින් බිම් මට්ටමට ගැනීමේදි) සහ විවිධ **ක්‍රමෝපායන්ට** (ජයග්‍රහණය ළගා කර ගැනීමට කාලාන්තරයක් මුළුල්ලේ ඔබ විසින් භාවිතා කරන ක්‍රමවේද) යොදා ගැනීමට විවිධ කණ්ඩායම්වලට අවසර ලබා දෙනු ලැබේ.

එක් සංවිධායකයකු ප්‍රකාශ කළ පරිදි ''අපගේ, අරගලයේ ප්‍රජා හිමිකාරිත්වය, අපගේ හොදම වස්තුවයි, අපගේ කාලය, අපගේ දැක්ම, අපගේ අදහස්, අපගේ මුදල්, සහ ආහාර සහ සම්පත් වුවද අපට සම්මාදම් කළ හැකි අතර මෙම බෙදා ගැනිම බලයේ වැදගත් මුලාශ්‍රයක් බවට පත්වේ.

වැදගත්සන්ධාන වලට ඇතුළත් කළ හැකිය :

- **රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන,** නිතී සංවිධාන සහ විවිධ අයුරින් සහයෝගයන් ලබා දිය හැකි ශිෂ්‍යයෝ.
- මිතුරු සමාගම් සහ විශාල මිනිසුන් සංඛ්‍යාවක් සහ ශක්තිමත් අධිකාරී බලයන් ගෙන ඒමට හැකි වෘත්තිය සමිති.
- ඔබගේ අරගලය මාධ්‍යවලට ගෙන යා හැකි විශ්වාසවන්ත වාර්තාකරුවන්
- සමාන ගැටළු වෙනුවෙන් වැඩ කරන ජාත්‍යන්තර සංවිධාන

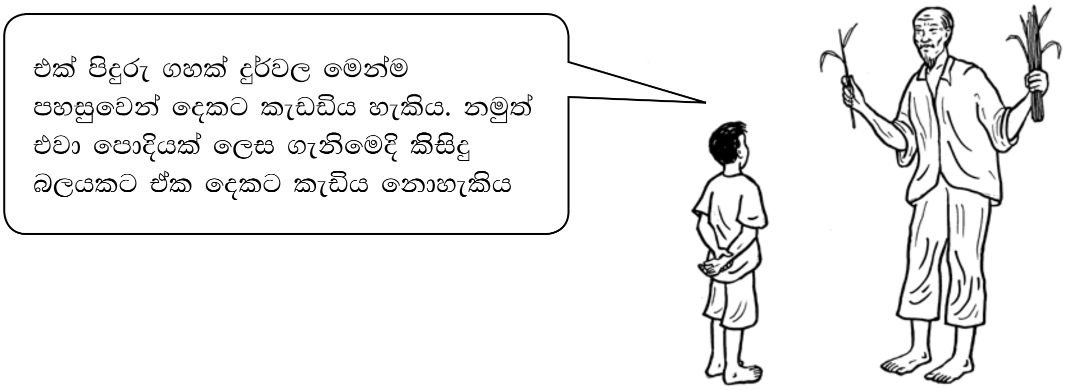

ප්‍රජා උපායන් : මිතුරු සන්ධානයක් ගොඩ නැගීම.

සන්ධානයක් වනාහි ඕනෑම අනෙකුක් සබදතාවයන් වැනිය : ඔබ අභියෝගවලට එකට මුහුණ දෙමින් විශ්වාසය ගොඩනැගිය යුතුය. අන්අයට ඔබගේ අරගලයට සම්බන්ධ වන ලෙස බල කිරිමට වඩා ඔබගේ සහ ඔවුන්ගේ අරගලයය අතර තිබෙන පොදු බිමක් සොයා ගන්න. නුඹ වැඩ කිරිමට බලාපොරෙත්තුවෙන් සිටින කණ්ඩායමේ ප්‍රශ්න සහ ඉල්ලීම් හදුනා ගන්න. ඔබට අන් අයට පිළිගැන්විය හැක්කේ කුමක්ද සහ ඔවුන්ගේන් ඔබට අවශ්‍ය වන්නේ කුමක්ද පිළීබඳ පැහැදිලිව අවබෝධයක් කර ගන්න.

ඔබගේ කණ්ඩායමේ ''ප්‍රසිද්ධ මුහුණ'' කවුරුදැයි ජනතා ප්‍රකාශකයෝ සහ නායකයෝ යන්න පිළීබඳ සිහිකල්පනාවෙන් යුතුව කටයතු කරන්න මෙම මිනිසුන් සමඟ අනිත් අයට සුවපහසුවක් හැගිමක් නොදැනුනහොත් කාරණය පිළීබඳ ඔවුන් එකග වුවද ඔවුන් ඔබගේ අරගලය සම්බන්ධ නොවේ.

කණ්ඩායම තුළ සිටින පුද්ගලික මිතුරු සන්ධානයන් හදුනා ගන්න මෙය ඔබගේ කාරණයට අදාලව කණ්ඩායම පෙලගත් වීමට උපකාරි වේ.

සැම කෙනකුම ඔබගේ කාරණයට කැමැති නොවුවද ඔබගේ කණ්ඩායමට බැදිමට කැමැත්තෙක් හෝ වගකිමෙන් දන්වනු ලැබේ. ඔවුන් සුදානම් වුනාම සම්බන්ධවිමට කැමැත්තෙන් නම් එම මිනිස්සු හෝ කණ්ඩායම පිළිගන්න.

සන්ධානයන්, ඉහළ සහ පහළ යන ප්‍රජා අරගල වැනිය අත්හරින් එපා.

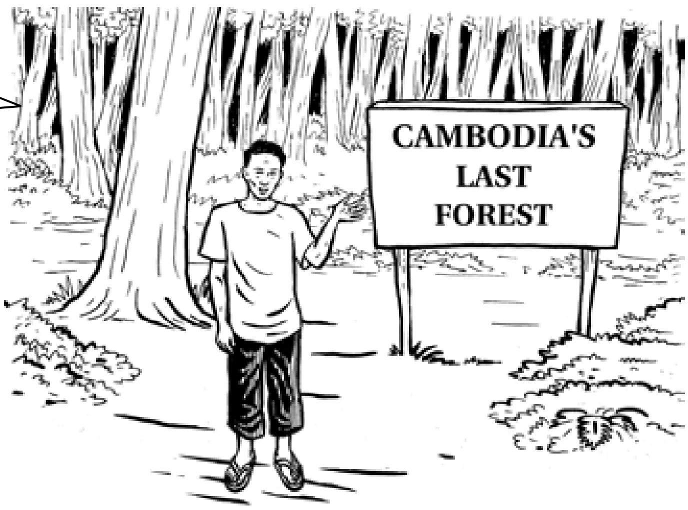

ක්‍රියාකාරකම

මිතුරු සන්ධානයක ගතිසොබා

අරමුණ : ඔබගේ ප්‍රජාවගේ අරගලයට සහය දැක්විය හැකි සන්ධානයන් හඳුනා ගැනීම.

කාලය : විනාඩි 60-90

ද්‍රව්‍ය : පිටු පෙරළිය හැකි සටහන් පොත්. මාකර් පෑන්, පහත පින්තතුරයේ අත් පත්‍රිකා

සටහන : මෙම ක්‍රියාකාරකම කිරීමට පෙර 8 වන පිටුවේ තිබෙන .''සංවර්ධනයේ බලපෑම් සහ වාසි,'' ක්‍රියාකාරකම කිරීමට උදවු විය හැකිය.

පහසුකම් සලසන්නා විසින් කණ්ඩායමට පැහැදිලි කිරීමට පටන් ගනිමින් .'' බොහෝ සමාජ වෙනස් තත්වයන් තුළ වෙනස් වීමට කැමති සහ අකමැති අය අතර අරගලයක් තිබේ. යෝධ ව්‍යාපෘති කාරණාවලදි , උදාහරණයක් වශයෙන් අයට එය බොහෝ හානිදායක වන බවට ඔවුන් විශ්වාස කරන නිසා ඊට වෙනත් අය අකැමැතිව තිබේ. එය ආර්ථික වාසි ගෙනෙන බවට ඔවුන් විශ්වාස කිරීමට තීරණ කර ගෙන සමහරක් මිනිසුන්ට ව්‍යාපෘතිය අවශ්‍ය කෙරේ. මෙම ක්‍රියාකාරකම වෙනසක් සඳහා තල්ලුවීමට කැමැති සන්ධානයන් කවුරුන්ද යන්න මෙන්ම කාරණයට සහයෝගය ලබා දීමට අන් අය ක්‍රියාත්මක වන්නේ කෙසේද කියා හඳුනා ගැනීමට උදවු වනු ඇත.

2 පිටු පෙරළිය හැකි සටහන් පොතේ තිරස් අතට ඉරක් අඳින්න. ඉන්පසු එක් කෙළවරක .'අපේ පැත්ත කියාද අනෙක් කෙලවරේහි .' ඔවුන්ගේ පැත්ත,' කියාද ලියන්න. සමීපයෙහි සිට දුරස්ථයට අපි සිතන තර්ක බේදා ගැනීමේදි සමහරක් විට කණ්ඩායම් පරාසයන් ඉර මත තැබිය හැකි බව පැහැදිලි කරන්න. එවිට, පාදෙන් භාගයක් හෝ චක්‍රයක භාගයක් පතුරු සහිතව අඳින්න (පහත විස්තරය දැක්වෙන පරිදි නමුත් පතුරු තුළ කිසිදු වචනයක් නොතිබෙන පරිදි)

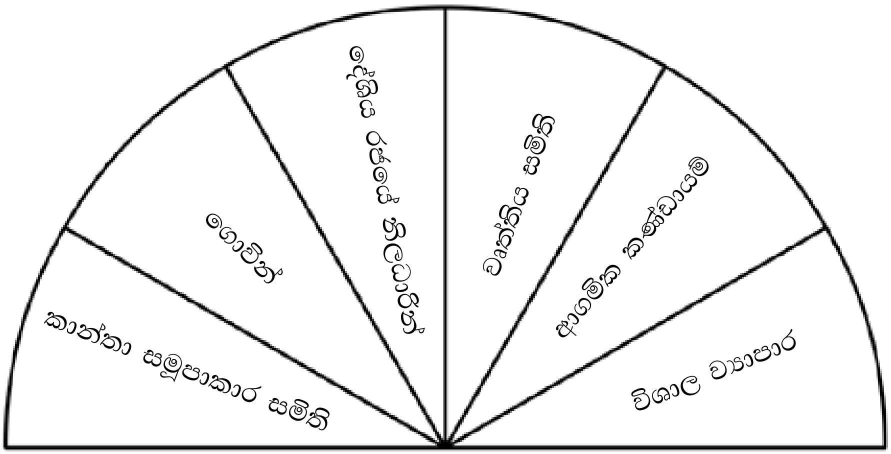

3 වැඩ කරන කණ්ඩායමේ සිටින මිනිසුන්ගේන් උදාහරණයක් ලෙස ප්‍රශ්නයක් (සිම) අසන්න. ඔවුන්ට තිබෙන ඉල්ලීමත් යෝජනා කරන්න. (උදාහරණයක් සඳහා ඵ විශාල බිල්ලක් වෙනුවට දේශය සුළං ශක්තිය) සමාජයක වඩාත් සහයොගි, ඌන සහයොගී සහ මධ්‍යස්තව සිටින්නේ කවුරුන්දැයි අසන්න. උදාහරණයක් දෙන්න : වෘත්තිය සමිතිද? ගොවි කණ්ඩායම් ද? ග්‍රාමීය ? සහ වෙනස් පෙනෙන දේවල් කණ්ඩායමේ සහභාගිත්වයන් හඳුනා ගැනීමත් වශයෙනි. ඔවුන් කණ්ඩායමේ උවමනාවන් වලට කොපමණ සම්පද හෝ කොපමණ දුරස්ථද යන්න අනුව චිත්‍රය ඇතුළත ලියන්න කියන්න. මෙය කළ යුත්තේ අදහස් පැහැදිලි වුවහොත් පමණි.

ක්‍රියාකාරකම පෙර පිටුව හා සම්බන්ධයි

4 සන්ධාන ගොඩ නැගීම පිළිබඳ හොඳ ප්‍රවෘත්ති බෙදා ගන්න. : ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව ගැන ආණ්ඩුව වැනි මහා බලයක් දරන ප්‍රතිවාදීන් වුවද ඔබ දරන මතයට ප්‍රතිවාදීන් ජය ගැනීමට බොහෝ සමාජීය ව්‍යාපාර අවශ්‍ය නොවේ. ඊට අවශ්‍ය ඔබේ දිසාවෙන් එක් පියවරක් වනුයේ සැම පතුරක් එහා මෙහා කිරීමය. ඔවුන් බලය තිබෙන අයට ඒත්තු ගැන්වීමට යන නිසා බොහෝ අරගල ජයග්‍රහණය නොකළ බවට ඉතිහාසය විසින් පෙන්නුම් කර තිබේ. නමුත් සැගෙන මිනිසුන්ට වෙනයන් අවශ්‍ය නිසා එය බලය දරන්නාම වෙනස් නොවී සිටීමට නොහැකි තත්වයක් බවට පත්වේ. එය පැහැදිලි දූයි නිහඬව තහවුරු කර ගන්න.

5 දූන් විස්තරය සංකීර්ණවේ. : සමහරක් වෙලාවට අරගලයන් විභව සන්ධානයන් වෙන් කිරීමට තල්ලු කරනු ලැබේ. සමහරක් චක්‍ර ඔබේ සිට ප්‍රතිවාදියා දෙසට එහා මෙහා වෙමින් ඇත්විමක් සිදුවිය හැකිය. ඔබගේ දිශාවෙන් සහිත මිනිසුන් එහා මෙහා ගියහොත් තවත් ඔබට දිනිය හැකිය. ටිකකට හොඳ ප්‍රවෘත්ති පෝෂනය කර ගැනිමට කණ්ඩායමට ඉඩ හරින්න. : ක්‍රියාධරයන්ට බොහෝ විට ඔවුන්ගේ පැත්තට සැම කෙනෙක්ම දිනා ගැනිමට ඔවුන්ට අවශ්‍යයි කියනු ලබන වන්දි අදහස් තිබිම හෝ ඔවුන්ගේ මුළු අවධානය යොමුවී තිබෙන්නේ බලය තිබෙන පුද්ගලයන් කෙරෙහිය. මෙම කාරණා දෙකම බලා පෙරෝත්තු සුන්විම කරා යොමු කෙරේ. ''සන්ධාන ප්‍රේක්ෂාවලියක්,'' ක්‍රියාවන්ගේ අරමුණ වන්නේ විවිධාකාර කණ්ඩායම් ඔබගේ පැත්තට සමිප කරන්නේ කෙසේද යන අපේක්ෂා කිරීමය.

6 කුඩා ප්‍රශ්න සහ වැඩ කරන මිනිසුන් සමඟ එකට එකතු වී කුඩා කණ්ඩායම් නිර්මාණය කරන්න. අත්පත්‍රිකා බෙදා දී සැම කෙනෙකුටම ඔවුන්ගේම ව්‍යාපාර ප්‍රශ්න හෝ අරගලය වෙනුවෙන් චක්‍ර පුරවන ලෙසට ආරාධනා කරන්න. ඔවුන් කරන ආකාරයට ප්‍රශ්නලට පිළිතුරු සැපයිමට එකිනෙකා අතර නිදැල්ලේ යාමට ඉඩ දෙන්න.

7 ඔවුන් වැඩ ටිකක් කළ පසුව, සැම කණ්ඩායමකටම ඔවුන්ගේ. ''සන්ධාන ප්‍රේක්ෂාවලිය,'' විශාල කණ්ඩායමට පැහැදිලි කරන්න කියන්න. සම්පව ඉන්නේ කවුරුන්ද?, දුරස්ව එම ඉන්නේ කවුරුන්ද, සන්ධාන ගොඩනැගිල්ල හරහා සමිප විමට එහා මෙහා යා හැක්කේ කවුරුන්ටද සහ ඇයිද?

8 ඔවුන් ලියල්ල බෙදාගත් පසුව, කුඩා කණ්ඩායම් ලෙස ඔවුන්ගේ පැත්තට බොහෝ සන්ධාන එහා මෙහා යාමට උදවු වන උපාය මාර්ගයක් සිතන්න යොමු කරන්න. ඔවුන්ටසමිප කිරීමට එහා මෙහා කළ හැකි වන පරිදි යාන්තමට සතුරු කණ්ඩායයමක් කලා ඔබට පුළුවන් නම් එය අතිවිශාල ජයග්‍රහණයකි. ඔබගේ අරගලය සමඟ ගමන් කිරීමට කණ්ඩායමක් ඔබගේ ආවලිගේ අවසානයේ ඊළඟට ගැනිමට ඔබට පුළුවන් නම් ඒක අතිවිසාල ජයග්‍රහණයකි. එය උදම්වක් වුවද දිනා ගැනිම යටතේ ඔබගේ ප්‍රතිවාදීන් ඔබ දෙසට වී ගමන් කරවිමට සමාන්‍යයෙන් එය අවශ්‍ය නොවේ.

9 විශාල කණ්ඩායමට ආාපසු යන්න. බලයෙන් ගැලවී ගිය සැම කණ්ඩායමක්ම ඔවුන්ගේ පැත්තට සන්ධානයන් සම්පව ගෙන්වා ගැනිම සඳහා ඔවුන්ගේ ව්‍යාපාරය තුළ ඔවුන් කිරීමට යන දේවල් එකක් හෝ දෙකක් හඬ නගා ප්‍රකාශ කරන්න ඉඩ හරින්න.

නිතී ආධාර ලබා ගැනීම

ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති මගින් ඉතා පැහැදිලිව කියා සිටින්නේ ආසියානු සංවර්ධන බැංකු ව්‍යාපෘති ජාතික සහ ජාත්‍යන්තර නීතිවලට අනුකූල විය යුතුය. නිතී විශාරදයන් ඔබගේ පැත්තේ සිටීම තුළ ව්‍යාපෘතියේ වේගය අඩු කිරීමට නඩු දැමීමේදී මෙන්ම ඔබගේ අයිතින් සුරක්ෂිත විය යුතු බවට ඉල්ලා සිටීම සඳහා සහයොගයක් ලබා ගැනීමටද උපකාරි විය හැකිය. ව්‍යාපෘතිය නිතී උල්ලංගනය කරන්නේ දැයි දැන ගැනිමට නීති ආධාර ඉතා වැදගත්වේ. එහෙම නම් , ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවට **වගවීමේ යාන්ත්‍රණය** සමග **දුක්ගැනවිලි** ගොනු කිරීමට හොඳ නිතීඥවරයෙකුගේ සහාය ලබා ගැනීමටද එය උපකාරි වේ. (117 පිටුව බලන්න)

ජාතික තලයේ නීති

බොහෝ රටවල, ප්‍රචණ්ඩත්වය, **බලහත්කාරයෙන් අවතැන් විම**, පරිසරය විනාශ කිරීම, සහ අනෙකුත් අපහරණයන් වලක්වන නිතී තිබේ. බොහෝ රටවල්වල රාජ්‍ය ය විසින් ජාත්‍යන්තර **මානව හිමිකම්වලට** ගරු කළ යුතු බවට ආණ්ඩුව ව්‍යාවස්ථාවන් තුළන් ප්‍රකාශ කෙරේ.

මෙම නීති ඔබගේ අරගලයට බලපාන පරිදි යොදා ගැනිමේ හොඳම මාර්ගය වන්නේ නොමිලේ නීති ආධාර සපයන සංවිධානයක් සොයා ගැනිමය. පාරිසරික බලපැම් සම්බන්ධයෙන් කරනු ලබන අරගල වලදී මේ ආකාරයේ සහයෝගයන් ලබා දෙන පාරිසරික නිති ආයතන බොහෝ නගරවල තිබේ. **ආදිවාසි මිනිසුන්** සඳහා ව්‍යාපෘතිය මගින් සාමුහික අයිතින්වලට තර්ජනයන් හෝ උල්ලංඝනය විමෙන් සිදු වන්නේ දැයි හඳුනා ගැනිමෙදි නීති ආධාර උපකාරි වේ. ආදිවාසි මිනිසුන්ට අරගලයට සහය දැක්විමට අයැද සිටිමට තිබෙන හැකියාව ජාත්‍යන්තර නීති මගින් ආරක්ෂා කර තිබේ.

ආසියානු සංවවර්ධන බැංකුවේ ප්‍රතිපත්තිවලට වඩා ජාතික නීති ගත් ශක්තිමත් බැවින් අඩුව පවතින්නේ කොහේද එහිදි **ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නා** විසින් ආසියානු සංවර්ධන බැංකු ප්‍රතිපත්ති සහ ජාත්‍යන්තර තත්වයන් අනුගමනය කළ යුතුය. බැංකු නිතිරිතිවලට වඩා ජාතික නීති ශක්තිමත්ව පවතින්නේ කෙසේද එහිදි ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නා විසින් ඒවා අනුගමනය කළ යුතුය. වෙනත් වචනවලින් ප්‍රකාශ කළහොත්, ඉහළම තත්වයන් අනිවාර්යෙන් අනුගමනය කළ යුතුයි.

ජාත්‍යන්තර නීති

ජාත්‍යන්තර නීති ආසියානු සංවර්ධන බැංකු ප්‍රතිපත්ති වලට යොදා ගැනේ. නමුත් රටවල් ජාත්‍යන්තර නීති පිළිපැදිම දුෂ්කරය, නීතිය පිළිපදින ලෙස ඇවිත් බලන්න ජාත්‍යන්තර පොලිසියක් නොමැත. මධ්‍යම ආසියානු රාජ්‍ය වැනි සමහරක් රටවල් වල, ජාත්‍යන්තර නීති ජාතික ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යාවස්ථාවන්වල සඳහන් වි තිබෙන අතර ඒවා සැම ව්‍යාපෘතියක් විසින්ම අනුගමනය කළ යුතුයි. අවාසනාවට මෙන්, මෙවැනි රටවල්වල වුවද බොහෝ නිලධාරින් මේ පිළිබඳව දැනුවත් නොමැත.

ජාත්‍යන්තර යොදා ගැනිම අවශ්‍ය යැයි කියා අවබෝධයක් දේශිය ව්‍යාපෘති නිලධාරින් නොමැති වුවද, මෙම නීති උල්ලංඝනයවිම් වලදී, නිතිඥයන්ට සහ මානව හිමිකම් ඒජන්සි වලට නීති මාර්ග ගනිමින් ඒවා පිළිබඳ ප්‍රශ්න නගමින් විනාශකාරි ව්‍යාපෘතිවල වේගය අඩු කළ හැකිය.

ජාත්‍යන්තර නීතිය මගින් පිළිගනු ලබන තිරණ, නියමයන් සහ මෙහෙයුම් ස්වරූපයේ මෙවලම් ඔබළෝ අරගලවලදි භාවිතා කළ හැකිය. මෙම මෙවලම් මගින් ඔබගේ තත්වය ශක්තිමත් කිරිමටත් ඔබ අරගල කෙරන සමාගම්වලට හා ඒජන්සිවලට ලැජ්ජාව ගෙන මාධ්‍ය දැනුවත් කිරිමෙන් ඔබගේ අදහස් ශක්තිමත් කරන්න.

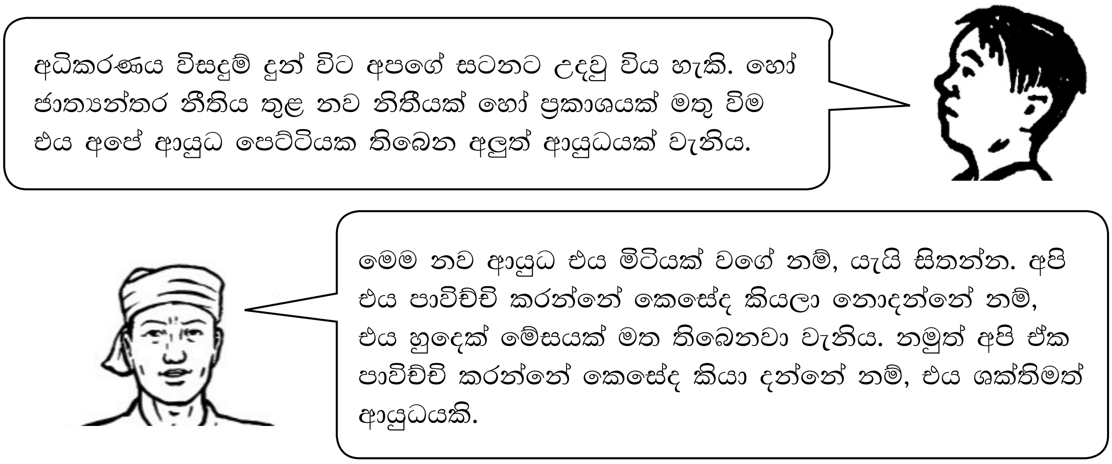

ප්‍රජා උපාය මාර්ග : හෝ නීති ආධාර ලබා ගැනීම,

රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන සහ වෙනත් දේශය කණ්ඩායම්වලට නිතී ආධාර සෙවීමට උදවු වන්න යැයි කියන්න.

නිතිඥයකු සොයා ගැනීමෙදී පරිස්සම් වන්න. ඔබගේ ප්‍රශ්නය සහ අත්දැකීම බහුල කෙනෙකු සොයා ගන්න.

ඔබගේ අරගලයට නීතිඥවරයා සැබැ ලෙසට උදවු කරන බව තහවුරු කර ගන්න. භාරව කටයුතු කරන ප්‍රජාවන්, නඩුවේදි කුමක් සිදුවන්නේ දැයි පැහැදිලිව පැහැදිලි කළ හැකි සහ අලුතෙන් සකස් කළ තොරතුරු ලබා දිමට ප්‍රජාව සමඟ නිරන්තරයෙන් හමුවිය හැකි විම වැනි නිශ්චිත දේවල් කිරිමට සහ ඔබගේ අවශ්‍යතාවයන් නීතිඥවරයා ගරු කළ යුතු බවට මතක තබා ගන්න.

ප්‍රජාාව සදහා තිරණ ගැනිමට නිතිඥවරයාට නොහැකි බව ගැන ස්ථාවරයක ව සිටින්න. ඒ වෙනුවෙට නීතිඥවරයා විසින් අදහස් පැහැදිලි කිරිම, කළ යුතු අතර, එවිට ප්‍රජාව විසින් තිරණය කර කුමක් කළ යුතු දැයි නීතිඥවරයාට කිව යුතුය.

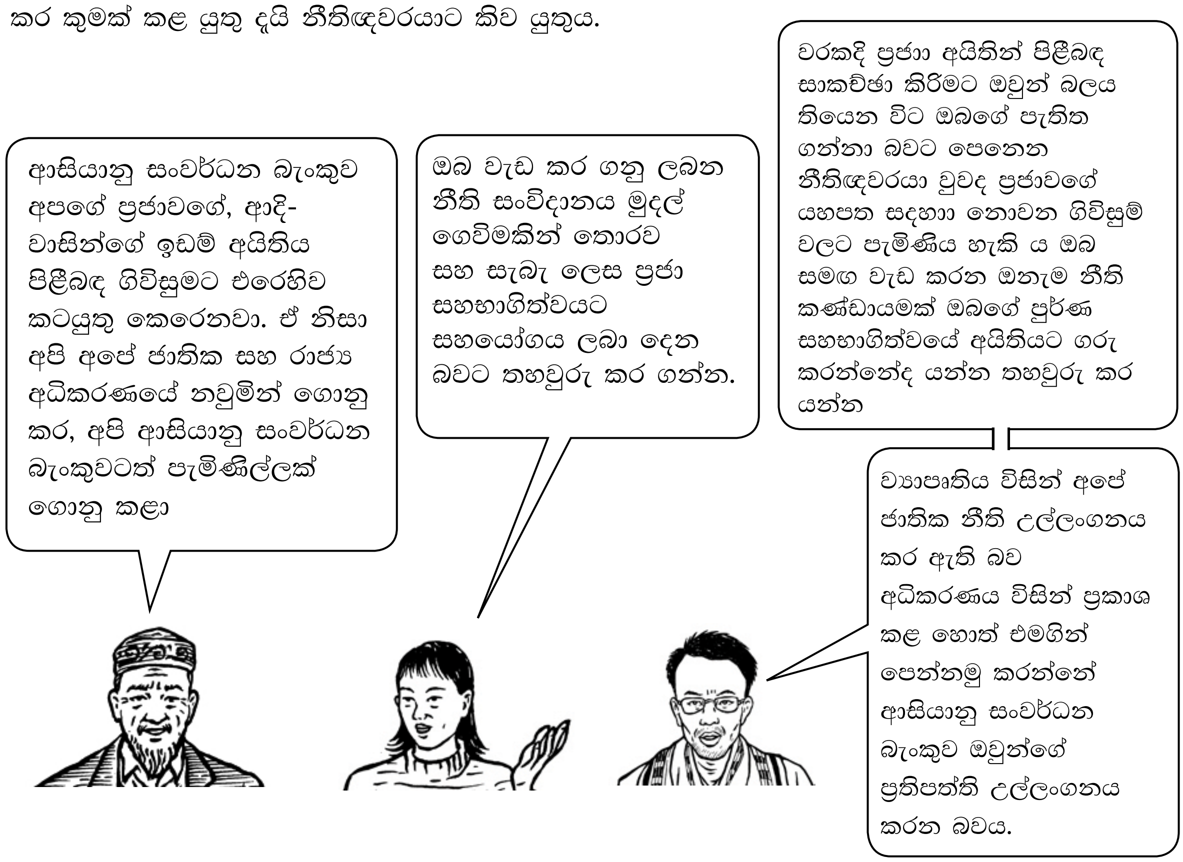

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව සහ රජයේ නිලධාරින් මුණ ගැසීම

ආසියානු සංවර්ධන බැංකු නිලධාරින් සහ කාර්ය මණ්ඩලය ව්‍යාපාතිය පිළිබඳව (ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ පොදු සන්නිවේදන ප්‍රතිපත්තිය පිළිබඳව සියලුම අවශ්‍යතාවන්ද ඇතුළුව) තොරතුරු ඉල්ලා සිටීමේදී ඒවාට පිළිතුරු ලබා දිම අවශ්‍ය කෙරෙන අතර ආසියානු සංවර්ධන බැංකු ව්‍යාපෘතිය ගැන අවධානය තිබෙන පුද්ගලයන් සහ කණ්ඩායම් මුණ ගැසීමට ඔවුන් විවෘත භාවයක් දක් විය යුතුය. ආසියානු සංවර්ධන බැංකු නිලධාරින් සහ අධාක්ෂවරුන් මුණ ගැසිම ඔබගේ හඩට සවන්දිම සහ ව්‍යාපෘති සැලස්ම්වල මැදිහත් විම සම්බන්ධයෙන් ඉතා ප්‍රතිඵලදායක විය හැකිය.

ප්‍රජාව සමඟ ගිවිස ගැනීම් පිළිබඳව ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව කියන්නේ කුමක්ද?

ආසියනු සංවර්ධන බැකු පොදු සන්නිවෙදන ප්‍රතිපත්ති මගින් ප්‍රජාව මුණ ගැසී ගැටුම් නිරාකරණය කිරිම ගැන අපගේ වගකිම් ගැන පැහැදිලි මාර්ගෝපදේශකයක් තිබේ.

ප්‍රජාවට ඇති අත්දැකීම් මොනවාද?

බොහෝ මිනිසුන් රැස්විම්වල සිට පැමිණිමේදි ඔවුන්ගේ අදහස්වලට නිලධාරින් එහිදි ඇහුම්කන් නොදුන් බවත් එනමුද් නිකම් කථා කොට ව්‍යාපෘති ලියවිලි ලබා දෙන බව කියයි. ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවෙන් තොරතුරු ලබා ගැනිම වැදගත්වේ. නමුත් සන්නිවේදනය යනු විදි දෙකක මාර්ගයකි. බැංකුවේ මෙහෙවරට අනුකූල විමට-සහ ප්‍රජා අයිතින් සමඟ ආසියානු සංවර්ධන බැංකු නිලධාරින් විසින් ප්‍රජාවගේ ඉල්ලිම් වලට ඇහුම්කම් දි ක්‍රියාත්මක විය යුතුයි.

ව්‍යාපෘතියේ සැබෑ බලපැම් ලබා ගැනිම යටතේ, ඔබට ලැබෙන සැම අවස්ථාවක්ම නිලධාරින් මුණගැසෙන්න මෙම රැස්වම්වලට පෙර තොරතුරු ලියකියවිලි හා ප්‍රශ්නවලින් ඔබම සූදානම් වන්න.

ආසියානු සංවර්ධන බැංකු සමඟ රැස්විම් අපේක්ෂා කරන්නේ නම් පළමු පියවර විය යුත්තේ ඔබගේ රටේ ආසියානු සංවර්ධන බැංකු කාර්යාලයේ නිලධාරින් මුණ ගැසිමය. මැනිලා හි පිහිටි ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ ප්‍රධාන මුලස්ථානය සමඟ සන්නිවේදනය කිරිමට ඔබ සැලකිල්ලක් දක්වූ වහාම ඔවුන් ඔබගේ රටේ කාර්යාලය සමඟ ඔබගේ කටයුත්ත ගැන පැවසුවේ දැයි ඔබගෙන් අසනු ඇත.

රටේ පිහිටි කාර්යාලය පිළිතුරු ලබා දුන්නොත් එම අවස්ථාවේදි ඔබ අනිවාර්යයෙන් උත්සාහ කළ බව පෙන්නුම් කිරිම වැදගත්වේ ඔබ දේශීය වශයෙන් ප්‍රශ්නය නිරාකරණය කර ගැනිමට උත්සාහ කළ බව පෙන්නුම් කිරිමට ඔබ විසින් යවන ලද විද්‍යුත් තැපැල් ලිපිවලට පිළිතුරු නොලැබුණු බව සනාථ කිරිමේ ලියවිලි පෙන්නන්න.

නිලධාරීන් මුණ ගැසීමට පෙර සූදානම් කරගත යුතු දේවල් :

- කණ්ඩායම් විසින් නිලධාරීන් මුණ ගැසිමේදී අහන්න සලස්වන ලද බොහෝ මිනිස්සු බේදා ගන්නා ලද උවමනාවන් මොනවාද කියා පෙන්නුම් කිරීමට ප්‍රජාවේ නියෝජිතයන් වෙත බලය පවරන ලද ලිපි.
- ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව සහ ආණ්ඩුවේ නිලධාරීන් වෙත යොමු කරන ලද ප්‍රජාවගේ ඉල්ලීම් ද ඇතුළුව ඔබ විසින් රැස්වීම්වලදී සකස් කරගන්නා ලද ප්‍රජාව සමග වර්ධනය වු කාරණා ලැයිස්තුවක්. රැස්වීමට පෙර මේ ගැන කල්පනාකාරී ව සිතා ප්‍රශ්න කරන්න ඔබට අවශ්‍ය මොනවාද යන්න පිළිබඳ තීරණය කිරීමට ඔබගේ ප්‍රජාව සමග වාද කරන්න
- ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවට හෝ **ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නා** වෙත ප්‍රජාව විසින් යවන ලද සියල්ල ලිපිවල ඡායාස්ථ පිටපත් සහ ලැයිත්තුවක්
- ප්‍රජා මුලික පර්යේෂණ (28 පිටුව බලන්න) ඇතිවී හෝ නැතිවී තිබෙන හෝ අවදානමට ලක්ව තිබෙන හෝ පොදු සහ පුද්ගලික භාණ්ඩවල ලැයිස්තුවක්.
- ව්‍යාපෘතියෙන් හානියට පත් වු මිනිසුන්ගේ නම්, සහ හානියට පත්වු බව පෙන්වීමට තිබෙන සටහන් හෝ වාර්තා
- හානිදායක බලපෑම්, වින්දිත මිනිසුන්, ව්‍යාපෘතිය මගින් තර්ජනයට ලක්වු වටිනා සම්පත් පිළිබුද ඡායාරූප
- වෙනත් ස්ථානවල තිබෙන එවැනිම ව්‍යාපෘතිවල තොරතුරු
- ඉතාමත් වැදගත් දේ, රැස්වීම්වලට හුරු වීම, රැස්වීම තුළදී රැස්වීමකදී අදහස් සහ මත ක්‍රියාවට නැංවීමෙදී එය අනිවාරයයෙන්ම පුරුද්දක් කරන මාර්ගයන් විය යුතු අතර ඔබ කියන දෙය බලවත් පිලිවෙලකට විශ්වාසයෙන් සහ ප්‍රතිඵලදායක අයුරින් කථා කිරීමට සූදානම් විය යුතුයි. (වැදගත් රැස්වීම් වලට සුදානම් වීමේ භූමිකා රංගන ක්‍රියා කිරීම සඳහා 127 පිටුව බලන්න)

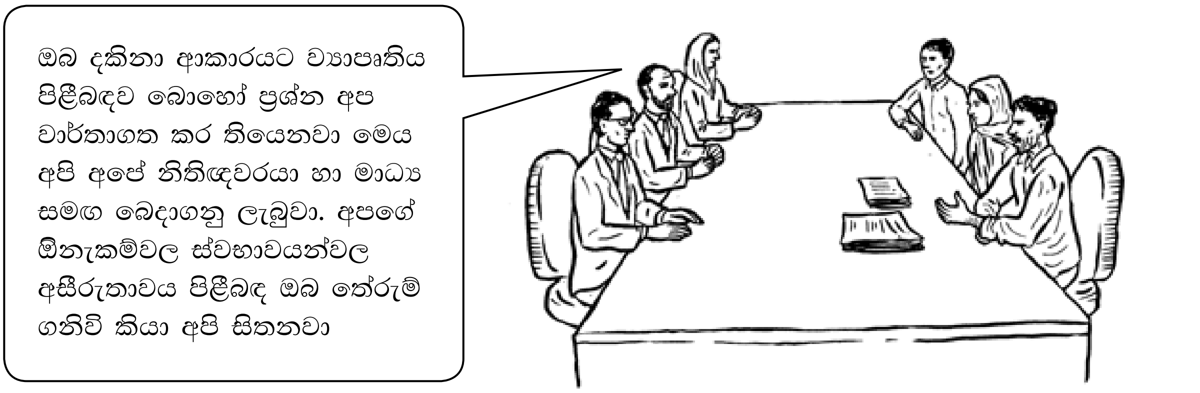

ප්‍රජා උපාය මාර්ගය : නිලධාරීන් සමඟ රැස්වීම

ඔබට නිලධාරීන් සමඟ පුද්ගලික සබඳතා තිබේ නම්, පළමුවෙන්ම ඔවුන්ට කථා කොට ඔබට මුණ ගැසීමට අවශ්‍ය තැනැත්තා මුණ ගැසීමට ඔවුන්ගේ සහාය ඉල්ලා සිටින්න. ඔවුන්ට ඔවුන්ය ඉතා පහසු භාෂාවකින් කතා කිරීමට පුළුවන්. එය ඔබගේ ජාතික භාෂා නොවුවද ඉංග්‍රිසි ද නොවිය හැකිය. රැස්වීමෙදී කථා තුළ භාෂාව කුමක්ද යන්න වේලාසනින් ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවට දන්වා තියන්න

රැස්වීමට පෙර, ඔබ විසින් අහන්න සලස්සනු ලබන මුලික කාරණා ගැන ඔබගේ ප්‍රජාව සමග තීරණයකට එළඹ, හැකි තරම් ප්‍රතිඵලදායි ලෙසට සංවාදය කිරීම සඳහා ශක්තිමත් සැලැස්මක් සාදා ගන්න.

ඔබගේ ප්‍රජාවේ සැලැසුම අනුව, ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවට රැස්වීමේ වැඩපිළිවෙල සහ ක්‍රියාවලිය පිළිබඳ යෝජනා කරන්න.

රැස්වීමෙදි ඔබට විශ්වාසයේ හැගිම ඇති කරන ඕනෑම දෙයක් අදින්න. සමහරක් මිනිස්සු සාම්ප්‍රදායික අඳුම් අඳින්න ආශා කෙරේ.

රැස්විම පටන් ගැනිමේදි. ඔබ සමඟ රැස්විමට සහභාගිවන පුද්ගලයන්ට ස්තූති කරන්න. ඒ වගේම ඔබගේ පැමිණිම පිළිබඳ පැහැදිලි කරන්න. කොපමණ කාලයක් රැස්විම සඳහා ඔබට අවශ්‍ය වන්නේ දැයි අරම්භයෙදිම තහවුරු කරන්න.

රැස්විම තුලදි පැහැදිලිම හා විශ්වාසයෙන් යුක්තව කථා කරන්න. ඔබගේ ප්‍රධාන ප්‍රශ්න හෝ ඕනැකම් පිළීබඳ යොමු වන්න. නිලධාරින්ට පිළිතුරු දිමෙන් වැලකි සිටිසට අවස්ථාවක් ලබා නොදෙන්න. සාමාන්‍ය පැමිණිල්ලක් සකස් කරනවාට වඩා ආසියානු සංවර්ධන බැංකුයේ විශේෂ ඉල්ලිම් පිළීබදව යොමු කරන්න. (ප්‍රශ්න අඅවබෝධ කර ගැනිමට උපකාරි විම සඳහා 126 පිටුව බලන්න)

ඔබගේ ව්‍යාපාර සැලැස්ම දැන්විමට සහ ඔගේ ප්‍රජාව සමඟ බෙදා ගැනීමට හැකිවන පරිදි රැස්විම තුළදි ඔබගේ කණ්ඩායමේ කවුරුන් විසින් හෝ සටහන් තබා ගැනිම ගැන තහවුරු කරගන්න.

සංවාදය අවසානයේදි, කියන ලද දෙවල් ගැන සාරංශගත කර ඉදිරියෙදි ඔබ සම්බන්ධතාවය පවත්වන ආකාරය ඒ අයට තහවුරු කරන්න.

සටහන් හෝ ලිපියන් අනුගමනය කරමින් ඕනැම පිලිතුරු නොලැබුණ ප්‍රශ්න ගැන පිළිතුරු ලබා ගැනිමට උත්සාහ කරන්න.

ප්‍රසිද්ධ රැස්විම්වලදි ප්‍රශ්න ඇසිම

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව හෝ ආණ්ඩුවේ නිලධාරින් ඔබගේ ප්‍රජාව වෙත පැමිණ **උපදේශනයන්** කිරිමේදි ඔබ විසින් ඔවුන්ගේ ඇසිය යුතු ප්‍රශ්න වන්නේ මොනවාද?

1 ව්‍යාපෘති සාධාරණිකරණය කිරිමට ප්‍රශ්න කිරිමෙන් ආරම්භ කරන්න. උදාහරනයක් ලෙස. 'අපගේ ප්‍රදේශයට අවශ්‍ය තෙල් නලයක් (හෝ ව්‍යෘපෘතියේ තියෙන ඔනැම දෙයක්) ගැන තිරණය කර තිබෙන්නේ කොහොමද?,' අවධානය යොමු කළ වෙනත් තෝරා ගැනිම් මොනවාද?

2. ඉන්පසු සැම ප්‍රශ්නයක්ම පටන් ගන්න. : 'මෙම ව්‍යාපෘතිය ඉදිරියට පවත්වාගෙන ගියහොත්ය,' උදාහරණයක් ලෙස. : ''මෙම ව්‍යෘපෘතිය ඉදිරියට පවත්වාගෙන ගියහොත්, අපගේ ගමට ඇතිවන බලපැම මොකක්ද?. 'මෙම ව්‍යාපෘතිය ඉදිරියට පවත්වාගෙන ගියහෙත් අපට නැවත පදිංචි කරන්නේ කොහේද?. 'මෙම ව්‍යාපෘතිය ඉදිරියට පවත්වාගෙන ගියහොත් ඉඩම් අහිමිවිම සම්බන්ධයෙන් මොන වගේ **වන්දියක්ද** ඔබ ගෙවන්න බලාපොරෙත්තු වන්නේ? ''ජිවනෝපාය නැති වුවහොත්?

මෙම ප්‍රශ්න තුළින් සංවර්ධන ව්‍යාපෘති අනිවාර්යයෙන්ම නොතිබිය යුතු බව අවධාරණය කෙරේ.

3. ඔබ ප්‍රශ්න ඇසිමෙදි , ඔබගේ අයිතින් ස්ථවරව පළ කෙරේ උදාහරණයක් සඳහා :

''ව්‍යාපෘති සැලැස්මේ මුල් අදියරයන් ගැන උපදේශනය ලබා ගැනිමට අපිට අයිතියක් තියෙනවා. මොකද, අපි පළමු වරට ව්‍යාපෘතිය ගැන අහන්නේ, දැනටමත් එය ක්‍රියාත්මක කිරිමට සුදානම් වන බවත් පෙනවා''

හෝ : අපි දන්නේ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව ම විසින් **අවතැන්** කිරිමට මගහරිම හෝ අවම කිරිම කිරිම. ඉල්ලා සිටින බවක් ගැන. ඔබට පුළුවන් අපිට ඔප්පු කරලා පෙන්වන්න අවතැන්විමෙන් අපිව වලක්වන්න පුළුවන් මෙම ව්‍යාපෘතියට විකල්ප තෝරා ගැනීම් නැහැ කියාලා?,''

හෝ : ''අපේ දන්නවා ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් වින්දිත මිනිසුන් **දිලිදුභාවයට** පත්විම වැලැක්විමට සහ අපගේ ජිවන රටාවන් තත්වය වැඩි දියුණු කිරිම ගැන ඉල්ලා සිටින බව. ඔබලා කොහොමද ඒක ස්ථිරවම තහවුරු කරන්නේ?

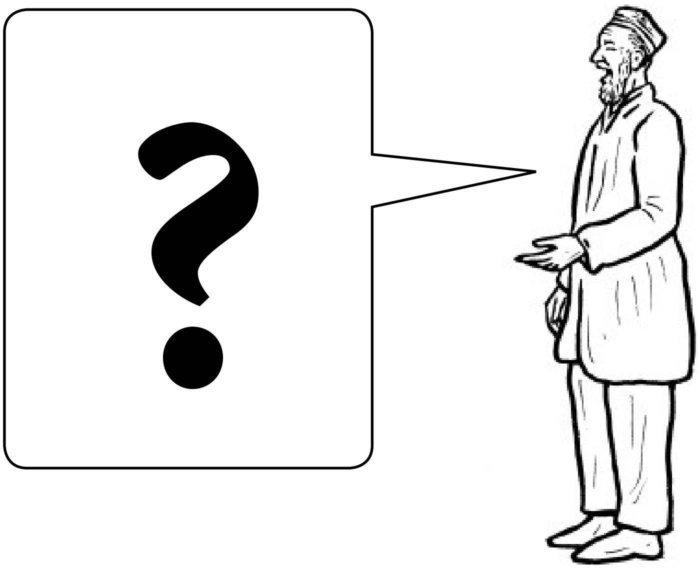

මින් අදහස් කරන්නේ, මෙම මාර්ගෝපදේශනයේ සාකච්ඡා කෙරුණු අවශ්‍යකාවයන් හා අයිතින් පිළිබඳව අවධානය කිරිම එක්සත් සහ ශක්තිමත් ප්‍රජා හඩක් ඉදිරිපත් කිරිමය. එම හඬ මගින් කියන්නේ ''අපි, අපගේ ප්‍රදේශය සඳහා සංවර්ධනයේ හැඩරුව වෙනස් කිරිමට සුදානම් සිටින ප්‍රජාවක්,''

4 නිතිඥයන් හා මාධ්‍ය සමග කතා කිරිමේදි ඔබට භාවිතා කළ හැකි ව්‍යාපෘතියේ බලපැම් පිළිබඳව විශේෂ ප්‍රශ්න අහන්න. උදාහරණයක් වශයෙන්,. 'මෙම ව්‍යාපෘතිය ඉදිරියටත් පවත්වාගෙන ගියහොත්, මිනිස්සු කි දෙනෙක් අවතැන් වේවිද? එහෙම නම්, නැවත පදිංචි කරිමක් සිදු වේවිද? අලුත් ගම්මාන වගාබිම් තියෙන්නේ කොහේද? අපිට ඒක බලන්න පුළුවන්ද? අපට අහිමි වන ඉඩම් වෙනුවට ඔබලා ඉඩම් දෙනවාද? කොච්චර ඉඩම් ප්‍රමාණයක් ඔබලා ලබා දෙනවාද? ඒ ඉඩම් හොද තත්වයක තියෙනවාද නැතිනම් නරක තත්වයක තියෙනවාද? ඉඩම් ඔප්පු ලැබෙනවාද? අපි අලුත් තැනකට ගියාම මොන වගේ ආහාර සහනයක් අපට දෙනවාද? මොනවගේ ජීවනෝපායික වැඩ පිළිවෙලාක් ඔබලා අපිව ලබා දෙනවාද? (බොහෝ ප්‍රශ්න සදහා, උප ග්‍රන්ථ 3 බලන්න, 177පිටුව.)

ක්‍රියාකාරකම

භූමිකා රංගනය

අරමුණ : ඔවුන්ගේ ප්‍රජාවට බලපාන ව්‍යෘපෘතියක් ගැන උපදේශනයේදි කතා කිරිම සහා මිනිසුන් සුදානම් කිරිම. භූමිකා රංගනයක් යනු සැබෑ ජිවිතය තුල ඊට සුදානම් විම යටතේ අවස්ථාවකදි මිනිසුන් ක්‍රියාත්මක කරන ක්‍රියාවන්ය. භූමිතා රංගනය යනු ප්‍රසිද්ධියේ කතා කිරිමට, ප්‍රසිද්ධ පුද්ගලයන්ට මුහුණ දිමට, හෝ ඔවුන් චංචල හෝ නැති තැති ගැන්මක් ඇති කරන. වෙනත් ආකාරයේ ක්‍රියාවන් කිරිමට මිනිසුන්ට උදවු වන මෙවලමකි.

කාලය : මෙය පැය 1-2 දක්වා හැකි අතර එය ඔබගේ කණ්ඩායම අනුව තිරණය කෙරේ.

ද්‍රව්‍ය : පරිකල්පනය, වේනස හඳුනාගත හැකි විවිධ භූමිතා සදහා තොප්පියක් ජැකට් එකක් හෝ ටයි පටියක් වැනි රෙදි පටි වර්ග කිහිපයක්.

1. ක්‍රියාවේ ඉලක්කය පිළීබඳ සහභාගිවන්නන්ට කියන්න. ප්‍රසිද්ධියේ කථා කිරිමේදි සහ අධිකාරින්ගෙන් අසීරු ප්‍රශ්න ඇසිමේදි චංචල භාවයක් තිබෙන අය ඉන්නවාද කියා සහභාගිවන්නන්ගෙන් ඔබ ඇසිය යුතු අතර එවැනි හැගිම් තිබෙන මිනිස්සු ඉන්නා බව ඔවුන් තහවුරු කරන්න. මෙම නිසුණතායටන් අභ්‍යාස කිරිමට සහ චංචල විම් අඩු කිරිමට භමිතා රංගන එක් මාර්ගයකි.

2. එක් පුද්ගලයකු, හැකිනම් පහසුකම් සකස් කරන්නා, ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ නිලධාරියෙකු ලෙස ඇඳුම් කට්ටලයකින් හෝ විවිධ ඇඳුම් අන්දවා බොරුවට වෙස් ගැන්විමක් කරන්න. මෙම පුද්ගලයා සැම කෙනාටම නිවේදනය කරමින් ඔවුන් විසින් ගම්මානයට, ප්‍රදේශයට සහ සමස්තයක් වශයෙන් ජාතියටම වාසි සැලසෙන ව්‍යාපාති ආරම්භ කිරිමට යන බවත් ගම්වාසින්ට ඔවුන්ගේ ඕනැකම් ප්‍රකාශ කිරිමට සහ ප්‍රශ්න ඇසිමට අපේක්ෂා කරන බව කිව හැකිය. උදාහරණයක් වශයෙන්, ඔවුන් විශාල ගල් අගුරු බලාගාරයක් ගොඩ නගන්න යන බවත් ඉතාමත් යෝග්‍ය තැනක බලාගාරය තිබිය යුතු නිසා ගමේ මෙන්ම අසල්වැසි ගම්මාන තුනක සිටින සැම කෙනෙකුටම ඉවත් විමට සිදුවන බව කිව හැකිය.

3. කුඩා කණ්ඩායම් වලට බෙදන්න, සැම කණ්ඩායමක් විසින් අසන ලද ප්‍රශ්න ගැන සාකච්ඡා කළ යුතුය. එක් පුද්ගලයකුට නිලධාරයෙකු ලෙස වෙස්වලා ගත හැකි අතර එවිට අනෙකුත් අයට ප්‍රශ්න ඇසිම ප්‍රායෝගිකව සිදු කළ හැකිය. පැහැදිලි ඉල්ලිම් කළත් ප්‍රශ්න ගෙන හැර දක්වන්නේ නම් එය විශේෂයෙන් උපකාරි වේ. ඔබගේ ප්‍රජාවට අවශ්‍ය කරන වඩාත් වැදගත් දේවල් මොනවාද? ප්‍රශ්නය නැවත ප්‍රකාශ කරනවාට වඩා (උදාහරණයක් වශයෙන්, අලුත් ගල් අගුරු බලාගාරයක්) ඔබගේ ඉල්ලිම් මත කේන්ද්‍රිය වන අයුරින් ඔබගේ ප්‍රශ්න ගොනු කරන්න (උදාහරණ වශයෙන් තිරසාර, වැඩදායක ජිවනෝපාය) බොහෝ වේලාවක් ප්‍රශ්න ඇසිමටත්, ඒ වගේම කණ්ඩායමේ ඉන්නා අයට යෙදවුම් ලබා දෙමින් ප්‍රශ්න සකස් කරගෙන හැකිතරම් පැහැදිලිව සහ ඍජු ලෙස ඉදිරිපත් කිරිමට පුරුදු වන්න.

4. විශාල කණ්ඩායමට ආපසු යන්න. ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව සමඟ නිල උපදේශන රැස්විමක් පවත්වන ආකාරයකට එය සකස් කරන්න. නිලධාරින් ලෙස ඇඳ සිටින පුද්ගලයා කණ්ඩායම ඉදිරියේ සිට ගැනීමෙන් පසුව එක් එක් පුද්ගලයා විසින් සිට ගෙන සිට ප්‍රශ්න අසන්න. ඔහු හෝ ඇය විසින් පැහැදිළිව සහ බලවත් ලෙස කතා කිරිමට උත්සාහ කළ යුතුයි. 'නිලධාරියා,' සැබෑ නිලධාරියකු පිළිතුරු දෙන ආකාරයෙන් පිළිතුරු දිම කළ යුතුයි. මෙය සාකච්ඡාවෙන් හෝ විවාදයකට හෝ ඔබ විසින් සරල ලෙස පිළිතුරු භාර ගෙන ඊළඟ තැනැත්තාට අවස්ථාව ලබා ගැනිමට කටයුතු කරන්න.

5. සැම කෙනකුටම අවස්ථාවන් කිහිපයක් ලැබුණු පසු භූමිකා රංගනය නතර කොට, **විනාශකාරි සංවර්ධනයට** හේතු සාධක වන ප්‍රශ්න වලට විසඳුම් ඉල්ලිමට ප්‍රසිද්ධ නිලධාරින් ඉදිරියේ මුහුණ දිමට සැම කෙනෙකුටම පහසුවූයේ කෙසේද යන්න, සැම කෙනකුම ඔවුන් තුළ ශක්තියක් ඇති බව සොයා ගත්තේ කෙසේද යන්න පිළිබඳවත් සාකච්ඡා කරන්න. රැස්විමේ සැබෑ ලෙසම තිබෙන විට ඊට නිසැකවම කිව යුතු දේ පිළිබඳ සටහන් තබා ගන්න.

ප්‍රජා මූලික පර්යේෂණ කරන්න

ප්‍රජා මූලික පර්යේෂණ යනු ප්‍රජාවට සාර්ථක උපදේශනයක සහ ක්‍රියාකාරකම්වල නිරතවිමේදි උපකාරි වන තොරතුරු එකරාශි කර ගැනිම සඳහා ප්‍රජාවේ සාමාජිකයින් එකට කටයුතු කිරිමය.

රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන සහ නිති සංවිධාන වැනි ප්‍රජා **මිත්‍ර සන්ධාන** මිනිසාට වැදගත් පර්යේෂණ කළ හැකි වුවද ප්‍රජා විසින් එකතු කර ගන්නා ලද දේශිය දැනුමට සරිලන වෙනස් ආදේශකයක් නොමැත. ප්‍රජා මූලික පර්යේෂණ ගැන දක්වෙන පරිද්දෙන් ඉගෙන ගැනිමට භාවිතා කළ හැකිය.ථ

- ප්‍රජාව මුහුණ දෙනු ලබන ව්‍යාපෘතියකින් උපකල්පනය කළහැකි බලපෑම් සහ වාසි
- ප්‍රජාවේ ඉතිහාසය
- ප්‍රජාවට තිබෙන සම්පත්, මිත්‍ර සන්ධාන සහඅවස්ථාවන්

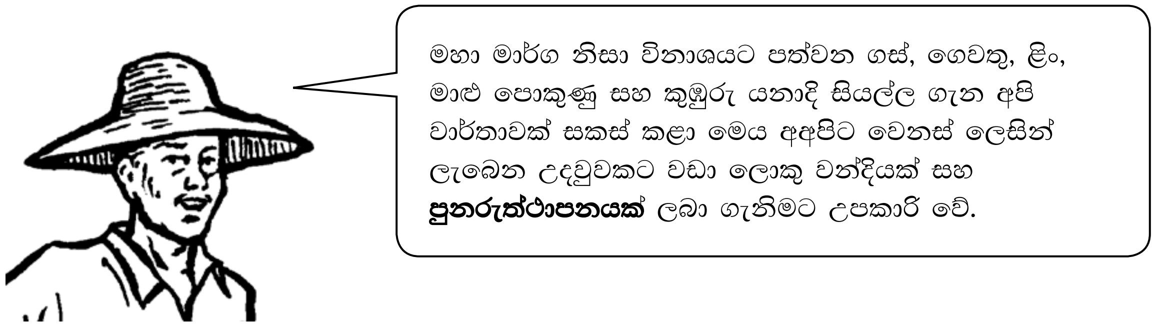

ප්‍රජා මූලික පර්යේෂණ සාමාන්‍යයෙන් සිදු කරනුයේ මිනිසුන් බොහෝ දෙනකු සම්බන්ධ වන්නා වූ සහභාගිත්ව ක්‍රියාමාර්ගය තුළිනි. එය ප්‍රජාව තුළශක්තිය නිසා සහ සම්පත් ගොඩ නැගිම දිගුකාලින සබඳතා සහ විශ්වාසය තහවුරු විම සහ ඊට උනන්දුවක් දක්වන මිනිසුන් කවුරුදැයි හදුනා ගැනිමට උදවු වන නිසා මෙය ඉතා වැදගත්ය. මෙම සංවේදිතාවය තුළ එය ප්‍රජා සංවිධානය කිරිමේ කොටසක් ප්‍රශ්න නිර්වචනය කිරිමට සහ පොදු විසඳුමකට පැමිණිමට උපකාරි වන හොදම දෙයක් ලෙස සැලකේ. පර්යේෂණය ඉතා මත් හොදට වාර්තාගත කිරිමට ඉතා වැදගත් වන අතර එය අපගේ ප්‍රජාවෙන් පරිබාහිර මිනිසුන් සමග අපට ඉතා පහසුවෙන් බේදා ගැනිමට උපකාරි වේ.

ප්‍රජා උපායමාර්ග : ප්‍රජා මූලික පර්යේෂණ කරන්නේ කෙසේද?

තනි ව්‍යාපෘතියක් ලෙස ප්‍රජා මූලික පර්යේෂණ සිදු කළ හැකිය. නමුත් එය පැය ගණන් හෝ අවුරුදු ගණන් පුරා පියවර ගණනාවක් ඔස්සේ සිදු කිරිම ඉතාමත් යහපත්ය. හුදෙක් තොරතුරු එකරාශි කර ගැනිමට ඉලක්කය නොවන බව මතකයේ තබා ගන්න. නමුත් එය ව්‍යාපෘතිය ගොඩ නැගිමට, අත්දැකිම් බෙදා ගැනිමට සහ සැබැ ප්‍රශ්න විසඳිමට ද වේ.

හැකිතරම් බොහෝ මිනිසුන් මැදිහත් කර ගැනිමට, ප්‍රජාවගේ උවමනාවන් අවදි කරවන රැස්වීමක් පවත්වන්න. ප්‍රජා මූලික පර්යේෂණ කියා කියන්නේ කුමක් දැයි ඔවුන්ට කියන්න. සහභාගිවන්නට ඔවුන් කරන පර්යේෂණ ගැන තිරණ කළ හැකි බව පැහැදිලි කරන්න. පහසුකම් සපයන්නාට හෝ පහසුකම් සපයන්නාගේ කණ්ඩායමකට හැකිතරම් ප්‍රජාවගෙන් බොහෝ මිනිසුන් පිරිසක් එකට ගෙන කැපවුනු කණ්ඩායමක් ගොඩ නැගිමේ ඉලක්කයට ළඟා විම හෝ විවිධ පර්යේෂණ අරමුණු පවත්වාගෙන යනු ලබන විවිධ කණ්ඩායම් හෝ ගොඩ නැගිය හැකිය.

පර්යේෂණ අරමුණු තෝරා ගත් පසුව, වැඩ කටයුතු බෙදා ගන්නේ කෙසේද, සැම කෙනෙකුටම සහ සැම කණ්ඩායමක්ම ඔවුන්ගේ පර්යේෂණ කටයුතු බෙදා ගන්නේ කෙසේද සහ කොපමණ කාලයක් වැය කරන්නේද යන්න පිළිබඳව තීරණය කරන්න.

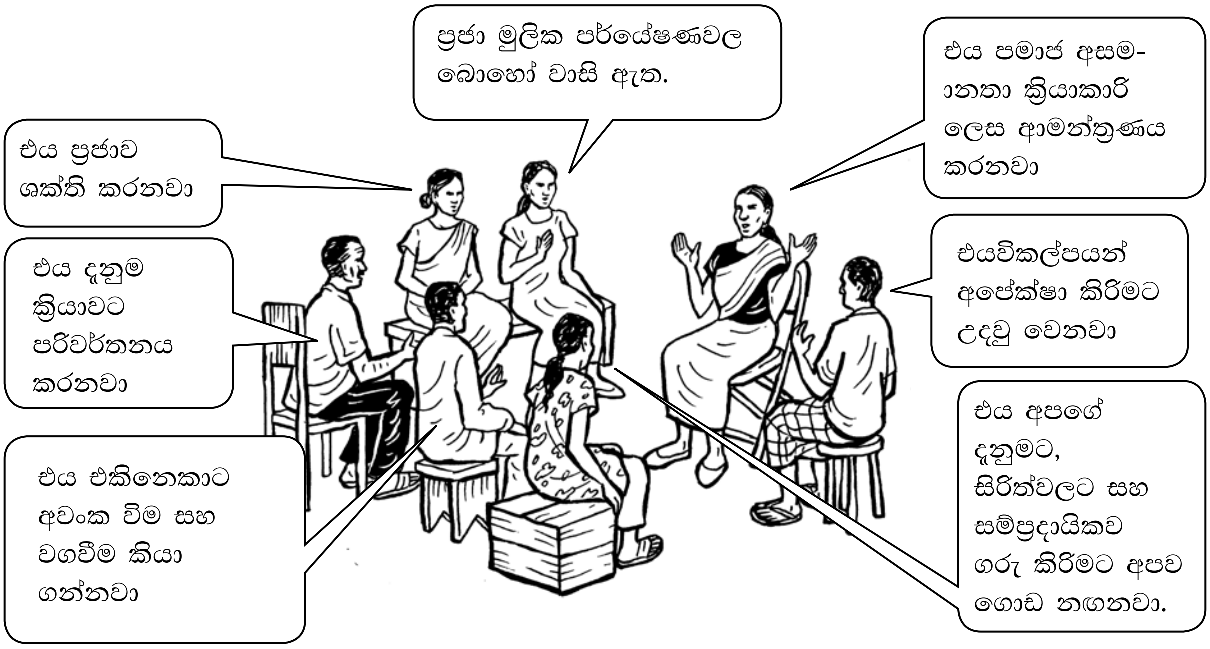

ක්‍රියාකාරකම

ප්‍රජා මූලික පර්යේෂණ

ප්‍රජා පර්යේෂණවල වටිනාකම පිළිබඳ ආණ්ඩුවට සහ ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නාට ප්‍රදර්ශනය කිරීම යටතේ ව්‍යාපෘතිය ඉදිරියට පවත්වා ගෙන යන්නේ නම් සුදුසු වන්දියක් ලබා ගැනීමට මෙන්ම ඔබ කුමන සම්පත් භාවිතා කරන්නේද යන්න ගැන තොරතුරු එකතු කර ගැනීමට සහ වාර්තාකර ගැනීමටද ප්‍රජාවගේ ජීවිතය පිළිබඳ ඔවුන්ගේ වටිනාකම දැනගැනීමට ද උපකාරී වේ. මෙය දේපලක් පිළිබඳ ලිඛිත වාර්තා නොමැති වූ විට විශේෂයෙන් භාවිතා කළ හැකි වේ. ඒ වගේම ඉඩම් සහ අනෙකුත් සම්පත්වල අයිතිකාරීත්වය පොදුවේ හෝ ප්‍රජාවේ සම්පත්ද යන්න දැනගැනීමට භාවිතා කළ හැකිය.

අරමුණ : ව්‍යාපෘතියන් නතර කිරීම සඳහා භාවිතා කළ හැකි තොරතුරු එකතු කිරීම. ප්‍රජා වාසි වඩාත් තහවුරු කිරීම, හෝ මානව හිමිකම් සහ ප්‍රජා මූලික සංවර්ධනය ප්‍රවර්ධනය කිරීම, ආහාර වැඩීම සහ එකතු වීම සිදු වන්නේ කෙසේද සහ තොරතුරු පිළිබඳ වාර්තාකරණය, ප්‍රජාවේ සිටින වයසක මිනිසුන්ගේ කතාන්දර වාර්තා තබා ගැනීමට හෝ අනතුරට පත්වන රහසිගත වාර්තා පිළිබඳ සිතියම්ගත කිරීම.

කාලය : මෙම මාර්ගෝපදේශයේ සඳහන් බොහෝ ක්‍රියාකාරකම් වලට වෙනස් අඛණ්ඩව සිදු වන මෙම ක්‍රියාකාරකම නිමා කිරීමට සති ගණන් මාස හෝ අවුරුදු ගණන් වුනද එය කරන්න ආකාරය අනුව කාලයක් ගතවේ.

ක්‍රියාකාරකම පෙර පිටුව හා සම්බන්ධයි

1. ඔබගේ සොයා ගැනිම් පෙන්නුම් කරනු ලබන්නේ කවුරුන්ටද සහ කුමන අරමුණක් ඇතිවද යන්න පිළිබඳ අවබෝධයක් ඇති කර ගන්න. ආණ්ඩුවේ නිලධාරින්ටද? ආණ්ඩුවේ විවිධ නිලධාරින්ටද? ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ කාර්ය මණ්ඩලයට හෝ අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයට ද? මාධ්‍ය හටද? හැකිතම් විශේෂිත කිරිමට උත්සාහ කරන්න.' ඔබගේ ප්‍රජාවගේ අරමුණුවලට ළගාවිමට උදවු කිරිමට කටයුතු කළ හැකි විශේෂිත මිනිසුන් ගැන සිතන්න. දැන්, ඔබට උපකාරි විමට ඔවුන් ඒත්තු ගැන්විම සඳහා ලබා දිය යුත්තේ කුමක් ගැන සහ මනා ලෙස ඒත්තු ගන්වන අයුරින් ඔවුන්ට තොරතුරු ඉදිරිපත් කරන්නේ කෙසේද යන්න පිළිබඳව සිතන්න.

2. පරික්ෂණය සඳහා කොටස්කාරයන් විමට කැමති සැම කෙනෙකු සඳහා රැස්විමක් සංවිධානය කරන්න. හැකි තරම් බොහෝ වින්දිත ප්‍රජාවන්ගේ මිනිසුන්ට ආරාධනා කරන්න. ව්‍යාපෘතිය නතර කිරිමට හෝ අඩු බලපැම් ඇති කරන සහ බොහෝ වාසි ගෙන ඒවාට උපකාරි වන්නේ කුමන තොරතුරුද යන්න ගැන කතා කරන්න. උදාහරණයක් වශයෙන් ව්‍යාපෘතිය තවමත් පටන් ගෙන නොමැති නම්, ව්‍යාපෘතිය දැඩි ලෙස හානි පමුණුවම බවට පෙන්නුම් කිරිම සඳහා අවශ්‍ය කරන්නේ කුමන තොරතුරුද? ව්‍යාපෘතිය පවත්වාගෙන යන්නේ නම්, සාධාරණ සහ යෝග්‍ය වන්දියක් ලබා ගැනිමට ඉල්ලා සිටිමට භාවිතා කළ හැක්කේ කුමන තොරතුරුද ? නැවත **පදිංචි කිරිමේ** වැඩපිළිවෙලට ඔබ මුහුණ දෙන්නේ නම්, පෙර තිබූ ආකාරයේ සම්පත් ලැබෙන වැඩ බිමක් **නැවත ස්ථාපනය** විමට තහවුරු විමට උදවු විය හැකි තොරතුරු මොනවාද?

3. එකිනෙකාට කතා කරන්න. ඔබ යැපෙනා සම්පත් ගැන සහ ව්‍යාපෘතිය මගින් ඒවාට හානි වන්නේ කෙසේද පිළිබඳ කතා කරන්න. අයිතින් මූලික **සංවර්ධනය** ගැන ප්‍රවර්ධනය කිරිමට ප්‍රජාවට ඇති අයිතින් පිළිබඳ කතා බහ කරන්න. ව්‍යාපාතියට විරෝධය පැම සඳහා භාවිතා කළ හැකි ජාතික නීති ගැන මෙන්ම ඔබට මෙම නීති ලබා ගැනිම සහ ඔබට අවශ්‍ය කුමක්ද යන්න ගැනද ව්‍යාපෘතියට ඉදිරියට පවත්වාගෙන ගියහොත් හෝ නොගියහොත් එය ඔබගේ ජිවිතයට බලපැම් කරන්නේ කෙසේද යන්න පිළිබඳව කතා බහ කරන්න

4. පර්යේෂණ කිරිම සඳහා කවර ආකාරයෙන් සහායක් ඔබට අවශ්‍ය වන්නේද යන්න ගැන සාකච්ඡා කරන්න. පර්යේෂණ කණ්ඩායම සංවිධානයෙන් කිරිමට හැක්කේ කවුරුන්ටද? ඔබට උදවු කළ හැකි ශිෂ්‍යයෝ ප්‍රජාව තුළ හෝ ළග ඇති පාසල්වල හෝ විශ්ව විද්‍යාලවල සිටිත්ද? සහයෝග යක් ලබා දිය හැකි රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන තිබේද? ඔවුන් සමග සම්බන්ධවි කතා කරන්නේ කුමක්ද?

5. පර්යේෂණ කරන්නේ කුමක් පිළිබඳ පැහැදිලි සැලැස්මක් සාදන්න. පර්යේෂණයේ ඇති කොටස් දැනටමත් අවශ්‍ය කර තිබේද? එසේ නම් එයට ගේ පර්යේෂණ වාර්තාගත කිරිමට ඒය එකතු කරගෙන තබා ගන්න. (පියවර 7 බලන්න)

6. පර්යේෂණය කිරිම සඳහා කණ්ඩායම් බෙදන්න. අදාල ව්‍යාපෘතිය පිළිබඳ අධ්‍යයනයට කර තිබෙන ප්‍රජා මිනිසුන් කණ්ඩායම්වලට ඇතුලත් කර ගත යුතුය. උදාහරණයක් වශයෙන්, ධිවරයන්, ධිවරයන් විසින් පර්යේෂණ කළ යුත්තේ ප්‍රජාව විශ්වාසය තබන මාළු ගැනයි. එලවළු වවන්නන් ගෙවතු වගා පිළිබඳ පර්යේෂණ වලට යොමු විය යුතුය. ඉන්ධන, ආහාර සහ පිදුරු යනාදි වනාන්තර නිෂ්පාදනවල යෙදි සිටින අය එම පරිසරයේ පර්යේෂණ සඳහා යොමු විය යුතුය.

7. සැම කණ්ඩායමක්ම කරනු ලබන පර්යේෂණ සහ කුමන ක්‍රමවේදය භාවිතා කරන්නේද යන්න පිළිබඳ තිරණය කරන්න. සමහරක් අදහස් කිහිපයක් මෙසේය :-

සම්පත් සිතියම්ගත කිරීම :

ඔබට තිබෙන සම්පත්වල අංග සම්පූර්ණ ලැයිස්තුවක් සාදා මෙම සම්පත්වල වටිනාකම ද එය කිසිදු මුදල් ප්‍රමාණයක් ගෙවා මිලදී ගත නොහැකි මට්ටමට මිල කළ නොහැකි ඉහළ වටිනාකමකින් යුක්ත දේවල්ද සම්පත් සඳහා උදාහරණ වශයෙන් දඩයම් කරන සතුන්, ජල මූලයන්, ආදිය භාවිත කරමින් ගොඩනැගිලි, පන්සල්, සෞඛ්‍ය සායන, පාසල්, සුසාන භූමි සහ සියලු සම්පත්, ප්‍රජාව විසින් භාවිත කරනු ලබන ස්ථාන ද ඇතුළත් කරන්න. සම්පත් සිතියම් ගත කිරීමේ සටහනින් මාතෘකා පහත සඳහන් කර ඇත:

ධීවර: ගඟ කලාප වශයෙන් බෙදන්න. සෑම කලාපයක්ම පර්යේෂණ කරන්නේ දැයි ධීවර කණ්ඩායමක් යොදන්න. සෑම මාළු ඇල්ලීමකින්ම පසුව මාළු වර්ගවල නියැදියක් තෝරා ගන්න. රැස්වීමක් සංවිධානය මිනිසුන්ට සෑම වර්ගයකම මාළු ඒවා වල නාමයන්ගෙන් හඳුනා ගැනීමට කටයුතු කරන්න. ඔවුන්ගේ වාසභූමි, සංක්‍රමණික රටාවන්. ප්‍රමාණය ගැන කතා කරන්න. ඔබට කැමරාවක් තිබේ නම්, අල්ලා ගන්නා ලද සෑම මාළු වර්ගයකම මාළුවකු ඡායාරූප ගත කරන්න. සෑම ඡයාරූපයක්ම පොතට ගොනු කොට ඡායාරූපය යටින් මාළුවාගේ සියලුම තොරතුරු ලියන්න.

ගංගා නිම්න ගෙවත්තට ගඟ කලාපවලට බෙදන්න. සෑම කලාපයක් තුළම, ගංගා නිම්නය දිගේ ඇවිද ගොස් සෑම ගංගා නිම්නයක්ම මැනීම් කරන්න. ගෙවත්ත අයිතිකරු කවුරු ද, ගෙවත්ත තුළ සෑම පුද්ගලයකු විසින් වගා කරනු ලබන්නේ මොනවාද සහ ඔවුන් එළවළු පාවිච්චි කරන්නේ කෙසේද (උදාහරණයක් වශයෙන්, කෑමට හෝ විකිණීමට) යනාදිය ලියන්න. එළවළු වෙළඳපොලක අලෙවි කරන්නේ නම් කොපමණ මුදලක් ඔවුන් ඒවා අලෙවි කරන්නේද කියා ලියා ගන්න.

වනාන්තර නිෂ්පාදන :- වනාන්තර නිෂ්පාදන එකතු කර ගන්නා ප්‍රදේශ කලාප වශයෙන් බෙදන්න. සෑම කලාපයක් හරහාම ඇවිදින්න. කුමක් නිෂ්පාදනය කරන්නේද සහ ඒවා භාවිත කරන්නේ කෙසේද කියා සටහන් කර ගන්න. ඒවායින් කුමක් හෝ වෙළඳ පොලක අලෙවි කරන්නේ නම්, කොපමණ මුදලකට ඒවා අලෙවි කරන්නේද යන්න පිළිබඳව ලියා ගන්න. ඔවුන් විසින් ඒවා පිළිවෙත් ක්‍රම අරමුණු, හෝ අවුලවන්න, හෝ ගොඩනැගිලි හෝ කෑම සඳහා භාවිත කරන්නේ නම් ඒ ගැන සටහන් යොදා ගන්න.

ප්‍රජා වත්කම්ථ මෙම පර්යේෂණය, නිවාස, ප්‍රජා මධ්‍යස්ථාන, මෙවලම් සහ අයිතීන් වැනි දේ සංවිධාන සමාජ හෝ මාධ්‍ය වෙළඳ පොළ වැනි සමාජීය සම්පත් යනාදී ද්‍රව්‍යමය සම්පත් කේන්ද්‍රිය කෙරේ. මෙය ද්‍රව්‍යමය සහ ආසියානු සංවර්ධන බැංකු ව්‍යාපෘති වලට විරෝධය පළ කිරීමෙහිලා උපකාරී වන ඔබගේ ප්‍රජාව විශ්වාසය රදවා සංස්කෘතික සම්පත් පිළිබඳ වාර්තාවක් නිර්මාණය කෙරේ.

ප්‍රතිපත්ති සිතියම්ගත කිරීම සහ ආරක්ෂණ පර්යේෂණ :

ක්‍රියාකාරකම පෙර පිටුව හා සම්බන්ධයි

මෙම පර්යේෂණය ආසියානු සංවර්ධන බැංකු **ආරක්‍ෂණ ප්‍රතිපත්ති** සහ ජාතික නීතිය පිළිබඳ අවබෝධය ගොඩ නැගිමට උදවු විය හැකි අතර ප්‍රතිපත්ති සහ ඔවුන් විසින් ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ක්‍රමයන් අතර තිබෙන පරතරය හඳුනා ගැනිමටද උපකාරි වේ

පළමුවෙන් ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති අධ්‍යයනය කර ඉන්පසුව ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක වීම හෝ නොවීම පිළිබඳ හඳුනා ගැනිමට උපකාරි වන සම්මුඛ සාකච්ඡා ප්‍රශ්න සකස් කර ගන්න. ව්‍යාපෘතියෙන් වින්දිත භාවයට පත් දේශිය මිනිසුන්ගේ කුඩා කණ්ඩායමක් තෝරා ගෙන ඔවුන් සමඟ සම්මුඛ සාකච්ඡාවක යෙදෙන්න. ප්‍රමිතියකින් යුක්ත සමීක්ෂණ ආකෘතියක් සකස් කර ගෙන, එම ප්‍රතිපත්ති සෑම පුද්ගලයකුගෙන්ම අහන්න. එවිට ප්‍රජාව තුළ කුමක්ද සිදු වන්නේ යන කතාන්දරය කියනු ලබන පිළිතුරු තුලකයක් ඔබට ලබා ගත හැකිය. පසු කලකදි ඇති වන ඕනෑම ප්‍රශ්නයකදි ආරක්ෂා වීම යටතේ ඔවුන්ට අවශ්‍ය නම් ඔවුන්ගේ නම් හෙළි නොකර සිටින ලෙසට සම්මුඛ සකච්ඡාවට ඉදිරිපත්වන්න මිනිසුන්ට අවසර ලබා දෙන්න.

සෑම ආරක්ෂණයක් සඳහාම ඔබට ප්‍රශ්න මොසේ සකස් කර ගත හැකිය. ඃ

ව්‍යාපෘතිය මගින් පාරිසරික ආරක්ෂණයන්ට අනුකූලව කටයුතු කරන්නේ දැයි සොයා බැලිමටඃ

ජල මුලයන්, වෘක්ෂලතා, පස් සහ ධීවර යන අංශවලට හැකියාවන් සිදුවී තිබේද? වායු දූෂණයක් වී තිබේද?

ව්‍යාපෘතිය මගින් නැවත පදිංචි කිරිමේ ආරක්‍ෂණයන්ට අනුකූලව කටයුතු කරන්නේ දැයි සොයා බැලීමටඃ

මිනිසුන් අවතැන් කර තිබේද? ඔවුන්ගේ ජීවනෝපායට බලපෑම් ඇති වි තිබේද හෝ ඔවුන් දිළිදුන් බවට පත්ව තිබේද? එසේ නම් වන්දියක් ලබා දීමක් සිදු කර තිබේද? වෙනත් තැනකට යාමට මිනිසුන් එකඟ වුවාද?

ව්‍යාපෘතිය මගින් ආදිවාසි මිනිස්සු ආරක්ෂණයන්ට අනුකූලව කටයුතු කර තිබෙන්නේ දැයි සොයා බැලිමටඃ

සංස්කෘතික වැඩ බිම් කඩා කප්පල් කිරිමක් හෝ පටන් ගෙන එන ලද පුරුදු තවදුරටත් පවත්වාගෙන යෑම සිදු නොවන්නේ ද? කිසියම් මාර්ගයකින්ද? දේශීය ආදිවාසි මිනිසුන් ඉලක්ක කර ගැනිමක් සිදු වන්නේ ද? දේශිය ආදිවාසි මිනිසුන් කැමැත්ත ලබා දී තිබේද?

ව්‍යාපෘතිය මගින් පොදු සන්නිවේදන ප්‍රතිපත්තිවලට අනුකූලව කටයුතු කරන්නේ දැයි සොයා බැලිමටඃ

ව්‍යාපෘතිය පිළිබඳ කිසියම් තොරතුරු ඔවුන්ට ලැබි තිබේද? කුමන මුලයකින් ද? කුමන ආකාරයේ තොරතුරුද? ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නා විසින් පවත්වන ලද කිසියම් රැස්වීමක් හෝ පුහුණුවකට ඔවුන් සහභාගි වි තිබේද? ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති පිළිබඳ ඔවුන් අසා තිබේ ද.?

8. ඔබගේ සොයා ගැනිම් වාර්තාගත කරන්න ඔබ විසින් සොයා ගන්නා ලද්දේ කුමක් දැයි සනාථ කිරිමට ඔබට ඡායාරූප, විඩියෝ, චිත්‍ර ලේඛන, සිතියම් හෝ වෙනත් ආකාරයේ වාර්තා යොදා ගත හැකිය. ව්‍යාපෘතියට වැදගත් විමට ඔබ විසින් ඉගෙන ගන්නා ලද භාවිතා කරමින් කළ හැකි හොඳම මාර්ගය කුමක් දැයි සාකච්ඡා කරන්න.

කතාන්දරය : කාම්බෝජියාවේ නැවත පදිංචි කරන ලද ප්‍රජාව ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවෙන් යුක්තිය ඉල්ලා කරනු ලබන සටන

කාම්බෝජියාවේ ඉපැරණි දුම්රිය පද්ධතියක් තිබෙන අතර එය 1970 පැවති යුද්ධයෙන් හානියට පත්විය. යුද්ධයෙන් පසුව, බොහෝ මිනිස්සු දුම්රිය මාර්ගය දිගේ නිවාස හා ව්‍යාපාරික ස්ථාන ගොඩ නැගුවා. එක ප්‍රදේශයක, උණබම්බු වලින් සදන ලද වේදිකා තනා දුම්රිය එන්ජින්ද යොදා ගෙන දුම්රිය මාර්ගය දිගේ බඩු මුට්ටු ප්‍රවාහනය කළා. දුම්රිය මාර්ගය අසල මිනිස්සු අවුරුදු ගණනාවක් ජීවත් වුණා. ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව සහ ජාත්‍යන්තර සංවර්ධනය පිළිබඳ ඕස්ට්‍රේලියානු ව්‍යාප්තිය දුම්රිය මාර්ගය නැවත ගොඩ නැගීමට ණය මුදල්න් පරිත්‍යාග කිරිම නිසා 2006 මෙම තත්වය වෙනස් වුණා. එය රටට වැඩදායක ඉතා හොද ව්‍යාපෘතියක්, බොහෝ මිනිසුන් නැවත දුම්රිය මාර්ගය විවෘත කිරීම පිළිබඳ සතුටට පත් වුණා.

නමුත් ව්‍යාපෘති සැලැස්ම අනුව දුම්රිය මාර්ගය දිගේ පදිංචිව සිටි පවුල් 4000ක් පමණ නැවත පදිංචි කිරිමට සිදු වුණා. බොහෝ මිනිසුන්ට නැවත පදිංචිකිරීමේ සැලැස්ම පිළිබඳව හෝ එය කෙසේ සිදුවන්නේ දැයි සැලසුම්කරණය කිරිමට සහභාගිවිමට කිසිදු අවස්ථාවක් පිළිබඳ තොරතුරු ලබා දි තිබුනේ නැහැ. බොහෝ පවුල්වල ඉවත් විමට සිදුවු අතර ඉතා කුඩා වන්දියක් ලබා දි තිබුණා. සමහරක් නැවත පදිංචි කිරිමේ වැඩ බිම්වලට ජලපවාහනය හෝ විදුලි බලය නැහැ. මිනිසුන්ට ඔවුන්ගේ පරණ රැකියා, පාසල්, ප්‍රජා වන් සිටින තැනින් ඉතා ඈතට යාමට සිද්ධ වුනා. බොහෝ පවුල් ඉතාමත් **දිළිදුභාවයට** පත්වුණා.

හොද ව්‍යාපෘතියක් ලෙස පෙනුනද එය පවත්වාගෙන යනු ලබන ආකාරය අනුව නරක එකක් බවට පත්වුනා. දුම්රිය පුනරුත්ථාපනයෙන් දිළිඳුභාවයටපත් කිරිමේ අසාධාරණයකට ලක්වුවන් බවට පත් වුණා. ඔවුන් විශ්වාස කළා ඔවුන්ගේ ජීවිත මුළුමනින්ම නැවත ගොඩ නගා ගැනීමට ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ හෝ කාම්බෝජියානු රජය උදවු කරාවි කියා.

ප්‍රතිචාරයක් ලෙස ඉක්‍යුටබල් කාම්බෝජියා කියා දේශීය රාජ්‍ය නොවන සංවිධානය ප්‍රජාව සමඟ වැඩ කරමින් යුක්තිය ඉල්ලා සිටීමට කටයුතු කළා. ඔවුන් පොතක් නිර්මාණය කළා. ඔබ විසින් දැන් කියවනු ලබන පොත වගේ A Community Guide to the ADB Involuntary Resetllement (ආසියානු සංවර්ධන බැංකු බලහත්කාරයෙන් නැවත පදිංචි කිරිමේ යාන්ත්‍රණයට ප්‍රජා මාර්ගෝපදේශයක්) කියන නමින් හදුන්වනවා. ප්‍රජාව සමඟ එක්ව ඔවුන් විසින් **බලහත්කාරයෙන් නැවත පදිංචි කිරිමේ** ආසියානු සංවර්ධන බැංකු ප්‍රතිපත්ති පිළිබඳ පුහුණු වැඩ මුළුවක් නිර්මාණය කළා. ව්‍යාපෘතියෙන් ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්තිවලට අනුකූලව ක්‍රියාත්මක වන්නේ දැයි බැලිමට ආසියානු සංවර්ධන බැංකු අරමුදල් සපයා ව්‍යාපෘති **අධීක්ෂණය** කිරිමට ඔවුන් ඉගෙන ගත්තා. කාම්බෝජියානු ආණ්ඩුව සහ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ වගවීම දැරිම සම්බන්ධයෙන් **ක්‍රමොපායන්ද** ඔවුන් ඉගෙන ගනු ලැබුවා.

වැඩ මුළු පැවැත්වීමෙන් පසුව, ඔවුන් විසින් නැවත පදිංචි කිරිමේ ක්‍රියාවලිය අධීක්ෂණය කිරිමට පටන් ගෙන මිනිසුන්ට ව්‍යාපෘති දුක්ගැ**නවිලි යාන්ත්‍රණයටපැමිණිලි ලිවීමට** හා මිනිසුන් සමඟ සම්මුඛ සාකච්ඡා පවත්වා මෙවැනි ආසියානු සංවර්ධන බැංකු නැවත පදිංචි කිරිමේ ප්‍රතිපත්ති උල්ලංඝනය කිරිම් ගණනාවක් සොයා ගනු ලැබුවා :

- අර්ථාන්විත උපදේශනය තුළ මිනිසුන්ගේ මැදිහත් විමක් නොතිබිම.
- දුක්ගැනවිලි යාන්ත්‍රණය පිළිබඳ තොරතුරු මිනිසුන්ට නොමැති විම
- මිනිසුන්ට ඉතා කුඩා වන්දියක් ලැබිම.
- නැවත පදිංචි කිරිමේ වැඩ බිමේ පිහිටා තිබෙන්නේ මිනිසුන්ගේ ජිවනෝපාය මාර්ගයන් වලින් ඉතා දුරින් පිහිටා තිබිම.
- නැවත පදිංචි කිරිමට ලක්වු මිනිසුන් ඉතා දිළිදුභාවයට පත්විම

ප්‍රජා නායිකයින් ඉක්‍යුටබල් කාම්බෝජියා සමග වැඩ කරමින් වාර්තා ලිවීම. වීඩියෝ නිර්මාණය කර. කාම්බෝජියාවේ සහ මැනිලාහි පිහිටි ආසියානු සංවර්ධන බැංකු නිලධාරින් ඒවා ඉදිරිපත් කරනු ලැබුව. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව, කාම්බෝජියානු ආණ්ඩුවට වෙනස්කම් ඇති කරන්න යැයි බලකරනු ලැබුවා. නැවත පදිංචි කිරීමේ පවුල්වල අයට නැවත ඔවුන්ගේ ජීවිත නගා සිටුවීම සඳහා ඔස්ට්‍රේලියානු ආණ්ඩුව විසින් ඩොලර් මිලියන එකක් නව ආදායම් ප්‍රතිසංස් කරණ වැඩ පිළිවෙලට ලබා දෙනු ලැබුවා. ආණ්ඩුව විසින් නැවත පදිංචි කිරීමේ වැඩ බිම්වල ජලය බෙදා හරින්නේ සහ විදුලිය ලබා දීම සඳහා රැහැන් ඇදීමේ වැඩ කටයුතු ආරම්භ කරනු ලැබුවා. කාම්බෝජියාවේ අනෙක් නැවත පදිංචි කිරීම් ක්‍රියාවලිය හොඳින් කරගෙන යාමට ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව ආණ්ඩුව සමග වැඩ කිරීමට පොරොන්දු වුණා.

ඉන්පසුව ප්‍රජා නායකයෝ අබණ්ඩව උදවු කරනු ලැබුවා. ඔවුන් විසින් වින්දිත නිවාසලාභින්ට සහයෝගය දක්වමින් නිල පැමිණිලි 500ක් ව්‍යාපෘති දුක්ගැනවිලි යාන්ත්‍රණයට යොමු කිරීමටත්, සාමුහික පැමිණිල්ලක් ආසියානු සංවර්ධන බැංකු **වගවීම් යාන්ත්‍රණයට** සහ ආසියානු මානව හිමිකම් කොමිසමට යොමු කිරීමටත් උපකාර කරනු ලැබුවා. ප්‍රතිඵලයක් ලෙස බොහෝ මිනිසුන් මුදල් හෝ ඉඩම් ලැබී තිබේ. ඔවුන් ඉල්ලා නොසිටියේ නම් ඒවා නොලැබේ.

මෙම කතාන්දරය අපිට ඉගෙන ගත හැක්කේ කුමක්ද?

දුම්රිය පුනරුත්ථාපන ව්‍යාපෘති කතාන්දරය තුළින් ඔවුන්ට ප්‍රතිඵලදායක ලෙස යුක්තිය ඉල්ලා සිටීමටත් මිනිසුන්ගේ ජීවිතවල සැබෑ වෙනස්කම් ඇති කිරීමටත් හැකිවිය.

ක්‍රියාකාරකම්

ඔබේ ප්‍රජාව සිතියම්ගත කිරීම සහ ඔබගේ විරෝධය ප්‍රස්ථාරගත කිරීම.

ප්‍රජා සිතියම්ගත කිරීම යනු යම් ආකාරයක ප්‍රජා මූලික පර්යේෂණක් වන අතර එමගින් ඔවුන් අතැ.ති සම්පත් සහ දෛනික ජීවිතයට වටිනාකමක් ඇති දේවල් පැහැදිලිව හඳුනාගැනීම ගැන මිනිසුන්ට සිතීමට උපකාරී වන්නේය. සමහරක් වේලාවට ප්‍රජාව විසින් ඔවුන්ගේ ස්වාභාවික සම්පත් ආරක්ෂා කරගැනීමසහ කළමනාකරණය කර ගැනීම සිදු කරන්නේ කෙසේද යන්න තීරනය කර ගැනීමට ඔවුන්ගේ අභ්‍යන්තරික අරමුණු සඳහා සිතියම්ගත කිරීම භාවිතා කෙරේ. සමහරක් වේලාවට මිනිසුන් සිතියම් භාවිතා කරමින් ඔවුන්ගේ ප්‍රජාවගේ ධනවත්භාවය පිළිබඳ පරිබාහිර අයට පෙන්නුම් කිරීමට උත්සාහ කෙරේ.

අරමුණ : ප්‍රජාවගේ වත්මන් තත්වය, සම්පත් හදුනා ගැනීම සහ ප්‍රශ්න සහ විසඳුම් නිර්වචනය කිරීමට අවබෝධයක් ලබා ගැනීම සඳහා උපකාරී වීමට.

කාලය : පැය, දින හෝ සති යනාදි වශයෙන් කරන්නේ කෙසේද යන්න මත තිරණය කෙරේ.

ද්‍රව්‍ය : ලොකු කඩදාසි සහ මාකර් පෑන්

1. සහභාගිවන්නන් එකට ගෙන ඔවුන් සන්සුන් වීමටත් ඔවුන්ගේ ප්‍රජාව ගැන සිතන්ටත් කියන්න ඔවුන් ගමන් කරන හෝ පැදයන පාරු හෝ මාර්ගවල්, ජල මූලයන්, ඔවුන් වැඩ කරන කෙත් හෝ කුඹුර, පන්සල්, ඇලවල් සහ වෙනත් දේ
2. කඩදාසියක ගොඩක් ලොකු කැල්ලක්, මේස්, පටියක් මගින් බිත්තියේ අලවා, ගෙවල්, වීදි, පාසල්, පන්සල්, ජල මූලයන්, ගෙවතු සහ වෙනත් වැදගත් ස්ථාන පෙන්නුම් කරන සිතියමක් හෝ විවිධ සිතියම් අදින්නැයි කියා කණ්ඩායමට කියන්න.

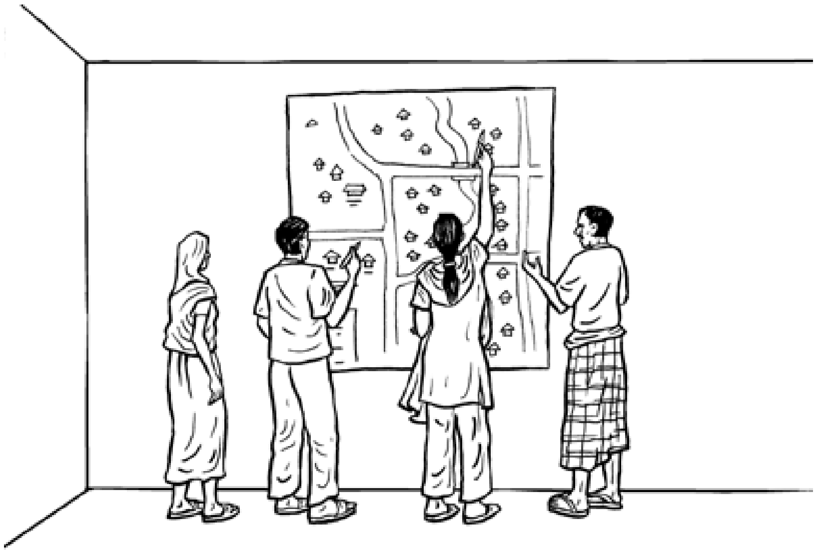

3. ප්‍රජාව වටේට තියෙන්නේ මොනවාද සහ කෙත්, ජල මුලයන්, වනාන්තර, මිනිස්සු වැඩ කරන ස්ථාන, සහ වෙනත් දේවල් වැනි මිනිසුන් භාවිතා කරන දේ ලොකු සිතියමක වුවද අඳින්න.

4. සිතියම් මායිම්වල එහා ගිය ප්‍රජාවගේ සම්පත් මිනිසුන්ට බලපාන්නේ කෙසේද යන්න කතා කරන්න. ගංගාවන් හෝ වෙනත් ජල මුලාශ්‍රයන් ගලා යැම හරහා පහල කොටසේ ඉන්න මිනිසුන්ට බලපෑම් ඇති වී තිබේද? අපනයනය හෝ කොහේ කොතන අලෙවි කළ හැකි ආහාර වර්ග මෙහි වැඩෙනවාද?

5. දැන් ආණ්ඩුව සහ සමාගමකට, ලොකු ගල් අඟුරු බලශක්ති බලාගාරයක් ගොඩ නැගීම සඳහා ඔබගේ ප්‍රජාව බුල්ඩොසර් කරන්න අවශ්‍ය යැයි සිතින් සිතා ගන්න. ආණ්ඩුව කියා සිටින්නේ ''මෙහි වැදගත් කිසිවක් නැත කියාය. මෙතැන බලාගාරයක් ගොඩ නගන්න අපි සැලසුම් කරනවා. මෙතැන ගල් අඟුරු බලාගාරයක් ගොඩ නගන්න හොඳ තැනක්,''

මෙම තත්වය තුළ ඔබ සකස් කරන ලද සිතියම් භාවිතා කරන්නේ කෙසේද? හරි හෝ වැරදි පිළිතුරු නොමැත. හැකි පිළිතුරු ඇතුළත් කරන්න, ඃ

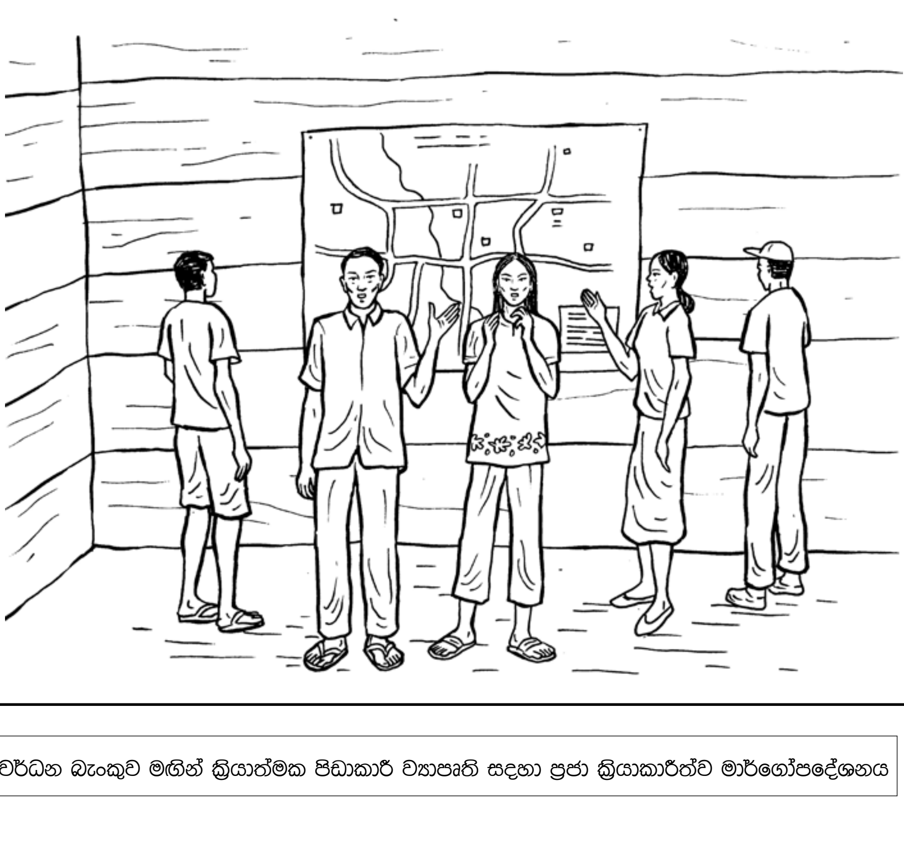

- මෙම ඉඩම සහ ප්‍රජාව අපට සපයන සියලු වටිනාකම් පෙන්නුම් කිරීම-අපි විකුණන නිශ්පාදන බෙදා ගැනීමට සහ සුරකින්නේ කුමක්ද අපේ ප්‍රජාව බාහිර මිනිසුන්ට සපයනු ලබන සියලුම වටිනාකම් පෙන්නුම් කිරීම.
- මෙහි වැදගත් දේවල් බොහෝමයක් තිබෙන නිසා බලාගාරය මෙහි බදි නෙකරන බව පෙන්නුම් කිරීමට
- බලාගාරය ඉදිරියටත් පවත්වාගෙන යනු ලැබුවහොත් ඔබගේ සිතියමේ තිබෙන දේවල් ආදේශ කිරීමට, නැවත ගොඩ නැගීමට සහ වන්දි ගෙවීමට සිදුවනු ඇත.

පසු විපරම : මෙම සාකච්ඡාවෙන් පසුව ඔබගේ සිතියම් තුළට ඇතුලත් කළ යුතු අලුත් දේවල් ගැන ඔබට සිතුනාද? අද ඔබගේ ප්‍රජාවගේ සැබෑ තත්වය කුමක්ද යන්න පිළිබඳ සිතියම්ගත කිරීම ප්‍රයෝජනවත් මෙවලමක් විය හැකිය.

මාධ්‍ය භාවිතය

අවුරුදු ගණනකට පෙර, අයිතීන් ක්‍රියාවරයන් විසින් මුහුණට මුහුණලා රැස්වීම් පවත්වනු ලැබූ අතර මාධ්‍ය සහ ප්‍රසිද්ධ ක්‍රියාවන් මගින් ඔවුන්ගේ පණිවිඩය පතුරවාලනු ලැබිණ. අද, ඔබට මුහුණු පොත හෝ ට්විටර් වැනි සමාජ මාධ්‍ය හරහා ප්‍රේක්ෂකයන්ට ළඟා විය හැකි ය. මාධ්‍ය භාවිතා කරමින් ඔබගේ කතාන්දරය බෙදා ගැනීමකින් සහයෝගය සහ මිත්‍ර සන්ධාන ගොඩ නගා ගැනීමට, ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නා, ආණ්ඩුව සහ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවට බලපෑම් කිරීමට සහ ඔබගේ අයිතින්වලට ගරු කිරීම සඳහා තීරණ ගන්නා අයගේ වගවීම දූරිමට උපකාරි විය හැකිය.

මාධ්‍ය සැලසුමක් සැදීම

සංදේශයක් සකස් කිරීමේදී එය ඉදිරිපත් කළ යුත්තේ කෙසේද කියා කල්පනා කළ යුතු අතර ඔබ කවුරුන් වෙත ළඟා විය යුතුද යන්න තීරණය කිරීම ඔබගේ උපදේශන වැඩ වල වැදගත් කොටස් වන්නේය. තීරණ ගන්නන් නිතරම රටේ ඇතුළත සහ බාහිර ජනමතයට සංවේදිව සහ මාධ්‍ය ව්‍යාපාර තුළින් ඔබගේ ඉල්ලීම් වලට එකඟ වන ලෙසට සහ ඔවුන්ගේ පොරොන්දු වගකිමට බැදීමට ඔවුන්ගේ වගවිම දරා ගැනිමට බලපෑම් කිරීමට උපකාරි විය හැකිය.

මාධ්‍ය සැලැස්මක් සැදිම සඳහා ගනු ලබන මුලික පියවර වන්නේ :

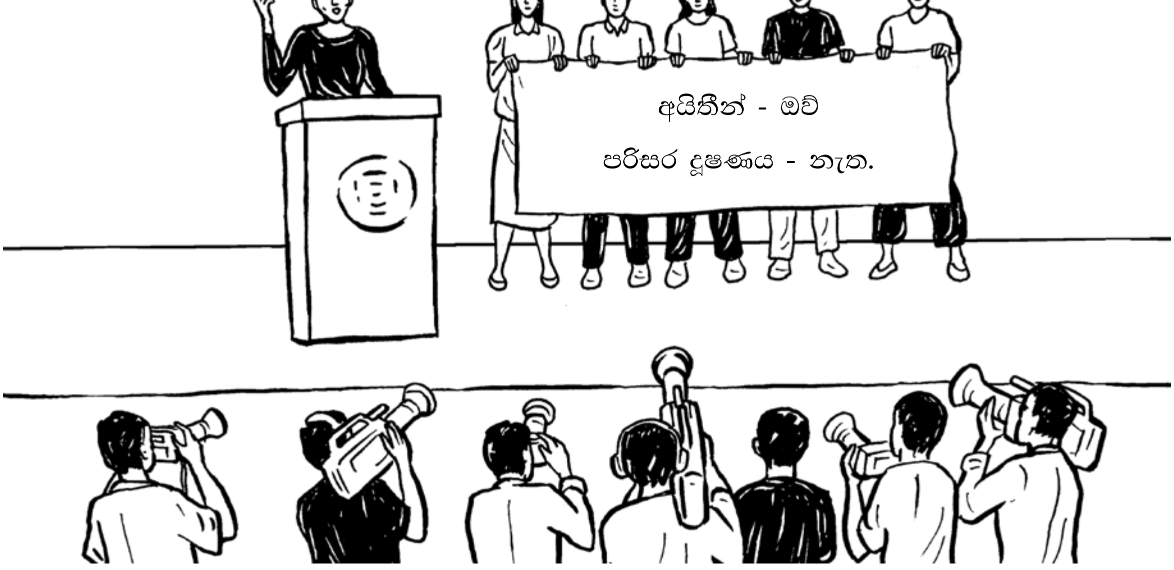

- ඉලක්කගත ප්‍රේක්ෂකයා සඳහා සංදේශයක් සකස් කිරිම
- සංස්කාරකවරු යන වාර්තාකරුවන් සමඟ සම්බන්ධතාවය ගොඩ නගා ගැනීම.
- සංදේශය බෙදා හැරිම
- ප්‍රතිචාර සහ මාධ්‍ය සමඟ නිරත විම.

ඉලක්කගත ප්‍රේක්ෂකයන් සඳහා සංදේශයක් සකස් කිරිම.

ඔබ ළඟා විමට උත්සාහ කරන්නේ කවුරුන්ට දැයි දැන ගැනීමෙන් (ඔබගේ ඉලක්කගත ප්‍රේක්ෂකයෝ) ඔබගේ සංදේශය සකස් කිරිමට සහ ඔබ එය ඉදිරිපත් කරන්නේ කෙසේදැයි තිරණය කළ හැකිය. අප එය අවබෝධ කර ගත්තාද හෝ නොගත්තාද සැම කෙනකුම එක් වර්ගයකට හෝ වෙනස් එකකට **පක්ෂපාතිවේ.** කල්පනාකාරිව සකස් කරන ලද සංදේශයන් සමඟ ඔබගේ ප්‍රශ්නය ඉදිරිපත් කිරිමට ඔබගේ ප්‍රශ්නය සහ පර්යාවලෝකනය තේරුම් ගැනීමට ඔබගේ ඉලක්කගත ප්‍රේක්ෂකයාට උදවු විය හැකි අතර එය ඔවුන්ගේ වාර්තාකරණයෙදී මාධ්‍ය ඇතුළත් කර ගැනිමට තහවුරු කර ගැනීමට ද උපකාරි වේ.

නිවැරදි සංදේශයකට උදාහරණ වන්නේ .''නිවාස අයිතිය, මානව අයිතිවාසිකමක්. අගනුවර සිටින මිනිසුන්ගෙන් 30% ජිවත්වන්නේ පිරිසිදු ජලයට ප්‍රවේශයක් නොමැති දෙවැනි පෙළැන්තියේ නිවාස වලය. ඔවුන් දිළිදුභාවයට පත් කරනු වෙනුවට, මෙම මිනිසුන්ට ඔවුන්ගේ ජිවිත වැඩි දියුණු කර ගැනිමට ඕනැම සංවර්ධන සැලැස්මක් මගින් ඔවුන්ගේ වටපිටාව සකස් කිරිම කළ යුතුය.

ඔබ සංදේශයක් සකස් කිරිමේදි ඔබගේ ඉලක්කගත ප්‍රේක්ෂකයාට අවබෝධ කිර ගත හැකි සහ තේරුම් ගතහැකි බව සොයා ගත හැකි භාෂාවක් භාවිත කළ යුතුය. ඔබට සංකිර්ණ ප්‍රශ්න විස්තර කිරිමට අවශ්‍ය නම්, එය පැහැදිලිව අවබෝධ කරගත හැකි ලුහුඩු තර්කයන්ගෙන් ඉදිරිපත් කළ යුතුයි. ඔබ සකස් කරන ලද තර්ක බලවත් කිරීමට දත්ත සහ උදාහරණ භාවිතා කරන්න. සම්පූර්ණ ප්‍රශ්නය පැහැදිලි කිරිමට උත්සාහ නොකළ යුතුය. එය එසේ නොකළ යුතු අතර එය සැබවින්ම ඉලක්කගත ප්‍රේක්ෂකයා අවුල් කරන සුළු ය.

ඔබගේ සංදේශය තුළ, තිරණය ගන්නන් සහ තිරණය හෝ ඔබට අවශ්‍ය ඔවුන් ගතයුතු ක්‍රියාව කුමක්ද යන්න නම් කිරිම වැදගත් වන්නේ ය. එසේ කැමති නම්, ඔබගේ ප්‍රේක්ෂකයා පෞද්ගලික වින්දිත පුද්ගලයකු (සහ සංස්ථාවක හෝ ආණ්ඩුවේ දෙපාර්තමේන්තුවක ප්‍රතිපත්තිය නොවේ) වගකිව යුතුයි යන වැරදි උපකල්පනයට එළැඹිය හැකිය.

අමතක නොවන වචන ස්වල්පයක් මගින් ඔබගේ සංදේශය බෙදාහැරිම මත බැදුන ක්‍රමයක් සකස් කරන්න. මෙම වාක්‍ය ඛණ්ඩ පැහැදිලි, බලවත් සහ අමතක නොවන්නේ නම්, වාර්තාකරුවන් ඒවා අහුලා ගනිමින් භාවිතා කිරිමටත් බොහෝ සෙයින් කැමතිය.

පණිවිඩයක ප්‍රධාන කොටස් 4

ඔබගේ පණිවිඩය සකස් කිරීමේදී මෙම කොටස් 4 කෙරෙහි අවධානය යොමු කරන්න.

1. ප්‍රකාශයන් - පණිවිඩය ප්‍රධාන අදහස, ඉතාමත් වැදගත් කොටස් ඔබගේ සංදේශයේ අමතක ප්‍රභල වාක්‍ය එකක් හෝ දෙකකින් යුක්තව ඉදිරිපත් කරන්න
2. සාක්ෂි - ඔබගේ ප්‍රකාශයට හෝ කේන්ද්‍රිය අදහස් සහාය දක්වන සහ/හෝ ඉලක්කම් වාර්තාකරුවාට සහ ප්‍රේක්ෂකයාට පහසුවෙන් තේරුම් ගත හැකි නිශ්චිත තොරතුරු කුඩා ප්‍රමාණයක් මිට ඇතුළත් කළ යුතුය.
3. උදාහරණ - ඔබගේ ප්‍රේක්ෂකයා හදුනාගත හැකි මානව කතාන්දරයක් එකතු කරන්න. සිත අලවන සුළු හෝ කෙටි කතා ක්‍රම පදනම් කරගත් පුද්ගලික අත්දැකීමක් දත්ත සහ ඉලක්කම් වලට ජීවයක් ගෙන දීමට උපකාරි වේ.
4. බලාපොරොත්තුවන ක්‍රියාවථ- ඔබට අවශ්‍ය වන්නේ ඉලක්කගත ප්‍රේක්ෂකයා මගින් කුමක් කිරීමටද? ඔබගේ උපදේශන ඉලක්කයන් ක්‍රියාවට ආරාධනා කරන අයුරින් පැහැදිලිව ප්‍රත්‍යක්ෂ විය යුතුය.

සංස්කාරකවරු සහ වාර්තාකරුවන් සමඟ සබඳතා ඇති කිරිම.

වාර්තා සහ ප්‍රවෘත්ති නිවේදන (ඊළග පිටුව බලන්න) ඔස්සේ සංදේශය මාධ්‍යවලට ලබා ගැනිමේ වැදගත් මෙවලම් වේ. නමුත් ඔබ විසින් නිවේදනයක් හෝ වාර්තාවක් යැවීමට පෙර, මාධ්‍යවල සිටින අය සමඟ සබඳතාවක් තිබීම වැදත් වේ.

ඔබගේ අරමුණ සමඟ ගැලපෙන සහ ඒවා ගැන වාර්තාකරුවන් විසින් ලියන ලද වෙනත් ලිපි බලා ඔබගේ ප්‍රශ්නය සමඟ ගැලපෙන ලිපි වල පිටපත් තබා ගන්න. මේ මගින් වාර්තාකරුවන් කැමති කුමකට දැයි ඔබට දැනගැනීමට උපකාර වේ. සංස්කාරකවරු සහ වාර්තාකරුවන්ගේ සබඳතා ලැයිස්තුවක් සකස් කර ගන්න. එය නිතර යාවත්කාලින කරන්න. සැම දිනකටම ප්‍රවෘත්ති කියවීමට ඔබ වේලාවක් ගත කිරීමට උදවු වේවි.

විශාල රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන, ජාතික සමාගම් හෝ ජාල සමග සම්බන්ධතා ඇති කර ගෙන සංස්කාරකවරු සහ පුවත්පත් කලාවෙදින්ගේ ලැයිස්තු (මාධ්‍ය ලැයිස්තු කියා හැදින්වේ) බෙදා ගැනීමට ඔවුන් කැමති දැයි අහන්න. සමහරක් අය මෙම තොරතුරු ලබා නොදෙන අතර සමහරක් අය විසින් ලබා දෙනු ලැබේ. ඔවුන් විසින් විශේෂ පුවත්පත් කලාවේදින් ළගා වන්නේ කෙසේද පිළිබඳ උපදෙස් සහ හඳුන්වාදීම් සකස් කර දිමටද කැමැත්තක් දැක්විය හැකිය.

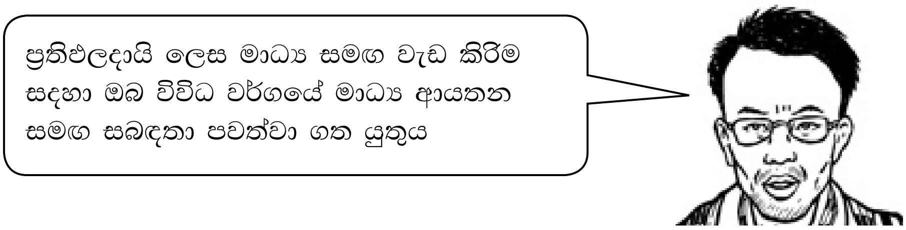

ඔබගේ ප්‍රශ්නය පිළිබඳව උනන්දුවක් දක්වන පුවත්පත් කලාවේදින් සමග තනි තනි වශයෙන් මුණ ගැසීම හොද අදහසක් විය හැකිය. ඔබට ඔවුන් තේ පැන් සංග්‍රහයකට හෝ දිවා ආහාරයකට ආරාධනා කොට ඔබගේ වැඩ කටයුතු ගැන කතාන්දර කියා සිටීමත්, ඒ ගැන ලිවිමට අදහස් යෝජනා කරන්න.ඔවුන් කැමති නම්, ඔබට සම්මුඛ සාකච්ඡා හෝ ක්ෂේත්‍ර චාරිකා සකස් කර දීමට උදවු විය හැකි අතර එවිට, හොද කතාන්දර ලිවීමට ඔවුන්ට තොරතුරු තිබේ. පුවත්පත් කලාවේදින් සැම විටම අලුත් කතාන්දර සෙවීමටත්, ඔවුන් ඔබගේ ප්‍රශ්න ගැන කැමැත්තේ නම්, ඔවුන් ඔබගේ උදවු ගැන අගය කරනු ඇත.

ඔබගේ මාධ්‍ය සබඳතා ඉතා ප්‍රබලව තබා ගැනීමට මෙන්ම. ඔබගේ ව්‍යාපාරයේ වැදගත් ප්‍රශ්න සහ වෙනස්කම් පිළිබදව ඔවුන් දැනුවත් කිරිම වැදගත්ය. උදාහරණයක් වශයෙන් ඉඩම් අයිතීන් පිළිබඳ ප්‍රතිපත්ති විවරණයක් කිරිමේ වැදගත් රැස්වීමක් පවත්වන්නේ නම්, ඔවුන්ට ආරාධනා කරන්න. ඔවුන්ගේ කාල සිමාවන් යමක් අවසන් කළ යුතු කාල සිමාව ඔවුන්ගේ අවධානයට ලක්වන වෙනත් තරගකාරි තැනක් පිළිබඳ අවදියෙන් සිටින්න. ඔබ පුවත්පත්කලාවේදියකු සමග ශක්තිමත් සබඳතාවයක් ගොඩ නගා ගනු ලැබුවහොත් ඔවුන් උචිත කතාන්දරයක් ආවරණය කිරිමේදි ඔවුන් නිරායාසයෙන් ඔබට සම්මුඛ සාකච්ඡාවක් සඳහා ආරාධනා කරනු ඇත.

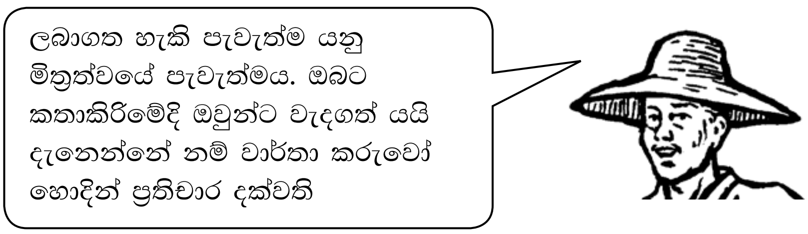

ඔබට කිසිදු විශ්වාසවන්ත මාධ්‍ය සබඳතා නොමැති නම් හෝ මාධ්‍ය සමග සබඳතා පවත්වා ගැනීම අනාරක්ෂිත යැයි කියා ඔබ විසින් නිර්නාමික දුරකතන ඇමතුම් මාධ්‍යවලට ලබා දීම කළ හැකිය (ඔවුන් උනන්දු යම් දෙයක් ගැන) මෙම ඍජු විනිවිදභාවයේ සබඳතාවලට වඩා අඩු ඵලදායිතාවයක් තිබුනද ඔබ මුහුණ දෙන අපහරනයන් වලට මාධ්‍ය අවධානය ලබා ගැනීමට එය තවදුරටත් උපකාරි වේ.

පණිවිඩ බෙදා හැරිම

මාධ්‍යවල භාවිතා වන ඉතාමත් වැදගත් ලියවිල්ලක් වනුයේ පුවත්පත් නිවේදනයන් ය. පුවත්පත් නිවේදනයන් යනු ඔවුන්ට සිද්ධියක මුලික කරුණු දක්විමෙන් කතාන්දරයක් නිර්මාණය කිරිමට ඔවුන් සහාය දීමට පුවත්පත් කලාවේදින් වෙත යවනු ලබන ලියවිල්ලකි. එය මාධ්‍ය වෙත කතාන්දරය බෙදාහැරිමේ පිළිගත් ක්‍රමවේදයකි.

ඔබට ප්‍රවෘත්ති නිවේදනයක් පහත දැක්වෙන කාරණා සඳහා භාවිතා කළ හැකිය ෘ

- ප්‍රවෘත්තිමය සිද්ධියක් සම්බන්ධයෙන් ඔබගේ කණ්ඩායමේ ප්‍රතිචාරය වාර්තා කිරීමට මාධ්‍ය ආවරණය ලබා ගැනීම.
- සිද්ධිය තුළින් ඉදිරිපත් කරනු ලබන දැන්වීමක්
- නව ව්‍යාපාරයක් පිළිබඳ නිවේදනය කිරීම.
- අයිතීන් වාර්තාවක් ප්‍රකාශ කිරීම.
- කලින් දේශන සටහන් බෙදා හැරීම.

පුවත්පත්කලාවේදීන්ට දිනකට විද්‍යුත් ලිපි සහ පුවත්පත් නිවේදන සිය ගණනින් ලැබේ. ඔබට ඔවුන්ගෙන් අවධානය ලබා ගැනීමට අවශ්‍ය නම්, පුවත්පත් නිවේදනයක් මගින් නව තොරතුරු සහ ප්‍රතිවේදයන් සපයනු ලැබේ. එය සිද්ධියක් ප්‍රකාශනයන්, ප්‍රකාශකයින් පිළිබඳ විශ්වාසනිය තොරතුරු තිබිය යුතු මෙන්ම ඔවුන්ගේ කතාන්දර ජීවිතයට සම්බන්ධ කර පුවත්පත් කලාවේදීන් භාවිතා කළ හැකි ප්‍රජා සාමාජිකයන්ගේ සමහරක් ලුහුඩු ප්‍රකාශයන්ද එකතු කළ යුතුය. ඔබගේ ප්‍රවෘත්ති නිවේදනය ලිවිය යුත්තේ පුවත්පත් කලාවෙදීන්ට අනුන්ගෙන් යමක් පාවිච්චියට ගැනිමට හෝ පිටපත් කර ගෙන එය අතිරේක වැඩ වලින් තොරව පුවත්පත් කතාන්දරයක් ගොඩ නැගිය හැකිය. මෙය කරන්නේ කොහොම දැයි දැනගැනිමට ඔබ විසින් ඔබගේ රටේ ප්‍රධාන පෙළේ ප්‍රවෘත්ති ඒජන්සිවල ප්‍රවෘත්ති කතාන්දර කියවිය යුතුය. එහි රටාව සහ ඊට සන්නිවේදනය වන සම්පවිම පිළිබඳ අධ්‍යයනය කරන්න (පුවත්පත් නිවේදනය, ලිවීම සහ භාවිතා කිරිම පිළිබඳ වැඩි දුරටත් ඉගෙන ගැනිමට, මාලාශ්‍ර සෙවීමට, 187 සහ 188 පිටු) අවස්ථාවක් සපයනු ලැබේ.

ඔබගේ සංදේශය පුවත්පත් වලට සෘජුවම බෙදා හැරිමට පුවත්පත් සාකච්ඡා රැස්වීම් හෝ පොදු ක්‍රියාකාරකම් මගින් අවස්ථාවක් සපයනු ලැබේ. ඔබ මෙවැනි සිදුවීම් පවත්වන්නේ නම්, පුවත්පත් කලාවේදීන්ට ආරාධනා කර පසුබිම් තොරතුරු සහ කලින් නිවේදන ඔවුන්ට සපයන්න. ඔවුන්ගේ පුද්ගලික අත්දැකීම් ගැන පුවත්පත් කලාවේදීන් සමඟ කතා කිරිමට අපේක්ෂාකරන තනි පුද්ගලයන් හඳුනා ගැනිමේදි ඔවුන්ගේ පුද්ගලික ආරක්ෂාව සහ සුරක්ෂිතතාවය සහ එම මිනිසුන්ට ඕනෑම අවදානමක් ගැන මුළුමනින්ම අවබෝධයක් තිබෙන බව තහවුරු කර ගන්න. ප්‍රශ්නය ජීවිතයට ගෙන ඒමට සමහරක් පුද්ගලික කතාන්දරද ඇතුළත් කර කෙටි ප්‍රසිද්ධ විවේචනයක් සකස් කරන්න.

ප්‍රශ්නය සහ ඉගෙන ගැනීමට පුවත්පත් කලාවේදීන්ට ක්ෂේත්‍ර චාරිකා සඳහා ආරාධනා කළ හැකිය. එලෙසම, ප්‍රසිද්ධ නිලධාරින් මාධ්‍යවලට ප්‍රකාශ ලබා දිමේදී, හෝ ඔවුන් විසින් අතිතයේදී කරන ලද ප්‍රකාශ භාවිතා කරමින් සංදේශයක් කාලයක් පුරා දැක ගැනීමට බොහෝ මිනිසුන්ට හැකියාව ලැබෙන හොඳ මාර්ගයක් වේ.

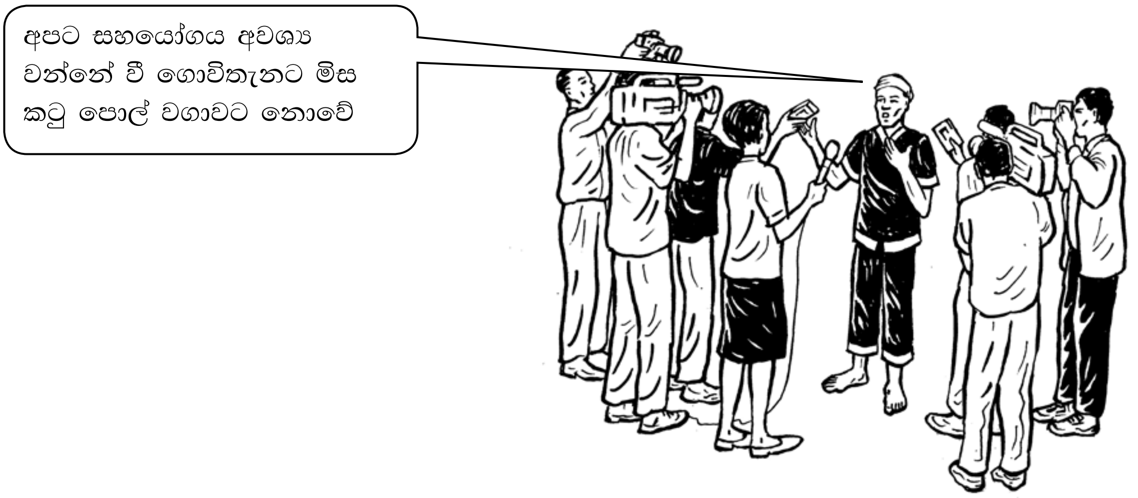

ඔබගේ සංදේශය හෝ සිදුවීමකදී, ක්‍රියාවතකදී හෝ සම්මුඛ සාකච්ඡාවකදී ලිඛිතව මාධ්‍යවලට ලබා දීමට පෙර ඔබගේ සන්ධානය (සහ ඕනෑම කොටස්කාර සංවිධානයක්) විසින් නිකුත් කිරීමට කියවන තොරතුරු පිළිබඳ එකඟ වන්නේද පිළිබද අවධානය යොමු කරන්න. ව්‍යාපාරයක් තුළ කටයුතු කරන වෙනත් සංවිධානයකට වෙනස් විදියකට දත්ත ලබා දීමට අවශ්‍ය වන්නේ නම්. පුද්ගලික ප්‍රකාශකයන් පැහැදිලිවම කතා කරන්නේ ඔවුන්ගේ කණ්ඩායම වෙනුවෙන් හෝ ජාලය වෙනුවෙන් නොවන බව තහවුරු කර ගන්න. නිල ප්‍රකාශකයන්ට ව්‍යාපාරය තුල මැදිහත් වි කටයුතු කරන සෑම කෙනෙක්ම එම තොරතුරු මාධ්‍ය වෙත ලබා දිමේදි සුදානමක් තිබිය යුතු අතර සාකච්ඡ නොකළ යුතු කාරණා පිළිබඳව ඔවුන් විසින් දැනුවත්ව සිටිය යුතුය.

පණිවිඩය යැවීමේ උපාය මාර්ග

වාර්තාකරුවකුට කිසිවිටක බොරු නොකියන්න. වාර්තාකරුවකු ප්‍රශ්නයක් ඇසීමේදි ඔබට පිළිතුරු දිය නොහැකි නම්, ඔබ පිළිතුර නොදන්නා බව කියන්න. නමුත් ඔවුන්ට පසුව අමතන්න. පුවත්පත් කලාවේදින්ට ගැටුම්කාරි සහ අවුල් සහගත තොරතුරු ලබා දීමෙන් වැලකි සිටින්න. මාධ්‍ය දේශපාලනික පක්ෂපාතිත්වයෙන් නිදහස් නොවේ. ඔබ විසින් වරක් හෝ දෙවරක් වැරදි දත්තයන් වාර්තාකරුවන්ට ලබා දුනහොත්, ඔබගේ සමස්ත ව්‍යාපෘරය පිළිබඳ වරදවා තේරුම් ගැනිමක් ඇති විය හැකිය.

ඔවුන්ට යමක් අවසන් කළ යුතු කාල සිමාවට මුහුණ දිමට හැකිවනු පිණිස ඔවුන්ට උදවු කිරිම යටතේ අවශ්‍ය තොරතුරු වාර්තාකරුවන්ට ලබා දිමේදී නිවැරදිව ඒවා සොයා ගන්න. ඔබ විශ්වාසනිය සහ අනුකූලතාවයන් දක්වන්නෙකු නම්, ඔවුන් ඔබ තුළ යැපෙන්න පුළුවන් බව ඔවුන් ඉගෙන ගෙන බොහෝ කතාන්දර සඳහා ඔබ වෙත පැමිණෙනු ඇත.

පුවත්පත් කලාවේදියෙකු ප්‍රවෘත්තියක් විවේචනාත්මක අදහස් ඉදිරිපත් කරන ලෙසට ඔබගෙන් ඉල්ලා සිටියහොත්, එය කෙටි, දත්තයන් සහිත පුවත්පත් කලාවේදින්ට භාවිත කළ හැකි අමතක නොවන යමක් කියන්න. මෙවැනි නොගැලපෙන සහ අවුල් සහගත වාක්‍ය අත්හරින්න ''එක අතකින්'' නමුත් ''අනික් අතින්,'' මක්නිසාද, සමහර පුවත්පත් කලාවේදින් විසින් උපුටා ගැනීමක් සඳහා තෝරා ගනු ලබන්නේ වාක්‍යයක කොටසක් වන හෙයින් එවිට ඔබගේ සංදේශ වැරදියට දක්වෙනවා. ඔබට විරුද්ධව පසුව භාවිතා කළ හැකි යමක් ප්‍රකාශ කිරිමෙන් වැලකී සිටින්න. ඔබගේ උපදේශන වැඩ වල අවශ්‍ය වාර්තාවන් මගින් ඔබ හෝ ඔබගේ ආයතනය කරදරයට පත් විමය.

ඔබගේ සංදේශ පාලනය කරන්න. මෙයින් අදහස් කරන්නේ ඔබ සංදේශයන් නිර්මාණය කළ විට, ඔබ විසින් ඔබගේ ප්‍රකාශක කවුරුන්ද කියා ඔබගේ කණ්ඩායම මාධ්‍ය ඉදිරියේ නියෝජනය කරන්නේ කවුරුන්ද යන තිරණය කළ යුතුය. කාර්යාලයේ හෝ මිත්‍රයකු සමඟ කරනු ලබන භූමිකා රංගනය සම්මුඛ සාකච්ඡාවලදී, ඔබගේ ප්‍රකාශනය මාධ්‍ය සමඟ පැවැත්වෙන සම්මුඛ සාකච්ඡාවේදි පැමිණිලි යැයි සැලකිය හැකි අභියෝගාත්මක ප්‍රශ්න අහන්නැයි කියන්න. (භූමිකා රංගන ක්‍රියාකාරකම් සඳහා 127 පිටුව බලන්න) මාධ්‍යවලින් පැමිනෙන ඕනෑම දුරකථන ඇමතුමක් ඔබ විසින් පත් කර තිබෙන ප්‍රකාශ වෙත යොමු කරන්න.

ඔබ අදහස් දක්විමේදී මයික්‍රොපෝනයක්, පටිගත කිරිමේ යන්ත්‍රයක් සහ /හෝ කැමරාවක් තිබෙන මිනිසුන් දුටු විට ඔබ ගැන හඳුන්වා දි ඔවුන් කුමන මාධ්‍ය ආයතනයක් නියෝජනය කරන්නේ දැයි අසන්න. සම්මුඛ සාකච්ඡා සඳහා ප්‍රකාශයක් තෝරා ගැනීමට ඔවුන්ට උපදෙස් දෙන්න. ඔවුන් සම්බන්ධ කරගත හැකි තොරතුරු ඉල්ලා ගෙන ඔබගේ තොරතුරු ලබා දෙන්න. ඔබගේ ප්‍රවෘත්ති නිවේදනය ඔවුන්ට සැපයීමෙන් පසු එම කතාව ප්‍රකාශයට පත් කරන්නේ කවදාද කියා අහන්න. ඔබට අවශ්‍ය වුවහොත් අතේ ගෙනයන කැමරාවක් භාවිත කොට ඔවුන් චිත්‍රපට ගත කරන්න උදාහරණයක් වශයෙන් ඔත්තු බැලිම සඳහා රඳවා තබන පුද්ගලයන් (පොලිසිය වෙනුවෙන් රහස් ඔත්තු බලන හෝ ඔබගේ විරුද්ධවාදින්) හෝ ඔබගේ විරුද්ධවාදින්ගේ පැත්තේ ඉන්නා කාරණාවන් තුළදී.

සිදුවීමට පසුව, ඉදිරියට කටයුතු කර ගෙන යැමට මාධ්‍යවේදියා සමඟ සම්බන්ධතාවය පවත්වාගෙන යන්න. ඔබ ආවරණයට කැමැතිවුවහොත් පුවත්පත් කලාවේදින්ට ඒ බව දන්වන්න.

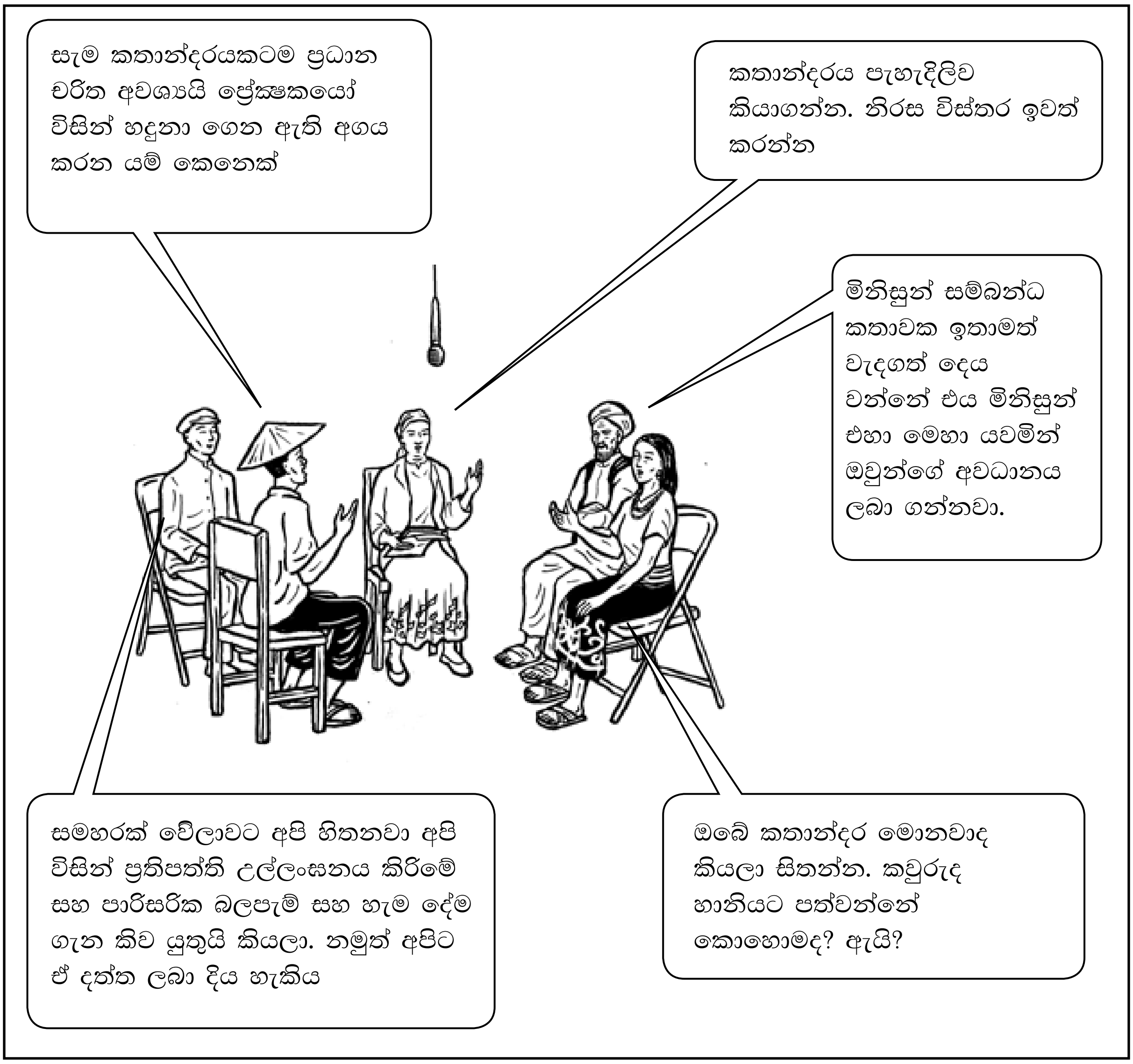

ප්‍රතිචාර දැක්වීම සහ මාධ්‍ය සමඟ නිරත වීම.

සමහර මාධ්‍ය වාර්තාකරුවන් සිද්ධි වාචක වැරදි,' හෝ වැරදි තොරතුරු පැතිරවීම තුළින් ඔබගේ ප්‍රජාව නරක පිරිසක් බවට සකස් කරනු ලබේ. මෙවැනි කාරණාවලදී, සමහරක් වේලාවට සත්‍ය සිදුවීමකින් ධනාත්මක උපදේශන අවස්ථාවකට හැරවීමට ඔබට පුළුවන්.

පළමුවන පියවර විය යුත්තේ පුවත්පත් කලාවේදීන් හෝ පුවත්පත් ආයතන සෘජුව සම්බන්ධ කර ගන්න. ඔබට කර්තෘට ලිපියක් ලිවිය හැක, ඔවුන්ගේ වෙබ් අඩවිය විවේචනය කිරීම හෝ ඔබට සහාය දක්වන්නට විද්‍යුත් ලිපියක් යවමින් මාධ්‍ය ආයතන සමඟ සම්බන්ධතාවයඇති කර ගන්න හෝ ලිපියට විවේචනයන් ලියන්න කියන්න.

ප්‍රශ්නය තිබෙන්නේ ඔබගේ සම්මුඛ සාකච්ඡාවට අදාලලිපියේ නම් ඔබ විශ්වාස කළ පුවත්පත් කලාවේදියා වැරැද්දක් කර තිබෙනවා. ඔබට කර්තෘ දුරකථන ඇමතුමක් ලබා දී ඔහුට හෝ ඇයට වැරදි නිවැරදි කර පළකරන කියා කියන්න. (මෙහි යලිත් ඔබ සකච්ඡාවට තෝරා ගැනීමට පුවත්පත් කලාවේදීන් අකමැති විය හැකි හෙයින් ඒ ගැන අවබෝධ කරගන්න)

අනාගතයේදි හොඳ ආවරණයක් ලබා ගැනීමට යොමු කල හැකි සංවාදයන් ඇගයීමට ඔබට සෘණාත්මක කතාන්දර තුළින් අවස්ථාවක් ලබා ගත හැකිය. පුවත්පතට හෝ රූපවාහිනි නාලිකාවට කතා කොට ඔබගේ ප්‍රජාවගේ ඕනෑකම් බෙදා හරිනු ලබන රැස්වීමක් ගැන ප්‍රවෘත්ති කතාන්දරයක් ආවරණය කරන්නැයි ආචාර සම්පන්නව ඉල්ලා සිටින්න. ඔබගේ කණ්ඩායමසහ ඔබ විසින් කියන

දේ ගැන සුදානම් වන්න. සෘණාත්මක කතාන්දර ප්‍රජා සමාජිකයන්ට බලපාන ආකාරය මෙන්ම ඇයි ඒවා හානි දායක වන ආකාරය කර්තෘට කියන්න. ඔබගේ ප්‍රශ්නය ගැන පුවත්පත් කලා වේදීන් දැනුවත් කිරිමට තොරතුරු සහ සම්පත් බෙදා ගන්න.

ප්‍රශ්නය ගැන පුවත්පත් කලාවේදීන් කෙටි දැනුවත් කිරීමක් කළ හැක ඔබගේ අදහස් බෙදා ගැනිමට ප්‍රජා නියෝජිතයන් සමඟ සම්මුඛ සාකච්ඡාවක් පැවැත්විමට යෝජනා කරන්න.

සමහරක් කාරණාවලදි, මෙවැනි උපාය මාර්ගයන් අලුත් හවුල් සහ හොද ප්‍රවෘත්ති ආවරණ වෙත යොමු කෙරේ. නමුත් ඔබගේ උත්සහයෙන් සංවාදයෙදී ක්‍රියාත්මක නොවුයේ නම්, එවිට ඔබට බලපෑම් වැඩි කළ හැකිය.

ප්‍රවෘත්ත පත්‍ර, රූපවාහිනි සහ ගුවන් විදුලිය සාමාන්‍යයෙන් ලාභ අපේක්ෂා කරන ව්‍යාපාරයන් ලෙසින් කටයුතු කෙරේ. ඔවුන් පාරිභෝගිකයන් සහ ප්‍රේක්ෂකයන් මත යැපෙමින් වෙළඳ දැන්වීම් අලෙවි කරනු ලබේ. ප්‍රජා සමාජිකයන් සහ සහයෝගය දක්වන්නන් මගින් මාධ්‍ය සංවිධානය කළ හැකිය. ඒ වගේම ඔබට මාධ්‍ය ආයතනවලට වෙළඳ දැනවීම් ලබා දෙන සමාගම්ද වර්ජනය කළ හැකිය.

වෙළද දැන්වීම් ලබා දෙන්නන් වර්ජනය කිරිම ඉතා ප්‍රබල උපාය මාර්ගයක් වන අතර එය මාධ්‍ය පොළ තුළඅවධානයක් ලබා ගත හැකිය. කර්තෘවරයාට වර්ජනයට පෙර ඔබ මුණ ගැසීමට වේලාවක් නොතිබෙනු සේ පෙනී ගියාද, වෙළද දැන්වීම් ලබා දෙන්නන් මඟ හැරීමට පටන් ගත්විට වේලාවක් ඉක්මනින් සොයා ගත්තේ කෙසේද යන්න පුදුමාකාරය

විඩියෝ සහ ඡායාරූපකරණය

සමහරක් වෙලාවටඔබගේ පණිවිඩය සන්නිවේදනය කිරිමට මාධ්‍ය යොදා ගනු ලැබුවද එය ප්‍රතිඵලදායි නොවේ. ඒ වෙනුවට ඔබට අවශ්‍ය විය හැකියි ඔබගේම මාධ්‍යයක් සකස් කර ගැනිමට පුළුවන. විඩියෝ සහ ඡායාරූප කෙටි කාලයක් තුළ බොහෝ මිනිසුන්ට ළගා විමේ විභවයක් පවතින අතර ඔබගේ පණිවිඩ සන්නිවේදනය කරනවාට වඩා ප්‍රතිරූපය භාවිත කිරීම තුළින් භාෂා සහ හැකියාවන් සාහිත්‍යමය බාධා මැඩ පැවැත්විමට ඒවාට හැකියාවක් තිබේ. විඩියෝ සහ ඡායාරූප වාර්තාවන් විරෝධතාවයකදී සහ රැස්විමකදී පෙන්විමෙන් සහ ඒවා සමාජ මාධ්‍ය මගින් ප්‍රචාරය කිරිමේදී ඔබ ඉලක්කගත ප්‍රේක්ෂකයා වෙත ඍජුවම ළගාවිය හැකිය.

අනෙකුත් මාධ්‍ය වැඩ මෙන් විඩියෝ සහ ඡායාරූප අන්තර්ගතය විශේෂ අරමුණකින් සකස් කළ හැකි අතර එය ඔබගේ ව්‍යාපාරයේ අවසාන ඉලක්කයට ළගා වීමට උපකාරී වනු ඇත.

WITNESS, ඇමරිකාව පදනම් කර ගත් සංවිධානයක් වන අතර එය විඩියෝපට භාවිතා කරමින් අයිතින් උල්ලංඝනය සහ ඒවා නැවැත්විමට උපදේශන ලබා දිම සඳහා වාර්තා සකස් කිරිමට ලොව පුරා ක්‍රියාධරයන්ට පුහුණුව ලබා දෙනු ලැබේ. (පහත දැක්වෙන මුලයන්) සාර්ථක උපදේශන විඩියෝපට නිර්මාණය කිරිමේදි අත්‍යවශ්‍ය වේ.

- විශේෂ අරමුණක් වෙනුවෙන් ඔබගේ විඩියෝපටය නිර්මාණය කරන්න. හුදෙක් යමක් චිත්‍රපටගත කරනවාට වඩා ඔබගේ විඩියෝපටය සඳහා ඔබට පැහැදිලි අරමුණක් තිබිය යුතුය.
- ප්‍රේක්ෂකයා හඳුනාගත යුතුයි. කවුරු, කී දෙකනු, හා කුමන කරුණ ගැන අවධානය යොමු කරන්නේදැයි දැන ගැනීම.
- ඔබගේ ප්‍රේක්ෂකයා ලබාදිය යුතු දේ සම්බන්ධයේ
- හොදම සංදේශය, මිනිසුන් සහ කතාන්දර තෝරා ගෙන ඔබගේ ප්‍රේක්ෂකයා ඔබේ ක්‍රියාව සඳහා යොමු කරන්න.
- නිවැරදි වේලාවක, නිවැරදි තැනක් තෝරා ගෙන ඔබගේ විඩියෝපටය නරඹන ප්‍රේක්ෂකයන් වෙත යොමු කරන්න.

මෙම කොටසේ විස්තර කෙරෙන ඉලක්කගත ප්‍රේක්ෂකයන් සඳහා සකස් කරන ලද පියවර සහ උපදෙස් ඔබගේ සමාජ මාධ්‍යවලට, විඩියෝ, ඡායාරූප සහ ඔවුන්ගේ ජනමාධ්‍ය සැලැස්ම අනුව යොමු කරන්න

පණිවිඩය නිවැරදිව තහවුරු වු විට, ඒ වගේම ඔබ ළගා වීමට කැමැති වු ප්‍රේක්ෂකයන්ද ඔබගේ ඉලක්කගත ප්‍රේක්ෂකයන් සන්නිවේදනය කිරිම සඳහා හොඳම මාර්ගය තෝරා ගන්න. විඩියෝපට සඳහා අන්තර්ජාලය භාවිත කිරීම අත්‍යවශ්‍ය අවශ්‍යතාවයක් නොවේ.

සැම විටම ඔබගේ විෂයේ පෞද්ගලිකභාවය සහ රහසිගතභාවය ආරක්ෂාවිය යුතු බව මතකයේ තබා ගන්න.

සමාජ මාධ්‍ය

සමාජ මාධ්‍ය කඩිනමින් සහ වියදමකින් තොරව විවිධ සමාජ ජාලයන් හරහා සම්බන්ධවී සිටින මිනිසුන් සමඟ පුළුල් පරාසයක විභවයකින් සන්නිවේදනය කිරීමට ඔබට ඉඩකඩ සාදා දෙනු ලැබේ. බොහෝ සමාජ මාධ්‍ය විවිධ මාර්ගයෙන් තොරතුරු පැතිරවීම සඳහා අන්තර්ජාලය සහ ජංගම දුරකතන භාවිතා කෙරේ. ඔබට ඔබගේ අන්තර්ගතය නිර්මාණය කර බෙදා ගැනීමටත්, මාධ්‍ය වෙළඳ පොලේ නැවත ප්‍රකාශයට පත් කරනු ලබන අන්තර්ගතයන් තුළින් ඔබගේ අනුගාමිකයන් සමඟ ඍජුව සම්බන්ධ විය හැකිය.

මුහුණ පොත සහ ට්විටර් වැනි සමාජ ජාලගත වෙබ් අඩවි මගින් සහය වන්නන් මත ගොඩ නැගෙන මාර්ග ඔස්සේ ඔවුන් යාවත්කාලිනව කිරීමට හැකිය. මුහුණු පොත මගින් ප්‍රවෘත්ති වාර්තාකරණය සහ සිදුවිම් ජනගත කිරීමට කණ්ඩායම් ගොඩ නගා ඇත. ට්විටර් විසින් අවසර ලබා දි තිබෙන්නේ සංකේත 140 ක් යොදා ගෙන එමගින් කඩිනම් කෙටි සන්නිවේදනයක් සිදු කිරීමටයි. මෙම අඩවි දෙකම ඔබට ප්‍රවෘත්ති හෝ සිදුවිම් සහ ඔබගේ ජාලය මගින් තොරතුරු සහ උපදෙස් ලබා ගැනිමේ සන්තිවේදනයට අවසර ලබා දී ඇත.

සමාජ මාධ්‍යවල තිබෙන අනෙකුත් වැදගත් ආකෘතිය වන්නේ 'ඩ්'ගදරට වැනි අන්තර්ජාල පෙත්සම් බෙදා හැරීම සිදු කෙරෙන අතර එය මානව හිමිකම් ක්‍රියාධරයන් විසින් නිතරම භාවිත කෙරේ. අන්තර්ජාල පෙත්සම් තුළින් තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීමට සහ අනෙකුත් අයට ප්‍රසිද්ධියේ ඔබ සමඟ ඔවුන්ගේ එකඟ විම් තහවුරු කිරීමද සිදු කෙරේ. අන්තර්ජාලය පෙත්සම් පහසුවෙන් හුවමාරු කරගත හැකි අතර ඔවුන්ගේ ළඟාවීම්වලට වලට අතිශයින් ව්‍යාප්ත වීමක් දැකිය හැකිය.

නිර්මාණාත්මක උද්ඝෝෂණ පැවැත්වීම

පාගමන් සහ උද්ඝෝෂණ පොදු ජනයා ගැවසෙන ස්ථානවල පැවැත්වෙන අතර මාර්ග අවහිර කිරීම්. ව්‍යාපෘති වැඩබිම් අත්පත් කර ගැනීම සහ ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නාගේ කාර්යාලය පිටත විරෝධතා යනාදී සියලුම ක්‍රියාවක් තුළින් ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව, ආණ්ඩුව සහ ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නාට ඔවුන්ගේ ඉල්ලීම්වලට ගරු කරන ලෙසට ඉල්ලා සිටිති. ඔවුන් හේතු සාධක හා ඉල්ලීම් සහාය ලබා ගැනිමට ගැවළුවේ විස්තර ගෙන එන්න

නිර්මාණාත්මක විරෝධතාවයේ අරමුණ වන්නේ මාධ්‍යවලට පහර දීම සහ සමහරක් කාරණාවලදී භෞතික වහයෙන් ව්‍යාපෘතිය අවහිර කිරීමය. මෙම ඉලක්කයන් දෙකෙන්ම වර්ධනය කරන්නාට ව්‍යාපෘතිය සඳහා වැඩි වාසියක් දුරීමට සිදුවේ සැම උත්සහයකදීම අවිහිංසාවාදී විරෝධතා පැවැත්විමට කටයුතු කරන්න. ඔබට අවශ්‍ය ව්‍යාපෘතියේ සාහසික බව ලෝකයට පෙන්විමට නම් ඒ සඳහා හොඳම මාර්ගය නම් ඔබ සාමකාමී කියා පෙන්නුම් කරන්න

සංස්කෘතිය, සාහිත්‍යය, කලාව, නැටුම සහ ප්‍රසිද්ධ ප්‍රදර්ශන උපයෝගී කර ගැනීම

කාම්බෝජියාව තුළ විවිධ සංගීතඥයින් සහචිත්‍රපටකරුවන් විසින් “Land & Life” (ඉඩම් සහ ජිවිතය) නමින් සංගීතමය චිත්‍රපටයක් ඩේ ක්‍රාහොම් ප්‍රජාව විසින් නිති විරෝධී බලහත්තාරයෙන් පන්නාදැමීම වලක්වාලීම සඳහා ගෙනයන ලද අරගලය අළලා සාදනු ලැබිණ. එම සිංදුව කාම්බෝජියාව පුරා සිටින ප්‍රජාවන් අතර අතිශයින් ජනප්‍රිය වු අතර එහි ගීත ගායනා කිරීමද ඔවුහු දැන සිටියහ එය එකමුතුකම සහ ප්‍රබෝධයෙන් යුක්ත විශාල ව්‍යාපාරයක් බවට පත් විය.

තායිලන්තය තුළ මිනිස්සු යොජිත කයොන් සුවා මෙන් වේල්ලට එරෙහිව සංවිධානයවීම තුළ එම ව්‍යාපෘතිය අවුරුදු 30 කට වඩා වැඩි කාලයක් ප්‍රමාද විය. මෑතකදී ගම්වාසීන් විසින් සකස් කරන ලද You Tube හරහා ප්‍රචාරය කරන ලද විඩියෝ පටයක ගම්මානයේ නායකයකු කියා සිටින්නේ. ''අපි මෙම වේල්ල නතර කිරීමට අවශ්‍ය කරන ඕනෑම දෙයක් කරනවා. ඔබලා එය ගොඩ නගන්න උත්සාහ කළහොත් අපි ව්‍යාපෘතිය නතර කිරිමට ක්‍රියාමාර්ගයක් ගන්නවා'' බොහෝ මිනිසුන් එම විඩියෝපටය නරඹා ඇති අතර එය ජාතික මාධ්‍යවල සුවිශාල අවධානයකට ලක්ව තිබිණ.

ඔබට සිය ගණන් ටි'ෂර්ට් මගින් ඔබගේ ව්‍යාපාරයේ සංදේශය ගෙන යා හැකි අතර එය අරගල තුළ සිටින මිනිසුන් තමන්ගේ එකමුතුභාවය පෙන්නුම් කිරිමට සහ අනිකුත් අයට පෙන්නුම් කිරීම තුළින් ඔවුන්ගේ සහයෝගය ලබා ගැනීම සඳහා භාවිත මාර්ගයක් බවට පත්ව ඇත. කාම්බොජියාවේ කණ්ඩායමක් විසින් කමිස සාදා කියා සිටියේ : Stop Envictions ! Land & Life Now!” (පන්නා දැමීම නතර කරනු ඉඩම් සහ ජීවිත දෙනු) ජ්නොම් පෙන් හි මිනිසුන් බොහෝමයක් මෙම කමිස අදිමින් ක්‍රියාව සහ විරෝධව කළ කරනු ලැබේ.

මේ ආකාරයේ ප්‍රදර්ශන පැවැත්වීම් ඔබගේ හේතු සාධකයට සහයෝගය ගොඩ නගා ගැනීම සහ ඉතා ප්‍රතිඵලදායි වන අතර ඒවා නිර්මාණශීලිවිරෝධතාවය සහ සිවිල් නීතිවලට අවනත නොවීමේ ක්‍රියාකාරකම්වල නියැලීමේ දී විශේෂයෙන් උපකාරි වේ.

කතාන්දරය ඃ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව - දූන් ගල් අඟුරු හැර යනු!

2007 දී. ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව එහි වාර්ෂික රැස්වීම ජපානයේ නියෝක් නගරයේ පවත්වනු ලැබිණ. ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව සැලසුම් කර තිබුනේ පළමු දින ආරම්භක උත්සවය සහ පිළිගැනිමේදි බැංකුවේ සභාපති සහ ජපාන ආණ්ඩුවේ නිලධාරීන් විසින් විවෘත කිරීමේදී අදහස් දැක්වීමයි. ඔවුන්ගේ පිළිගැනීමේ කතාවෙන් පසුව බොහෝ වාර්තාකරුවන් සහ ඡායාරූප ශිල්පින් ඉදිරියේ සාම්ප්‍රදායික නැටුම් ඉදිරිපත් කරනු ලැබිණ.

ග්‍රින්පීස් අග්න්දිග ආසියා සංවිධානයේ ක්‍රියාධරයන් කණ්ඩායමක අදහස් තිබුනා ඔවුන්ට මෙම සිදුවීම භාවිතා කරමින් ආසියානු සංවර්ධන බැංකු අරමුදල් සපයන බිහිසුනු පාරිසරික හා මානව හිමිකම් වලට බලපෑම් කරනු ලබන ගල් අඟුරු පතල සහ බලාගාරය ගැන අවධානය යොමු කර ගැනිමේ අවශ්‍යතාවයක් තිබිණ.

ග්‍රින්පීස් (solar Generation)කියන නැවත ශක්තිමත් කරනු ලබන බලශක්ති පිලිබඳ ප්‍රවර්ධනය කරනු ලබන ශිෂ්‍ය කණ්ඩායම සමඟ සම්බන්ධකම් පවත්වා නිර්මාණශීලි ක්‍රියාවන් සැලසුම් කිරිමට ඔවුන්ගේ සහයෝ ඉල්ලා සිටියා. තරුණ කාන්තවන් හය දෙනෙකු ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ පිළිගැනීමේ උත්සවයට පැමිණේන ලෙස උත්සවයේ කොටස්කරුවන් බවට පත්ව සියලු දෙනා පුදුමයට පත් කරනු ලබන මාර්ගයක් ඔවුන් විසින්ම තීරණය කරනු ලැබුවා. ඔවුන් කිමෝනා (ජපානයේ සම්ප්‍රදායික ඇඳුම) සහ විජිනි පත් විවෘත කිරිමේදි පෙන්වනු ලබන විශේෂ සන්දර්ශනයන් ඇතුළත් ජපාන විජිනි පත් රැගෙන එනු ලැබුවා. ඒ වගේම යම් හෙයකින් ඔවුන් අත්අඩංගුවට ගැනීමක් සිදුවුනහොත් කාන්තාවන්ගේ ආරක්ෂාව තහවුරු කිරීම සදහා නීති සහයොගය ලබා ගැනීමට කටයුතු සුදානම් කර තිබුණා.

ඔවුන් රැස්වීම පවත්වන ශාලාව ඇතුළට යැමේදී කාන්තාවන් ඔවුන්ගේ කිමෝනා ඇදගෙන සැරසෙමින් විවෘත කිරීමේ උත්සවයට මහභාගිවුනා. ආසියානු බැංකුවේ සභාපති මයික්‍රොපෝනය වෙත ළඟා විමේදි ඔවුන් පිළිගැනිමේ කතාව කිරීම ආරම්භ කළවිට මෙම තරුණ කාන්තාවන් නිශ්ශබ්දව පැමිණ ඔහුගේ පිටු පසින් එක් පේලියකට සිට ගත්තා. ඔවුන් උත්සව අවස්ථාවේ කොටසක් ලෙස පෙනී ගිය නිසා කිසිවකු ඔවුන් වැළැක්විමට උත්සාහ කළේ නැහැ.

සභාපතිවරයා කතාව පටන් ගත්තාම, කාන්තාවන් පියවරක් ඉදිරියට තබා එම මොහොතේම ඔවුන්ගේ විජිනිපත් විවෘත කලා එම විජිනිපත් හරහා ලොකු අකුරින් : ADB QUIT COAL! CLEAN ENEHRY NOW! (ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව ගල් අඟුරු හැර යනු පිරිසිදු බලශක්තිය දැන්) කියා ලියා තිබුණා.

එකපාරටම සියලුම මාධ්‍යවල ඡායාරූප ශිල්පීන් ඡායාරූප ගැනීමට පටන් ගත්තා. වාර්තා කරුවන් වාර්තා කිරිම පටන් ගත්තා. කාන්තාවන් වේදිකාවෙන් බැස ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවෙන් කරන ලද ඉල්ලීම් කිහිපයක් ඇතුලත් බුක්මාක් බෙදන්න පටන් ගත්තා. බුක් මාක් කාලගුණික වෙනස සංකේතවත් කරන ජපානයේ ජාතික පුෂ්පය වන චෙරි මලක්ද ප්‍රදර්ශනය කරනු ලැබුවා. සැම කෙනෙකුම උණුසුම් ශීත ඍතුව නිසා මෙලෙස ගොඩක් වේලාසනින් මෙම අවුරුද්දේ කරලියට පැමිණ තිබෙන බව දැන ගෙන හිටියා. කාන්තාවන් විසින් උත්සවට බාධා පමුණුවනු ලැබුව ඔවුන් එය කලාත්මකව ඉටු කරනු ලැබුවා සියලුම නිලධාරීන් සහ වෙනත් අය ඔවුන් සමඟ ඡායාරූප ගැනීමටත් කටයුතු කළා.

ඊලඟ දවසේදී ආසියාව පුරා තිබෙන පුවත්පත්වල මුල් පිටුවේ ඡායාරූප පළ කරමින් එම කතාන්දරය පළ කර තිබුණා. එම ඡායාරූප සංදේශය ආසියාවේ සහ ලෝකය පුරා ගෙන යනු ලැබුවා. ඃ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව ගල් අඟුරු හැර යනු පිරිසිදු බලශක්තිය දැන්

නිතරම, ඔවුන්ගේ ගෙවල් ඉඩම් සහ ජීවත පිළිබඳ ශක්තිමත් ව්‍යාපාර වලදී ප්‍රජාව සමඟ ශක්තිමත් නායකත්වය ලැබෙනුයේ කන්තාවන්ගෙනි.

මෙම කතාන්දරයෙන් ඉගෙන ගත හැක්කේ කුමක්ද?

මෙම කතාන්දරය තුළින් අපිට පෙන්නුම් කරන්නේ අප කුඩා කණ්ඩායමක සහභාගීත්වයක් තිබුණද ශක්තිමත් ක්‍රියාවන් අපිට නිර්මාණය කළ හැකි බවයි. මෙම ක්‍රියාව විවිධ හේතූන් මත සාර්ථක ක්‍රියාවක් විය. ඔවුන් තෝරා ගනු ලැබුවේ මාධ්‍ය විසින් ඉදිරිපත් කිරීමට අපේක්ෂා කරමින් සිටි මොහොතකය. ඔවුන් විසින් සැලසුම් කරන ලද ක්‍රියාව ඔවුන්ගේ ආදේශනය ඡායාරූප මගින් ඉදිරිපත් කිරීමට අවස්ථාව උදාවූ අතර ඒ දෙකම පැහැදිලි සහ කේන්ද්‍රය කෙරිණ.

තරුණ ශිෂ්‍යාවන් සහ සාම්ප්‍රදායික ජපාන සංස්කෘතිය මැදිහත්ව ඔවුන් කරන ලද ක්‍රියාව විනොදජනකයි. ලස්සනයි. සතුටුදායකයි. මිනිසුන් සිනහ ගන්වමින් සහ සතුටු කරමින් කරන ලද නිර්මාණශිලි ප්‍රදර්ශනය මගින් අත්අඩංගුවට ගැනිමට හා පන්නා දැමීමකින් තොරව. කාන්තාවන්ගේ සම්පූර්ණ කිරිමට හැකි වුණා.

අවසානයේ නමුත් සුළු නොවන : කාන්තාවන්ට ආරක්ෂණ සැලැස්මක් තිබුණා. මෙම ක්‍රියාව ජපානයේ මෙම රැස්වීම සහ ආරක්ෂිත එකක් විය. ඇත්තෙන්ම මෙවැනි ආකාරයේ සාමකාමී විරෝධතා සමහරක් අවස්ථාවල සමහර රටවල් අරක්ෂාව තහවුරු නොවන අවස්ථා ඇත.

උවිහිංසාවාදී ක්‍රියාකාරකම් හා සිවිල් නීති වලට අවනත නොවීම විරෝධතාවය දක්වන ආකාර වේ. මෙහිදී අසාධාරණයට ලකවී ම පිළිබඳව අවධානය දිනාගැනිමට ජාත්‍යන්තර නීති උල්ලංඝනයක් වේ.කලබලයක් නිර්මාණය කර විවිධ ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නා, ආණ්ඩුව සහ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව ආමන්ත්‍රණය කිරිමට බල කිරීමට මෙහිදී සිදුවේ.

ඔබ විසින් සිවිල් නීති කඩ කිරීම සමඟ නිරතවීමට තීරණය කළ හොත් පලමුව සහභාගීත්ව පුහුණුව වැදගත්ය. (188 පිටුව) සමාගම විසින් ඔබගේ කණ්ඩායමට සහ ඔබ ගන්නා තීරණ වලට මැදිහත් වීට කිරිමට උත්සාහ කළ හැකි හෙයින් ඒ බව මතකයේ තබා ගන්න. ඒ වගේම වැදගත් වන්නේ නීති උපදේශනය සහ නීති ප්‍රශ්න මොනවාද කියා දැනගත යුතුයි. නිතරම ප්‍රජාවේ ශක්තිමත් කාන්තා නායකත්වයන් තිබේ නම්, ඔවුන් ගේ නිවාස ඉඩම් හා ජීවිත ආරක්‍ෂාව සදහා කරනු ලබන විරෝධතාවන් ශක්තිමත් වේ.

ආරක්‍ෂණය සැමවිට පළමු තැන වේ. ඕනෑම ක්‍රියාවකට පෙර, සැම කෙනෙක්ම වගේ මැදිහත්විමෙන් සාකච්ඡාවන් පවත්වමින් එකට සිතමින් තිබෙන අවදානම් මොනවාද යන්න ගැනත්, ක්‍රියාවන් කිරිමට හෝ නොකිරිට එය හොද අදහසක්ද ගැනත් අවදානම් අවම කිරිම සදහාත් ගත හැකි පියවර ගැනද සිතන්න.

සිවිල් නීති කැඩීමට පෙර අවධානයට ලක් කළ යුතු ප්‍රශ්න

- ක්‍රියාවකින් උපරිම වාසි ලැබීමට කළ යුත්තේ කුමක්ද? උදාහරණයක් වශයෙන්, මාධ්‍යයේ සමාජිකයකු හෝ මානව හිමිකම් නිරීක්ෂණය සහභාගි වන්නේද? නිතරම, සෘජු ඉලක්කය වන්නේ ප්‍රශ්නය අනාවරණය කිරීම, අයුක්තියට මුහුණ දීම සාක්ෂි දරමින් ඒ ගැන වාර්තා කරන්න.
- විය හැකි අපගමන මොනවාද, ඒවා මඟ හැරීම හා කළමනාකරණය කිරීමට කළ යුත්තේ කුමක්ද?
- කෙටි, මධ්‍යම හා දිගු කාලීන යනාදි ප්‍රතිඵල මොනවාද?
- ප්‍රභල බලපෑම් ඇති කිරීමට කල යුතු ක්‍රියාවන් මොනවාද?

අවදානම එසේ තිබියදී ඇතැම් කාලයන්වල සෘජු මැදිහත් වීමක් වැදගත් සහයෝගයක් මොනවාදහේතු සාධකයට සහ එය ශක්තිමත් සංවිධාන බලයක් බවට පත්වේ ඔබ විසින් සිවිල් නීති කඩා සමඟ ඉදිරියට යැමට තීරණය කළ හොත් එය කලින් සැලසුම් කරන්න. මනා ලෙස පුහුණු වන්න. මාධ්‍ය සහ මානව හිමිකම් නිරීක්ෂකයෝ සහභාගිවන්නේ දැයි තහවුරු කර ගන්න.

ආරක්‍ෂා වන්න.

ඕනැම ක්‍රියාකාරකමකට පෙර ඔබට ආරක්‍ෂණ ක්‍රමෝපායන් තිබිය යුතුය. ක්‍රියාවට පෙර සැම කෙනෙකුම මැදිහත්වීම තුළ හමුවී විය හැකි ආරක්‍ෂණ ප්‍රශ්න ගැන සාකච්ඡා කර කුමක් කරන්නේද නොකරන්නේ යන්න සහ තුවාල නොවී සිදු කරන්නේ කෙසේද යන්න වගකීමෙන් සැලසුම් කරන්න. කවුරුන්ටද ආරාධනා කරන්නේ කියා සිතන්න. මිත්‍ර, සන්ධාන, ප්‍රසිද්ධ නිලධාරීන් සහාගිවීමේන. ක්‍රියාව අදෘශ්‍යමානවන්ත නොවන බවටත් සැම කෙනෙකුම හානියකින් තොරව ආරක්‍ෂා වීම පිළිබඳවත් තහවුරු කරන්න. බොහෝ විස්තර සදහා Bridge (Across Border Cambodia and Amnesty International and Frontline Defender) මාර්ගොපදේශය බලන්න. නැතිනම්, 186 පිටුව බලන්න

ප්‍රජා උපායමාර්ග :- නිර්මාණාත්මක සෘජු ක්‍රියාකාරකම්.

සෘජු ක්‍රියාකාරකම් විවිධ ස්ථානවල සිදු විය හැකිය. ඔබ විසින් ඔබගේ ප්‍රජාවගේ ආරක්‍ෂාව සලසන්නේද හෝ දුරින් පිහිටි නගරවල උද්ඝෝෂණ පවත්වන්නේද? ඔබ ගන්නා ක්‍රියාව ඔබගේ දිගුකාලින ඉලක්කයන් ඔබගේ නව ක්‍රමෝපායන් සහ ඔබගේ **මිත්‍ර සන්ධානයන්** සහ සහයෝගය ලබා දෙන්නේ සමගඇතිකරන ගිවිසුම් අනුතුලතාවන් දැක්විය යුතුය.

ඔබගේ ක්‍රියාවෙන් අදහස් කෙරෙන්නේ ඔබගේ වාසභූමි ආරක්‍ෂා කරීමයි, ඔබගේ ඉඩම් පැමිණෙන සැකකටයුතු මිනිසුන් වලක්වාලන නිර්මාණශිලි මාර්ගයන් ගැන සිතන්න.

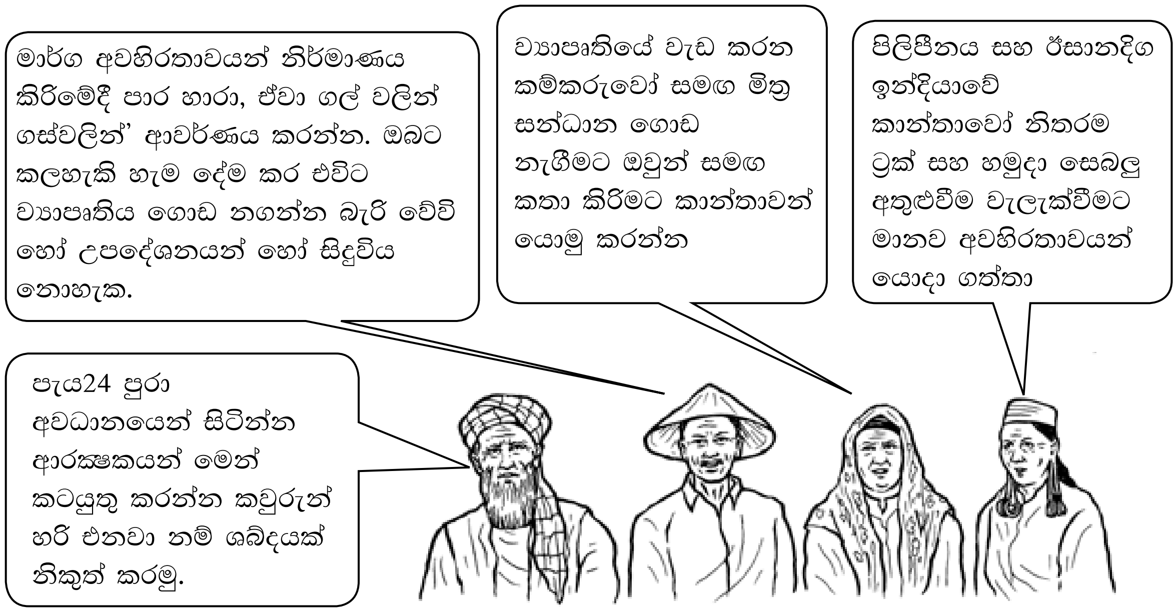

තවත් ආකාරයක සෘජු ක්‍රියාවක් වන්නේ ප්‍රජාවගේ අවශ්‍යතාවන් සපුරාලීමට සෘජුව කටයුතු කිරීම සහ ප්‍රජාව විසින් ඔවුන්ගේම **සංවර්ධන** ආකෘතියක් නිර්මාණය කරන බව පෙන්නුම් කිරීමයි. උදාහරණයක් වශයෙන් ඊසාන දිග ඉන්දියාවේ එහි ප්‍රජාවන් වේල්ල යෝජනා කර තිබෙන බව ඉගෙන ගෙන ඔවුන් විසින් නව පාසලක් වේල්ලේ වැඩ බිමේ දකුණු පැත්තේ ඉදිකරනු ලැබුවා. මෙට මිනිසුන් **අවතැන්වීම කිරීමට** අසිරු වුණා. අලුත් වටිනාකම් ප්‍රජාවට නිර්මාණය කර විරෝධය පාන තරුණයන් සමඟ එක්සත් වුණා.

රැස්වීම අල්ලා ගැනිම, තායිලන්තය තුළ ආණ්ඩුව විසින් වරක් උපදේශනයක් සංවිධානය කරනු ලැබූ අතර එහි මිනිසුන් 30 කට පමණ ආසන තියෙන්නේ කියා කිව්වා නමුත් බොහෝ ප්‍රජා සාමාජිකයන්ට ඊට සහභාවිමට අවශ්‍ය වී ඔවුන් සහභාගි වුණා. කෙසේ හෝ මිනිසුන් 300 ක් පමණ ඊට සහභාගි වුණා. ඔවුන් ඇතුළු වුනාම ඔවුන් නිශ්ශබ්දව බිම වාඩි වී ප්‍රශ්න ඇසීමට පටන් ගත්තා. ඉන්පසු ඔවුන් මයික්‍රොපෝනය උදුරා ගෙන ඔවුන්ගේ ඕනෑකම් ගැන කතා කළා.

ව්‍යාපෘතිය භාරව කටයුතු කරන ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩුවේ නිලධාරි කාර්යාලය අල්ලා ගනු ලැබුවා. උදාහරණයක් වශයෙන් තායිලන්තය තුළ මිනිස්සු 10000 ක පිරිසකින් යුක්ත කණ්ඩායමක් සාමකාමී ලෙස ආණ්ඩුවේ කාර්යාලයට ගොස් එළියේ මිදුලේ වාඩි වුණා. ආණ්ඩුව ව්‍යාපෘතිය අවලංගු කරන තුරු එතැනින් නොයන බව කියා සිටියා.

ඔබට ඔබේ රටේ ආසියානු සංවර්ධන බැංකු කාර්යාලය හෝ පිලිපීනයේ මැනිලාහි පිහිටි එහි ප්‍රධාන මූලස්ථානය පරිබාහිරව ක්‍රියාවක නිරත විය හැකිය. ඔබට සාමකාමී එළියේ වාඩිවී බැනර්, බෝඩ් සහ මාධ්‍ය භාවිතයෙන් පණිවිඩයක් යවමින් අපිට ව්‍යාපෘතිය එපා॥අපට අවශ්‍ය වන්නේ මානව හිමිකම්වල සහ මිනිසුන්ට බොහෝ වාසි ලබා දෙන අපේ පරිසරයට හානි වන සංවර්ධනයන් අපිට එපා॥

විරෝධතාවයන් පැවැත්වීම සඳහා ඔබගේ ආණ්ඩුවෙන් හෝ ප්‍රාදේශීය අධිකාරියෙන් අවසර ඉල්ලා අයදුම් කළ හැකිදැයි අවධානය කිරිමේදී එය ක්‍රමෝපායික විය යුතුයි. සමහර කාරණාවලදී ඔබගේ කණ්ඩායමේ අය අත්ඩංගුවට නොගැනීමෙන් ආරක්ෂා වීමට උපකාරි විය හැකිය.

විකල්පයන් තෝරා ගැනීම.

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් අනුගමනය කරනු ලබන සංවර්ධන කාණ්ඩයේ කණගාටුදායක දේවල් වලින් එකක් වන්නේ එය විසින් අපගේ ප්‍රජාවට හොඳ එක්ක ගොඩනැගිම සඳහා වැඩ සඳහා බලකරන වෙනුවට නරකව්‍යාපෘති සඳහා සටන් කිරිමට බල කර සිටිමය. අපට සැබෑ ලෙස උවමනා දේ කුමක්ද කියා යෝජනා කිරිමේදී ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව සමඟ සටන් කිරිම වැදගත් නොවේ වැදගත් පියවරක් වන්නේ සැබැවින්ම අපට ඕනෑ කරන සහ අවශ්‍ය කරන දේ ලබා ගැනිම උදෙසා සැම කෙනෙකුගේම **මානව හිමිකම්** ආරක්ෂා කිරීමයි.

මෙම මාර්ගෝපදේශයේ - 1 වන කොටසේදී අපි අයිතීන් මූලික සංවර්ධනය- අදහස් වන්නේ සියලුම සංවර්ධන කටයුතු පදනම් විය යුත්තේ මානව හිමිකම් ආරක්ෂා කිරීමට සහ ප්‍රවර්ධනය කිරිම ය. අවසානයේදි , අයිතින් මූලික සංවර්ධන උපක්‍රමය වන්නේ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවට සහ අනෙකුත් විශාල ආයතන විසින් අපට නිවැරදිදේ කුමක්ද කියා තිරණය කිරීම පිටුපා අපට ඇති අයිතිය කුමක්ද යන්න තීරණය කිරීමයි.

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව **ආරක්ෂණය** තුළ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව සඳහා අවශ්‍ය කෙරෙන හා එහි සේවා දායකයාට. ''තෝරා ගැනිමේ තක්සේරුව,'' පිළිබඳ අවබෝධය තිබිය යුතුය. මින් අදහස් කරන්නේ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව සහ එහි සේවාදායක ව්‍යාපෘතිය යෝජනා කර තිබෙන දේවල් හැරෙන්නට වෙනස් තෝරා ගැනිම් ගවේෂණය කිරිම අවැසිය. ඔවුන් නිතරම අවශ්‍යතාවයන් උල්ලංඝනය කරන අතර අනෙකුත් හැකියාවන් ගැන කල්පනාකාරිව නොබලන්නේය. එම නිසා අප විසින් වගවිය යුතු හෙයින් අල්ලා ගෙනසහභාගිත්වය සඳහා ඇති අයිතියේ ඔවුන්ට වගකීම පැවරිය යුතුය (51 පිටුව බලන්න7 කොටසන් ලෙස **ව්‍යාපෘති චක්‍රයේ** (107 පිටුව බලන්න) ආරම්භක අදියර තුළදි අපගේ අදහස් යෝජනා ඉදිරිපත් කළ යුතුයි.

එහේ නොවන විට ප්‍රදේශයක් තුළ අවතැන්වූ ජනතාව, විනාශවූ පරිසරය ව්‍යාපෘතිය තුළ කේන්ද්‍රය කර අයිතින් සහ පහසුවෙන් ප්‍රකෘති තත්වයට පත් කරනු ලබන අප විසින් අපගේ ප්‍රශ්න විසඳන සහ අපගේ අවශ්‍යතා සපුරා ලිමට ප්‍රජාව සතු බලය විකල්ප ව්‍යාපෘති ලෙස යොජනා කළ හැකිය.

විකල්ප සලකා බැලිම :-

- කුඩා සහ මධ්‍යම පරිමාණයේ ව්‍යාපෘති තුළ හොදින් ක්‍රියා කිරිම. (දේශිය බලශක්ති අවශ්‍යතා සපුරා ලීමට කුඩා වේල්ලවල්, විශාල වේල්ලවල් වලට වඩා කලාපය පුරාට බලශක්තිය තිබිම වැනි.)
- සාම්ප්‍රදායික ස්වරූපයේ ඉඩම් සහ සම්පත් කළමනාකරණය
- මිනිසුන්ගේ ජිවනෝපායන් සහ ජීවන තත්වයන් වැඩි දියුණු කිරිම
- අපද්‍රව්‍ය සහ දූෂය විම් අපහරණය සහ වැලැක්විම.
- අවතැන් වෙනවාට වඩා මිනිසුන්ට ඔවුන්ගේ ප්‍රජාව සමග ජිවත්වීම තහවුරු කිරීම.

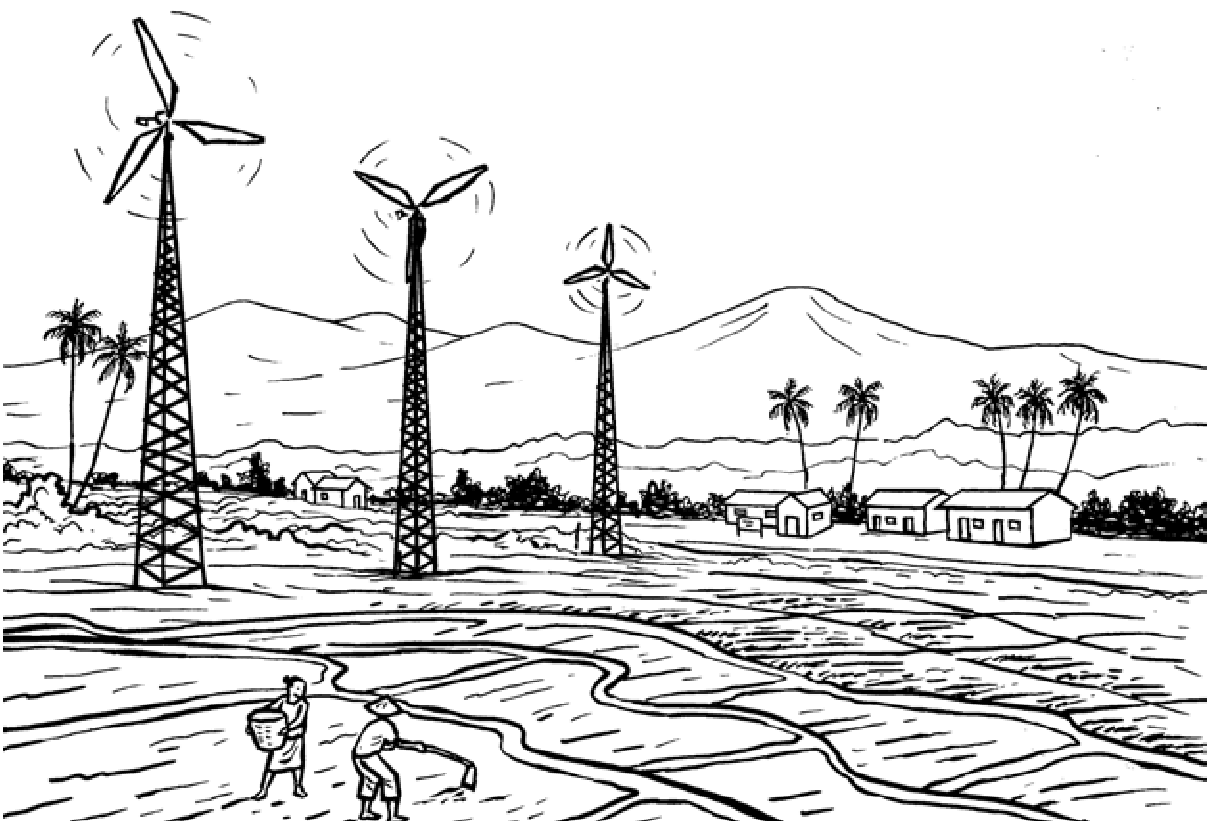

විනාශකාරී සංවර්ධනයට විකල්ප යෝජනා සඳහා ප්‍රජා උපාය මාර්ග

ඔබගේ ප්‍රජාව ජීවතවී අවශ්‍ය මාර්ග පිළිබඳ උදාහරණ විමසා බලා ප්‍රජාවගේ ප්‍රමුඛතාවයන් පදනම් කරගත් විකල්ප යෝජනාවලියක් නිර්මාණය කිරීම සඳහා එකට වැඩ කරන්න.

ඔබගේ ප්‍රජාව හෝ පළාත අතීයේ කැමැත්තක් දක්වන ලද දේවල් ඇතුලත් අධ්‍යයනය කර ලියවිල්ලක් සපයන්න ඔබ මෙම උදවුවෙන් මිනිසුන්ගේ අවශ්‍යතා ඉටුවන මෙන්ම ඉටු නොවන දේවල් ගැන සිතන්න.

තීරණ ගන්නන් සමග සංවාදයක් ආරම්භ කර ඔවුන් සිතන ආකාරයට මැදිහත් වීමට උත්සාහ කරන්න.

ඔබගේ යෝජිත විකල්පයන් පිළිබඳ අධ්‍යයනය කර අනුගමනය කළ හැකි විද්‍යාඥයෝ සහ විද්වතුන් සමග සන්ධානයක් ගොඩ නගන්න.

ඔබ අදහස් කරන සැබෑ ''සංවර්ධනය'' යනු කුමක්දැයි තීරණය කිරීමට වැඩමුළු පවත්වන්න. (ක්‍රියාකාරකම්, පිටු 2, 24 සහ 151 බලන්න) සමහර ප්‍රජාව විසින් මෙය කර තිබෙන අතර ඔවුන්ගේ අදහස් වර්ණවත් කර බිතුසිතුවම් බවට පත් කර සියලු දෙනාටම බලා ගැනීමට යොමු කෙරේ.

සමහරක් වේලාවට ප්‍රවර්ධනය කිරීමෙන් පවත්නා ව්‍යාපෘතිය සඳහා පාරක්, දුම්රිය මාර්ග යක්, හෝ ජල මාර්ගයක් වෙනුවෙන් නව මාර්ගයක් වැනි විකල්ප නිර්මාණ කළ හැකිය. වෙනත් වෙලාවක ඔබගේ විකල්පය ව්‍යාපෘතියට මුළුමනින්ම විරුද්ධ එකක් වීම සහ ගල් අඟුරු බලාගාරයක් නතර කිරීම වෙනුවට හුළං බලාගාරයක් පිහිටුවීම වැනි වෙනස් යෝජනා කිරීමය.

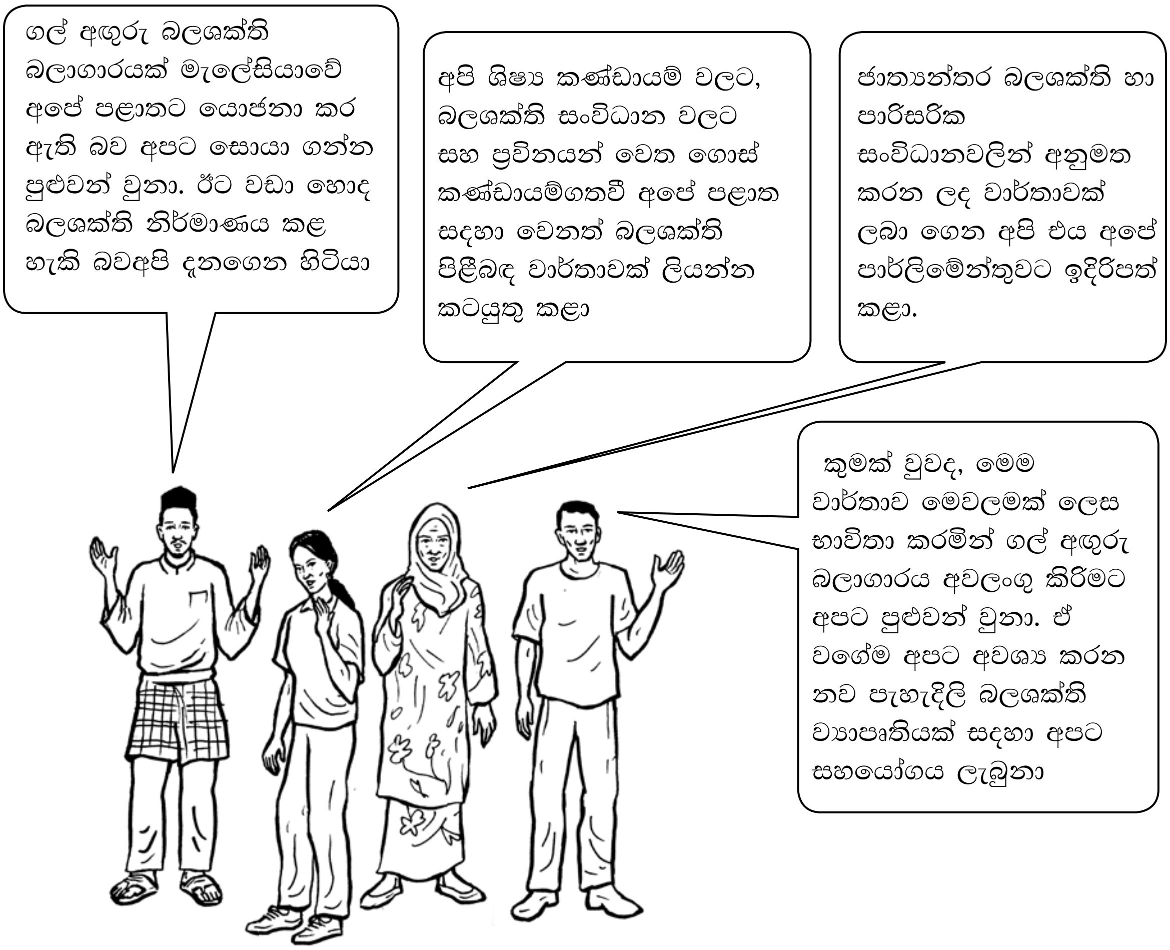

ක්‍රියාකරකම්

ප්‍රජාවේ අපේක්ෂාවන්

අරමුණ :- ප්‍රජාව මිනිසුන්ට ඔවුන්ට අවශ්‍ය අනාගත අපේක්ෂාවන් පිළිබඳ උපකාරි වන සාකච්ඡාවන් සදහා පහසුකම් සැලසීම

කාලය :- පැය 3

ද්‍රව්‍ය :- පිටු පෙරළිය හැකි සටහන් පොතක්, මාර්කර් පෑනක්, කොල, අලවනු ලබන ටේප්

මෙය සරල සහ හාස්‍ය මාර්ගයකින් ඔවුන්ගේ ප්‍රජාව අවශ්‍ය කරන ධනාත්මක ආකාරයේ වෙනසක් ගෙන ඒම ගැන කණ්ඩායමක මිනිසුන් අතරේ සාකච්ඡාවකට ලක් කරන්න.

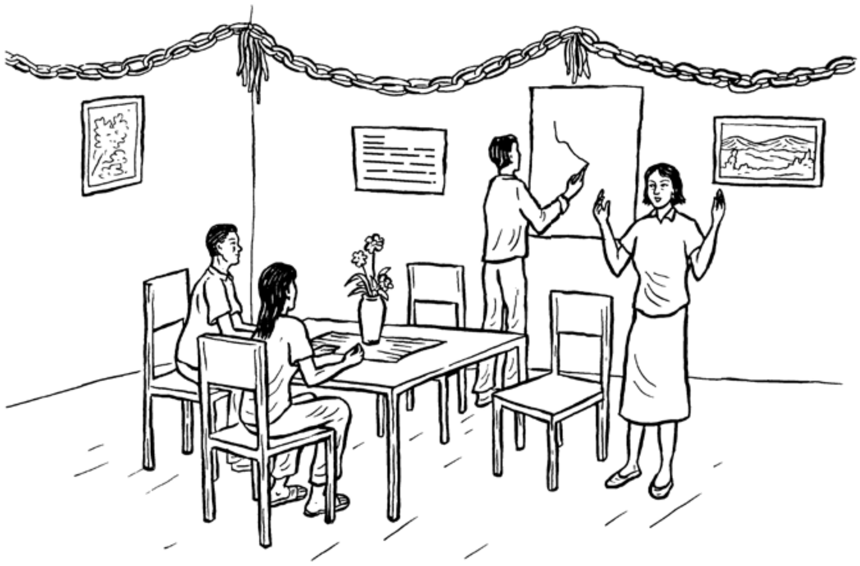

1. සිද්ධිය සැලසුම් කිරීම.

සැම දෙනාටම පහසුවෙන් කතා කිරීමට සහ බෙදා ගැනීමට හැකි ස්ථානයක රැස්වීම පැවැත්වීමට සැලසුම් කරන්න. සංවාදයට සහයෝගය දැක්වීමට ඔබගේ සැපයිම සහ අවකාශය හොදම භාවිතා කරන්නේ කෙසේද කියා අවධානය යොමු කරන්න. එසේ කළ හැකිනම් සැම කෙනෙක්ටම ලිවීමට සහ ඇඳීමට පැන් සහ ඇතිතරම් කොල ලබා දීමට සැලසුම් කරන්න

සාකච්ඡව සදහා ප්‍රශ්න හදුනා ගන්න. මෙම ප්‍රශ්න සැබැ ජීවිතේ ඕනෑකම් ගැන කතා කරනු ලබන සංවාදය පවත්වාගෙන යාමට උපකාරි විය යුතුය. සමහරක් ප්‍රශ්න ඔව් හෝ නැහැ යන පිළිතුර ගැනිම සදහා නොවිය යුතුය. ලැබෙන කාලය සහ ඔබගේ අරමුණු අනුව කණ්ඩායම විසින් ප්‍රශ්න ගණනාවක් වෙනුවට එක් ප්‍රශ්නයක් හෝ ගවේෂණය කිරිමේ යෙදේ

උදාහරණ :

- අපට ඕනෑආකාරයටම අපි ජිවත් වන්නේ කෙසේද?
- සැම කෙනකුගේ ජීවිතය වඩාත් යහපත් කිරීම සදහා අපගේ ප්‍රජාව තුළ ඇති වෙනස කුමක්ද?
- ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව එහි මුදල් වියදම් කළ යුත්තේ කෙසේද කියා සිටිමේදි අපි කියා සිටින්නේ කුමක්ද? අපගේ ප්‍රජාවට ඇතිකරන බලපැම් මොනවාද?

2. සංවර්ධනය සහ පිළිගැනීම

සහභාගී වන්නේ පිළිගෙන හැදින්වීමක් කරන්න, වැඩ සටහන කුමක් සඳහාද සහ බලාපොරොත්තු වන්නේ කුමක්ද යන්න පිළිබඳව සහභාගිවන්නන්ට කියන්න. සිදුවීමේදී ඉලක්කය සැලැස්ම හෝ නිමාව සමඟ නොපැමිණෙන බව ඔබ ඔවුන්ට කියන්න නමුත් ලොකු ප්‍රශ්න අසා සොයන්න හැකිතරම් ඉදිරියට ගෙනියන ආකාරය.

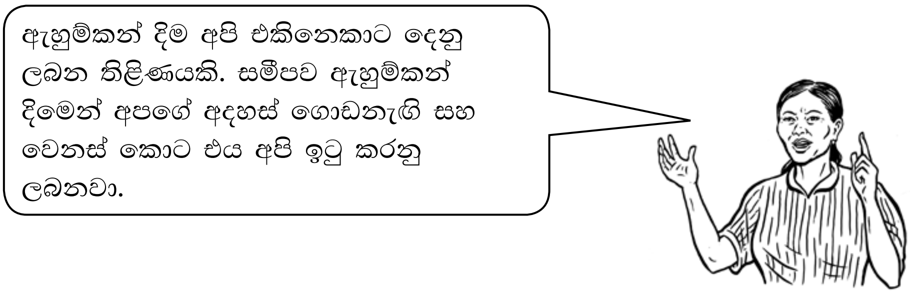

3. කුඩා කණ්ඩායම් සාකච්ඡා

කුඩා කණ්ඩායම් තුළ සිදුවීම පටන් ගනු ලබන්නේ සාකච්ඡා වට කිහිපයක් පැවැත්වීම තුළින් සෑම වටයක්ම විනාඩි 20ක් පමණ වන අතර ආරම්භ කරනුයේ ප්‍රශ්න සාකච්ඡා කිරීම තුළිනි. එකම ප්‍රශ්නය කණ්ඩායමේ සියලුම දෙනාට ලැබිය හැකි බැවින් සෑම කණ්ඩායමකයටම විවිධ පිළිතුරු තිබිය හැකිය. විනාඩි 20 කට පසුව සෑම කෙනෙක්ම වෙනත් කණ්ඩායමකටම වාරු විය යුතු අතර එක් අයකුට කණ්ඩායමේ රැදී සිට අලුත් කණඩායමට පිළිගැනිමට සිටිය යුතුය පසුගිය වටයේ කුමක් සිදු වුයේද යන්න එම පුද්ගලයා අවෙකුත් අයට පවසයි. ඇසිය හැකි ප්‍රශ්නවල මේවාද ඇතුළත් විය හැක :

- ඔබ දන්නා කරුණාවන්ත සහ ඥනවන්ත පුද්ගලයකු ගැන සිතන්න. ප්‍රජාවට කුමන ආකාරයේ සංවර්ධනයක් අවශ්‍ය ඇයි ඔහුට හෝ ඇයට උවමනා වන්නේද?
- අපගේ ළමයි වැඩුණු පසු ඔවුන් මෙසේ ජීවත්විමට අපි කැමතිද? එය සිදුවීම අපි කුමක් කළ යුතුද ?
- අප දැනටමත් නොකරනු ලැබු නමුත් මානව හිමිකම් උදෙසා වැඩකල යුතු මාර්ග සොයා බැලීම ?

4. වාර්තා සහ බෙදා ගැනීම්

කුඩා කණ්ඩායම් හෝ රවුම් ආකාරයට සිටින මිනිසුන්ට ඔවුන් කතා බහ කළඅදහස් බේදා ගන්න කියන්න. අකුරු හෝ චිත්‍ර මගින් සාකච්ඡාව කඩදාසියක අඳින්න. එක් අයෙකු සාකද්ඡාවේ අදහස් ගොනු කරන්න. ඒවා පාට - පාට මාකර් පැන්වලින් කොලයක ලියා ගැනිම තුළින් බොහෝ වාසි තිබේ.

වැඩි වන සියලුම සහභාගිවන් සෑම අයකුගේම දායකත්වය වාර්තා කර තබා ගැනිම තුළින් විශ්වාසය ගොඩ නැගේ.

- විවිධාකාර අදහස් එකට ගොනු කොට තොරතුරු ප්‍රදර්ශනය කිරීමට මිනිසුන්ට සෑම කෙනෙකුගේම අදහස් ගොඩ නඟා ගැනීමට උපකාරි වේ.

සාකච්ජවේ එකඟතාවයන් සහ රටාවන් සොයා ගැනිමට උත්සාහ කරන්න. මතුවු මූලික ප්‍රශ්න සහ තේමාවන් හදුනා ගැනීමට උත්සාහ කරන ලෙස සහභාගි වන්නන්ට කියන්න

5. පසු විපරම

මෙම එකතඳ වීම අවසාන වන්නේ සාකච්ඡා කරන ලද්දේ කුමන ප්‍රශ්නද සහ කණ්ඩායමට ඇතිවූ හැඟීම පදනම් කර ගෙනය. සාකච්ඡාව ඉදිරියටත් පැවැත්වීමට ඔබගේ අදහස් ප්‍රායෝගික කිරිම සහ තවත් සිදු විමක් සැලස්ම් කිරිමට ඔබ විසින් සැලැස්මක් සකස් කළ යුතුය. උත්සවයන් සිංදුවක් ශාරිරික අභාසයක් හෝ ආහාරයක් මගින් අවසන් කිරිමටද ඔබට යොදා හැකිය. වඩා වැදගත් වන දෙය වන්නේ වෙනස්කම් සඳහා එකට වැඩ කිරිම පවක්වා ගැනිමට ශක්තිමත් සහ ප්‍රබෝධයකින් යුතුව මිනිසුන් පිටවිමය.

සටහනඃමෙම ක්‍රියාව සකස් කර ගන්නා ලද්දේ වර්ල්ඩ්කැෆේ විසින් වර්ධනය කරන ලද ක්‍රමවේදය තුළින් වැඩිපුර තොරතුරු හෝ අතිරේක සම්පත් සඳහා බලන්න : http: //www.theworldcafe.com

ඔබේ ධෛර්ය තබා ගන්න!

යෝධ ව්‍යාපෘති නතර කිරීම සහ සංවර්ධනය පිළිවෙල තිරණවලට මැදිහත් වීම සඳහා ප්‍රජා ව්‍යාපාරවලට බොහේ විට දිගු කාලින, විවිධ කාලින අරගල කිරිමට සිදුවේ. අතර මගදී, සමහර විට අපට මහන්සියක් හෝ බලාපොරොත්තු කඩා වැටිමක් දැනේවි. අප ගැන දැඩි අවබොධයෙන් සිටිම සහ අතරතුර අපගේ ජයග්‍රහණයන් සැමරිම ඉතා වැදගත්වේ. අපගේ මානව හිමිකම් රැකගැනීම සඳහා වැඩ කිරිමේදී ප්‍රජාවට එය එක රැයකින් දිනා ගත නොහැකි වන අතර ඒ සඳහා දිගු කාලයක් ගතවේ. අරගලය පුරා අපගේ ධෛර්ය ශක්තිමත්ව පවත්වා ගැනීමට අප විසින් නිර්මාණාත්මකවීම තුළ කාලයක් ඇදගෙන යාම සඳහා ශක්තිමත්ව සිටිය හැකි බලවත් ව්‍යාපාරයක් ගොඩ නැගීමට අපට හැකියාව ලැබේ.

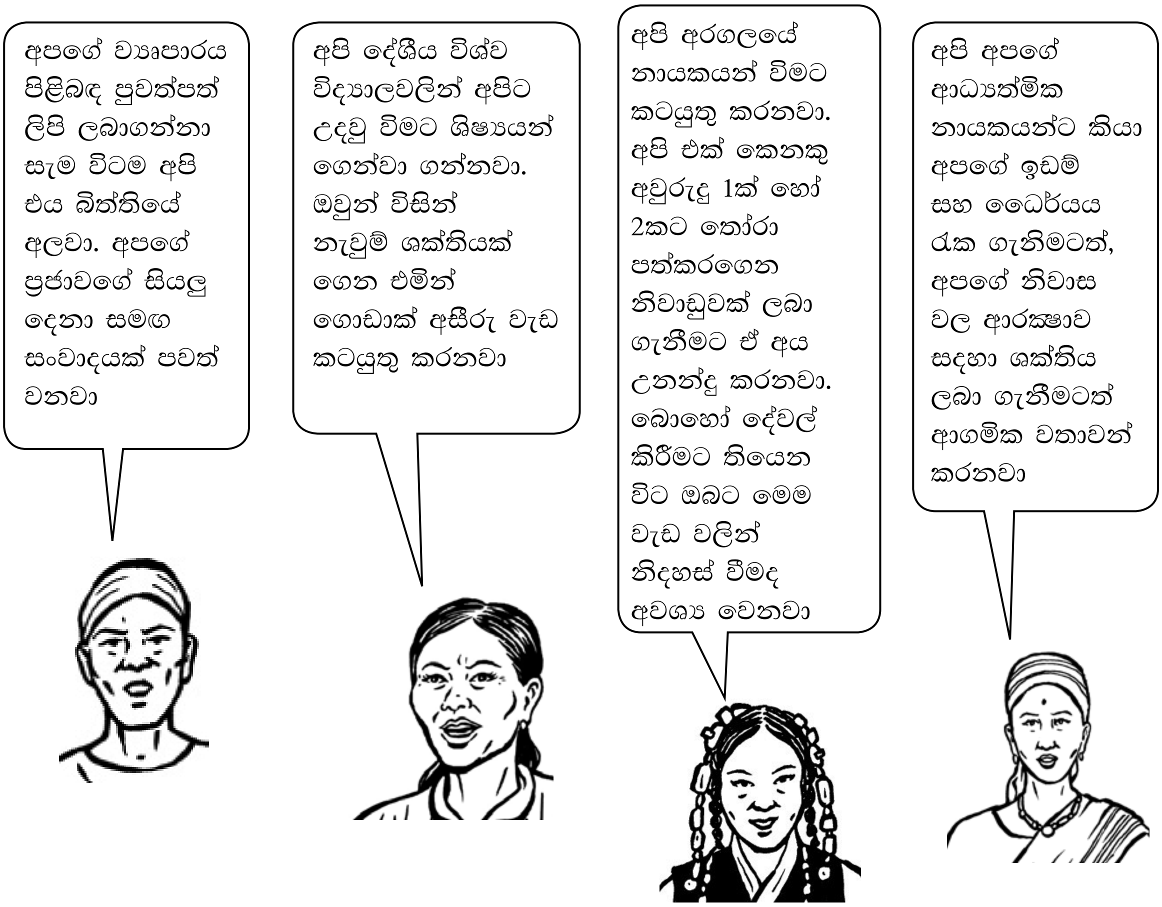

3.3 සමාප්තිය : විකල්ප සංවර්ධනයක් කරා

සැම දිනකම, ලොව පුරා සිටින ප්‍රජාව විසින් **මානව හිමිකම්** සහ අපගේ පොළව සඳහා ජයග්‍රහණය අත්පත් කරගනු ලැබේ. නිර්මාණශිලි ක්‍රියා භාවිතා කරමින්, වඩාත් හොද සංවර්ධනයක් එයින් මිනිසුන් උද්යෝගිමත් වේ. **ජනතා බලය** භාවිත කරමින් ,ප්‍රජාව සහ සමාජීය ව්‍යාපාර විසින් ආණ්ඩුවලට, ජාත්‍යන්තර බැංකුවලට සහ බැංකු වලට බලකරමින් වෙනස්කම් සිදු කරයි.

හානිකර සංවර්ධන ව්‍යාපෘතියන් නතර කිරීමට ගොඩක් වැඩ කිරිමට සිදු වේ. සැම පුද්ගලයකුටම ඔවුන්ගේ හෝ ඇගේ සම්පුර්ණ විභවයන් ජිවත් වීය හැකි ලෝකයක් නිර්මාණය කිරිමට සහ සංවර්ධන ක්‍රියාමාර්ග පරිනාමණය කිරිමට බොහෝ වැඩ කටයුතු කිරිමට සිදුවේ. අපි ශක්තිමත් ආණ්ඩුවක් වෙනුවෙන් පෙනී සිටින බවත් විශාල බැංකුවලට අභියෝග කරමින් සහ බහුජාතික සමාගම් සමඟ අරගල කරන බවත් එමගින් ඉල්ලා සිටී. එය නොතකාසිටිය නොහැකි තරම් බලවත් මෙන්ම අසීරුය. ඒ සඳහා වසර ගණනක් පුරා යන ප්‍රබල සන්නිවේදන කාර්යකි එහි පරාජයන් මෙන්ම ජයග්‍රහනයන්ද තිබේ.

නමුත් අපි එකට වැඩ කරන විට, අපිව සාමුහික නායකත්වයෙන් ගොඩනැගිය හැකිය. අපි අපේ අත්දැකීම් සහ පුහුණුව බෙදා ගත් විට, වෙනසක් සදහා ශක්තිමත් සහ පහසුවෙන් ප්‍රකෘති තත්වයට පත්විගොඩ අපිව නැගේවි. එකට වැඩ කරමින් **විනාශකාරි සංවර්ධන** ක්‍රියාමාර්ගයන්ට අභියේග කල විට ,කුඩා පුද්ගලික ක්‍රියා මාර්ග සහ විශාල සාමුහික ක්‍රියාමාර්ග මගින් අපේ ජිවිතයට මානව හිමිකම් ආරක්ෂාවේ. අයිතීන් වෙනුවෙන්, කුඩා සහ සමුහ වශයෙන් දේශිය මෙන්ම ජාතියන්තරව නැගී සිටි මින් අපි ලෝකය වෙනස් කරමු.

උපග්‍රන්ථ 1

ගැටපද විවරණය සහ තාක්‍ෂණික භාෂිත

වගවීම - යම් පුද්ගලයෙකු, ව්‍යාපාරයක් හෝ සංවිධානයක් විසින් තම ක්‍රියාකාරකම් පිළිබද වගවීම සම්බන්ධයෙන් පිළිගැනිම සහ ඒවා පිළිබද තොරතුරු ප්‍රසිද්ධියේ අනාවරණය කිරිමට තිබෙන බැඳීම.

වගවීමේ යාන්ත්‍රණය - ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ ව්‍යාපෘති හේතුකොටගෙන එකතු වන්නා වු ගැටලු පිළිබඳ සහ ආසියානු සංවර්ධන බැංකු ප්‍රතිපත්ත ඔවුන් විසින් පිළිපදින බවට ජනතාවට පැමිණිල්ල ඉදිරිපත් කල හැකි ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ පර්ෂදය.

වගවීම් - කෙනකුගේ කැපවීමට ගරු කිරීමට කෙනකුගේ ක්‍රියාවල තිබෙන වගකීම සහ කැපවීම

සුදුසු නිවාස - ජාත්‍යන්තර නීතිය තුළ, සුදුසු නිවාස යන්න නිර්වචනය කරනු ලබන්නේ සාමයෙන් සහ අභිමානයෙන් යුතුව ජිවත්විය හැකි ආරක්ෂාකාරී සුරක්ෂිත නිවසකට හිමිකම් කියා සිටීමට පුද්ගලයන්ට ඇති අයිතිය යනුවෙනි. සුදුසු තත්වයක් යනු නිවාස සංස්කෘතියට ගරු කරන යහපත් වට පිටාවක් තුළ පිහිටි මූලික සේවාවන් තුළට ඉඩකඩ සහ පුද්ගලිකත්වයට ප්‍රවේශයක් සපයන දරාගත හැකි ළඟා විය හැකි, සහ ආරක්‍ෂාකාරීත්වයක් ඇති නෛතිකව බුක්ති විදිය හැකි ආරක්‍ෂාව ඇති එකක් විය යුතු බවයි.

උපදේශන ක්‍රමෝපායන් - ප්‍රතිපත්තිවල, නීති හෝ සංස්ථාවල, බැංකුවල සහ ආණ්ඩුවේ ක්‍රියාවන් වෙනස් කිරිමට තීරණ ගන්නා අයට බලපැම් කිරිමේ ක්‍රියාමාර්ගය

කෘෂි රසායන - කාර්මික රසායනවලින් නිපදවූ පළිබෝධනාශක සහ පොහොර

මිත්‍ර සන්ධාන - ඔබ සමඟ පොදු සාධකයක් වෙනුවෙන් හෝ බෙදා ගන්නා අරමුණු වෙනුවෙන් වැඩ කිරිම සදහා සටන් කිරීමට සම්බන්ධ වන ජනතාව හෝ සංවිධාන.

විකල්පයන් - නිල **ප්‍රතිපත්ති** හෝ **සංවර්ධන** වැඩ සටහන්වලින් වෙනස් වු දේවල් කරනු ලබන ක්‍රියාමාර්ග

වාසි බෙදා හැරිමේ ගිවිසුම - ව්‍යාපෘතියක් මගින් ප්‍රජාවට වාසි සැලසෙන බව සුරක්ෂිත කරන බවට ප්‍රජාව සහ **ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නා** අතර ඇති වන ගිවිසුමක්

අගතිගාමී - යමක් පිළිබදව ශක්තිමත් අදහසක් තිබිම.

සිවිල් හා දේශපාලන අයිතින් - දේශපාලන තීරණ ගැනීමේදි මුළුමනින්ම සහභාගිවීමට සහ සෑම පුද්ගලයකුටම තිබෙන හැකියාව සුරකින **මානව හිමිකම්** වර්ගයක්.

සිවිල් නීතියට අවනත නොවීම් - අයුත්තියක් සඳහා අවධානය යොමු කිරිම යටතේ ජනතාව හිතාමතාම නීති කඩ කරමින් උද්සෝෂණයක් හෝ විරෝධතාවයක් දක්වන ආකාරයන් (බලපාන : සෘජු අවිහිංසාවාදි ක්‍රියා)

සිවිල් සමාජය - ඔවුන්ගේ ජිවිතවලට බලපාන තීරණය පාලනය කිරීම සඳහා ඔවුන්ගේ ක්‍රියාකාරිත්වය ප්‍රකාශ කරනු ලබන සමාන්‍ය ජනතාව, පවුල් සහ සංවිධානගත වු කණ්ඩායම්

බලයෙන් නම්මා ගැනීම - තර්ජනය, බිය වැද්දීම හෝ වෙනස් ආකාරයේ බලපෑමක් භාවිතා කරමින් ඔවුන්ගේ අනාගතයට එරෙහිව කටයුතු කිරිම සඳහා යමෙකුට කරනු ලබන බලහත්කාරය.

වන්දිය - කරන ලද යම් දෙයක් හෝ හානියක් හෝ වෙනත් පාඩුවක් සම්බන්ධයෙන් යමක් ලබාදීම.

පැමිණිලි භාරගැනීමේ නිලධාරි - රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන වලින් හෝ ප්‍රජාව විසින් ඉදිරිපත් කරනු ලබන පැමිණිලි බාර ගැනීම සදහා ආසියානු සංවර්ධන බැංකු වගවීමේ යාන්ත්‍රණයේ වැඩ කර පුද්ගලයා **පැමිණිලි භාර ගැනීමේ නිලධාරියාවිශේෂ ව්‍යාපෘති සැලසුම් සපයන්නා** සහ එකඟවීම් **සමාලෝචනය කිරිමේ මඩුල්ල** සමග සමීපව කටයුතු කරනු ලැබේ.

එකඟවීම් සමාලෝචන කිරිමේ මඩුල්ල - එකඟවීම් සමාලෝචනය කිරීමේ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ කාර්ය මණ්ඩල පිරිස, ඔවුන්ගේ කාර්යාලය එකඟවීම් සමාලෝචන මඩුල්ලේ කාර්යාලය යනුවෙන් හැඳින්වේ

පැමිණිලිකරු - පැමිණිල්ල හෝ දුක්ගැනවිල්ලක් ගොනු කරනු ලබන පුද්ගලයා

පැමිණිල්ල - විනාශයක් සිදුවී තිබෙන හේතුවේ ඔනැකම, මෙම ඕනැකම පිළිබද සැලකිල්ලක් මතු කිරිමේ ක්‍රියාවලිය (ගැනත් බලන්න : දුක්ගැනවිල්ල)ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව තුළ විධිමත් පැමිණිලි ලැබෙන කාර්යාලය, **පැමිණිලි භාරගැනිමේ නිලධාරියාය**

එකඟවීම් සමාලෝචනය - ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ ආධාර ලබන ව්‍යාපෘතිය මගින් **ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති** උල්ලංඝනයවී තිබේද නැද්ද යන්න පිළිබඳ සමාලෝචනය කිරීමේ විධිමක් ක්‍රියාවලිය

උපදේශකයා - ව්‍යාපෘති උපදෙස් හෝ සේවා ලබාදෙන තැනැත්තා. ආසියානු සංවර්ධන බැංකු ව්‍යාපෘති තුළදී, සමාගම් හෝ ආණ්ඩු විසින් බොහෝ විවිධ වැඩ කටයුතු කර ගැනිම සඳහා උපදේශක වරුන් කුලියට ගැනීමක් සිදු කෙරේ

උපදේශනය - ඔවුන්ගේ අදහස් හෝ ප්‍රතිචාර පිළිබඳ පුද්ගලයකු හෝ කණ්ඩායමක් විසින් විමසා සිටීමේ රැස්වීමක්. (බලන්න අර්ථාන්විත උපදේශනය)

දූෂණය - නීතිවිරෝධී ලෙස පුද්ගලිකව ලබා ගැනීම සඳහා බලය පාවිච්චි කිරීම.

රටේ හවුල් ක්‍රමෝපාය - රටේසංවර්ධන ප්‍රමුකබතා සහ දේශයේ තිබෙන ආසියානු සංවර්ධන බැංකු ආධාර ලබන සියලුම ව්‍යාපෘති හඳුනාගෙන ආණ්ඩුව සහ ආසියානු සංවර්ධන බැංකු නිලධාරි විසින් ලියනු ලබන සැලැස්ම.

විචාරාත්මක සිතියම - ක්‍රමවත් සහ අරමුණුවන් ස්වභාවයකින් යුක්තව තොරතුරු සහ අදහස් ඇගයීමේ තාර්තික සිතියම.

චාරිත්‍රානුකූල නීති - ආදිවාසි ජනතාව විසින් සාමාන්‍යයෙන් භාවිතා කෙරෙන සම්ප්‍රදායික නීති. චාරිත්‍රනුකූල නීති ලිඛිතව තිබීම හෝ නොතිබීම විය හැකිය. නමුත් එවා කුමක් කරනු ලැබුවාද සහ පිළිගනු ලැබුවේද යන්න මත පදනම් වුවකි. ජාතික නීති ක්‍රමය යටතේ චාරිත්‍රනුකූල නීති ගරු කිරිම හෝ නොකිරිම යි.

පසු විමසුම - ක්‍රියාව සහ අත්දැකීම පිළිඹවු කෙරෙන කෙටි කතාබහ.

ණයථ- මුදල් බැංකුවකින් හෝ මුදල් පොලියට ලබා දෙන පුද්ගලයෙකුගෙන් ණයට ගත් විට ඒ මුදල් ආපසු ගෙවිය යුතුය. මුදල් ආපසු ගෙවීමට ණය යනුවෙන් හැඳින්වේ. සාමාන්‍යයෙන්, ණය ලබා ගන්නා ලද මුදලට වඩා ගෙවීම සිදුවේ. (බලන්න : පොලිය) වැඩිපුර ගෙවන මුදල ණය මුදලේ කොටසකි

විනාශකාරි සංවර්ධනය - මිනිසුන්ට හා පරිසරයට හානි කරනු ලබන සංවර්ධනය

සංවර්ධනය - කාල - පරිච්ඡේදයක් පුරා යමක් ගොඩ නගමින් සහ නිර්මාණය වෙමින් පැවතිම. සංවර්ධනය යන වචනය පාරවල් හෝ වේල්ලවල් සැදීම (යටිතල සංවර්ධනය) මුදල් ඉපයීම(ආර්තීක සංවර්ධනයට), හැකි ව්‍යාපාරක ක්‍රියාකාරකම් ද්‍රව්‍යමය ව්‍යාපෘති විස්තර කිරීම සඳහා. හෝ අධ්‍යාපනය ප්‍රවර්ධනය කිරිම හෝ ස්ත්‍රි-පුරුෂ සමානතාවය වැනි ද්‍රව්‍යමය නොවන ක්‍රියාමාර්ග මගින් ධනාත්මක වෙනස්කම් සිදු කිරිම සදහා ද භාවිත කෙරේ.

සංවර්ධන යුක්තිය - දන්වන ලදකැමැත්ත සහ සහභාගිත්වය, සහ සියලුම වින්දිත පුද්ගලයන් සංවර්ධන ව්‍යාපෘතියෙන් වාසි ලබන සහ කිසිවකුට හානියක් හෝ දිළිදුභාවයට පත් කිරිමක් සිදු නොවන බව සුරක්ෂිත කෙරෙන ප්‍රතිඵලවල සාධාරණත්වය ඇතුළුව සංවර්ධන ක්‍රියාවලිය සිදු විමේදී ලැබෙන සාධාරණ සහ යුක්ති සහගත සැලකිල්ල.

අභිමානය - ප්‍රශංසනිය සහ ගෞවරවය ලැබීමට සුදුසුවීම

අවතැන් වීම - මිනිසුන්ට ඔවුන්ගේ ඉඩම්, නිවාස හෝ වෙනත් වත්කම් හෝ ජිවනෝපාය සහ සම්පත් ප්‍රවේශයන් අහිමිවීමේ ක්‍රියාවලිය. සංවර්ධන ව්‍යාපාති මගින් මිනිසුන්ට භෞතිකව. (ගැනත් බලන්න ථ භෞතික අවතැන් විම) හෝ ආර්ථික (බලන්න ථ ආර්ථික සංවර්ධනය) වශයෙන් අවතැන් විමට හේතු විය හැකිය.

වාද කරනු ලබන යෝජනාව - සාකච්ඡාවක් හරහා ප්‍රශ්නයකට විසදුමක් සොයා ගැනීම. (බලන්න : ප්‍රශ්න නිරාකරණය) ආසියානු සංවර්ධන බැංකු වගවීමේ යාන්ත්‍රණය මගින් ගැටුමක් ඇති වූ විට ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නන් සමඟ ගිවිසුම්වලට එළැඹීමට ප්‍රජාවට උපකාරී වන වාද කරනු ලබන යෝජනාව පවත්වනු ලැබේ.

අනාවරණය කිරීම - දන්නා යමක් ක්‍රියාත්මක කිරීමට හෝ තොරතුරු දැනගැරීමේ ප්‍රවේශයක් සැපයීම.

ආර්ථික, සමාජීය සහ සංස්කෘතික අයිතීන් - අධ්‍යාපනය, නිවාස, යහපත් ජීවන සහ සෞඛ්‍යයක් ලැබීමට ඇති අයිතිය වැනි මිනිසුන්ගේ ජීවනෝපායසහ ජීවන තත්වය බැඳුණු හා මානව හිමිකම්, ආර්ථික, සමාජීය සහ සංස්කෘතික අයිතිය ආර්ථික පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර ප්‍රඥප්තිය වැනි ජාත්‍යන්තර මානව හිමිකම් ගිවිසුම් මඟින්ද එමෙන්ම බොහෝ ජාතික නීති සහ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවන් තුළින් පිළිගෙන ආරක්ෂා කොට තිබේ.

ආර්ථික අවතැන්භාවය - සංවර්ධන ව්‍යාපෘති නිසා යමකුට ඔවුන්ගේ ජීවනෝපාය අහිමිවීම මිනිසුන් යැපෙන සම්පත්වලට හානි කිරීමෙන් සහ ඔවුන්ගේ ජිවනොපාය මුලයන් විනාශ කර දැමීම වැනි බොහෝ සංවර්ධන ව්‍යාපාති මගින් ආරථික අවතැන්භාවය ඇති කිරීමට හේතුවක් වේ.

ආර්ථික දියුණුව - කාලයක් මුළුල්ලේ භාණ්ඩ හා සේවා නිෂ්පාදනයේ අගය වැඩි දියුණු වීම බොහෝ සංවර්ධන සැලසුම් අනෙකුත් මානව අවශ්‍යතා ගැන සැලකිල්ලක් නොදක්වා ආර්ථික දියුණුව වර්ධනය කිරීම පමණක් පදනම් කරගනු ලැබේ.

හිමිකම - යමක් කිරීමට හෝ ලබා ගැනීමට තිබෙන අයිතිය.

පාරිසරික සහ සමාජ ආරක්ෂණ අංශය - **ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති** ව්‍යාපෘති මගින් අනුගමනය කිරීම සුරක්ෂිත කරනු ලබන ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ පිහිටි කාර්යාලය.

පාරිසරික හානිය- පරිසරයට සිදුකෙරෙන ඕනෑම විනාශකාරී වෙනසක් හෝ අවහිරතාවක්

පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරුව - යෝජිත ව්‍යාපාතිය තුළින් ධනාත්මක හෝ සෘණාත්මක වශයෙන් පරිසරයට සිදුවිය හැකි බලපෑම් සම්බන්ධයෙන් කරණු ලබන අධ්‍යයනය. ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ සියලුම ව්‍යාපෘති තුළින් පරිසරයට බලපෑම් ඇති කළ හැකි විභවයන් ගැන පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරුවක් මගින් අනිවාර්යයෙන්ම සම්පුර්ණ කළ යුතුය.

පාරිසරික කළමනාකරණ සැලැස්ම - ව්‍යාපෘතිය මගින් පරිසරයට ඇති කරන බලපැම් මඟ හැරීම, අවම කිරීම හෝ කර තියෙන්නේ කෙසේද? විග්‍රහ කෙරෙන **ව්‍යාපෘති සකස්කරන්නා** විසින් සම්පාදනය කරනු ලබන ලියවිල්ල. මෙම සැලැස්ම යටතේ බලපෑම් කලමනාකරණය කිරීම පළමු කොට අනිවාර්යයෙන්ම සම්පුර්ණ කළ යුතු පාරිසරිකබලපෑම් තක්සේරුවේ කොටසක් ලෙස හඳුනා ගැනේ.

ඇගයීම - ව්‍යාපෘතියේ සාර්ථක හෝ අසාර්ථකභාවය අධ්‍යයනය කිරිමේ ක්‍රියාවලිය

දොට්ට දැමීම - යමකු ඔවුන්ගේ නිවාස, ඉඩම් සහ සාමාන්‍ය ජීවනෝපායෙන් බලහත්කාරයෙන් ඉවත් කිරීම.

විධායන ඒජන්සි - ව්‍යාපෘතිය පවත්කාගෙන යනු ලබන ඒජන්සිය. ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ඒජන්සි හෝ ව්‍යාපෘතිය සකස් කරන්නා ලෙසද හඳුනා ගැනේ

කැනීම් කරනු ලබන කර්මාන්ත - තෙල් ලබා ගැනීමට හැරීම, පතල් සහ ගස් කැපීම. වැනි පොලොවෙන් ලබා ගන්නා සම්පත් ප්‍රධාන ව්‍යාපාර ලෙස පවත්වනු ලබන කර්මාන්ත.

දත්ත ගවේෂණ මෙහෙවර - මිනිසුන් කණ්ඩායමක් විසින් පවතින තත්වයන් පිළිබඳ අධ්‍යයනය කිරීම හෝ ගවේෂණය කිරීම සඳහා නිලවශයෙන් බැලීමට යාම. උදාහරනයක් වශයෙන් ආසියානු සංවර්ධන බැංකු උපදේශකවරු ව්‍යාපෘතියෙන් අහිමිවිය හැකි බලපෑම් පිළිබඳ අවධානය කිරීමට යෝජිත ව්‍යාපෘති වැඩ බිමට යාම.

මුල්‍ය කරණය - යම් දෙයකට හෝ යමෙකුට මුදල් ලබාදීම. ආණ්ඩුව සහ සමාගම් වලට ණය ලබා දීම හෝ සමාගම් තුල මුදල් ආයෝජනය කිරීම වැනි ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව සංවර්ධන ව්‍යාපෘති මගින් මුල්‍ය පහසුකම් ලබා දීම සිදුකෙරේ.

බලහත්කාරයෙන් අවතැන් කිරීම - මිනිසුන්ට ඔවුන්ගේ කැමැත්ත තොරව ඔවුන්ගේ නිවාසවලින් ඉවත් වීම හෝ ඔවුන්ගේ ඉඩම් හෝ ජීවනෝපාය අහිමිවීම.

නිදහස්, කලින් සහ දන්වන ලද කැමැත්ත - ව්‍යාපෘතිය (දන්වන ලද) පිළිබඳ ප්‍රමාණවත් සහ නිවැරදි තොරතුරු මත පදනම් වු සහ ව්‍යාපෘතිය පිළිබඳ තීරණ ගැනීමට (කලින්) පෙර තර්ජනයට, බලපෑමක් හෝ වදවීමක් (නිදහස්) නොකර ව්‍යාපෘතියකට කැමැත්ත හෝ ප්‍රකාශිත ගිවිසුම

ස්ත්‍රී-පුරුෂ සමානතා සැලැස්ම - කන්තාවන්ගෙන් මුළුමනින්ම උපදෙස් පැතීම සිදු කිරීම සහ ව්‍යාපෘති සැලැස්ම තුළට ඇතුළත් කර තිබීම කෙසේ සිදු කර තිබෙන්නේ ද යන වග විස්තර කරමින් ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවව්‍යාපෘති සකස් කරන්නා විසින් නිර්මාණය කරණු ලබන සැලැස්ම.

දුක් ගැනවිල්ල - ක්‍රමානුකුල පැමිණිල්ලක්

දුක් ගැනවිලි යාන්ත්‍රණය - ප්‍රජාවට දුක් ගැනවිලි ඉදිරිපත් කිසෑමට තිබෙන පර්ෂදයන් හෝ ක්‍රියාවලිය හෝ ප්‍රශ්නවලට විසඳුම් හෝ හානිවලට පිළියම් බලාපොරොත්තු වෙන් ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නාට හෝ ස්වාදීන පාර්ශවයනට කරනු ලබන පැමිණිල්ල.

දෙමුහුන් බීජ - සුවිශේෂි ලක්ෂණ තිබෙන විශේෂ පැලයක් උපද්දවන ඇට වන අතර එය කන්නයක් පාසා ගොවීන්ට මිලදී ගැනීමට සිදුවේ.

මානව හිමිකම් - ඔවුන්ගේ ජාතිය, ලිංගිකත්වය. ආගම,හෝ වෙනත් තත්වයන් නොසලකා සියලුම මානවයන්ට අයිතිවෙන මුලික හිමිකම් . සෑම මානවයකුම නිදහස්ව සහ සමාන අභිමානයකින් සහ අයිතින් භුක්ති විඳිමින් ජිවත්වීමට ඉපිද ඇත. ජිවත්වීමේ අයිතිය, නිදස්ව, සහ ආරක්ෂිතව ජීවත් වීම, අදහස් ප්‍රකාශනයේ අයිතිය, විවාහවී පවුලත් ලෙස ජිවත්වීම යනාදියද මානව හිමිකම් වේ.

සාමුහික මානව හිමිකම් - සාමුහික අයිතීන් යටතේ මිනිසුන් කණ්ඩායමකගේ අයිතීන් තහවුරු කෙරේ. උදාහරණයක් වශයෙන් දේපලව අරුමකම් කිමස්වයංතිරණ ආදිය ආදිවාසි ජනතාවට, කණ්ඩායම් හැටියට ගැනිමට තිබෙන අයිතිය.

පුද්ගලික මානව හිමිකම් - පුද්ගල අයිතින් මගින් තනි පුද්ගලයකුගේ අයිතිය තහවුරු කෙරේ. උදාහරණයක් වශයෙන් එක් විශේෂීත ළමයෙක්

මානව හිමිකම් අපහරණය - යමෙකු ඔවුන්ගේ මානව හිමිකම් භුක්ති විදීම වලක්වමින් කරනු ලබන උල්ලංඝනයන් සහ හානිය.

මානව හිමිකම් නීතිය - මානව හිමිකම් සුරකිනු ලබන ජාතික, කලාපීය සහ ජාත්‍යන්තර නීති. ආර්ථික සමාජීය සහ සංස්කෘතින අයිතිය සඳහා වන ජාත්‍යන්තර ප්‍රඥප්තිය සහ සිවිල් සහ දේශපාලන අයිතිය සඳහා වන අන්තර් ජාතික ප්‍රඥප්තිය වැනි ජාත්‍යන්තර ගිවිසුම් සහ ප්‍රඥප්ති ඇතුළු මානව හිමිකම්.

බලපෑම - බලසම්පන්න සහ හරවත් බලපෑමක් හෝ බලපෑම

ක්‍රියාත්මක කිරිමේ ඒජන්සිය - ව්‍යාපෘතියක් පවත්වාගෙන යන ඒජන්සිය.විධායක ඒජන්සිය හෝ ව්‍යාපෘතිය සකස් කරන්නා ලෙසින්ද හැඳින්වේ.

දිළිදු බවට පත්විම - ඔවුන් සතු යමක් ලබා ගැනීම හෝ විනාශ කිරීමෙන් ජනතාව දිළිදුකමට පත්වන්නා වූ හේතු සාධකය

ආපදාවන් පිළිසකර කිරීමේ වැඩ සටහන - අවතැන් වීමෙන් පසු ඔවුන්ගේ ජිවනෝපාය නැවත සකස් කර ගැනීමට මිනිසුන්ට උදවු වන නැවතපදිංචි කිරීමේ සැලැස්මේ කොටස

ආදිවාසි ජනතාව - ආදිවාසි ජනතාව සම්බන්ධයෙන් විශ්විය වශයෙන් පිළිගත් නිර්වචනයක් නොමැත. ආදිවාසි ජනතාව බවට ඔවුහු විසින් යොමු කෙරන, සම්ප්‍රදායික හා පරම්පරාගතව ලැබුණු ඉඩම් භුක්ති විදින, හෝ අද්විතිය සංස්කෘතියක් සහ භාෂාවන් බෙදා ගන්නා යනාදී බොහෝ නිර්වචන තිබෙන සම්පත් මූලයන්. ඓතිහාසිකව,රාජ්‍යවිසින් ආදිවාසි මිනිස්සු කොන්කර දැමීම තුළින් රටේ ප්‍රධාන වැදගත් සංස්කෘතියේ සමාජිකයන් හා සැසඳිමේදි වෙනස් කොට සැලකිමට සහ දිළිදුභාවයට පත් වීම වර්ධනය වීමට මුහුණදි ඇත.

ආදිවාසි ජනතා සැලැස්ම - ආදිවාසි ජනතාවට සිදුවන ව්‍යාපෘති බලපෑම් අගැන කථා කිරිම සඳහා ආසියානු සංවර්ධන බැංකු මුල්‍යාධාර සපයන ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නෙකු විසින් සකස් කරනු ලබන සැලැස්ම

යටිතල - පාරවල්. වාරි මාර්ග ක්‍රම හෝ ගොඩනැගිලි වැනි ඉදි කරනුලබන දෙයක්

ආරම්භක දිළිදු බව සහ සමාජීය තක්සේරුව - ව්‍යාපෘතියක් ආරම්භ කළ විට ව්‍යාපෘති ප්‍රදේශය තුළ සිටින සියලුම මිනිසුන්ට එය බලපානු ලබන්නේ කෙසේද යන්න අවබෝධ කර ගැනිම සඳහා ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නා සහ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් කරනු ලබන ප්‍රථම අධ්‍යයනයයි.

ලාභය - මුදල් ණයට ලබා දීම තුළින් බැංකුවෙන් හෝ වෙනත් මුදල් ණයට ලබා දෙන්නෙකුට ලැබෙන මුදල, ඔබ විසින් ණය මුදලක් ගන් විට, ඔබ කොපමණ කාලයකට සහ කොපමණ ප්‍රමාණයක් ණයට ගත්තේද යන්න පදනම් කරගෙන ඔබ විසින් නිතරම ණය මුදල ආපසු ගෙවිය යුත්තේ කිසියම් අමතර මුදල් ප්‍රමාණයක් ද සමඟය. මෙම අමතර මුදල් ප්‍රමාණය ''පොලිය'' කියා හැදින්වේ.

බලහත්කාරයෙන් නැවත පදිංචි කිරීම - ඔවුන්ට ඉවත් වීමට අවශා දැයි ගැන කැමැත්ත හෝ ඔවුන්ට තෝරා ගැනිමත් කිරීම සඳහා ඔවුන්ගෙන් විමසීමක් නොකරනව නිවසකට හෝ ස්ථානයකට මිනිසුන් පිටත්ව යාම. (බලන්න, නැවත පදිංචි කිරීම)

මහා පරිමාණය - බෝහෝ මිනිසුන් හෝ දේවල් සම්බන්ධව, හෝ විශාල ප්‍රදේශයක් ආවර්නය කිරීම. ඔවුන් විසින් ඉඩම් සහ සම්පත් බොහෝමයක් භාවිත කරන නිසා බොහෝ සංවර්ධන ව්‍යාපෘති මහා පරිමාණ ඒවා වේ.

අර්ථවත් උපදේශනය - කාලානුරූපව සියලු වින්දිත පුද්ගලයන්ගේ සම්පූර්ණ සහ ක්‍රියාශිලි සහභාගිත්වය සහතික කෙරෙන කොස් කරන ලද සහ අවදානම් කණ්ඩායම් වල අවශ්‍යතා කෙරෙහි අවධානය ඇතුළුව, අවබෝධනාත්මකව, තර්ජනයෙන් හෝ බලයෙන් නම්මා ගැනිමෙන් තොර ක්‍රියාමාරගයක් තුළින් තොරතුරු යොදා ගැනිම පැවැත්විය යුතු ආකාරය සහ උපදේශන ක්‍රියා වලියේ උපක්‍රමය සඳහා ආසියානු සංවර්ධන බැංකු සහ ජාත්‍යන්තර ඒජන්සි විසින් භාවිතා කරණ නිල යෙදුමක්

යෝධ ව්‍යාපෘති - වේල්ලවල්, පතල්,හෝ බලාගාර වැනි සුවිශාල යටිතල ව්‍යාපෘති

අධීක්ෂකයා - යම් දෙයක් කාලයක් පුරා සම්පව බලයන් පවත්වා ගැනිම

රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන - ආණ්ඩුවෙන් පිට කටයුතු කරන සංවිධාන. රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන විසින් නිතරම සමාජ සේවා සැපයිම, මානව හිමිකම් අධික්ෂණය හෝ පරිසරය සුරැකිම සිදුකෙරේ.

රාජ්‍ය නොවන ක්‍රියාධරයන් - මානව හිමිකම් නීති වලට ගරු කරන සමාගම්, රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන. සහ අනෙකුත් පුද්ගලික ඒජන්සි සහ කණ්ඩායම්. (බලන්න ථරාජ්‍ය ක්‍රියාධරයන්)

අවිහිංසාවාදි ඍජු ක්‍රියාව - අවිහිංසාවාදි උද්ඝෝෂණ කිරිමේ ස්වරූපයක් හෝ පවතින ප්‍රශ්නයක් අනාවරණය කිරිමට අපේක්ෂා කරන මිනිසුන්, කණ්ඩායමක් විසින් ගනු ලබන ක්‍රියාවකින් යුත්ත විරෝධයකි. (බලන්න : සිවිල් නිති වලට අවනත නොවිමේ ක්‍රියාකාරකම්වල නියැලිම)

ජනතා බලය - මිනිසුන් කණ්ඩායමක් ඔවුන් විසින් සංවිධානය වි එකට ක්‍රියාත්මක වි කළ හැකි සාමුහික බලය. මනා ලෙස සංවිධානය වු මිනිසුන් කණ්ඩායමකට මහ බලයක් ගොඩ නැගිය හැකි අතර එය සමාජිකයන් විසින් තනි තනිව කටයුතු කිරිමට වඩා බලවත් බලපෑමකි.

භෞතික අවතැන්විම තනි තනිව - යමකුට ඔහුගේ ඉඩමෙන් හෝ නිවහනින් බලහත් කාරයෙන් ඉවත් වු පසු එවුන් එය හඳුන්වන්නේ නිවාස යනුවෙනි. සමාගම් හෝ ආණ්ඩු විසින් පාරවල්, පතල්, වේල්ලවල් හෝ වෙනත් ව්‍යාපෘති ගොඩ නැගිමට මිනිසුන් ජිවත් වු ඉඩම් ලබා ගැනිමෙදි සිදුවන බොහෝ සංවර්ධන ව්‍යාපෘති තුළින් මිනිසුන් භෞතිකව අවතැන් වීම සිදු කෙරේ.

මැදිහත් විමේ මොහෙත - ව්‍යාපෘතියක හෝ ක්‍රියාත්මක කිරිමේ ක්‍රියාවලියකදි හෝ වෙනස් කිරිමට තල්ලු කිරිම සඳහා මැදිහත් විමට මිනිසුන්ට තිබෙන අවස්ථාව. (උදාහරනයක් වශයෙන් ව්‍යාපෘතියේ සාධකයන් වෙනස් කිරිමට ආසියානු සංවර්ධන බැංකු ව්‍යාපෘති චිත්‍රය තුළ විවිධ මැදිහත්විම ඇත.

ප්‍රතිපත්ති - ආණ්ඩු හෝ ආසියානු සංවර්ධන බැංකු පනත් වැනි සංවිධානයේ ක්‍රියාත්මක කරන මාර්ගෝපදේශ සඳහා නිල වශයෙන් පිළිගත් නීති.

ජනප්‍රිය අධ්‍යාපනය - අධ්‍යාපනයේ අරමුණු වන්නේ මානසික පිඩනයෙන් නිදහස්විම සහ සැම කෙනකුටම දැනුමක් සහ අත්දැකිමක් බෙදාගැනීමට ඇකි අයිතිය පදනම් කරගෙන ඉගැන්වීමේ සහ ඉගෙන ගැනීමේ ස්වාභාවයයි.

ප්‍රශ්න නිරාකරණය හෝ යෝජනා විවාද කිරිම - වින්දිත ප්‍රජාව සහ ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නා අතර සංවාදයක් තුළින් පැමිණිල්ලක් සම්බන්ධයෙන් යොජනාවක් සෙවීමට වගවිමේ යාත්‍රණයේ කොටසකි.

ව්‍යාපෘති පරිපාලන සිහිවීම් සටහන - වැඩසටහන වියදම, කවුරුන් හරි කුලියට ගැනීම ආදිය ඇතුළත් ව්‍යාපෘතියක් ක්‍රියාත්මක කිරීමට අවශ්‍ය කෙරෙන සියලුම කරුණු වලින් සමන්විත කටු සටහන් වැනි ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව සහ ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නා විසින් පිළියෙල කරනු ලද ලිඛිත ලියවිල්ල

ව්‍යාපෘති චක්‍රය - ආරම්භයේ සිට අවසානය දක්වා ව්‍යාපෘති සකස් කළ යුතු විවිධ අදියර

ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නා - ව්‍යාපෘතියක් පවත්වාගෙන යන ඒජන්සිය හෝ සමාගම. ඒ වගේම ක්‍රියාත්මක කිරිමේ ඒජන්සිය හෝ විධායක ඒජන්සිය වශයෙන්ද හැඳින්වේ.

ව්‍යාපෘති තොරතුරු ලියවිල්ල හෝ ව්‍යාපාති ආකෘතිය - මෙය ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් ව්‍යාපෘතියක් විස්තර කෙරෙන ලියවිල්ලකි

ව්‍යාපෘතියක් පිළියෙල කිරිමේ අවස්ථාව - ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය විසින් ව්‍යාපෘතියක් අනුමත කිරීමටකැමැත්ත ප්‍රකාශ කිරීමට පෙර ආසියානු සංවර්ධන බැංකු ව්‍යාපෘති චක්‍රයේ මෙම කාලය තුළ බැංකු ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නා සහ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් ව්‍යෘපෘතියකට විකල්ප තක්සේරු, ව්‍යාපෘතිය සැලසුම් කිරිම, දේශීය ප්‍රජාව සමඟ වැදගත් වන උපදේශනයක යෙදීම, ව්‍යාපෘති බලපෑම් විශ්ලේශනය කිරීම, සහ ව්‍යාපෘතිය අනුමත වීමට පෙර හෝ අනිවාර්යයෙන් කළ යුතු අනෙකුත් සියලුම අවශ්‍යතාවයන් (පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරුව) සම්පූර්ණ කිරීම අපේක්ෂා කෙරේ.

ව්‍යාපෘති ප්‍රාරම්භක තාක්ෂණික ආධාර - ආණ්ඩුවලට ආසියානු සංවර්ධන බැංකු ව්‍යාපෘති හැකිතරම් හඳුනා ගැනීමට ඔවුන් උනන්දු කරමින් ආසියානු සංවර්ධන බැංකු විසින් ලබා දෙන ආධෘරයන් හෝ ණය මුදල් (ව්‍යාපෘති ප්‍රාරම්භක ආධාරය කාලය තුළදී). ආසියානු සංවර්ධන බැංකු අරමුදල වෙත යෝජිත විශේෂිත ව්‍යාපෘතියක් ඇත

ආණ්ඩුව හෝ උපදේශකයා විසින් ආරම්භක දිළිදු බව සහ සමාජ තක්සේරුව හෝ **ආරක්ෂණ තක්සේරුවක්** පවත්වාගෙන යා යුතුය.

ව්‍යාපෘති යෝජනාව - ව්‍යෘපෘතියක් අනුමත කරගෙන ආධාර ලබා ගැනීම සඳහා ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නා විසින් ආණ්ඩුවට සහ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවට ගෙනෙන ව්‍යාපෘතියක් ගොඩනැගිමේ යෝජනාව.

ව්‍යාපෘතියේ අඩුපාඩුකම් නිරීක්ෂනණය - ව්‍යාපාතියක තිබිය හැකි මට්ටම සහ බලපෑම් පිළිබඳ වර්ගීකරණය කිරීමට ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් භාවිතා කරනු ලබන ක්‍රමයක්. ව්‍යාපෘති බලපෑම් වර්ගීකරණය කියාද සඳහන්වේ.

පුනුරුත්ථාපනය - යමකුගේ හෝ යම්දෙයක තත්වය වැඩි දියුණු කිරිම හෝ අවම වශයෙන් සාමාන්‍ය තත්වයට, සෞඛ්‍ය සම්පන්න තත්වයට ආපසු ගෙන ඒම.

අලුත් තැනකට යාම - මිනිසුන් ජිවත් වූ ස්ථානයෙන් ඉවත්ව වෙනත් තැනකට යෑම.

පිළියම - ඔවුන්ගේ අසන ප්‍රශ්න විසදා ගැනීම සහ ව්‍යාපාර පවත්වාගෙන යාම හෝ ආණ්ඩුවෙන් ඔවුන් විසින් කරන ලද හානිය සඳහා වගවීම යටතේ දුක්ගැනවිලි යාන්ත්‍රණයට හෝ උසාවියට ගොස් අභියාචනයක් කිරීමට මිනිසුන්ට තිබෙන අයිතිය.

පිළියම් ක්‍රියා - හානිය හෝ ව්‍යාපෘතියේ සෘණාත්මක බලපෑම් අවම කිරීම සදහා ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන පිළියම.

සභාපතිවරයාගේ නිර්දේශ සහ වාර්තාව - ව්‍යාපෘතියේ අධීක්ෂණ මණ්ඩලයට අනුබද්ධ කළ යුතු බවට ආසියානු සංවර්ධන බැංකු සහයෝගයෙන් නිර්දේශද ඇළුව ව්‍යාපෘතිය එහි අරමුණු වියදීම සහ වැඩ පිළිවෙල විස්තර කෙරෙන ආසියානු සංවර්ධන බැංකු මූල්‍යාධාර ලබා ගැනීම සඳහා ව්‍යාපෘති යෝජනාවන් සම්බන්ධයෙන් අංග සම්පූර්ණ වාර්තාවක් සකස් කරනු ලබන්නේ ආසියානු සංවර්ධන බැංකු කාර්ය මණ්ඩලය සහ අවසාන නිර්දේශය පිළිබඳ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ සභාපතිවරයාගෙන් උපදෙස් ලබා ගනු ලබන ජ්‍යෙෂ්ඨ කළමනාකරුවන් විසිනි.

නැවත පදිංචි කිරීම - සමාන්‍යයෙන් ඔවුන්ගේ පාලනයකින් එහා ගිය හේතූන් මත මිනිසුන් නව නිවාසයකට හෝ තැනකට යාම. බොහෝ විට මිනිසුන් නැවත පදිංචිවීම සිදු වන්නේ අනෙකුත් සංවර්ධන ව්‍යාපෘති මගින් ඔවුන්ගේ පැරණි නිවාස ලබා ගැනීමහෝ විනාශ කිරීම නිසාය. බොහෝ නැවත පදිංචි කිරීමේ සිද්ධීන් වලදී, නව නිවාසය නැවත පදිංචි වූ මිනිසුන්ගේ සංස්කෘතියට හෝ අවශ්‍යතාවයට යෝග්‍ය නොවේ.

නැවත පදිංචි කිරීමේ සැලැස්ම - ව්‍යාපෘතියක් මගින් මිනිසුන් අවතැන් කිරීම, අලුත් තැනකට යාම සහ නැවත පදිංචි කිරීමට බල කිරීම අවශ්‍ය වන්නේනම් ඒ සම්බන්ධයෙන් ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව සහ ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නා විසින් සකස් කරනු ලබන සැලැස්ම.

ප්‍රකෘති තත්වයට නැවත පත්වීම - තුවාලයකින් නැවත සුවපත්වීමේ සහ වෙනසක් සුදුසු සේ සකස් කර ගැනීමට තිබෙන හැකියාව, සහ ඔවුන්ගේ අවශ්‍යතාවයට මුහුණ දීමට සහ ඔවුන්ගේ ප්‍රශ්න විසදාග ැනීමට ප්‍රජාව සතු බලය.

ආරක්ෂණ තක්සේරුව - පරිසරයට බලහත්කාරයෙන් නැවත පදිංචි කිරීමටසහ ආදිවාසි ජනතාව ගැන ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති සම්බන්ධයෙන් ව්‍යාපෘතියක් තුළ තිබිය හැකි බලපෑම් හදුනා ගැනීමට ව්‍යාපාතියේ අඩුපාඩුකම් නිරික්ෂණය කරන අවස්ථාව තුලදී ආසියානු සංවර්ධන බැංකු කාර්ය මණ්ඩලය හෝ උපදේශකවරුන් විසින් ලියනු ලබන වාර්තාව.

ආරක්ෂණ හෝ ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති - අනෙකුත් නීති, රෙගුලාසි හෝ ප්‍රතිපත්ති වගින් හානිදායක බලපෑම් අවම කරන හෝ වැලැක්වීමට අදහස් කෙරෙන නීති රෙගුලාසි හෝ ප්‍රතිපත්ති.

ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති ප්‍රකාශනය - ආසියානු සංංවර්ධන බැංකු ආරක්ෂණයන් විසින් කෙරෙන නිළ ලියවිල්ල පරිසරය, බලහත්කාරයෙන් නැවත පදිංචි කිරීම සහ ආදිවාසි ජනතාව පිළිබඳ ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති තුනක් විසිතර කෙරේ.

අඩුපාඩු බැලීම - ව්‍යාපෘතියක් විමර්ශනය කොට එහි තිබෙන බලපෑම් මොනවාද යන්න නිවැරදිව තහවුරු කර ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය. ආසියාානු සංවර්ධන ව්‍යාපෘති වල තිබෙන ජනතාවට සහ පරිසරයට සිදුවන බලපෑම් වැනි හේතු සාධකයන් නිවැරදිව තහවුරු කිරීම සිදු කෙරේ.

ස්වයං - නිර්ණය - ඔවුන්ට බලපාන තීරණ පාලනය කිරීම සඳහා සියලුම මිනිසුන්ට තිබෙන අයිතිය සහ හැකියාව.

කොටස් කරුවා - සමාගමට ගෙවීමක් කොට සමාගමක හෝ ව්‍යාපාරයක කොටස්වල අයිතිකාරයා වන පුද්ගලයා

ස්වෛරීභාවය - ස්වාධීන අධිකාරි බලයක් තීරණය සහිත තීරණ වලට එළඹීමට හැකියාව.

විශේෂ ව්‍යාපෘති පහසුකම් සලසන්නා - ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ ව්‍යාපෘතියක් හේතුවෙන් වින්දිත භාවයට පත් මිනිසුන්ගෙන් පැමිණිල්ලක් ලැබුණු පසු ප්‍රශ්නය විසදීම හෝ විවාධාත්මක යෝජනා පැවැත්වීම ආසියානු සංවර්ධන බැංකු වගවීමේ යාත්‍රණයේ කොටසකි. විශේෂ ව්‍යාපෘති පහසුකම් සලසන්නාගේ කාර්යාලය යනු වගවීමේ යාන්ත්‍රනය නැමැති කොටස කළමනාකරණය කරන ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ දෙපාර්තමේන්තුවකි.

පෙරගමන්කරුවා - ව්‍යාපෘතියෙන් වින්දිත භාවයට හෝ ඒ පිළිබඳ උනන්දුවක් දක්වනු ලබන පුද්ගලයකු හෝ කණ්ඩායම. මිට ව්‍යාපෘතියට මුලදී ආයෝජනය කරන ව්‍යාපෘතියෙන් වින්දිතභාවයට පත්වන සියලු මිනිසුන්, ආණ්ඩු සහ රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන ඇතුළත් වේ.

රාජ්‍ය ක්‍රියාධරයන් - මානව හිමිකම් නීතිය දිගටම පවත්වා ගෙන යනු ලබන ආණ්ඩු මේ නිළධාරීන් (රාජ්‍ය නොවන ක්‍රියාමාරගයන් ගැනත් බලන්න) හෙවත් රාජ්‍ය යටතේ ක්‍රියාත්මක නිළධාරීන්.

ක්‍රමොපායන් - කාලාන්තරයක් මුළුල්ලේ යුක්තිය ළගා කරගැනීමේ ජනතා අරගලවලදි භාවිත කරන ලද ක්‍රමවේද

තිරසාර - ව්‍යාපෘතියේ හෝ සම්පූර්ණයෙන් පාවිච්චි නොකරන පුරුද්දක් හෝ ස්වාභාවික සම්පත විනාශවීම සහ අවසනාවන්ත ලෙසට දිර්ඝ කාලයක් අඛණ්ඩව සිදු විය හැකිවීම.

තිරසාර සංවර්ධනය - මිනිසුන්ට අනාගතයෙදී අවශ්‍ය කෙරෙන සම්පත් භවිතා නොකර අද මිනිසුන්ගේ අවශ්‍යතා සැපයීම බලාපොරොත්තු වන්න සංවර්ධනය. බොහෝවිට තිරසාර සංවර්ධන ව්‍යාපාති සැබවින්ම තිරසාර නෙවේ.

උපායන් - ඔබගේ ව්‍යාපාරයේ හෝ අරගලයට බිමක් සකස් කරගැනීමට ඔබ ගන්නා කෙටි කාලීන ක්‍රියා මේවාට විරේධතාවයක් දැක්විම, වෙබ් අඩවියක් සකස් කිරීම හෝ පාරක් අවහිර කිරීම ඇතුළත් විය හැකිය.

තාක්‍ෂණික ආධාර - උපදෙස් , තීරණ ගැනීම, සැලසුම් කරණය, සහ අනෙක් ද්‍රව්‍යමය නොවන සහයෝගය ඇතුළු ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව එහි සමාජික රටවලට දෙන සහයෝගය.

තාක්‍ෂණික ආධාර වාර්තාව - ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ මූල්‍යාධාර ලබන තාක්‍ෂණික ආධාර ව්‍යාපෘතියක් ලෙසට සුදුසු යැයි යෝජනා කරන ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ නිලධාරීන් විසින් ලියනු ලබන වාර්තාවකි. එය ව්‍යාපෘතිය, එහි අරමුණු වියදම් සහ, අනෙකුත් විස්තර අතර තිබෙන වැඩපිළිවෙල විස්තර කෙරේ.

විනිවිදභාවය - කුමන ආකාරයේ ක්‍රියා පවත්වාගෙන යන්නේ ද යන්න පිළිබඳ අන් අයට පහසුවෙන් බලා ගැනිමටහැකිවීම සහ ක්‍රියාවලිය අපේක්ෂා කළ ප්‍රතිඵලය විය හැකි ක්‍රියා මාර්ගයක කටයුතු කිරීම. විනිවිදභාවයටවිවෘතභාවය, සන්නිවේදනය සහ වගවීම යනාදී මත පදනම් වේ

අවදානම් සහිත - හානිය, පහරදිම, බැහැර කිරිම,දිළිඳුකම හෝ වෙනස්කොට සැලකිමේ අවදානම (බලන්න : අවදානම් කණ්ඩායම්)

අවදානම් කණ්ඩායම් - දිළිදුකම, සමාජීය බැහැර කිරීම, හෝ සෑම කෙනකුටම වෙනස්කොට සැලකීමඅවදානමකී අත්දකීම් ඇති කණ්ඩායම් සම්බන්ධයෙන් ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව භාවිතා කරනු ලබන යෙදුමකි. සුළුජන වාර්ගින සමාජිකයෝ, ආබාදිත පුද්ගලයන්, නිවාස නොමැති පුද්ගලයන් වැඩිහිටියන් සහ ළමයි අවදානම් කණ්ඩායම්වලට උදාහරණ වේ

උපග්‍රන්ථ 2

ආසියානු සංවර්ධන බැංකු ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති ප්‍රකාශනය තුළින් ඔවුන්ගේ මාර්ගය සෙවීම

ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති ප්‍රකාශනය යනු ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති විග්‍රහ කෙරෙන ආසියානු බංකු ලියවිල්ලකි. එය භාෂා ගණනාවකින් මෙතැනින් සොයාගත හැකිය:

http://www.adb.org/documents/safeguard-policy-statement.

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ බොහෝ ලියවිලි මෙන් ආරක්‍ෂණ ප්‍රතිපත්ති ප්‍රකාශනය දීර්ඝ මෙන්ම කියවීමට අපහසුය. පහත දැක්වෙන තොරතුරු මගින් ව්‍යාපෘති අධීක්ෂණය සඳහා කුමන කොටසේ ලියවිල්ල අදාල වන්නේ දැයි පෙන්නුම් කරයි.

කොටස **පිටු අංකය**

ගැටපද විවරණය/ ප්‍රධාන යෙදුම්වල නිර්වචන පටුනට පෙර

ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති ප්‍රකාශනය

සමාන්‍ය ප්‍රකාශනය 14-15

පාරිසරික ආරක්ෂණය 16

බලහත්කාරයෙන් නැවත පදිංචි කිරීමේ ආරක්ෂණය. 17

ආදිවාසි ජනතාවගේ ආරක්ෂණය 18

ප්‍රතිපත්ති බෙදාහැරීමේ ක්‍රියා පිළිවෙත

සාමාන්‍ය අවශ්‍යතාවයන් 19-22

විශේෂ අවශ්‍යතාවයන්

ආරක්ෂණ රවුම 22-23

මූල්‍ය අතර මැදියන් 22-24

රාජ්‍ය ආරක්ෂණ ක්‍රම භාවිතය 24-26

උප මූල්‍ය සමඟ ව්‍යාපෘතිය 26

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව සහ ණය ගන්නන්/පාරිභෝගිකයන්

නීති සහ වගවීකීම් 26

ණය ගන්නන් සහ පාරිභෝගිකයන් සඳහා විශේෂිත අවශ්‍යතා

උපග්‍රන්ථ 1ට ආරක්ෂණ අවශ්‍යතා 1: පරිසරය 30-40

උපග්‍රන්ථ 1ට ඇමුණුම් පාරිසරික ගැටුම් තක්සේරුවේ කටු සටහන 41-43

උපග්‍රන්ථ 2ට ආරක්ෂණ අවශ්‍යතා 2: බලහත්කාරයෙන් නැවත පදිංචි කිරීම 44-50

උපග්‍රන්ථ 2ට ඇමුණුම් කලවිට පදිංචි කිරීමේ දළ සටහන 52-54

උපග්‍රන්ථ 3 ආරක්ෂණ අවශ්‍යතා 3: ආදිවාසි ජනතාව 55-62

උපග්‍රන්ථ 3ට ඇමුණුම් ආදිවාසි ජනතාවගේ සැලැස්මේ කටු සටහන් 63-65

උපග්‍රන්ථ 4 විවිධ මූල්‍ය ප්‍රස්තාව සඳහා විශේෂ කටු සටහන් 66-69

උපග්‍රන්ථ 4ට ඇණවුම් 1 පාරිසරික තක්සේරුවේ සහ සමාලෝචන රාමුවේ කටු සටහන් 70-71

උපග්‍රන්ථ 4ට ඇමුණුම් 2 නැවත පදිංචි කිරීමේ රාමුවේ කටු සටහන් 72-73

4ට ඇමුණුම්3 ආදිවාසි ජනතාවගේ සැලසුම් කරණයේ රාමුව 74-75
උපග්‍රන්ථ 5ට ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් තහනම් කරන
ලද ආරක්ෂණ ක්‍රියාවලින් ලැයිස්තුව 76
උපග්‍රන්ථ 6ට රටේ ආරක්ෂණ ක්‍රම භාවිත කරමින් සහ ශක්තිමත් කරමින් පරිසරය
සහ පස ආරක්ෂා කරනා ප්‍රතිපත්තිය 77-82

සටහන : මෙම සුචිය ගන්නා ලද්දේ

Understanding theADB Safeguard Policy by Oxfam Australia.

උපග්‍රන්ථ 3

ව්‍යාපෘති සකස්කරන්නාගෙන් අසනු ලබන ප්‍රශ්න

මෙය ව්‍යාපෘතිය ගැන ගොඩක් දැනගැනීමට සහ පාරදෘශ්‍යභාවය සහ වගවීම පිළිබඳව ආණාවරණය කිරීම යටතේ ප්‍රජා සංවිධාන විසින් ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නාගේ අවධානය සඳහා ඇසිය හැකි ප්‍රශ්නාවලියකි.

- ව්‍යාපෘතිය යනු කුමක්ද? එමගින් කුමන දෙයක් කරුනු ලබයිද?
- ව්‍යාපෘතිය කොපමණ ලොකුද? එය ගොඩ නැගෙන්නේ කවදාද? කොපමණ කාලයක් ක්‍රියාත්මක වේවිද?
- ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නේ කවුරුද?(උදාහරණ වශයෙන් ඃ පුද්ගලික සමාගම්,ආණ්ඩුව)
- සමාගමේ ඉතිහාසය හෝ කාර්ය සාධකය කුමක්ද?
- ආයෝජන ණය සපයන්නේ කවුරුද? (උදාහරණ වශයෙන් ඃ කොමර්ෂල් බැංකුව, ලෝක බැංකුව, ආයෝජන අරමුදල)
- සෑම ව්‍යාපෘති සකස්කරන්නකු ගේ ප්‍රධාන කාර්ය කුමක්ද?
- ව්‍යාපෘතිය කොටසක් ලෙස තවත් ගොඩනැගිය හැක්කේ කුමක්ද? (උදාහරණ වශයෙන්ඃ පාරවල්, වේල්ලවල්, විදුලි රැහැන්)
- සමාගමට හෝ රජයට අමතරව ව්‍යාපෘතියට සම්බන්ධ වන්නේ කවුරුන්ද? (උදාහරණ වශයෙන් ඃ සපයන්නන්, කොන්ත්‍රාත්කරුවන්)
- ආණ්ඩුවෙන් සපයනු ලබන්නේ කුමන සහයෝගයක්ද? (උදාහරණ වශයෙන් ඃ නැහැ හෝ ව්‍යාපාති සකස් කරන්නාට බදු අඩු කිරීම, ඉඩමට ප්‍රවේශ වීම හා භාවිතය වෙනුවෙන් ගාස්තු අඩු කිරීම)
- ව්‍යාපෘතිය සම්බන්ධයෙන් දේශීය ආණ්ඩුවේ ආයතන වල අදහස් මොනවාද?
- ව්‍යාපෘතියක් නිෂ්පාදනය ගෙන යනු ලබන්නේ කොහේටද? ඒවා පාවිච්චි කරන්නේ කවුරුන්ද? හෝ ඒවායින් වාසි ලබන්නේ කවුද?

ව්‍යාපෘති බලපෑම්

- හානියට පත් වන්නේ කුමන ඉඩම්ද හෝ ජල කොටස්ද?
- විනාශයට පත්වන ඉඩම් පිළිබඳව සිතියම් කිසිවක් සිතියම්ගත කර පෙන්නුවේ නැද්ද?
- ස්ථිර ලෙසට ඉඩමට හෝ වෙනත් සම්පත්වලට කිසියම් බලපෑමක් එල්ල වෙයිද?
- ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නා විසින් මානව හිමිකම්, පරිසරය, ලිංගිකත්වය සහ සාමාජීය ගැටලු තක්සේරු පාලනය කරනු ලබයිද?
- ව්‍යාපෘතිය තුළින් ඇතිවිය හැකි ගැටලු මොනවාද? (උදාහරණ වශයෙන් ඃ දූෂණය වීම හෝ රහසිගත ප්‍රදේශවලට ඇතුළු විම.
- මෙම අවදානම විස්තර කෙරෙන ස්වධීන වාර්තා කිසිවක් ප්‍රයෝජනයට ගත හැකි අයුරින් තිබේද?
- දේශීය ප්‍රජාවට ලැබෙන වාසි මොනවාද? වාසිය ස්ථිර හෝ තාවකාලිකද?
- ප්‍රජාවට සමාගම විසින් දක්වන දායකත්වය කුමක්ද? (උදාහරණ වශයෙන් ඃ පාසල්, පාරවල්, රෝහල් සහ අනෙකුත් සමාජ සංවර්ධන වැඩසටහන්)

- ප්‍රජාවගේ ඉඩම් භුක්තිය ආරක්ෂා කිරීම සඳහා ව්‍යාපෘතිය දායක වන්නේ ද? සකස් කරන්නන් විසින් අපගේ ඉඩම් ගන්නේ නම් නව ඉඩම මගින් ඊට වන්දියක් ලැබේද?

ප්‍රජා උපදේශනය සහ ගිවිසුම

- ව්‍යාපෘතිය සැලසුම් කිරීම සඳහා යෙදවුම් සැපයීමට ප්‍රජාවට අවස්ථාවක් ලබාදී තිබෙන්නේද? මෙය කළමනාකරණය කරන්නේ කෙසේද ව්‍යාපෘතියට විකල්පයන් යෝජනා කිරීමට ප්‍රජාවට හැකිද?
- පාරිසරික සහ සමාජීය බලපෑම් තක්සේරු ක්‍රියාවලිය තුලට ප්‍රජාවට සහභාගි විය හැක්කේ කෙසේද?
- පාරිසරික සහ සමාජීය ගැටලු තක්සේරු පාලනය කරන්නේ කවුරුන් විසින්ද? ව්‍යාපෘති ලියවිල්ල දේශීය භාෂාවෙන් ලබා ගත හැකිද?
- සමාගම් උපදේශනය ලබා ගෙන තිබෙන්නේ කවුරුන් සමඟද? ප්‍රජාවගේ කැමැත්ත ඔවුන්ට තිබෙන බව සමාගම හිතනවාද?
- ව්‍යාපෘතියේ සැලැස්මේ යම් වෙනසක් සිදුවුවහොත් ඒ සඳහා කුමන ක්‍රියා මාර්ගයක් අනුගමනය කරන්නේද?
- ව්‍යාපෘතියේ සෑම අදියරකදීම සමාගම විසින් ප්‍රජාව සමඟ ගිවිසුමකට එළඹේන්නේද?
- ප්‍රජාවගේ ඕනෑකම් ගැන ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නා විසින් පිළිතුරු දෙන්නේ කොසේද?
- ව්‍යාපෘතිය හා බැඳුණු ගෙවීම් සහ ලාභ අනාවරණය කිරීමට ව්‍යාපෘති සකස් කරන්නා විසින් සකස් කර තිබේද?
- ව්‍යාපෘතියෙන් ලැබෙන ලාභය යන්නේ කොහේටද?

උපග්‍රන්ථ 4

පින්තූර

91,92,113,114, සහ 115 යන පිටුවල සහ මෙම කොටසෙහි සඳහන් පුළුල් පිටු චිත්‍ර පිටපත් කරගෙන ප්‍රජා අධ්‍යපනය සඳහා භාවිත කළ හැකිය. ඊට අමතරව, මෙම මාර්ගොපදේශයේ සඳහන් සියලුම චිත්‍ර මුදල් ගෙවීමෙන් තොරව මෙතැනින් බාරගත හැක :http://accountabilityproject.org/.

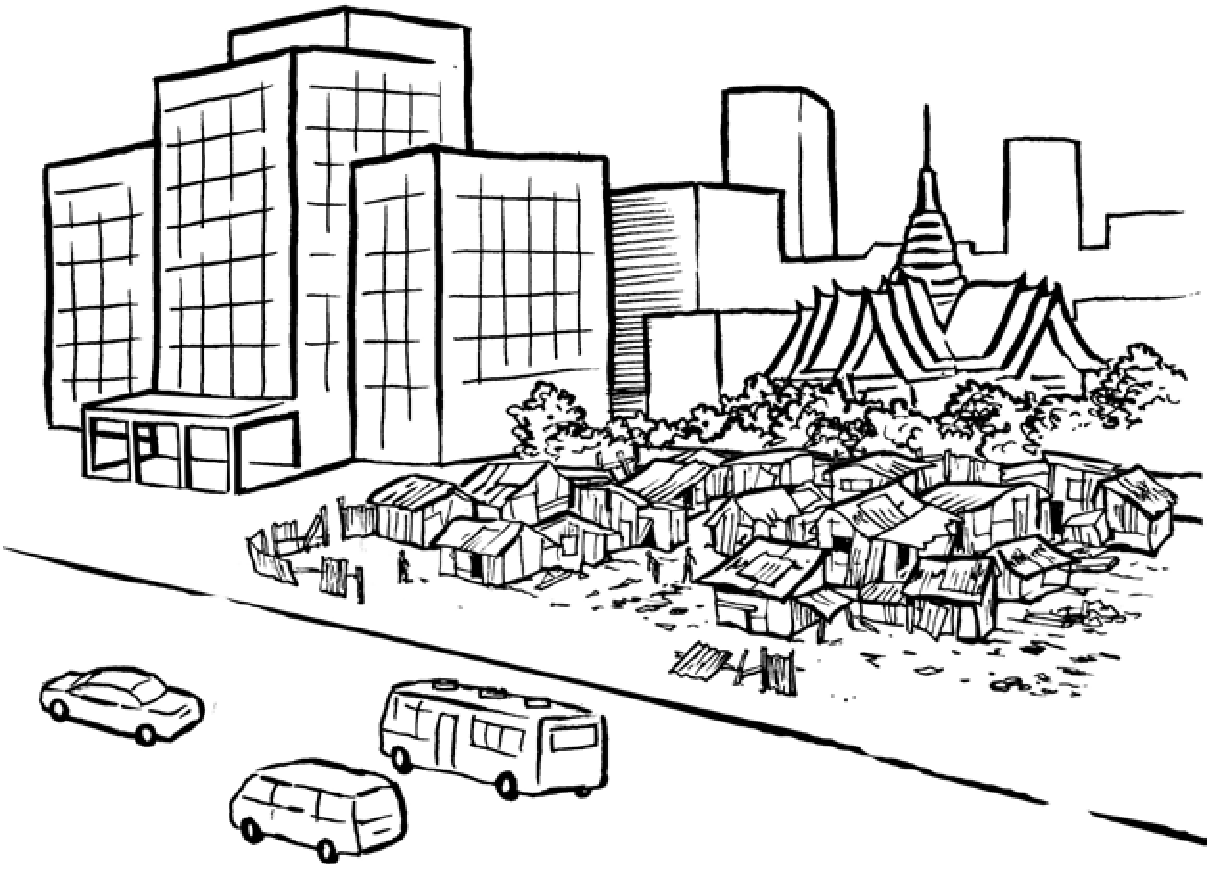

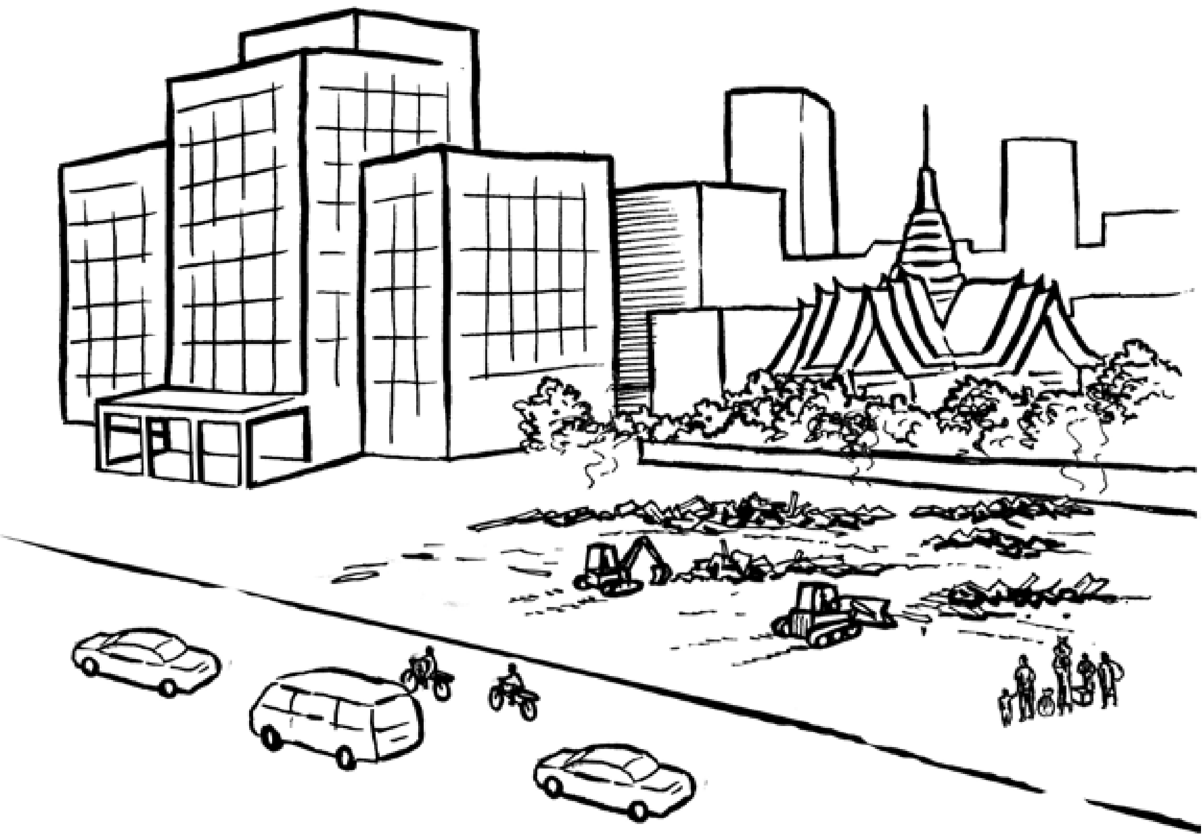

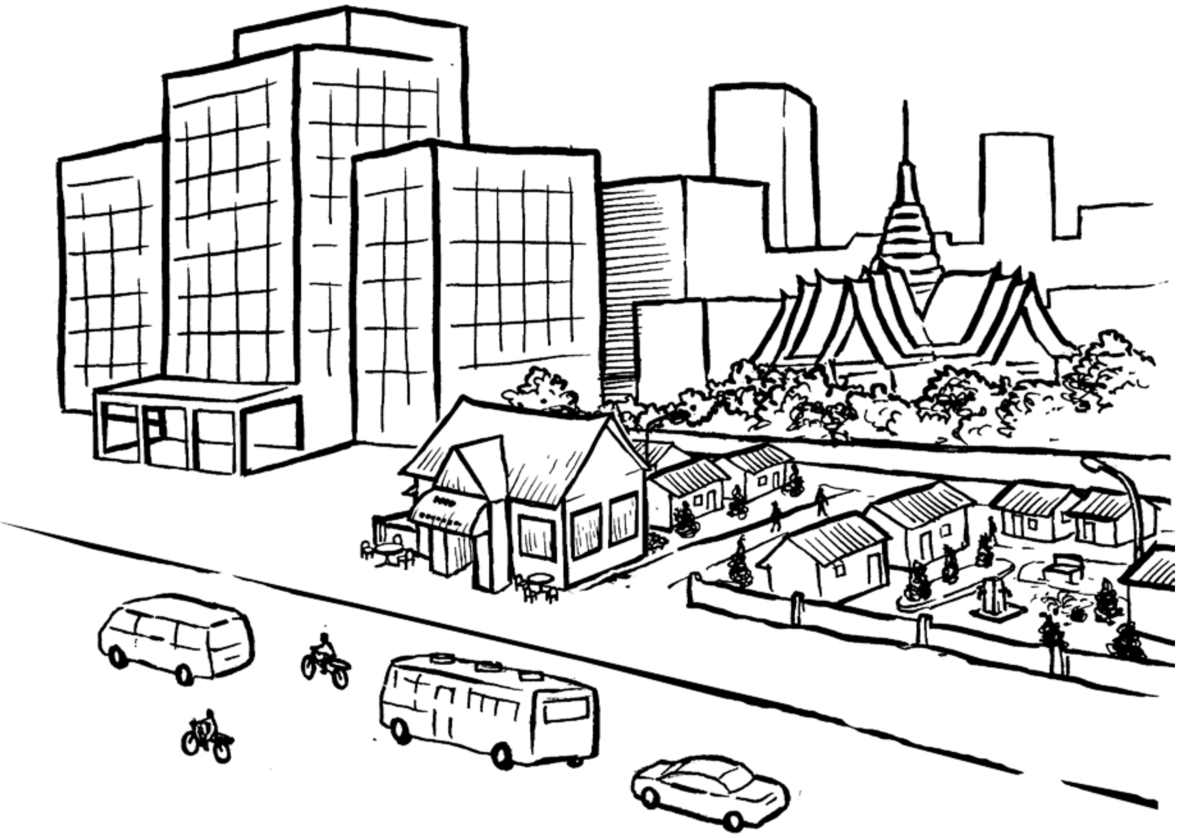

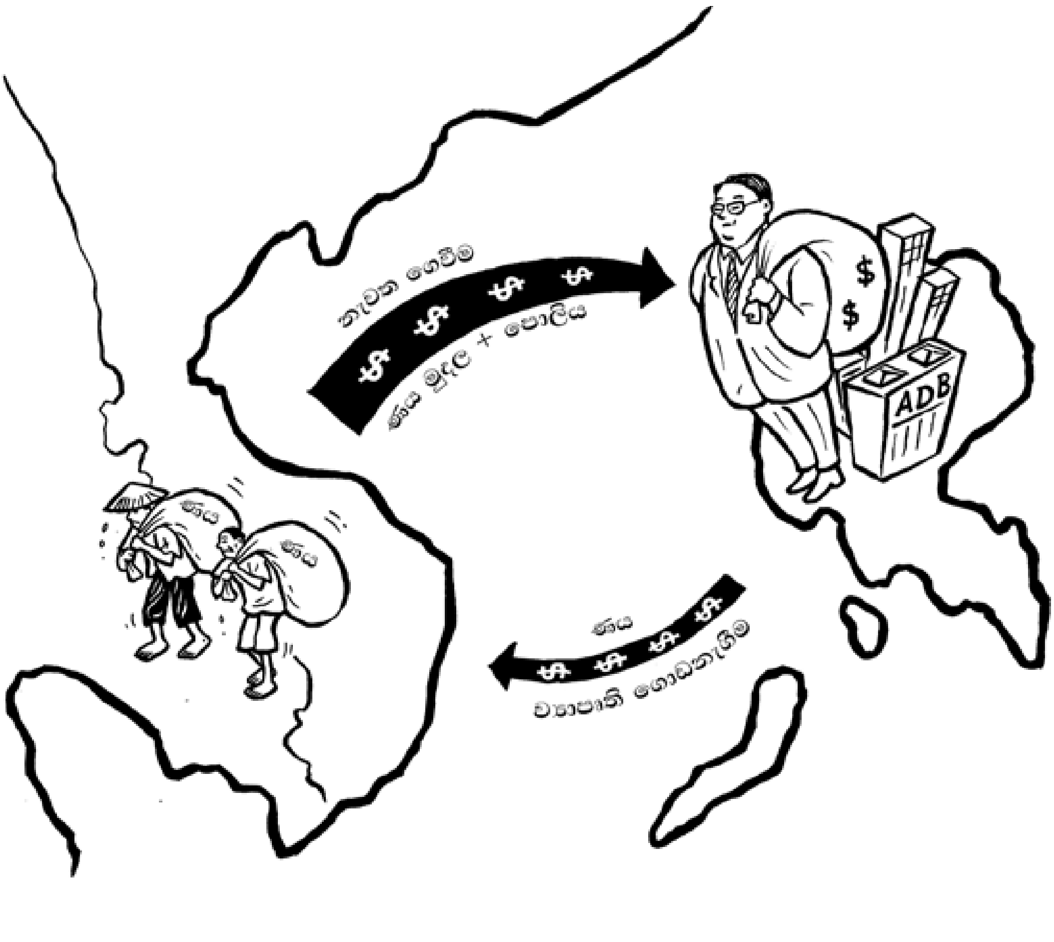

නැවත ගෙවීම
ණය මුදල + පොලිය
ADB
ණය
ණය
ණය
ව්‍යාපෘති ගොඩනැගීම

නිදහස

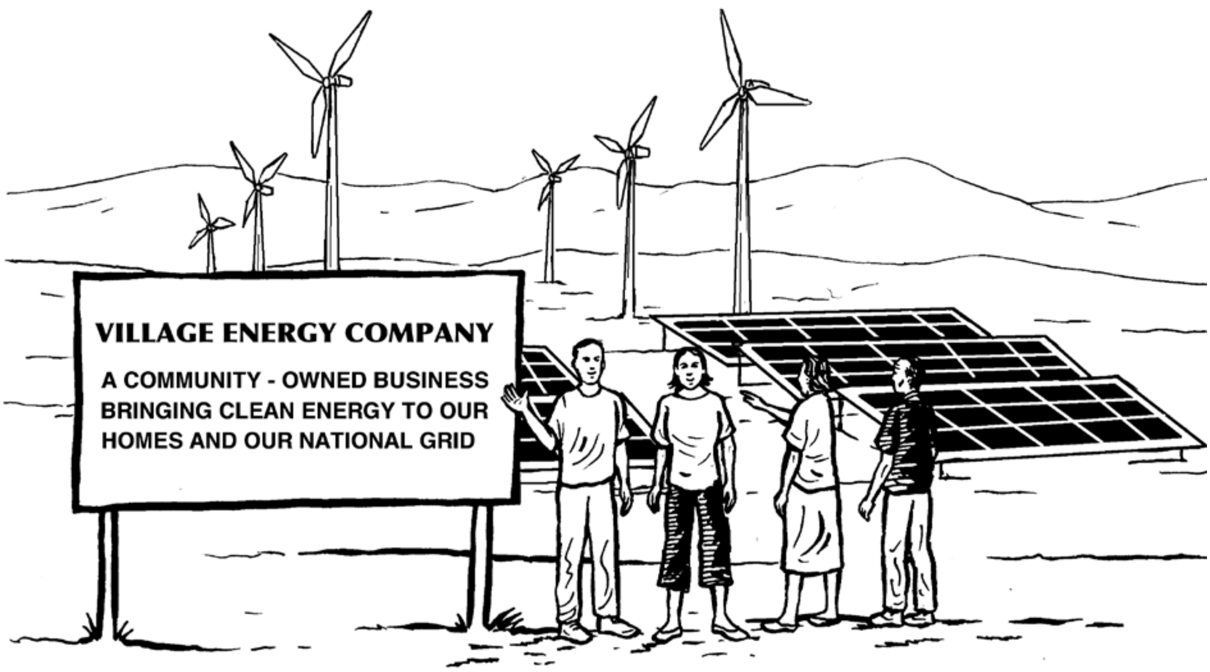
VILLAGE ENERGY COMPANY
A COMMUNITY - OWNED BUSINESS
BRINGING CLEAN ENERGY TO OUR
HOMES AND OUR NATIONAL GRID

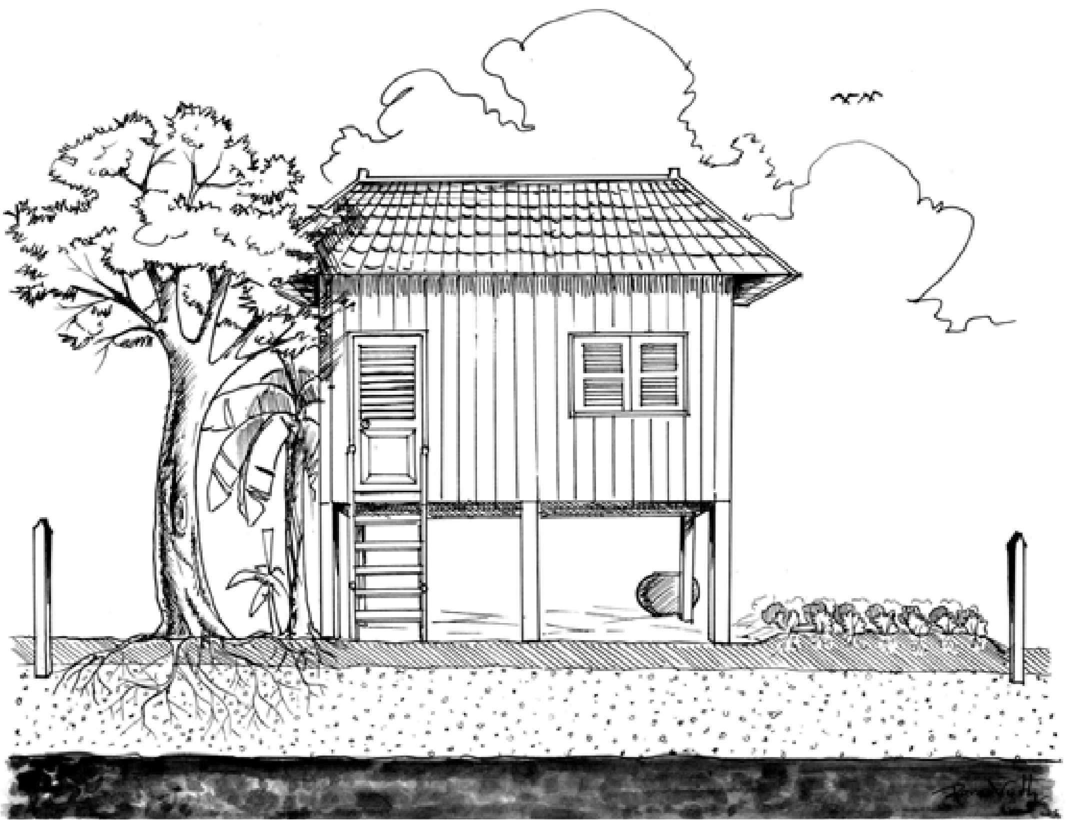

නිවාස අවශ්‍ය ඉඩකඩ, පෞද්ගලිකත්වය සහ ආරක්‍ෂාව තිබිය යුතුය

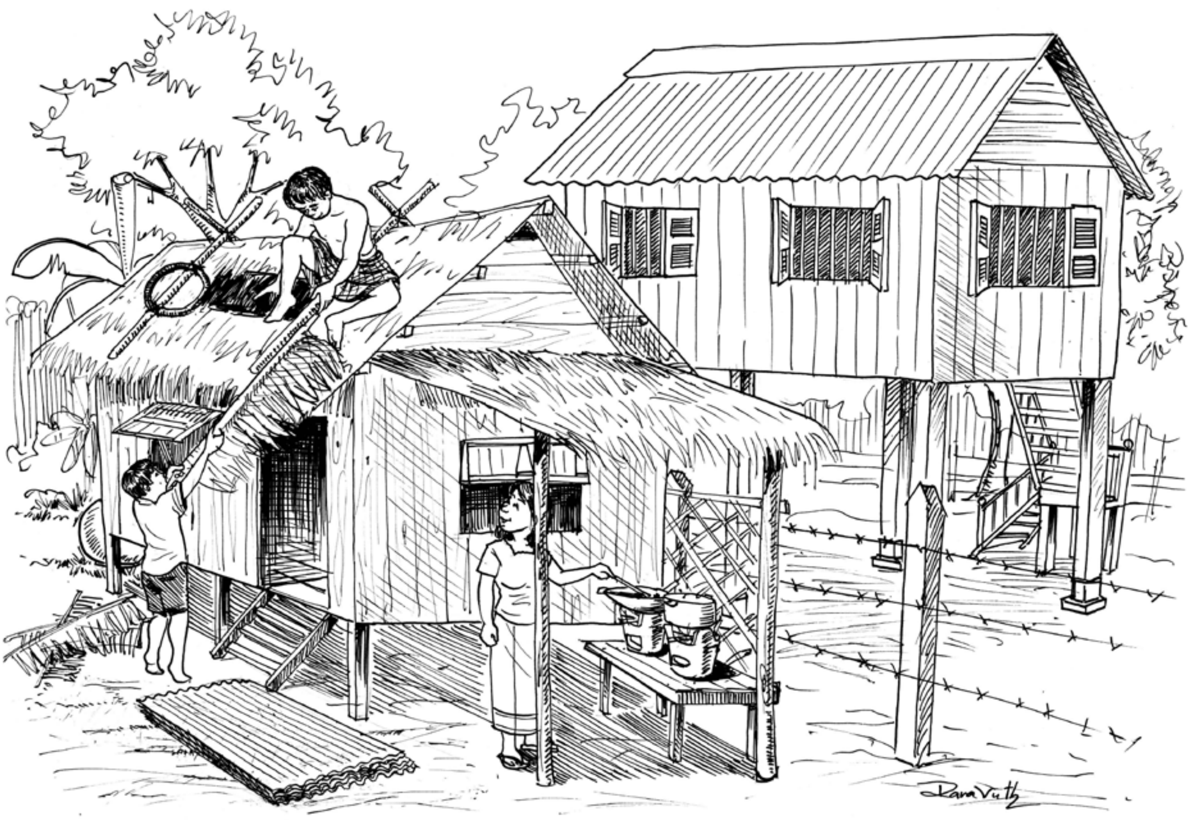

නිවාසකට යන වියදම අධික මිලක් නොවිය යුතුය

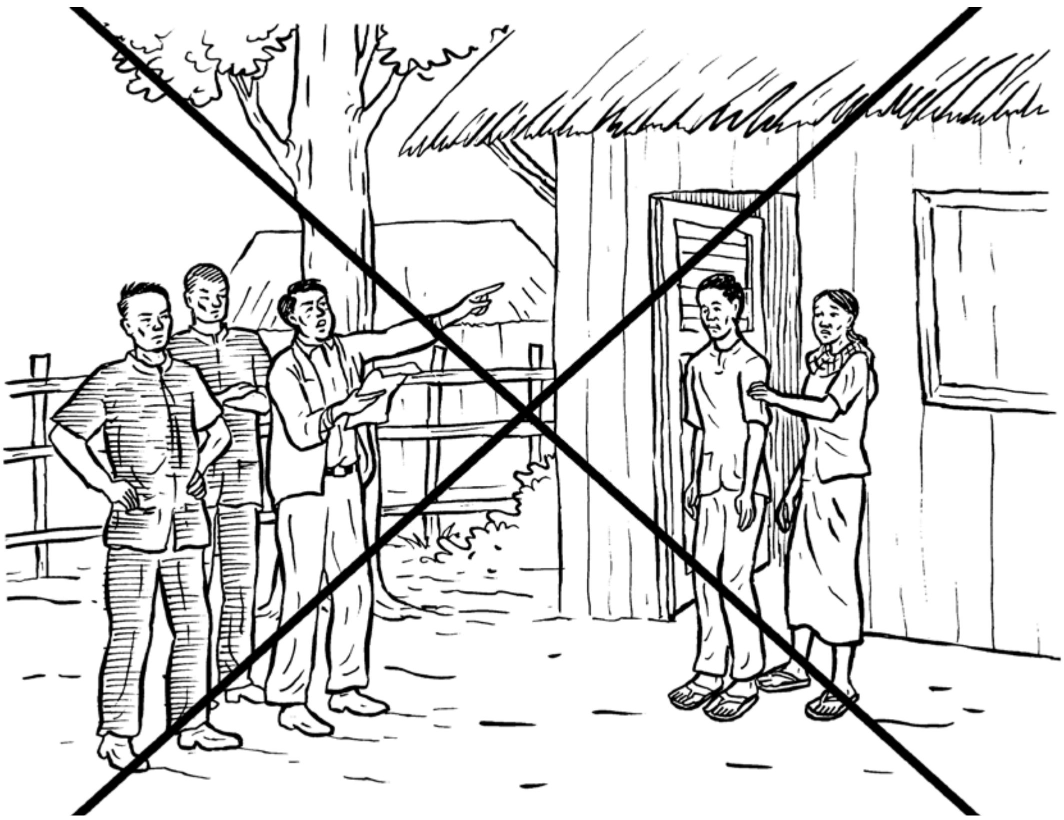

සියලුම මිනිසුන්ට බලහත්කාරයෙන් ඉවත් කිරීම වලක්වනු පිණිස ඉඩමේ අයිතිය පිළිබද ආරක්ෂාව තිබිය යුතුය

වාර්ගිකත්වය හෝ වෙනත් හේතුන් නිසා නිවාස වෙනස් කොට සැලකිල්ලකට භාජනය නොකළ යුතුය

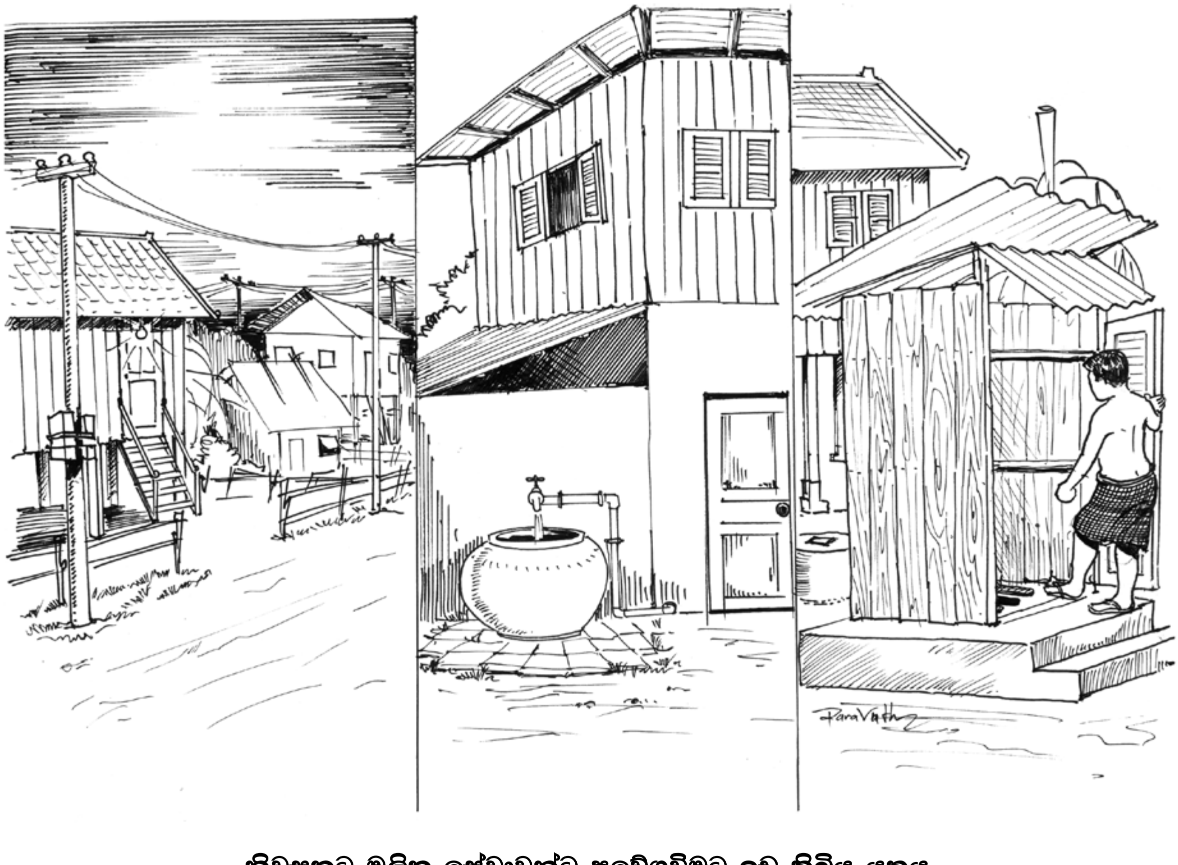

නිවසකට මුලික සේවාවන්ට ප්‍රවේශවිමට ඉඩ තිබිය යුතුය

නිවස යෝග්‍ය ස්ථානයක තිබිය යුතුය

නිවාසයක් නිර්මානය කොට ගොඩ නැගිය යුත්තේ මිනිසුන්ගේ සම්ප්‍රදායන් සහ සංස්කෘතියට ගරු කරන අයුරිනි

COMMUNITY PROPOSAL FOR DEVELOPMENT THAT RESPECTS HUMAN RIGHTS
BUILD CRAFT CENTER FOR LOCAL ARTISANS
TRAINING ON ORGANIC AGRICULTURE
IMPROVE ROAD TO MARKET
SOLAR PANELS AND INTERNET FOR SCHOOL
MICRO-HYDRO PROJECT FOR CLEAN ENERGY

ADB
ගල් අඟුරු
පිටු දකිමු
පිරිසිදු
බලශක්ති
භාවිතයට

උපග්‍රන්ථ 5

සම්බන්ධතා සහ සම්පත්

මානව හිමිකම් සහ සංවර්ධන යුක්තිය සඳහා සහයෝගය දැක්වීමට උපකාරී විය හැකි බොහෝ සංවිධාන සහ සම්පත් තිබේ. මෙම නාමාවලි තුළ හුදෙක් කුඩා තෝරා ගැනීමක් අන්තර් ගත කොට ඇත. මෙම මාර්ගෝපදේශය නිර්මාණය කිරීමෙහිලා මින් බොහෝ සම්පත් උපකාරී විණ.

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව
Asian Drvelopment Bank Headquarters
6 ADB Avenue, Mandaluyon City,1550
Metro Manila, Philippines
Fax: +6526324444
E-mail :information@adb.org
Web site :http://www.adb.org

ආසියානු බැංකුවේ පසුගිය ව්‍යාපෘති පිළිබඳ තොරතුරු ඉල්ලීමට
Information Resources and Services Section
Asian Devlopment Bank
6 ADB Avenue, Mandaluyong City, 1550
Metro Manila, Philipines
Email: adblibrary@adb.org
Fax : +6326365020

තොරතුරු මෙහෙයවන ස්ථානයට ඉල්ලුම් කිරීම සඳහා පැමිණිල්ලක් ගොනු කිරීමට
Pudlic Disclosure Advisory Committee
Asian Development Bank
6 ADB Avenue, Mandaluyong City, 1550
Merto Manila, Philippines
Email :pdbc@adb.org
Fax : +6326362640

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ සම්පත්

වගකීම් යාන්ත්‍රණ සාරංශ විස්තර පත්‍රිකාව (Accountability Mechanism Summary Brochure)

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් ලියා තිබෙන මෙම කුඩා විස්තර පත්‍රිකාව මගින් ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ යාන්ත්‍රණය යනු කුමක්ද සහ එය කටයුතු කරන්නේ කෙසේද යන්න පිළිබද සාරාංශයක් සපයනු ලබයි.

බාගත කිරීමට: http://www.adb.org/

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ වගකීම් යාන්ත්‍රණයේ උපදේශන ආදියරට මාර්ගෝපදේශයක් (A Guide to the Consultation Phase of the ADB Accountability Mechanism)

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් ලියා තිබෙන මෙම මාර්ගෝපදේශය මගින් ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ වචනවලින්ම "සාධාරණ, පාරදෘශ්‍ය, සහ පොදු සම්මුතින් පදනම්වූ ප්‍රවේශයන් හරහා ආසියානු සංවර්ධන බැංකු ආධාර ලබන ව්‍යාපෘති මගින් වින්දිතභාවයට පත් පුද්ගලයින්ගේ ඕනෑකම් වලට ක්‍රියාශීලීව පිළිතුරු දීමේ අභිප්‍රාය" වන්නා වූ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ වගවීමේ යාන්ත්‍රණයේ උපදේශන ආදියට පුළුල් විස්තරයක් සපයනු ලැබේ.

බාගත කිරීමට: http://www.adb.org/

එකඟවීම් සමාලෝචන මඬුල්ලේ කාර්යාලයේ කාරණා අධ්‍යයනයන් එකඟවීම් සමාලෝචන මඬුල්ලේ කාර්යාලිය මුල් පොත (An OCRP Case Study: A Primer on the Office of the Compliance Review Panel)

මෙම ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ විස්තර පත්‍රිකාව මගින් එහි ප්‍රතිපත්ති, ක්‍රියා පිළිවෙලවල්, ව්‍යාපෘතිවලින් වින්දිතභාවයට පත් පුද්ගලයන්ගෙන් ලැබෙන පැමිණිලි අනුගමනය කිරීමත් සමඟ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ එකඟතාවයන් විමර්ශනය කිරීමට අවශ්‍ය කෙරෙන පියවරවල් විස්තර කෙරේ

බාගත කිරීමට: http://www.adb.org/

සංවර්ධන මූල්‍ය

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ තෝරා නොගැනීම : ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව තේරුම් ගැනීමේ මාර්ගෝපදේශය (Unpacking the ADB: A Guide to Understanding the Asian Development Bank)

ආසියානු සංවර්ධන බැංකු රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන පර්ෂදය සහ බැංකු තොරතුරු මධ්‍යස්ථානය මගින් ලියන ලද මෙම ප්‍රකාශය ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව සමඟ සම්පතාවයක් නොමැති අයට ආයතනය පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබා ගැනීමට, එහි ව්‍යාපෘති සහ ප්‍රතිපත්ති සහ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ ප්‍රතිපත්ති සහ පෙළඹවීම සහ උපදේශනයේ අවස්ථාවන් සම්බන්ධව මූලික තොරතුරු දන්නා වූ ක්‍රියාධරයන්ට සම්පත්දායකසේ සේවය කළ හැකි අයට උදවුවීමක් පිණිස ලියන ලද්දකි.

බාගත කිරීමට: htttp://www.bicusa.org/ or http://www.forum-adb.org/

පාරිසරික උපදේශනය

පතල් සමාගම් සහ අනෙකුත් උගුලා දැමීමේ නිරත කර්මාන්තවලට එරෙහි ඔබගේ ප්‍රජාව ආරක්ෂා කිරීම : සංවිධායකයින්ට මාර්ගෝපදේශයයි. (Protecting Your Community Against Mining Companies and Other Extractive Industries: A Guide for Community Organizers)

මෙම මාර්ගෝපදේශය පතල් ක්‍රියාවලියේ ආකාරය,පතල් සමාගම් ඔබගේ ප්‍රජාව තුළ ක්‍රියාත්මක විමට ඉල්ලා සිටින විට ඔබ සහ ඔබගේ ප්‍රජාව මුහුණ දෙන අනතුරු සහ, ඔබට පෙරළා සටන් කළ හැකි බොහෝ ක්‍රියාවලියන් විස්තර කරනු ලැබේ.

බාගත කිරිමට:http//www.culturalsurvival.org/

පාරිසරික සෞඛ්‍ය සඳහා ප්‍රජා මාර්ගෝපදේශය (A Community Guide to Environmental Health)

මෙම මාර්ගෝපදේශයේ සෞඛ්‍ය ප්‍රවර්ධකයන්ට, සහ ඔවුන්ගේ පාරිසරික සෞඛ්‍ය පිළිබඳව භාරව කටයුතු කරන ප්‍රජා නායකයින්ට උපකාරවන සරල තාක්ෂණයන් පිළිබඳ තොරතුරු, ක්‍රියාකාරකම්, කතාන්දර සහ උපදෙස් අඩංගුය.

බාගත කිරිමට: http// www.hesperian.org/

වේල්ලවල්, ගංගා සහ අයිතින් : වේල්ලවල්වලින් වින්දිතභාවයට පත්වූ ප්‍රජාව ක්‍රියාකාරි මාර්ගෝපදේශයක්. (Dams, Rivers and Rights: An Action Guide for Communities Affected by Dams)

ඉන්ටර්නැෂනල් රිවර්ස් විසින් ප්‍රකාශයට පත් කරන ලද මෙම මාර්ගෝපදේශය තුළින් වේල්ලවල් සහ ඒවායේ ගැටලු පිළිබඳ සාමාන්‍ය තොරතුරු සහ වේල්ලවල් පිළීබඳ අභියෝග කරන්නේ කෙසේද පිළිබඳ ශක්තිමත් අදහස් ලබාදිම සපයා දෙනු ලබයි.

බාගත කිරිමට: http// www. internationalrivers.org/

මානව හිමිකම් ආරක්ෂණයට ආරක්ෂාව

මානව හිමිකම් ආරක්ෂකයින් සඳහා පුද්ගලික ආරක්ෂාව සඳහා මාර්ගොපදේශයක් (A Guide to Personal Security for Human Rights Defenders)

කාම්බෝජියානු දේශසිමා හරහා පාලම් හා ජාත්‍යන්තර ක්ෂමා ආයතනයන් මගින් සකස් කරන ලද මෙම මාර්ගොපදේශය තුළින් අවදානමට හඳුනා ගන්නේ කෙසේද, එය අවම කර ගන්නේ කෙසේද සහ තර්ජනය යථාර්ථයක් වන සිද්ධියකදි ඊට ප්‍රතිචාර දක්වන්නේ කෙසේද යන්න ඇතුළුව මානව හිමිකම් ආරක්ෂණයන්ගේ පුද්ගලික ආරක්ෂාව වැඩි දියුණු කිරිමේ මුලික ප්‍රායෝගික හෝඩුවාවන් ආවරණය කෙරේ.

බාගත කිරිමට: http://www.babcambodia.org/

ආරක්ෂාව සඳහා වැඩ පොත : අවදානමකදි මානව හිමිකම් ආරක්ෂණයන් සඳහා ප්‍රායෝගික පියවර (Workbook on Security: Practical Steps for Human Rights Defenders at Risk)

පෙරටුගාමි ආරක්ෂකයෝ මගින් සකස් කරන ලද මෙම මාර්ගෝපදේශය තුළින් මානව හිමිකම් ආරක්ෂණයන් විසින් ඔවුන්ගේ ආරක්ෂාව සුරක්ෂිත කර ගැනිමේ ක්‍රමෝපායන් සපයනු ලබයි. ඉන් අවස්ථාවන්, අවදානම්, සහ තර්ජනයන්හඳුනාගැනිම සහ ගැටලු වලින් වැලකිමට සහ ආතතිය පාලනය කර ගැනිමට ඉල්ලා සිටි.

බාගත කිරිමට: http://frontlinedefenders.org/

නිදහස්, කලින් සහ දන්වන ලද කැමැත්ත

නිදහස්, කලින් සහ දන්වන ලද කැමැත්ත සඳහා මාර්ගෝපදේශය (Guide to Free, Prior, and Informed Consent)

ඔක්ස්ෆෑම් - ඕස්ට්‍රේලියාව

බාගත කිරීමට: http:// resources.oxfam.org.au/

ආදිවාසී පුද්ගලයින් සඳහා RFDD+ තුළ නිදහස, කලින් ,සහ දන්වන ලද කැමැත්ත ගැන කායික පුහුණුව ආසියා ආදිවාසි ජනතා සම්මුතිය. (Training Manual on Free Prior and Informed Consent (FPIC) in REDD+ for Indigenous Peoples)

බාගත කිරීමට : htto;//www.aipphet.org/

ආසියානු සංවර්ධන බැංකු ආදිවාසි ජනතා ප්‍රතිපත්තිය

අපිට අයිතින් තිබේ : 2009 ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති ප්‍රකාශනය යන වගවීම් යාන්ත්‍රණය ගැන ආදිවාසි ජනතාව සඳහා මාර්ගෝපදේශය. (We Have Rights: A Community Guide for Indigenous Peoples on the 2009 ADB Safeguard Policy Statement and Accountability Mechanism)

ආසියා ආදිවාසි ජනතා සම්මිතිය

බාගත කිරීමට :http;//www.aippnet.org/

බලහත්කාරයෙන් නැවත පදිංචි කිරීම

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ බලහත්කාරයෙන් නැවත පදිංචි කිරීමේ ආරක්ෂණයන් සඳහා ප්‍රජා මාර්ගෝපදේශනය (Community Guide to the ADB Involuntary Resettlement Safeguards)

කාම්බෝජියානු දේශසමා හරහා පාලම්

බාගත කිරීමට :http;//www.babcambodia.org/

නීති හා වගවීම් යාන්ත්‍රණයන්

වගවීමේ සම්පත් මාර්ගෝපදේශය (The Accountability Resource Guide)

වගවීමේ කවුන්සලිය මගින් පුහුණුව ලබමින් එකට භාවිතා කිරීම සඳහා සැලසුම් කර තිබෙන, වගක්මේ සම්පත් මාර්ගෝපදේශය මගින් ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය ආයතන, අපනයනය ප්‍රවර්ධන ඒජන්සි සහ පුද්ගලික සමාගම් ක්‍රියාකාරීන් විසින් උල්ලංඝනය කරනු ලබන මානව හිමිකම් සහ පරිසරය යළි සකස් කර නිවැරදි කිරීම මෙහිදී ඉදිරිපත් කරයි.

බාගත කිරීමට: http;// www.accountbilitycounsel.org/

මාධ්‍ය සම්පත්

"පුවත්පත් පොකැට්ටුව සැදීම" ("Preparing the Press Packet")

මෙම වෙබ් අඩවිය මගින් ඔබ හෝ ඔබගේ ප්‍රජාව මුහුණ දෙන ප්‍රධාන කාරණ පිළිබඳ වෙනත් මාධාවේදි හෝ පුවත්පත් කලාවෙදින් සඳහා පුවත්පත් පැකට්ටුවක් සාදන්නේ කෙසේද යන්න පිළිබඳ හරි වැරුද්ද බැලිමේ ලේඛනයක් සපයනු ලැබේ.

බාගත කිරීමට : http://www.uwsp.edu/cnr/neeap/Media/

රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන සදහා මාධ්‍ය අවබෝධය සහ කටයුතු කිරීම (Understanding and Engaging the Media for NGOs)

එක්සත් ජාතින්ගේ සංගමය - කැනඩාව මගින් නිර්මාණය කරන ලද මාධ්‍ය සබදතා පිළිබද මාර්ගෝපදේශය වඩාත් ඵලදායි ලෙස මාධ්‍ය සමග කටයුතු කිරිමට සහ මාධ්‍ය නියෝජිතයන් සමඟ සහයෝගිතා චර්යාධර්ම වර්ධනය කරගැනිම රාජ්‍ය නොවන සංවිධානවලට සහය වෙයි

බාගත කිරීමට: http;//www.uíc.org/

ශ්‍රෙෂ්ඨ පුවත්පත් නිවේදනයක් ලියන්නේ කෙසේද ("How to Write a Great Press Release")

මෙම වෙබ් අඩවිය මගින් ඔවුන්ගේ පුවත්පත් කලා වෙදින් කැමැත්තක් දක්වන සහ ඔවුන් විසින් ප්‍රවෘත්ති තුළවාර්තා කළ යුතු ඔබගේ කාරණය පැහැදිලිව ඉදිරිපත් කිරිමට පුවත්පත් නිවේදනයන් නුඹ විසින් ලිවිය යුත්තේ කෙසේද යන්න පිළිබඳ කෙටි පැහැදිලි කිරිමක් සපයනු ඇත.

බාගත කිරීමට: http;//www.publicityinsider.com/

ආයුධ වෙළදාමට එරෙහිව ව්‍යාපාර මාධ්‍ය මාර්ගෝපදේශය (The CAAT Media Guide)

ආයුධ වෙළදාමට එරෙහි ව්‍යාපාර මාධ්‍ය මාර්ගෝපදේශය මගින් සකස් කරන ලද මෙම මාර්ගෙ ා්පදේශය තුළින් හැකිතරම් මිනිසුන් වෙතට ඔවුන්ගේ කාරණය පිළීබදව වචන පැතිරවිමට කිසියම් ව්‍යාපාරයතට සහභාගිවන්නා හෝ ප්‍රජා සංවිධායකවරුන් විසින් මාධ්‍ය භාවිතය කළ යුත්තේ කෙසේද පිළීබඳ විස්තර කරයි.

බාගත කිරීමට : http;//www.caat.org.uk/

මාධ්‍ය ප්‍රයෝජනයට ගැනිම සඳහා ක්‍රියාධරයකුගේ මාර්ගෝපදේශය (An Activists' Guide to Exploiting the Media)

මාධ්‍ය ප්‍රයෝජනයට ගැනිම සඳහා ක්‍රියා ධරයකුගේ මාර්ගෝපදේශය මෙම වෙබ් අඩවිය මගින් මාධ්‍ය විසින් ඔබගේ කාරණය ප්‍රවෘත්ති මගින් ප්‍රචාරනය කරන බවට ස්ථිර කරගන්නේ කෙසේද සහ ඇයිද යන්න විස්තර කෙරේ.

බාගත කිරිමට : http;//www.urban75.com/

අවිහිංසාවාදී සිවිල් නීතියට අවනත නොවීමේ ක්‍රියාකාරකම්වල නියැලීම

අවිහිංසාවාදි සිවිල් නීතියට අවනත නොවිමේ ක්‍රියා පිළිබඳ අත්පොත (Nonviolent Action Handbook)

මෙම සැන්ඩරයන් බෙක් අන්තර්ජාලය ප්‍රකාශනය මගින් ඕනැම කාරණාවකදි හෝ අවස්ථාවකදි යොදා ගත හැකි අවිහිංසාවාදි සෘජු ක්‍රියාවකට මාර්ගෝපදේශය විසින් කෙරේ.

බාගත කිරීමට : http; //www.san.beck.org/NAHI-Noavolencehtm

ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය සදහා අවකාශය විවෘත කිරිමථ තෙවන - පාර්ශව අවිහිංසාවාදි මැදිහත් විම් පුහුණුවේ කෙටි විස්තර සටහන (Opening Space for Democracy : Third-Party Nonviolent Intervention Training Curriculum)

මෙම වෙබ් අඩවිය මගින් සාධාරණය,සාමය, සහ පරිසරය සදහා ඔවුන්ගේ වැඩකටයුතු වැනි අනෙකුත් අවිහින්සා වාදි ක්‍රමෝපායන් සහ අවිහිංසාවාදි මැදිහත්විම් සදහා සහභාගි විමට මිනිසුන් පුහුණු ක්‍රියාකාරකම් සහ මෙවලම් විස්තර කෙරේ.

බාගත කිරිමට : http;//www.traiaingforuivil chages.org

සංවිධානය වීම

අපගේ ජයග්‍රහණයන් ගණන් කිරීමඃ ජනප්‍රිය අධ්‍යාපනය සහ සංවිධානවීම පිළිබඳ පුහුණුවීමේ මාර්ගෝපදේශය (Counting Our Victories: A Training Guide on Popular Education and Organizing)

රි.පිල් ද බීල් ප්‍රඩක්ෂන්ස හි ඩෙනිස් නාදිම් ගේ මෙම මාර්ගෝපදේශය මගින් ජනප්‍රිය අධ්‍යපන ක්‍රම, මෙවලම්,සහ අයුක්තිය අත්විදින ඕනෑම කණ්ඩායමකට සහ අවශ්‍ය කෙරේන වෙනස් විම සදා ගැනිමට සමඟ ඔවුන්ට භාවිතා කළ හැකි සවිමත් පරාසරයත් ක්‍රියාවරයන්ට, සංවිධාන වලට සහ අධ්‍යාපනඥයින්ට පිළිගන්වනු ලැබේ.

බාගත කිරිමට : http;//www.buildthewheel.org/

මෙම මාර්ගෝපදේශයේ නම් කරන ලද මානව හිමිකම් ප්‍රඥප්ති.

මානව හිමිකම් පිළිබඳ විශ්ව ප්‍රකාශනය (The United Nations Declaration of Human Rights)

http://www.un.org/en/documents/udhr/index.shtml

සිවිල් සහ දේශපාලන අයිතිය පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර ප්‍රඥප්තිය. (The International Covenanton Civil and Political Rights)

http://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pges/ccpr.aspx

ආර්ථික, සමාජිය, සහ සංස්කෘතික අයිතින් පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර ප්‍රඥප්තිය. (The International Covenanton Economic, Social, and Cultural Rights)

http://www.ohchr.org/en/ professionalinterest/pages/CESCR.aspx

පරිසර සහ සංවර්ධනය පිළිබඳ රියෝ ප්‍රකාශනය (The Rio Declaration on Environment and Development)

http://www.unep.org/en/Documents.Multilingual/Default.asp?documentid=78 & articleid=1163

සංවර්ධනයට ඇති අයිතිය සඳහා වන ප්‍රකාශනය (The Declaration on the Right to Development)

http://www.un.org/en/events/righttodvelopment/declartion.shtml

ආදිවාසි ජනතාවගේ අයිතින් සඳහා වන එක්සත් ජාතින්ගේ ප්‍රකාශනය (The United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples)

http://social.un.org/index/Indigenouspeoples/DeclartiontheRightsofIndigenousPeoples.aspx

ජෛව විවිධත්වය පිළිබඳ ප්‍රඥප්තිය. (The Convention on Biological Diversity)

http://www.cbd.int/intro/

ස්ත්‍රීන්ට එරෙහි සියලු ආකාරයේ වෙනස්කම් දැක්විම පිටුදැකිමේ ප්‍රඥප්තිය. (The Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women)

http://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/

ජාත්‍යන්තර සංවිධාන සහ සම්බන්ධතා තොරතුරු

මෙම ලැයිස්තුව තුළ මානව හිමිකම් සහ සංවර්ධන මූල්‍ය කාරණා සම්බන්ධයෙන් මූලිකව කටයුතු කොරෙන ජාත්‍යන්තර සංවිධානවල කුඩා තෝරා ගැනීමක් අඩංගුය. අංග සම්පූර්ණලැයිස්තුවකින් එපිට ඉන් අදහස් කෙරෙන්නේ ආරම්භ ස්ථානයේ සිට මෙම ආකාරයේ වැඩ කටයුතු වල නිරත සංවිධාන සොයා ගැනීමට ඔබට උපකාරී වීමයි.

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව සඳහා වන රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන පර්ෂදය (NGO Forum on ADB)

අවුරුදු 20කට අධික කාලයක් මුළුල්ලේ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ ව්‍යාපෘති වැඩසටහන් සහ ප්‍රතිපත්ති අධීක්ෂණය කරනු ලබන සංවිධාන 250 කට අධික ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව සඳහා වන රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන ජාලයකි. රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන පර්ෂද සාමාජිකයන් පැමිණෙන්නේ බොහෝ ආසියානු සහ පැසිපික් කලාපයන්, යුරෝපය, ජපානය, ඔස්ට්‍රියාව සහ උතුරු ඇමරිකාවෙනි.

: http://www.forum-add.org/inner.php?main-4

ADDRESS	:	85-A Masikap Extension Barangy Central, Diliman, Quezon City
EMAIL	:	secretariat@forum-adb.org
WEBSITE	:	www. forum-adb.org
PHONE	:	+6324361858

වගවීමේ උපදෙස් දීම (Accountability Counsel)

ප්‍රජාව සහ ප්‍රතිපත්ති උපදේශනයේ ඍජු සහයෝගය හරහා ඔවුන්ගේ පාරිසරික සහ මානව හිමිකම් ආරක්ෂා කිරීම සඳහා ලොව පුරා සිටින ප්‍රජාවන්ට අදවු කරනු ලබන රාජ්‍ය නොවන සංවිධානයකි.

ADDRESS	:	8 California Street, suite 650 San Francisco, California 9411 USA
E-MAIL	:	info@accountabilitycounsel.org
WEBSITE	:	www. accountabilitycounsel.org
PHONE	:	+1 451 296 6761

ආසියා ආදිවාසි ජනතා සම්මුතිය (Asia Indigenous Peoples Pact)

ආදාවාසි ජනතා ව්‍යාපාරවලට, ආදිවාසි ජනතාවගේ අයිතීන් සහ මානව හිමිකම් ආරක්ෂා කිරීමේ සහ ප්‍රවර්ධනය කිරීමට කැපවී සිටිම සංධාන සහ සංවිධානවල කලාපීය ජාලගත සංවිධානයකි.

ADDRESS	:	108, Moo 5, T. Sanpranate, A. Sansai Chiang Mai 50210 Thailand
EMAIL	:	aipp@aippnet.org
WEBSITE	:	www. aippnet.org

බැංකු තොරතුරු මධ්‍යස්ථානය (Bank Information Center)

අයිතීන් සුරැකිම, සහභාගිත්වය විනෝදාංශය, සහ පාලනය කිරීමේ පොදු වගවීම, සහ ලෝක බැංකු සමූහය සහ කලාපීය සංවර්ධන බැංකු මෙහෙයුම් සඳහා උපදේශන දෙනු ලබන ස්වාධීන රාජ්‍ය නොවන සංවිධානයකි.

ADDRESS	:	1100 H Street NW, Suite 650 Washington, DC 20005 USA
EMAIL	:	info@bicusa.org
WEBSITE	:	www. bicusa.org
PHONE	:	+1 202 737 7752

බැංකු ගමන් මග (BankTrack)

පුද්ගලික මූල්‍ය අංශයේ (වානිජ බැංකු, ආයෝජකයෝ, රක්ෂණ සමාගම් විශ්‍රම අරමුදල්) මෙහෙයුම් ගමන් මග පිළිබඳව අවධානය යොමු කරගෙන සිටින සිවිල් සංවිධාන සහ පුද්ගලයන්ගෙන් සමන්විත විශ්විය ජාලයකි.

ADDRESS	:	Vismarkt 15 6511 VJ Nijmegan Netherlands
EMAIL	:	contact@banktrack.org
WEBSITE	:	www. banktrack.org
PHONE	:	+31 24 3249220

මිහිතල අයිතීන් ජාත්‍යන්තරය (Earthrights International)

දත්ත රැස්කිරීමේ, මිහිතල අයිතීන් අපහරණය කරනු ලබන අපරාධකරුවන්ට එරෙහිව නීතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම, තෘණමූල සහ ප්‍රජා නායකයන් පුහුණු කිරීම සහ උපදේශන ව්‍යාපාර පිළිබඳව විශේෂඥතාවයක් ඇති රාජ්‍ය නොවන සංවිධානයකි.

Office in Thailand

ADDRESS : P.O. Box 123
Chiang Mai University
Chiang Mai, 50202
Thiailand
EMAIL : infoasia@earthrinhts.org
WEBSITE : www. earthrinhts.org
PHONES : +66 81 531 1265

Office in the United States

ADDRESS : 1612 K Street NW
Washaington, DC 20006
USA
EMAIL : infousa@earthrights.org
WEBSITE : www. earthrights.org
PHONE : +1 202 466 5188

මාධ්‍ය සමඟ නිරතවීම (Engage Media)

විඩියෝ, අන්තර්ජාලය සහ සමාජීය සහ පාරිසරික වෙනස්කම් නිර්මාණය කරන නිදහස් මෘදුකාංග තාක්‍ෂණය භාවිතා කරණ රාජ්‍ය නොවන මාධ්‍ය, තාක්‍ෂණය සහ සංස්තෘතික සංවිධානයකි.

Office in Australia

ADDRESS : 6/225 Bourke Street
Melbourne, 3000, Vic
Australia
WEBSITE : www.engagemedia.org
PHONE : +61 0 3 9015 9744

Office in Indonesia

ADDRESS : Jalan Cikatomas no.27
Kebyoran Baru Jakarta Selatan
12180
Indonesia
WEBSITE : www. engagemedia.org

විශ්විය දකුණ කේන්ද්‍රවීම (Focus on the Global South)

සාධාරණ සහ අපක්‍ෂපාති විකල්පයන් ශක්තිමත් කරමින් නව ලිබරල්වාදය, මිලිටරිකරණය, ඒකාබද්ධ මෙහෙයුම් ගෝලීය කරණය අභියෝගයට ලක් කරන 1995 වසරේදී ආරම්භ කරන ලද ජාත්‍යන්තර සංවිධානයකි.

Office in Thailand

ADDRESS : 4th Floor Wisit Prachuabmoh
Building
Chulalongkorn University
Phayathai Road
Bankgkok 10330
Thailand
WEBSITE : www.focusweb.org
PHONE : +66 2 218 7363 68

ග්‍රීන්පීස් ඉන්දියා (Greenpeace India)

දේශගුණික වෙනස, තිරසාර කෘෂිකර්මාන්තය, සාගර ආරක්ෂණය, තවත් න්‍යෂ්ටික විනාශයක් වීම වැලැක්වීමේ අවස්ථා මුල්කරගත් නිදහස් විශ්විය ව්‍යාපාරයක යෙදන සංවිධානයකි.

ADDRESS : 60, Wellingtin Street
Richmond Town
Bangalore 560025
India
WEBSITE : www. greeenpeace.org/india
PHONE : +91 80 42821010

ග්‍රීන්පීස් - අග්නිදිග ආසියාව (Greenpeace Southeast Asia)

වන විනශය, විමධ්‍යගත කිරීම සහ නැවත ශක්තිමත් කරන බලශක්ති ජාන සැකසුමකින් සහ ජල මූලයන් දූෂ්‍ය වීම නතර කරනු ලබන ජාතික ප්‍රතිපත්තියක් දූනට ඉලක්ක කර ගනිමින් ස්වාධීන විශ්විය ව්‍යාපාරයක යොදෙන සංවිධානයකි.

ADDRESS : 138/1,2nd floor Thong Building
Sutthisan Road, Samsen-nai,
Phayathai, Bangkok 101400
Thailand
EMAIL : info.th@greenpeace.org
WEBSITE : www. greenpeace.org/seasia/
PHONE : +66 2 357 1921

ජාත්‍යන්තර වගවීමේ ව්‍යාපෘතිය (International Accountability Project)

සංවර්ධන - බලහත්කාරයෙන් නෙරපා දැමීම අවසන් කිරීම සහ මිනිසුන්ගේ නිවාස, පරිසරය සහ මානව හිමිකම්වලට ගරුකරන සංවර්ධන සඳහා නව ගොලීය ප්‍රතිපත්ති සහ භාවිතයන් නිර්මාණ කිරීමට කටයුතු කරන මානව හිමිකම් උපදේශන සංවිධානයකි.

ADDRESS : 2201 Broadway,#508
Oakland, CA 94612
USA
EMAIL : iap@ accountabilityproject.org
WEBSITE : www.accountabilityproject.org
PHONE : +1 510 281 9024

ආර්ථික, සමාජීය සහ සංස්කෘතික අයිතීන් සඳහා ජාත්‍යන්තර ජාලය (International Network for Economic, Social and Cultural Rights (ESCR-Net))

අන්‍යෝන්‍ය ඉගෙන ගැනීමට පහසුකම් සැලසීම සහ ක්‍රමෝපායන් බෙදාගැනීම, නව මෙවලම් සහ සම්පත් සකස් කිරීම, උපදේශනයේ යෙදීම සහ තොරතුරු බෙදා ගැනීම සහ ජාලගත අවස්ථා සැපයීමට වැඩ කරන ආර්ථික සමාජීය හා සංස්කෘතික අයිතීන් මුල්කරගත් ලොව පුරා සංවිධාන සහ ක්‍රියාධරයන්ගෙන් සමන්විත ජාත්‍යන්තර ජාලයකි.

ADDRESS : 211 East 43rd Street, #906
New York, NY 10017
USA
EMAIL : info@escr-net.org
WEBSITE : www. escr-net.org
PHONE : +1 212 681 1236

ජාත්‍යන්තර ගංගා (International Rivers)

විනාශකාරී වේල්ලවල් නතර කිරීම සහ ජලය සහ බලශක්ති විසඳුම් ප්‍රවර්ධනය කරමින් ඒවා මත යැපෙන ප්‍රජාවගේ අයිතීන් සුරැකීම සහ ගංගා ආරක්ෂා කරගැනීම සඳහා වන රාජ්‍ය නොවන සංවිධානයකි.

ADDRESS : 2150 Allston Way, Suite 300
Berkely, CA 94704
USA
WEBSITE : www.internationalrivers.org
PHONE : +1 510 848 1155

ඔක්ස්ෆැම් ඕස්ට්‍රේලියා (Oxfam Australia)

ආර්ථික යුක්තිය, වතුර, සෞඛ්‍ය පහසුකම්, අධ්‍යාපන සහ සනිපාරක්ෂක පහසුකම්, අර්බුද අයිතීන් සහ ස්ත්‍රීපුරුෂ භාවය පිළිබඳ යුක්තිය යනාදිය ඉලක්ක කරමින් කටයුතු කරණ ජාත්‍යන්තර සංවිධානයකි.

ADDRESS : 132 Leicester Street
Carlton 3053
Victoria, Australia
ABN 18 055 208 636
WEBSITE : www.oxfam.org.au
PHONE : +61 3 9286 9444

ද රුකස් සමිතිය (The Ruckus Society)

සෘජු ක්‍රියාමාර්ග සැලසුම් කිරීම සඳහා සංවිධානවලට පුහුණුව සහ වෙනත් සම්පත් සපයන රාජ්‍ය නොවන සංවිධානයකි.

ADDRESS : P.O. Box 28741
Oakland,CA 94604
USA
EMAIL : ruckus@ruckus.org
WEBSITE : www.ruckus.org
PHONE : +1 510 763 7078

උපායශීලී තාක්ෂණය (Tactical Tech)

දත්ත භාවිතා නිරීම, ව්‍යාපාරයන් සඳහා තාක්‍ෂණය, සැලැස්ම සහ ඔවුන්ගේ ඩිජිටල් ආරක්ෂාව සහ පුද්ගලික අවදානම තේරුම් ගැනීමට හා කළමනාකරණය කිරීමට ක්‍රියාධරයන්ට උදවු කිරීම මූලික කරගත් සංවිධානයකි.

ADDRESS : Prenzlauer Allee 231
Berlin 10405
Germany
EMAIL : ttc@tacticaltech.org
WEBSITE : www.tacticaltech.org
PHONE : +46 30 6096 1816

සාක්ෂි දැරීම (WITNESS)

අයුක්තියට සටන් කිරීම සහ ශක්තිමත් උපදේශන මෙවලමක් ලෙස පුද්ගලික කතා පරිවර්තනයට, විඩියෝ භාවිත කිරීමට මානව හිමිකම් ආරක්ෂකයින්ට පුහුණුව ලබා දෙන ජාත්‍යන්තර රාජ්‍ය නොවන සංවිධානයකි.

ADDRESS : 80 Hanson Place, Floor 5
Brooklyn, NY 11217
USA
WEBSITE : www.witness.org
PHONE : +1 718 183 2000

ශ්‍රී ලංකාව තුල ක්‍රියාත්මක ජනතා අයිතිවාසිකම් පිලිබඳව කටයුතු කරනු ලබන සංවිධාන කිහිපයක්

Cantre for Environmental Justice
පරිසර යුක්ති කේන්ද්‍රය
20A කුරුප්පු පාර
කොළඹ 08
0112 683282
info@ejustice.lk
www.ejustice.lk

LST

Low and Socoiety Trust
නීති හා සමාජ භාරය
නො 03, කිංසි වෙරන්
බොරැල්ල කොළඹ 08
0112 684845
0112684553
1st admin@sltnet.lk
www.lowandsocietytrust.org

ඉඩම් හා කෘෂි ප්‍රතිසංස්කරණ ව්‍යාපාරය
MONLAR (මොන්ලාර්)
215/59A ඔබේසේකරපුර පාර
මොරගස්මුල්ල
රාජගිරිය
0112 870369
monlar@sltnet.lk
www. monlar.lk

ජාතික ධීවර සහයෝගීතාවය
NAFSO
නො 10
මල්වත්ත පාර
මීගමුව
031 2239750
nafso@gmail.com
www. nafso-online.org

SLNG
ශ්‍රී ලංකා සොබා සාමූහිකය
අංක 44
රජමහාවිහාර පාර
නාවින්න, මහරගම
0112803139
slng.srilanka@gmail.com

ආසියාව හරහා රාජ්‍යයන් සහ සමාගම් විසින් විශාල, විනාශකාරී ව්‍යාපෘති ඔවුන් විසින් ''සංවර්ධනය'' සඳහා යැයි කියමින් ගොඩනගනු ලැබේ. එනමුදු ප්‍රජාවට වේලි, පතල් සහ බලශක්ති බලාගාර වැනි මෙවැනි ව්‍යාපෘති පිළිබඳව නිරන්තරයෙන් තිබෙන අත්දැකීම වන්නේ ඒවා බිහිසුණු ලෙස පරිසරයට හානිදායක වුත්, ප්‍රජාවන් බලහත්කාරයෙන් අවතැන් කරන්නා වුත්, පවුල් දිළිඳුභාවයට පත් කරන්නාවූ සහ මානව හිමිකම්වලට තර්ජනයක් වන්නා වූ හේතු සාධක වන බවය. මෙවැනි විනාශකාරී ව්‍යාපෘතිවලින් බොහෝමයක් සඳහා අරමුදල් සහ සහයෝගය දක්වනු ලබන්නේ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවය. සමස්ත කලාපය පුරා සංවර්ධන සැලසුම් සඳහාද ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව මැදිහත්වීම් කරනු ලබන්නේය.

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ ප්‍රතිපත්ති සහ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව තුළ තීරණ ගැනීම්වලදී මැදිහත් වන්නේ කෙසේද යන්න පිළිබඳව තේරුම් ගත් විට, විනාශකාරී ව්‍යාපෘති නතර කිරීම සහ මානව හිමිකම්වලට ගරු කරනු ලබන සැබෑ සංවර්ධනයක් සඳහා වන අපගේ අදහස් ඉදිරිපත් කිරීමට, යාන්ත්‍රණය තුළ බලාපොරොත්තුව ඉෂ්ට කර ගැනීමේ මාර්ගයක් ලෙස අපට ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ ආරක්‍ෂණ ප්‍රතිපත්ති රාමුව භාවිතා කළ හැකිය.

ජීවිතයට මූලික පණිවිඩ ගෙනෙන අයුරින් සරල බසින් ලියා ඇති සහ චිත්‍රවලින් සම්පූර්ණ කර ඇති ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව මඟින් ක්‍රියාත්මක පීඩාකාරී ව්‍යාපෘති සඳහා ප්‍රජාක්‍රියාකාරීත්ව මාර්ගෝපදේශනය තුළින් එවැනි ව්‍යාපෘතිවලට මුහුණ දීමේදී ජනතාවගේ අයිතීන් සුරක්ෂිත කර ගැනීම සඳහා උපකාරී විය හැකිය. මෙම ප්‍රජා ක්‍රියාකාරීත්ව මාර්ගෝපදේශනය තුළ අන්තර්ගත වන්නේ,

- මානව හිමිකම් සහ අයිතීන් මූලික සංවර්ධනය පිළිබඳ පාඩම්
- ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව සහ එහි ආරක්‍ෂණ ප්‍රතිපත්ති පිළිබඳ තොරතුරු ප්‍රජා වැඩමුළු සඳහා ඉගෙනුම් ක්‍රියාකාරකම්
- හානිදායක ව්‍යාපෘතිවලට එරෙහි වෙමින් ඔවුන් විසින්ම ආරක්ෂාකාරී වූ අයුරු දැක්වෙන අත්දැකීම් සහිත කතාන්දර
- විනාශකාරී ව්‍යාපෘතිවලට එරෙහිව ආරක්ෂාවීම, ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ සැලසුම්වලට මැදිහත් විය හැකි සහ අයිතීන් හා යුක්තිය වෙනුවෙන් කරනු ලබන ජනතා අරගල සඳහා අවශ්‍ය මෙවලම්

2017 වසර ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ ක්‍රියාකාරීත්වයට වසර 50ක් සපිරෙන වසරයි. එම ක්‍රියාකාරීත්වයන් හා අරමුණු නිසිලෙස ක්‍රියාත්මක වූයේ නම් ආසියාව තව දුරටත් දුප්පතුන්ගේ රාජ ධානියක් නොවනු ඇත. ආසියාවේ බොහෝ රටවල් දේශීය ණය අතර මිරිකෙමින් ආර්ථිකයේ පහළ අඩියට වැටී ඇති බව ප්‍රසිද්ධ රහසකි. එහෙයින් ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව තවදුරටත් විනාශකාරී සංවර්ධනයෙන් ඈත් විය යුතු බව මෙම මාර්ගෝපදේශනයෙන් අවධාරණය කෙරේ.

Sri Lanka Nature Group

INTERNATIONAL ACCOUNTABILITY PROJECT